

A glowing white lotus flower is shown in full bloom, floating on a calm body of water. From the center of the flower, a dense shower of bright, sparkling light particles rises into the air, creating a magical and ethereal atmosphere. The background is a soft, light gray gradient.

ЗОГАР

Глава Берешит, частина друга
Глава Ноах

Книга Зогар з коментарем "Сулам"

Глава Берешит,
частина друга

Глава Ноах

Переклад українською мовою, редагування та оформлення книги здійснені редакцією сайту "[Зоар с коментарием Сулам](#)" (редактор М. Полудьонний) за виданням: "Под редакцией проф.М.Лайтмана. Книга Зоар, глава Берешит, часть 2. Laitman Kabbalah Publishers, 2015. ISBN 978-965-7577-38-7"

ЗМІСТ

ГЛАВА БЕРЕШИТ	7
Сім чертогів Еденського саду	7
Перший чертог, Єсод	9
Другий чертог, Год	11
Третій чертог, Нецах	12
Четвертий чертог, Тіферет	12
П'ятий чертог, Г'вура	14
Шостий чертог, Хесед	14
Сьомий чертог, Біна	15
Сім країв вищої та нижньої землі.....	18
Сім країв вищої землі.....	19
Перший край, Єсод	21
Другий край, Год	22
Третій край, Нецах	23
Четвертий край, Тіферет	24
П'ятий край, Г'вура	25
Шостий край, Хесед	26
Сьомий край, Біна	27
Сім чертогів вищої землі	28
Перший чертог, Єсод	28
Другий чертог, Год	28
Третій чертог, Нецах	29
Четвертий чертог, Тіферет	29
П'ятий чертог, Г'вура	29
Шостий чертог, Хесед	29
Огляд Сулам	30
Сім чертогів парцуфу Аба ве-Іма світу Брія	34
Перший чертог білизни сапфіру, Єсод	36
Другий чертог, Год	41
Третій чертог, Нецах	45
Четвертий чертог, Г'вура	49
П'ятий чертог, Хесед	57
Шостий чертог, Тіферет	62
Сьомий чертог, святая святих	67
Нехай буде світло!.....	69
І був вечір і був ранок.....	70
Нехай буде світло.....	71
Нехай буде звід.....	72
Нехай зростить земля.....	72

Неповні світила.....	74
Нехай закишать води	76
Створімо людину.....	78
І побачив Всесильний все, що Він створив.....	79
І завершені були небеса	80
І завершив Всесильний в сьомий день	81
Яку створив Всесильний, щоб зробити.....	83
Шатро світу.....	86
І відбудував Творець Всесильний цю сторону.....	87
Баал і Ашера.....	89
Примирення і отримання дозволу.....	91
Той, хто відправився в дорогу	94
Голос і мовлення	97
Слово Творця до володаря мого.....	98
Полум'я, що піднімається	99
У світі розрізняються сорок п'ять відтінків і світел	102
І почули голос Творця Всесильного, що розходитьса по саду.....	113
І зняли сини Ізраелю прикраси, отримані біля гори Хорев.....	114
І зшили листя смоківниці	117
І вигнав Адама.....	120
І пізнав Адам Хаву	121
Адже, якщо схилишся до добра - піднесешся	124
Коли Каїн убив Евеля.....	125
Ось книга породжень Адама	128
Чоловіком і жінкою створив Він їх	129
І ходив Ханох перед Всесильним	133
І побачив Творець, що великим є зло людини.....	134
І засмутився Він в серці своєму.....	135

Нехай не судить дух Мій.....	137
Велетні були на землі	138
Винищу людину	138
Ідіть, дивіться дії Всесильного, який вчинив спустошення на землі.....	139
ГЛАВА НОАХ.....	142
Ноах і ковчег.....	142
Рабі Йегуда	145
Пий воду з твого водоймища	146
І розбестилася земля	147
Якби не гріх - не породив би потомство.....	148
І побачив Творець землю.....	149
Здійснив Творець те, що задумав	150
Бо ще через сім днів	151
І породив Ноах трьох синів	151
Закони пекла.....	154
Кінець всякої плоті	155
Кричи в голос - бідний Анатот.....	156
Цей іудей.....	158
Таїнства жертвопринесень	162
Підніс я вгору руки в молитві.....	163
А Я - наведу потоп	168
Я сказав: "Не уздрю Творця".....	169
А Я - наведу потоп (2).....	171
І встановлю союз Мій	172
І відновив він зруйнований жертovníк Творцю.....	173
Увійди з усім сімейством Твоїм	174
Творцеві земля і все, що наповнює її	174
Коли грішники зникають зі світу.....	175

І увійшов Ноах до ковчегу.....	178
І понесли ковчег.....	180
І стер все суще	181
І згадав Всесильний про Ноаха.....	181
І побудував Ноах жертовник Творцю.....	183
І відчував Творець пахощі приємні.....	184
І благословив Всесильний Ноаха.....	188
І боязнь і страх.....	189
Райдугу Мою помістив Я в хмарі	191
Камінь цей, який я поставив пам'ятником	195
І були сини Ноаха, що вийшли з ковчегу.....	197
Ці троє - сини Ноаха	199
І став - і насадив виноградник.....	200
Бат-Шева та Урія.....	203
Він був досвідченим мисливцем	204
І коли будувався цей будинок.....	204
Місто і вежа.....	207
Тасмниці Тори	210
Ворота внутрішнього двору	212
І сказав Творець: "Адже один народ"	214

Глава Берешит

частина друга

Сім чертогів Еденського саду

1) Коли Творець створював світ, Він затвердив печатки віри, тобто Малхут, всередині світел вищих властивостей, інакше кажучи, - підняв Малхут у Біну. Таким чином, печаткою, яка була в Малхут, Він позначив також вищі сфірот Біни, і це називається "включення міри милосердя Біни до суду Малхут", здійснене Творцем з метою створення світу. Він встановив печать нагорі, в Біні, і встановив внизу, в Малхут. І все це є одним цілим, тобто дві печатки, затверджені Ним, були однієї форми, що відноситься до Біни. І Він створив нижній світ, Малхут, подібним до вищого світу, Біни. І зробив один у точній відповідності до іншого, щоб обидва стали одним цілим, і піднялися у повній єдності.

Пояснення сказаного. Нижні, коренем яких є Малхут, міра суду, яка скоротилася з тим, щоб не приймати до себе вище світло, стають внаслідок цього недостойними отримувати вище світло, так само, як і їхній вищий корінь, Малхут, і тому нижні не могли утвердитися та досягти мети, заради якої створені. Тому поєднав Творець міру милосердя, Біну, з мірою суду, що є в Малхут. Інакше кажучи, Він підняв Малхут в Біну, і Малхут утвердилася, як і властивість Біни, тобто досягла місця отримання вищого світла, як і Біна.

І після того, як Малхут була поєднана з Біною, Він створив від неї усіх нижніх. Завдяки цьому нижні стають гідними отримати всі вищі мохін¹. І Він зробив нижній світ, Малхут, таким же, як вищий світ, Біна. І Малхут стала гідною отримання вищого світла так само, як і Біна. І один встановлюється у точній відповідності іншому, тобто в той час, коли Біна знаходиться в катнуті, Малхут через неї теж знаходиться в катнуті, і тому, коли Біна повертається до свого ґадлуту, Малхут теж досягає ґадлуту, як і вона. Тобто обидві вони встановилися таким чином, щоб бути разом у повній єдності. Після того, як Малхут встановилася у подобі Біні, народжується від неї душа Адама Рішона і всі нижні, і вони теж гідні отримати всі світла, наявні в Біні.

2) І так само, як створив Творець світ у взаємодії з мірою милосердя Біни, так само створив Творець і душу Адама Рішона, тобто і душа Адама Рішона отримала поєднання з мірою милосердя, завдяки якій був створений світ, званий Малхут. Тому і він досяг всіх вищих світел, наявних в Біні, - так само, як Малхут.

Сказано: "А вони, як Адам, порушили союз"². Адже Творець увінчав Адама Рішона вищими облаченнями, тобто мохін де-ґАР, і створив його в шести закінченнях світу, в мохін де-ВАК, щоб він був досконалим у всьому. І всі створіння тремтіли перед ним і боялися його, адже при створенні Адама Рішона він був створений за вищим образом, і створіння дивилися на цей образ й тремтіли перед ним і боялися його.

3) Потім Творець увів його в Еденський сад, щоб покуштувати там від вищих насолод, і оточували його вищі ангели, служачи йому та повідомляючи йому таємниці свого Господаря. Коли ввів його Творець в Еденський сад, він бачив і вивчав усі вищі таємниці і всю мудрість, щоб пізнати та вивчити велич Володаря свого. І все це було у Адама Рішона завдяки тому, що створений він був за вищим образом Біни.

4) Сім чертогів і меж нагорі, які відносяться до властивості вищої віри, тобто Біни. І сім чертогів внизу, в Малхут, подібних до вищих чертогів в Біні. Шість таких же як нагорі, і вони відповідають шести сфірот ХАґАТ НЕґІ (Хесед-ґвур-Тіферет Нецах-Год-Єсод). І один чертог, який прихований та вкритий над ними нагорі, є відповідним сфері Біна. І всі ці чертоги Малхут, і навіть шість нижніх, влаштовані за вищою подобою, тобто за образом Біни.

¹ Див. Зоґар, главу Берешит, частина 1, п.3, зі слів: "У властивості суду...".

² Пророки, Ошеа, 6:7.

Тому що кожен з усіх цих чертогів знаходиться у подоби як до вищих властивостей, так і до нижніх, для того, щоб вони були включені і до вищої форми, Біни, і до нижньої, - Малхут. І ці чертоги були місцем, в якому жив Адам Рішон.

5) А після того, як Адам Рішон був вигнаний з Еденського саду, перевлаштував їх (чертоги) Творець для душ праведників так, щоб разом з ними насолоджуватися світінням Його вищої величі, як і личить їм. І кожен з цих чертогів встановлений у подібності до вищого, Біни, та у подібності до нижнього, Малхут.

Пояснення сказаного. Назва "чертог" відноситься головним чином до Малхут, оскільки десять сфірот КАХАБ ТУМ (Кетер-Хохма-Біна, Тіферет і Малхут) називаються корінь-сутність-тіло-облачення-чертог. Таким чином, Малхут називається чертогом. Але після того, як Малхут піднялася і включилася в Біну, Біна теж стала називатися чертогом, як і Малхут. І це - відносно келім.

Але щодо світла, чертогом називається Біна, а не Малхут. Тому що у Малхут самої по собі немає нічого. А назва "чертог" говорить про те, що цей ступінь вже досягнув всієї величини світла, яку він здатен отримати протягом шести тисяч років.

Тому пояснюється в Зогарі³, що слово "Берешит (תּוֹשֵׁב спочатку)" складається зі слів "бара (אֵרָב створив) шит (שֵׁשׁ шість)", - тобто шість чертогів, а "Всесильний (Елокім)" - це сьомий чертог. І є також сім чертогів внизу, про які не сказано "бара шит (אֵרָב שֵׁשׁ)", - тобто створив шість чертогів, а "Всесильний (Елокім)", - це сьомий чертог. Тому що "Берешит (תּוֹשֵׁב спочатку)" - це стан, при якому "ашер (אֲשֶׁר)" виходить з властивості "решит (רָשִׁית)", Аріх Анпіну. Іншими словами, внаслідок підйому Малхут Аріх Анпіну в Біну Аріх Анпіну, в рош, вийшла Біна Аріх Анпіну з його рош у гуф, тобто втратила ГАР і стала властивістю ВАК без рош. І тоді рош (אֲשֶׁר) перетворився на "ашер (אֲשֶׁר)". І на цей стан вказують літери "бара (אֵרָב створив) шит (שֵׁשׁ шість)" слова "Берешит (תּוֹשֵׁב спочатку)", - що Він створив у Біні стан ВАК⁴ без рош.

І тому там ще не вийшла властивість чертогів, тому що вони не виходять під час катнута. Але потім, коли виходять мохін стану гадлут, і букви ЕЛЄ Біни повертаються в рош, і стає повним ім'я Елокім в Біні, Біна стає сьомим чертогом. І ВАК, які передували виходу Біни, теж отримали своє виправлення від сьомого чертогу, що є властивістю ГАР, тобто нешама-хая-ехіда, і тоді ВАК стають шістьма чертогами. Таким чином, всі сім чертогів виходять одночасно, тобто після притягнення ГАР. Отже чертоги на початку їхнього утворення вийшли лише в Біні. Шість чертогів вийшли в ній внаслідок стану "бара (אֵרָב створив) шит (שֵׁשׁ шість)", тобто ВАК Біни, в якому "ашер (אֲשֶׁר)" виходить з властивості "решит (רָשִׁית)". А сьомий чертог вийшов у властивості ГАР Біни.

Після цього також і ЗОН отримують ці мохін, і в ЗОН теж виходять сім чертогів, як в Біні. І це ті сім чертогів внизу, в ЗОН, які отримують наповнення від семи чертогів Біни. Таким чином, хоча зі сторони келім властивість "чертог" знаходиться головним чином в Малхут, все ж, зі сторони світла навпаки, - "чертог" відноситься головним чином до Біни.

"Сім чертогів і меж знаходяться нагорі, в Біні", - тому що там вони виходять спочатку. Чертоги є властивістю ГАР, а межі - властивістю ВАК. "І сім чертогів внизу, в Малхут, подібних до вищих чертогів в Біні", - оскільки потім ЗОН отримують мохін де-ГАР від Біни, і встановлюються сім чертогів також і внизу, в ЗОН. І оскільки сім чертогів Біни поділилися на ГАР і ВАК, як пояснювалося в понятті "Берешит (תּוֹשֵׁב спочатку)" - "бара (אֵרָב створив) шит (שֵׁשׁ шість)", що вони діляться на шість чертогів, а Всесильний (Елокім) - це сьомий чертог, тому в Нукві теж є шість чертогів, як і шість чертогів в Біні, а сьомий чертог, - вищий по відношенню до них, - як Біна. Таким чином, шість нижніх чертогів - це властивість Малхут в шести сфірот ХАГАТ НЕГІ Нукви, а сьомий чертог - це Малхут у сфері Біни Нукви, що є властивістю ГАР чертогів, так само, як в семи чертогах Біни.

³ Зогар, глава Берешит, частина 1, п.194.

⁴ ВАК - аббревіатура слів "вав кцавот (досл. шість закінчень)".

Таким є розташування цих двох видів чертогів у загальному вигляді. Однак в окремому їх вигляді є два цих види чертогів у будь-якому парцуфі та на будь-якому рівні так, що сім вищих чертогів розташовані в ньому від хази і вище, де знаходиться властивість Аба ве-Іма цього парцуфу, а сім нижніх чертогів розташовані від хази і нижче, де знаходиться властивість ЗОН цього парцуфу. І ті сім чертогів, які ми будемо розглядати, відносяться до семи чертогів Еденського саду, в яких жив Адам Рішон. А після того, як Адам Рішон був вигнаний з Еденського саду, перевлаштував їх Творець для душ праведників так, щоб разом з ними насолоджуватися світінням Його вищої величі, як і личить їм. "І кожен з цих чертогів встановлений у подоби до вищого, Біни, та в подоби до нижнього, Малхут". Тут мовиться про сім чертогів, наявних в Еденському саду. І нам вже відомо, що є вищий Еденський сад, який відноситься до властивості Біни, та нижній Еденський сад, котрий відноситься до властивості Малхут. І з'ясується тут, що обидва вони є рівними - йдеться про нижній Еденський сад, але мається на увазі також і вищий.

І ці чертоги також складаються один з одного. І так само, як є сім чертогів в загальному вигляді, так само і кожен складається з усіх семи, і вони діляться на три частини:

1. НЕГІ;
2. ХАГ'АТ;
3. Сьомий чертог, що є властивістю Г'АР в окремому виді кожного з цих чертогів.

Сім чертогів Еденського саду

Перший чертог, Єсод

6) Перший чертог - це місце, яке було встановлено внизу, щоб стати подібним до вищого, тобто Єсод, наявний в Малхут, яка встановилася внизу, на своєму місці, щоб стати подібною до Біни. І вже встановили товариші, що за законами Еденського саду всі властивості в ній повинні бути як у вищому, в Біні, а властивість Малхут міри суду не буде там помітною зовсім.

Око не здатне розглядіти її, тому що точка Малхут укрита там у внутрішній сутності і не проявляється в ній, і лише точка милосердя проявляється в ній⁵. І тільки душі праведників, оскільки вони відзначені як вищими, так і нижніми властивостями, - тобто вони сповнюють як від Біни, так і від Малхут, - здатні досягти точки Малхут. Але більш того, - з її допомогою вони приходять до вивчення властивостей Господаря свого та насолоджуються вищим блаженством.

7) І досягають властивості Малхут чертогів ті праведники, які не поміняли велич Володаря свого на інших божеств, і вони осягають цю Малхут у вигляді "доблесна дружина - вінець чоловікові своєму"⁶. Тому що сила віри, тобто Малхут, полягає в тому, що той, хто осягає її, удостоюється злитися з Володарем своїм, і завжди боятися Його, не ухилиючись ні вправо, ні вліво.

Людина не повинна йти за іншими божествами, званими "дружина перелюбна"⁷, і тому сказано: "Щоб уберегти тебе від жінки чужої, іноплеменної, чиї розмови лестиві"⁸. І людина удостоюється всього цього лише через Малхут. Тому дуже великим є достоїнство тих праведників, які осягають її. Про це сказано: "Праведники отримують живлення від сили її". Однак інші люди не можуть осягнути її, бо потребують міри милосердя. І тому властивість її прихована у внутрішній сутності і не проявляється, і лише точка міри милосердя розкрита в ній.

Є можливість осягнути тільки шість чертогів, тобто ХАГ'АТ НЕГІ, оскільки сьомий чертог незбагнений. І вони вважаються десятьма сфірот, тому що перший чертог, чертог Єсод, включає в себе також і Малхут. А останній, вищий чертог, чертог Біни, включає в себе Г'АР,

⁵ Див. "Передмова книги Зогар", статтю "Дві точки", п.122.

⁶ Писання, Притчі, 12:4.

⁷ Пророки, Ошеа, 1:2.

⁸ Писання, Притчі, 1:16.

тобто КАХАБ (Кетер-Хохма-Біна). Тут Зогар з'ясовує перший чертог знизу нагору, чертог Єсод.

8) Цей чертог встановлюється за найвищим образом, тобто у властивості Біни, тому що в той час, коли душі праведників йдуть з цього світу, тобто залишають його навечно, вони входять всередину тих чертогів, які знаходяться в нижньому Еденському саду, і кожен з них поселяється там на той час, який є необхідним душі для перебування там.

Тому що душі (нешамот) праведників - це світло Біни, оскільки світло Біни називається нешама. І тому в момент смерті праведника ця душа повинна піднятися у вищий Еденський сад Біни. Але оскільки вона була вдягнена в тіло цього світу, тобто Малхут міри суду, вона знаходиться під враженням від нього, і навіть після її смерті не може піднятися на своє місце, у вищий Еденський сад, оскільки повинна очиститися від тіла, під враженням якого вона знаходиться. Тому уготований для неї нижній Еденський сад, який в основі своїй відноситься до властивості Малхут, тобто у нього є зв'язок з тілом, оскільки в основі своїй він відноситься до Малхут. Але є у нього зв'язок також із властивістю душі (нешама), бо він включений у властивість Біни.

9) У кожному з чертогів нижнього Еденського саду є властивості, які подібні до вищого, Біни, і нижнього, Малхут. Тому, хоча душа ще не очищена зі сторони тіла, вона може увійти туди, щоби перебувати там у властивості Малхут, яка пов'язана з тілом. І також сама душа, що є властивістю Біни, може увійти туди, щоб перебувати там у властивості Біни.

І там, в нижньому Еденському саду, душа одягається в шати, які є подібними до облачень її в цьому світі, тобто тіла. І вона насолоджується там весь той час, у який має насолоджуватися від цих світел для того, щоб остаточно очиститися від скверни тіла, поки не настане час, коли ця душа зможе піднятися до вищого місця, як необхідно їй. І коли зникне у неї враження, отримане від тіла, в яке вдягалася вона в цьому світі, вона може піднятися на своє місце у вищий Еденський сад, як необхідно їй.

Тому що будь-яка душа (нешама) походить від Біни, і вона повинна піднятися до свого кореня, до вищого Еденського саду. І завдяки тому облачення, в яке вбралася ця душа, вона осягає вищі форми, одержувані від Біни, щоб пізнати велич Господаря свого. Іншими словами, облачення, що подібне до вбрання цього світу, включає також вищі форми, одержувані від Біни, і тому через нього душа може осягнути вищі світла, які виходять від Біни, та пізнати велич Володаря свого.

10) У цьому чертозі знаходяться вищі світла, призначені для осягнення, і душі прибульців, які прийняли сторону віри, знаходяться там. І душі цих прибульців входять туди, щоб осягнути вищу велич, та одягаються в одне з облачень світла, яке світить і не світить. Бо за допомогою світел, які знаходяться в цьому чертозі, праведники осягають і наповнюють душі прибульців, які перебувають там, щоб ці душі змогли увійти та отримати від вищої величі після того, як вони вдягаються в ці шати світла, яке світить і не світить. Іншими словами, є в цьому світі дві дії відразу, - він світить гідним його та не світить, тобто наводить темряву на недостойних його. І це облачення несе їм радість від того, що вони заслужили й гідні його.

Цей чертог оброблений навколо дорогоцінними каменями і золотом. Світла правої лінії називаються дорогоцінними каменями, а світла лівої - золотом, як сказано: "З північної сторони золотом викладений"⁹.

11) І там є один прохід, що сходить до проходу пекла. Звідти ти, які прийняли віру, дивляться на всіх грішників, що займаються ідолопоклонством, котрі не прийняли віри і не увійшли в знак святого союзу. І вони виганяються ангелами-згубниками, які проганяють їх палаючим вогнем. І ці прибульці бачать і радіють тому, що стали на сторони віри та звільнилися від цього суворого суду.

⁹ Писання, Йов, 37:22.

12) Тричі на день вони світяться вищим світлом і насолоджуються там. Це вказує на світла ГАР, які сходять у цей чертог. Бо так само, як є три властивості, - НЕГІ, ХАГАТ і ГАР, - у всій сукупності чертогів, так само є три цих властивості в кожному з чертогів:

1. НЕГІ в цьому чертозі - вищі світла осягнення, і душі праведників, які прийняли сторону віри, знаходяться там;
2. ХАГАТ - світла дорогоцінного каміння та золота;
3. ГАР, про який сказано тут, що "тричі на день вони світяться вищим світлом і насолоджуються там".

І вище від них знаходяться ті, хто прийняв сторону віри Овадья та Онкелос і всі інші, такі ж видатні, як і вони. І подібно до того, що з'ясувалося в цьому чертозі, розташованому в нижньому Еденському саду, є також і в нижньому чертозі вищого Еденського саду, в який піднімаються душі в той час, коли вони можуть піднятися і прикраситися там, - тобто після достатнього їх перебування в нижньому Еденському саду.

Сім чертогів Еденського саду

Другий чертог, Год

13) Цей чертог знаходиться всередині першого чертогу і світить від першого чертогу. Тут знаходяться всі дорогоцінні камені, що оточують його. Пояснення. Це є першою властивістю світел цього чертогу, тобто світла НЕГІ, що є лише світлами хасадім, званими дорогоцінними каменями, і ці світла відносяться в основному до першого чертогу, оточеному дорогоцінним каменем. Однак завдяки їхньому включенню одного до одного, розкриваються світла дорогоцінних каменів також і в другому чертозі.

Тому сказано, що цей чертог світить від першого чертогу. "Тут знаходяться всі дорогоцінні камені, що оточують його", - тому що завдяки тому, що цей чертог отримує світіння від першого чертогу, є у нього і тут світла, одержувані від дорогоцінних каменів.

14) У внутрішній властивості цього чертогу є одне світло, що включає всі чотири відтінки ХУБ ТУМ, і воно світить згори вниз. Пояснення. У світел першої властивості був лише відтінок хасадім, тобто світла НЕГІ, але тут світять всі відтінки, і навіть відтінок Хохми. І вони вважаються світлами ХАГАТ, які знаходяться в цьому чертозі, і це друга властивість, наявна тут.

І сказано, що світло, яке включає всі чотири відтінки ХУБ ТУМ, світить згори вниз, і це стан єдності шести закінчень: чотирьох сторін неба, південній-північній-східній-західній, званих ХУБ ТУМ, а також верху й низу, які називаються Нецах і Год. Тобто світіння Нецах дає світло чотирьом сторонам ХУБ ТУМ на кожному ступені знизу нагору, від хази і вище, а Год дає світло ХУБ ТУМ на кожному ступені згори вниз, тому що продовжує їхнє світіння від хази і нижче, до закінчення цього ступеня. І тому Нецах вважається властивістю верх, а Год - властивістю низ.

Цей чертог Год світить згори вниз тому, що Год продовжує ХУБ ТУМ згори вниз. У цьому чертозі знаходяться всі ті, хто переніс страждання і хвороби в цьому світі з тим, щоб виправитися в повному поверненні. І вони дякували та прославляли кожен день Владика свого і ніколи не припиняли своєї молитви.

Пояснення. Людині, що турбується про те, щоб виправити себе перед Творцем, властиво бачити себе повною недоліків, і тому молитва її завжди спрямована на сповнення його нестач. Однак, вона не може дякувати і вихвалити Творця, бо їй здається, що нема за що дякувати і хвалити. І, якщо зміцнюється в тому, щоб дякувати і вихвалити Творця за міру блага Його, яке збільшується по відношенню до неї невпинно, з кожним днем, то немає сумніву, що вона відчуває задоволення в своєму стані і не може так молитися і обурюватися перед Паном своїм на свої нестачі.

Таким чином, старанність в молитві віддаляє людину від вихвалання і подяки, а старанність у вихваланні та подяці віддаляє її від молитви. І достоїнність цих праведників

полягало в тому, що вони були досконалими з двох цих сторін. З одного боку, вони кожен день віддавали подяку і хвалу Господареві своєму і, разом з тим, не втрачали сили молитви, ніколи не припиняли свої молитви, і завжди відчували страждання і біль, щоб виправити діяння свої, звертаючи молитви свої до Творця, і тому удостоїлися увійти в чертог Год Еденського саду.

15) У внутрішній частині цього чертогу, тобто всередині другої властивості, що відноситься до ХАГ'АТ, знаходяться всі ті праведники, які всіма силами освячують ім'я Володаря свого і відповідають всіма силами: "Амен. Нехай буде ім'я Його велике благословенним!"

Це третя властивість чертогу - Г'АР, яких удостоюються праведники, що заслужили всіма силами освячувати ім'я і також відповідати всіма силами: "Амен. Нехай буде ім'я Його велике благословенним!". І це ті, хто перебуває в самих внутрішніх покоях цього чертогу, бо ХАГ'АТ цього чертогу знаходяться всередині НЕГІ чертогу. А Г'АР цього чертогу знаходяться всередині ХАГ'АТ чертогу. Таким чином, Г'АР чертогу є найбільш внутрішніми у чертозі. І те світло, яке є в ХАГ'АТ чертогу, що включає всі відтінки ХУБ ТУМ, світить також праведникам, які перебувають в Г'АР чертога.

Завдяки силі того світла, який вони отримують від ХАГ'АТ чертога, вони піднімаються і бачать інші світла, збагненні й незбагненні в них. Іншими словами, через величезну величність цього світла вони не можуть досягнути його у досконалості, і він, немов збагненний та незбагненний для них. Вище від праведників знаходиться Машиах, який входить та перебуває серед них, і опускає до них світло, яке вони зможуть досягнути.

Сім чертогів Еденського саду

Третій чертог, Нецах

16) Машиах виходить з другого чертогу і входить до третього, і там знаходяться всі ті, хто найбільше страждав від хвороб й болю з тим, щоб виправитися. Іншими словами, більше, ніж ті, хто у другому чертозі, і тому вони і удостоїлися третього чертогу, і це - перша властивість в цьому чертозі, НЕГІ. А друга властивість - це всі ті діти, яких навчають Торі, що не прожили належних їм днів та померли передчасно. І вони не скуштували смак гріха, і тому ці чисті душі піднімаються в МАН і притягують світла другої властивості цього чертогу, ХАГ'АТ.

Третя властивість - це всі ті, хто сумують про руйнування другого Храму та проливають сльози, тобто вони притягують світла Г'АР цього чертогу, і тому живуть у властивості Г'АР чертогу. Всі ці три види душ праведників знаходяться в цьому чертозі, і Машиах втішає їх, тобто світить їм їхніми світлами.

У чертозі Год мовиться, що Машиах опускає їм світла, а тут сказано: "Втішає їх". І не сказано, що "опускає їм", тому що тільки світла сфери Год притягуються згори вниз, однак світла де-Нецах світять тільки знизу вгору, і тому не сказано "опускає їм", що означає - згори вниз, і це відбувається тільки у чертозі Год.

Сім чертогів Еденського саду

Четвертий чертог, Тіферет

17) Після того, як він сповнюється усіма світлами, наявними в третьому чертозі, і виходить з цього чертогу, він може увійти до четвертого чертогу, Тіферет. І там знаходяться всі, що оплакує Цион та Єрушалаїм, і всі ті, хто був убитий іншими народами-ідолопоклонниками. Решта народів означає - всі народи, крім народу Ізраеля. Тому що в тих, хто були вбиті іншими народами, міститься святість настільки велика, що душі їхні піднімаються в МАН та притягують високі світла цього чертогу, і вони удостоюються їх. І також ті, хто оплакує Цион та Єрушалаїм поєднуються з ними. Машиах, побачивши тих, хто оплакує Цион і Єрушалаїм та вбитих народами, починає плакати, і тоді всі правителі з роду Давидового, всі вони підтримують його і втішають.

Тут мовиться про Машиаха бен Йосефа, що походить від Малхут, котра розташована нижче від хазе Зеір Анпіну і зветься Рахель. Тому кінцевий рівень його підйому досягає лише четвертого чертога, Тіферет, і тільки місця хазе цього чертогу, але не вище від хазе. Однак правителі роду Давидового походять від Малхут, що розташована вище від хазе Зеір Анпіну. І тому, коли Машиах бен Йосеф входить до чертога Тіферет, він отримує світла і втішається правителями з роду Давидового, що відносяться до рівня вище від хазе цього чертогу, та сповнюється з їхньою допомогою, і це є першою властивістю цього чертогу, тобто ступенем НЕГІ.

18) Машиах починає плакати вдруге, доки не лунає голос, що з'єднується із голосом Машиаха, і тоді голос його підноситься вгору, тому що голос плачу Машиаха бен Йосефа - це голос Малхут, котра знаходиться нижче від хазе. І тому містяться суди в голосі його, і він не здатний підняти МАН, поки зверху не опускається голос Біни, що з'єднується із голосом Машиаха.

Тоді підноситься вгору голос Машиаха завдяки зівуґу (поєднанню) голосу і мовлення¹⁰, і залишається там до початку місяця. Тобто він піднімається і включається в зівуґ голосу і мовлення, котрі представляють собою властивість "Зеір Анпін і Нуква чертогу Біни", і залишається там у вигляді МАН до тих пір, поки не притягуються туди мохін де-рош в Нукву, яка називається місяцем, і тоді Нуква виправляється завдяки цьому і називається початком (рош) місяця.

І коли він опускається з Біни, опускаються разом з ним численні світла і всілякі сйива, що світять всім цим чертогам і несуть зцілення й світло всім вбитим народами світу, та й тим, хто страждає від хвороб і болю разом з Машиахом з тим, щоб наблизити визволення.

19) І тоді Машиах одягається в шати Малхут, і всі ті, хто був убитий народами-ідолопоклонниками, відображені та записані на цьому вбранні Малхут. І це вбрання Малхут Машиаха піднімається в Біну, нагору, і закарбовується у вищому вбранні Малхут Царя, Зеір Анпіна, який облачає Біну.

Іншими словами, вбиті народами-ідолопоклонниками, що записані в одянні Малхут Машиаха, вкарбовуються в одянні вищої Малхут, де відображені ті, хто більше за всіх страждали від хвороб і болю, і обидва вони (ці шати), стають МАН для вищого зівуґу Зеір Анпіна й Нукви (ЗОН), і вище світло сходить завдяки ним в цей чертог. І в майбутньому Творець одягнеться в ці шати (досл. мантию) Малхут Машиаха, щоб судити народи світу, як сказано: "Судити буде Він народи, наповниться трупами (вся земля)"¹¹. І це буде "під час настання кінця"¹².

Однак до цього вбрання Малхут Машиаха отримують підсолодження завдяки поєднанню із шатами Малхут Творця, і тоді вони обидва піднімаються в МАН разом, і відбувається на них вищий зівуґ, і тоді вони притягують свої світла, доки Машиах не опуститься знову з місця зівуґу і не втішить душі. І разом з ним сходять світла і благо для насолоди. І безліч ангелів та колісниць (меркавот) опускаються разом із Машиахом, і кожен з них несе вбрання для всіх душ, убитих народами світу, ідолопоклонниками. І там вони насолоджуються весь той час, коли Машиах піднімається і опускається.

Пояснення. "Насолоджуються" означає, що отримують світла Едену (насолоди), тобто Хохми. Відомо, що світіння Хохми можна отримати тільки знизу нагору. Тому мовиться про те, що душі насолоджуються, тобто отримують світіння Хохми лише в той час, коли Машиах піднімається і опускається, оскільки світіння в цей час знаходиться в стані знизу нагору. Однак після того, як вже опускається Машиах, вони не зможуть насолоджуватися, бо тоді вони змушені притягати цю насолоду (еден) згори вниз, а воно може бути прийнято тільки знизу нагору. Отже з'ясувалася тут друга властивість чертогу Тіферет - властивість світел ХАґАТ цього чертогу.

¹⁰ Див. "Передмова книги Зоґар", статтю "Хто вона", п.170.

¹¹ Писання, Псалми, 110:6.

¹² Писання, Даніель, 12:4.

20) А у внутрішній властивості цього чертогу, тобто у внутрішній властивості ХАГАТ цього чертогу, стоять на вищому ступені десять призначених правителів, і це рабі Аківа й товариші його. І всі вони підносяться у підйомі всередині вищого дзеркала, у властивості світного дзеркала, і світяться саявом вищої величі. І про них сказано: "Око, що не бачило інших божеств, крім Тебе"¹³. І це третя властивість, - ГАР цього чертогу.

Сім чертогів Еденського саду

П'ятий чертог, Гвура

21) В п'ятому чертозі знаходяться всі ті, хто здійснив повне повернення, відвернувшись від гріхів своїх і заспокоївшись після них. Іншими словами, вони зробили повернення від любові, при якому злодіяння обернулися для них на заслуги. І тоді вони отримали розраду за вчинені ними гріхи, адже, завдяки їм, у них додалися заслуги. І вийшла їхня душа очищеною. І також всі ті, хто освячував ім'я Господаря свого і готовий був пожертвувати своєю душею в ім'я величі Його, знаходяться в цьому чертозі.

І на вході цього чертогу стоїть Менаше, цар Іудеї, який здійснив повне повернення за свої гріхи, і Творець прийняв його повернення та вирив йому заглиблення під престолом величі, щоб прийняти його. Іншими словами, Він приховав його, немов у виритому заглибленні, від погляду обвинувачів, щоб вони не виступали проти нього. І це - властивість НЕГІ цього чертогу.

22) А у внутрішній властивості НЕГІ цього чертогу знаходяться всі ті, хто зробив велике повернення, і вони посилилися у поверненні своєму настільки, що душа їхня вийшла зі стану обурення на їхні погані діяння. І вони насолоджуються у вищому Едені кожен день. І це - властивість ХАГАТ цього чертогу. Тричі на день входить світло в цей чертог, і душі насолоджуються їм, - кожна як личить їй. "Тричі в день" - це три лінії, за допомогою яких притягуються світла ГАР цього чертогу.

І кожного спалює всередині світло хупи товариша, як внизу, так і нагорі, тобто як в нижніх чертогах, так і у верхніх, достоїнства праведників не є рівними між собою, і у кожного є своя хупа. І ніхто не може доторкнутися до хупи товариша свого, що знаходиться вище за нього, тому що обпалюється від неї, немов торкається вогню.

23) Цей чертог стоїть над усіма нижніми чертогами, і навіть завершені праведники нижніх чертогів не можуть увійти в цей чертог й осягнути його. Цей чертог Гвури є ступенем, що розташований над усіма чертогами, окрім ступеню прихильників, тобто чертогу Хесед, що є ступенем, який розташований над усіма, і навіть над цим чертогом Гвура.

Сім чертогів Еденського саду

Шостий чертог, Хесед

24) Цей чертог є чертогом прихильників, - тих, хто відноситься до властивості "моє - твоє, і твоє - твоє", тобто віддавати, а не отримувати. Цей чертог є вищим над усіма чертогами, тому що ступінь Хесед є найвищим з шести сферот ХАГАТ НЕГІ. І це - чертог, який стоїть над усіма чертогами, і удостоїтися його можливо лише після сповнення на всіх ступенях нижніх чертогів. І тому вважається, що він немов спирається на їхні ступені та стоїть на них.

Це чертог правої сторони, тому що ступінь Хесед вважається правою лінією, і осягнути її не може ніхто, крім святих прихильників і тих, хто любить Володаря свого величезною любов'ю. На вході цього чертогу стоять всі ті, хто кожен день приводив до єдності Господаря їхнього, тобто кожен день притягували єдність Його зі світу Нескінченності до всіх сферот і в усі світи. І вони першими піднімаються звідти до більш піднесеного чертогу, тобто вони піднімаються раніше прихильників цього чертогу. І це властивість НЕГІ цього чертогу.

¹³ Пророки, Єшаягу, 64:3.

25) Вище від цього входу, тобто вище світел НЕГІ, стоїть Авраам, права рука Творця, Хесед. А на іншому вході стоїть Іцхак, який був зв'язаний на жертovníку і був невинною жертвою перед Творцем, і це Г'вур. А на іншому вході всередині чертогу стоїть Яков, "людина непорочна" і дванадцять колін навколо нього, і Шхіна над головами їхніми, - тобто світла ХАГ'АТ (Хесед-Г'вур-Тіферет) цього чертогу, оскільки Авраам, Іцхак, Яков є властивостями ХАГ'АТ.

26) І коли в Ізраелі настає час лиха, підіймаються три праотця і пробуджують Шхіну, аби захистила Ізраель. І тоді піднімається Шхіна та прикрашається вінцями нагорі, тобто отримує Г'АР, звані "вінці (атарот)", і захищає Ізраель, тому що Шхіна не може захистити Ізраель інакше, як досягнувши мохін Г'АР завдяки пробудженню праотців, ХАГ'АТ. Іншими словами, завдяки тому, що ХАГ'АТ Зеір Анпіну піднімаються та стають властивістю ХАБАД, вони притягують Г'АР до Шхіни. І тут знаходяться світла Г'АР цього чертогу. І подібно до того, як є чертоги в нижньому Еденському саду, є у вищому Еденському саду виправлені чертоги, які відносяться до властивості віри, тобто Малхут. Тому що Малхут у довершеності своїй називається вірою. І кожен чертог є властивістю Малхут¹⁴.

Сьомий чертог, Біна

27) Всі ці чертоги поєднуються й прикрашаються всі разом в одному чертозі, в сьомому, прихованому й утаєному більш за всі інші чертоги. Пояснення. Цей чертог є властивістю Г'АР. І сказано, що "берешит (לְבַשְׁתְּךָ שְׂמֹנֶת) спочатку" - це "бара шит (לְבַשְׁתְּךָ שְׂמֹנֶת)", - тобто створив шість чертогів, а "Всесильний (Елокім)" - це сьомий чертог. І вже з'ясувалося, що "Всесильний (Елокім)" - це мохін Г'АР і сьомий чертог¹⁵. У центрі цього чертога знаходиться один стовп, який містить в собі багато фарб, - зеленого, білого, червоного й чорного кольору. І коли душі повинні піднятися на ступінь, вони проходять в цей чертог до стовпа, що знаходиться в ньому. І той, хто удостоївся кольору, що міститься в цьому стовпі, піднімається за допомогою нього, а той, хто удостоївся іншого кольору, - піднімається з його допомогою, кожна з них (душ) піднімається за допомогою кольору, який міститься в стовпі та відповідає їй.

Пояснення сказаного. Під час другого скорочення опустилися ТАНГІ (Тіферет-Нецах-Год-Єсод) кожного ступеня на ступінь, що нижче від нього таким чином, що НЕГІ (Нецах-Год-Єсод) Кетеру світу Ацилут опустилися в Аба ве-Іму, НЕГІ Аба ве-Іми - в ІШСУТ, НЕГІ ІШСУТ - в Зеір Анпін, НЕГІ Зеір Анпіну - в Малхут світу Ацилут, а НЕГІ Малхут світу Ацилут опустилися в Г'АР світу Брія. НЕГІ властивості Г'АР світу Брія опустилися в Зеір Анпін світу Брія, НЕГІ Зеір Анпіну - в Малхут світу Брія, НЕГІ Малхут світу Брія - в Г'АР світу Єцира. І так само опустилися НЕГІ кожного ступеня світу Єцира на ступінь під ним, поки НЕГІ Малхут світу Єцира не опустилися в Г'АР світу Асія. І те ж саме - на всіх окремих ступенях світу Асія.

Таким чином, НЕГІ Малхут світу Ацилут одягнені в Г'АР світу Брія. І також НЕГІ Малхут світу Брія - в Г'АР світу Єцира. А НЕГІ Малхут світу Єцира - в Г'АР світу Асія, тобто в сьомий чертог Еденського саду, чертог Г'АР. І основою НЕГІ є середня лінія в них, тобто Єсод. І знай, що коли Єсод вищого знаходиться в будь-якому нижньому, він називається стовпом, бо він знаходиться у внутрішній частині кожного зі ступенів, від Кетеру світу Ацилут до закінчення світу Асія.

У той момент, коли вищий передає мохін нижньому за допомогою того, що піднімає свої НЕГІ на своє місце, то і нижній, що злитий з цими НЕГІ, піднімається разом з ними в місце вищого і отримує там мохін¹⁶. Тому вважається, що за допомогою цього стовпа, НЕГІ вищого, піднімається кожен нижній у місце вищого.

У цьому стовпі міститься чотири кольори: білий, червоний, зелений, чорний - ХУБ ТУМ (Хохма, Біна, Тіферет і Малхут). І ці підйоми нижнього, який сходить до вищого за допомогою цього стовпа, відбуваються згідно з мірамі. Буває так, що піднімається тільки білий колір, а

¹⁴ Див. Зогар, главу Берешит, частина 1, п.193, зі слів: "Пояснення сказаного".

¹⁵ Зогар, глава Берешит, частина 1, п.194.

¹⁶ Див. "Передмова книги Зогар", п.17, зі слів: "І це означає: "Мати (іма) позичає свої шати дочці..."

буває, що, також, і червоний, й іноді також і зелений, а іноді також і чорний. І в кожному кольорі є багато ступенів.

"У центрі цього чертогу", - сьомого чертогу Еденського саду світу Асія, - "знаходиться один стовп", - Єсод властивості Малхут світу Єцира, що включає НЕГІ світу Єцира, "який містить в собі багато фарб", - багато ступенів, і сукупністю їхньою є чотири ступені, тобто. кольори зелений, білий, червоний і чорний, - ХУБ ТУМ. Зелений - це Тіферет, білий - Хохма, червоний - Біна, чорний - Малхут. "І коли душі повинні піднятися на ступінь, вони проходять в цей чертог до стовпа, що знаходиться в ньому. І той, хто удостоївся кольору, котрий міститься в цьому стовпі, піднімається за допомогою нього, а той, хто удостоївся іншого кольору, - піднімається з його допомогою".

І в той час, коли душі удостоюються піднятися над світом Асія, вони піднімаються в цей сьомий чертог, і кожна піднімається до властивості, що є відповідною їй у стовпі. Та, що відноситься до білого кольору, Хохми, піднімається за допомогою білого кольору в цьому стовпі. А якщо душа - від властивості Біни, вона піднімається за допомогою червоного кольору в цьому стовпі. Кожна - згідно із кольором, що відповідний їй. Тут мовиться про підйом зі світу в світ в загальному вигляді, тобто тільки за допомогою стовпа сьомого чертогу. Однак в окремому виді в кожному з чертогів є стовп, за допомогою якого нижній піднімається до вищого, і це - НЕГІ вищого чертога, що вдягнені у нижнього.

28) Ці шість чертогів відносяться до краю душ, проте сьомий чертог не відноситься до краю душ, а до піднесення душ за допомогою стовпа, що знаходиться в ньому. Пояснення. Можна досягнути лише шість чертогів, але не сьомий чертог, який є властивістю ГАР, оскільки ніякі ГАР неможливо досягнути. І всі шість чертогів відносяться до властивості "шість". Тобто, навіть третя властивість кожного з цих чертогів, що є властивістю ГАР, ми не можемо досягнути, а тільки властивість НЕГІ ХАГАТ кожного чертогу. Тому сказано, що "берешит (לַשְׁבַּר спочатку)" - це букви слів "бара (אֶבֶר створив) шит (לַשְׁבַּר шість)", і це вказує на те, що є шість ступенів нагорі, в самій Біні, а є шість ступенів вниз, ХАГАТ НЕГІ парцуфу ЗОН, звані шістьма днями творення. І все це є одним цілим. Інакше кажучи, властивості ВАК в будь-якому місці, - як нижні ВАК, так і властивості ВАК, що відносяться до ГАР, - є рівнозначними, і ми можемо їх досягнути. А ГАР в будь-якому місці ми не можемо досягнути.

29) Було два Храми, перший Храм і другий Храм, один з них, вищий - Біна, а другий, нижній - Малхут. І також є дві букви "гей ה" в імені АВАЯ (ה'ה), перша "гей ה" - Біна, і нижня "гей ה" - Малхут. І є також шість ступенів нагорі й шість ступенів вниз. І все є одним цілим. Тобто перший Храм і другий Храм є одним і тим же, що і перша "гей ה" та нижня "гей ה", і це - Біна й Малхут.

Вища "бет ב", "бет ב" слова "берешит (לַשְׁבַּר спочатку)" - це перший Храм, тобто Біна, і він відкриває врата в усіх сторонах, тому що вони включені одні в інші, тобто Малхут, другий Храм, включена до Біни, перший Храм. І завдяки цьому Біна відкрила врата в усіх сторонах, - як свої власні шість сторін, так і шість сторін, які включені до Біни. Іншими словами, внаслідок підйому Малхут та поєднання її з Біною в одне ціле, Біна відкриває також шість сторін Малхут, щоб та стала гідною отримати мохін, як і вона сама.

"Початок (решит לַשְׁאֵר)" - вказує, що тоді стала Біна властивістю "початок", щоб включитися в розрахунок будови, тобто Зеір Анпіна й Нукви його (ЗОН), званих будівлею світу. І вона вважається першим ступенем, що передає мохін парцуфу ЗОН та світів БСА, внаслідок її поєднання в одне ціле з Малхут. Однак ступені, які передували їй, ще не вважаються початком. І на це вказує слово "берешит (לַשְׁבַּר спочатку)", з якого починається Тора. "Бет ב" вказує на вищий Храм, Біну. "Решит (לַשְׁאֵר початок)" - вказує, що вона стала початком для передачі мохін світам.

І крім того слово "решит (לַשְׁאֵר початок)" в слові "берешит (לַשְׁבַּר спочатку)" вказує, що Біна стала початком обчислення. Пояснення. Мохін числа і обчислення - це мохін світіння Хохми, і вони починаються з Біни, але не вище за неї.

30) "Берешит (לְשֵׁכַבְרַבְּ שְׁפָאֵרַת)" це загальне поняття, тобто Малхут, звана "лик людини", - форма, до якої включені всі наявні в реальності форми. Сказано про це: "Вид образу величі Творця"¹⁷. Це "бачення", в якому відкриваються шість інших ступенів. Іншими словами, за допомогою Малхут притягуються мохін світіння Хохми до властивості ВАК Біни, тому що "бачення" і "зір" вказують на осягнення Хохми.

І це означає слово "берешит (לְשֵׁכַבְרַבְּ שְׁפָאֵרַת)", що складається зі слів "бара (אֲבָרָה створив) шит (לְשֵׁכַבְרַבְּ שְׁפָאֵרַת)", тому що при підйомі Малхут в Біну, утворюються в Біні шість закінчень (ВАК). І вона також піднімає МАН і пробуджує в них мохін світіння Хохми. І коли входять ВАК Біни до Малхут, званої "бачення", то вона виправляє себе, тобто піднімає МАН, щоб бачити їх, іншими словами, щоб притягнути до них це відкриття через мохін світіння Хохми та здійснити за допомогою цих мохін творення світу. І це - мохін світіння Хохми, якою створена вся реальність шести днів початку творення.

І хоча всі мохін приходять від Біни, основою їх є Малхут, оскільки завдяки підйому Малхут в Біну, утворилися ВАК (шість закінчень) стану катнут в Біні, на які вказують слова "бара (אֲבָרָה створив) шит (לְשֵׁכַבְרַבְּ שְׁפָאֵרַת)". І також мохін їхнього стану ґадлут виходять лише завдяки Малхут, тому що мохін світіння Хохми розкриваються тільки в місці Малхут, що знаходиться нижче від хаза Зеір Анпіну. І тому вона називається нижньою Хохмою - адже Хохма розкривається лише в ній. Таким чином, стан ґадлут мохін теж встановлюється завдяки Малхут.

Але неправильно буде сказати, що від Малхут походить творення світу, тобто мохін Хохми. Тому написано "бара (אֲבָרָה створив) шит (לְשֵׁכַבְרַבְּ שְׁפָאֵרַת)", що вказує на достойність ВАК Біни, оскільки вони здійснюють творення на ступеню Малхут. Інакше кажучи, не треба помилятися, думаючи, що від Малхут виходять самі мохін. Саме тому слова "бара (אֲבָרָה створив) шит (לְשֵׁכַבְרַבְּ שְׁפָאֵרַת)", що містяться в слові "берешит (לְשֵׁכַבְרַבְּ שְׁפָאֵרַת)", вказують, що діють тут ВАК (шість закінчень) Біни, бо у Малхут самої по собі немає нічого. І мається на увазі тільки те, що вся слава і велич цих ВАК (шести закінчень) розкриваються за допомогою їхньої дії в Малхут, і тому самі мохін називаються по імені Малхут.

31) Сказано: "Паростки з'явилися на землі, час оспівування прийшов"¹⁸. "Паростки" вказують на шість ступенів ХАґАТ НЕґІ. "З'явилися на землі" - Малхут, тому що вони є формами, які проявляються на цьому ступені, і вони не виявляються ні на якому ступені, а тільки в Малхут. І тому сказано: "З'явилися на землі", тому що ці паростки показуються лише "на землі", в Малхут. "Час оспівування прийшов" - вказує на те, що в цей час, після появи Шхіни, званої оспівуванням, разом з мохін Хохми, приходять час прославлення й прикрашання.

Тому називається Малхут "псалом". Сказано: "Псалом для Давида"¹⁹, але не сказано: "Для Давида псалом". Це вказує, що спочатку над ним воцарялася Шхіна, а потім він підносив пісню. Таким чином, Малхут називається "псалом". Тобто спочатку, завдяки прояву Шхіни, він досягнув мохін стану ґадлут, а потім оспівував і прославляв. І це означає: "Час оспівування прийшов"¹⁸, - тобто Шхіна, звана "оспівування", приходила до нього спочатку, а потім він оспівував і прославляв. "Час оспівування прийшло"¹⁸, - тобто після осягнення мохін приходять час прославлення.

32) Вищий світ, Біна, прихований, і все, що є в ньому, вкрите. І навіть сім її нижніх сферот (ЗАТ), оскільки вона перебуває у вищій властивості, у властивості трьох перших сферот (ґАР) Біни, і називається днем, що включає в себе всі дні. Пояснення. ґАР Біни називаються днем, що включає в себе всі дні, або днем, що уходить разом з усіма днями. Тому що "день" означає Хесед. І оскільки вона є коренем усіх хасадім в світах, то називається днем, який включає в себе всі дні. І вона ніколи не отримує Хохму, як сказано: "Бо бажає милості (хесед) Він"²⁰.

¹⁷ Пророки, Єхезкель, 1:28. "Як вид веселки, що з'являється в хмарах в день дощу, так і вид цього саява навколо, - це вид образу величі Творця. І побачив я і впав на лице своє, і почув голос, що говорить".

¹⁸ Писання, Пісня пісень, 2:12.

¹⁹ Писання, Псалми, 20:1.

²⁰ Пророки, Міха, 7:18.

Однак ЗАТ Біни отримують світіння Хохми для того, щоб передати ЗОН. І навіть ЗАТ Біни вважаються вкритим світом, і хоча вони й отримують Хохму та передають ЗОН, все ж, оскільки вони знаходяться в Біні, то немає розкриття Хохми на її місці взагалі, а тільки в місці ЗОН.

І коли Аріх Анпін створив та вивів Біну за межі свого рош, він вивів тільки ці "шість", тобто ВАК Біни, а не ГАР. І оскільки він є вкритим та все, що всередині його, приховане, бо Біна прихована як в ГАР, так і в ВАК, тому сказано, що "берешит (לַשְׁמֵרָה спочатку)" складається зі слів "бара (אֶרֶב створив) шит (לַשְׁמֵרָה шість)", і це вказує на шість вищих днів, тобто ВАК Біни. Але не мовиться про те, хто створив їх, ці шість днів, на які вказує слово "берешит (לַשְׁמֵרָה спочатку)", оскільки вони є вищим прихованим світом. Адже вони є ВАК (шістьма закінченнями) Біни, яка вкрита, і світіння Хохми не розкривається на її власному місці.

33) А потім це відкрилося, і сказано: "У нижній дії", в ЗОН, тобто сказано хто створив їх, - оскільки це світ, який перебуває у розкритті. І тоді сказано: "Створив Всесильний (Елокім) небо і землю"²¹, - тобто ЗОН. Тому що про вищий світ, ВАК Біни, на який вказує "берешит (לַשְׁמֵרָה спочатку)" через "бара (אֶרֶב створив) шит(לַשְׁמֵרָה шість)", - не сказано, хто створив його, бо він є прихованим світом. Однак про нижній світ, тобто ЗОН, званих "небо і земля", сказано, що Всесильний (Елокім), Біна, "створив небо і землю", тому що вони являють собою відкритий світ, оскільки хасадім в ньому розкриваються завдяки мохін світіння Хохми.

І тому не сказано "створив (אֶרֶב бара)" у вкритті, тобто "створив (אֶרֶב бара) небо і землю" в прихованні, оскільки вони є відкритим світом. І тому сказано: "Створив Всесильний (Елокім)", - звичайно, Всесильний (Елокім) створив їх, оскільки це є відкритим ім'ям, бо ім'я Елокім вказує на досконалість мохін зі свіченням Хохми²².

Перший світ, Біна, знаходиться в прихованні, оскільки він є вищим світом, а нижній світ, ЗОН, знаходиться в розкритті, бо дії Творця знаходяться завжди в укритті й розкритті. І також властивості святого імені знаходяться у вкритті та розкритті. "йуд-гей ה" імені АВАЯ (היה), тобто Хохма і Біна, знаходяться у прихованні, бо не можна досягнути ГАР. А "вав-гей ה" імені АВАЯ (היה) знаходяться у розкритті, і це ЗОН, які можна досягнути. І так відбувається в будь-якій дії Творця, тобто на всіх ступенях властивість ГАР ступеню знаходиться в прихованні, а ВАК ступеню розкриті.

34) "(Ет) небо та (ет) землю"²¹. Слово "ет" сказаного "(ет) небо" вказує на включення нижніх небес, що розташовані внизу. А слово "ет" сказаного "та (ет) землю" вказує на включення до неї також нижньої землі, а також на те, що діяння, здійснювані на нижній землі, подібні до діянь вищої землі.

Сім країв вищої та нижньої землі

35) "Земля ж була пустельна й хаотична"²³. "Земля" - це вища земля, Нуква Зеір Анпину, в якій взагалі немає свого світла. Слово "була" вказує, що земля вже була спочатку в усій досконалості, як личить, проте тепер перетворилася на "порожнечу, хаос і темряву". "Була" - означає, що була в досконалості, а потім скоротила себе й скоротила наявне в ній світло. І тоді стала вона "пустельна і хаотична, й п'ятьма і дух..." І це чотири основи світу, які отримали своє завершення на землі.

36) "І (ве-ет) землю" вказує на включення нижньої землі, яка стала подібною до вищої (землі) в цих межах, як сказано: "Земля ж була пустельна і хаотична, й п'ятьма і дух...". Це краї землі, звані Ерец (поверхня землі), Адама (ґрунт), Гай (долина), Нешия (могильна земля), Ция (суша), Арка (прірва), Тевель (земний світ). І найбільша з усіх земель - це Тевель (земний світ), і про неї сказано: "І Він буде судити землю (тевель) по

²¹ Тора, Берешит, 1:1.

²² Див. "Передмова книги Зогар", п.14.

²³ Тора, Берешит, 1:2. "Земля ж була пустельна і хаотична, й п'ятьма над безоднею, і дух Всесильного витав над поверхнею вод".

справедливості"²⁴. І такого не сказано про інші землі. Звідси видно, що вона важливіша за всі.

Зогар з'ясовує, як ці сім земель діляться на чотири основи "порожнеча, хаос, тьма і дух" таким чином, що вислів "і земля була пустельна" встановлюється на нижній землі світу Асія, а не на вищій землі.

37) Рабі Аба каже, що земля, яка називається Ция (суша), це місце пекла, як сказано: "суша (ция) і могильна п'ятьма"²⁵, і також як "могильна тьма", - це назва пекла, так само і суша (ция) прилягає до неї. Сказано: "І п'ятьма була над безоднею" є місцем пекла, і це суша (ция) - місце ангела смерті, який затьмарює обличчя створінь. І це місце вищої п'ятьми, як сказано: "Земля ж була пустельна і хаотична, й п'ятьма і дух...".

38) "Пустельна" - це Нешия (могильна земля), і називається вона так тому, що там не виявляється жодний образ, поки вона не покриється повністю темрявою. Тому що Нешия - означає "тьма", і в пустельності не проявляється ніякий колір та образ²⁶. "І хаотична" - це земля Арка (прірва), місце, яке не забувається. Є у нього форма й образ, тому воно не забувається, як пустельність. Рабі Хія каже, що хаосом є земля Ґай (долина), а не Арка (прірва). "І дух Всесильного (Елокім)" - це земля Тевель (земний світ), яка отримує живлення від "духу Всесильного (Елокім)", тобто від духу Біни, званого Елокім. І всі вони як один ступінь.

І з'ясувалися зі слів рабі Аба тільки чотири верхніх землі: Нешия (могильна земля), Ция (суша), Арка (прірва), Тевель (земний світ). Нешия (могильна земля) відповідає пустельності, Ция (суша) - п'ятьми, Арка (прірва) - хаосу, Тевель (земний світ) - духу Всесильного (Елокім). І це - чотири основи світу, які отримали своє завершення на землі: вогонь, повітря, вода і земля. Нешия (могильна земля) - це пустельність і основа "земля". Ция (суша) - це тьма і основа "вогонь". Арка (прірва) - це хаос і основа "вода". Тевель (земний світ) - це дух Всесильного (Елокім) і основа "повітря". І чому він зовсім не з'ясовує три нижні землі: Ерец (поверхню землі), Адама (ґрунт), Ґай (долина)?

Тому, що ці сім земель вважаються як один парцуф, - рош і ґуф. Вища земля, Тевель, що є відповідною Біні, - це рош. А нижні шість земель - це тох і соф парцуфу. Арка, Ция, Нешия є властивістю тох, тобто ХАҐАТ до хазе, де Арка - це основа "вода" і Хесед. Ция, котра є основою "вогонь", - це Ґвур. Нешия, яка є основою "земля", - це Тіферет і Малхут разом, до хазе. А від хазе і нижче - це властивість тільки Малхут. Таким чином, в усіх чотирьох землях вже є всі властивості парцуфу, тобто Біна, ХАҐАТ і Малхут. І тому немає необхідності з'ясовувати три нижні землі. І незважаючи на те, що вони являють собою три властивості НЕҐІ, все ж є поширенням однієї тільки Малхут, тобто поширенням пустельності від хазе і нижче. І тому немає в них ніякої нової властивості, і неправильно буде запитати: адже Тевель є основою "повітря", - тобто Тіферет, а не пустельність? Але справа в тому, що Тевель - це повітря Біни і вважається Біною. А Тіферет цього парцуфу знаходиться у властивості Нешия.

39) Подібно до того, як з'ясувалися сім країв в нижній землі світу Асія, є такі ж у вищій землі - тобто, в Малхут світу Ацилут, котра є властивістю землі в Малхут світу Ацилут.

Сім країв вищої землі

40) Сім країв є нагорі, в Малхут, які слідує ступінь за ступенем у встановленому порядку. І у всіх краях знаходяться вищі ангели, одні вище за інших, згідно з порядком їхніх ступенів. І також знаходяться ангели внизу, в семи землях світу Асія, і всі вони включаються один в одного, щоб бути їм всім єдиним цілим. Сім країв є нагорі, в світі Ацилут, і вища земля, Малхут, включає їх всі, та усі включаються до неї.

²⁴ Писання, Псалми, 9:9.

²⁵ Пророки, Ерміягу, 2:6. "І не спитали: "Де Творець, який вивів нас із землі єгипетської, по землі степів і прірв, по землі висохлій й могильній темряві, де ніхто не проходив, і де не жила людина?"

²⁶ Див. Зогар, Главу Берешит, частина 1, п.20.

Сім цих меж є поширенням Малхут в семи сферот: Біна та ХА'ГАТ НЕГІ. Тому всі вони включаються до неї, адже всі вони є лише частинами цієї Малхут. І в усіх разом одягається слава Творця. Однак ці ступені відрізняються один від одного, і також місця цих ступенів відрізняються одне від одного.

Пояснення сказаного. Спочатку були приведені два пояснення сказаного: "Земля ж була пустельна і хаотична, й п'ятьма була над безоднею. І дух Всесильного (Елокім) витав над поверхнею вод"²³. У першому поясненні, що вказує на вищу землю, Малхут світу Ацилут, з'ясувалося, що чотири властивості, пустельність, хаотичність, тьма і дух, вийшли в ній в силу її скорочення внаслідок зменшення місяця. У другому поясненні, що вказує на нижню землю, з'ясувалося, що ці чотири властивості, пустельність, хаотичність, тьма і дух, утворили в ній сім країв: Ерец, Адама, Гай, Нешия, Ция, Арка, Тевель.

І тому тут продовжується з'ясування того, що ці два пояснення не суперечать один одному, бо все, що є в нижній землі, походить від вищої землі, від Малхут світу Ацилут. І в такому випадку сказане: "Земля ж була пустельна і хаотична" - має місце в двох цих землях. Сім країв, таких саме, як в нижній землі і, більш того, сім нижніх країв походять від семи країв вищої землі, бо є сім меж нагорі і сім меж внизу. І всі вони включені один до одного, оскільки являють собою одне ціле.

Сім країв є внизу, і кожен з цих країв міститься у відповідній йому властивості семи країв вищої землі. І всі вони складають одне ціле, і все, що є в одному, є і в іншому. Тому з'ясовуються сім країв вищої землі, Малхут світу Ацилут, і всі їхні деталі ми співвідносимо з сімома відповідними їм краями нижньої землі. І сказано далі, що так це в семи краях нижньої землі, і всі вони є подібним до семи країв нагорі²⁷.

Але, коли ми хочемо співвіднести нашу нижню землю з вищою землею світу Ацилут, тобто з Малхут світу Ацилут, ми повинні знати, що у нашої землі немає точного співвідношення з усією Малхут світу Ацилут, а тільки із властивістю Малхут зовнішньої частини Малхут світу Ацилут. Тому що світ Асія повністю співвідноситься з усією Малхут світу Ацилут. І відомо, що ґрунт світу Асія подібний до властивостей ґрунту Еденського саду, що знаходиться в Біні властивості Малхут світу Асія.

Іншими словами, Малхут світу Асія вважається окремим парцуфом і не завершує світ Асія в своїй Малхут, а тільки в своїй Біні, що розташована в сфері Тіферет, котра зветься Біною властивості ґуф. І там стоїть парса, що розташована у внутрішніх органах. І ця парса, яка завершує світ Асія, є ґрунтом Еденського саду.

А частина від хазе і нижче сфери Малхут світу Асія, що знаходиться під цією парсою, вважається її зовнішньою властивістю. В ній є десять сферот, і Малхут десяти цих сферот - це наша земля, яка ділиться на сім країв: Нешия, Ция, Арка, Тевель, Ерец, Адама, Гай. І по відношенню до цього вважається наша земля властивістю Малхут світу Ацилут. Тому що в загальному вигляді Малхут світу Ацилут завершується у властивості Біни її десятої сфери, де знаходиться парса, що розташована у внутрішніх органах. А звідти і нижче розповсюджуються десять сферот зовнішньої частини Малхут.

Малхут цих десяти сферот - це вища земля з сімома краями, які розглядаються тут. І кожен з цих семи країв нижньої землі, тобто нашої землі, отримує від властивості, котра є відповідною їй в краях вищої землі. Таким чином, тільки зовнішня частина Малхут парцуфу Малхут світу Ацилут відноситься до нашої землі. І в них сім країв, які з'ясовує тут Зогар.

Ця Малхут вважається також парцуфом, де чотири верхні краї розташовані від її хазе і вище до парси, що простягнулася там. А три нижні краї розташовані від хазе і нижче, під її парсою. І ці три краї вважаються зовнішньою Малхут зовнішньої частини Малхут світу Ацилут. І в них знаходяться корені кліпот, і ця зовнішня частина зовнішньої Малхут світить їм тонким світінням, що оживляє їх, як сказано: "І царство (малхут) Його над усім володарує"²⁸.

²⁷ Див. п.53.

²⁸ Писання, Псалми, 103:19. "Творець в небесах затвердив престола Свого, а царство Його над усім панує".

І це - ті коріння кліпот, які розглядає Зоґар в трьох нижніх краях, і в усіх них разом вдягається прославляння Творця.

Чому ж Малхут світу Ацилут світить кліпот та оживляє їх? Тому, що прославляння Творця не стало б досконалим без них, адже кліпа (шкірка) передує плоду, як відомо.

Сім країв вищої землі

Перший край, Єсод

40/2) Перший край внизу, тобто нижній край, що є краєм Єсоду, є першим, якщо ми починаємо рахувати знизу. І це - місце п'їтми, яке не світить. І воно встановлено для країв, в яких живуть душі та й ті, хто затївають тяжбу, і сильні ураганні вітри. І це - три види кліпот, одна сильніше за іншу, і вони є першою з чотирьох кліпот - "ураганний вітер"²⁹. Ці кліпот не є видними, і немає в них ні світла, ані темряви, ані будь-якої форми взагалі.

І там, в цьому місці, вони не отримують ніяких знань, бо в ньому не відображається жодна форма. І хоча в цьому краї є три кліпи, але вони нікому не видні, і неможливо вловити в них ні світла, ні темряви, ані якоїсь форми. Однак обов'язково повинен бути в них якийсь відбиток. Але, в цьому місці немає у відбитку ніякої форми, котра є достатньою для сприйняття. Тому про них взагалі нічого не знають.

Справа в тому, що перший цей край відповідає пустельності з уривка: "Земля ж була пустельна"²³, - тобто місцю, в якому немає ніякого кольору і ніякої форми, і воно взагалі не включається в форму. Ось зараз воно має форму, - але коли дивляться на нього, немає у нього форми. І сказано в Зоґар, що "пустельність" - це місце, в якому немає ніякого кольору і жодної форми³⁰. І тому сказано тут, що також в цьому першому краї, що відповідає пустельності, - немає того, хто знає про наявність кліпот в ньому. І здається, що є там кліпот, але коли наближаються, щоб подивитися на них, - не бачать там ніякої форми взагалі.

41) Над цим місцем призначений один ангел, і ім'я його Тааріель. І в ангела Тааріеля є сімдесят правителів, які злітають і розчиняються під впливом іскор полум'я, що піднімається над ними. І є серед них такі, що не втілюються, є такі, які втілюються, але не видно, є такі, які є видними, але коли наближаються, щоб побачити їх, виявляється, що їх немає, а коли ранок настав всі вони знову з'являються.

"І не втілюються", - тому що, коли вони приходять в це місце, вони зникають. "І не знаходяться", - тому що входять в один з отворів безодні. "І не є видними", - тому що в той час, коли настає нічна темрява, вони розчиняються під впливом язиків полум'я, поки не настане ранок.

Пояснення. Зі сказаного "і царство (малхут) Його над усім панує"²⁸ з'ясувалося, що Малхут світу Ацилут світить цим кліпот тонким світінням для того, щоб оживляти їх. Тому вони влаштувалися в місці цього краю, останнього краю зовнішньої частини Малхут, і немає там більш низького місця, ніж це. Однак призначений над ними ангел сторони святості, званий Тааріель (досл. очищення Творця), згідно виконуваної ним дії. Тому що дія його полягає у підкоренні кліпот та із наставлянні їх так, щоб вони не заподіяли занадто великої шкоди святості та служили святості як годить, бо кліпа (шкірка) передує плоду. Таким чином, він знищує та викорінює в кінці нечистоту цих кліпот і несе очищення світів. Тому і називається цей ангел Тааріель, і це літери слів "таара (очищення) шель Ель (Творця)".

У нього є сімдесят правителів, роль яких - притягувати життєві сили і підтримку кліпот, що наявні в цьому краї. І ці правителі не можуть існувати, але створюються і згоряють. Адже, оскільки вони є провідниками, які несуть існування для кліпот, то повинні бути такими ж короточасними, як і ті самі, аби не було в них уділу в вічності. Тому, коли вони наближаються до Малхут, бажаючи отримати наповнення для кліпот, то згоряють. А коли вони злітають, щоб отримати наповнення, то розчиняються під впливом іскор і спалахів

²⁹ Пророки, Єхезкель, 1:4.

³⁰ Див. Зоґар, главу Берешит, частина 1, п.20.

полум'я, яке знаходяться над ними, - тобто від річки Діну^р³¹ (вогненної), що знаходиться вище від них, в третьому краї.

І вони діляться на три третини, рош-тох-соф, що представляють собою КАХАБ ХАГ'АТ НЕГІ. І про властивості НЕГІ в них говориться "і не втілюються", оскільки при досягненні цього місця вони повністю зникають, - адже основні суди знаходяться у властивості НЕГІ кліпот. І тому провідники їхні повинні повністю зникнути, щоб ті нічого не могли отримати від них. Про їхні властивості ХАГ'АТ сказано: "І не знаходяться, тому що входять в один з отворів безодні", - тобто їх видно, але коли наближаються, щоб побачити їх, вони не знаходяться, "тому що входять в один з отворів безодні", тобто нукви пустельності, яку неможливо побачити, оскільки властивість захар називається пустельністю, а властивість нукви називається безоднею.

Про їхні властивості ХАБАД сказано: "І не видно, тому що в той час, коли настає нічна темрява, вони розчиняються під впливом іскор полум'я", - тобто вони знаходяться, але не є видимими, оскільки розчиняються під впливом іскор полум'я, що піднімається над ними.

"А при настанні ранку всі вони знову з'являються" - всі три властивості, НЕГІ ХАБАД ХАГ'АТ. І коли вони наближаються, бажаючи отримати наповнення, знову повертаються до них три види суду, тобто НЕГІ відразу ж зникають, ХАГ'АТ ховаються в безодні, а ХАБАД розчиняються і не є видимими. І так це повторюється щодня, і таким чином сильно скорочується сила кліпот в цьому краї, і вони стають придатними для своєї ролі, - служити святості, оскільки кліпа (шкірка) передує плоду.

Сім країв вищої землі

Другий край, Год

42) Другий край - це місце, в якому світіння сильніше, проте він все ще темний, але не настільки, як перший край. Цей край влаштований як місце проживання для вищих ангелів, в якому немає кліпот, і вони (ангели) поставлені над справами людей, щоби допомагати їм, якщо вони здійснюють добрі дії. І також навпаки, - аби спокушати їх йти тим поганим шляхом, на якому вони знаходяться. Але, незважаючи на це, вони - вищі ангели, а не кліпот, як уже пояснювалося в сказаному: "Правиця Твоя простягнена, щоб прийняти тих, хто повертається"³². І це місце видне краще, ніж попереднє місце в першому краї, оскільки перший край є властивістю "пустельність", а цей край - властивість "хаос", яка проявлена більше.

Ці ангели є близькими до людей. Пояснення. Є ангели, які з'являються людям в образі людей, а є інші ангели, які в дійсності показуються лише вдягненими у дух, згідно із розумінням людського розуму. І тому тут мовиться, що ангели, які знаходяться в цьому краї, є близькими до людей, тобто показуються людям в їхньому ж вигляді. І оскільки вони відносяться до властивості від хазе і нижче цих країв, і також люди відносяться до властивості від хазе і нижче, вони є близькими й подібними до них.

Однак ангели, які відносяться до властивості від хазе і вище цих країв, тобто ті, що знаходяться в четвертому краї, показуються людям лише у видінні або в поглибленому спогляданні. Бо вони не є близькими до людей, оскільки знаходяться від хазе і вище. А ці ангели отримують живлення від ароматів і пахощів, що піднімаються нагору від людей, щоби те, що вони отримують, було більш ефективним, і вони могли світити сильніше. Іншими словами, завдяки МАН, які люди піднімають внаслідок добрих діянь, отримання відносно ароматів і пахощів стає у цих ангелів більш ефективним, і вони світять сильніше.

43) Над цими ангелами є правитель Кдуміель, ім'я якого означає - "передус мені Творець (кдумі Ель)", бо цей правитель повинен оберігати ангелів, які перебувають в його краї, від сил суду третього чертогу, аби ті не запанували в них. І оскільки третій чертог вище за нього, а у будь-якого вищого є влада над тими, що знаходяться нижче від нього, тому цей

³¹ Писання, Даніель, 7:10.

³² Див. Зогар, главу Берешит, частина 1, п.173.

правитель отримує сили захиститися від нього за допомогою імені Ель. Адже оскільки це ім'я є ім'ям Хесед, що передує Г'вурі, лівій лінії, що панує в третьому чертозі, у нього є можливість скасувати сили суду, що знаходяться у вищому по відношенню до нього, в Нецаху. І за допомогою цієї сили, що передує, котра наявна в імені Ель, він захищається від нього.

Тому він називається Кдуміель. Це ім'я вказує на те, що вся його сила походить від того, що ім'я Ель передує Г'вурі і, тим самим, скасовує та віддаляє суди, що діють в краю, вищому від нього, щоби вони не володарювали над ним. Ці ангели, над якими призначений Тааріель, починають оспівування, але замовкають та йдуть геть, бо оспівування походить від лівої лінії, і тому це оспівування підсилює силу лівої лінії, і внаслідок цього пробуджуються над ними сили суду третього чертогу. І тому ангел Тааріель, змусивши їх замовкнути посеред їхнього оспівування, не дозволяє їм закінчити його.

Після того, як вони припинили оспівування і пішли геть, вони взагалі перестають з'являтися, доки Ізраель внизу, в цьому світі, не починають вимовляти пісню. Тоді ці ангели повертаються на своє місце, до свого оспівування, як і спочатку, і показавшись, вони світять ще сильніше.

Тричі в день вони вимовляють благословення освячення (кдуша). Пояснення. Ізраель приліплюються до тіла (г'уф) Царя, тобто до середньої лінії, званої г'уф, яка узгоджує та об'єднує дві руки одну з іншою, тобто дві лінії, - праву і ліву. Таким чином, оспівування Ізраеля виходить від лівої лінії, але тільки після того, як вона виправлена й узгоджена із правого за допомогою милосердя, наявного в середній лінії. А після того, як ліва лінія виправилася і включилася до правої, вищі ангели можуть повернутися до свого оспівування. Адже більше немає страху перед пробудженням сил лівої лінії третього чертогу, і ангел Тааріель більше не перериває їх. І тоді вони тричі на день вимовляють благословення освячення (кдуша), тобто притягують святість (кдуша) за допомогою трьох ліній, правої-лівої-середньої, що і означають слова "тричі на день".

А коли Ізраель займаються Торою, здійснюються всі ангели цього краю і стають свідками нагорі, і тоді Творець проявляє до них милосердя. Пояснення. За допомогою МАН, які Ізраель піднімають під час занять Торою, вони дають сили ангелам цього краю, щоби ті могли піднятися вгору, до вищої єдності. І те благо, якого вони досягли за допомогою вивчення Тори, вважається як свідчення з їхнього боку величезної святості в заняттях Торою, і завдяки єдності, яка виникла внаслідок підйому МАН, Творець проявляє милосердя до Ізраель, тобто наповнює їхні мохін середньої лінії, звані милосердям.

Сім країв вищої землі

Третій край, Нецах

44) Третій з семи країв вищої землі - це місце полум'я і клубів диму, і звідти бере свій початок й витікає річка Діну³¹. Іншими словами, там джерело річки Діну³¹, що є місцем спалення душ грішників, і звідти опускається вогонь на голови грішників.

Цей край обрушує вогонь на голови грішників, які перебувають внизу, в пеклі та, оскільки з цього краю вогонь виходить й опускається в пекло, він називається місцем спалення. І там знаходяться ангели-губителі, які знищують їх у пеклі.

45) І там знаходяться, іноді, ті, що лихословлять на Ізраель, щоби звести їх зі шляху добра. За винятком того часу, коли Ізраель уживають всіляких засобів аби позбутися них, і тоді ті не можуть заподіяти їм шкоду. Над ними є правитель з лівої сторони. Всі ангели, що знаходяться там, походять від сторони п'ятьми, і про цей край сказано: "І п'ятьма була над безоднею"²³. Тому що перший край - "пустельність", другий край - властивість "хаос", і третій край - "тьма над безоднею"³³. І лиходій Сам знаходиться в цьому краю.

Таким чином, ми бачимо, що в третьому краї, званому Нецах, немає ніякої іскри виправленого світіння, але весь він - вогонь, дим, річка Діну³¹ (вогняна), місце спалення

³³ Див. Зогар, главу Берешит, частина 1, п.23.

грішників, ангели-губителі і лиходій Сам. А в нижньому краї, другому краї, Год, знаходяться вищі ангели, а після того, як Ізраель починають оспівування, приходять до них сильне світіння, і вони теж вимовляють пісню й три благословення освячення.

І необхідно це зрозуміти, адже будь-який вищий завжди є незрівнянно важливішим за нижнього, а тут навпаки, - вищий край виявляється набагато гіршим, ніж нижній. Але справа в тому, що відмінність між Нецахом і Ходом така ж, як між ГАР і ВАК. І відомо, що одне з початкових виправлень, що встановилися в світі виправлення, це приховання внутрішніх Аби ве-Іми, що означає приховання світіння ГАР парцуфу АБ, щоб вони не світили до завершення виправлення.

І ці краї представляють собою ВАК сфери Малхут десяти зовнішніх сферот парцуфу Малхут світу Ацилут, які є властивістю лівої лінії. Однак за допомогою Ізраеля, які піднімають МАН внаслідок занять Торою і добрих діянь, вони отримують своє виправлення від Зеір Анпіну світу Ацилут. І тоді притягуються до них мохін парцуфу АБ, що виправляють також і ліву лінію, тому що ліва лінія не може отримати виправлення від рівня меншого, ніж вони (ці мохін). Але оскільки ГАР парцуфу АБ не притягуються протягом усіх шести тисяч років, то виходить, що всі ці мохін, які притягуються за допомогою МАН Ізраеля, світять і приймаються тільки в цьому краї Год, де відбувається прийом ВАК, але зовсім не в краї Нецах, в якому відбувається прийом ГАР.

Тому край Нецах залишається без будь-якого прийому мохін. І крім того, там знаходяться корені всіх покарань, оскільки коренем усіх порушень є гріх Древа пізнання, і цей гріх полягав у тому, що Сам, який сидів на змії, спокусив Адама і Хаву притягнути мохін ГАР де-АБ у край Нецах. І сказано про нього, що весь він - вогонь і дим, і лиходій Сам знаходиться в цьому краю та є коренем усього зла, бо увів Адама і Хаву в спокуску покуштувати від Древа пізнання.

Однак нижній по відношенню до нього чертог, другий чертог, Год, отримує своє повне виправлення завдяки МАН Ізраеля, оскільки отримує тільки ВАК парцуфу АБ, які є його власною властивістю. Тому сказано, що "вони тричі на день вимовляють благословення освячення", - тобто отримують мохін за трьома лініями права-ліва-середня, котрі представляють собою ці три благословення і притягують лише мохін ВАК парцуфу АБ, які є абсолютно достатніми для властивості Год.

Сім країв вищої землі

Четвертий край, Тіферет

46) Четвертий край - це місце, яке світить. І там світло приходить до вищих ангелів, які перебувають у правій стороні. І вони починають підносити пісню та завершують її. І вони не зникають після оспівування, як ті, перші ангели, що знаходяться в першому краї, котрі починають підносити пісні та згорають, долаючи полум'я вогню, а вранці знову оновлюються, як і спочатку. Однак ангели, що знаходяться тут, залишаються на своєму місці і не зникають, бо це - ті ангели милосердя, які не змінюються ніколи.

Інакше кажучи, вони не згорають, як перші, оскільки походять від світла милосердя ступеню хасадім, що знаходиться вище від хазе, який отриманий там від Біни, і це властивість "бо бажає милості (хафец хесед) Він"²⁰, котра є правою лінією. І вони ніколи не змінюються, бажаючи отримати від властивості світел лівої лінії, тому жоден суд в світі не має влади над ними. І завдяки цьому вони можуть завершити своє оспівування та не згорають.

47) І про цих ангелів сказано: "Робить Він вітри посланниками Своїми"³⁴, і вони виконують свою місію в світі, не з'являючись людям, та з'являються їм лише у видінні або в іншому вигляді, в поглибленому спогляданні. Тому що ці ангели, які знаходяться від хазе і нижче, під час виконання своєї місії в світі приймають облачення цього світу та з'являються людям.

³⁴ Писання, Псалми, 104:4.

Тобто, ці ангели-посланці Творця, коли опускаються в цей світ, вони вкриваються під покривами й одягаються в тіло, подібне до тіла цього світу. І вони є близькими до людей³⁵.

Однак ангели четвертого краю, Тіферет, що розташований від хази й вище, не вдягаються в шати цього світу, оскільки є духами, які розташовані від хази і вище, а цей світ належить до властивості від хази і нижче. І вони не показуються людям, тому що у них немає близькості до них. І їх осягають через видіння чи іншим чином, за допомогою поглибленого споглядання.

І сказано в Зогар³⁶, що вони відносяться до властивості: "І птах буде літати над землею"³⁷. "І птах буде літати"³⁷ - це вищі посланці, ангели, які з'являються людям в образі людей. І це видно з слів: "Буде літати над землею", котрі вказують на те, що ці ангели подібні до жителів землі, тому що є інші ангели, які дійсно показуються лише вдягненими у дух, згідно із розумінням людського розуму.

І один ангел поставлений над ними, на ім'я Падаель, що складається зі слів "пада (спокутував) Ель (Творець)". Тому, що ті, хто удостоюються підняти МАН в цей край завдяки своїм добрим діям, отримують світла хасадім через цього ангела. І навіть якщо мають померти, вони спокутуються та не вмирають. Тому цей ангел називається "пада (спокутував) Ель (Творець)", як сказано: "І спокутував народ Йонатана, і не помер він"³⁸.

У цьому чертозі є доступними ключі до милосердя тим, хто здійснює повернення до Господаря свого. І вони відкривають ними врата, щоб провести через них свої молитви та прохання, тому що врата молитви розкриваються тільки за допомогою притягання ГАР до Шхіни. І ті, які вчинили повернення та завдяки своєму поверненню притягли ГАР до Шхіни, досягають ключів милосердя, щоб відкрити врата молитви, та отримують насолоду у відповідь на все те, що просили у Творця, звертаючись у молитві до нього.

Сім країв вищої землі

П'ятий край, Гвура

48) П'ятий край - світло його є яскравішим за всі краї, що передують йому. І є в ньому ангели, частина з них - це ангели вогню, котрі відносяться до міри суду, а частина - ангели води, що відносяться до міри милосердя. Іноді вони перебувають у милосерді, коли влада знаходиться в ангелів води, а іноді - в міри суду, коли влада знаходиться в ангелів вогню. Одні з них знаходяться в правій стороні, а інші - в лівій. Ангели вогню - в лівій, а ангели води - в правій.

Іноді одні світять, а інші перебувають у пітьмі. І ті, і інші, - як ангели милосердя, так і ангели суду, - покликані оспівувати Володаря свого, одні - опівночі, а інші - з настанням ранкової зорі. Тому що ангели цього краю знаходяться в належній досконалості, - як ангели милосердя, так і ангели суду. Тому і ті, й інші підносять пісню, ангели суду - опівночі, ангели милосердя - з настанням ранку. І один правитель над ними, на ім'я Кадшиель, що складається зі слів "кадши (освяти мене) Ель (Творець)". Тому, що його призначення полягає в притяганні святості звідси до нижніх.

49) Коли ніч розділяється, тобто опівночі, і піднімається північний вітер, Творець насолоджується із праведниками в Еденському саду. Тоді вдаряє північний вітер і досягає тих, хто призначений оспівувати опівночі, і всі вони оспівують і вимовляють пісню для нижніх, щоб ті теж могли вимовити пісню.

Пояснення сказаного. Ніч - це Малхут, Нуква Зеір Анпіну. В ній є підсолонження від Біни, бо немає у Малхут будови, перш ніж вона підсолонилася від Біни. Тому в Малхут розрізняються дві особливості:

³⁵ Див. вище, п. 42.

³⁶ Зогар, глава Берешит, частина 1, п.406.

³⁷ Тора, Берешит, 1:20.

³⁸ Пророки, Шмуель 1, 14:45.

1. це її власна якість - суд, перша половина ночі;
2. її включення до Біни, властивість милосердя, друга половина ночі.

Тому опівночі пробуджується північний вітер (руах), - руах від Біни, званий північним. Тому, що південь-північ - це Хохма і Біна, і цей руах підсолонджує Малхут, і Малхут отримує спочатку стан катнут Біни. А північний вітер, Біна, пробуджується і вдаряє в Малхут, звану "ніч". Тому, що "вдаряє" - мовиться про світіння катнут. А потім досягає тих, хто призначений оспівувати опівночі, під час приходу стану ґадлут від Біни до Малхут та ангелів, які походять від неї.

Завдяки мохін, які приходять до них, вони співають пісню. А перед настанням ранку, перед ранковим світанком, - при подвійній п'яті, що утворилася в кінці ночі, перед настанням ранку, - вона здійснює поєднання (зівуг') зі світлом ранку, і тоді всі інші ангели, ангели води з правої сторони, вимовляють пісню. А вся решта ангелів, тобто всі ангели вогню з лівої сторони, допомагають їм, тому що пісня відноситься до властивості лівої сторони.

Тому ангелам правої сторони потрібна допомога від ангелів лівої сторони, щоб ті змогли піднести пісню. Як сказано: "При спільній радості ранкових зірок і вигуках вітання ангелів Всесильного"³⁹, - це вказує на всіх ангелів без винятку, як на ангелів води, так і на ангелів вогню, тому що всі вони разом підносять пісню до тих пір, поки Ізраель внизу не починають підносити пісню і прославляння слідом за ними.

Ці ангели важливіші за Ізраеля, бо розташовані в місці від хазе і вище цих чертогів, тому Ізраель отримують сили від них, щоби піднести пісню. Однак ангели, що розташовані від хазе і нижче від цих країв - навпаки. Тому вони не можуть продовжувати свою пісню до тих пір, поки Ізраель внизу, в цьому світі, не починають вимовляти свою пісню. Тому що ці ангели, які перебувають в місці від хазе і нижче, так само, як і Ізраель, знаходяться на рівні меншому, ніж Ізраель, і повинні отримати силу від Ізраеля, щоб продовжувати своє оспівування.

Сім країв вищої землі

Шостий край, Хесед

50) Шостий край близький до небесної Малхут, внутрішньої Малхут, котра зветься "небесне царство". І в ньому є кораблі, річки і струмки, які поділяються та виходять з води. Малхут називається "море"⁴⁰. "Кораблі" означають - мохін ҒАР, "річки" - ХАҒАТ, "струмки" - НЕҒІ. Три види світіння виходять від Малхут, званої морем, до цього шостого краю, що близький до неї - ХАБАД, ХАҒАТ, НЕҒІ. І хоча всі ці краї є лише властивістю ВАК, все ж таки вони діляться на три властивості, тому що у ВАК теж є властивість ҒАР, яка відноситься до них.

І безліч риб, тобто ангелів, що походять від трьох цих властивостей, плавають в цих річках і струмках, в чотирьох сторонах світла. І над ними призначені правителі. Один з правителів, Уріель, призначений над усіма нижніми ангелами цього краю, оскільки він призначений над тими ангелами, що знаходяться в західній стороні, яка є останньою з чотирьох сторін. Тому що чотири сторони - це ХУҒ ТУМ (Хесед-Ґвур-Тіферет-Малхут). І західна сторона - це Малхут. Тому ангели, що знаходяться в цій стороні, є на рівень нижчими, ніж ангели інших сторін - південної-північної-східної, тобто Хесед-Ґвур-Тіферет.

51) У ті години й хвилини, коли кораблі рухаються, рухаються всі ангели разом, в одну або іншу сторону, тобто в ту сторону, в яку плывуть кораблі. Коли кораблі рухаються в південну сторону, правителем, що стоїть над ними в цій стороні, є Міхаель, котрий походить від правої сторони, тобто Хеседу. А коли кораблі рухаються у північну сторону, правителем, що стоїть над ними в цій стороні, є Гавріель, який походить від лівої сторони, Ґвури. Тому що чотири сторони південь-північ-схід-захід - це ХУБ ТУМ (Хохма-Біна-Тіферет-Малхут). А у

³⁹ Писання, Йов, 38:7.

⁴⁰ Див. Зогар, главу Берешит, частина 1, п.59.

властивості ВАК вони називаються ХУГ ТУМ (Хесед-Г'вура-Тіферет-Малхут). І тому Міхаель - у південній стороні, а Гавріель - в північній.

Коли кораблі рухаються у східну сторону, правителем, що стоїть над ними в цій стороні, є Рефаель, і він - у правій стороні, тобто схиляється до властивості хасадім. А коли кораблі рухаються у західну сторону, правителем, що стоїть над ними в цій стороні, є Уріель, і він - останній, як сказано: "Останніми виступати будуть"⁴¹. Тому що західна сторона - остання з усіх чотирьох.

Сім країв вищої землі

Сьомий край, Біна

52) Сьомий край є вищим з усіх країв, і там знаходяться тільки душі праведників. Там душі насолоджуються лише вищим сяйвом і радіють там вищим благам й насолодам. "Вище сяйво" - це ГАР, "вищі блага й насолоди" - світла хасадім.

І там знаходяться лише одні праведники, тобто немає там ангелів, а тільки душі праведників, і там - скарбниці світу, благословення і пожертвування. І все там - як у вищій властивості, Біні. Пояснення. Сьомий край відноситься до властивості Біни, і тому він отримує від властивості, що є відповідною йому, від вищої Біни.

53) Так влаштоване все в семи краях нижньої землі, і всі вони знаходяться у подібності до семи вищих країв. Інакше кажучи, сім країв в нижній землі, в світі Асія, є рівними за всіма своїми властивостями семи краям вищої землі, тобто зовнішній частині Малхут світу Ацилут. І у всіх семи країв нижньої землі є всілякі ангели, схожі на людей, - тобто вони можуть одягатися в шати цього світу, як і люди. І цим відрізняються сім країв нижньої землі від семи країв вищої землі.

Тому що у вищій землі тільки в другому краї, що розташований в місці від хазе цих країв і нижче, ангели, які знаходяться там, є подібними до людей. А починаючи від четвертого краю і вище, - у них вже немає подібності з людьми, і з'являються вони лише у видінні та при поглибленому спогляданні. Тоді як у всіх семи краях нижньої землі є ангели, що схожі на людей, навіть у місці від хазе і вище. Тому що вся нижня земля повністю знаходиться в місці від хазе вищої землі і нижче. І навіть чотири верхні її краї теж вважаються розташованими нижче від хазе.

І всі вони дякують та прославляють Творця. Але в усіх цих краях немає того, хто б осягнув велич Його як ті, хто перебуває у вищому краї. І вони осягають велич Його як личить, щоб служити Йому та прославляти Його, й пізнавати велич Його.

54) Цей світ, званий Тевель (земний світ), існує лише для підтримання праведників - тобто, святих тіл, що знаходяться в цьому світі, заради яких світ створений і існує. Так само, як нагорі, - в краях вищої землі, - сьомий край існує лише заради душ праведників, так само і в краях нижньої землі сьомий край, Тевель, встановлений лише заради тіл праведників.

Заради них існує цей світ і заради них створений, щоб вони стали рівними як одне ціле, один у відповідності до іншого; інакше кажучи, сім країв нижньої землі поширюються і походять від семи країв вищої землі, кожна властивість - від властивості, що є відповідною їй у вищій. І тому відносини в кожному з країв нижньої землі повинні бути такими ж, як у краї вищої землі, що є відповідним йому.

І оскільки в сьомому краї вищої землі є тільки душі людей, так само і сьомий край нижньої землі встановлений лише заради тіл людей-праведників. І хоча є тут інші види живих істот, і також тіла грішників, однак не заради них створений світ, і вони знаходяться лише з тим, щоб обслуговувати тіла праведників. Як сказано: "Створені вони лише для того, щоб служити

⁴¹ Тора, Бемідбар, 2:31. "Останніми виступати будуть при своїх прапорах".

мені, а я - щоб служити Творцеві своєму"⁴². І оскільки в інших створінь самих по собі немає ніякої цінності, вважається, що вони ніби й не живуть тут.

Сім чертогів вищої землі

55/1) У семи країв, тобто країв вищої землі, є сім чертогів, що відносяться до таємниць віри, тобто до Малхут світу Ацилут, званої віра. І вони відповідають семи вищим небокраям. Пояснення. Небокрай - це Зеір Анпін, і є у нього сім небозводів, тобто властивості Біна і ХАГАТ НЕГІ його. І чертог - це Малхут. А сім чертогів, котрі є властивостями Біна та ХАГАТ НЕГІ її, відповідають семи небозводам Зеір Анпіну, тобто кожен чертог отримує все, що є в ньому, від властивості, яка відповідна йому в небокраї Зеір Анпіну.

Краї - це властивість ВАК, а чертоги - ГАР. І ці сім чертогів одягаються в шість країв, тому що кожен, хто є вищим за іншого, вважається більш внутрішньою властивістю, ніж він. Тому кожен вищий одягається в нижнього, і так само, як парцуф ХАБАД одягається в парцуф ВАК, так само чертоги, які є властивістю ХАБАД, одягаються в краї, що є властивістю ВАК. Кожен чертог знаходиться в краї, який є відповідним його властивості. І в кожному з семи чертогів є вищі духи, і це ангели, що призначені над цими чертогами.

Сім чертогів вищої землі

Перший чертог, Ёсод

55/2) Перший чертог, від низу нагору, - це чертог Ёсод. Тут знаходиться дух, призначений над душами прибульців, які прийняли віру, і ім'я його Рахміель, що складається зі слів "рахамім (יִמְרָן милосердя) ель(לך Творця)", оскільки він притягує милосердя до душ які прийняли віру. І цей ангел приймає душі які прийняли віру, і вони насолоджуються, завдяки йому, сьайвом вищого величі.

Сім чертогів вищої землі

Другий чертог, Год

56) Другий чертог - це Год. У ньому є один дух, на ім'я Ааінель, і він поставлений над усіма душами немовлят, які удостоїлися за життя свого в цьому світі вивчати Тору, і він поставлений над ними та навчає їх Торі.

Внутрішній сенс сказаного. Людина не стає досконалою, перш ніж осягне п'ять властивостей душі, які називаються НАРАНХАЙ (нефеш-руах-нешама-хая-єхіда). Але не кожна людина удостоюється їх за один кругообіг. І найважчим є наступне. Якщо людина переходить від ВАК до ГАР і не може очиститися у всій повноті, як належить для ступеню ГАР, тобто для рівнів нешама-хая-єхіда, вона повинна померти і пройти повторний кругообіг в цьому світі. І ті, хто вмирає після осягнення ВАК, називаються душами немовлят, які удостоїлися в цьому світі вивчати Тору. Тому що стан ВАК (шість закінчень) називається "немовлята", і вони не удостоюються в цьому світі вивчати Тору та доповнитися властивістю ГАР.

І вони з боку власної якості були гідними увійти в третій чертог, Нецах, оскільки вже удостоїлися ступеню нефеш-руах, тобто ВАК. Але оскільки чертог Нецах світить лише згори вниз, вони не можуть отримати там блага, і тому входять в чертог Год. І хоча це нижче їхньої достоїнності, проте це їм на благо, щоб вони змогли отримати досконале світло згори вниз. Тому називається цей ангел, призначений навчати їх, по імені Ааінель (אהינאל), яке складається зі слів "аані (אני насолоди мене) Ель (לך Творець)", в значенні "той, хто несе благо" і "благо". Тому що ці душі досягають з його допомогою велику вигоду і благо.

Сім чертогів вищої землі

⁴² Вавилонський Талмуд, трактат Кідушин, лист 22:1.

Третій чертог, Нецах

57) Третій чертог - чертог Нецах. У ньому є один дух на ім'я Адарінель, і він поставлений над душами тих, хто здійснивав, але не здійснив повернення, тобто збиралися здійснити повернення, але не встигнувши здійснити, померли. Тому називається їхній ангел-правитель на ім'я Адарінель (אדרלנה), яке складається зі слів "адаріна (אדרנה зроби мене гідним) Ель (לך Творець)", що означає "каяття" і "повернення", оскільки він поставлений над душами тих, хто здійснюють повернення. Їх карають в пеклі, потім вводять до цього духу, і він приймає їх, і вони прагнуть насолодитися сьйвом величі Господаря свого і не можуть насолодитися.

Пояснення. Уже з'ясовувалося у другому чертозі щодо душ немовлят, що після того, як вони удостоюються ГАР, вони піднімаються у другій чертог щоб отримати ці виправлення. Однак ці померли, не покуштувавши смаку гріха. Але, є такі, хто продовжує жити, тобто почали удостоюватися ГАР і не померли в молоді роки, а зробили гріх, і хоча збиралися відразу ж зробити повернення, все ж таки не встигли завершити його і померли. Такі душі спочатку караються в пеклі, а потім піднімаються в Нецах і досягають там сильного бажання насолоджуватися від сьйва величі Творця. Однак вони можуть насолоджуватися там лише з настанням суботи та нового місяця.

Ці душі називаються породженням плоті. І про них сказано: "І буде: в кожне новомісяччя та в кожную суботу приходити буде всяка плоть, щоб схилитися переді мною"⁴³. І ось чому вони називаються "породження плоти". У десяти сфірот є багато назв: Хесед, Г'вур, Тіферет називаються "мозок (моха)", "кістки (ацамот)", "жили (гідім)", а Нецах і Год називаються "плоть (басар)" та "шкіра (ор)". І оскільки ці душі відносяться до чертогу Нецах, вони називаються "плоть (басар)". Тому що "плоть (басар)" - це Нецах.

Сім чертогів вищої землі

Четвертий чертог, Тіферет

58) Четвертий чертог - це Тіферет. Тут поставлений один дух на ім'я Гадріаель. Ангел цей поставлений над усіма душами, вбитими народами світу, щоб вводити їх записуватися на облаченні Царя, і вони записуються на облаченні до того дня, коли Творець воздасть за них, як сказано: "Судити буде Він народи, наповниться трупами земля"¹¹. Тому називається цей правитель на ім'я Гадріаель (גדריהל), яке складається зі слів "гадріа (הדרה захисти її) Ель (לך Творець)", що означають - місце, залишене йому праотцями, щоб укритися в ньому, тому що Творець вкривається разом з душами цих убитих.

Сім чертогів вищої землі

П'ятий чертог, Г'вур

59/1) П'ятий чертог - це чертог Г'вур. Тут поставлений один дух Адріель. І він поставлений над усіма душами, які отримали сповнення в лівій стороні. Ім'я Адріель складається зі слів "адірі (אדיר дай мені могутність) Ель (לך Творець)". Тобто він могутній (Гібор), тому що поставлений над чертогом Г'вур.

Сім чертогів вищої землі

Шостий чертог, Хесед

59/2) Ці душі знаходяться вище від усіх душ, що знаходяться в цьому, самому вищому краї. Правитель Міхаель, вищий над усіма ангелами, поставлений і панує в цьому чертозі Хесед. І безліч тисяч і десятків тисяч ангелів знаходяться під його владою в стороні Хеседу. І там душі прихильників (хасидів) насолоджуються вищим світлом, що сходить там від майбутнього світу - Біни.

⁴³ Пророки, Єшаягу, 66:23.

Сьомий чертог тут відсутній, бо він призначений для витлумачення імен ангелів, поставлених над усіма чертогами, але в самому сьомому чертозі немає ангелів-правителів.

Огляд Сулам

Вступ до (поняття) семи чертогів

1) Необхідно як слід зрозуміти, що означають ці чертоги, що представляють собою і для чого встановлені. Ці чертоги встановлені з тим, щоб вибудувати в них послідовність вихвалювання Творця. І всі ці порядки, наявні в чертогах, являють собою єдину спільність для того, щоби включити нижні (чертоги) до вищих. Всі порядки цих чертогів є послідовністю включення нижніх до вищих, і метою цього включення є воцаріння Шхіни в світі. Нам залишається зрозуміти, що являє собою включення.

2) Джерело включення та підйому нижніх до вищих - це взаємодія міри милосердя з судом, тобто підйом Малхут і включення її до Біни під час другого скорочення. І внаслідок цього підйому набула Малхут та усі нижні, котрі виходять від неї, печать і місце для отримання великих мохін Біни, що і називається воцарінням Шхіни в світі.

3) Відносно цього загального підйому Малхут називається чертогом, тобто чертогом Царя, що вказує на досягнення нижніми підсолодженої Малхут, за допомогою якої вони досягають мохін ГАР, звані "світлом очей" і "баченням". Тому що Цар перебуває лише в своєму чертозі, і ті, які бачать лик Царя, знаходяться там.

Перший чертог - це місце, яке встановлено внизу, тобто в Малхут, щоби бути подібним вищому - Біні⁴⁴. І не тільки перший чертог, але і всі чертоги такі. Адже Зогар з'ясовує властивості чертога, Малхут, яка включилася в Біну і стала як вона. І це - сім чертогів, які відповідають семи сферот цієї Малхут. Таким чином, з'ясувалося, що представляють собою ці сім чертогів.

4) Однак будова ступенів, що знаходяться в цих семи чертогах, походить від Біни, оскільки після того, як Малхут підсолодилася в Біні, вона отримує від неї мохін і ступені, які є всією сутністю, що міститься в цих чертогах. І в загальному вигляді мохін діляться на мохін де-панім (лицьової сторони) та мохін де-ахораїм (зворотної сторони). І також келім, які отримують в себе мохін, діляться на келім де-панім і келім де-ахораїм. І джерелом цього поділу є поділ на дві властивості самої Біни, від якої виходять всі ці мохін і келім, - на "панім" і "ахораїм".

5) Розподіл Біни на дві частини відбувся відразу ж у первісній Біні, тобто в Біні Аріх Анпіну. Бо після того, як Малхут піднялася в місце Біни рош Аріх Анпіну, і Біна вийшла внаслідок цього за межі рош Аріх Анпіну та скоротилася до стану ВАК без рош, це не торкнулося самої Біни, тобто її КАХАБ, а тільки її включення до Зеір Анпіна, - тобто семи її нижніх сферот. Тому що сутністю Біни є світло хасадім без Хохми, і притягнення світіння Хохми в хасадім вже вважається сутністю Зеір Анпіну.

Тому вихід Біни з рош Аріх Анпіну в місце ґуф, якому бракує світіння Хохми, абсолютно не скорочує Біну. Адже також і під час знаходження в рош Аріх Анпіну вона не отримує там Хохму. І тому вважається, немов вона ще перебуває в рош Аріх Анпіну та облачає його приховану Хохму. І тільки Зеір Анпін, який включений до цієї Біни, потребує світіння Хохми. І тепер, коли він знаходиться в місці ґуф Аріх Анпіну, йому бракує світіння Хохми, і він сильно скорочений, і вважається, немов у нього відсутня рош, - тобто властивістю ВАК без ГАР. І він вважається властивістю ЗАТ Біни. Таким чином, в силу підйому Малхут в рош Аріх Анпіну, Біна розділилася на дві властивості.

1. Її власна якість, тобто її КАХАБ. І хоча вона є властивістю хасадім без Хохми, вони визначаються як закінчені ГАР, оскільки вважається, що вони і зараз все ще знаходяться в

⁴⁴ Див. вище, п.6.

рош Аріх Анпіну. І ця властивість встановилося в парцуфі вищі Аба ве-Іма, котрі завжди знаходяться в стані панім бе-панім, у зівузі (злитті), який не припиняється ніколи.

2. Властивість Зеір Анпіну, що міститься в ній та включає ХАГАТ НЕГІМ, котрі потребують світіння Хохми, якого немає у нього. І він вважається властивістю ВАК без рош. І ця властивість встановилося в парцуфі ІШСУТ, який облачає Аріх Анпін від хазе і нижче та вважається властивістю ахораїм Біни.

6) Однак також і під час ґадлуту, коли Біна повертається в рош Аріх Анпіну і отримує Хохму, ця Хохма не отримувана вищими Аба ве-Імою, які є властивістю панім Біни, а тільки парцуфом ІШСУТ, що є властивістю ахораїм Біни. І тому мохін Аба ве-Іми називаються "чисте повітря (авіра дахья)", що означає мохін властивості хасадім, оскільки вони завжди знаходяться в світлі хасадім, і "йуд ' " ніколи не виходить з їхньої властивості "авір (т'ік повітря)".

І тому вважається, що Зеір Анпіну необхідно отримати два види мохін: мохін де-панім від Аби ве-Іми і мохін де-ахораїм від ІШСУТ. Тому що в той час, коли ІШСУТ знаходяться за межами рош Аріх Анпіну, у ЗОН і всіх нижніх є тільки ВАК без рош, так само, як і у ІШСУТ. І тому початком виправлення є підйом МАН та повернення ІШСУТ в рош Аріх Анпіну, внаслідок чого Зеір Анпін отримує від нього світіння Хохми і доповнюється властивістю рош. Однак, він ще не перебуває у досконалості, тому що це лише мохін ЗАТ Біни, мохін де-ахораїм.

Тому необхідно знову піднести МАН і підняти парцуф ІШСУТ до вищих Аба ве-Іми. І тоді Зеір Анпін отримує від нього мохін де-панім від вищих Аби ве-Іми. І мохін де-ахораїм одягаються в Зеір Анпін в келім його ахораїм - в НЕГІ, що розташовані від його хазе і нижче. А мохін де-панім одягаються в його келім де-панім - в ХАГАТ, які розташовані від його хазе і вище.

І хоча ці мохін є світлом хасадім без Хохми, все ж вважається, що вони немов ніколи не виходили з рош Аріх Анпін. І вважаються завжди такими, немов облачають приховану Хохму, що міститься в рош Аріх Анпін, і світіння цієї прихованої Хохми у вищих Аба ве-Імі називається витриманим вином, а світіння мохін суті Аби ве-Іми називається їжею.

7) Сказано: "Їжте, дорогі! Пийте до насолоди, кохані!"⁴⁵. Про вищих, тобто про Аба ве-Іму, мовиться як про їжу без питва: "Їжте, дорогі!"⁴⁵. Тому що той, у кого є бурдюки з вином, потребує лише їжі. І оскільки витримане вино знаходиться в Аба ве-Імі, сказано про них тільки "їжте", а про нижніх, які потребують питва, тобто про ЗОН, сказано "пийте", тобто "пийте до насолоди, кохані!"⁴⁵. Всі насадження, тобто ЗОН і нижні, потребують зрошення від властивості глибокої ріки, тобто ІШСУТ. І тому про Аба ве-Іму сказано "їжте", а про ЗОН сказано "пийте". "Дорогі" - це Аба ве-Іма, "кохані" - ЗОН.

8) Їжа означає мохін властивості хасадім, властивість "чисте повітря (авіра дахья)", тобто мохін Аба ве-Іми. Питво - це мохін світіння Хохми, властивість "вино, що радує Творця і людей". Тому "їжте, дорогі!"⁴⁵ - це Аба ве-Іма, у яких є бочки вина, світло Хохма, тому що вони немов знаходяться весь час в рош Аріх Анпіну, і прихована Хохма Аріх Анпіну, звана "витримане вино", завжди знаходиться в Аба ве-Імі. І тому вони потребують лише світла хасадім, званого "їжа", і не отримують більше ніякого світіння Хохми.

Сказане "пийте до насолоди, кохані!"⁴⁵ відноситься до ЗОН. І весь той час, коли вони не отримують світіння Хохми від ІШСУТ, які повернулися в рош Аріх Анпіну, вони вважаються ВАК без рош. І тому вони повинні спочатку пити вино, яке веселить Творця і людей, від мохін ІШСУТ. І внаслідок того, що ІШСУТ є властивістю ВАК та ахораїм вищих Аба ве-Іми, вважаються їхні мохін як мохін ВАК і мохін ахораїм. А потім піднімаються ІШСУТ та включаються в Аба ве-Іму. І ЗОН осягають від них мохін панім, звані "їжею". І цей підйом ІШСУТ в Аба ве-Іму називається включенням нижнього у вищого, без чого мохін не досягають своєї довершеності.

⁴⁵ Писання, Пісня пісень, 5:1.

9) І звідси зрозумій два види мохін, які ми притягуємо в Зеір Анпін. І це НАРАНХАЙ де-ахораїм і НАРАНХАЙ де-панім, звані ібур-єніка-мохін (зародження-вигодовування-розум) властивості ахораїм, та ібур-єніка-мохін властивості панім. Тому що по відношенню щодо постійного отримання він знаходиться лише в стані ібур-єніка властивості ахораїм, - тобто нефеш-руах без нешама-хая-єхіда, - званому ВАК без рош. А решту необхідно притягнути через підйом МАН за допомогою добрих діянь і молитви.

Спочатку притягуються мохін властивості ахораїм, тобто ГАР світіння Хохми від ІШСУТ, звані "вино, що радує", однак не можна залишати Зеір Анпін з цими мохін властивості ахораїм, тому що вони відносяться в основному до лівої лінії, і є в них включення зовнішніх властивостей. І тому сказано про Ноаха: "І випив він вина, і сп'янів, і оголився посеред свого шатра"⁴⁶. Але необхідно відразу включити нижнього до вищого, тобто підняти ІШСУТ у властивість їхніх панім, тобто до вищих Аба ве-Іми, котрі є їхнім вищим парцуфом. І тоді ІШСУТ осягають мохін де-панім від Аба ве-Іми та передають Зеір Анпіну ібур-єніка-мохін де-панім.

10) Разом з цим, зрозумій, що заборонено людині входити в ці чертоги з побоювання, що вона потягнеться за ними подібно до того, як зробив Ноах, про якого сказано: "І випив він вина... і оголився"⁴⁶. І необхідно зрозуміти, - що є там, в цих чертогах, чому потрібно боятися "не потягнутися за цим", тим, що приносить сп'яніння, - того, від чого сп'янів Ноах? Це свічення мохін властивості ахораїм, яке світить в цих чертогах, що виходять від ІШСУТ. І необхідно остерігатися, щоб не залишати Зеір Анпін з цими мохін, а відразу ж включити нижнього у вищого і притягнути мохін де-панім.

Тому що знаходження Зеір Анпіна в стані мохін де-ахораїм, тобто притягнення ним у великій кількості цих мохін, званих "вином, що радує", подібне до того, хто п'є в великій кількості вино і стає п'яним, втрачаючи свідомість та опиняючись у владі всіх зовнішніх властивостей і кліпот.

І в цьому полягає гріх Ноаха, про який сказано: "І випив він вина, і сп'янів"⁴⁶. І це чертоги нечистоти, котрі знаходяться проти чертогів святості, бо таким є шлях нечистоти - посилювати владу лівої лінії над правою. І вони вводять людину в оману, - не включати нижнього до вищого, а притягувати мохін де-ахораїм від ІШСУТ, коли він (нижній) знаходиться внизу. І всі їхні сили спрямовані на те, щоби ввести у нечистоту людей, які тягнуться за ними.

Однак чертоги святості збудовані у виправленнях, заснованих на включенні нижнього до вищого. І праведники, котрі суворо дотримуються їх, удостоюються отримувати наповнення від будови чертогів святості, та удостоюються притягнути досконалі мохін від Аба ве-Іми, звані ібур-єніка-мохін де-панім, і вони удостоюються воцаріння Шхіни в світі. Таким чином, з'ясувалося, як здійснювати підйом МАН за допомогою молитви і добрих діянь, притягуючи мохін відповідно до порядків святості й піднімаючи нижнього до вищого.

11) Сім чертогів діляться в загальному вигляді на панім і ахораїм. Від хазе і вище - це чотири чертоги, Біна й ХАГАТ, що вважаються властивістю ГАР і панім чертогів, а від хазе їх та нижче - це три чертоги НЕГІ, що вважаються властивістю ВАК і ахораїм чертогів. І тому необхідно підняти три чертога НЕГІ та включити їх в Біну і ХАГАТ чертогів.

А в окремому вигляді необхідно розрізнити це в кожному з чертогів, тому що кожен чертог складається з усіх них. І тому вважається, що у кожного з них є властивість ГАР і панім та властивість ВАК і ахораїм, і що потрібно підняти властивість ВАК і ахораїм в кожному з цих чертогів до властивості його ГАР і панім. І так само - в кожній окремій властивості чертогу.

І хоча ці чертоги і включають один одного, і все, що є у всіх разом, - є і в кожному з них, все ж є велика різниця між ними. Адже в кожному чертозі необхідно розглядати те, що є в ньому від його власної властивості, і те, що є в ньому в результаті включення до інших, бо управління належить його власній властивості, - але тільки за підтримки та доповнення зі

⁴⁶ Тора, Берешит, 9:21.

сторони інших властивостей, отриманих завдяки включенню до інших. І тому необхідно знати основну властивість кожного чертога.

12) Перше виправлення, що здійснене в світах БЄА, - це притягнення світла хасадім, без якого жодне виправлення неможливе, і це виправлення є основною властивістю чертогу Єсод. Але оскільки БЄА є властивістю семи нижніх сферот (ЗАТ), які потребують світіння Хохми, і без нього світло хасадім в них вважається властивістю ВАК без рош, тому їм обов'язково потрібно притягнути властивість рош, - ГАР світіння Хохми. І це виправлення притягання ГАР встановилося в двох чертогах, - Нецах і Год, - тому що ці ГАР самі діляться на ГАР і ВАК, - їхні ВАК встановлюються у чертозі Год, а ГАР - у чертозі Нецах.

І це відбувається у такий спосіб. У чертозі Єсод встановилися ВАК без рош, звані ібур-єніка, тобто нефеш-руах, оскільки ібур - це світло нефеш, єніка - світло руах. І поки ще їм бракує ГАР - трьох світел нешама-хая-єхіда, разом званих "мохін (розум)". І ці мохін теж діляться на ГАР і ВАК, - їхні ВАК встановлюються у чертозі Год, а ГАР - у чертозі Нецах.

І доповнюються за допомогою цих трьох чертогів три стани ібур-єніка-мохін, і це - п'ять світел НАРАНХАЙ (нефеш-руах-нешама-хая-єхіда). Але це тільки світла ахораїм (зворотної сторони), тому що походять від трьох чертогів НЕГІ, розташованих від хазе чертогів і нижче, та завжди вважаються світлами ахораїм (зворотної сторони). Таким чином, сповнилися тільки ібур-єніка-мохін властивості ахораїм (зворотної сторони).

13) І подібно до того, як з'ясовуються стани ібур-єніка-мохін де-ахораїм (зворотної сторони) в трьох перших чертогах нижче від хазе, так само з'ясовуються ібур-єніка-мохін де-панім (лицьової сторони) в трьох чертогах від хазе і вище. Четвертий чертог - це ВАК, звані ібур-єніка де-панім, які є світлом хасадім, як і перший чертог. П'ятий чертог - це ВАК стану мохін де-панім, як і другий чертог у властивості ахораїм. А шостий чертог - це ГАР стану мохін де-панім і місце виходу мохін, - так само, як і в третьому чертозі властивості ахораїм. А сьомий чертог - це єхіда.

Таким чином, кожен з чертогів є особливим і відрізняється від іншого своєю власною якістю. Однак всі ці чертоги разом включені один в одного, і те, що є у всіх них разом, є і в кожному з них. Але разом з тим, власна відмітна властивість є переважаючою в кожному з чертогів.

14) Є три основних види включення:

1. загальне включення - це включення Малхут в Біну;
2. включення ібур-єніка-мохін де-ахораїм в ібур-єніка-мохін де-панім;
3. включення нижнього до вищого, при якому нижній отримує сповнення від вищого, і також доповнює вищого.

Таким чином, всі сім чертогів потребують один одного тому, що доповнюються один від одного. І завдяки тому, що всі сім чертогів включені разом, і все, що є у всіх, є в кожному, то можна розрізнити всі ці три види включень в кожному з чертогів.

15) І розберемо тепер включення третього виду. Ми вже з'ясували⁴⁷, що хасадім у чертозі Єсод вважаються властивістю ВАК без рош. І для того, щоб осягнути властивість рош, чертог Єсод повинен піднятися в другій чертог, - чертог Год. І з'ясовується також⁴⁸, що хоча мохін і приймаються тільки у властивість чертога Год, ВАК де-ГАР, проте ці мохін виходять не в чертозі Год, але місцем їхнього виходу є третій чертог - Нецах. І тому чертог Год повинен піднятися і включитися в чертог Нецах для того, щоб отримати від нього свої мохін. Як же чертог Єсод може піднятися в чертог Год, а чертог Год - в чертог Нецах?

Але так само, як нижній доповнюється від вищого за допомогою свого підйому до нього, так само і вищий сповнюється від нижнього. Адже початком і основою мохін є світло хасадім, без якого жодне виправлення неможливо. Тому чертог Єсод, в якому є світло хасадім,

⁴⁷ Див. вище, огляд Сулам, статтю "Вступ до (поняття) семи чертогів", п.12.

⁴⁸ Розглядається далі, див. п.90, "Пояснення".

повинен піднятися в чертог Год. І тоді доповнюється чертог Год властивістю хасадім чертога Єсод.

І так само, хоча місцем виходу мохін і є чертог Нецах, бо він є властивістю ГАР де-ГАР цих мохін, проте, якби не чертог Год, який піднявся до нього, він не міг би розкрити ніяких мохін, оскільки власна якість чертога Нецах, мохін ГАР де-ГАР, відразу ж зникають, і залишаються тільки мохін, що прийняті у чертозі Год, котрі представляють собою ВАК де-ГАР. І тому чертогу Нецах необхідний підйом чертога Год, без якого він би взагалі не зміг розкрити жодних мохін.

І з'ясувалося, яким чином вищі теж потребують включення нижніх. Адже чертог Год потребує світла хасадім, що знаходиться в першому чертозі. А третьому чертогу потрібна властивість ВАК другого чертогу.

16) І так само, як відбувається ібур-єніка-мохін у властивості ахораїм, - так само і в трьох вищих чертогах, які є станами ібур-єніка-мохін властивості панім, тому що четвертий чертог є властивістю світла хасадім, тобто ібур-єніка де-панім, і йому потрібні мохін. Тому він піднімається в п'ятий чертог, де знаходяться мохін ВАК де-ГАР властивості панім, одержувані в світах.

Однак місце виходу цих мохін знаходиться в шостому чертозі. І тому п'ятий чертог повинен піднятися в шостий. І також - вищі потребують нижніх, оскільки шостому чертогу потрібен п'ятий чертог у якості властивості ВАК, як це з'ясувалося щодо другого і третього чертогів. А п'ятому чертогу потрібен четвертий чертог для того, щоб отримати від нього хасадім.

І це той стовп, який проходить крізь усі верхні перекриття всіх чертогів для того, щоб всі духи з'єдналися і стали як один дух (руах) для всіх⁴⁹.

Сім чертогів парцуфу Аба ве-Іма світу Брія

60) Хто, подібно до Моше, міг піднести молитву Господарю своєму в час, коли він повинен піднести молитву, котра складається з тривалої послідовності звернень. Але коли молитва повинна була бути короткою, він умів також скорочувати. Пояснення. В час, коли потрібно тривале вибудовування молитви, сказано: "І молився я Творцю, як і раніше, сорок днів та сорок ночей"⁵⁰. А в час, коли його молитва повинна була бути короткою, сказано: "Творець, прошу, зціли ж її!"⁵¹.

Справа в тому, що за допомогою молитви притягуються мохін в Нукву, звану "молитва". І притягання світіння Хохми здійснюється за допомогою довгочасної молитви, оскільки під тривалістю завжди мається на увазі світіння Хохми, а притягання світла хасадім здійснюється за допомогою короткої молитви, бо властивість скорочення пов'язана із поняттям "ширина", що вказує на світло хасадім.

Сказав рабі Шимон: "Знайшов я в книгах попередників послідовність з'єднання ступенів, що представляють собою таємниці таємниць, в єдиний зв'язок". Тобто рабі Шимон роз'яснює тут сім чертогів. Зв'язок - це єдність двох або більше ступенів одного з одним, щоби вони разом світили нижнім в загальному світінні. Іноді необхідно вибудувати молитву належним чином та створити з'єднання, аби як слід пом'якшити й здобути прихильність Господаря його, розсікаючи небозводи та розкриваючи врата і входи, і щоб не було того, хто міг би перешкодити йому, - тобто щоб обвинувачі не могли виступити проти нього.

"Небозводи" - це закінчення другого скорочення, що ділять ступені і залишають їх у властивості ВАК без ГАР. І три світи БСА виходять за межі світу Ацилут та стають відокремленими світами⁵². Це вірно щодо постійного стану, за винятком того часу, коли

⁴⁹ Див. далі, п.72, в коментарі Сулам.

⁵⁰ Тора, Дварім, 9:18.

⁵¹ Тора, Бемідбар, 12:13. "І скричав Моше до Творця: "Творець, прошу, зціли ж її!".

⁵² Див. Вступ до науки Кабала", п.67 і п.183.

праведники піднімають МАН завдяки своїй роботі і добрим діям та притягують світіння першого скорочення з місця над табуром АК, і тоді це світіння знову опускає небокрай з місця Біни на місце Малхут, як це було при першому скороченні. І тоді Біна і ТУМ (Тіферет і Малхут) де-келім повертаються на свій ступінь та доповнюють десять сферот келім і ГАР світел. І також три світи БСА знову стають світом Ацилут⁵³.

Таким чином, праведники за допомогою своєї роботи скасовують межі стану катнут, звані "небозводи", та притягують мохін стану ґадлут. І ця дія визначається як розсічення ними небозводів. Тобто вони розривають і скасовують межі катнуту, що виводять три світи БСА в стан відокремлення від світу Ацилут, та повертають ці світи в Ацилут. І це також вважається розкриттям воріт і входів цих чертогів. Тому що в постійному своєму стані світи БСА знаходяться у відокремленні через небозводи, що стоять в місці Біни кожного ступеня. І тому праведники не можуть отримати свого наповнення від цих чертогів, і їхні ворота та входи вважаються закритими, і правителі охороняють їх, щоб вони не відкрилися.

Але коли праведники піднімають МАН і розсікають та скасовують ці небозводи, піднімаючи світи БСА в Ацилут, вважається, що ці ворота і входи розкриваються, і праведники входять в них та отримують там наповнення Нескінченності від світу Ацилут. І ці правителі не зможуть протистояти їм і зупинити їх. Тому сказано: "І щоб не було того, хто міг би перешкодити йому".

Щасливими є праведники, які вміють здобути прихильність Володаря свого та відвести кару, і викликати в світі світіння Шхіни та сходження благословень, й усунути носіїв суду, щоб не панували вони в світі. Тобто праведники за допомогою своєї роботи притягують світіння першого скорочення, що знаходиться вище від табура АК, і скасовують ГАР та властивість панім цих чертогів. А від їх хазе і нижче вони усувають небокраї, що призводять до катнуту, від яких виходять всі кари і суди.

Таким чином, вони знають, - як здобути прихильність Господаря свого та відвести кари, і завдяки цьому вони притягують світла ГАР до ступенів і піднімають світи БСА в Ацилут. І це призводить до світіння Шхіни в світі, сходженню благословень й усуненню носіїв суду.

61) Встав рабі Шимон і сказав: "Хто зніме прах з очей твоїх, праведник Авраам, права рука Творця, який розкрив тобі таємницю таємниць. Ти поклав початок молитвам в світі, встановивши ранкову молитву (шахаріт), і розкрилися тобі чертоги вищого Царя" .

62) Це сім святих чертогів, врата яких знаходяться у належному вигляді, тобто усунуті від них носії суду, і вони відкриваються всім гідним, щоб увійти в ці чертоги, і в кожен чертог входять молитви єдності. Якщо людина вміє здобути прихильність і пом'якшити Господаря свого і приходять до довершеної єдності та знає, як входити в усі чертоги і встановлювати зв'язки: одних чертогів з іншими, духу з духом, - кожен нижній дух із вищим по відношенню до нього, - то про ці зв'язки і єдність сказано: "Творець! В біді згадували вони про Тебе, вимовляли пошепки Твою настанову їм"⁵⁴. "В біді згадували вони про Тебе" - це зв'язок духу (руах) Малхут з вищим духом, тобто Єсодом. І тоді називається Малхут "згадуванням", тому що Єсод згадує про неї. "Говорили пошепки" - це підйом Єсод і Малхут в Тіферет, і тоді Малхут з'єднується із Тіферет і називається Малхут "молитва пошепки", про що сказано: "А голосу її не було чути"⁵⁵, - але чутний тільки голос Біни.

"Говорили пошепки"⁵⁴. "Говорили", мається на увазі - молитву. "Пошепки" - це молитва пошепки. "Твою настанову їм"⁵⁴ - це підйом Малхут, Єсоду і Тіферет, щоб з'єднатися в Аба ве-Імі, де Тіферет і Малхут з'єднуються у зівузі (злитті) голосу й мови. І ця молитва приймається у повній ласці. А мохін вищих Аба ве-Імі називаються "настановою (мусар)", як сказано: "Послухай, сину мій, настанову батька свого, і не відмовляйся від вчення матері твоєї"⁵⁶. "Син" - це властивість Тіферет, якому Аба ве-Іма (досл. батько й мати) передають

⁵³ Див. Зогар, главу Берешит, частина 1, п.3.

⁵⁴ Пророки, Єшаягу, 26:16.

⁵⁵ Пророки, Шмуель 1, 1:13. "А Хана, вона говорила в серці своєму, лише губи її рухалися, а голосу не було чути".

⁵⁶ Писання, Притчі, 1:8.

повчання і вчення, як сказано: "Твоя настанова їм"⁵⁴. "Твоя настанова" - це мохін Аба ве-Іми. "Їм" - Тіферет і Малхут. Таким чином, в цьому уривку вказані всі підйоми і зв'язки, що необхідні для зівуґу Тіферет і Малхут, аж до мохін Аба ве-Іми, які є мохін де-Г'АР.

Сім чертогів парцуфу Аба ве-Іма світу Брія

Перший чертог білизни сапфіру, Ёсод

63) Перший чертог, чертог Ёсод і Малхут, є першим знизу вгору. І про нього сказано: "А під ногами його - немов білизна сапфіру"⁵⁷. І це таємниця таємниць, бо є тут дух (руах), званий "сапфір", і він світить як дорогоцінний камінь, званий "сапфір", виблискує в двох сторонах, в Хеседі і Г'вурі. І це два окремих світла. Перше світло, - світло Хесед в ньому, - піднімається у відбитому світлі та опускається в прямому світлі. І це біле світло, що іскриться в кожній зі сторін - нагорі, внизу і в чотирьох сторонах світла, тобто в ВАК (в шести закінченнях). Його світло залежне - то вкривається, то розкривається. Іншими словами, воно залежить від центру, що не маючи відношення до якоїсь за сторін, оскільки можна назвати його вкритим світлом, а можна назвати розкритим.

64) Від цього світла Хесед відокремлюються чотири світла в чотирьох сторонах. І це друге світло, тобто світло Г'вури, наявне в духа "сапфір". І сенс того, що перше світло світить в ВАК (в шести закінченнях), а це світ світить тільки в чотирьох сторонах, полягає в наступному. Ці два світла є сторони захар і некева духу "сапфір". І захар вважається властивістю ХАБАД ХАГ'АТ (Хохма-Біна-Даат-Хесед-Г'вура-Тіферет) в ньому, і тому світить в ВАК (в шести закінченнях), а некева вважається властивістю НЕГІМ (Нецах-Год-Ёсод-Малхут) в ньому, і тому світить в чотирьох сторонах. І всі ці чотири світла являють собою одне світло, яке подібне до світла палаючої свічі, що мерехтить перед очима людей. І світла цієї свічі піднімаються і опускаються, зменшуються і зростають, - в залежності від світла, що виходить від вогню свічки, яка горить, і всі вони представляють собою одне світло.

І, також, ці чотири світла, що світять в чотирьох сторонах і представляють собою одне світло, що коливається в різні боки, є подібними до світла свічі. І всі ці світла виблискують, подібно до блискучої міді, червоним кольором. Як сказано: "Виблискують немов блискуча мідь"⁵⁸, - в правій стороні. І хоча світіння червоного світла Г'вури духу "сапфір" знаходиться в лівій стороні, все ж сам він знаходиться в правій стороні чертогу.

65) В лівій стороні цього чертогу є дух (руах), званий "білизна", який включений у перший дух, званий "сапфір". І вони входять один в одного. Світло цього духу - це червоне і біле як одне ціле, оскільки він виходить та сходиться від перших двох світел, наявних в дусі "сапфір", тобто від білого і червоного світел. І тому також і він містить ці два кольори, але вони в ньому в зівузі (злитті), - як одне ціле.

Коли з'являються ці світла духу "білизна" і досягають перших світел духу "сапфір", і включаються в них, стаючи одним цілим, вони виглядають тоді тільки як перші світла самі по собі, а інші світла, тобто світла духу "білизна", не розкриваються, і не видно, що вони увійшли в них. Як сказано: "Але непомітно було, що вони увійшли всередину їх"⁵⁹. І це - включення одного духу до іншого, коли вони стають одним, і включення світел одного в іншого, коли вони стають одним.

Зогар розглядає тут порядок включення нижнього до вищого і говорить про те, що ібур-єніка-мохін де-ахораїм, які знаходяться в трьох чертогах НЕГІ від хазе і нижче, потрібно включити в ібур-єніка-мохін де-панім, що знаходяться в чертогах від хазе і вище. І це - в загальному вигляді. А в окремому вигляді знаходяться двоє цих видів мохін в кожному з чертогів. І їх завжди необхідно включати одного до іншого.

⁵⁷ Тора, Шмот, 24:10.

⁵⁸ Пророки, Єхезкель, 1:7.

⁵⁹ Тора, Берешит, 41:21.

Таким чином, зрозумій двох цих духів, "сапфір" і "білизна", тому що вони включають два ці види мохін. Дух "білизна" представляє собою ібур-єніка-мохін де-ахораїм цього чертогу, а дух "сапфір" - ібур-єніка-мохін де-панім цього чертогу.

"З'являються світла духу" білизна "і досягають перших світел духу "сапфір", і включаються до них", - оскільки дух "білизна", що представляє собою ібур-єніка-мохін де-ахораїм, повинен включитися в дух, званий "сапфір", який представляє собою ібур-єніка-мохін де-панім. "І вони стають одним", - бо він повинен повністю скасувати себе, настільки, що взагалі не буде помітним у властивості духу "білизна" та його світел. Ібур-єніка-мохін де-панім - це властивість ГАР, а ібур-єніка-мохін де-ахораїм - властивість ВАК. Таким чином, дух "сапфір" - це ГАР, а дух "білизна" - це ВАК, тому що місце від хази і вище завжди є властивістю ГАР, а від хази і нижче - ВАК.

Дух "сапфір" виблискує в двох сторонах. Це два окремих світла, одне з них, біле світло, світить правій стороні, і це світло хасадім (милосердя). А інше, червоне світло, що подібне до блискучої міді⁵⁸, світить в лівій стороні, і це - світло г'вурот (подолання). І це вказує на те, що вони не знаходяться у зівузі (злитті) один з одним, але вони розділені. Однак про дух "білизна" сказано, що світло цього духу, червоне і біле, світить як одне ціле, тому що у хасадім, білого світла, відбувається зівуг' (злиття) із г'вурот, червоним світлом. Тому йдеться про те, що вони світять як один.

Справа в тому, що ГАР кожного ступеня знаходяться у властивості "непізнавані", тобто що немає в них зівугу на "г'вурот", бо вони відносяться до екрану властивості "манула (замок)"⁶⁰. І тому вони є світлом укритих хасадім. І тільки ЗАТ кожного ступеня знаходяться у властивості "пізнаваний", оскільки в них здійснюється зівуг' на г'вурот, оскільки вони відносяться до екрану властивості "міфтеха", і тому вони притягують світло Хохма. Таким чином, в дусі "сапфір", що є властивістю ГАР, немає зівугу на г'вурот, і тому світла хасадім в ньому відокремлені від г'вурот. Тоді як в дусі "білизна", що представляє собою ЗАТ, виправлені екраном властивості "міфтеха", відбувається зівуг' між хасадім і г'вурот. І тому сказано, що світло цього духу, біле і червоне, світить як один, тобто вони знаходяться у зівузі (злитті).

З'ясувалося, також, що ібур-єніка-мохін властивості панім сходять від вищих Аба ве-Іми⁶¹ і називаються мохін їжі, тобто вкриті хасадім, як сказано: "Їжте, дорогі!"⁴⁵. І світло духу "сапфір" залежне - то вкривається, то розкривається. Адже оскільки воно відноситься до властивості панім, яке виходить від Аба ве-Іми, світло його є залежним, тобто можна сказати, що воно приховане, бо світла Аба ве-Іми є вкритими хасадім, як сказано: "Їжте, дорогі!"⁴⁵. Але, можна також сказати, що воно розкрите, оскільки вони вдягають укриту Хохму Аріх Анпіну, тому що "той, у кого є бурдюки з вином, потребує лише їжі". І тому вони насправді вважаються Хохмою, хоча і являють собою хасадім. І таким чином, це світло є залежним і не відноситься ні до розкриття, ані до приховання.

У цьому чертозі світять два найнижчих небозводи з усіх, звані "небеса небес"⁶². Тіферет називається "небеса", а Біна, що дає наповнення Тіферет, називається "небеса небес". І оскільки ці сім чертогів походять від Аба ве-Іми світу Брія, тобто від властивості Біни, тому вони отримують наповнення від семи небозводів властивості "небеса небес", тобто від Біни. Бо кожна властивість отримує від відповідної їй властивості у вищому по відношенню до нього.

І оскільки цей чертог є самим нижнім з семи чертогів, чертогом Єсод, то світять в ньому два духи: дух "сапфір" - Єсод, і дух "білизна" - Малхут, і це - властивість "атара (вінець) Єсоду". І тому вони отримують від двох нижніх небозводів властивості "небеса небес", тобто Єсоду і Малхут семи небозводів Біни. Отже, тут з'ясувалися дві речі:

⁶⁰ Див. Передмова книги Зогар, статтю "Манула і міфтеха", п.41, зі слів: "І ми вже знаємо...".

⁶¹ Див. вище, огляд Сулам, статтю "Вступ у (поняття) семи чертогів", п.6, зі слів: "І тому вважається...".

⁶² Писання, Псалми, 148: 4. "Віддайте хвалу Йому, небеса небес і води, що над небесами!".

1. що сказано про сім чертогів Аба ве-Іми, і на це вказує те, що вони отримують від властивості "небеса небес";

2. що, хоча це тільки чертог Єсоду, все ж є в ньому також і властивість Малхут; і тому сказано, що вони отримують від двох нижніх небозводів - Єсоду і Малхут.

66) Іскрінням двох цих духів були створені ангели-офанім, у яких ті ж закони, що і у створінь, як сказано: "Коли ті йшли - йшли й ці, і коли ті стояли - ці стояли, а коли ті піднімалися над землею - підіймалися і офанім"⁶³. І про ці офанім сказано: "Вид цих створінь подібний до вогненного вугілля палаючого, подібний до смолоскипів, він блукає між цих створінь"⁶⁴. І хоча уривок називає їх створіннями, все ж це офанім, а оскільки закони у них такі ж, як у створінь, - називаються і вони створіннями.

І хто це "блукає між цих створінь"⁶⁴? Святий дух, "білизна" - те місце, звідки вони вийшли. І він світить їм. Як сказано: "І сяйво біля вогню, і блискавка та виходить з вогню"⁶⁴, - тобто дух святості, "білизна", це Малхут, звана "нога (сяйво)". І про неї сказано в уривку: "І сяйво (нога) у вогню"⁶⁴. І тому сказано, що вона "блукає між цих створінь"⁶⁴, і тому вони є подібними до "вогненного вугілля палаючого"⁶⁴, оскільки це властивість "сяйво (нога)", від якої виходять вогонь і блискавки.

67) У той момент, коли один дух включається до іншого, дух "білизна" в дух "сапфір", виходить від них світло одного створіння, яке підноситься на чотирьох офанім.

Пояснення сказаного. Дух "сапфір" - це властивість ібур-єніка-мохін де-панім, яка отримує вкриті хасадім від вищих Аба ве-Іми, і про них сказано: "Їжте, дорогі!"⁴⁵. А дух "білизна" - це властивість ібур-єніка-мохін де-ахораїм, яка отримує мохін світіння Хохми від ІШСУТ, і про них сказано: "Пийте до захвату, кохані!"⁴⁵. І для того, щоб зробити породження двох цих видів мохін, відбуваються два види зівуг'ів (злиттів) між двома цими духами.

1. Перший зівуг' - перш ніж ці два духи включилися один до одного, проте обидва вони виблискують, і тоді є можливість у духу "білизна" зробити породження, які виходять в ньому, тобто від властивості мохін світіння Хохми, одержуваних від ІШСУТ, про які сказано: "Пийте до захвату, кохані!"⁴⁵. І вони називаються "офанім". І це означає сказане: "Іскрінням двох цих духів були створені ангели-офанім".

2. Другий зівуг' - після того, як ці два духи включилися один до одного і стали як один дух і одне світло. Про це сказано: "Але непомітно було, що вони увійшли всередину їх"⁵⁹, - тобто дух "білизна" зі своїми світлами повністю включився в дух "сапфір" і до його світел. І від цього зівугу (злиття) обов'язково виходять породження у властивості мохін духу "сапфір", тобто вкриті хасадім, про які сказано: "Їжте, дорогі!"⁴⁵, бо дух "білизна" та світла його відмінилися і включилися в "сапфір" і до світел його. І ці породження називаються "створіння".

У той момент, коли включається дух "білизна" до духу "сапфір", виходить від них світло одного створіння таким чином, що створіння відносяться в основному до духу "сапфір", і у них є мохін де-панім, про які сказано: "Їжте, дорогі!"⁴⁵, а офанім відносяться до духу "білизна", і у них є мохін де-ахораїм, про які сказано: "Пийте до захвату, кохані!"⁴⁵.

І заборонено залишати Зеїр Анпін з мохін де-ахораїм, щоб не дати можливості судам утримуватися в ньому. Але необхідно відразу ж включити мохін властивості ахораїм в мохін властивості панім⁶⁵. І також офанім, що є властивістю мохін де-ахораїм, необхідно включити до створінь, котрі є властивістю мохін де-панім. І тому сказано: "Виходить від них світло одного створіння, яке підноситься на чотирьох офанім", - бо вони включилися в це створіння і стали з ним як одне ціле.

Сказано про ці офанім: "Вид їх подібний до вогненного вугілля палаючого"⁶⁴, адже, оскільки вони є властивістю мохін де-ахораїм, "вид їх є подібним до вугілля палаючого", і дух

⁶³ Пророки, Єхезкель, 1:21.

⁶⁴ Пророки, Єхезкель, 1:13. "Вид цих створінь подібний до вогненного вугілля палаючого, подібний до смолоскипів, він блукає між цих створінь, і сяйво у вогню, і блискавка та вибігає з вогню".

⁶⁵ Див. вище, огляд Сулам, статтю "Вступ до (поняття) семи чертогів", п.10.

"білизна", дух святості, "блукає між цих створінь". "Білизна" - це місце, з якого вони виходять і яке світить їм. І оскільки офанім відносяться тільки до духу "білизна", в якому є мохін де-ахораїм, вони світять як вогонь і блискавки. І необхідно включити їх у створіння, щоб скасувати силу судів, наявних в них.

Тому сказано: "Офанім, закони яких такі ж, як закони створінь", оскільки вони включилися у створіння і стали з ними як одне ціле настільки, що "непомітно було, що вони увійшли всередину їх"⁵⁹, немов породжують включилися один в одного. І тому сказано в уривку: "Коли ті йшли - йшли і ці, і коли ті стояли - ці стояли, а коли ті підіймалися над землею - піднімалися й офанім, бо дух цього створіння був в офанім"⁶³. Тому що дух і світло, наявні в офанім, включилися, скасувавши себе, в дух того створіння, яке підносилося на них, і є в них лише один дух і одне світло - тільки дух цього створіння.

І обрис цього створіння нагадує лева, - тобто є подібним до властивості Хесед. Адже оскільки воно походить від духу "сапфір", який є білим світлом, а біле світло - це Хесед, тому обрис його нагадує лева. І це створіння править над тринадцятьма сотнями десятків тисяч (13000000) інших офанім. Крила цього створіння подібні до крил орла, і воно править над тринадцятьма сотнями десятків тисяч офанім.

Число "тринадцять сотень десятків тисяч" означає, що на чотирьох колесах рухається кожен з чотирьох офанім, і у кожного колеса - три опори, всього дванадцять опор у чотирьох коліс. Дух "сапфір" править над усіма, бо від нього вони походять, і він дає життя всім їм, колесам і опорам, і від нього вони живляться, і тому він приєднується до них тринадцятим.

І це означає сказане, що "це створіння править над тринадцятьма сотнями десятків тисяч офанім", - тобто дванадцять опор в чотирьох колесах кожного офана, разом з духом "сапфір", що приєднується до них, складають число тринадцять. "Тринадцять сотень десятків тисяч" означає наступне. Число тринадцять - це світіння Хохми, що виходить від парцуфу ІШСУТ світу Ацилут, тобто Біни, яка отримує наповнення від Аріх Анпіну. І оскільки вони виходять від Біни, сфірот якої обчислюються в сотнях, - їх тринадцять сотень. Але оскільки вони від Аріх Анпіну, сфірот якого обчислюються в десятках тисяч, їх тринадцять сотень десятків тисяч.

Пояснення сказаного. У постійному стані в цього створіння є лише чотири офанім ХУБ ТУМ (Хохма і Біна, Тіферет і Малхут). Однак коли воно отримує згори світіння Хохми, коренем якого є тринадцять властивостей милосердя Аріх Анпіну, то поширюється кожен з чотирьох офанім у повний парцуф так, що чотири властивості Хохма-Біна-Тіферет-Малхут від хазе і вище називаються чотирма колесами, а три властивості Хохма-Біна-Тіферет від хазе і нижче називаються трьома опорами. І від хазе і нижче бракує останньої властивості⁶⁶, тому немає тут чотирьох опор, а тільки три.

Однак три ці опори піднімаються і включаються до кожного з офанім від хазе і вище з тим, щоб отримати від них останню властивість, Малхут. Тому вважається, що в кожному офані є три опори. І разом - це дванадцять опор у кожного офана. А разом з духом "сапфір", який світить в них, - їх тринадцять. І уточнюється, що число тринадцять відноситься тільки до самих опор, бо світіння Хохми може розкритися тільки від хазе і нижче, де знаходяться опори. І тому число тринадцять, яке вказує на світіння Хохми, знаходиться тільки над цими опорами.

68) У кожного з цих чотирьох офанім є чотири лики. І всі ці чотири лики споглядають в чотирьох сторонах цього створіння, яке знаходиться над ними. "Споглядання" означає - отримання наповнення. Чотири лики - це лик лева, лик бика, лик орла і лик людини, котрі представляють собою чотири властивості Хохма-Біна-Тіферет-Малхут. І також чотири сторони цього створіння є чотирма властивостями Хохма-Біна-Тіферет-Малхут в ньому. І тому всі лики в офані споглядають та отримують наповнення від властивості, що є відповідною ним, в чотирьох сторонах цього створіння.

⁶⁶ Див. Зогар, Берешит, частина 1, п. 82, зі слів: "Міхаель записує місце зіву'у...".

Коли ці чотири офанім переміщаються під цим створенням, вони проникають один в одного і тримаються один за одного, тобто включаються один до одного і отримують підтримку один від одного, як сказано: "Співпадаючі петлі, одна до іншої"⁶⁷, - щоб вони з'єднувалися один з одним і входили один до одного.

Коли ці офанім пересуваються, чутний приємний голос в усіх нижніх воїнствах за видами їхніми, тобто приємне їхнє наповнення приходить до всіх воїнств внизу.

69) Під цим чертогом виділяються сили, що виходять за межі цього чертогу, щоб передати їх численним сторонам в нижніх небозводах, від яких змінюються дії управління нижніми, поки вони не досягають планети Сатурн, що розташована на другому небокраї світу Асія. Тому що сім планет знаходяться там, звані Сатурн, Юпітер, Марс, Венера, Меркурій, Місяць. Від них походять всі зміни і перестановки в світі. Перша планета - Сатурн, отримує своє наповнення від нижнього з семи чертогів світу Брія. А інші планети - від інших чертогів.

На перший погляд порядок здається протилежним, адже Сатурн, який є вищим з семи планет, повинен був отримувати наповнення від вищого з семи чертогів, а не від нижнього з них? І Місяць, котрий є найнижчою з семи планет, повинен був отримувати від цього нижнього чертогу, а не від сьомого чертогу. Але справа в тому, що є протилежна залежність між світлами і келім. Бо в келім спочатку ростуть вищі, а в світлі, навпаки, - спочатку входять нижні.

Тому, коли світить тільки нижній чертог, званий Єсод, світло вдягається у вище клі цих планет - Сатурн. А потім, коли світить також і другий чертог, Год, світло приходить також і до Юпітера. А потім, коли світить чертог Нецах, світло досягає планети Марс, і так далі, поки не починає світити сьомий чертог, і тоді світло досягає найнижчої планети - Місяця.

Всі нижні світи споглядають цей чертог, щоб отримати своє наповнення. Тому що нижня властивість передає всьому, що існує нижче за неї, і звідти живляться всі, хто знаходиться в цьому чертозі. І всі вони споглядають його, щоб отримати наповнення і силу від духу "сапфір". І це чертог, який називається "білизна сапфіру"⁵⁷, тому що два духи є в ньому. Один з них називається "сапфір", а другий "білизна".

70) Дух "сапфір" включає в собі дух "білизна", і світло його піднімається та опускається, не припиняючись ніколи, як світло сонця у воді. Пояснення. Дух "сапфір" включає в собі дух "білизна", свою Нукву, і він знаходиться у безперервному зівузі (злитті), і пряме світло, що опускається, та відбите світло, що піднімається, світять в них як одне світло. "Світло його піднімається і опускається", - тобто пряме світло й відбите світло. "Не припиняючись ніколи, як світло сонця в воді" - пряме й відбите світло пов'язані одне з одним, як світло сонця, що освітлює та нагріває воду, і сонячне тепло перемішується і зв'язується з усіма частинами води.

Ніхто не здатний досягнути цей дух, окрім людини праведної, яка силою свого бажання піднесе молитву, котра входить в цей чертог. І ця молитва підноситься, щоб встановити зв'язки, створити єдність, щоб дух цей воцарився у належній досконалості. Тоді оповивається цей дух світлом, і він радіє цій молитві та піднімається разом з нею в другій чертог, щоб встановити зв'язки його з тим, щоби руах, наявний тут, тобто включений до нього дух "білизна", з'єднався там, у другому чертозі, з тим духом, який знаходиться над ним.

Коли дух, який перебуває тут, до якого включений другий дух, підноситься в другій чертог, то в його підйом включені також і створіння, і ангели-офанім, і колеса, які тут. Вони включені до нього так само, як включені вогонь у воду і вода у вогонь. І так само, як включені чотири сторони одна в одну, південна в північну, а північна в південну, і т.п., - так само включені одне до одного і з'єднуються одне з одним створіння, офанім, колеса і два духи, - з духом другого чертога.

⁶⁷ Тора, Шмот, 26:5. "П'ятдесят петель зроби на одному полотнищі і п'ятдесят петель зроби на краю полотнища, яке в іншому з'єднанні; збігаються петлі, одна до іншої".

71) Дух, який є тут, піднімається, щоб зв'язатися з духом другого чертогу, і створіння, яке включене у цей дух, дивиться вгору, споглядаючи другий чертог, щоб отримати його наповнення. І вони дивляться один на одного, тобто також і другий чертог, і всі, хто в ньому, дивляться на всі властивості нижнього чертогу, які піднялися до нього, щоб отримати від них довершеність.

72) У центрі цього чертогу встановлений і здійснюється один стовп, ступінь якого підноситься до центру іншого чертогу, що перебуває над ним. Цей стовп проходить крізь перекриття всіх семи чертогів, підіймаючись в них знизу вгору, і за допомогою нього духи зливаються один з одним, і також піднімаються вище всіх цих чертогів, щоб всі духи з'єдналися і стали як один дух, як сказано: "І дух один у всіх"⁶⁸.

Сім чертогів парцуфу Аба ве-Іма світу Брія

Другий чертог, Год

73) Про другий чертог сказано: "Як суть небес у чистоті своїй"⁵⁷. Тут знаходиться дух (руах), званий "сйаво (зогар)". Він завжди перебуває у білому кольорі, тобто знаходиться в світлі хасадім, званому "білий", який ніколи не змішується з іншим кольором, крім білого. І він називається суттю і не змінюється ніколи.

Пояснення. Є чотири кольори у цього духу - білий, червоний, зелений і чорний, тобто чотири властивості ХУБ ТУМ (Хохма і Біна, Тіферет й Малхут), а в стані ВАК вони називаються ХУГ ТУМ (Хесед і Г'вура, Тіферет і Малхут). Але всі ці кольори приховані і не світять, окрім білого кольору в ньому. А інші кольори в ньому включені до білого кольору і змішуються з ним. І він завжди перебуває в білому кольорі, тому що помітний в ньому тільки білий колір. Однак іноді світять в ньому всі чотири кольори, тобто шляхом кругообігу. Це означає, що він не затримується і не перебуває в жодному з чотирьох цих властивостей, але подібно до круглого предмету, весь час обертається, поки не приходить до білої властивості в ньому і там перебуває.

Він не змішується з іншим кольором, крім білого. Навіть під час кругообігу, коли цей дух обертається і проходить над усіма чотирма кольорами, кольори його не змішуються ні з яким кольором, щоб включитися і перебувати там, а тільки лише з білим кольором в ньому. Цей дух називається суттю, і він не змінюється ніколи, - тобто навіть в той момент, коли він світить у всіх своїх чотирьох властивостях, під час кругообігу, він світить таким чином тільки для нижніх.

Цей дух не розкривається в такій мірі, щоб світити іншим, і його важко виявити, тому що всі його кольори змішані та включені в ньому до білого кольору. Як прихована частина ока, що має чорний колір, в якій поміщена сила зору, - коли вона обертається, то світить і іскриться під час обертання. Тобто, в будь-якому місці, де він бажає побачити, він звертає до цього місця чотири кольори ока, а інакше побачити неможливо. І так само - цей дух, який сяє і світить тільки шляхом кругообігу в той час, коли розкриває світіння чотирьох своїх властивостей. І він не затримується і не зупиняється на світінні якоїсь властивості в ньому, а тільки обертається над ними, а вони іскряться до тих пір, доки він не приходить до білого світла в ньому, в якому перебуває і існує. Але, тим часом, розкриваються всі чотири його властивості.

Оскільки в той час, коли перший дух, "білизна сапфіру", піднімається до духа, наявного тут, щоб отримати його світіння, він викликає його кругообіг, і цим кругообігом розкриває його світіння. І тоді він отримує від нього, від усіх його чотирьох властивостей, проте встановлює зв'язок з ним, який відноситься до білого кольору в оці. Інакше кажучи, після того, як він отримав від усіх чотирьох його кольорів, він залишається пов'язаним тільки із білим кольором в ньому, з кольором більш тонким, ніж він, який перебуває в цьому дусі, - тобто в світінні духу третього чертогу, Нецах, що світить білим кольором в дусі другого чертогу. І це колір настільки тонкий, що в ньому невиразний ніякий колір.

⁶⁸ Писання, Коелет, 3:19.

74) Цей дух робить кругооберти завдяки нижньому духу, "білизні сапфіру", що піднімається до нього, тому що нижнє світло викликає кругообіг світла цього духу, і тоді він світить. І дух цей не може світити до тих пір, доки не включається в нього нижній дух і не зв'язується з ним. І тоді він світить і з'єднується зі світлом нижнього духу, включаючи його до себе. Інакше кажучи, все його світіння включається в нижній дух, і зовсім не використовується заради себе. А щодо себе він взагалі не змінюється, оскільки залишається в білому світлі, і розкривається в своєму кругообігу тільки заради нижнього.

75) І коли це світло робить кругообіг, інше світло переміщається в ліву сторону і робить кругообіг та повертається разом з ним. Тому що цей дух складається із захара і некеви так само, як і дух "білизна сапфіру", і тому є в ньому два світла - світло захара в правій стороні і світло некеви в лівій стороні. І це сенс сказаного "Вигини стегон твоїх"⁶⁹, - бо Нецах і Год називаються стегнами. І оскільки важко розкрити ці світла, і вони завжди приховані, крім часу підйому нижнього духу, що викликає його кругообіг, то називаються вони "вигини стегон твоїх"⁶⁹, оскільки вони звивисті й приховані. Щасливою є людина, яка вмє розкривати ці світла, тобто вмє підняти сюди дух нижнього чертогу, який викликає кругообіг і розкриття світел, наявних тут.

76) Інший дух включається до нього, і обертається та світить навколо нього, набуваючи синє й біле забарвлення. Пояснення. Так само, як є два духи, захар і некева, в першому чертозі, де захар називається сапфіром, а нуква білизою (левана), так само і в цьому другому чертозі є два духи, захар і некева, де захар називається "сяйво" та називається, також, "суть", а некева - це дух, наявний тут, званий "небеса". Білий колір, що міститься в дусі "небеса", зв'язується з білим світлом, що містяться в дусі, званому "суть". А синій колір, що міститься в дусі "небеса", зв'язується з червоним кольором, який містяться в нижньому дусі "білизна", що знаходиться в лівій стороні першого чертогу.

Пояснення. Синій колір - це властивість суворого суду, оскільки він знищує і поглинає все. А червоний колір - це властивість м'якого суду, тому що ґвурот (подолання) є властивістю Біни і називаються "червоний колір". І оскільки другий чертог, Год, це ліва лінія, ґвурот в ньому синього кольору. Однак він отримує підсолодження від властивості ґвурот духу чертога Єсод, який піднімається до нього, бо він є властивістю середньої лінії, і тому ґвурот в ньому червоного кольору.

І два цих духи включаються один до одного і стають одним і називаються разом суттю небесною. І все, що знаходиться нижче цього чертогу, в БСА, разом з тим, що знаходиться в нижньому чертозі, Єсод, - все це включається тут у цей чертог, Год. І оскільки всі вони включаються в цей чертог, він називається "суть небесна", що вказує на сутність цих небес, яка включає всю цю дійсність.

77) Завдяки включенню цих світил, тобто їхньому зівуґу (злиттю), народжуються ангели-серафими, у кожного з яких є шість крил. Як сказано: "Над ним підносяться серафими, шість крил у кожного з них"⁷⁰. Всі вони із шістьма крилами, бо відносяться до чертогу "суть небесна". Пояснення. Цей чертог по відношенню до нижнього чертогу вважається ґАР, тобто сфїрот ХАБАД ХАґАТ до хазе, тому що ХАґАТ відносяться до ґАР властивості ґуф, і тому у цих серафимів є шість крил, що відповідають шести сфїрот ХАБАД ХАґАТ (Хохма-Біна-Даат-Хесед-ґвурот-Тіферет). Однак нижній чертог вважається тільки властивістю НЕГІМ по відношенню до чертогу "суть небесна", і тому у створіння, наявного там, є тільки чотири крила, які відповідають чотирьом сфїрот НЕГІМ (Нецах-Год-Єсод-Малхут).

Ці серафими (серафим סִרְפָּיִם) спляють (сорфїм סִרְפָּיִם) всіх тих, хто не турбується про велич Господаря свого, тобто займається властивістю ґАР. "Бо кожен, хто користується Кетером, викориниться і зникне зі світу", - тому що серафими спляють його.

⁶⁹ Писання, Пісня пісень, 7:2. "Які гарні стопи твої в сандаліях, дочка вельможного! Вигини стегон твоїх - як прикраси, справа рук умільця".

⁷⁰ Пророки, Єшаягу, 6:2.

Всякий, хто читає і вивчає шість розділів Мішни вміє вибудувати і встановлювати зв'язок єдності Господаря свого як личить. Це ті, хто постійно благословляє святе ім'я Володаря свого кожен день. Пояснення. Той, хто знає, як вивчати шість розділів Мішни, розкриваючи прихований сенс, що таїться в ній, він знає, як розкрити зв'язок єдності цього чертогу, і може притягати світіння ГАР так, щоб не бути спаленим серафимами, які перебувають там. І він може освячувати Його велике ім'я постійно, день у день.

78) Коли світла здійснюють кругообіги, то з'являється породжуване ними світло одного створіння, яке стоїть і тримається на чотирьох істотах. І вони панують над першими, над серафимами, тому що включають їх до себе. Іншими словами, оскільки вони походять від світла цього кругообігу, вони є самими виправленими, і вони панують над серафимами та пом'якшують силу суду і вогню в тих. Коли ці створіння пересуваються, завдяки розкриттю над ними світла цього кругообігу, смиряються та не можуть заподіяти шкоди нижні серафими, тобто ті змії, які викликані до життя і породжені отруйним змієм, який накликав смерть на всіх жителів світу, - первородним змієм.

79) Ці створіння відносяться до лику орла, і для отримання свого наповнення вони споглядають створіння, яке знаходиться над ними і зветься вищим орлом, як сказано: "Шлях орла в небесах"⁷¹. І це вказує на створіння, котре знаходиться у чертозі "суть небесна" і зветься "орел". Сказано: "Шлях орла в небесах", а не "в суті небесної", тому, що дух "небес" панує над усім під час кругообігу світел. А якби панував дух "суті" під час кругообігу світел, то ликом цього створіння був би лик лева, так само, як у створіння першого чертогу, бо дух "суті" завжди перебуває в білому кольорі, будучи світлом хасадім і ликом лева.

Але оскільки дух "небеса" панує над усім, і цей дух включає два кольори, білий і синій, тобто Хесед і Гвура, то від світла цього кругообігу народжується створіння із ликом орла, що складається з поєднання Хеседу і Гвури. Тому що "лик лева" - це Хесед, "лик бика" - Гвура, а "лик орла" складається із поєднання Хеседу і Гвури разом. Це створіння, яке підноситься над усіма чотирма істотами, споглядає нагорі дух, званий "небеса", і всі ці чотири створіння споглядають це створіння та отримують своє наповнення від нього.

80) Під час їхнього пересування, коли світить їм світло цього кругообігу, здригаються безлічі воїнств. Частина з них світить завдяки їм, а частина з них падає, втрачаючи своє становище, - світіння цих створінь спалює їх у вогні, але потім вони знову відроджуються, повертаючись до свого колишнього вигляду.

Два світла сходять до нижніх під час їхніх пересувань:

1. до всіх воїнств, що є гідними отримувати від них;
2. до тих воїнств, які не є гідними отримувати від них і спалюються ними; і це ті перші ангели з першого краю, які починають підносити пісню і згоряють, проходячи через палаючий вогонь, а вранці знову відроджуються, як і спочатку.

Всі воїнства внизу входять під це створіння і укриваються під його крилами, щоб включитися в нього нагорі.

81) Ці чотири створіння піднімаються, коли дух "суть небесна" світить у вищому створінні, яке знаходиться вище них. Чотири колеса є у кожного з чотирьох істот. Одне колесо звернено у східну сторону. Три опори несуть його, і вони звернуті до створіння, що знаходиться посередині, між чотирьох коліс. Ще одне колесо - в західну сторону, одне - в південну і ще одне - в північну.

Пояснення. У той час, коли ці чотири створіння піднімаються до вищого створіння, кожне створіння стає повним парцуфом, коли від хазе і вище є у нього чотири лики лев-бик-орел-людина, тобто Хохма-Біна-Тіферет-Малхут, звернуті до чотирьох сторін світу, східній-

⁷¹ Писання, Притчі, 30:18-19. "Три речі приховані для мене, а чотирьох я не знаю: шлях орла в небі, шлях змія на скелі, шлях корабля серед моря і шлях чоловіка у дівчини".

західній-південній-північній, і вони називаються чотирма колесами. А від хазе і нижче є у нього лише три лики лев-бик-орел, так як там бракує лику людини⁷².

Однак вони отримують лик людини завдяки включенню в зівуг', який здійснюється від хазе і вище, імен ШНАН⁷³, і вони включаються до усіх чотирьох ликів, що наявні там, і навіть до лику людини. І хоча вважається, що вони отримують тільки дев'ять перших сферот, тобто властивості лев-бик-орел від кожного лику, - лев-бик-орел у лику лева, і також лев-бик-орел у лику бика, лев-бик-орел у лику орла і лев-бик-орел у лику людини, - так, що з одного боку, вони включають всі чотири лики, адже є у них властивості лев-бик-орел, що є дев'ятьма першими сферот, навіть в лику людини, але, з іншого боку, їм всюди бракує властивості Малхут, званої лик людини, оскільки у них є всього лише дев'ять сферот від всіх.

І тому вважається, що у кожного з чотирьох коліс, тобто у кожного з чотирьох ликів лев-бик-орел-людина від хазе і вище є три опори лев-бик-орел так, що кожне створіння є розташованим в місці чотирьох коліс від хазе і вище, та дванадцяти опор від хазе і нижче. І у кожного колеса є особливий лик, що поєднує лики лева-бика-орла-людини, і особлива сторона, що поєднує в собі сторони східну-західну-південну-північну.

Однак опори, оскільки вони походять від включення у зівуг' за допомогою підйому в місце від хазе і вище, отримують завдяки цьому від усіх чотирьох ликів, що містяться в чотирьох колесах там, одночасно. І тому вони звернуті до центру, тобто до створіння, що включає всіх, але ні до жодної з чотирьох сторін цих коліс.

І всі дванадцять опор переміщуються завдяки створінню, яке включає всіх та знаходиться в центрі, і не приймає жодну зі сторін цих коліс. Створіння посередині закриває і відкриває, тобто воно панує над усіма, оскільки перекриває світла та відкриває їх. І звучання кожного колеса під час його пересування є чутним на всіх небозводах.

82) Всі ці чотири створіння включаються один до одного, а офанім внизу, що відносяться до першого чертогу, включаються в ті створіння, які нагорі, так, що в другому чертозі одні включені до інших. Дух, що знаходиться тут і включається в нижні дуhi першого чертогу, запалюється і підноситься до включення нагору, в третій чертог, щоб з'єднатися із бажанням людини-праведника в молитві, яку та підносить.

Коли ця молитва піднімається і входить до другого чертогу, вона бере їх усіх з собою, і всі вони підносяться разом з нею, - тобто все, що знаходиться в першому і другому чертогах. І всі вони включаються один до одного до тих пір, поки всі вони не включаються в дух, наявний тут. І цей дух, включивши до себе їх усіх, пересувається завдяки силі бажання, одержуваного у зв'язку єдності молитви, що з'єднує все, доки всі вони не досягають третього чертогу і не включаються один до одного, як і перші.

Інакше кажучи, вони з'єднуються так само, як і перші властивості першого чертогу, які включилися один до одного під час свого підйому у другий чертог⁷⁴, де були включені вогонь у воду і вода у вогонь, повітря в землю і земля в повітря, схід у захід і захід у схід. І також всі ті, що знаходяться тут, з'єднуються один з одним і містяться один в одному, та переплітаються одне в одному.

І також безліч воїнств і станів опускаються звідси вниз та, перемішуючись, світять нижнім ангелам, поки не досягають за допомогою свого світіння планети, званої Юпітер, де знаходяться безліч правителів світу, які отримують це світіння та передають його світові.

83) І коли цей дух, який включив до себе всіх нижніх, і всі вони містяться в ньому, піднімається, включається та входить всередину третього чертогу, аж до включення в дух третього чертогу, в стовп, який піднімається в центрі цього чертогу, то все до цього рівня наповнюється досконалістю як личить.

⁷² Див. п.67, зі слів: "Пояснення сказаного".

⁷³ Слово ШНАН включає всі початкові літери слів "шор (бик)", "нешер (орел)", "ар'є (лев)", а "нун" означає "людина" (див. Зогар, главу Екев, п.68).

⁷⁴ Див. вище, п.71.

Адже всі ці три чертоги, НЕГІ (Нецах-Год-Єсод), що розташовані від загального місця хази і нижче, представляють собою єдину довершеність, звану ібур-єніка-мохін де-ахораїм. І всі вони стали єдиним духом, котрий складається з усіх і наповнився досконалістю їх усіх. Як сказано: "Один дух у всіх"⁷⁵, - тут полягає таємниця згоди, що веде до злиття із Господарем його, яка з'ясовується в четвертому чертозі.

Сім чертогів парцуфу Аба ве-Іма світу Брія

Третій чертог, Нецах

84) Третій чертог належить духу, званому "с'яйво (нога)". Цей дух чистий, найясніший в порівнянні з духами, що знаходяться нижче від нього. У ньому не видно ніякого кольору - ні білого, ні зеленого, ні чорного, ані червоного. І тому він називається чистим, оскільки він чистіший і ясніший за всіх, хто знаходиться нижче від нього. І хоча він чистіший за всіх, його світіння не проявляється до тих пір, поки нижні, що відносяться до другого чертогу, не почнуть обертатися в світлі цього кругообігу⁷⁵ і не включаться в дух, присутній тут, і не увійдуть до нього. Після того, як нижні входять до нього, він являє своє світло, і немає в ньому ніякого відтінку від всіх нижніх, які увійшли до нього.

85) Коли цей дух сповнюється від усіх нижніх, що піднялися до нього, він виводить з себе одне світло, яке містить в собі світла всіх трьох чертогів Нецах-Год-Єсод. Два нижніх світла, що відносяться до двох чертогів Год і Єсод, піднімаються і опускаються та іскряться. Однак вище світло, що відноситься до чертогу Нецах, піднімається, але не опускається вниз.

У цьому іскрінні проявляються двадцять два світла, що відрізняються один від одного, і всі вони стають одним світлом. І ці двадцять два світла після того, як вони стають одним, піднімаються і входять до одного вищого світла чертогу Нецах, і це світло включає їх до себе.

86) Дух, наявний тут, світить тільки в той час, коли світла нижніх, що відносяться до двох нижніх чертогів, піднімаються до нього, і бажання праведників, яке включене у молитву, підносить їх усіх. Тоді виходить і народжується це світло з духу, що знаходиться тут, тобто світло, яке включає три світла, і це світло світить, породжуючи два іскристих світла, тобто ті два світла, які піднімаються та опускаються. І ці світла проявляються відповідно до числа двадцяти двох букв Тори. А потім вони знову з'єднуються як одне ціле в світлі, яке породило їх.

87) Всі нижні світла разом включені до цих двадцяти двох світел, і всі вони разом знаходяться в світлі, яке породило ці двадцять два світла. І це світло включене у той дух, який породив його. І цей дух перебуває в третьому чертозі, і він нікуди не збирається вселятися, окрім четвертого чертогу, Тіферет, і все прагнення його - піднятися туди.

88) Ці світла, які виходять з духу, наявного тут, тобто світло, що включене в три, і два нижніх світла, що піднімаються та опускаються, і двадцять два світла, під час свого іскріння з'єднуються як одне ціле, - всі іскристі світла. Іншими словами, хоча вони представляють собою безліч різних властивостей, все ж під час іскріння вони об'єднуються в одне світіння.

У той час, коли два нижніх світла, що відносяться до чертогу Год та Єсод, виходять з одного світла чертогу Нецах⁷⁶, чинячи тиск на екран під час ударного поєднання (зівугу де-акаа) з тим, щоб здійснювати іскріння, тобто підняти відбите світло й одягти пряме світло, що опускається згори вниз, народжується і виходить з них одне святе величезне створіння. І образ цього створіння, як образ усіх інших створінь першого і другого чертогів, звідки прийшли два світла, що породили це створіння, тобто лик лева першого чертогу, і лик орла другого чертогу, і вони з'єднані разом та складають в ньому один образ.

Іншими словами, два цих образи, лева і орла, поєднуються в цьому створінні в одному образі. І в цьому створінні непомітний жоден з образів чертогу Нецах тому, що в дусі,

⁷⁵ Див. п.73, зі слів: "Цей дух не розкривається...".

⁷⁶ Див. п.85.

наявному тут, не проявляється жоден з кольорів⁷⁷, і тому не виходить від нього жоден образ. І ще тому, що світло Нецах не опускається вниз з цими двома світлами, щоби світити вниз.

89) Під цим створінням знаходяться чотири вищих офанім, що нагадують хризоліт, які в сукупності своїй складаються з усіх чотирьох відтінків білий-червоний-зелений-чорний. Пояснення. Ці чотири офанім є властивістю від хазе і нижче цього створіння, тому що в будь-якому місці, де сказано "під", мається на увазі місце від хазе цього ступеня й нижче. Їх чотири, оскільки вони є розповсюдженням чотирьох сферот Хохма-Біна-Тіферет-Малхут цього створіння, проте кожен офан складається з усіх чотирьох. Тому кожен з них складається з усіх цих чотирьох кольорів - Хохма-Біна-Тіферет-Малхут.

Всі шістсот тисяч десятків тисяч (6000000000) світел знаходяться всередині них, на відміну від чотирьох ангелів-офанім чертогу Єсод, у яких є тринадцять сотень десятків тисяч (13000000) світел, що вказує на світіння Хохми, яке отримується від тринадцяти властивостей Аріх Анпіну, котрі знаходяться в цих офанім від хазе і нижче.

Однак тут офанім хоча і знаходяться від хазе та нижче, все ж таки не світять тринадцятьма сотнями десятків тисяч (світел), тобто світінням Хохми, а лише шістсот тисячами десятків тисяч, що вказує на світіння вищих Аба ве-Іми у властивості вкритих хасадім, яке світить в шести сферот Хохма-Біна-Даат-Хесед-Ґвур-Тіферет від хазе і вище, тобто у створінні, що знаходиться над ними. І їх шістсот, бо вони є властивістю Біни, сферот якої обчислюються в сотнях, оскільки всі ці чертоги є властивістю Біни. І їх - шістсот тисяч, оскільки отримують їх від Аба ве-Іми, сферот яких обчислюються в тисячах, та їх - шістсот тисяч десятків тисяч, оскільки в них присутнє світіння прихованої Хохми Аріх Анпіну⁷⁸, сферот якого обчислюються в десятках тисяч.

І вони не світять в числі тринадцять тому, що весь чертог Нецах відноситься до властивості ҐАР, і навіть офанім вважаються властивістю від хазе і вище. Однак завдяки світлу кругообігу від нижніх чертогів, поширюються також і офанім в цей час в числі тринадцять. І у кожного з офанім є дванадцять опор, і один, що включає їх. І це відбувається лише завдяки світінню цього кругооберту, однак постійно вони світять тільки в числі шістсот тисяч десятків тисяч.

Ці чотири офанім, - всі з вісьмома крилами. І всі ті властивості, які є в офанім, всі ці воїнства, виходять зі світла створіння, що перебуває та володарює над ними в той час, коли світло цього створіння здійснює іскріння, і світіння цього кругообігу світить в них.

90) І ці чотири офанім, що знаходяться під створінням, стоять в чотирьох сторонах світу східній-західній-північній-південній. У кожному з них міститься чотири лики. Двома ликами вони споглядають створіння над ними, а два лики приховані під їхніми крилами, бо світла створюють над ними таке іскріння, що вони не можуть споглядати їх.

Пояснення. Три чертога Нецах-Год-Єсод світять властивостями ібур-еніка-мохін де-ахораїм. Чертог Єсод світить властивостями ібур-еніка, тобто ВАК, яким бракує мохін де-ҐАР, а два чертога Нецах і Год світять властивістю мохін де-ҐАР. Чертог Год світить властивістю ВАК де-ҐАР, а Нецах - властивістю ҐАР де-ҐАР⁷⁹. І нам відомо, що ҐАР де-ҐАР взагалі не світять, а тільки ВАК де-ҐАР. Але разом з тим, неможливо, щоб вийшли ВАК де-ҐАР без ҐАР де-ҐАР⁸⁰. Таким чином, місце виходу мохін знаходиться тільки в чертозі Нецах. Тому виходять ҐАР і ВАК де-ҐАР разом, у довершеності, в цьому чертозі Нецах. Однак лише ВАК де-ҐАР приймаються і проявляються у чертозі Год, а ҐАР де-ҐАР вкриваються.

"Всі чотири офанім, що знаходяться під цим створінням, двома своїми ликами споглядають створіння над ними", - бо лик (панім) є властивістю ҐАР, і є в них Хохма-Біна-Тіферет-Малхут, звані чотирма ликами, де Хохма і Біна - це ҐАР де-ҐАР, а Тіферет і Малхут - ВАК де-ҐАР. Два лики споглядають створіння над ними і отримують від нього, - тобто

⁷⁷ Див. п.84.

⁷⁸ Див. вище, огляд Сулам, статтю "Вступ до (поняття) сім палат", п.6, зі слів: "І тому вважається...".

⁷⁹ Див. вище, огляд Сулам, статтю "Вступ до (поняття) сім палат", п. 2.

⁸⁰ Див. Зогар, главу Берешит, частина 1, п.76, зі слів: "Але не мається на увазі...".

Тіферет і Малхут в них, що є властивістю ВАК де-Г'АР, які приймаються. "А два лики приховані під їхніми крилами", - тобто Хохма і Біна в них, які є властивістю Г'АР де-Г'АР, що не приймаються. "Тому, що світла створюють над ними таке іскріння", - світла Г'АР де-Г'АР, - "що вони не можуть споглядати їх", - і отримувати їх, тому вони вкривають своїми крилами два лики, Хохму і Біну в них, щоб не отримувати звідти.

І тому сказано: "Ці чотири офанім - всі з вісьмома крилами". Оскільки у серафимів чертогу Год є "шість крил: двома з них кожен прикриває обличчя, двома прикриває ноги, а за допомогою двох літає"⁷⁰. І немає у них чотирьох крил для прикриття лику, а тільки лише два крила, оскільки, будучи властивістю Год, вони повинні прикрити всі свої чотири лики, але немає у них двох відкритих ликів, як у офанім чертогу Нецах. Однак в офанім тут, що знаходяться в місці виходу мохін і потребують отримання ВАК де-Г'АР для передачі серафимам чертогу Год, обов'язково повинні бути два відкритих лика, тобто Тіферет і Малхут, і тому у них вісім крил, - тобто два додаткових крила, відкритих під час іскріння, щоб отримувати ВАК де-Г'АР для чертога Год. Але коли не відбувається іскріння, вони теж приховані.

91) Кожен раз ці офанім пересуваються за допомогою чотирьох коліс і дванадцяти опор у кожного з офанім, як і у перших, які перебувають у чертозі Єсод, тобто в той час, коли світло кругообігу світить в них, з їх поту утворюється безліч воїнств і станів, і всі вони підносять прославляння та оспівування, ніколи не припиняючи пісню свою. І немає числа цим воїнствам.

Пояснення сказаного. Пісня й оспівування - це притягання мохін, і мірі світіння мохін відповідає міра оспівування та прославляння, що підносяться. Відомо, що мохін сходять за допомогою трьох ліній. Права лінія являє собою властивість води і хасадім. Ліва лінія - властивість Хохми без хасадім, і нижні не можуть отримати її, тому вона для них – вогонь, що спалює. Ці дві лінії знаходяться у суперечності одна з одною до тих пір, поки не простягається третя лінія, яка втілює їх обидві завдяки тому, що облачає одну в іншу⁸¹.

І це піт, який виділяють ці створіння в той час, коли до них приходить світло кругообігу, і вони пересуваються за допомогою чотирьох коліс і дванадцяти опор. Бо тоді вони повинні бути дуже обережними, щоб отримувати мохін за допомогою середньої лінії, і якщо вони навіть трохи відхиляються в ліву сторону, негайно сходять до них звідти вогонь, що спалює внаслідок цього відхилення. І оскільки вони не можуть зробити скорочення в достатній мірі, то виходить, що іноді вони занадто відхиляються в ліву лінію, притягаючи тим самим спалах вогню, який спалює, і тоді відразу ж силою схиляють себе до правої лінії, щоб прийти звідти до середньої лінії. І вони притягують завдяки цьому відхиленню світло хасадім.

І так вони завжди відхиляються від напрямку свого руху, - іноді в праву сторону, іноді в ліву, - тому що важко їм скоротити себе в середній лінії як годить. І відхилення, які виходять від лівої сторони, - це краплі поту цих створінь, які скупчуються, і від них утворюється річка Діну³¹. А з відхилень у праву сторону утворюються всі ці воїнства і стани ангелів, які підносять вихвалання й оспівування, не припиняючи пісню свою ніколи, бо завдяки тому, що вони походять від нахилу в праву сторону, тобто в сторону Хеседу, ніяка сила не може зупинити їхніх спів. "І немає числа цим воїнствам", - тому що мохін хасадім визначаються як такі, що не мають числа.

92) Чотири входи є у цього чертогу в чотирьох сторонах світу, десять правителів на кожному вході. І коли всі, хто є в нижніх чертогах, Єсод і Год, і самі чертоги піднімаються в цей чертог завдяки силі бажання чистої молитви, ці правителі відкривають перед ними входи цього чертогу, допоки вони не з'єднуються один з одним і не включаються один в одного, проникаючи один до одного, - одні правителі в інших, одні стани в інші, офанім - у створіння, створіння - в офанім. І в цих офанім одні світла включаються в інші, тобто лики, які є видними, в ті лики, які не є видними, і дух в дух, до тих пір, поки не входять усі в дух цього чертогу.

⁸¹ Див. вище, п.65, зі слів: "Дух "сапфір" виблискує в двох сторонах..."

93) У цьому чертозі є одне місце, яке за своїм видом нагадує сяюче золото, і там - місце зібрання підсолоджених г'вурот, званих золотом. А світіння його відбитого світла називається блиском. І там укриваються безліч воїнств і станів ангелів, які не піднімаються і не прикрашаються вінцями нагорі, - тобто ті, які не піднімаються до вищих чертогів, щоб отримати ГАР, звані "вінці". І вони завжди залишаються на своєму місці в цьому чертозі.

Однак у час, коли всі ступені встановлюють зв'язки, тобто включаються один до одного і з'єднуються, і чертог Нецах здійснює рух, щоб увінчатися ГАР, тоді всі ангели, що переховуються в цьому місці, виходять з місця свого укриття, переповнені почуттям осуду по відношенню до обвинувачів Ізраелю. І тоді Ізраель можуть отримати наповнення ГАР без страху перед включенням зовнішніх сил.

І вони називаються володарями щитів, бо вони захищають Ізраель. І вони є посланцями в світі сторін, що позиваються, четвертого чертога. Бо там засідають і приймають рішення згідно із діями нижніх, - на чашу провини, або на чашу заслуг. І після того, як Ізраель виправдовуються судом, наявним там, це передається тим посланцям, які покликані захищати їх.

У цьому місці висять в кожній з чотирьох сторін шістсот тисяч десятків тисяч золотих щитів⁸². І також є під ними ряди, оточені золотими щитами, всього шістдесят, в яких світять два види ВАК.

1. ВАК де-ІШСУТ, які піднялися разом із Аба ве-Іма в рош Аріх Анпіну, і щодо своєї властивості вони є числом шістсот тисяч десятків тисяч. Шістсот - це ВАК парцуфу ІШСУТ, сфірот якого обчислюються в сотнях. Тисяча - зі сторони парцуфу Аба ве-Іма, сфірот якого обчислюються в тисячах. Десятки тисяч - зі сторони Аріх Анпіну, сфірот якого обчислюються в десятках тисяч;

2. ВАК Зеір Анпіну, які отримують від ІШСУТ, і властивість його є числом шістдесят, бо сфірот Зеір Анпін обчислюються в десятках.

94) Всі ці захисники ведуть війну поза цим чертогом мечами і списами проти посланників суду в світі та знищують їх, доки світіння цих ступенів не досягає ступенів, що знаходяться внизу, і вони досягають планети Марс, від якої приходять діяння в цей світ.

І тоді цей чертог піднімається в четвертий чертог та одягається в дух і в усі воїнства, наявні там. А те місце, де знаходяться володарі щитів і золоті щити, залишається на своєму місці і не піднімається нагору разом з цим чертогом. І це місце називається "кімнатою скороходів"⁸³, бо посланці, що знаходяться в ньому, поспішають довершити суди і винести покарання ненависникам Ізраеля в усіх сторонах світу.

Пояснення. Ці посланці вкриваються в цьому місці, оскільки час їхньої дії на захист Ізраеля настає лише в момент підйому цього чертогу в чертог, що знаходиться вище від нього, оскільки потім вони знову вкриваються. Тому вони поспішають виконати свою місію, щоб встигнути покінчити з усіма обвинувачами до підйому цього чертогу. І тому називається це місце "кімнатою скороходів"⁸³.

95) Разом із підйомом молитви переміщуються всі ці світла і стани, встановлюючи зв'язки і включаючись разом як одне ціле, доки не з'єднуються дух нижнього чертогу з духом цього чертогу, стаючи одним цілим. І входять всі вони в стовп, що знаходиться в центрі чертогу, і піднімаються з його допомогою, щоб включитися в дух четвертого чертогу, що знаходиться над ними. Щаслива доля того, хто знає таємниці Господаря свого, піднімаючи прапор Його в належне місце.

96) Усі ступені без винятку потребують один одного, щоб доповнити один іншого і світити один одному, доки не піднімуться всі вони в місце, яке потребує досконалості. Спочатку вони

⁸² Пророки, Мелахім 1, 14:26-27. "Взяв він усі золоті щити, які зробив Шломо. І зробив цар Рехавам замість них мідяні щити, і віддав їх в руки начальника скороходів, які охороняють вхід до царського дому".

⁸³ Пророки, Мелахім 1, 14:28. "І було кожен раз, коли цар йшов до храму Творця, скороходи несли їх (мідні щити), а потім повертали їх в кімнату скороходів".

піднімаються знизу, щоб доповнити вище місце, а потім опускаються згори вниз, щоб доповнити нижніх. І тоді встановлюється довершеність з усіх боків, і всі вони сповнюються, як личить.

97) Той, хто знає ці таємниці, встановлюючи досконалість нагорі і внизу, приліплюється до Господаря свого і скасовує всі суворі вироки, і він прикрашає Володаря свого, тобто притягує ГАР до Зеір Анпіна, зводячи благословення у світ. І це людина, яка зветься "праведник - стовп світу". Іншими словами, світ стоїть і існує завдяки йому. І молитва його ніколи не повертається порожньою, - тобто він отримує відповідь на всі свої молитви. І доля його - в майбутньому світі, і він - в числі тих, хто володіє вірою. Інакше кажучи, він входить в число тих, хто володіє вірою, які знаходяться в світі.

98) Всі чертоги, створіння, воїнства, світла, духи потребують одне одного для того, щоб вищі наповнилися досконалістю завдяки підйому МАН знизу. А потім наповнюються досконалістю і нижні, - завдяки сходженню МАД з висі, - і ці чертоги з'єднуються один з одним.

99) І всі вони поєднуються одне з одним подібно до того, як поєднані кольори в оці. Все, що є в них, - подібно до того, що проявляється у прихованій частині ока в той час, коли око обертається, і тоді проявляється світіння, яке здійснює іскріння. А колір, який не видний під час цього обертання, - це дух, пануючий над усім в цьому чертозі⁸⁴. І тому всі вони встановлюються, - ступені за ступенями, - тобто одна залежить від іншої, допоки все не прикраситься, як личить.

100) Якби не всі ці кольори в оці, які є видними коли око закривається і здійснює обертальний рух, не були б видними всі ці кольори, які світять. І якби не всі ці світла, які світять, - не можна було б вловити зором ту приховану частину в оці, яка панує над усім. Таким чином, всі вони залежать один від одного і встановлюють зв'язок одне з одним.

101) Коли всі вони поєднуються як одне ціле в третьому чертозі, бажання молитви підноситься, щоб прикраситися в четвертому чертозі, і тоді всі вони стають одним цілим, єдиним бажанням та єдиним зв'язком. І це - стан схилення в ім'я виконання бажання Господаря свого.

Сім чертогів парцуфу Аба ве-Іма світу Брія

Четвертий чертог, Г'гура

102) Четвертий чертог відрізняється від всіх чертогів, тому що в ньому є чотири чертоги, один всередині іншого, і всі вони представляють собою один чертог. Ці чотири чертоги є чотирма судовими палатами. Внутрішня - для засудження душ, а три судові палати, що оточують її, призначені для інших видів судів. І цей чертог є властивістю Г'гура, а не Тіферет. Тут перебуває дух, званий "заслуга", тому що в цьому місці гріхи всіх людей світу обертаються на заслуги, і цей дух приймає все це. Іншими словами, той, хто удостоюється його, удостоюється схилити себе і весь світ на чашу заслуг.

103) Від духу "заслуга" виходять сімдесят світел. Всі вони іскряться одночасно, і всі вони світять у вигляді кіл, бо не розповсюджуються в світінні згори вниз, як інші світла. Ці світла поєднуються одне з одним, світять одне в іншому і містяться одне в одному.

"Поєднуються" - вказує на те, що є між ними збіг за властивостями, тому що духовне злиття є нічим іншим як збігом за властивостями. "Світять одне в іншому" - вказує на те, що світла змішуються одне з одним, щоб світити разом як один. "Містяться одне в одному" - вказує на те, що потребують одне одного, тому що не зможуть світити одне без іншого. Якби бракувало одного з них, то вони не могли б світити. Всі заслуги світу знаходяться перед цими світлами. Іншими словами, в їхньому світлі видно, як всі гріхи світу перевертаються на чашу заслуг.

⁸⁴ Див. вище, п.85.

Пояснення сказаного. Всі створіння світу знаходяться у повній довершеності в такій мірі, що не було подібної радості у Творця, - як в той день, коли були створені небо і земля. Однак людина може розділити з Ним цю радість тільки після того, як зробить повне повернення від любові. Але до цього вона не може радіти ані сама, ані створінням світу, а навпаки, відчуває перед собою світ, сповнений страждань і болю настільки, що говорить: "Земля віддана в руки нечестивого"⁸⁵, - як тілесні болі, так і душевні, тобто скоєні прогріхи.

І все це спіткало людину тому, що йде вона проти природи творіння, тому що світ створений лише заради віддачі, тобто для занять Торою і благих діянь, щоб приносити радість Творцю її, а не насолоджувати себе. Як сказано: "Все створив Творець в ім'я Нього"⁸⁶, - для того, щоб створіння доставляли Йому радість. Однак спочатку, як сказано: "Диким ослятком народжується людина"⁸⁷ - тобто, вся її турбота лише насолодити себе, і немає в ній взагалі бажання віддавати, і стверджує вона: "Все, створене Творцем - в ім'я мене і заради моєї насолоди", - тобто, вона хоче поглинути весь світ і що є в ньому заради свого задоволення і блага.

Тому затвердив Творець страждання тяжкі й гіркі, які відчувають у бажанні отримати для себе, закладеному в людині з моменту її народження, - як тілесні болі, так і душевні. І, таким чином, якщо вона буде займатися Торою і заповідями навіть заради власного задоволення, все ж завдяки світлу в ній вона відчує жажливу низовину і порочність, які властиві природі отримання для себе. І тоді направить вона серце своє на те, щоб відокремити себе від цієї природи отримання і повністю присвятити себе тільки роботі доставляння радості своєму Творцеві, як сказано: "Все створив Творець в ім'я Нього"⁸⁶.

І тоді розкриє Творець очі людини і побачить вона перед собою світ, наповнений абсолютною досконалістю, в якому немає ані найменшого недоліку. І тепер вона може розділити радість, яка була під час створення світу. І про це сказали мудреці: "Удостоївся - схилив себе і весь світ на чашу заслуг", тому що куди б не спрямувала (людина) свій погляд, вона бачить тільки благо і досконалість. І не бачить в діянні Творця взагалі ніяких недоліків - одні тільки заслуги.

А що стосується матеріальних і духовних страждань, які відчувала до здійснення повернення, є тут два шляхи.

1. Все, що робить Творець - все робить на благо, оскільки людина бачить, що без тих тяжких болів, які відчувала через те, що була занурена в природу отримання для себе, вона б ніколи не удостоїлася повернення. І тому вона благословляє за це зло, немов благословляє за добро, оскільки без цього зла вона би не удостоїлася блага. Виходить, що всі вони були на благо.

2. Розуміння того, що це теж на благо, тобто не лише ці біди стали причиною блага, але і самі біди обернулися і стали благом завдяки дуже великим світлам, якими Творець світить у всіх цих бідах, настільки, що вони перетворюються, обертаючись благом, - як тілесні страждання, так і душевні, тобто прогріхи. І таким чином, прогріхи перетворилися і придбали форму заслуг. А ті світла, які перетворюють гріхи на заслуги - це сімдесят світел чертога, які ми розглядаємо. І завдяки їм чертог називається Заслуга.

Із сукупності всіх сімдесяти світел виходять два світла, що розцінюються як один, які завжди знаходяться перед ними. Пояснення. Ці сімдесят світел обертають гріхи людей на заслуги. І ось тоді вважаються гріхи і заслуги двома світлами, врівноваженими між собою. Іншими словами, достойності гріхів такі ж, як гідності заслуг, , по важливості своїй одні нічим не менші від інших. І вони встановлюються і світять завжди перед сімдесятьма світлами, і завжди є свідченням для них.

104) Цим сімдесяти світлам відповідають сімдесят призначених правителів, від яких виходять всі суди в світі, що знаходяться зовні і оточують всі ці чотири чертоги зовні. Однак

⁸⁵ Писання, Йов, 9:24.

⁸⁶ Писання, Притчі, 16:4.

⁸⁷ Писання, Йов, 11:12.

сімдесят світел і два світла, що встановлюються перед ними, є внутрішніми, найпотаємнішими. Як сказано: "Живіт твій - ворох пшеничних колосків, облямований ліліями"⁸⁸. "Живіт твій" - внутрішня суть, так само, як і внутрішні органи, що знаходяться всередині тіла. "Пшеничні колоски (хітім)" - вказують на гріхи (хатаїм), тобто ті гріхи, які обернулися на заслуги завдяки сімдесяти двом світлам, що є самими внутрішніми в чотирьох цих палатах. І тому сказано про них: "Живіт твій - ворох пшеничних колосків".

Однак "облямований ліліями" зовні, вказують на суди. І це - сімдесят призначених правителів, які чинять всі суди в світі. І сказано, що ці сімдесят правителів відповідають сімдесяти світлам. Мається на увазі, що хоча всі гріхи і покарання походять від сімдесяти правителів, все ж ті не мають своєї власної влади, а служать сімдесяти світлам, бо їхнє призначення - підготувати нижніх стати гідними отримання великого розкриття цих сімдесяти світел. І тому вважається, що сімдесят призначених правителів оточують зовні ці чертоги та сімдесят світел.

105) Перед цими сімдесятьма світлами проходять всі заслуги і всі діяння тих, хто живе в світі, для розгляду в суді. Іншими словами, ці сімдесят світел є вищим судом, і вони судять всіх жителів світу. Два світла, що встановлюються перед ними, свідчать про діяння жителів світу. Тому що є сім очей Творця, котрі спостерігають за всім світом.

Очі означають нагляд. І є сім мір у нагляді Творця, тобто Хесед-Г'вура-Тіферет-Нецах-Год-Єсод-Малхут (ХАГАТ НЕГІМ), звані "сім очей Творця". Інакше кажучи, сім видів управління, які готують жителів світу до здобуття вищої насолоди і блага. Все, що відбувається в світі, як добро, так і зло, записується в своєму вигляді точно в тій самій дії і точно в тій самій заслuzі, і вони існують та встановлені навечно. Іншими словами, ніщо не зникає в світі, - як погані діяння, так і добрі, але будь-яка дія записується у вигляді своєму за допомогою семи очей Творця, і дають їй, тим самим, вічне існування.

І ці два світла бачать й розглядають будь-яке діяння і свідчать перед сімдесятьма світлами, які є вищим судом. І після того, як ці сімдесят світел вислуховують їх свідчення, ці сімдесят світел виносять вирок і проводять суди як на благо, так і на зло, згідно зі свідченням цих двох світел.

Пояснення. У стані досконалості два ці світла, світло прогріху і світло заслуг, взаємно врівноважені, бо злodianня стають у нього заслугами⁸⁹. І тоді сімдесят світел, тобто сімдесят членів вищого Сангедрину, судять, згідно їхнім свідченням про благий намір, всі дії на благо. Але якщо два цих світла не врівноважені, і світло заслуг є більшим, ніж світло гріхів, то в цій мірі є помітна нестача в поганих діяннях, за які людина, що скоїла їх, повинна здійснити повернення від любові.

І це визначається як свідчення з боку цих двох світел про поганий намір у вчинках, скоєних цією людиною. І тоді всі сімдесят світел виносять судовий вирок на зло, допоки ця людина не зробить повернення від любові, і вони обернуться остаточними заслугами, і тоді будуть два цих світла рівними за значимістю. Таким чином, сімдесят світел здійснюють суд над людиною згідно зі свідченням двох цих світел, - врівноважені вони чи ні, і судять, згідно із мірою нестачі, до тих пір, поки вони не будуть врівноважені.

Тут, в цьому чертозі, знаходиться місце заслуги. Іншими словами, сказане про проведення судів, що вони як на благо, так і на зло, розкривається не тут, але за допомогою наповнення, яке виходить від сімдесяти світел і сходить вниз. Там пізнається зло, але тут воно є тільки заслугою.

106) У дусі цього чертогу, званому "заслуга", від якого виходять сімдесят світел, записуються три букви "йуд-гей-вав і". Пояснення. Десять сфiрот - це "йуд-гей-вав-гей і". "Йуд-гей і" - Хохма і Біна. "Вав і" - Тіферет, що включає Хесед-Г'вура-Тіферет-Нецах-Год-Єсод (ХАГАТ НЕГІ). Нижня "гей і" - Малхут. Дух, від якого виходять сімдесят світел - це "йуд-

⁸⁸ Писання, Пісня пісень, 7:3.

⁸⁹ Див. вище, п.103, зі слів: "Пояснення сказаного...".

гей-вав іа", тільки дев'ять перших сфірот, властивість захар, що не включає нижню "гей і", тобто властивість нуква.

Коли літери "йуд-гей-вав іа" зливаються з Малхут, званою місцем, тобто нижньою "гей і", літери "йуд-гей-вав іа" записуються в цьому дусі і не виходять звідти. Пояснення. Будь-який ступінь виходить за допомогою ударного поєднання (зівугу де-акаа) вищого світла, котрий представляє собою дев'ять перших сфірот і властивість захар, з екраном, наявними в Малхут, у властивості нукви. І тоді піднімається відбите світло від Малхут і облачає вище світло, тобто дев'ять перших сфірот, знизу нагору. І завдяки цьому облачання встановлюються ці дев'ять перших сфірот і зв'язуються з цим ступенем.

Тому сказано: "Коли літери "йуд-гей-вав іа", - вище світло і властивість захар, - "зливаються з нижньої "гей і", з Малхут", - тобто в ударному поєднанні (зівуг' де-акаа) зі сторони вищого світла, зі сторони захара, до Малхут, до нукви. Тоді створюється дух, що включає сімдесят світел, і тоді записуються в цьому дусі літери "йуд-гей-вав іа", дев'ять перших сфірот, і не виходять звідти, тому що відбите світло облачає їх, і вони зв'язуються з його допомогою завдяки силі цього облачання.

Потім виходить одне світло, що світить чотирьом сторонам, і це світло породжує три інших світла. Бо ті десять сфірот, які вийшли знизу догори, вважаються десятьма сфірот де-рош, і це дух, котрий включає сімдесят світел і двох свідків. І відомо, що після того, як був здійснений зівуг' де-акаа і створив десять сфірот рош, поширюється Малхут де-рош згори вниз та породжує дві властивості ґуф: ХАҒАТ до хазе, - ҒАР де-ґуф, і НЕГІ від хазе і нижче, - до закінчення раглаїм (ніг). І відомо, що ХАҒАТ від хазе і вище є досконалыми в чотирьох властивостях Хохма-Біна-Тіферет-Малхут, які відповідають чотирьом створінням лев-бик-орел-чоловік. Однак в НЕГІ, що розташовані від хазе і нижче, є тільки три властивості Хохма-Біна-Тіферет, і бракує лику людини, Малхут.

Після того, як вийшли "йуд-гей-вав іа" де-рош в зівузі де-акаа, виходить одне світло, яке світить в чотирьох сторонах, тобто світло Малхут де-рош розповсюджується та випромінює світло згори вниз властивості ХАҒАТ від хазе і вище, де є чотири сторони Хохма-Біна-Тіферет-Малхут. І це світло породжує три інших світла, тобто від ХАҒАТ виходять і розповсюджуються НЕГІ, що розташовані від хазе і нижче, і це тільки три сторони Хохма-Біна-Тіферет, однак лику людини бракує там.

Три цих світла Хохма-Біна-Тіферет є трьома палатами суду, що здійснюють інші судові розгляди того, що відбувається в світі, котрі не є судами душ, тобто стосуються багатства, бідності, хвороб, відновлення здоров'я та інших справ, за які судиться світ. І цей дух, що включає сімдесят світел і двох свідків, є властивістю "йуд-гей-вав іа" в рош, що світять знизу вгору. І ці сімдесят світел, що виходять від нього, символізують сімдесят членів Сангедрину, які здійснюють суди душ.

А світла, що розташовані від хазе і нижче, які виходять від нижньої "гей і" в рош, котрі представляють собою три сторони, - це три судові палати, які ведуть інші суди, які не є судами душ, коли всі три з'єднані разом⁹⁰. І кожна з цих трьох сторін складається з усіх трьох, і тому вони є трьома судовими палатами.

І не значаться судові палати в чотирьох сторонах від хазе і вище, тому що там знаходяться укріті хасадім, в яких немає розкриття світіння Хохми, і ніякі суди не можуть утримуватися там, тому що суди панують тільки в тому місці, де є світіння Хохми. І причина цього в тому, що взагалі не було скорочення на світло хасадім.

Один чертог для сімдесяти перших світел, який є внутрішнім з чертогів. А три зовнішніх по відношенню до нього чертоги - для трьох інших судових палат. Інакше кажучи, цей чертог складається з чотирьох чертогів, які розташовані один усередині іншого. І сімдесят світел, що символізують сімдесят членів Сангедрину і двох свідків, знаходяться в чертозі, що є самим внутрішнім з усіх. А три інші судові палати знаходяться в трьох чертогах, що оточують внутрішній чертог.

⁹⁰ Див. Зоґар, главу Берешит, частина 1, п.172.

107) Цей дух піднімається, включаючи до себе всі світла, що знаходяться внизу, тобто чотири світла від хазе і вище й три світла від хазе й нижче, та породжує одне святе створіння, що вивергає вогонь. Очі цього створіння подібні до людських, - для того щоб спостерігати за тисячею тисяч і десятьма тисячами десятків тисяч воїнств, які вершать суд. Всі ті, хто вершить суд, беруть вироки, винесені судом, і відкривають чи перекривають потоки наповнення світу, та довершують суд, звертаючи його (рішення) до виконання.

Пояснення. Дух, що включає в себе сімдесят світел, є властивістю ГАР і рош та позначається "йуд-гей-вав іп". А це створіння виходить, головним чином, від духу і від сімдесяти світел в ньому. Однак для того, щоб створити його з рош і г'уф (досл. з головою і тілом), цей дух теж повинен включати в собі властивість г'уф, тобто чотири світла і ще три, що відносяться до властивості г'уф. Тому це створіння може довершити і привести до виконання рішення суду, прийняте сімдесятьма світлами, бо вони є його коренем.

Слова "очі цього створіння подібні до людським" вказують на те, що очі цього створіння відносяться до властивості ГАР, якій належить сімдесят світел та властивість "лик людини". "Очі" означають спостереження, тому сказано: "Для того, щоби спостерігати за тисячею тисяч і десятьма тисячами десятків тисяч воїнств, що вершать суд", бо оскільки вони відносяться до властивості рош, вони підіймаються до властивості, яка відповідає їм в світі Ацилут, тобто до парцуфу Атік, що є властивістю рош світу Ацилут. Сфірот Атіку мають числове значення "сто тисяч", а десять його сфірот - це "тисяча тисяч". І сказано про Атіка у пророка Даніеля: "Тисяча тисяч служать йому"⁹¹.

Крім цього, в Атіку ще відбувається прихований зівуг', який походить від Малхут, що прихована в РАДЛА⁹², і в цій властивості кожна сфера в ньому має числове значення "десять тисяч тисяч", а десять сфірот - "десять тисяч десятків тисяч". І про них йдеться у Даніеля: "І десять тисяч десятків тисяч стоять перед ним"⁹¹. І оскільки ті, хто приводять до виконання рішення суду, що винесені сімдесятьма світлами, котрі відносяться до властивості рош і отримують від Атіка, який є відповідною ним властивістю, є також і у них ці два числа, наявні в Атіку - "тисяча тисяч"⁹¹ від розкритого зівугу і "десять тисяч десятків тисяч"⁹¹ від прихованого зівугу.

108) Під цим створінням є чотири серафими, і всі вони вивергають вогонь, подібний до "зав'язі і квіткі"⁹³, та піднімаються іскри вогню. Пояснення. Чотири серафими - це чотири властивості Хохма-Біна-Тіферет-Малхут цього створіння, які світять в чотирьох сторонах. Палання вогню, що нагадує "зав'язь і квітку"⁹³ та іскри вогню - це піт створіння, котрі потіють під час руху в чотирьох сторонах⁹⁴.

Бо в кожній стороні, коли вони рухаються, вони звертають лик свій до середньої лінії, дуже уважно стежачи за тим, щоб не відхилитися ні вправо, ні вліво. І оскільки вони не можуть скоротити себе так, щоб знаходитися посередині, як вони хочуть, то виходить, що роблять іноді занадто велике відхилення в ліву сторону, відразу ж притягаючи тим самим іскри вогню, що спалює, а іноді вони роблять занадто велике відхилення в праву сторону, притягаючи, тим самим, світло хасадім. Тому що той, хто намагається втриматися посередині зазвичай відхиляється іноді вправо, а іноді вліво, щоб визначити для себе точно середину.

Занадто велике відхилення в праву сторону називається "кафтор (бутон)", тому що місце отримання світла називається "каф (чаша)", а ступінь світла, що сходить, називається "тор (підвіска)", як мовиться: "Золоті підвіски"⁹⁵.

⁹¹ Писання, Даніель, 7:10. "І сидів старець в роках... Вогняна ріка витікає і протікає перед ним, тисяча тисяч служать йому, і десять тисяч десятків тисяч стоять перед ним".

⁹² РАДЛА - аббревіатура слів "Рейша де ло-ет'яда", тобто непізнаваний рош Атіка.

⁹³ Тора, Шмот, 25:33. "Три чашечки мигдалевидні на одній гілці, зав'язь і квітка, і три чашечки мигдалевидні на іншій гілці, зав'язь і квітка. Так на шести раменах, що виходять зі свічника".

⁹⁴ Див. вище, п. 91, зі слів: "І це піт, який виділяють...".

⁹⁵ Писання, Пісня пісень, 1:11. "Золоті підвіски зробимо тобі з облямівками срібними".

Занадто велике відхилення в ліву сторону називається квіткою й іскрами вогню. Квіткою називається завдяки процвітанню світла хасадім, бо світло Хохма, що виходить від лівої лінії, сходить без світла хасадім, тому вважається, що світло хасадім здійснюється звідти. І також називається іскрами вогню. І оскільки в цьому світлі немає хасадім, воно спалює нижніх.

Нижні походять від властивості ЗАТ, основа яких світло хасадім, і тому вони скасовуються під впливом світла (Хохма) без хасадім. Але, оскільки ці чотири серафими відносяться до властивості ГАР, вони не згорають через відсутність хасадім, оскільки ГАР можуть отримувати світло Хохми без хасадім. І тому вони називаються серафимами, оскільки це вказує на те, що світіння, яке сходить від них до нижніх, спалює (сорефет) їх.

Сімдесят два палаючих вогнем колеса є у кожного з цих чотирьох серафимів, всього їх чотири рази по сімдесят два, і вони складають в ґематрії слово "парах (פָּרָח, 288)", яке вказує на те, що світло хасадім здійнялося (парах) звідти, бо ці колеса зібралися всі разом та піднялися до них через іскри вогню, і тому вони палають.

Коли вони пересуваються, утворюється від них одна вогненна ріка, тому що під час пересування завжди має місце відхилення в ліву сторону. Оскільки кожен раз, коли вони намагаються з усіх сил звернути лики свої до середньої лінії, вони, безумовно, потіють, тобто відхиляються то вправо, то вліво, щоб найбільш точно встановити середину. І при кожному відхиленні в ліву сторону вони виходять і притягують іскри вогню до тих пір, поки (іскри) не зберуться разом, утворюючи вогненну річку, звану ріка Діну³¹.

"Тисяча тисяч"⁹¹ ангелів служать цьому вогню. Пояснення. Мохін, які серафими отримують під час свого пересування, сходять від парцуфу Атік світу Ацилут, зі сторони відкритого зівугу він являє собою число "тисяча тисяч"⁹¹, а зі сторони прихованого зівугу - "десять тисяч десятків тисяч"⁹¹. І тому вважається, що вогненна ріка утворилася за допомогою свічення "тисяча тисяч", що виходить від Атіка. І від цих "тисячі тисяч" походять та народжуються численні воїнства.

Коли ці колеса пересуваються, народжуються і піднімаються від них безліч десятків тисяч десятків тисяч всередині цього вогню, які виходять від прихованого зівугу Атіка, що представляє собою "десять тисяч десятків тисяч"⁹¹. Таким чином, служителі, які утворюють річку Діну³¹, відносяться до властивості, про яку сказано: "Тисяча тисяч служать йому"⁹¹, а ті, хто народжуються та виходять із самої річки Діну³¹ - до властивості, про яку сказано: "І десять тисяч десятків тисяч стоять перед ним"⁹¹.

Під другим чертогом виходять ангели, які підносять пісню та збираються наблизитися сюди, але всі вони згорають, оскільки відносяться до ВАК, основою яких є світло хасадім. Тому світло Хохми без хасадім, наявне тут, стає для них вогнем, що спалює, і вони згорають та зникають через нього.

109) Всі ці правителі, які призначені панувати у світі, отримують призначення на владу, що виходить саме звідси. Їхнє призначення виходить від духу "заслуга", що перебуває тут, який записується трьома буквами "йуд-гей-вав יה"י"⁹⁶, і звідси усувають їх зі світу, і вони караються цим вогнем, який виходить звідси та утворює річку Діну³¹. Все передається в цей чертог, тому що він записаний трьома буквами "йуд-гей-вав יה"י", до яких включений дух, що перебуває тут. І тоді це створіння породжує воїнства і стани ангелів, яким немає числа.

Пояснення. Влада правителів святості в світі потрібна для підпорядкування ситри ахра. І оскільки "одне проти іншого створив Творець"⁹⁷, вони не можуть панувати над ними і підпорядкувати їх до тих пір, поки не отримають мохін де-ГАР від духу "заслуга", що перебуває тут, і лише тоді вони можуть підпорядкувати ситру ахра й володарювати в світі.

І звідси усувають їх зі світу. Оскільки точно так само, як і великі мохін вони отримують тут, так само, якщо вони не остерігаються отримувати у властивість трьох букв "йуд-гей-вав יה"י",

⁹⁶ Див. вище, п.106.

⁹⁷ Писання, Коелет, 7:14.

якими записаний дух, що перебуває тут, - де "вав і" це Тіферет, середня лінія, котра узгоджує "йуд-гей н", тобто Хохму і Біну, праву і ліву лінії, - але відхиляються в сторону лівої лінії, то усувають їх зі світу, і вони караються вогнем, який виходить звідси й утворює ріку Дінур (вогненну). Таким чином, все передане цьому чертогу, - як великі мохін, так і остаточне усунення зі світу.

110) Всі види суду в світі походять від цього чертогу, - як на благо, так і на зло, - крім трьох: сини, життя та живлення, тобто немає права здійснювати їх в цьому місці, але вони залежать від тієї вищої ріки, що зветься "дікна (борода)" Аріх Анпіну, або "вищий мазаль (удача)". І всі світла, що відносяться до синів, життя й живлення, походять від неї, і тільки від неї залежить все це. І справа в тому, що в чертозі "заслуга" основна влада належить властивості любові, адже злодіяння обертаються на заслуги лише завдяки любові. Як вже говорилося, що внаслідок повернення від любові злодіяння обертаються на заслуги⁹⁸.

Однак, у властивості вищий "мазаль (удача)", званій "сеарот дікна (досл. волосся борода)" Аріх Анпіну, основою влади є страх, і тому вона називається "сеарот (лігуш волосся)", від слова "сеарот (лігуо бурі)". І сини й життя та живлення виходять тільки завдяки силі страху. І тому вони не можуть походити із чертогу "заслуга", а тільки від ступеню "сеарот дікна" Аріх Анпіну, в якому міститься властивість "страх".

Але ж сімдесят світел великого Сангедріну здійснюють суди душ, і в такому випадкові рішення суду про синів, життя й живлення теж виносяться в чертозі "заслуга"? Однак після того, як в чертозі "заслуга" виносяться рішення дарувати йому життя, це життя виходить від властивості "мазаль (удача)" Аріх Анпіну, і дається йому життя від нього.

Посеред цього чертогу є виправлене місце, щоб в цей дух прийняти вищий дух, який перебуває в п'ятому чертозі, і це місце піднімається за допомогою них. Іншими словами, це місце, тобто той самий стовп, який здійснюється в центрі кожного з чертогів, включається в ці два духи, і тому він піднімає дух, який перебуває тут, до вищого духу, що знаходиться в п'ятому чертозі.

111) Дванадцять входів є у цього чертогу. На кожному вході знаходяться стражники і правителі, які виголошують, повідомляючи нижнім про всі суди, які повинні зійти до них. Пояснення. Сутність цього чертогу відноситься до властивості від хазе і вище, а нижні, корінь яких у властивості від хазе і нижче, здатні отримувати тільки від якості, що нижче від хазе, бо кожна властивість має отримувати тільки від якості, яка відповідає їй.

А входи цього чертогу відносяться до властивості від хазе чертогу й нижче, і нижні можуть отримати своє наповнення від них. І тому вони називаються входами, оскільки неможливо отримати щось із чертогу інакше, як пройшовши через це місце, яке є властивістю від хазе і нижче, як і вони самі, - подібно до земного чертогу, в який неможливо потрапити інакше, як через вхід. І тому стоять на цих входах всі правителі, котрі передають звідти нижнім постанови суду, ухвалені в судових палатах цих чертогів, і це відозви, що оголошуються, приймаються та виконуються по всьому світу.

У цього чертогу є дванадцять входів тому, що в ньому самому є чотири чертоги⁹⁹, які відповідають його властивостями Хохма-Біна-Тіферет-Малхут, а в кожному чертозі їх три, разом - дванадцять входів. У кожному з чертогів немає чотирьох входів тому, що вони відносяться до властивості від хазе і нижче, де бракує лику людини, і є тільки три властивості Хохма-Біна-Тіферет. Подібно до того, як у кожного створіння є чотири колеса, що знаходяться від хазе і вище, і у кожного колеса три опори, що знаходяться від хазе і нижче. І так само тут, - в цей чертог включені чотири чертоги, що знаходяться від хазе і вище, але в кожному чертозі тільки три входи, які є властивістю від хазе і нижче.

112) Ці відозви від стражників і правителів, що стоять на входах цих чертогів, отримують всі, хто має крила, доки не повідомляють про сказане на небозводі сонця, другому небокраї світу Асія, де сонце знаходиться серед семи планет. "Ті, хто має крила" - це ангели, про які

⁹⁸ Вавилонський Талмуд, трактат Йома, лист 86: 2.

⁹⁹ Див. вище, п.102.

сказано: "Бо птах небесний донесе твою мову, і той, хто має крила, перекаже слово"¹⁰⁰. І всі ці ангели, що знаходяться під цими чертогами в світі Брія, а так само в Єцира і Асія, отримують відозви стражників і правителів, що стоять на входах цього чертогу, тобто кожен вищий ангел передає нижньому, доки відозва не досягає сонця, четвертої з семи планет.

Однак тут маються на увазі не сім матеріальних планет, а сім сфер другого небозводу духовного світу Асія, по відношенню до яких сім планет матеріального світу вважаються вітами. Тому, що прийнято у мудреців через матеріальні віти з'ясувати їхні духовні корені.

І звідти, коли сонце сходить над землею, виходить відозва від сонця та розходить по всьому світові, доки те, що повідомляється, не доходить до змія на цьому небозводі, в якому застигли всі зірки небокраю, і він знаходиться посередині небозводу. І вони чують повідомлене, і приймають його стражники внизу та правителі, що поставлені над цим змієм, і звідти передається повідомлене в світ.

Посеред небозводу простягнувся один блискучий шлях, утворений змієм на цьому небокраї, і всі слабкі зірки, що важко розрізняються, зав'язані в ньому у величезній кількості. У астрономів він називається "Молочний шлях (Чумацький Шлях)", тому що через величезне скупчення зірок в ньому він здається нам подібним до білого, як молоко, шляху. А ці слабкі зірки призначені правителями над прихованими справами людей.

Саме тому тут сказано: "Поки повідомлене не доходить до змія на цьому небозводі", - до Чумацького Шляху, "в якому застигли всі зірки небокраю", - тобто не зрушуються зі свого місця. Пояснення. Під цими зірками все влаштовано за законами окремого управління, про яке сказано: "Немає жодної травинки внизу, над якою не було б зірки або сузір'я нагорі, що підстьобує її та говорить: "Рости"¹⁰¹.

Відомо, що кожен ступінь і наповнення, яке сходить від неї, діляться на дві частини, - від хазе і вище та від хазе й нижче. І зірки тому діляться точно так само. І є зірки, які не є планетами, і вони застигли на Чумацькому Шляху, оскільки є властивістю від хазе і вище, де присутні приховані хасадім, і від них наповнення не приходить до нижніх у відкритому вигляді. Тому сказано: "А ці слабкі зірки призначені правителями над прихованими справами людей", - бо вони призначені лише над справами, що знаходяться у прихованні. А є планети Сатурн, Юпітер, Марс, Сонце, Венера, Меркурій, Місяць, що розташовані від хазе і нижче, в місці розкритих хасадім, і наповнення до нижніх приходить від них відкрито. І тому всі вони невпинно крутяться навколо світу, - кожна з них своїм особливим шляхом, - щоб передати частку наповнення, що відноситься до неї. Тому сказано: "Виходить відозва від Сонця і розходить по всьому світу, доки те, що повідомляється, не доходить до змія на цьому небозводі, в якому застигли всі зірки небокраю".

"І вони чують повідомлене", - тому що ці зірки не отримують повідомлене, щоб передавати нижнім, а лише чують його. І тільки стражники, що знаходяться нижче від Чумацького Шляху та відносяться до властивості від хазе і нижче, отримують повідомлене, і від них воно передається нижче. І також ті правителі, які поставлені над змієм, тобто над Чумацьким Шляхом, отримують повідомлене. Однак самі зірки Чумацького Шляху не отримують, а лише чують так, щоб цього було достатньо для стражників, які перебувають внизу, і ті змогли отримати від них.

113) А від стражників, які перебувають внизу, поширюється і виконується ця відозва в світі, і навіть духи та дияволи, і навіть птахи небесні розносять й повідомляють цю відозву по світу, - тобто всі створення світу і навіть дияволи й духи готові привести до виконання ці відозви.

Ці правителі знову закривають входи. В час дії управління на світ розкриваються дванадцять входів, і відозви ступенями сходять в світ. А після того, як відозва виконана в світі, вони знову закривають входи та відкривають їх лише під час передачі.

¹⁰⁰ Писання, Коелет, 10.20. "Навіть в думках своїх не проклинай царя, і в спальних покоях своїх не проклинай багатія, бо птах небесний донесе твоє бачення і той, хто має крила, перекаже слово".

¹⁰¹ Мідраш Раба, Берешит, розділ 10, п.б.

І дух, що наявний тут, не піднімається до вищого духу п'ятого чертогу до тих пір, поки всі духи нижніх чертогів не стануть одним цілим із духом, котрий перебуває тут. І всі духи з'єднуються та включаються один в одного, допоки не стануть всі одним цілим. І після цього поєднання піднімається дух, який перебуває тут, разом з ними в п'ятий чертог, і з'єднується із наявним там духом.

114) Коли людина лежить в нездужанні "на одрі хвороби"¹⁰², її засуджують тут на життя або на смерть. Життя виходить з висі, від вищої ріки, а не звідси, із чертогу "заслуга". Але якщо винесене тут рішення дарувати йому життя, то дарується йому життя з висі, від вищої річки, званої мазаль (удача). Однак якщо ні, то не дарується йому життя з висі. Щаслива доля того, хто, приліпившись до Господаря свого, увійшов та вийшов з цього чертогу за благоволінням Його.

Тут, в цьому чертозі, відбувається падіння ниць, так, щоби обличчя торкалося землі, аби взяти гору над судом. У другому чертозі потрібне схиляння. У третьому чертозі потрібний уклін, тобто схиляння голови. А тут потрібне падіння ниць, щоби лице торкалося землі. Справа в тому, що схиляння і поклони, які здійснюються праведниками, щоби порадувати Господаря, спрямовані відповідно до мохін, що залучаються.

Тому в чертозі Год, який є властивістю ВАК, потрібно схилення колін. А в третьому чертозі, що вважається властивістю ГАР по відношенню до другого чертогу, потрібний уклін, тобто схиляння голови, таке, що повинен побачити "ісар (складку на одязі)" на рівні свого серця. І не потрібно падіння ниць, бо він не належить ще самій властивості ГАР, оскільки знаходиться в місці від хазе чертогів і нижче. Однак в четвертому чертозі, що розташований в місці від хазе чертогів і вище, де знаходиться ГАР властивості панім, необхідно падіння ниць, щоби лице його торкалося землі.

Про цей чертог сказано: "Творець віри, і немає неправди, праведний і справедливий Він"¹⁰³. Це вказує на початок уривку: "Бо всі дороги Його справедливі"¹⁰³, тому що в цьому чертозі - місце судових палат, де розкривається, що "всі дороги Його справедливі". І завдяки цьому осягають Його як "Творець віри, і немає неправди, праведний і справедливий Він".

Сім чертогів парцуфу Аба ве-Іма світу Брія

П'ятий чертог, Хесед

115) П'ятий чертог - це чертог, в якому світить дух, званий "блискавка", який виблискує і світить нижнім. "Виблискує" - світінням Хохми, званим "блискання (Зогар)", а "світить" - світлом хасадім. Дух "блискавка" поєднує, відкриває і закриває, світить та іскриться в усіх сторонах. У момент, коли цей дух робить свій зівуг, щоби здійснювати світіння, він з'єднує всіх нижніх, які піднялися до нього в МАН. "Відкриває" - щодо світіння ВАК де-ГАР. "І закриває" - щодо світіння ГАР де-ГАР. "Світить" - означає в прямому світлі. "Та іскриться" - у відбитому світлі. "В усіх сторонах" - нагорі і внизу, та в чотирьох сторонах.

Від цього іскріння починає світити і виходить одне світло, що нагадує пурпур, котре включає усі відтінки, що світять, тобто біле світло і чорне, червоне й зелений, - властивості ХУБ ТУМ (Хохма і Біна, Тіферет і Малхут). Одні включаються до інших, і білий переливається з червоним, чорний - із зеленим, потім білий - з чорним. І з них утворюється одне створіння, котре поєднує в собі всі відтінки, і включені до нього головним чином зелений і червоний. І лик його подібний до лику людини, який включає всі образи.

116) Від цієї тварини виходять чотири основи, що представляють собою створіння, які є більшими від тих, що внизу. Іншими словами, хоча ці основи знаходяться від хазе кожного створіння й нижче, і в нижніх чертогах є всього лише три основи, все ж тут цей чертог є повністю властивістю ГАР, і тому основи теж знаходяться від хазе й вище та називаються великими створіннями.

¹⁰² Писання, Псалми, 41: 4. "Творець зміцнить його на одрі хвороби, змінюєш Ти все ложе його у недугі його".

¹⁰³ Тора, Дварім, 32: 4. "Він твердиня, довершене діяння Його, бо всі шляхи Його є справедливими, Творець віри, і немає неправди; праведний і справедливий Він".

Тільки одна Малхут називається "офан", та їх двоє, тому що коли проявляється один, інший світить всередині нього, та їх двоє. Пояснення. Будь-яка властивість від хази і нижче цього створіння є властивістю Малхут, і тому вони називаються "офанім", тому що "офан" - це ім'я Малхут. Однак після того, як Малхут піднялася і отримала підсолонження в Біні, вона завжди вважається двома офанім. І коли проявляється Малхут, то світить всередині неї Біна. Тому вони вважаються двома офанім, - один офан всередині іншого¹⁰⁴. І стають злитими Біна й Малхут одна з одною, і входять одна в іншу, Малхут у Біну, і утворюються двоє офанім, правий і лівий, в місці Біни.

А потім друга входить в першу, Біна входить та включається до Малхут, і встановлюються двоє офанім, правий і лівий, також і в місці Малхут. І проявилися зараз чотири рош (голови) в чотирьох сторонах світа, тому що права і ліва лінія в місці Біни вважаються південною та північною сторонами, а права і ліва лінія в місці Малхут вважаються східною і західною сторонами. Однак всі чотири є тільки одним гуф (тілом) Малхут, тому що всі вони утворилися завдяки цьому включенню Малхут в Біну. І про них сказано: "Ніби один офан всередині іншого"¹⁰⁴.

І всі ці чотири сторони пов'язані одна з одною так само, як вищі створіння по відношенню до цього створіння, які ніколи не розділяються, оскільки чотири кольори, що переливаються в цьому створінні, тобто його Хохма-Біна-Тіферет-Малхут від хази і вище, звані вищими створіннями, включені один до одного і сходять до цих чотирьох сторін, котрі перебувають нижче від хази цього створіння. І за допомогою цього зв'язуються чотири сторони одна з одною та ніколи не розділяються. Звідси стає зрозумілим, що під час пересування цього створіння воно переміщується в двох сторонах, і це те, що є основою чотирьох сторін, - Біна й Малхут, про які сказано: "Ніби один офан всередині іншого".

117) Цей дух "блискавка" включається в два духи, коли дух "блискавка" породжує одне створіння, про яке вже говорилося, і всі ці вищезгадані світла. І від нього виходить інший дух, і він світить і називається полум'яніючим духом.

118) Від цього полум'яніючого духу виходять два світла, що представляють собою властивість чотирьох вищевказаних сторін, і ці світла змінюють свій вигляд та називаються "полум'я меча, що обертається"¹⁰⁵. Це ті світла, які змінюються і стають полум'ям меча. І ці світла перебувають над світлами чертогу, котрий знаходиться нижче від цього та зветься чертогом "заслуга", тому що полум'я цього меча знаходиться над сімдесятьма світлами судової палати, які знаходяться в чертозі "заслуга".

Пояснення сказаного. Три чертоги, чертог "заслуга", чертог "блискавка" і чертог "бажання", є властивістю ібур-єніка-мохін де-панім. Чертог "заслуга" - це ВАК де-панім, звані ібур-єніка. Чертог "блискавка" - це ВАК де-ГАР де-панім. А чертог "бажання" - це ГАР де-ГАР де-панім. Авраам взяв собі чертог "блискавка". Іцхак взяв чертог "заслуга". І оскільки тут властивість мохін де-панім, то навіть ВАК де-ГАР, які повинні світити у чертозі "блискавка" та походять від Біни, що повернулася в Хохму, тобто властивість Іцхака, не зможуть постійно світити в цьому чертозі, але тільки лише завдяки взаємному включенню цих духів, тобто тільки під час включення.

А не під час включення світить тут тільки властивість Авраама, що представляє собою праву лінію, Хесед. Але властивість Іцхака, яка представляє собою Біну, котра повернулася в Хохму, світить лише в чертозі "заслуга" і тільки у властивості ВАК без ГАР. Тому там є сімдесят світел, які відповідають семи нижнім сфирот, кожна з яких складається з десяти, і всього їх сімдесят. Однак ГАР не можуть світити в чертозі "заслуга". І тоді тут, в чертозі "блискавка", вони залишаються у властивості г'вурот і судів, без світла, яка відноситься до них, тому що їхнє світло відноситься до властивості Іцхак, і воно не розкривається тут, але лише в чертозі "заслуга".

¹⁰⁴ Пророки, Єхезкель, 1:16. "Вид цих офанім і властивості їхні, немов у дорогоцінного каменю, і образ один у всіх чотирьох; вид їхній та властивості їхні такі, ніби один офан всередині іншого".

¹⁰⁵ Тора, Берешит, 3:24. "І вигнав Адама і помістив на схід від саду Еденського херувимів і полум'я меча, що обертається, аби стерегти дорогу до Древа життя".

Два дуhi цього чертогу є властивостями ібур-єніка-мохін де-панім та ібур-єніка-мохін де-ахор, що включені до кожного з чертогів, де вищий дух - це властивість ібур-єніка-мохін де-панім цього чертогу, а нижній дух - властивість ібур-єніка-мохін де-ахораїм¹⁰⁶.

Таким чином, вищий дух, який є властивістю ібур-єніка-мохін де-панім, одержуваних від вищих Аба ве-Іма, був повністю підсолоджений властивістю Авраам, тобто світлом Хесед, яке панує в цьому чертозі, оскільки мохін де-панім повністю є світлом хасадім і називаються "чисте повітря (авіра дахья)", на відміну від нижнього духу, що є властивістю ібур-єніка-мохін де-ахораїм, котра представляє собою мохін, одержувані від ІШСУТ, у яких "йуд" виходить з властивості "авір (р'іх повітря)" і Біна знову стає Хохмоу. У цього духу, який вважається тут лівої лінією і властивістю Іцхака, немає ніякого підсолодження від Авраама, котрий є повністю правої лінією і не має нічого від лівої. І тому він залишається в стані судів. Тому цей дух називається полум'яніючим, бо він завжди перебуває в полум'ї судів, і тому він називається "полум'ям меча, що обертається"¹⁰⁵.

І тому сказано, що світла, які містяться в цьому полум'яному дусі, є властивістю ГАР Іцхака, і вони не можуть увійти до чертогу "заслуга" і залишаються в чертозі "блискавка" в стані судів. І тому вважається, що вони знаходяться над чертогом "заслуга", тобто є властивістю їхніх ГАР. Тому сказано, що полум'я цього меча знаходиться над сімдесятьма світлами судової палати, які знаходяться в чертозі "заслуга", - оскільки сімдесят світел чертога "заслуга" представляють собою сім нижніх сферот, кожна з яких складається з десяти. А світла полум'я меча є їхньою властивістю ГАР, доповнюючи їх до десяти.

Звідси видно, що зверху, над головами всіх суддів, котрі вершать суд, висить цей меч. Пояснення. Ці сімдесят світел остерігаються притягувати навіть найменшу частину їхніх світел, котрі перебувають тут, в цьому полум'яному дусі, оскільки вони знаходяться у властивості "полум'я меча", тобто сповнені судів. І тому полум'я цього меча стоїть на сторожі над ними, щоб вони вершили справедливий суд і не брали від свого ступеню понад цього.

119) "Полум'я меча"¹⁰⁵ - це світла лівої сторони, які породили інше створіння, що стоїть на чотирьох офанім, котрі не можуть продовжувати існувати, тобто не можуть продовжувати своє світіння, але починають світити і згасають. І це тому, що двоє з них знаходяться в правій стороні, а двоє в лівій, тобто іноді панує в них тільки права сторона, а іноді - тільки ліва. І тому під час влади лівої сторони вони згасають, бо цей чертог взяв собі Авраам, який є властивістю правої лінії, і оскільки вони схиляються в ліву сторону, їм нема від кого отримати своє світіння, і вони згасають.

Коли дух цього створіння входить в цих чотирьох (офанім), які не можуть продовжувати існувати, іншими словами, в той час, коли це створіння переміщається на чотирьох його офанім, виходять від них дві палаючі іскри, які виходять за межі цього чертогу. Вони завжди перетворюються: ці полум'яні іскри іноді є властивістю некевот, іноді зхарім, іноді властивістю духів, а іноді - святих судів.

120) Це відбувається тому, що в той час, коли це створіння з'єднується з першим створінням, котре породжене світлами духу "блискавка", завдяки силі включення їх одне в одного, виходить з них одна іскра, полум'яніюча завжди і ніколи не згасаюча. І ця іскра спрямовується слідом за двома іскрами, що вже вийшли. І тепер вони є властивістю зхарім. І вони виконують свою місію в світі, світлячи нижнім. Однак перш ніж вони встигають виконати свою місію, вони згасають.

Пояснення сказаного. Через те, що корінням цих двох іскор є ті четверо, які не можуть продовжувати своє існування, тобто не продовжують свого світіння, оскільки сходять від полум'я меча, що обертається¹⁰⁵, їхнє світіння розділилося так, що двоє з них знаходяться в правій стороні, а двоє в лівій. І коли вони світять у властивості двох, які перебувають в правій стороні, вони можуть існувати. Однак коли вони починають світити зі сторони двох, які перебувають в лівій стороні, вони згасають. Тому також і дві ці іскри, що вийшли від них, теж відхиляються вправо і вліво та не можуть існувати.

¹⁰⁶ Див. вище, п.65, зі слів: "Таким чином, зрозумій...".

Тому для того, щоб їх виправити, створіння, яке відноситься до властивості "полум'я меча"¹⁰⁵, здійснило зівуґ та поєдналося із вищим першим створінням, яке породжене духом "блискавка". І тоді чотири офанім нижнього створіння, які не можуть продовжити своє існування, з'єднуються та стають одним цілим з чотирма офанім вищого створіння, котрі є ніби вищими створіннями по відношенню до створіння тут, які не розділяються ніколи. Від них народжується одна іскра, що складається також з цих двох, і всього їх чотири, - так само, як і чотири офанім вищого створіння. І вона ніколи не згасає так само, як і ці четверо, які відносяться до вищого створіння і не розділені ніколи. Однак вона все ще вважається племінючою іскрою, оскільки містить в собі також і властивості чотирьох офанім нижнього створіння.

І вже з'ясувалося, що ці чотири офанім представляють собою чотири сили Малхут після того, як вона включилася в Біну: Малхут та Біна в Біні, і Малхут та Біна в Малхут¹⁰⁷, котрі є властивістю зхарім і некевот. Бо дві сили в Біні - це зхарім, оскільки Біна закінчується властивістю захар, а дві сили в Малхут - це некевот. І світіння правої лінії називається духами, а світіння лівої - судами.

"І ця іскра спрямовується слідом за двома іскрами, вже вийшли", оскільки вона є іскрою, виправленою так, що не згасає ніколи. Тому вона впливає на ці дві іскри та виправляє їх, але таким чином, що вони завжди перетворюються.

121) "І тепер вони є властивістю зхарім", - тобто в той час, коли ця іскра передає їм світіння Біни, вважається світлом захар. "І вони виконують свою місію в світі, світлячи нижнім, однак перш ніж встигають виконати свою місію, вони згасають", - тобто поки світять у властивості правої сторони, вони виконують свою місію в світі, і вважаються духами, але коли відхиляються в ліву сторону, вони згасають і не можуть продовжувати свою місію, та вважаються судами.

Ця іскра вдаряє і світить їм після того, як вони згасли, і тоді вони відроджуються, як і раніше. І вони є властивістю некевот, тобто ця іскра передає їм тепер світіння Малхут, що вважаються властивістю некевот, і вони продовжують свій рух. І перш ніж закінчили свою місію в світі, вони згасають. Тобто весь той час, поки світять в правій стороні, вони називаються духами і продовжують свій рух. А коли вони відхиляються в ліву сторону, то називаються судами і згасають. І ця іскра знову вдаряє і світить їм після того, як вони згасли, і вони відроджуються, як і раніше. І так завжди.

Бо кожного разу, коли вони згасають, відроджує їх ця іскра, один раз - в правій і лівій сторонах Біни, тобто у властивостях духи і суди зхарім. А іншим разом - в правій і лівій сторонах Малхут, тобто у властивостях духи і суди некевот. І вони завжди перетворюються над цими чотирма властивостями, тому що ця іскра включає всі їх та складається з чотирьох кольорів. Тому дві іскри, які отримують від неї, перетворюються на усі згадані тут відтінки, тобто на зхарім, некевот, духів і суди.

122) Нижній дух включається в інший, вищий дух¹⁰⁸, і обидва вони виглядають як одне ціле, а не як інші, що передують їм, які під час взаємного включення виглядають тільки як один¹⁰⁸. Однак тут вони проявляються як двоє, що знаходяться в любові і включають в собі всі нижні чертоги. І хоча проявляються як два духи, вони все ж є одним, коли поширюється один дух в іншому, і вони проявляються в любові, поєднуючи в собі всіх нижніх. Тому сказано: "Двоє грудей твоїх як два оленятка, як двійня газелі, що пасуться серед лілій"¹⁰⁹.

123) І коли два цих духи поширюються один в одному, цей чертог знову стає чертогом любові. Чертог "любов" стоїть й існує завжди, і він прихований в таємниці таємниць, крім тих, кому він є необхідним, щоб злитися з ним. Про нього сказано: "Я подарую тобі мою любов"¹¹⁰.

¹⁰⁷ Див. вище, п.116.

¹⁰⁸ Див. вище, п.65.

¹⁰⁹ Писання, Пісня пісень, 4:5.

¹¹⁰ Писання, Пісня пісень, 7:13. "Ранок зустрінемо у виноградниках, подивимось, чи розквітнув виноград, чи з'явилися ягоди, чи зацвіли гранати? Там я подарую тобі мою любов".

Пояснення сказаного. Ці два духи є властивостями ібур-єніка-мохін де-ахор і ібур-єніка-мохін де-панім¹¹¹. Їх необхідно включити одного до іншого¹¹². Є три види включення.

1. Дух мохін де-ахораїм включається повністю в дух мохін де-панім настільки, що невиразним є включення одного всередину іншого. Таким чином, тут є тільки мохін хасадім, тому що світіння Хохми притягається в мохін де-ахораїм, і вони включаються в мохін де-панім та є невиразними;

2. Дух мохін де-ахораїм включається в дух мохін де-панім і не скасовується в ньому, але там проявляється його існування. І там видно ці два види мохін, однак світять тільки мохін де-панім. А мохін де-ахораїм, хоча і знаходяться там, не можуть світити. Однак тут обидва є видними та знаходяться вони в любові. І хоча є видними обидва духи, вони є одним. Тобто незважаючи на те, що тут присутній дух з мохін де-ахораїм, все ж відносно світіння вони є одним, оскільки світить тільки вищий дух.

3. Коли ці два духи включаються один до одного таким чином, що вищий дух включений і світить також і в мохін де-ахораїм нижнього духу, а нижній дух включений і світить також і в мохін де-панім, які виходять від вищого духу, бо тепер є світіння Хохми і хасадім як у вищому, так і в нижньому дусі.

І про це сказано в уривку: "Двоє грудей твоїх як два оленятка (офарім), як двійня газелі, що пасуться серед лілій"¹⁰⁹, де описується включення другого виду. Бо Малхут у властивості ібур-єніка-мохін де-панім називається "манула (замок)" і називається "оленятко (офер)". А Малхут у властивості ібур-єніка-мохін де-ахораїм називається "міфтеха (ключ)" і називається "газель". Тому сказано: "Двоє грудей твоїх"¹⁰⁹, - тобто два цих духи, дух "блискавка", який є властивістю ібур-єніка-мохін де-панім, і палаючий дух, який є властивістю ібур-єніка-мохін де-ахораїм. І обидва вони - "як два оленя (офарім)". Тобто, через включення вищого духу в нього називається Малхут на ім'я "оленятко (офер)" в нижньому дусі, і тому навіть нижній дух вважається властивістю "оленятко (офер)", і обидва вони - "як два оленятка (офарім)"¹⁰⁹.

І також називаються обидва властивістю "двійня газелі" через розповсюдження нижнього духу, в якому Малхут називається "газель", у вищий дух. І тому навіть вищий дух називається "газель", а разом вони - "двійня газелі". Таким чином, достойність цих двох духів проявляється в кожному з них завдяки поширенню їх одного в одному, але разом з тим, обидва вони світять як один дух, тобто як властивість вищого духу - мохін де-панім. І тому закінчується уривок словами "що пасуться серед лілій"¹⁰⁹, тому що будова Малхут у властивості мохін де-панім називається "лілією". На відміну від того, коли вони не світять у властивості мохін де-ахораїм нижнього духу, і Малхут називається "нарцисом", а не "лілією".

124) Коли ці два духи світять як один, що є взаємним включенням другого виду, то породжуються ними численні воїнства в безлічі сторін, в тисячах і десятках тисяч, яким немає числа. Частина з них називається "мандрагорами", як сказано: "Мандрагори виділяли аромат"¹¹³, частина з них називається "виноградом", як сказано: "Чи розквітнув виноград?"¹¹⁰, а частина з них називається "гранатами", як сказано: "Чи зацвіли гранати?"¹¹⁰.

Пояснення. Про цей чертог сказано: "Я подарую тобі мою любов"¹¹⁰. Зогар пояснює уривок: "Ранок зустрінемо у виноградниках, подивимося, чи розцвів виноград, чи з'явилися ягоди, чи зацвіли гранати? Там я подарую тобі мою любов. Мандрагори виділяли аромат...". Ці три властивості виходять із властивостей Хесед-Г'вура-Тіферет (ХАГ'АТ), що являють собою мохін де-панім. "Мандрагори" - це властивість Хесед. "Гранати" - властивість Г'вура. "Виноград" - Тіферет. Доки не досягають численні воїнства місця за межами чертогу, - зірки Н'ога, від якої передається наповнення нижнім¹¹⁴.

¹¹¹ Див. вище, п.45, зі слів: "І необхідно це зрозуміти...".

¹¹² Див. вище, огляд Сулам, статтю "Вступ до (поняття) семи чертогів", п.10.

¹¹³ Писання, Пісня пісень, 7:14. "Мандрагори виділяли аромат, і у дверей наших всілякі плоди вишукані, нові й ті, що були, - для тебе, друже мій, я їх зберегла!".

¹¹⁴ Див. вище, п.69.

Після того, як ці два духи включилися один до одного, всі вони знаходяться в любові, і ніколи не розділяються. Про це сказано: "Якщо дасть людина все добро дому свого замість любові, то затаврують її презирством"¹¹⁵. Тут відбувається схилення голови і простягання рук для того, щоб злитися в любові з Господарем своїм. У чертозі Нецах потрібен лише уклін, тобто схилення голови, доки не побачить ісар (складку на одязі) на рівні серця свого. А в четвертому чертозі потрібне падіння ниць, поки не торкнеться його обличчя землі, коли мовиться про все тіло (ґуф), і тоді не потрібне простягання рук, тому що там - властивість ВАК де-панім, а руки відносяться до властивості ҐАР. І тільки тут, в п'ятому чертозі, що є властивістю ВАК де-ҐАР, потрібно простягання рук.

Сім чертогів парцуфу Аба ве-Іма світу Брія

Шостий чертог, Тіферет

125) Шостий чертог. Тут присутній дух, званий "червона нить", як сказано: "Як червона нить - губи твої"¹¹⁶. Дух тут є тим бажанням, до якого прагнуть всі нижні духи, бажаючи досягти його, щоб злитися з ним в поцілунку любові.

126) Цей дух включений до шести і встановлюється в шести, бо він включає в собі шість чертогів, що знаходяться нижче від нього, та встановлюється у шести вищих. Тобто вищий включає в собі всіх, хто нижче за нього, і тому в ньому самому є шість чертогів внаслідок цього включення, які називаються в ньому вищими чертогами. І крім того, адже до нього піднімаються всі нижні чертоги за допомогою стовпів, які знаходяться посередині всіх чертогів, і тому в ньому є шість чертогів щодо того, що він отримує до себе нижні чертоги та містить їх, і вони вважаються в ньому шістьма нижніми чертогами.

Тому цей дух створив дванадцять світел, і кожне з них включене як знизу, так і зверху. Всі ці дванадцять світел раді піднятися нагору, і також всі вони раді включити всіх тих, хто знаходиться внизу. Пояснення. Незважаючи на те, що це шість чертогів, все ж вони вважаються десятьма сфирот, бо нижній чертог включає два, Ёсод і Малхут, а вищий чертог включає три Кетер-Хохму-Біну (КАХАБ), і тому їх десять. Сьомий чертог сам являє собою десять сфирот і називається "святая святых".

Тому сказано, що "він включає до себе шість чертогів, що знаходяться нижче від нього, і встановлюється в шести вищих". Але ж нижче за нього знаходяться тільки п'ять чертогів, а не шість? Та мається на увазі, що він сам включає три перші сфери (ҐАР), Кетер-Хохма-Біна (КАХАБ), а чертоги під ним вважаються шістьма сфирот Хесед-Ґвур-Тіферет-Нецах-Год-Ёсод (ХАҐАТ НЕҐІ). І слова уривка "як червона нить - губи твої"¹¹⁶ вказують на те, що дух тут відноситься до властивості рош, оскільки губи належать до властивості рош (голова). І називається "червоною (шані) ниттю", що означає "подвоєння (мішне)", тому що Малхут властивості рош, звана "губи", виправлена подвійно, тобто в двох властивостях Малхут, званих "манула (замок)" й "міфтеха (ключ)", як це відбувається в ҐАР.

Однак у ВАК розкрита лише одна Малхут, звана "міфтеха", а "манула" прихована та зникає там¹¹⁷. Тому зівуг тут відбувається для притягнення властивості "чисте повітря (авіра дахья)" у вигляді злиття духу з духом, що утворює чотири духи любові¹¹⁸. І це - світло руах вищих ҐАР, тобто ВАК де-ҐАР, оскільки ҐАР де-ҐАР не розкриваються в світах.

Поцілунки шостого чертогу служать для зівугу (злиття) духу з духом, як сказано: "Нехай він цілує мене поцілунками уст своїх!"¹¹⁹. І кожен поцілунок відноситься до властивості Яаков, оскільки він являє собою властивість руах, що означає ВАК, тобто світло хасадім. Однак це - вищі ВАК, які відносяться до вищих ҐАР і є усією властивістю ҐАР, які світять в світах.

¹¹⁵ Писання, Пісня пісень, 8:7.

¹¹⁶ Писання, Пісня пісень, 4:3.

¹¹⁷ Див. Передмова книги Зогар, статтю "Манула і міфтеха", п.44, зі слів: "І помітити та відрізнити його ...".

¹¹⁸ Див. Зогар, главу Трума, п.375.

¹¹⁹ Писання, Пісня пісень, 1:2. "Нехай він цілує мене поцілунками уст своїх, бо пестоці твої кращі за вино!".

Тому перед тим, як нижні сповнилися мохін світіння Хохми від властивості мохін де-ахораїм, а також - від п'ятого чертогу, вони не зможуть отримати тут від зівугу (злиття) де-нешикін (поцілунків). Адже хоча він і є світлом хасадім, проте це властивість ВАК вищих ГАР, що відноситься до самих ГАР. І до того, як нижні отримують світіння Хохми, вони представляють собою ВАК без рош. Таким чином, шостий чертог є окремою властивістю, - ВАК де-ГАР з боку хасадім. І, відповідно йому, нижні чертоги є окремим властивістю - ВАК де-ГАР зі сторони мохін світіння Хохми.

І сказано, що "цей дух включається до шести та встановлюється в шести", - тобто в шести сферот Хесед-Г'вур-Тіферет-Нецах-Год-Єсод (ХАГАТ НЕГІ), властивості ВАК де-ГАР, завдяки нижнім чертогам, котрі піднялися до нього. І він встановлюється також і сам в шести сферот Хесед-Г'вур-Тіферет-Нецах-Год-Єсод (ХАГАТ НЕГІ), властивості ВАК де-ГАР. Але відмінність між ними є дуже великою, оскільки його власні ХАГАТ НЕГІ є властивістю хасадім, званим "чисте повітря (авіра дахья)", однак ХАГАТ НЕГІ нижніх розкриваються в світінні Хохми.

Тому "кожен з них міститься нагорі і внизу", - тобто всі дванадцять світел включилися одне в інше як нагорі, так і знизу. Вищі ХАГАТ НЕГІ, звані "чисте повітря (авіра дахья)", включили до себе нижні ХАГАТ НЕГІ, що розкриваються в світінні Хохми. І також нижні ХАГАТ НЕГІ, котрі є світінням Хохми, включили до себе вищі ХАГАТ НЕГІ, звані "чисте повітря (авіра дахья)", властивість хасадім.

Дванадцять вищих світел, від верхнього включення в хасадім, радіють своєму підйому нагору, своєму включенню в хасадім. І вони раді, також, прийняти до себе нижнє включення - мохін світіння Хохми.

127) Цей чертог називається "бажання", оскільки він є бажанням всього. Той, хто налагоджує зв'язки, встановлює єдність і піднімає нижні чертоги до цього чертогу, розкриває, що Творець відноситься до нього з любов'ю. У цьому чертозі Моше долучений до народу в любові, увінчаний поцілунками любові, як сказано: "І помер там Моше ... по слову Творця"¹²⁰ - смертю легкою, як дотик вуст. І це чертог Моше.

І це також чертог Якова, що відноситься до чертогів парцуфу Зеір Анпін світу Брія. А тут мовиться про чертоги парцуфу Аба ве-Іма світу Брія. Чертоги парцуфу Аба ве-Іма вважаються внутрішніми, а чертоги Зеір Анпін - зовнішніми по відношенню до них. Відомо також що Яков і Моше обидва є властивістю Тіферет, і це - світло руах. Однак Яков - це зовнішня Тіферет, а Моше - внутрішня Тіферет. І тому тут, у чертогах Аба ве-Іми, шостий чертог належить Моше, внутрішній властивості Тіферет, званій Даат, а там, в чертогах Зеір Анпін, зовнішніх по відношенню до Аби ве-Іми, шостий чертог належить Якову, зовнішній властивості Тіферет.

Цей дух є духом любові, духом єдності, який притягує любов до всіх властивості. І дванадцять світел цього духу піднімаються нагору та охоплені полум'ям. Іншими словами, зі сторони верхнього включення, що відноситься до властивості "чисте повітря (авіра дахья)", вони піднімаються. А зі сторони нижнього включення, яке відноситься до світіння Хохми, що виходить від лівої лінії, - вони охоплені полум'ям.

128) Від їхнього іскріння виходять чотири святих створіння, сповнені любові. Вони називаються великими створіннями, які повинні поєднатися з малими, включившись до них, як сказано: "Створіння малі разом із великими"¹²¹. Ці дванадцять світел відносяться до "духу, включеному до шести нижніх та встановленому в шести вищих", і це його власні ХАГАТ НЕГІ, де вищий містить всіх нижніх, та ХАГАТ НЕГІ всіх нижніх чертогів, що піднімаються до нього. І вони здійснюють такий самий поділ у створіннях, - тобто створіння, що відносяться до його власної якості, та створіння чертогів, які піднімаються до нього. І оскільки цей дух включає

¹²⁰ Тора, Дварім, 34:5. "І помер там Моше, раб божий, в країні Моав, по слову Творця".

¹²¹ Писання, Псалми, 104:25. "Ось море, велике й просторе. Там істоти, яким немає числа, створіння малі разом із великими".

всіх нижніх, будучи вищим за них, є в ньому самому чотири створіння, і вони називаються великими створіннями.

І він відрізняється від нижніх чертогів, оскільки в кожному з них є тільки одне створіння. І є у нього також дванадцять (світел) зі сторони нижніх чертогів, котрі піднімаються до нього, так що шість його власних світел породили чотири великих створіння, а шість нижніх світел породили дванадцять малих створінь, і з'єдналися великі створіння із дванадцятьма малими, які включені до них.

129) Ці великі створіння включилися одне до одного в чотирьох сторонах, подібно до горіху, у якого чотири частини з'єднані в один плід, і кожна з чотирьох включає в собі всі чотири. І це тому, що він відноситься до властивості від хазе і вище. І там є лик людини і знаходиться місце зівуґу, однак у властивості від хазе і нижче, де є тільки три сторони Хохма-Біна-Тіферет і відсутній лик людини, немає місця зівуґу, і тому називається цей чертог "горіховим садом". Через чотири сторони, які наявні в кожному створінні, як в горісі, що вказує на місце зівуґу. Як сказано: "В горіховий сад спустився я"¹²². Мається на увазі - "заради горіхового саду спустився я", оскільки це - чертог любові для здійснення зівуґу Зеір Анпіна й Малхут. Але ж в кожному з нижніх чертогів є чотири сторони в місці від хазе і вище того створіння, яке знаходиться там, - чому ж саме тут знаходиться місце зівуґу, а не в нижніх чертогах? Справа в тому, що всі чертоги складаються один з одного, і тому є чотири сторони в кожному чертозі, однак не належать до їхньої власної якості, - а до включення цього чертогу в них. І тому місце зівуґу знаходиться тільки в цьому чертозі, бо чотири сторони тут - це його власні сторони.

130) "Ці четверо великих створіння діляться на дванадцять, по три в кожній з чотирьох сторін. Всі нижні чертоги включені до них", - оскільки з дванадцяти світел шість відносяться до самого чертогу, а шість утворюються внаслідок підйомів нижніх чертогів, вони здійснюють такий самий поділ і в творіннях: шість світел самого чертогу зробили чотири великих створіння, тобто свої властивості Хохма-Біна-Тіферет-Малхут (ХУБ ТУМ), кожна з яких складається з чотирьох сторін, всього шістнадцять. А шість світел нижніх чертогів створили дванадцять малих створінь, які перебувають в місці від хазе і нижче, тобто кожна з чотирьох властивостей складається тільки з трьох сторін. І ці дванадцять походять від включення нижніх чертогів, що піднялися до цього чертогу.

І вже з'ясувалося¹²³, що місце розкриття світіння Хохми не перебуває у тих чотирьох сторонах, кожна з яких включає чотири, в місці від хазе і вище, але в тих чотирьох сторонах, кожна з яких включає в себе три, в місці від хазе й нижче. І в цих дванадцяти малих створіннях встановлюються духи всередині духів, світла всередині світел. І всі вони встановлюються одне в іншому, поки не стають одним цілим. Тому що ці дванадцять світел походять від шести світел нижніх чертогів, що піднялися в цей чертог. Тому встановлюються там всі духи та всі світла нижніх чертогів, і за допомогою них всі вони об'єднуються один з одним, доки не стають одним цілим.

І тоді, після того, як всі нижні стають одним цілим, той дух, який складається з усіх них, оскільки він складається з дванадцяти світел, - ці дванадцять світел включають чотири великих створіння і дванадцять малих, а дванадцять малих включають всіх нижніх, - цей дух піднімається разом з усіма ними, щоб одягтися у вищий дух (руах), званий "небеса", тобто Зеір Анпін світу Ацилут, бо Зеір Анпін є властивістю руах світу Ацилут і називається "небеса". І він пропонує йому з'єднатися з ним.

Після того, як з'єдналися в ньому всі ті, хто знаходиться внизу, він вимовляє: "Нехай він цілує мене поцілунками уст своїх!"¹¹⁹. Пояснення. Внаслідок великого зівуґу (злиття) де-нешикін (поцілунків) сходить "чисте повітря (авіра дахья)", яке є світлом хасадім, непридатний, поки ще, для нижніх, які потребують світіння Хохми. Тому світла нижніх чертогів, в яких є світіння Хохми, повинні включитися в цей зівуґ де-нешикін, і тоді вони сповнюються як хасадім, так і світінням Хохми.

¹²² Писання, Пісня пісень, 6:11.

¹²³ Див. вище, п.67, зі слів: "Пояснення сказаного. У постійному стані ...".

Тому сказано: "Після того, як з'єдналися в ньому всі ті, хто знаходиться внизу", завдяки чому включив до себе дух, який перебуває тут, також, і світіння Хохми, вимовляє цей дух: "Нехай він цілує мене поцілунками уст своїх, бо пестоці твої кращі за вино!"¹¹⁹. Іншими словами, після того, як вже "пестоці твої кращі за вино", тобто мохін світіння Хохми, звані "вино, що радує Творця і людей" та одержувані від всіх нижніх, приходить час зівугу де-нешикін.

І він вимовляє: "Нехай він цілує мене поцілунками уст своїх!"¹¹⁹, - оскільки тепер зівуг' буде досконалим як зі сторони хасадім, так і зі сторони Хохми. І тоді він радіє здійсненню зівугу (злиття) духу з духом, тобто духу (руаху) "бажання", що включає в собі всіх нижніх, із духом (руах) світу Ацилут, тобто Зеір Анпіним, званим "небеса". І це - зівуг' де-нешикін, в якому відбувається притягання хасадім "чистого повітря (авіра дахья)" і сповнення одного іншим світінням Хохми, - тобто зі сторони нижніх чертогів, включених в дух, наявний тут, що і означає "бо пестоці твої кращі за вино!"¹¹⁹ І тоді він стає досконалим, завдяки єдиному поєднанню їх усіх, тобто завдяки тому, що з'єдналися в ньому всі нижні чертоги. Тому він наповнився як досконалістю хасадім, так і Хохми.

131) Коли дух, що перебуває тут, з'єднався з духом світу Ацилут, званим "небеса", сповнюється один від іншого світінням Хохми, і вони отримують один від одного світіння "чистого повітря (авіра дахья)", хасадім, у всій належній довершеності. І все це відбувається завдяки силі бажання людини праведної, яка підносить молитву і підняла всі чертоги світу Брія до місця в світі Ацилут, в якому відбувається зівуг' де-нешикін, щоб з'єднати їх в любові одного з одним. І тоді всі ці духи й чертоги, які включилися в дух, званий "бажання", і кожен з тих духів і чертогів, що входять до сукупності парцуфу Зеір Анпін світу Ацилут, званого "небеса", - тоді кожен з них бере той чертог і той дух, який відповідає йому, щоб з'єднатися з ним та наповнитися його досконалістю, як личить.

Пояснення. Усім духам та світлам, котрі докладно розглянуті в шести чертогах парцуфу Аба ве-Іма світу Брія, відповідають також духи і світла в шести чертогах Зеір Анпін світу Ацилут. І кожна властивість Зеір Анпін світу Ацилут поєднується із відповідною йому властивістю шести чертогів світу Брія, що піднялися до нього. І тоді вони доповнюються один від одного, тому що дух, який перебуває тут і званий "бажання", підняв у цій єдності всі духи і світла чертогів світу Брія до духів і світел Зеір Анпін світу Ацилут.

132) І також кожна властивість Зеір Анпін з'єднується із властивістю, що відповідає їй в чертогах, котрі є гідними наповнитися його досконалістю: "небеса", Зеір Анпін, тобто найвищий в ньому дух святості, бере цей вищий чертог і вищий дух, званий "бажання", щоб поцілуватися один з одним та поєднатися один з одним, і наповнитися досконалістю один з одним. Як сказано: "І поцілував Яков"¹²⁴ - тобто Зеір Анпін, "Рахель" - його Нукву, котра включає всі шість чертогів, які піднялися в Ацилут. І так само, Авраам, права сторона нагорі, в Зеір Анпін, тобто сфера Хесед Зеір Анпін, бере чертог, званий "любов", п'ятий чертог, як сказано вище: "І коли два цих духи поширюються один в одному, цей чертог знову стає чертогом любові"¹²⁵. І таким же чином, - всі інші сферот Зеір Анпін. Його Г'вура бере собі четвертий чертог. Нецах і Год його беруть третій і другий чертоги. А його Єсод бере перший чертог.

Пояснення. Коли ці шість чертогів піднімаються в Ацилут, вони включаються до Нукви Зеір Анпін, і тоді Зеір Анпін з'єднується з ними, і кожній їхній властивості передає одну свою властивість, доповнюючи їх. І є три зівуги в ЗОН в загальному вигляді, звані нешикін (поцілунки), хібук (обійми) та зівуг' Єсодів (основ).

1. Зівуг' ГАР де-ЗОН називається нешикін. Від цього зівугу отримує вищий чертог, включений до ГАР Нукви і званий "бажання";

¹²⁴ Тора, Берешит, 29:11.

¹²⁵ Див. п.123.

2. Зівуґ Хесед-Ґвур-Тіферет (ХАҐАТ) до хазе ЗОН називається "хібук (обійми)", як сказано: "Ліва рука його у мене під головою, а права обіймає мене"¹²⁶. Від цього зівуґу отримує п'ятий чертог, званий "любов", який отримує від Хеседу Зеір Анпіну, званого Авраам, і четвертий чертог, званий "заслуга", який отримує від Ґвурі Зеір Анпіну, званої Іцхак;

3. Зівуґ Нецах-Год-Єсод (НЕГІ) від хазе ЗОН і нижче називається зівуґ Єсодів, і від них отримують три нижні чертога, розташованих від хазе і нижче.

133) І ознакою цього є сказане: "Ось, я знаю, що ти жінка прекрасна видом"¹²⁷. А красу жінки підкреслюють її груді, тобто властивість, що відноситься до п'ятого чертогу. І звідти звернувся Зеір Анпін у своїй властивості Хесед, тобто Авраам, до Нукви: "Ось, я знаю, що ти жінка прекрасна видом"¹²⁷ - що вказує на властивість "груді".

134) Іцхак, ліва сторона Зеір Анпіну, його Ґвур, взяв чертог судової палати, четвертий чертог, з якого порушуються всі суди, тобто дух, званий "заслуга", щоб вони поєдналися один з одним і наповнилися досконалістю один від одного, щоб все стало одним цілим, як личить.

Всі інші пророки, окрім Моше, тобто Нецах і Год Зеір Анпіну, взяли собі два чертога, в яких два духу - світіння (ноґа) і сьайво (зогар), про які сказано: "Вигини стегон твоїх"⁶⁹, тому що два цих чертоги включені до Нецаха і Года Нукви, звані "стегна (єрехаїм)", щоб зв'язатися один з одним і стати одним цілим.

135) Праведник Йосеф, званий стовп світу, тобто Єсод Зеір Анпіну, взяв чертог "сапфір" і дух "білизна сапфіра", і це перший чертог. І хоча слова "а під ногами його - немов білизна сапфіра"⁵⁷ вказують на те, що "білизна сапфіра"⁵⁷ знаходиться під ним, за межами його ступеню, а не на ступені Єсод Зеір Анпіну, все ж, через велич Царя сказано: "Під ногами його"⁵⁷, і це, безумовно, Єсод Зеір Анпіну, який бере чертог "білизна сапфіра". А потім цей стовп, Єсод Зеір Анпін, бере ще більше, оскільки бере він в місці сьомого чертогу, в зівузі (злитті) сьомого із сьомим.

До сих пір з'єднуються ступені Зеір Анпін зі ступенями цих чертогів, тобто вони з'єднуються один з одним з метою наповнитися досконалістю один від іншого і всім стати єдиним цілим, щоб все було, як личить. І тоді Творець (АВАЯ) стає Всесильним (Елокім), тобто Зеір Анпін, званий АВАЯ, стає одним цілим з Нуквою, званою Елокім, - так, що "Творець - Він Всесильний"¹²⁸. У цьому світі і в світі майбутньому щаслива доля людини, яка вміє поєднати їх та приліпиться до Господаря свого.

136) В чертозі "бажання" відбувається схилення, уклін, схилення голови, простягання рук і падіння ниць. Тобто - все, що відбувається в нижніх чертогах, і на додаток до цього, падіння ниць, яке відбувається тільки в цьому чертозі, оскільки всі нижні чертоги включені тут до дванадцяти світел.

Необхідно це для того, щоб залучити бажання вищого духу, тобто ҐАР Зеір Анпіну, який включає властивості нешикін (поцілунки). І це - душа (нешама) всіх душ, яка пов'язана нагорі з вищими Аба ве-Іма та підіймається до притягання з Нескінченності за допомогою зівуґу де-нешикін. Тому що звідти, з Нескінченності, виходять світла і благословення, щоб сповнити все з висі як личить. І це світло хасадім, яке виходить від шести вищих сфірот Аба ве-Іми, аби все набуло досконалості, як внизу, завдяки світінню Хохми, так і нагорі, завдяки світінню хасадім. І тоді всі лики, тобто всі властивості ҐАР, світять належним чином, - як ҐАР де-хасадім, так і ҐАР світіння Хохми.

Тоді скасовуються всі вироки суду, тому що ҐАР світіння Хохми скасовує всі суди, і все бажання наповнюється як нагорі, так і внизу, тобто за допомогою ҐАР світла хасадім. І про це йдеться в уривку: "І сказав мені: "Раб ти Мій, Ізраель, в якому Я возвеличуся"¹²⁹. І також

¹²⁶ Писання, Пісня пісень, 2:6.

¹²⁷ Тора, Берешит, 12:11.

¹²⁸ Тора, Дварім, 4:35. "Творець - Він Всесильний, немає нікого крім Нього".

¹²⁹ Пророки, Єшайа, 49:3.

сказано: "Щасливий народ, якому це дано, щасливий народ, чий Творець (АВАЯ) - Всесильний (Елокім)"¹³⁰.

Сім чертогів парцуфу Аба ве-Іма світу Брія

Сьомий чертог, святая святих

137) Сьомий чертог. У нього немає образу, все в ньому приховане в таємниці таємниць за допомогою протягнутої завіси. І там стоять всі чертоги, щоб не видно було двох херувимів, тобто ЗОН. Іншими словами, всі чертоги, що знаходяться внизу, піднялися і включилися в цю завісу для того, щоб укрити ЗОН під час зівуґу, і тому є сили у чертогів зійти туди. І ця завіса розділяє між шістьма чертогами, які є святістю, і сьомим чертогом, святая святих.

Всередині, за завісою, знаходиться покриття, що є образом святая святих, бо там місце здійснення зівуґу, і тому називається цей чертог "святая святих". "Святая святих" - це місце, встановлене для отримання вищої душі, що є сукупністю всього, майбутнім світом вищих. Пояснення. У чертозі святая святих, що є чертогом Біни, приймається вища душа, котра включає все і називається "єхіда".

Тому що три перших чертоги призначені для світел НАРАНХАЙ де-нешама, другі три чертоги - для світел НАРАНХАЙ де-хая, а сьомий чертог призначений для світла єхіда. І мовиться, що цей чертог є "майбутнім світом для вищих" тому, що ці сім чертогів є сімома чертогами Аба ве-Іми, званих вищими. І тому сьомий чертог - це не просто Біна, а Біна Аба ве-Іми, Біна вищих.

138) Бо в той час, коли з'єднуються всі дуhi чертогів один з одним та сповнюється один від одного як личить, пробуджується вищий дух, душа всього, прямуючи до вищого, самого вкритого з усіх прихованих, тобто Аріх Анпіна, аби він здійснив дію віддачі над усіма, щоб світити їм згори вниз світінням правої лінії, та наповнити їх досконалістю - запалити свічі світінням лівої лінії.

139) Коли все перебуває у довершеності світла, що світить всім, і опускається вище світло, то сьомий чертог, вкритий у прихованні, яке встановилося над усім, приймає святая святих вище світло, що опускається, і наповнюється звідти подібно до того, як некева вагітніє від захара та наповнюється від нього. І сам він наповнюється лише завдяки чертогу, вкритому у прихованні, яке встановилося над усім, щоб отримати це вище світло. Іншими словами, якби не встановилося там приховання, то він не міг би отримати це вище світло.

І цей сьомий чертог є місцем з'єднання зівуґу, щоб поєдналися сьомий із сьомим, аби все знаходилося у повній досконалісті, як личить. Пояснення. Шостий чертог - це зівуґ шостого з чертогів із шостою властивістю Зеір Анпіну і називається він зівуґ де-нешікін¹³¹. А сьомий чертог - це зівуґ сьомого з чертогів із сьомою властивістю Зеір Анпіну. І слід пам'ятати, що під час підйому чертогів в Ацилут кожна з властивостей Зеір Анпіну здійснює зівуґ із відповідною властивістю в чертогах¹³².

140) Щасливою є доля того, хто вміє встановлювати цю єдність. Він любий нагорі та любий внизу. Творець постановляє, а він скасовує. Чи може таке бути, щоби праведник виступав проти бажання Господаря Його, хіба він скасовує волю Творця? Однак, коли праведник налагоджує зв'язки і вміє встановлювати єдність, і світять всі лики і розкривається вся довершеність, і все благословляється, як личить, - тоді всі суди усуваються і скасовуються, і немає ніяких судів в світі. Щасливою є доля його в цьому світі та в світі майбутньому. І "Творець постановляє, а праведник скасовує" означає, що за допомогою численних світел, що притягуються праведником завдяки єдності, котра встановлена ним скасовуються постанови і суди в світі.

¹³⁰ Писання, Псалми, 144:15.

¹³¹ Див. вище, п.127.

¹³² Див. вище, п.132, зі слів: "Пояснення. Коли ці шість чертогів піднімаються в Ацилут...".

Все сказане тут про праведника стосується його дій внизу, в цьому світі. І сказано про нього: "Праведник - основа (єсод) світу"¹³³, тому що праведник підтримує існування світу.

141) Подібно до цього те, що відбувається завдяки молитві праведника, відбувається і за допомогою жертвопринесення. Дим від принесеної жертви піднімається та забезпечує кожен чертог усім необхідним, як личить йому. Подібно до того, як при вознесінні молитви праведника і єдності, що встановлюється ним. Завдяки бажанню коенів завдати насолоди нагорі і приємному співу левітів, що підноситься ними в час принесення жертви, одне з'єднується з іншим, тобто левіти з коенами, а коени з левітами, оскільки коени притягують властивість правої лінії, а левіти - властивість лівої. І одне без іншого не називається досконалістю.

І входить чертог в чертог, дух в дух, доки не з'єднуються всі вони на своїх місцях, як личить їм, одна частина з іншою, тобто вони піднімаються в світ Ацилут, в ЗОН, і кожна з властивостей Зеір Анпіну з'єднується із відповідною їй властивістю в чертогах¹³². І сповнюються одні від інших, завдяки зівугу Єсодів, і з'єднуються один з одним, поки не стають одним цілим завдяки зівугу де-нешикін, та світять один в одному завдяки зівугу хібук (обійми).

142) Тоді сходить згори найбільш піднесена душа і світить над ними, запалюючи всі свічі, тобто сфірот, цією довершеністю, як личить, допоки не пробудиться це вище світло і не увійдуть всі чертоги в свята святих, в сьомий чертог, завдяки зівугу сьомого з сьомим. І сьомий чертог благословляється і наповнюється, подібно до криниці з водою, яка прибуває і не вичерпуються. І всі чертоги благословляються нагорі і внизу.

143) Тут міститься таємниця таємниць, - світло, що не пізнається і не входить в розрахунок десяти сфірот, бажання, не вловиме ніколи, - світло сходу. Тому що десять сфірот починаються з Хохми, Хохма-Біна-Даат-Хесед-Г'вур-Тіферет-Нецах-Год-Єсод-Малхут (ХАБАД ХАГАТ НЕГІМ). А світло сходу підсолоджується всередині них, в самій їхній внутрішньої суті. І це бажання не пізнаване і не вловиме ніколи, навіть в думці, щоб досягнути його. І тоді всі ступені об'єднуються та стають єдиним бажанням - до Нескінченності.

Пояснення. У той час, коли світло сходу підсолоджується та вдягається в саму потаємну сутність цих ступенів, об'єднуються завдяки його світінню всі ці ступені та стають одним бажанням, котре досягає нескінченної єдності. І всі вони набувають досконалість, знизу і зверху і всередині всього, поки не стають єдиним цілим.

Ступені відокремлюються один від одного за двома принципами. За принципом "вищий і нижній", коли найкращий вважається вищим, а той, хто гірше нього - нижнім. Або за принципом "внутрішній і зовнішній", коли кожен, хто кращий за іншого, вважається більш внутрішнім. А завдяки облачання світла сходу всі вони стають одним цілим, - і ті, які поділяються за принципом "вищий та нижній", і ті, які поділяються за принципом "внутрішній та зовнішній".

144) Це бажання, світло сходу, не вдягається всередину цих ступенів, - хоча і залишається в них непізнаваним, - доки всі вони від самого початку не сповнюються і не світять у всіх цих властивостях, - як у властивості світіння Хохми, так і у властивості світіння хасадім. Тоді підсолоджується це бажання, яке невловиме, та облачається в найпотаємніше шляхом приховання. І тоді щасливою є доля того, хто зливається в цей час із Володарем своїм, - він стає досконалим нагорі і стає досконалим внизу, і про нього сказано: "Зрадіють батько й мати твої, і радітиме родителька твоя"¹³⁴.

145) Після того, як всі сповнилися один від одного та з'єдналися один з одним в єдиному зв'язку, і вища душа, Біна, світить їм згори, і всі джерела світла з'єднуються в одній свічі у довершеності, тоді єдине бажання думки вловлює світло, яке невловиме і непізнаване. "Єдине бажання думки" - це світло хая. "Світло, який невловиме" - це світло сходу. І вони облачаються одне в одне.

¹³³ Писання, Притчі, 10:25.

¹³⁴ Писання, Притчі, 23:25.

Пояснення. Після того, як сповнилися всі ці чертоги, і вища душа (нешама), Біна, світить в них, одягається світло хая, зване єдиним бажанням думки, в світло нешама, а світло єхіда - в світло хая. І це світло хая вловлює всередині себе світло, яке невловиме, тобто світло єхіда. Однак, хоча світло єхіда вдягається у світло хая, воно все ще світить в ньому прихованим способом.

І незважаючи на те, що це бажання думки, тобто світло хая, облачає світло єхіда, воно вловлює його і не знає, що вловлює, оскільки те світить в ньому шляхом приховання. Однак бажання думки світить завдяки йому і підсолоджується від нього внаслідок того, що воно облачає його. І всі вони наповнюються світлом його, і всі вони сповнюються та світять завдяки йому і підсолоджуються, як личить. І про це сказано: "Щасливий народ, якому це дано"¹³⁰.

146) Той, хто удостоюється таким чином злитися з Господарем своїм, успадковує всі світи. Він любий нагорі та любий внизу, молитва його не повертається порожньою. Він любий Паном його, як син любий батьком, і виконує бажання його у всьому, де потрібно. Всі створіння відчують страх перед ним. Він постановляє, а Творець виконує. Про нього сказано: "Те, що вирішиш виконати, збудеться в тебе, і на шляху твоєму засяє світло"¹³⁵.

Нехай буде світло!

147) "І сказав Всесильний: "Нехай буде світло!"¹³⁶ Звідси випливає, що Творець витягнув ці саджанці з їхнього місця та посадив в іншому місці. Це випливає зі сказаного: "Нехай буде". Пояснення. ЗОН називаються саджанцями Древа життя. І весь той час, поки вони були на своєму місці, тобто до підйому Малхут в Біну, ЗОН не були гідними отримати будь-яке світло¹³⁷. І тому витягнув їх Творець з їхнього місця, підняв та посадив у місці Біни, і там вони стали здатними отримати вище світло.

І це випливає зі слів "нехай буде світло (еї ор אור יהי)", де букви "йуд-гей ה" слів "нехай буде (йуд-гей-йуд יהי)" - це Аба ве-Іма, а остання "йуд י" слів "нехай буде (йуд-гей-йуд יהי)" вказує на входження "йуд י" у світло (ор אור) Аба ве-Іми, і утворюється властивість "повітря (авір אור)". І завдяки цьому з'єднуються ЗОН із Аба ве-Іма та стають здатними отримати від них світло¹³⁸. Світло, яке вже було, бо сказано: "І з'явилося світло"¹³⁶. Адже не сказано: "І було світло", а сказано: "І з'явилося світло", це означає, що світло вже було.

Коли побачив Творець, що покоління грішників недостойні отримувати світло, Він укрити його для праведників, як сказано: "Світло посіяне для праведника"¹³⁹, тобто це світло було укрити й посіяне з тим, щоб отримали його тільки праведники, а не грішники. Тому сказано: "І сказав Всесильний: "Нехай буде світло!"¹³⁶, де слова "нехай буде" вказують на приховання світла¹³⁸. Тому що букви "йуд-гей ה" слів "нехай буде (йуд-гей-йуд יהי)" - це світло Аба ве-Іми, а остання "йуд י" слів "нехай буде (йуд-гей-йуд יהי)" вказує на входження "йуд י" в "світло (ор אור)", і воно стає властивістю "повітря (авір אור)". І це визначається як приховування та посів світла для праведників, як сказано: "Хто пробудив від сходу праведність, назвав її супутником своїм?"¹⁴⁰.

Пояснення. Внаслідок входу "йуд י" в світло (ор אור) Аба ве-Іми опускаються літери ЕЛЄ (הל) імені Елокім (אלהים) з Аба ве-Іми в ЗОН, і в Аба ве-Імі залишаються тільки букви МІ (י) імені Елокім (אלהים), і завдяки цьому ЗОН стають здатними отримати світло Аба ве-Іми. Виходить, що дві букви МІ (י) Аба ве-Іми є коренем усіх мохін ЗОН¹³⁸. Як сказано: "Хто (МІ) пробудив від сходу?"¹⁴⁰. "Від сходу" - вказує на Зеір Анпін, "праведність" - це Малхут. Тобто

¹³⁵ Писання, Йов, 22:28.

¹³⁶ Тора, Берешит, 1:3. "І сказав Всесильний: "Нехай буде світло!". І з'явилося світло".

¹³⁷ Див. Зогар, главу Берешит, частина 1, п.3, зі слів: "У властивості суду ...".

¹³⁸ Див. Зогар, главу Берешит, частина 1, п.31, зі слів: "Слово "буде" вказує на Аба ве-Иму...".

¹³⁹ Писання, Псалми, 97:11.

¹⁴⁰ Пророки, Єшая, 41: 2. "Хто спонукав від сходу праведність, назвав її супутником своїм, передав їй народи та підкорив царів?".

дві букви MI пробудили мохін для Зеір Анпіна, на якого вказують слова "від сходу", і для Малхут - праведності. Пробудили - означає початок пробудження мохін, тому що мохін за допомогою MI приходять тільки на початку.

148) "І побачив Всесильний світло, що воно хороше"¹⁴¹, - тобто Творець бачив діяння грішників, та сховав його. Тобто не бачив самі діяння грішників, але бачив велич самого світла, - що варто приховати його, і тоді воно не буде розкрито світові. "І побачив Творець світло", - тобто побачив, що воно світить від краю світу і до краю, і варто сховати його, щоб не насолоджувалися від нього грішники світу. Адже якщо грішники світу насолодяться від цього великого світла, вони більше не прийдуть до каяття. Подібно до того, як сказано: "Як би він не простяг руку свою і не взяв від Древа життя, і щоб він не з'їв та не став би жити вічно"¹⁴². Мається на увазі, що у нього більше не виникне потреби й спонукання прийти до каяття, і тоді залишиться не виправленою шкода, яку завдав він Древу пізнання. Тому вигнав його Творець з Еденського саду.

149) "І побачив Всесильний світло, що воно хороше"¹⁴¹, - побачив, що не перебуватимуть в ньому гнів і суди. Сказано тут: "Що воно хороше", і про Білама сказано: "І побачив Білам, що хороше в очах Творця благословляти Ізраель"¹⁴³. Так само, як і там означає, - щоб не перебувало прокляття над Ізраєлем, - так само і тут значення сказаного: щоб не перебували більше ніякі гнів і суди. І це підтверджує кінець уривка: "І відокремив Всесильний світло від п'тьми"¹⁴¹, що означає, що Він усунув розбіжність між правою й лівою лініями з тим, щоб усе перебувало в досконалості¹⁴⁴. І також початок цього уривка вказує на усунення люті і гніву.

І хоча поєднав Творець світло й тьму, тобто праву і ліву лінії як одне ціле, за допомогою середньої лінії, все ж зникли гнів і розбіжність. І тому сказано: "І побачив Всесильний світло, що воно хороше", і немає в ньому ніякої люті і гніву.

150) Вище світіння, Біна, потрібне для того, щоб світило це світло, і від цього світла сходить радість до всіх. І це права лінія, яка облачилася в печатки, що залишені лівою. Пояснення. У той час, коли ліва світила без взаємодії з правою, вона світила у люті й гніві, і утворилася від неї пекло¹⁴⁵. І це означає, що утворилися печатки при світінні лівої лінії. І як наслідок, права лінія отримала сили приєднати до себе ліву лінію за допомогою середньої лінії. І тоді права лінія увінчалася світінням Хохми, що розкривається в лівій лінії.

Сказано: "Яким великим є благо Твоє, яке зберігаєш Ти для тих, хто боїться Тебе"¹⁴⁶. "Великим є благо Твоє" - вказує на перше світло, яке приховав Творець "для тих, хто боїться Тебе", - для праведників, які бояться гріха, щоб тільки вони насолоджувалися від світла, а не грішники.

І був вечір і був ранок

151) "І був вечір і був ранок - день один"¹⁴⁷. "І був вечір" – походить зі сторони п'тьми, тобто Нукви. "І був ранок" – походить зі сторони світла, Зеір Анпіну. І оскільки Зеір Анпін та Нуква разом беруть участь у зівузі, сказано про них: "День один", щоб показати, що "вечір" і "ранок" - як одна сутність, і обидва вони створюють день. Інакше кажучи, світло дня приходить завдяки спільному зівугу Зеір Анпіна й Нукви.

Про кожний день сказано: "І був вечір і був ранок", бо це вказує на зівуг ЗОН, адже від них обох походить світло дня. Але після того, як Писання повідомляє про це в перший день, - який сенс повідомляти в кожен з днів: "І був вечір і був ранок"? Для того, щоб знати, що

¹⁴¹ Тора, Берешит, 1: 4. "І побачив Всесильний світло, що воно хороше. І відділив Всесильний світло від темряви".

¹⁴² Тора, Берешит, 3:22.

¹⁴³ Тора, Бемідбар, 24:1.

¹⁴⁴ Див. Зогар, главу Берешит, частина 1, п.36.

¹⁴⁵ Див. Зогар, главу Берешит, частина 1, п. 44, зі слів: "І відразу після виходу стану гадлут...".

¹⁴⁶ Писання, Псалми, 31:20. "Яким великим є благо Твоє, яке зберігаєш Ти для тих, хто боїться Тебе, даруєш тим, хто уповає на Тебе на очах у синів людських!".

¹⁴⁷ Тора, Берешит, 1: 5. "І назвав Всесильний світло днем, а темряву назвав ніччю. І був вечір і був ранок - день один".

немає дня без ночі, і немає ночі без дня, і вони невіддільні одне від одного. І тому Писання кожен день повідомляє про це заново, щоб показати, що ніколи не зможе показатися світло дня, якщо не передувє йому нічна темрява, і так само - не наступить нічна темрява, яка не принесе за собою світло дня, бо вони ніколи не відокремляться одне від одного.

152) Той день, в якому вийшло перше світло, поширюється на всі дні початку творіння, адже про всіх них сказано "день". Назва "день" вказує на розповсюдження першого світла, що вийшло в перший день, тобто сферу Хесед. Однак внаслідок того, що цей день поширився на всі дні початку творіння, тобто в кожному з семи сферот, всі вони називаються "день", - так само, як і перший день.

Крім того, розповсюдження світла першого дня на всі дні слідує з того, що в кожному дні згадується слово "ранок", оскільки це слово відноситься тільки до властивості першого світла. Іншими словами, слово "ранок" вказує на початок сходження світла, і це натяк на появу першого світла в усій дійсності. І оскільки слово "ранок" сказане в кожен день, поширення першого дня відбувається кожен день.

Але більш того, перший день йде разом з усіма днями, і всі дні приходять разом з першим днем. Це показує нам, що немає між ними поділу, і всі вони є одним цілим. Іншими словами, сім сферот Хесед-Г'вура-Тіферет-Нецах-Год-Єсод-Малхут (ХАГАТ НЕГІМ) складаються одна з одної, і тому в кожній з них є Хесед-Г'вура-Тіферет-Нецах-Год-Єсод-Малхут (ХАГАТ НЕГІМ). Таким чином, сфера Хесед, тобто перший день, міститься в кожній сфері. І також в найпершому дні, тобто в сфері Хесед, є всі Хесед-Г'вура-Тіферет-Нецах-Год-Єсод-Малхут. І ми бачимо, що перший день міститься в усіх днях, і всі дні містяться в ньому. І тому вони є одним цілим, без будь-якого поділу між ними.

Нехай буде світло

153) "І сказав Всесильний: "Нехай буде світло"¹³⁶ - означає, що зійде розповсюдження цього світла вниз. І у тих ангелів, які були створені в перший день, є місце для існування в правій стороні. Тому що перший день, Хесед, вважається правою стороною. Тому, також, і ангели, що походять від нього, є властивістю правої сторони.

Пояснення. "Нехай буде" вказує на те, що "йуд 'и" в кінці слів "Нехай буде (йуд-гей-йуд 'ה') увійшла в "йуд-гей ה" цих слів, і світло "йуд-гей ה" стало з цієї причини властивістю "повітря"¹³⁸. І з цієї причини скоротилися всі ступені до стану, коли Тіферет-Нецах-Год-Єсод-Малхут (ТАНГІМ) парцуфу ЗОН впали у світи БСА. І внаслідок розповсюдження світла ЗОН в світи БСА розділення, були створені ангели, які є світлом, що відокремлене від Ацилуту.

Таким чином, ангели властивості Хесед були створені внаслідок скорочення першого дня, Хеседу Зеір Анпіну. Ангели властивості Г'вура - внаслідок скорочення другого дня, Г'вури Зеір Анпіну. Ангели милосердя - внаслідок скорочення третього дня, Тіферет Зеір Анпіну. І всі вони поширилися таким же шляхом, внаслідок скорочення, яке відбулося зі словами: "Нехай буде". Частина поширилася від Хеседу вниз, в світи БСА розділення. "І у тих ангелів, які були створені в перший день", - тобто у тих, які були створені внаслідок скорочення світла сфери Хесед, першого дня, є місце для існування в правій стороні, тобто вони є ангелами правої лінії з боку Хеседу.

"І побачив Всесильний (ет) світло, що воно хороше"¹⁴¹. Слово "ет" є необхідним, щоб врахувати та поєднати дзеркало, яке не світить, Нукву, із дзеркалом, яке світить, Зеір Анпіним, про який сказано: "що воно хороше". Інакше кажучи, слово "ет" потрібно для того, щоб врахувати, що також і Нуква включена в сказане "що воно хороше" разом з Зеір Анпіним.

Крім того, слово "ет" показує на включення та облік всіх ангелів, що виходять зі сторони світла Хесед, що і вони включені до сказаного "що воно хороше". І всі вони світять як перше світло під час свого становлення, оскільки вони включені до слова "що воно хороше", котрі сказані про перше світло.

Нехай буде звід

154) "Нехай буде звід посеред вод"¹⁴⁸. Внаслідок речення "нехай буде звід" вищі води відділилися від нижніх. "Звід" означає розповсюдження вод, і тому сказано: "І буде він відокремлювати води від вод"¹⁴⁸, - вищі води від нижніх вод. Як сказано: "Нехай буде звід", - тобто відбудеться розповсюдження одних від інших.

155) "І зробив Всесильний звід"¹⁴⁹. "І зробив" - вказує, що зробив у ньому дію за допомогою вищої величі, тобто поширив в нього мохін стану ґадлут від Біни. Тому що завдяки словами "нехай буде звід" була проведена підготовка для отримання вищих мохін Біни в ЗОН. А слово "зробив" вказує на довершення всього необхідного, тобто що вже розповсюдилося в ЗОН всі вищі мохін від Біни¹⁵⁰. Після слів "нехай буде звід..."¹⁴⁸ не сказано "і появився звід", а сказано "і зробив Всесильний звід"¹⁴⁹. Це вказує на те, що Він надав йому великої величі.

156) У другий день було створене пекло для грішників світу. У другий день виникла суперечність¹⁵¹. У другий день не була завершена робота, а тільки в третій день. Тому не сказано у другий день "і ось - добре", доки не настає третій день, і довершується в ньому робота. І тому сказано про третій день двічі "і ось - добре". Один раз - про довершення роботи другого дня, і ще один раз - про довершення його власної роботи. У третій день був виправлений другий день, в третій день було досягнуто згоди, що дозволяє встановити світіння обох, і в цей же день довершилося милосердя до грішників в пеклі, щоб звільнити їх від суду.

У третій день заспокоюються язики вогню пекла, іншими словами, завдяки світінню третього дня вони остигають і перестають палити. Тому включений до нього другий день і довершується в ньому.

157) Але ж світло виходить в перший день, а тьма - у другий день. І поділ вод та розбіжність виникли в ньому. Чому ж не сповнилося все це за допомогою свічення першого дня, адже права сторона включає ліву? Інакше кажучи, оскільки світло правої сторони вийшло в перший день, воно є коренем другого дня. А будь-який корінь включає також до себе й віту свою та владарює над нею. В такому випадкові перший день може виправити його, чому ж другий день став потребувати третього дня для свого виправлення? Однак різниця між ними величезна, адже завдяки виправленню третього дня зменшилася світіння другого, і він не може світити згори униз, а лише знизу догори, що вважається властивістю ВАК де-ґАР. А якби другий день був виправлений за допомогою першого дня, він би залишився у своїй властивості й анітрохи не скоротився б.

Однак розбіжність виникла внаслідок того, що насправді перший день бажає виправити його як корінь, що виправляє свою гілку. Але другий день не бажає приймати на себе владу першого дня і входить у суперечність з ним настільки, що третій день повинен сам увійти між першим та другим днем, щоб розв'язати цю суперечність і посилити мир між ними¹⁴⁵.

Нехай зростить земля

158) "Нехай зростить земля зелень, траву сім'яносну, дерево плодове, яке породжує плід по виду його"¹⁵². Це вказує на поєднання вищих вод та нижніх вод для того, щоб породжувати плоди. Вищі води породжують плоди, а нижні води волають до вищих, щоб отримати від них плоди та передати їх миру. Подібно до відношення некеви до захара, яка

¹⁴⁸ Тора, Берешит, 1:6. "І сказав Всесильний:"Нехай буде звід посеред вод, і буде він відокремлювати води від вод".

¹⁴⁹ Тора, Берешит, 1:7. "І зробив Всесильний звід, і відділив води, які під зводом, від вод, які над зводом. І було так".

¹⁵⁰ Див. Зогар, главу Берешит, частина 1, п.53.

¹⁵¹ Див. Зогар, главу Берешит, частина 1, п.44.

¹⁵² Тора, Берешит, 1:11.

стає вагітною від нього і дає породження світові. Тому що вищі води - це зхарім, а нижні води - некевот.

Пояснення. Мохін стану ґадлут, звані плодами, не можуть розкритися в Нукві від хазе Зеір Анпіну й вище, і тому вона називається "сушею", нездатною породжувати плоди. Однак, після того, як відбувається зівуг' з Нуквою, яка розташована від хазе Зеір Анпіну й нижче, - та Нуква, яка була сушею вище хазе, стає землею, дає плоди і породження нижче від хазе Зеір Анпіна¹⁵³.

Місце від хазе Зеір Анпіну і вище називається "вищі води", а від хазе і нижче - "нижні води", оскільки звід, що відокремлює вищі води від нижніх, знаходиться в місці хазе. Таким чином, хоча мохін виходять в Нукві, яка розташована вище від хазе Зеір Анпіну, як сказано: "Нехай зберуться води під небесами в єдине місце, і з'явиться суша"¹⁵⁴, - тобто там, де знаходяться вищі води, - все ж вони не зможуть розкритися там, і вони там знаходяться у властивості "суша". І розкриття відбувається тільки в місці від хазе й нижче, де знаходяться "нижні води".

І сказано, що поєднання вищих вод і нижніх необхідне для того, щоби породити плоди. Тому що мохін, звані плодами, приходять завдяки вищому зівугу, здійснюваному над хазе Зеір Анпіну, як сказано: "Нехай зберуться води в єдине місце"¹⁵⁴, але вони не зможуть розкритися звідти, оскільки там вони є властивістю "суша". І тому нижні води волають до вищих, щоб отримати від них плоди. Подібно до відношення некеви до захара, яка стає вагітною від нього і дає породження світові".

Так само, як у сімені захара (чоловічої властивості) - немає сили проявитися в ньому самому, а тільки в нукві, в якій відбувається вагітність й народження, так само і мохін вищих вод не можуть розкритися в їхній власній властивості, а тільки у властивості від хазе і нижче, званій "нижні води", і тому вони волають до вищих вод, щоб передали їм мохін, і розкрилися з їхньою допомогою в світах.

159) Все це відбувається як вище від хазе Зеір Анпіну, так і нижче від його хазе. Тобто поняття вищі й нижні води має місце як від хазе і вище, так і від хазе й нижче. Бо як вище від хазе є захар і нуква, звані Зеір Анпін і Лея, де захар є вищими водами, а нуква - нижніми, так і нижче від хазе є захар і нуква, звані Яаков та Рахель, де Яаков - властивість "вищі води", а Рахель - "нижні води". І вислів "Нехай зростить земля зелень"¹⁵² вказує на поєднання вищих та нижніх вод, що знаходяться від хазе Зеір Анпіну й нижче. І не можна тлумачити це речення, як таке, що вказує на вищі та нижні води від хазе Зеір Анпіну й вище тому, що там місце суші, котра не породжує траву і плоди.

У такому випадкові що представляє собою ім'я Елокім в уривку: "І сказав Всесильний (Елокім): "Нехай зростить земля зелень"¹⁵²? Адже це Сотворитель життя (Елокім Хаїм), вища Біна, тому що всі тридцять два імені Елокім в дії початку творіння - це Біна. Якщо тлумачити, що в реченні мовиться про те, що знаходиться внизу, про вищі й нижні води під хазе, то й ім'я Елокім в уривку означатиме просто Елокім, тобто Нуква Лея, котра розташована над хазе, звана просто Елокім, а не Сотворитель життя (Елокім Хаїм), тобто Біна. І це проти прийнятого тлумачення, що всі тридцять два імені Елокім дії початку творіння є іменами Біни, званої Сотворителем життя (Елокім Хаїм).

Пояснення. "І сказав Всесильний (Елокім): "Нехай зростить земля зелень"¹⁵² - це, звичайно ж, попередній ступінь щодо вищих вод, на які вказують слова: "Нехай зростить земля зелень"¹⁵². Тому, що кожний ступінь виробляється й утворюється найближчим вищим ступенем. І якщо вислів "Нехай зростить земля зелень"¹⁵² вказує на приведення у дію вищих вод, що знаходяться вище від хазе, які об'єдналися з нижніми водами, наявними там, то ім'я Елокім, яке утворює їх - це Біна, звана Сотворителем життя (Елокім Хаїм).

Однак, якщо "Нехай зростить земля зелень"¹⁵² вказує на приведення у дію вищих вод, що знаходяться нижче від хазе, то слова "і сказав Всесильний (Елокім)" вказують на вищий

¹⁵³ Див. "Передмова книги Зогар", п.206, зі слів: "І тоді те, що було сушею, стало землею...".

¹⁵⁴ Тора, Берешит, 1:9.

найближчий ступінь, тобто Нукву, котра розташована вище від хазе, звану просто Елокім, а не Елокім Хаїм, як Біна. І це суперечить прийнятому тлумаченню, що всі імена Елокім в дії початку творіння є іменами Біни.

Однак нижче від хазе знаходиться місце, з якого виходять породження, як сказано: "Ось породження небесні і земні при утворенні їх (бе-ібарам םבּרַבּה)"¹⁵⁵. Мовиться "за допомогою "гей ה" створив їх (бе-гей барам םבּרַבּה' ה)", - тобто це Нуква, що розташована від хазе і нижче, звана Рахель і позначається останньою "гей ה" імені АВАЯ (היא). І всі породження походять від неї, а не від Нукви, яка розташована від хазе і вище. Ті (ступені), які розташовані вище від хазе, є праотцями всіх ступенів, - тобто три сфери ХАГАТ, що вважаються праотцями й коренями світів. Тому що все, що приймається в світах, приходять від них, і Нуква їхня вважається завершенням створення всіх породжень, але не реальним виходом цих породжень в світі.

Інакше кажучи, мохін по суті своїй, і вся їхня робота завершуються захаром і нуквою, що знаходяться вище від хазе, де захар - це властивості ХАГАТ, звані "праотці", а їхня нуква - Лея. Однак ці мохін ще не розкриваються і не виходять від них в світі, щоб проявитися у вигляді породжень, оскільки ця нуква є властивістю "суша". І тільки в нукві, що знаходиться нижче від хазе і звана "гей ה", про яку сказано: "за допомогою "гей ה" створив їх (бе-гей барам םבּרַבּה' ה)", дійсно виходять породження. І відповідно до цього з'ясовується, що "нехай зростить" означає - за допомогою вищих вод, котрі розташовані вище від хазе, але не реальні породження, а тільки для завершення роботи, бо нуква, що знаходиться вище від хазе, ще не створює мохін у вигляді реальних породжень. І тим самим з'ясувалося, що ім'я Елокім в цьому уривку насправді вказує на Біну, звану Сотворитель життя (Елокім Хаїм), тобто найближчий вищий ступінь.

І тому земля виробляє породження, бо вона вагітніє, як некева від захара. І оскільки вища нуква завершила роботу мохін, нижня нуква, що знаходиться нижче від хазе і звана "земля", може породжувати плоди, бо вона приймає їх подібно до нукви, що вагітніє від захара та приводить його породження до розкриття. Відповідно до цього слова "Нехай зростить земля зелень"¹⁵² тлумачаться як зівуґ вищих і нижніх вод, що знаходяться вище від хазе, здійснений для довершення роботи мохін, а слова "і породила земля зелень"¹⁵² - як зівуґ вищих і нижніх вод нижче від хазе для розкриття породжень, тобто там розкриваються породження того, що вона отримала від вищого ступеня.

160) Всі сили закінчувалися на землі, Малхут, і вона не отримувала цих сил, тобто свої породження. Іншими словами, вона не втілювала ці сили у дійсність до шостого дня, в якому сказано: "Нехай здобуде земля істоту живу"¹⁵⁶, - тобто вона реально здобула сили, наявні в ній, і вони стали "істотою живою". Але ж речення: "Нехай зростить земля зелень"¹⁵² - означає, що вони вийшли і розкрилися вже в самій дії, однак мається на увазі, що вона здійснила виправлення сил з метою включити їх до себе і бути завершеною як личить, таким чином, щоб вона могла здобути їх в шостий день.

І все було вкрите в ній, і вони не розкривалися до тих пір, поки не змушені були розкритися в шостий день, адже спочатку про них сказано: "І земля була пустельна й хаотична", тобто вона була абсолютно сухою. А потім, в третій день, була виправлена земля і встановилася, і отримала насіння і зелень, і траву, і дерева. І потім зростила їх в світі на шостий день. І у світил теж не діяло їхнє світло в світі, поки не було необхідності. Тобто, світло, створене в перший день, все ж таки не розкривалося світу до четвертого дня, в який були розміщені світила, щоб світити землі.

Неповні світила

¹⁵⁵ Тора, Берешит, 2:4.

¹⁵⁶ Тора, Берешит, 1:24. "і сказав Всесильний: "Нехай витягне земля істоту живу по виду її: худобу, і повзуче, і тварину земну по виду її". І стало так".

161) Речення "Нехай будуть світила"¹⁵⁷ включає змія зла, який вніс нечистоту і створив роз'єднання, щоб сонце не здійснило злиття (зівуґ) з місяцем. Тому що на всіх ступенях, що передують Нукві, "нехай будуть (йуд-гей-йуд)" вказує на скорочення й падіння трьох келім Біна-Тіферет-Малхут на нижній ступінь. Однак ці келім не впали за межі Ацилут, на відміну від Нукви, котра є нижнім ступенем з усіх ступенів Ацилуту. В такому випадку, після речення "нехай будуть (еї йуд-гей-йуд)" та падіння її келім, вони впали нижче від парси Ацилуту, в світи БСА розділення, і тому утворилися в силу цього падіння кліпот і змії зла¹⁵⁸.

І тому "меорот (לרמל світила)", що написано без букви "вав і", означають прокляття, бо змії викликав прокляття землі, як сказано: "Проклята через тебе земля". Тобто змії призвів до гріха Древа пізнання, і через нього була проклята земля. І тому слово "меорот (לרמל світила)" написано без "вав і", що вказує на прокляття, яким була проклята земля через цього змія, що породжений скороченням НЕГІ. І тому слово "меорот (לרמל світила)" в Торі, яке написано без букви "вав і", означає прокляття.

162) "І будуть вони світилами на зводі небесному, щоби світити над землею"¹⁵⁷. "І будуть вони світилами"¹⁵⁷, написано без "вав і", означає одне світило - місяць. А друге світило, про яке сказано "звід небесний" - це сонце. І обидва вони складають одне ціле, оскільки сказано: "І будуть вони світилами на зводі небесному, щоби світити над землею"¹⁵⁷, - що вказує на вчинення зівуґу (злиття) між сонцем й місяцем, щоб світити світам вище від хазе Зеір Анпіну та нижче від хазе Зеір Анпіну. Сказано "світити над землею", а не "на землі", що означало б світіння нагорі і внизу, але тут це означає, що всі вони враховуються в місяці.

"І будуть вони світилами на зводі небесному"¹⁵⁷ - вказує на зівуґ (злиття) сонця й місяця, котрі являють собою ЗОН (захар і некева) вище від хазе Зеір Анпіну та нижче від його хазе. І в такому випадкові треба було сказати: "Світити на землі", - так само, як сказано: "на зводі небесному", що означає здійснення зівуґу також і нижче від хазе Зеір Анпіну, де розташована нижня Нуква, звана "земля". Чому ж сказано "над землею"? Адже це означає, що зівуґ відбувається тільки нагорі, на зводі небесному, тобто в місці парси, що розташована якраз від хазе Зеір Анпіну і вище, та називається зводом, і звідти сходять світіння до землі, тобто нижче від хазе, проте на самій землі не відбувається зівуґ.

Це показує, що лічення їх усіх проводиться по місяцю. Пояснення. Мохін лічення й числа всіх ступенів виходять внаслідок зівуґу сонця й місяця, оскільки є мохін, котрі є світлом хасадім та зветься "без числа", а є мохін світіння Хохми, які називаються "число та лічення"¹⁵⁹. І також у Зеір Анпіна є дві Нукви: одна вище від хазе, яка зветься "місяць", а також - "царство (малхут) Давида"¹⁶⁰, і друга, - нижче від хазе, - що зветься "земля", а також - Рахель.

І цей зівуґ, що породжує світіння мохін лічення, відбувається тільки в місяці, тобто у зівузі ЗОН від хазе і вище, де Нуква називається місяцем, а не в Нукві від хазе й нижче, званої землею. І сказане, що сонце і місяць здійснюють зівуґ, щоб світити світам вище від хазе Зеір Анпіну та нижче від хазе Зеір Анпіну, означає, що дві нукви, верхня, місяць, і нижня, земля, включаються одна до одної, і досягає тоді це світіння місця нагорі і внизу. Однак основний зівуґ вчинюється лише з місяцем, тобто з Нуквою, що розташована вище від хазе.

163) Гематрія й лічіння періодів, і високосного року, що означають мохін лічення й числа, - всі вони здійснюються по місяцю, вище від якого не відбувається зівуґ для світіння мохін лічення та числа.

Яким же чином лічіння їх усіх здійснюється по місяцю? І хіба немає мохін лічення та числа на ступенях, що знаходяться вище за місяць? Однак мається на увазі, що зівуґ мохін лічення відбувається на ступеню місяця, а не на іншому ступені, але звідти людина підіймається до осягнення мохін лічення також і на ступенях, що знаходяться вище від місяця.

¹⁵⁷ Тора, Берешит, 1:15.

¹⁵⁸ Див. Зоґар, главу Берешит, частина 1, статтю "Нехай будуть світила", п.98, зі слів: "Пояснення сказаного...".

¹⁵⁹ Див. "Передмова книги Зоґар", п.19, зі слів: "І сказано: "Бо по числу...".

¹⁶⁰ Див. Зоґар, главу Берешит, частина 1, п.117, зі слів: "І це дві властивості в Малхут...".

Пояснення. Хоча мохін світіння Хохми, звані мохін лічення, виходять в Біні після того, як вона повернулася в рош Аріх Анпіну і стала в ньому Хохмою, все ж ці мохін не розкриваються в Біні, бо вона завжди перебуває лише в світлі хасадім. І навіть ЗАТ Біни, по суті, тільки світло хасадім, і немає там місця для розкриття мохін світіння Хохми, однак Біна передає ці мохін Зеір Анпіну. Але і сам Зеір Анпін повністю виправлений завдяки мохін вищих Аба ве-Іми, що представляють собою вкриті хасадім, і немає в ньому місця для розкриття цих мохін, і лише коли Зеір Анпін передає їх своїй Нукві, в ній вони розкриваються.

І тому Нуква називається нижньою Хохмою, оскільки мохін світіння Хохми не розкриваються на жодному ступені, а тільки в ній, - так, що спочатку ці мохін виходять в ЗАТ Біни, а Зеір Анпін отримує їх від неї та передає їх Нукві. І це Нуква, яка розташована нижче від хази, в той час, коли вона повністю включена до Нукви вище від хази, званої місяцем. І тоді обидві вони називаються місяцем.

Тому місце розкриття мохін лічення знаходиться тільки на ступеню місяця, а не на ступенях, що передують йому. Однак після того, як ці мохін виходять і розкриваються на ступеню місяця, вони світять обов'язково також і на всіх щаблях, що передують йому, оскільки від них отримав місяць ці мохін. Однак, перш ніж розкрилися в місяці, вони абсолютно незбагненні, хоча вже й вийшли на попередніх ступенях, бо в них немає місця для розкриття цих мохін. Однак після того, як розкрилися внизу, на ступеню місяця, всі вони довершуються в силу цього розкриття в ньому, тому що після того, як вони розкрилися на ступеню місяця, їх можна досягнути також і на попередніх ступенях.

Але ж сказано: "Нехай будуть вони для знамень й для часів"¹⁶¹ - у множині. Хіба не слід звідси, що в них обох розкриваються мохін лічення, - тобто також і в Зеір Анпіні, званому сонце? Однак "для знамень (ле-отот לָלֵלָה)" написано без букви "вав І", що означає єдине число, яке вказує лише на місяць, а не на сонце, оскільки в ньому мохін не розкриваються. "Нехай будуть", яке сказане у множині, не вказує на сонце і місяць, а тільки на розкриття мохін, бо все розкриття відбуваються тільки на ступеню місяця, який подібний до корабля, що наповнений усіма благами.

164) Є одна точка, і звідти починаються мохін обчислення й лічення, і це Аріх Анпін, званий тому "початок". А те, що знаходиться до цієї точки, тобто вище від Аріх Анпіну, взагалі є незбагненим. І є точка нагорі, яка прихована та взагалі не розкривається, - Біна Аріх Анпіну, зі сторони її сутності, що вдягнена в вищі Абу ве-Іму, у яких "йуд І" не виходить з їхньої властивості "повітря (авір אֵוִר)". Однак звідти - початок обчислення та розкриття всього вкритого й глибокого, тобто ЗАТ Біни Аріх Анпіну, що вдягнуті в ІШСУТ, коли вони піднімаються в рош Аріх Анпіну і передають світіння Хохми, зване мохін обчислення й лічення.

Однак вони ще не розкриваються тут, в ІШСУТі, оскільки є властивістю Біни, вся основа якої - світло хасадім. І є також точка внизу, яка розкривається, тобто Нуква Зеір Анпіну, і звідти - початок розкриття всіх мохін лічення та будь-якого обчислення. Тобто вище від місяця немає ніякого розкриття мохін лічення, і тому тут - місце світіння всіх мохін періодів та ґематрій, високосних років, часів, свят і субот. І Ізраель, які злиті з Творцем, здійснюють лічіння, тобто притягують мохін лічення до місяця, як сказано: "Ізраель обчислюють по місяцю, а народи світу - по сонцю"¹⁶². І вони піднімають його нагору, щоб облачити вищу Біну, як сказано: "А ви, вірні Творцеві Всесильному вашому, всі живі сьогодні"¹⁶³.

Нехай закишать води

¹⁶¹ Тора, Берешит, 1:14.

¹⁶² Вавилонський Талмуд, трактат Сука, арк. 29:1.

¹⁶³ Тора, Дварім, 4:4.

165) "Нехай закишать води кишінням істоти живої"¹⁶⁴. Нижні води закишили і породили, подібно до вищих вод. Нижні води породили те, що прийняли від вищих вод.

Сказано: "І птах буде літати над землею"¹⁶⁴. Треба було сказати: "І птах полетить", чому сказано: "Буде літати"?

166) Справа в тому, що слова "і птах буде літати над землею по зводу небесному"¹⁶⁴ вказують на створення ангелів. "Птах" - це Міхаель, про якого мовлено, що він літає, як сказано: "І підлетів до мене один із серафимів"¹⁶⁵, - тобто Міхаель. "Буде літати" - це Гавріель, про якого сказано: "Пролітаючи, на льоту", тобто дія зазначена двічі, як сказано: "Муж Гавріель, якого бачив я у видінні на початку, пролітаючи, на льоту торкнувся мене"¹⁶⁶.

"Над землею"¹⁶⁴ - це Еліягу, який завжди знаходиться на землі. Нуква Зеір Анпіну називається землею. І Еліягу походить від нукви Зеір Анпіну та знаходиться з нею завжди. Еліягу не перебуває на стороні Аба ве-Іми, бо він облітає (світ) за чотири перельоти. Пояснення. Ангели зі сторони Аба ве-Іми здійснюють свій політ, облітаючи світ за шість перельотів, оскільки Аба ве-Іма є шістьма сферот Хохма-Біна-Даат-Хесед-Г'вур-Тіферет (ХАБАД ХАГАТ) до хазе Аріх Анпін, що відповідають цим шести перельотів. Однак Еліягу облітає (світ) не за шість перельотів, а за чотири, що вказує на його приналежність до властивості Нукви, яка розташована від хазе і нижче, де є тільки чотири сфери Нецах-Год-Єсод-Малхут (НЕГІМ), яким відповідають тільки чотири перельоти.

Сказано про Еліягу: "І дух Творця унесе тебе так, що буде невідомо мені"¹⁶⁷. "І дух Творця" - вказує на один переліт. "Унесе тебе" - другий переліт. "Так, що" - третій. "Буде невідомо мені" - четвертий переліт. Таким чином, він робить переліт в чотири прийоми.

167) Сказане "по зводу небесному"¹⁶⁴ вказує на створення ангела смерті, на що вказує слово "по (досл. над ликом, аль-пней)", оскільки він затьмарює обличчя (пней) світу. І також тому, що сказано про нього: "І п'ятьма над (аль-пней) безоднею. А слова "звід небесний" - це, як сказано, що "піднімається ангел смерті в небеса і звинувачує. І це Сатан, це зле начало, це ангел смерті"¹⁶⁸. І називається він "Сатан" тому, що піднімається в небеса та звинувачує (мастін). І називається ангелом смерті тому, що він забирає потім душу його, і тому слова "по (аль-пней) зводу небесному" вказують на ангела смерті, якому притаманне звинувачувати в небесах.

Але ж ангел смерті був створений у другій день. Як же мовиться, що слова "по зводу небесному", які сказані в п'ятий день, вказують на створення ангела смерті? Однак слова "над землею"¹⁶⁴ в цьому уривку вказують на створення ангела Рефаеля, який відповідає за зцілення землі, завдяки якому зцілилася земля, і людина може перебувати на ній, і він зцілює будь-яку силу землі. І оскільки зцілення землі виходить від нього, на його сотворіння вказують слова "над землею". А слова "по (аль-пней) зводу небесному" вказують на створення ангела Уріеля.

Пояснення. Ангел Рефаель є носієм екрану Нукви, званої "земля". І на цей екран виходить будь-який ступінь світла, який є необхідним землі, для того, щоб людина могла отримати від неї мохін. Таким чином, за допомогою Рефаеля, тобто його екрану, зцілюється земля, виходячи зі стану, в якому вона "була пустинна й хаотична", оскільки завдяки йому вона знову досягає мохін.

Ангел Уріель - це властивість Тіферет, тобто Зеір Анпін. Оскільки Міхаель - це Хесед, Гавріель - Г'вур, Уріель - Тіферет. І тому на створення Рефаеля вказують слова "над землею", тому що цей екран є властивістю Нукви, званої "земля". А на Уріеля вказують слова

¹⁶⁴ Тора, Берешит, 1:20. "Нехай закишать води кишінням істоти живої, і птах буде літати над землею по зводу небесному".

¹⁶⁵ Пророки, Єшаягу, 6:6.

¹⁶⁶ Писання, Даніель, 9:21. "І коли я ще приносив молитву, то муж Гавріель, якого бачив я у видінні на початку, пролітаючи, на льоту торкнувся мене під час вечірньої молитви".

¹⁶⁷ Пророки, Мелакім 1, 18:12.

¹⁶⁸ Вавилонський Талмуд, трактат Бава Батра, арк. 16:1.

уривку "по зводу небесному", бо він є властивістю Зеір Анпіну, званого "звід небесний". Адже вже говорилося, що слова "звід небесний" - це сонце, тобто Зеір Анпін, званий сонцем.

І всі вони, тобто всі чотири ангела, що несуть колісницю (меркава), вказані в цьому уривку. На Міхаеля вказує слово "птах"³⁷. На Гавріеля - "літатиме"³⁷. На Рефаеля вказують слова "над землею"³⁷. А на Уріеля - слова "по зводу небесному". Однак за першою думкою, в цьому уривку були вказані тільки два ангела колісничі (меркава) - Міхаель та Гавріель¹⁶⁹.

168) Тому сказано: "І створив Всесильний (Елокім) великих чудовиськ і всяку душу створіння, яке плазує"¹⁷⁰. "Великі чудовиська" вказують на вищих правителів, тобто сімдесят керуючих, правителів сімдесяти народів. І тому всі вони були створені, щоб панувати над землею, і тому про них сказано "великі", а не "плазуни", адже створені вони панувати на землі.

169) "І кожну душу створіння, яке плазує"¹⁷⁰ - вказує на створення душі Ізраеля, які, звичайно ж, є душею цього створіння, тобто Нукви Зеір Анпіну, і вона називається створінням (хая), бо весь світ Ацилут вважається світлом хая, а п'ять парцувів світу Ацилут вважаються світлами НАРАНХАЙ світла хая: Аріх Анпін - це схід світла хая, Аба ве-Іма - хая світла хая, ІШСУТ - нешама світла хая, Зеір Анпін - руах світла хая, Нуква - нефеш світла хая. І оскільки Ізраель походять зі сторони Нукви Зеір Анпіну, їхня душа (нефеш) теж вважається нефеш світла хая, і вони називаються тому народом єдиним на землі.

А сказане: "Якими закишили води, по виду їх"¹⁷⁰ - вказує на тих, хто стараються в Торі, бо лише Тора називається властивістю "води". І завдяки заняттям Торою вони удостоюються нефеш хая (досл. душі живої). Якщо людина не займається Торою, то немає у неї святої душі, а якщо займається, то удостоюється цієї живої душі (нефеш хая). Слова "і всяку пташину крилату по виду її"¹⁷⁰ вказують на тих праведників, які знаходяться серед тих, хто займаються Торою, і оскільки вони праведники, вони удостоїлися живої душі (нефеш хая).

170) "Жива душа" сказано про Ізраель, оскільки вони - сини Творця, від якого походять їхні святі душі. А з якого ж місця душі інших народів, які поклоняються ідолам? Душі їх походять зі сторони сил лівої лінії, які роблять їх нечистими, і тому всі вони нечисті та роблять нечистим всякого, хто наблизиться до них.

171) "І сказав Всесильний: "Нехай витягне земля істоту живе по виду її: худобу, і повзуче, і тварину земну по виду її"¹⁵⁶. Написано про всі інші створіння, окрім Ізраеля, кожне з яких отримує по виду його. І на це вказує кінець речення: "худоба, і повзуче, і тварину земну по виду її"¹⁵⁶. Звідси випливає, що "істота жива (нефеш хая)" сказано про Ізраель, у яких є вища свята жива душа. А "худобу, і повзуче, і тварину земну"¹⁵⁶ сказано про інших народів-ідоловірців, які не є душею живою, а походять від сил лівої сторони, які роблять їх нечистими.

Створімо людину

172) Речення "створімо людину в образі Нашому за подобою Нашою"¹⁷¹ вказує на те, що людина складається з шести закінчень, які включають все - як Хохму, так і хасадім, за вищою подобою, тобто за подобою до Зеір Анпіну світу Ацилут. І тому сказано: "В образі Нашому за подобою Нашою"¹⁷¹, де "образ (целем п'лх)" вказує на сфірот Хохма-Біна-Даат (ХАБАД), що відносяться до мохін Зеір Анпіну, а "подоба" - на мохін Нукви¹⁷².

У частинах тіла, виправлених за допомогою Хохми як личить, все знаходиться у вищому виправленні, подібному до виправлення ЗОН світу Ацилут за допомогою келім Нецах-Год-

¹⁶⁹ Див. вище, п.166.

¹⁷⁰ Тора, Берешит, 1:21. "І створив Всесильний (Елокім) великих чудовиськ і всяку душу плазуна, якими закишили води, по виду їхньому, і всяку пташину крилату по виду її. І побачив Всесильний, що добре".

¹⁷¹ Тора, Берешит, 1:26. "І сказав Всесильний: "Створімо людину в образі Нашому, за подобою Нашою, і нехай панують над рибою морською і над птаством небесним і над худобою, і над усією землею, і над усіма гадами, що плазують по землі".

¹⁷² Див. "Передмову книги Зогар", п.237, зі слів: "І суть цього полягає в наступному...".

Єсод (НЕГІ) парцуфу Аба ве-Іма, через які він отримує мохін Хохми від Аба ве-Іми. І так само виправляється Адам допомогою келім Нецах-Год-Єсод (НЕГІ) парцуфу ЗОН світу Ацилут, за допомогою яких він отримує мохін Хохми від ЗОН. Ці келім НЕГІ називаються частинами тіла, виправленими за допомогою Хохми як личить, і це Біна, Тіферет і Малхут вищого, які впали під час катнута в місце нижнього та не зникають у нижнього навіть після того, як повертаються до вищого, оскільки немає зникнення в духовному. І завдяки цьому кожен нижній стає здатним отримати мохін вищого, тому що є у нього келім вищого¹⁷³. І вони називаються Нецах-Год-Єсод (НЕГІ) вищого, які вдягаються у нижнього.

Уривок "створимо людину" вказує на властивості захар і некева, тобто ім'я Адам (людина) вказує на захара й некеву, і все перебуває у вищій святій мудрості, тобто все створене для того, щоб він був гідний отримати вищу святую мудрість, бо Хохма (мудрість) притягується лише за допомогою Нукви. І тому був створений Адам у властивості захара й нукви. І тому сказано: "В образі Нашому за подобою Нашою", де "образ (целем рлх)" вказує на мохін захару, а "подоба" - на мохін Нукви, коли захар і некева сповнюють один завдяки іншому.

Тому що хасадім відносяться до властивості захар, а світіння Хохми - до некеви. І захар сповнюється світінням Хохми завдяки некеві, а некева сповнюється властивістю хасадім завдяки захару. І тоді людина стає єдиною в світі та тією, хто панує в усьому, - так само, як і вищі ЗОН. Оскільки будь-яка влада в світі нездатна підпорядкувати всі кліпот інакше, як за допомогою мохін, наповнених довершеною Хохми й хасадім.

І побачив Всесильний все, що Він створив

173) "І побачив Всесильний все, що Він створив, і ось - добре дуже"¹⁷⁴ - тут виправлено те, про що не сказано "і ось - добре" у другий день, тому що в цей день була створена смерть, а тут сказано, що "добре дуже". І витлумачили товариші уривок "і ось - добре дуже", що в ньому мовиться про смерть. І в такому випадку другий день теж означає достоїнство, оскільки сказано про нього "і ось - добре", хоча і створена в цей день смерть, - бо тут, в шостий день, розкрилося, що смерть - це "добре дуже"¹⁷⁵.

174) "І побачив Всесильний все, що Він створив", - хіба Він не бачив раніше, що створює? Адже слова "і побачив Всесильний все, що Він створив" означають, що Він побачив тільки після того, як зробив. Однак Творець все бачив, - і все, що робить, і все, що раніше було зроблене, але уривок вказує на те, що Він бачив всі майбутні покоління і все, що виникне в світах в кожному поколінні, ще до їхньої появи в світі. І слова "що Він створив"¹⁷⁴ включають всю дія початку творення, бо в дії початку творення була створена основа і корінь всього того, що з'явиться та виникне в світах. І тому побачив Творець ще до того, як все було, і включив все в дію початку творення.

Пояснення. Внаслідок того, що дія початку творення є основою і коренем усього, що повинно відбутися, тому включив в них це Творець, щоби бачити все, що буде відбуватися в світі в усіх поколіннях. І на це вказує слово "все" в уривку. Уривок "і сказати Циону: "Ти Мій народ (амі)"¹⁷⁶ тлумачиться так - "зі Мною (імі) ви співпрацюєте, Я почав світи, а ви довершує їх". Тобто Творець виправив всю дійсність таким чином, щоб люди могли завершити це виправлення. І оскільки завершення виправлення передане людям, вони є учасниками цього творення. І тому є дві властивості неба і землі:

1. ті, що вже виправив Творець, і це називається дією початку творення;

¹⁷³ Див. Зогар, главу Берешит, частина 1, п.3, зі слів: "У властивості суду..."

¹⁷⁴ Тора, Берешит, 1:31. "І побачив Всесильний все, що Він створив, і ось - добре дуже. І був вечір, і був ранок - день шостий".

¹⁷⁵ Див. Зогар, главу Трума, статтю "І ось - добре дуже", п.п.432-442.

¹⁷⁶ Пророки, Єшаяху, 51:16.

2. нові небо і земля, які розкриються після завершення виправлення, як сказано: "Нові небо і земля, які сотворю Я"¹⁷⁷.

І про це питає Зоґар. Хіба сказане "і побачив Всесильний все, що Він створив"¹⁷⁴ включає лише те, що Він створив в дії початку творення, а не майбутні небо і землю, що виправлені завдяки добрим діям людей, які вони будуть вчинювати в кожному поколінні? Хіба не бачить Він до початку створення також і те, що повинно бути виправлене в усіх поколіннях завдяки добрим діям, аж до завершення виправлення?

І пояснюється, що слово "все" в уривку означає всі добрі діяння, які будуть вчинені в майбутньому в кожному поколінні праведниками. "Що створив", - тобто дію початку творення, яку вже здійснив, тому що стадія виправлення дійсності, яка здійснена Творцем в дії початку творення, є основою й коренем для виправлень, котрі відносяться до діяння людей. І виходить, таким чином, що діяння людей включені до дії початку творення. І тому бачення майбутнього знаходиться поруч із баченням дії початку творення, яка вже здійснена: тобто слово "все" вказує на бачення майбутнього, а слова "що Він створив" - на дію початку творення.

175) "І був вечір, і був ранок - день шостий"¹⁷⁴ - чим відрізняється він від усіх днів початку творіння, в яких не вживається визначальна "гей ה"¹⁷⁸, як тут, у словах "день шостий (יום אשישי 'ש'ש ה דו')"? Адже при згадці першого і другого дня не вживається визначальна "гей ה". Однак тут, коли вже довершився світ, званий ЗОН, бо вже завершилася дія початку творення, тобто будова ЗОН, з'єдналася нуква із захаром у повній єдності, тобто "гей ה" із "шиши ('ש'ש шостий)", щоб стати повністю одним цілим. "І завершені були небо і земля"¹⁷⁹ - це ЗОН, які були довершені як одне ціле, тобто ЗОН були завершені в результаті всієї дії початку творення та отримали все своє наповнення.

І завершені були небеса

176) "І завершені були небо і земля і всі воїнства їхні"¹⁷⁹. Творець створив людину в світі та виправив її, щоб домоглася досконалості в роботі своїй і виправила шляхи свої, аби удостоїтися вищого світла, який Творець укрит для праведників. "Око, яке не бачило інших божеств, окрім Тебе"¹⁸⁰, - тобто вкрите світло, "дасть Він тому, хто уповає на Нього"¹⁸⁰, - тобто праведникам.

177) І за допомогою чого удостоїться людина цього прихованого світла? Вона удостоїться його за допомогою Тори. Бо кожного, хто жертвує в Торі кожен день, удостоїться того, що буде у нього частка в майбутньому світі, і буде це зараховано йому, немов він звів світи. Тому що за допомогою Тори був зведений світ і завершений. І сказано: "Творець мудрістю заснував землю, затвердив небеса розумом"¹⁸¹, - тобто мудрістю і розумом Тори. І також сказано: "І була я у Нього вихованкою"¹⁸², - тобто Тора була Його ремеслом при створенні світу.

Духом Творця був створений світ і завдяки цьому духу існує, - тобто завдяки духу, що виходить з уст тих, хто вивчає Тору, і тим більше, завдяки духу лепету, що виходить з уст дітей, які вивчають Тору, на якому тримається та існує світ.

178) "Яке велике благо Твоє, котре зберігаєш Ти для тих, хто боїться Тебе, робиш тим, хто уповає на Тебе перед синами людськими"¹⁴⁶. "Яке велике благо Твоє"¹⁴⁶ вказує на те благо, яке було приховане - на вкрите світло. "Для тих, хто боїться Тебе"¹⁴⁶, - тобто воно було приховане для тих, хто боїться гріха, хто займається Торою. "Робиш тим, хто уповає на

¹⁷⁷ Пророки, Єшаягу, 66:22. "Бо як нові небо і земля, які створю Я, зміцнені будуть переді Мною, - слово Творця, - так зміцнене буде сім'я ваше та ім'я ваше".

¹⁷⁸ Буква "гей" на початку слова - показник визначеності, подібно до визначального артикля.

¹⁷⁹ Тора, Берешит, 2:1. "І завершені були небо і земля та всі воїнства їхні".

¹⁸⁰ Пророки, Єшаягу, 64:3. "Око, що не бачило інших божеств, крім Тебе, дасть Він тому, хто уповає на Нього".

¹⁸¹ Писання, Притчі, 3:19.

¹⁸² Писання, Притчі, 8:30.

Тебе". "Робиш" - вказує на дії початку творення, котре створене та існує заради тих, хто вивчає Тору, котрі притягують це вкрите світло завдяки своїм заняттям Торою.

"Робиш" - вказує на Еденський сад, тому що завдяки мистецтву Своему створив Творець існуючий на землі нижній Еденський сад рівним по достоїнству вищому Еденському саду, щоб зміцнювалися в ньому праведники. І тому сказано: "Робиш тим, хто уповає на Тебе перед синами людськими", - тому що нижній Еденський сад відповідає синам людським, а вищий Еденський сад - для вищих праведників, а не для синів людських.

Слово "робиш" вказує на вищий Еденський сад, і все ж він вважається "перед синами людськими", оскільки збираються там праведники, які виконують бажання Володаря їхнього. Іншими словами, хоча вищий Еденський сад не призначений для синів людських, все ж праведники нижнього Еденського саду піднімаються в повітрі до вищого Еденського саду. І вони здіймаються звідти в повітря, піднімаючись до вищого зібрання, в цей вищий Еденський сад, і вмиваються росою потоків чистого Афарсемона, а опускаючись, перебувають внизу, в нижньому Еденському саду. І оскільки ці праведники піднімаються та збираються там, хоча вони і зобов'язані знову повернутися на своє місце, все ж, він вважається, завдяки цьому, "перед синами людськими".

179) "І завершені були небо і земля і всі воїнства їхні"¹⁷⁹. "І завершені" означає, що завершилися та закінчилися діяння вищі й нижні. Бо "небо і земля" означають - нагорі і внизу. "Небо" - означає нагорі, у вищих світах, а "земля" - внизу, в нижньому світі.

"Небо" - вказує, що були закінчені дії та робота письмової Тори, тобто будови Зеір Анпіну. "І земля" - вказує, що були закінчені дії та робота усної Тори, які відносяться до будови Нукви. "Дії" означають ВАК, а "робота" означає ГАР. "І всі воїнства їхні" - означає складові Тори, тобто сімдесят ликов Тори, що є частинами будови Зеір Анпіну, званого Торою.

"І завершені були небо і земля" - вказує, що обидва вони, Зеір Анпін і Нуква, звані "небо і земля", змогли існувати та сповнитися один від одного. "Небо і земля" - це окреме й загальне, тобто ЗОН. Зеір Анпін відноситься до властивості "окреме", оскільки мохін виходять в ньому в окремому виді, - одні за іншими, - і він передає їх Нукві в загальному виді, тобто все відразу. І вони потребують один одного і сповнюють один від одного - окреме потребує загального, а загальне потребує окремого. "І всі воїнства їхні", - тобто таємниці Тори: всі види очищення, які вказуються в Торі, і всі види нечистоти, які вказуються в Торі, тобто закони, що стосуються чистоти і нечистоти, які прописані в Торі. Бо "цава (חבז воїнство)" - це букви слів "це (חז вийди)" "ба (חב увійди)", де "це (חז вийди)" вказує на нечистоту, а "ба (חב увійди)" - на чистоту.

І завершив Всесильний в сьомий день

180) "І завершив Всесильний (Елокім) в сьомий день свою роботу, яку робив"¹⁸³. "Сьомий день" - це усна Тора, Малхут, оскільки Зеір Анпін включає шість днів Хесед-Г'вура-Тіферет-Нецах-Год-Єсод (ХАГАТ НЕГІ), а Нуква - це Малхут, сьомий день. І в цей день був довершений світ, бо він є становленням всього. Сказано: "Роботу, яку робив", але не сказано: "І завершив Всесильний (Елокім) в сьомий день всю свою роботу, яку робив", тому що Зеір Анпін, званий "письмова Тора", вивів і завершив все за допомогою письма - тобто мохін, які виходять і розповсюджуються з Хохми, від вищих Аба ве-Іми. Таким чином, ще не була завершена вся Його праця в сьомий день, Малхут, але тільки за допомогою Зеір Анпіна. І тому сказано про нього лише "свою роботу, яку робив", а не "всю свою роботу".

181) Тричі сказано про сьомий день: "і завершив Всесильний (Елокім) в сьомий день"¹⁸³, "і відпочивав в сьомий день"¹⁸³, "і благословив Всесильний (Елокім) сьомий день"¹⁸⁴. "І завершив Всесильний (Елокім) в сьомий день" - це усна Тора, тобто Малхут, Нуква Зеір

¹⁸³ Тора, Берешит, 2:2. "І завершив Всесильний в сьомий день свою роботу, яку робив, і відпочивав у сьомий день від усієї роботи своєї, яку зробив".

¹⁸⁴ Тора, Берешит, 2:3. "І благословив Всесильний день сьомий і освятив його, бо в цей день відпочивав від всієї роботи своєї, яку створив Всесильний для виконання".

Анпину і сьома властивість по відношенню до Хесед-Г'вур-Тіферет-Нецах-Год-Єсод (ХАГ'АТ НЕГІ) Зеір Анпину, бо цим днем був довершений і закінчений світ.

Пояснення сказаного. "І завершив Всесильний (Елокім) в сьомий день свою роботу, яку робив" - це основа і корінь завершення виправлення, яке має настати через шість тисяч років. І стан кінця виправлення відноситься тільки до Малхут де-Малхут, що є суттю Малхут, у якій немає виправлення протягом шести тисяч років. І таким чином ця Малхут де-Малхут є тією метою, заради розкриття якої була створена вся дія початку творення, що відбулася протягом шести днів.

І тому Зеір Анпін і Нуква його - це окреме і загальне, оскільки Зеір Анпін, який є шістьма днями початку творення, а також - властивістю шість тисяч років, являє собою "окреме", тобто в ньому виходять всі деталі дійсності, без будь-якої нестачі. І вони розкриваються протягом шести тисяч років одна за одною. А Нуква, що є сьомим днем, Малхут, отримує від нього властивість "загальне", тобто всі ці деталі, що осягаються протягом шести тисяч років, розкривають її досконалість при завершенні виправлення, тобто в сьомому тисячолітті. А щодо основи і кореня прийдешнього майбутнього сьомий день є властивістю остаточного виправлення, яке вона отримує від всіх деталей шести днів початку творення.

Тому мовиться у благословенні: "Ти освятив день сьомий заради імені Твого, завершення творення неба і землі"¹⁸⁵, - тобто заради Малхут, званої "ім'я". "Завершення творення неба і землі" - це кінцевий стан, що отримується з усіх елементів створіння, наявних в небі та на землі, протягом шести днів початку творення. А завершується благословення словами: "І Ти благословив його більш за всі дні та освятив його більш за усі часи"¹⁸⁵. Таким чином, ці шість днів є "окремим", а сьомий день - "загальним", тобто завершенням цих шести днів. І щодо цього сказано: "І завершив Всесильний (Елокім) в сьомий день свою роботу, яку робив"¹⁸³, тому що сьомий день є отриманням кінцевого стану неба і землі. Бо цим сьомим днем завершується світ, який отримує свій кінцевий стан, і вони (шість днів) завершуються.

І крім завершення, на яке вказує слово "все", в сьомий день мають місце також і мохін, які приходять завжди по трьох лініях, що розкривається з трьох точок холам-шурук-хірік, про які сказано: "і відпочивав", "і благословив", "і освятив". "І відпочивав" - ліва лінія. "І благословив" - права лінія. "І освятив" - середня лінія. І тому "сьомий день" сказано тричі - "і завершив", "і відпочивав", "і благословив".

"І завершив" - це світло кінцевого стану. "І відпочивав" - світіння мохін в лівій лінії. "І благословив" - права лінія цих мохін. І всі ці три називаються "сьомий", бо вони є властивістю Г'АР. Однак світіння середньої лінії мохін, на яке вказують слова "і освятив його", не називається сьомим, оскільки вона узгоджує за допомогою екрану точки хірік. І тому не сказано: "І освятив сьомий день", а "освятив його (ото ілік)", мається на увазі - знак (от лік) союзу.

182) "І відпочивав у сьомий день від усієї роботи своєї, яку робив"¹⁸³ - це основа світу. "І відпочивав" - вказує на ювілейний рік (йовель), тобто світіння лівої лінії Біни, що виходить із точки шурук. Тому сказано тут "від усієї роботи своєї", оскільки все виходить від Нього. Пояснення. Сказано: "І завершив Всесильний (Елокім) в сьомий день свою роботу, яку робив"¹⁸³, а не "всю свою роботу", тому що Зеір Анпін, званий "письмова Тора", вивів і завершив все за допомогою письма, - тобто мохін, які виходять і розповсюджуються з Хохми, від вищих Аба ве-Іми.

Тому що разом із реченням "і завершив", що вказує на завершення неба і землі, Він не міг сказати: "Всю свою роботу", адже вона завершена ще тільки в своїй основі й корені. І тільки Зеір Анпін, званий письмовою Торою, виводить і завершує всю роботу за допомогою мохін письма, що виходять від Хохми, тобто за допомогою свічення Хохми, яке виходить завдяки силі та г'вурот лівої лінії Біни, котра знову стала Хохмою. Однак разом із реченням "і відпочивав", що вказує на світіння лівої лінії, яке йде від Біни, званої "йовель", виходять всі

¹⁸⁵ Молитва Аравіт, субота.

мохін, що приносять завершення виправлення. І тому сказано тут: "Від усієї роботи своєї, яку робив"¹⁸³, оскільки звідси завершується вся робота.

Але все ж таки "і відпочивав" вказує на Єсод, а не на "йовель", тому що відпочинок в ньому більш важливий, ніж все, тобто спокій, наявний у світінні Єсоду, розкритий більше, ніж спокій від світіння "йовелю". Іншими словами, "і відпочивав" вказує як на спокій від світіння "йовелю", лівої лінії Бини, так і на Єсод, що світить Малхут цим світінням "йовель". Бо світіння лівої лінії довершується тільки в Єсоді, в якому є повний відпочинок і спокій.

183) Речення "і благословив Всесильний сьомий день"¹⁸⁴ вказує на головного коена, який благословляє все. І коен бере свою частину на чолі всіх зібрань. І благословення перебувають з ним, щоб благословляти все, і він називається сьомим.

Пояснення. "І благословив" - це світіння правої лінії, що сходиться від вищих Аба ве-Іми, званих головним коеном, тобто хасадім, які виходять у безперервному зівузі (злиттю). Тому сказано: "І благословення перебувають з ним". І він є властивістю рош. І натяк на це міститься в словах: "І коен бере свою частину на чолі". Вищий Аба і вища Іма є також властивістю головного тфіліну, і тому сказано: "І коен бере свою частину на чолі". Таким чином, з'ясувалися дві лінії, що світять у властивості сьомого дня: права лінія, на яку вказують слова "і благословив", та ліва лінія, на яку вказують слова "і відпочивав".

"І завершив" вказує на основу (єсод) світу. "І благословив" вказує на центральний стовп, Тіферет. Пояснення. "І завершив" вказує на світіння Єсоду, від слова все (коль), тому що Єсод зветься "коль (все)". "І благословив" вказує на центральний стовп, на світіння середньої лінії, що узгоджує між правою та лівою лініями. Таким чином, тричі сказане слово "сьомий" з'ясовується через три лінії. "І завершив", - світіння Єсоду, - вказує на праву лінію. "І відпочивав" - на ліву лінію. "І благословив" - на середню лінію.

184) Слова "і освятив його"¹⁸⁴ вказують також на Єсод. Адже сказано "і освятив його", але не вказано кого, на відміну від речень "і завершив", "і відпочивав", "і благословив". І це вказує на те місце, в якому перебуває знак союзу, тобто на Єсод, тому що слово "його (ото ілік)" вказує на знак (от ілік) союзу. Як сказано: "І я побачу Його та обитель його"¹⁸⁶. "Його" - вказує на Єсод, "і обитель його" - на Малхут. І також тут слово "його" вказує на Єсод. Пояснення. В Єсоді є дві властивості:

1. свічення спокою, отримване ним від ювілейного року (йовель). Тому "і відпочивав" - вказує на Єсод;

2. він є носієм екрану точки "хірік", за допомогою якого Тіферет узгоджує дві лінії, праву й ліву; і тому сказано тут, що "і освятив його" теж означає Єсод, бо він узгоджує між двома лініями, на які вказують слова "і відпочивав", "і благословив".

У Єсоді перебувають всі вищі святині, і звідти вони виходять до Кнесет Ізраель, Нукви, щоб дати їй насолоду та хліб утіхи. Як сказано: "Від Ашера - огрядний хліб його, і він доставить страви царя"¹⁸⁷. "Від Ашера" - це досконалий союз, тобто Єсод. "Огрядний хліб його" вказує, - те, що було до виправлення Єсоду у властивості "хліб бідності", зараз знову стало "хлібом втіхи". Про якого ж "царя" мовиться в цьому уривку? Це Кнесет Ізраель, Нуква Зеір Анпіну, якій Єсод дарує всі їства світу. І всі святині, які виходять згори, виходять від Єсоду. Тому сказано: "І освятив його (ото)"¹⁸⁴, що вказує на знак (от) союзу, тобто Єсод.

Яку створив Всесильний, щоб зробити

185) "Бо в цей день відпочивав від усієї роботи своєї, яку створив Всесильний (Елокім), щоб зробити"¹⁸⁴. Тому, що "в цей день", тобто в Єсоді, перебуває спокій для всіх, для вищих і нижніх, і в цей день субота для спокою. Пояснення. Дві властивості є в Єсоді:

1. спокій, одержуваний від "йовелю";

¹⁸⁶ Пророки, Шмуель 2, 15:25. "І сказав цар Цадоку: "Поверни ковчег Всесильного в місто. Якщо я знайду ласку в очах Творця, то Він поверне мене і дасть мені бачити його та обитель його".

¹⁸⁷ Тора, Берешит, 49:20.

2. він є носієм екрану точки "хірік", за допомогою якого він призводить до злагоди та встановлює мир і спокій як у двох вищих лініях, правій та лівій в ІШСУТ, так і в двох нижніх лініях, правій та лівій в Зеір Анпіні; і тому властивість "відпочинок", отримувану ним від "йовелю", знаходиться у нього в спокої. Тому сказано: "І в цей день субота для спокою", - бо світіння "відпочинку", яке він отримує, перебуває у нього в стані спокою.

"Яку створив Всесильний (Елокім), щоб зробити"¹⁸⁴ - вказує, що з сукупності "пам'ятай" вийшло "бережи", для того щоб виправити роботу по створенню світу. Пояснення. "Створив" вказує на стан катнут¹⁸⁸. "Створив (бара)" - це вкрите слово, і тому відноситься до вказівки "бережи". Ім'я Елокім тут вказує на стан ґадлуту Біни, в якому вона називається Елокім, і воно відноситься до вказівки "пам'ятай". І з сукупності ґадлуту виходить катнут для того, щоб виправити роботу створення світу - Малхут. Іншими словами, внаслідок того що Нуква, звана світ, отримує це стан катнут Біни, вона тим самим стає здатною прийти до отримання також і ґадлуту Біни, тобто до властивості святого імені Елокім Біни. Тому що ім'я Елокім, яке вчинює дію початку творення, - це Біна. Таким чином, отримання стану катнут, на який вказує слово "створив", необхідне для виправлення світу.

"Щоби зробити" - це творення світу, тобто мохін стану ґадлут, звані творенням. Оскільки "щоби зробити" вказує на досконалу роботу. "Щоби зробити" - це дія, яка довершує все.

186) Сказано: "Зберігаєш Ти союз і милість"¹⁸⁹. "Зберігаєш Ти" - це Кнесет Ізраель, Малхут. "Союз" - основа (єсод) світу, тобто Єсод Зеір Анпіну. "Милість (хесед)" - це Авраам, Хесед Зеір Анпіну. Кнесет Ізраель, Малхут, зберігає "союз і милість", тобто Єсод і Хесед Зеір Анпіну. І тому Малхут називається "страж Ізраелю". Бо Зеір Анпін називається Ізраель, а Малхут, оскільки вона зберігає його сфірот, називається "страж Ізраелю". І вона охороняє вхід до всіх сфірот Зеір Анпіну, тому що Єсод є його нижньою сферою, а Хесед - вищою. І оскільки вона зберігає їх, виходить, що вона зберігає всі його сфірот, від Єсоду до Хеседу.

Від Малхут залежать всі діяння в світі. Інакше кажучи, крім того, що вона зберігає всі сфірот Зеір Анпіну, щоб не пристали до них зовнішні властивості, які відносяться до заборонних заповідей, залежать від неї також всі виправлення та діяння в світі, які відносяться до виконавчих заповідей.

Таким чином, речення "яку створив Всесильний (Елокім), щоби зробити"¹⁸⁴ означає, - щоб покращувати і виправляти все кожен день, тобто кожен день шести днів початку творення, є шістьма сфірот Зеір Анпіну - Хесед-Г'гура-Тіферет-Нецах-Год-Єсод (ХАґ'АТ НЕґІ). А також - щоб породжувати духи і душі святості. І навіть духи і демони відносяться до сукупності властивостей, які "створив Всесильний (Елокім), щоби зробити". "Щоби зробити" означає "покращення і довершення". Тобто все, що "створив Всесильний (Елокім)" в шість днів початку творення, потребує ще поліпшення та виправлення, і тому сказано: "Створив Всесильний (Елокім), щоб зробити"¹⁸⁴, - щоб поліпшити і виправити його.

187) І навіть духи і демони створені для виправлення світу, тобто для того, щоб бичувати грішників світу й умовляти їх іти прямим шляхом. А той, хто ухилиється в ліву сторону, приліплюється до демонів і духів, тобто до лівої сторони, і карається ними. Тому демони і духи теж потрібні для виправлення світу, щоб повернути грішників на шлях добра. І сказано у Шломо: "І покараю Я його палицею по-людськи, покаранням людським"¹⁹⁰. "Покаранням людським" - це шкідники, духи й демони. Адже вони створені, щоб карати тих, хто здійснює порушення, і люди бояться та оберігають себе від гриха.

188) В час, коли були створені духи і демони, Він освятив день, і не встиг створити для них тіла, і духи залишилися безтілесними¹⁹¹. І це ті створіння, що не були довершені, і вони виходять від лівої сторони та називаються "відходами золота". Пояснення. Під час розбиття

¹⁸⁸ Див. "Передмову книги Зоґар", п.45.

¹⁸⁹ Пророки, Мелахім 1, 8:23. "І сказав: "Всесильний, Владика Ізраелю! Нема подібного до Тебе в небесах, вгорі, та на землі, внизу. Зберігаєш Ти союз і милість для своїх рабів, звернутих до Тебе всім своїм серцем".

¹⁹⁰ Пророки, Шмуель 2, 7:14. "І Я буду йому батьком, а він Мені - сином. І якщо він згрішить, то Я покараю його палицею по-людськи, покаранням людським".

¹⁹¹ Див. "Передмову книги Зоґар", п.248, зі слів: "Хіба не міг Творець почекати з освяченням цього дня...".

келім, що відносяться до ЗАТ, Хесед-Г'вур-Тіферет-Нецах-Год-Єсод-Малхут (ХАГ'АТ НЕХІМ), кліпа змішалася зі святістю, а в світі виправлення святість знову була виявлена з кліпи. І від цих властивостей походять всі парцуфи чистих світів АБСА.

Однак залишилися відходи, що непридатні для виявлення з них будь-якої святості до завершення виправлення. І з цих відходів утворюються ситра ахра та кліпот. І в цьому розрізняються права й ліва сторони. Відходи правої сторони називаються окалиною срібла, тобто відходи, які залишаються після плавлення срібла. А відходи лівої сторони називаються окалиною золота або відходами золота, які залишаються після плавлення золота. Бо права сторона називається сріблом, а ліва - золотом. І оскільки вони відносяться до лівої сторони, то називаються відходами золота.

І оскільки вони недовершені й з вадами, не перебуває в них святе ім'я, і вони не приліплюються до святого імені. І вони відчувають страх перед святим ім'ям, тремтять та торопіють перед ним. І тому вони не зможуть приліпитися до нього, і святе ім'я теж не перебуває в занепалому місці, і тому не перебуває в них.

189) Людина, яка стала занепакою, тому що не залишила за собою синів в цьому світі, коли покидає цей світ, то не може приліпитися до святого імені. І не вводять її до внутрішніх покоїв Творця, оскільки вона занепахла й не сповниться. І це дерево, яке вирвано з коренем, - тобто людина, яка померла, не залишивши синів, - необхідно посадити його повторно, - тобто вона повинна пройти повторний кругообіг в світі, оскільки святе ім'я є довершеним з усіх сторін. І тому не зможе той, хто з вадами приліпитися до нього. Тому що злиттям в духовному називається уподібнення Йому. А з вадами є далеким від досконалого так само, як схід далекий від заходу.

190) Ці створіння, духи і демони, є занепалими зверху і знизу, тому вони не приліплюються до того, що сходить згори і знизу. Згори означає - зі сторони Біни, а знизу означає - зі сторони Малхут. Про них сказано: "Яку створив Всесильний (Елокім), щоби зробити"¹⁸⁴, - тобто Він створив істоти, які необхідно доробити і завершити, бо вони не є завершеними ані нагорі, ані внизу - ні зі сторони Біни, ані з боку Малхут.

Але ж духи безтілесні, чому ж вони не завершені зі сторони Біни? Адже все утримання ситри ахра - лише в тілах, тобто у властивості келім, а не в духах, що відносяться до властивості світел. І якщо в них немає нічого від Малхут, - чому не завершені зі сторони Біни? Але оскільки духи не завершені внизу, на землі, вони є недосконалими також і нагорі, у властивості світел. Інакше кажучи, насправді вони походять від Малхут, тому потребують тіл, щоб одягтися в них. І оскільки немає в них тіл, це є вадюю також у духів, і вони не зможуть отримати виправлення згори, в Біні.

І всі вони походять від лівої сторони та приховані від людського ока, і постають перед людьми, щоб заподіяти їм шкоду. Три властивості у них такі ж, як у ангелів-служителів, а три - як у людей. Тому що є у них крила, і вони перелітають від краю світу до краю, і знають майбутнє - для того, щоб бути як ангели-служителі. "А три - як у людей", тобто вони їдять і п'ють, плодяться і розмножуються, і вмирають¹⁹².

191) Після того, як були створені духи, ці духи залишилися за жорнами отвору великої безодні. Кліпа, що протистоїть Біні, називається великої безоднею. Кліпа, що протистоїть Малхут, називається малою безоднею. І в кожній з них є захар та некева, захар називається колісницею, а нуква називається жорнами. І після того, як були створені духи і демони, відразу ж освятив Він день, оскільки не встиг створити для них тіла. А в суботу усуваються всі суди, і тоді Малхут піднімається в Біну і стає як вона.

І тому сила управління виходить від Біни, Він увів цих занепалих духів в місце нукви Біни кліпи, за жорнами отвору великої безодні, і ця кліпа повністю підпорядковується Малхут святості, і тому весь той час, коли вони знаходяться там, зникає всі вади, наявні в духах.

¹⁹² Див. "Передмову книги Зогар", п.157, зі слів: "Таким чином, стає зрозумілим...".

Після того, як виходить святість дня під кінець суботи, і ці духи не сповнюють, вони виходять у світ і снують у всіх напрямках, і жителі світу повинні остерігатися їх. Адже в цей час пробуджується вся ліва сторона, і в пеклі розгорається вогняне полум'я. І всі ті, хто відноситься до лівої сторони, відправляються мандрувати по світу, бажаючи одягтися в тіло, але не можуть. І тоді потрібно остерігатися їх¹⁹¹. Мудреці наказали вимовити уривок, що захищає від шкоди: "Той, хто живе під покровом"¹⁹³, кожен час, коли страх перед ними воцаряється в світі.

Шатро світу

192) В той час, коли освятив день в ніч суботи, з'являється шатро світу і розкидається над усім світом. Шатро світу - це субота, тому що всі духи, і ураганний вітер, і демони, і вся сторона нечистоти, всі ховаються, входячи через око жорна в отвір безодні. Адже після того, як святість прокинулася, щоб панувати в світі, дух нечистоти не пробуджується разом з нею, бо вони уникають одна одного. Тобто святість уникає нечистоти, а нечистота уникає святості.

193) І тоді в суботу світ перебуває під вищим захистом, і не потрібно молитися про захист, - наприклад, не треба говорити: "Той, хто береже народ Ізраеля навіки. Амен". Бо це благословення, яке встановлено тільки для буднів, коли світові потрібна захист. Однак в суботу розкидається шатро світу над світом, і він захищений з усіх боків. І навіть захищені грішники в пеклі, і всі перебувають в мирі, вищі і нижні. І тому при благословенні святості дня, замість "Той, хто благословляє народ Ізраеля", благословляють "Той, хто розкидає шатро світу над нами і над усім Ізраєлем, народом Своїм, і над Єрушалаїмом"¹⁹⁴.

194) І чому кажуть: "І над Єрушалаїмом"? Однак Єрушалаїм є відділом цього шатра, і там встановлюється шатро світу. Пояснення. "Шатро світу" - це Біна, і називається так тому, що вона покриває синів своїх, ЗОН, та захищає їх від зовнішніх.

Стан суботи, коли Малхут стає одним цілим із шатром світу, і вважається, що межа шатра світу знаходиться всередині Єрушалаїму, Малхут. Тому сказано: "І над Єрушалаїмом". І необхідно молитися й просити у шатра світу, щоб він розкинувся над нами і перебував з нами, і вкрив нас, подібно до того, як мати вкриває пташенят своїх. І тому в суботу не відчувають страх перед жодною стороною в світі. Тому кажуть в цей час: "Той, хто розкидає шатро світу"¹⁹⁴. І не треба вимовляти: "береже народ Ізраеля навіки".

195) В час, коли Ізраель благословляють і запрошують до шатра світу святого гостя, тому що він приходить тільки в суботу, як гість, який не з'являється завжди, і вимовляють: "Той, хто розкидає шатро світу"¹⁹⁴, тоді вища святість сходить, простягаючи свої крила над Ізраєлем та вкриваючи Ізраель, - як мати своїх пташенят. І всі види зла йдуть зі світу. А Ізраель перебувають під святістю Господаря свого. Тоді це шатро світу дає нові душі Ізраєлю, бо в ньому перебувають душі, оскільки він є властивістю Біни. І ці душі знаходяться в Біні та з неї виходять. І коли шатро світу перебуває і простягає крила над синами своїми, він дає нові душі кожному.

196) Субота є подібною до вищого світу. І тому шміта (сьомий рік) та йовель (п'ятдесятый рік) є рівними, і так само - субота і майбутній світ. Іншими словами, субота, Малхут, є подібною до шміти, сьомого року, а майбутній світ, Біна, є подібною до п'ятдесятого року. І оскільки ми вивчали, що субота й майбутній світ є подібними, то виходить, що шміта і йовель теж є подібними один одному. Тому що субота - це стан, коли Малхут піднімається в Біну і стає з нею як одне ціле. І відмінність між суботою та майбутнім світом і між шмітою та йовелем полягає в тому, що Біна називається йовель в стані переважання лівої лінії, і коли Малхут в цьому стані включається до неї, Малхут називається шміта. Однак коли Малхут складається з усіх трьох ліній Біни, то називається Малхут суботою, або шатром світу, а Біна - майбутнім світом.

¹⁹³ Писання, Псалми, 91:1. "Той, хто живе під покровом Всевишнього, в тіні Всемогутнього мешкає".

¹⁹⁴ Вечірня молитва (маарів) в суботу і свята.

Додаткова душа, яку шатро світу дає синам своїм, виходить зі сторони властивості "пам'ятай", тобто Зеір Анпіна, до шатра світу, що сходить від майбутнього світу. А додаткову душу, яку шатро світу отримує від Зеір Анпіну, він передає святому народу. І вони радіють цій додатковій душі, і забуваються ними всі буденні справи, всі страждання і все погане. Як сказано: "У той день, коли Творець дасть тобі спокій від мук твоїх і гнівної озлості твоєї, і від тяжкої праці"¹⁹⁵, - тобто в момент досягнення додаткової душі від шатра світу.

197) В ніч суботи людина повинна покуштувати всі наявні в неї страви, символізуючи цим, що шатро світу теж складається з усіх трьох ліній Біни. Але крім того, не повинно бути нестачі на жодній з трапез, що є обов'язковими в день суботи, - тобто завдяки тому, що вона скуштувала в ніч суботи всі страви, не повинно виникнути щонайменшої нестачі на трапезі суботнього дня, бо велич дня перевершує велич ночі.

Але є такі, хто вважає, що не повинно бути нестачі принаймні в інших двох трапезах суботнього дня. І добре дотримуватися цього. Не кажучи вже про те, (що найкраще) коли влаштує в суботній день більше, ніж дві трапези і може покуштувати від кожної зі страв. Але в крайньому випадку достатньо, якщо залишиться у нього хоча б два блюда на суботній день¹⁹⁶.

198) Суботню свічку повинні запалювати жінки святого народу. Справа в тому, що Хава погасила свічку світу, принісши у світ смерть тим, що дала скуштувати Адаму Рішону від Древа пізнання, і світ покрився мороком. Тому жінки повинні виконувати заповідь запалювання свічок, щоб виправити скоєне Хавою, першою з усіх жінок. Але прихований сенс полягає в тому, що шатро світу, яке світить в суботу, символізує прародительку світу, і душі, звані "свічки світу", знаходяться в ній.

І тому мати, дружина, повинна запалювати свічки, бо вона встає замість вищої "матері синів", тобто шатра світу, і виконує цю дію. І цією дією вона призводить до того, що "мати синів" нагорі дає святі душі синам своїм, звані "вищі духовні свічки".

199) І з вищезгаданих причин жінка повинна з радістю в серці і з правильними думками запалити суботню свічку, адже цим їй надано найвищу честь, і велика заслуга для неї удостоїтися завдяки виконанню заповіді запалювання свічок праведних синів, щоб стали вони свічкою світу, заглиблюючись в Тору і перебуваючи в трепеті, та помножили мир в світі. А чоловікові її дарують довге життя, і тому повинна вона стежити за тим, щоб заповідь запалювання свічок супроводжувалася сильним наміром.

200) Ніч і день суботи - це "пам'ятай" і "бережи" як одне ціле. І тому написано на перших скрижалях: "Пам'ятай день суботній, щоб освячувати його"¹⁹⁷, а на останніх скрижалях: "Бережи день суботній"¹⁹⁸, тому що "пам'ятай" і "бережи" - як одне ціле. "Пам'ятай" відноситься до захара, Зеір Анпіна, а "бережи" - до Нукви Зеір Анпіну. І все це - одне ціле. Щасливі Ізраель, котрі є частиною Творця, долею Його і спадщиною Його. Про них сказано: "Щасливий народ, якому це дано, щасливий народ, чий Творець (АВАЯ) - Всесильний (Елокім)"¹³⁰.

І відбудував Творець Всесильний цю сторону

201) "Всесильний (Елокім) розуміє дорогу її, й Він знає місце її"¹⁹⁹. Як сказано: "І відбудував Творець Всесильний цю сторону, яку взяв у чоловіка"²⁰⁰. "Сторона" - це усна

¹⁹⁵ Пророки, Єшаяу, 14:3. "І буде, в той день, коли Творець дасть тобі спокій від мук твоїх і гнівної озлості твоєї, і від тяжкої праці, яким ти був поневолений".

¹⁹⁶ Див. Зогар, главу Ітро, статтю "Пам'ятай день суботній, щоб освятити його", п.п. 530-532.

¹⁹⁷ Тора, Шмот, 20:8.

¹⁹⁸ Тора, Дварім, 5:12.

¹⁹⁹ Писання, Йов, 28:23.

²⁰⁰ Тора, Берешит, 2:22. "І відбудував Творець Всесильний ту сторону, яку взяв у чоловіка, щоб бути йому дружиною, і привів її до чоловіка".

Тора, Малхут, в якій є шлях, як сказано: "Той, хто дає в море шлях"²⁰¹. Море - це Малхут, і в ній Він дає шлях, тому сказано: "Всесильний (Елокім) розуміє шлях її"¹⁹⁹.

Пояснення. Є два види екранів: перший називається "манула (замок)", другий - "міфтеха (ключ)". І у властивості ГАР, в місці від хазе і вище, встановилася "манула", а у властивості ВАК, від хазе і нижче - "міфтеха"²⁰². І сказано: "У морі шлях Твій, і стежка Твоя через води великі"²⁰³, - в місці від хазе Зеір Анпіну й вище, званому великими ЗОН, він встановився у властивості "манула (замок)", званому "стежка", і тому знаходиться у властивості "непізнаваний", і хасадім не розкриваються в ньому. А в місці від хазе і нижче він встановився в властивості "міфтеха (ключ)", званому "шлях", і тому він пізнаваний, і хасадім розкриваються тут за допомогою свічення Хохми.

І тому "Всесильний (Елокім) розуміє шлях її"¹⁹⁹ - означає "і відбудував Творець Всесильний цю сторону"²⁰⁰, тобто усну Тору, в якій є шлях, - Нукву Зеір Анпіну, що знаходиться в місці від його хазе і нижче. Про неї сказано: "І відбудував Творець Всесильний"²⁰⁰. Іншими словами, відбудував її за допомогою мохін де-ГАР, тому що вона встановлена у властивості "міфтеха", і тому сказано: "У морі шлях Твій". І тому "Всесильний (Елокім) розуміє шлях її"¹⁹⁹. "Всесильний (Елокім)" - це Біна, яка знову стала Хохмою. "Розуміє" - це вплив Біни. "Шлях її" - це "міфтеха", за допомогою якої вона стає здатною отримати ГАР.

У сказаному "і Він знає місце її"¹⁹⁹, - що являє собою "місце її"? Це письмова Тора, Зеір Анпін, тобто великі ЗОН, що розташовані в місці вище від хазе, в якому є Даат (знання). Пояснення. Зеір Анпін не встановлюється у властивості "шлях", а тільки у властивості "стежка", тобто у властивості "манула". І тому він є правою лінією, званою Даат, яка узгоджує між Хохмою та Біною, завдяки безлічі його хасадім.

202) АВАЯ Елокім є повним ім'ям, що необхідне для виправлення Нукви у всьому. І тому називаються мохін Нукви Хохмою і Біною, оскільки вона відбудована цим повним ім'ям у всьому завдяки досконалості цих двох імен, де АВАЯ - це Хохма, Елокім - Біна. І за допомогою них вона була виправлена в усьому в довершеності, як в світінні Хохми, що виходить з імені Елокім, так і в світінні хасадім, що виходить від імені АВАЯ. Це означає - "завдяки досконалості цих двох імен".

І це значення сказаного: "Всесильний (Елокім) розуміє шлях її"¹⁹⁹, - тобто світіння Хохми, яка походить від Біни, званої Елокім. "І Він знає місце її"¹⁹⁹ - це світіння хасадім, що виходить від Аби завдяки Зеір Анпіну, званому Даат (знання), що є ім'ям АВАЯ.

203) "Цю сторону (цела)" - це дзеркало, яке не світить, Малхут. Як сказано: "І біди мої зраділи"²⁰⁴. "Біда (цела)" означає - невдача і надлом. І також сторона (цела), про яку йдеться тут, символізує дзеркало, яке не світить та вимагає виправлення. Як сказано: "Сторону, яку взяв Він у чоловіка, щоб бути дружиною", - тобто Він взяв Малхут у письмової Тори, Зеір Анпіна, бо вона походить від Малхут письмової Тори, "щоб бути дружиною". Слова "щоб бути дружиною" вказують на зв'язок її з полум'ям лівої сторони. Тому що Тора, Зеір Анпін, дана зі сторони Г'вури, і ця Г'вура пов'язана із Нуквою. І тому "жінка (іша п'ח)" складається з букв "вогонь Творця (еш га-Шем 'ח שח)". І це вказує, що вогонь Г'вури буде пов'язаний з ім'ям га-Шем, Нуквою.

204) "І привів її до чоловіка", - оскільки Нуква не може бути одна, але їй необхідне взаємне включення та поєднання із письмовою Торою, Зеір Анпіним. Після того, як Нуква з'єднується із Зеір Анпіним, він живить її, виправляє та дає їй все необхідне. Сказано: "І (ве-

²⁰¹ Пророки, Єшаягу, 43:16. "Так сказав Творець, який дає в море шлях і напрямом в водах потужних; Той, хто вивів колісниці і коней, військо і ратну силу; разом впали вони, не встали, згасли як гніт".

²⁰² Див. "Передмову книги Зогар", статтю "Манула і міфтеха", п.41, зі слів: "І ми вже знаємо...".

²⁰³ Писання, Псалми, 77:20, "В морі шлях Твій, і стежка Твоя в водах великих, і сліди Твої невідомі".

²⁰⁴ Писання, Псалми, 35:15. "І біди мої зраділи! Зібралися проти мене люди низькі, незнайомі, терзають невпинно!".

ет лхі) землю", де "вав і" в слові "ве-ет лхі" вказує на Зеір Анпін, що дає їй наповнення, зване живленням²⁰⁵.

205) Звідси, коли він видає заміж доньку свою, весь той час, поки вона ще не увійшла до чоловіка свого, батько з матір'ю виправляють її та дають все необхідне їй. А після того, як вона з'єдналася із чоловіком своїм, він живить її та дає їй те, що є необхідним їй. Спочатку сказано: "І відбудував Творець Всесильний"²⁰⁰, - тобто Аба ве-Іма виправили її. А потім сказано: "І привів її до чоловіка", і тоді вони зв'язалися один з одною та з'єдналися одна з іншим. І чоловік дасть те, що є необхідним їй.

206) "Всесильний (Елокім) розуміє шлях її"¹⁹⁹. Коли дочка знаходиться в домі матері, мати стежить кожен день за всім, що є необхідним дочці. І Елокім, Іма, "розуміє шлях її"¹⁹⁹, тобто Нукви. Після того, як чоловік її бере її в дружини, він дає їй все, що вона забажає та виправляє потреби її. "І Він", - тобто чоловік, "знає місце її"¹⁹⁹, - тобто опікується нею після того, як вона стає дружиною його.

207) "І створив Творець Всесильний людину". "І створив (ва-їцер רָחֵם)", написано з двома буквами "йуд י". Це вказує, що людина отримала завершення в правій та лівій лініях, тому що з моменту свого створення вона містить в собі добру основу, а не злу основу. Однак у сказаному "і створив" вона включає в собі також і злу основу, на що і вказують дві букви "йуд י" в словах "і створив (ва-їцер רָחֵם)", одна з яких вказує на добру основу, а друга - на злу основу. Чому ж надані їй тут дві основи? Добра основа дана чоловікові для себе, а зла основа - щоб пробудити його по відношенню до Нукви.

Справа в тому, що північна сторона, тобто ліва, завжди пробуджує Нукву та зв'язується із нею. І тому вона називається іменем "жінка (іша פֶּשֶׁת)", що складається з слів "вогонь Творця (еш га-Шем ה' שֶׁת)". Тому що ліва сторона, "вогонь (еш שֶׁת)", пов'язана з ім'ям "га-Шем ה'", Нукви. Бо Нуква зводиться та виходить від лівої сторони²⁰⁶.

208) Добра основа і зла основа дані людині тому, що Нуква знаходиться між ними та поєднана з ними. І вона не з'єднується поміж ними перш ніж пробуджується у неї зла основа, і тоді вони об'єднуються одна з одною. А після того, як вони з'єдналися одна з одною, пробуджується добра основа, звана "радість", і приводить Нукву до нього. Пояснення. Добра основа - це права лінія, зла основа - це ліва лінія. Нуква повинна поєднатися із середньою лінією, котра узгоджує між ними, проте спочатку пробуджується ліва лінія по відношенню до неї, і вона з'єднується з нею, оскільки є властивістю лівої лінії. А потім вона отримує хасадім від Зеір Анпіна, властивості правої лінії. І тоді, після того як вже містить в собі праву й ліву лінії, вона зв'язується із середньою, що знаходиться між правою та лівою.

Баал і Ашера

209) Сказано: "І створив Творець Всесильний людину - прах від землі"²⁰⁷. "Людину" - включає захара і нукву разом, - тобто здвоєний парцуф, - і вони не розлучалися один з одною, щоби досягти стану "панім бе-панім (досл. лицем до лица)". І сказано про них: "Прах від землі". А тепер йому належить виправитися, - тобто їм належить відокремитися одній від одного, щоби досягти стану "панім бе-панім".

І далі з'ясовується виправлення, на яке вказують слова "прах від землі". Коли жінка виходить заміж, вона називається по імені чоловіка свого, як наприклад: чоловік - дружина, праведник - праведність. Він називається оленятком (офер), а вона - прахом (афар). Він називається оленем (цві), а вона - красою (цвія). Як сказано: "Краса вона всіх земель"²⁰⁸. Пояснення. Так само, як Творець називається оленем або оленятком, тому що перш ніж Зеір

²⁰⁵ Див. Зогар, Берешит, частина 1, п.311.

²⁰⁶ Див. Зогар, Берешит, частина 1, п.39.

²⁰⁷ Тора, Берешит, 2: 7, "І створив Творець Всесильний людину - прах від землі, і вдихнув в ніздрі її дихання життя, і стала людина істотою живою".

²⁰⁸ Пророки, Єхезкель, 20:6. "У той день підняв Я руку Мою, поклявшись вивести їх з єгипетської землі до землі, яку вибрав для них, що тече молоком та медом, краса вона всіх земель".

Анпін підсолоджується в Біні, він називається оленятком, а після того, як підсолоджується в Біні, він називається оленем (цві). Як сказано: "Подібний коханий мій до оленя або оленятка"²⁰⁹. І також Нуква називається цими іменами.

І наводиться підтвердження зі сказаного "краса (цві) вона всіх земель", що земля, Нуква, називається теж "цві (краса)", як і чоловік її "цві (олень)". І тому, перш ніж Нуква підсолоджується в Біні, вона називається прахом (афар), як і її чоловік, який в цей час називається оленятком (офер). Таким чином, ми з'ясували назву "прах (афар)" в сказаному "прах від землі".

210) "Не саджай собі кумирного дерева (ашера), ніякого дерева в місці жертovníка Творця Всесильного твого"²¹⁰. "У місці жертovníка" - означає, що тільки в місці жертovníка заборонено садити кумирне дерево. Але хіба над жертovníком або в іншому місці хтось дозволив садити кумирне дерево (ашера)? Однак Ашер - це ім'я чоловіка її, а дружина називається по імені його - Ашера. Ашер - це Зеір Анпін. Тому, що в іменах "Я буду (Еке) таким, як (ашер) Я буду (Еке)"²¹¹ два Еке - це Хохма і Біна, Ашер - це Зеір Анпін, тобто властивість Даат, що погоджує між Хохмою і Біною.

Ашера - Нуква Зеір Анпіну. І тому сказано: "Для Баала і для Ашери"²¹², які протистоять парцуфу ЗОН святості. Баал - Зеір Анпін, Ашера - Нуква. І тому сказано: "Не саджай собі кумирного дерева (ашера), ніякого дерева в місці жертovníка". "У місці" - те ж саме, що і "замість". Це означає "не саджай собі кумирного дерева (ашера)" - тобто для ідолопоклонства замість "жертovníка Творця Всесильного твого". Адже жертovníк Творця встановлений з тим, щоб скасувати кліпу кумирного дерева (ашера). І тому замість жертovníка "не саджай собі кумирного дерева (ашера)", - тобто іншого, яке відноситься до ідолопоклонства.

211) Всі ті, хто поклоняються сонцю називаються шанувальниками Баала, а всі, які поклоняються місяцю, називаються шанувальниками Ашери. І тому сказано: "Для Баала і для Ашери"²¹², де Баал - це сонце, захар, а Ашера - місяць, некева. І Ашера зветься по чоловікові, ім'я якого Ашер.

І якщо вона зветься по чоловікові, Ашеру, чому у нукви забирається це ім'я? Тому, що ніде не сказано, що нуква святості називається Ашера. Але вона називається Ашера в сказаному: "На щастя мені, бо дівчата звеличать моє щастя"²¹³, - тому що інші роблять її щасливою і підносять її. Бо про неї сказано: "Прекрасна висота, радість всієї землі,"²¹⁴. А решта народів не звеличували її щастя, але замість неї поставили іншу "ашеру (кумирне дерево)", що відноситься до ідолопоклонства.

І мало того, ще нехтували нею. Як сказано: "Усі, хто почитав її, стали зневажати її"²¹⁵. І тому було забрано від неї це ім'я, оскільки вони більше не звеличують її щастя. І щоб інші народи-ідолопоклонники не посилювалися, називають її жертovníком, зробленим із землі.

Пояснення. Жертovníк - це ім'я, дане їй замість Ашери, і він зроблений з землі (адама), тобто відноситься до властивості Біни, званої "земля (адама)", від слів "земля Едом", що вказують на Біну. І завдяки цьому підсолодженню від Біни, вона отримує мохін стану "панім бе-панім", який скасовує сили народів-ідолопоклонників. Як сказано: "Жертovníк із землі Ти

²⁰⁹ Писання, Пісня пісень, 2:9.

²¹⁰ Тора, Дварім, 16:21.

²¹¹ Тора, Шмот, 3:14.

²¹² Пророки, Мелахім 2, 23: 4. "І цар наказав Хількіяю-коену та помічникам коена, і тим, хто стоїть на варті у порога, винести з приміщення Храму Всесильного всі речі, зроблені для Баала і для Ашери й для всіх небесних світил, та спалив їх поза Єрушалаїмом, в полях Кідрона, і попіл їх відніс в Бейт-Ель".

²¹³ Тора, Берешит, 30:13. "І сказала Лея: "На щастя мені, бо дівчата звеличать моє щастя!". І нарекла йому ім'я Ашер".

²¹⁴ Писання, Псалми, 48:3. "Прекрасна висота, радість всієї землі, гора Цион, на краю півночі - місто Царя великого".

²¹⁵ Писання, Ейха, 1:8. "Тяжко згрішила дочка Єрушалаїму, за те і стала подібною до нечистої; всі, хто почитав її стали зневажати її, тому що побачили вони сором її; та сама вона стогне і відвертається".

зробиш для Мене"²¹⁶. І тому сказано також про Адама Рішона: "І створив Творець Всесильний людину - прах (афар) від землі (адама)"²⁰⁷. Прах (афар) - це Малхут, земля (адама) - це Біна, і завдяки підсолодженню властивості "прах (афар)" у властивості "земля (адама)", він удостоївся отримати мохін дихання життя (нешмат хаїм).

212) Після того, як прах підсолодився в землі, сказано: "І вдихнув у ніздрі її дихання життя", - це дихання життя включилося в прах, який отримав підсолодження, тобто в ґуф (тіло) Адама Рішона, подібно до некеви, яка стає вагітною від захара. Інакше кажучи, після того як це тіло включилося у властивість земля, тобто в Біну, піднявся ґуф (тіло) Адама Рішона в Нукву світу Ацилут, яка облачає Біну та піднімається в неї під час ібуру (зародження). І там він отримує дихання життя (нешмат хаїм), пройшовши стани ібур-єніка-мохін. І тоді з'єднуються нешама й ґуф.

Світло Біни називається "нешама", і після того, як ґуф отримує підсолодження та стає клі Біни, він стає гідним отримати світло Біни. І тоді з'єднуються світло й клі, та наповнюється прах, ґуф, всіма світлами, тобто властивостями руах і нешама. І тоді сказано: "І стала людина істотою живою"²⁰⁷, бо тепер виправлена людина тілом (ґуф) і душею (нешама) та збирається виправити й живити "істоту живу (нефеш хая)", тобто його Нукву.

Примирення і отримання дозволу

213) "І відбудував Творець (АВАЯ) Всесильний (Елокім) цю сторону"²⁰⁰. Мовиться про побудову цієї сторони і названо повне ім'я, так само, як у реченні "і створив Творець (АВАЯ) Всесильний (Елокім) людину". АВАЯ Елокім вважається повним ім'ям тому, що Аба ве-Іма встановили її у вигляді будови цієї сторони перш ніж Нуква входить в дім чоловіка свого, Зеір Анпіна. Тому написано тут повне ім'я, оскільки АВАЯ - це Аба, а Елокім - Іма. "Цю сторону" - про яку сказано: "Чорна я, але вродлива"²¹⁷, бо побудована вона у властивості "дзеркало, яке не світить", проте потім Аба ве-Іма виправили її таким чином, щоб примирився з нею чоловік її, і тоді сказано: "І привів її до чоловіка".

Пояснення сказаного. Дві дії наводяться в цьому уривку:

1. побудова сторони, як сказано: "І відбудував Творець Всесильний цю сторону"²⁰⁰;
2. приведення її до чоловіка, як сказано: "І привів її до чоловіка"²⁰⁰.

І це тому, що спочатку Аба ве-Іма вибудовують Нукву у властивості тільки лівої лінії, і вона вважається будовою цієї сторони. І тоді вона "чорна", оскільки в лівій лінії знаходиться тільки Хохма без хасадім, але Нуква не може отримати навіть світло Хохми без облачення світла хасадім, і вона темна. І тому вона називається дзеркалом, яке не світить. Але, разом з тим, сказано про неї, що говорить вона тоді: "Чорна я, але вродлива"²¹⁷, оскільки, хоча і чорна вона без світла, все ж добра, бо знаходиться в чертозі Аба ве-Іми, і ступінь її дорівнює Зеір Анпіну.

Адже вважається, що Зеір Анпін в цей час облачає праву лінію мохін Аба ве-Іми, що представляють собою Хохму і Хесед, а Нуква облачає ліву лінію мохін Аба ве-Іми, що представляють собою Біну і Гвуру. І тому вона не потребує того, щоби Зеір Анпін виправив її, оскільки вона є досконалою так само, як і він. І тоді сказано про них як про двох великих світил²¹⁸. І тому вона говорить в цей час: "Чорна я, але вродлива"²¹⁷, хоча вона і є властивістю "дзеркало, яке не світить". Але коли Нуква знаходиться в стані побудови цієї сторони, що відноситься до лівої лінії, вона знаходиться у суперечності із Зеір Анпіним так само, як ліва лінія знаходиться в суперечності з правою. Тому Аба ве-Іма повинні виправити її, щоб примирити з нею чоловіка її.

²¹⁶ Тора, Шмот, 20:21. "Жертовник з землі Ти зробиш для Мене і приноси на ньому свої всеспалення".

²¹⁷ Писання, Пісня пісень, 1: 5. "Чорна я, але вродлива, дочки Єрушалаїму, немов шатра Кедару, як завіси Шломо".

²¹⁸ Див. Зогар, главу Берешит, частина 1, статтю "Два великих світила", п.111, зі слів: "Сказане: "Два світила"...".

І для цього необхідна друга дія - "і привів її до чоловіка", тобто Аба ве-Іма виправили її, давши їй такий екран, щоб вона змогла отримати хасадім від Зеір Анпіна. І встановлення цього екрану визначається як приведення її до Зеір Анпіна, чоловіка її. Адже зараз Зеір Анпін може передати їй хасадім, і примиряється з нею чоловік її. Однак внаслідок виправлення цього екрану Нуква приходить до стану, коли немає у неї нічого свого, оскільки тепер вона повинна отримувати все від Зеір Анпіна, чоловіка свого²¹⁹. Отже з'ясувалися дві дії Аба ве-Іми:

1. побудова сторони, коли Нуква стає властивістю "дзеркало, яке не світить";
2. приведення її до чоловіка, коли у самої Нукви немає нічого.

214) Звідси зрозуміло, що батько і мати (аба ве-іма) нареченої повинні ввести наречену до володінь нареченого, як сказано: "Дочку мою віддав я цьому чоловікові в дружини"²²⁰. Звідси і далі чоловік її буде входити до неї, тому що це її дім, а не його. І тому він повинен входити до неї, як сказано: "І увійшов він до неї"²²¹, "і увійшов також до Рахелі"²²².

Світіння Хохми називається домом, як сказано: "Мудрістю влаштовується дім"²²³. І світіння Хохми не розповсюджується в жоден з парцуфів від Аба ве-Іми до Нукви, окрім самої Нукви, яка представляє собою поняття "бет решит"²²⁴. І тому дім належить їй, і Зеір Анпін не може світити світлом Хохми інакше, як під час зівуґу з нукви. І тому він повинен увійти до неї. Тому сказано: "І прибув він до неї", "і увійшов також до Рахелі". Спочатку сказано: "І привів її до чоловіка"²⁰⁰ тому, що до цих пір Аба ве-Іма повинні були виправляти її, даючи такий екран, щоб вона змогла отримати хасадім у своєму зівузі з Зеір Анпіним. А потім Зеір Анпін входить до неї, і весь дім належить Нукві.

215) І отримає дозвіл у неї до зівуґу, як сказано: "І досягнув він цього місця, і заночував там"²²⁵. Це означає, що спочатку отримав дозвіл. Звідси видно, що бажачий поєднатися із дружиною повинен домогтися її прихильності та привабити її до себе розмовами. А якщо не доб'ється її прихильності, то не зможе заночувати у неї, тому що їхнє бажання повинно бути як одне ціле, без будь-якого примусу.

Внутрішній сенс. Все, що має місце в порядку побудови ступеню, обов'язково має місце також і в порядку втілення цієї ступені. І тому ці дві дії в Аба ве-Іми для побудови Нукви мають місце також і в зівузі Нукви із Зеір Анпіним. Спочатку потрібно притягнути до неї світіння лівої лінії, подібно до першої дії Аба ве-Іми при побудові цієї сторони. А потім він здійснює з нею зівуґ та дає їй світло хасадім від своєї середньої лінії, подібно до другої дії Аба ве-Іми, про яку сказано: "І привів її до чоловіка"²⁰⁰, що означає - виправлення екрану, щоб вона була гідна отримання світла хасадім.

Перша дія називається отриманням дозволу або примиренням, тому що до цього вона знаходиться у суперечності з Зеір Анпіним, адже походить від лівої лінії, а Зеір Анпін - від правої. І тому існує між ними розбіжність, що виникає між лівою та правою лініями. Тому Зеір Анпін повинен домогтися її прихильності до зівуґу, проте вона примиряється тільки внаслідок притягнення світіння лівої лінії, яка є основною її властивістю.

І вона не йде на зв'язок між ними, перш ніж зла основа пробуджується у неї, і тоді вони зв'язуються між собою²²⁶. Тому що злу основу символізує ліва лінія, і оскільки знаходиться в суперечності з ним, вона не з'єднується з ним до того, як він притягне до неї від світіння лівої лінії, тобто - пробудження злої основи. "А якщо не доб'ється її прихильності, то не зможе заночувати у неї, тому що їхні бажання повинні бути як одне ціле, без будь-якого примусу", -

²¹⁹ Див. Зоґар, главу Берешит, частина 1, п. 113, зі слів: "У стані "два великих світила"...".

²²⁰ Тора, Дварім, 22:16.

²²¹ Тора, Берешит, 29:23. "І було ввечері: і взяв той Лею, свою дочку, і привів її до нього. І увійшов він до неї".

²²² Тора, Берешит, 29:30. "І увійшов також до Рахелі, і любив він Рахель більше, ніж Лею. І служив він у нього ще сім років другим".

²²³ Див. Зоґар, главу Берешит, частина 1, п. 7, зі слів: "Пояснення. Під час скорочення...".

²²⁴ Див. Зоґар, главу Берешит, частина 1, п. 340.

²²⁵ Тора, Берешит, 28:11. "І досягнув він цього місця, і заночував там, коли зайшло сонце. І взяв він з каміння того місця, і поклав собі в узголів'я, і ліг на цьому місці".

²²⁶ Див. вище, п. 208.

адже перш ніж притягне до неї світіння лівої лінії, вона не приходить до згоди, і це буде вважатися насильством.

Людина, яка підносить МАН про єдність Зеір Анпіну і Нукви, теж повинна пробудити ці дві дії Аба ве-Іми. Перша дія - це світіння лівої лінії, на яке вказує сказане про Якова: "І досягнув він цього місця"²²⁵, тому що не можна досягти інакше, як добившись прихильності, як сказано: "І не благай Мене"²²⁷. "Примирення" - означає притягнення світіння лівої лінії. А друга дія Аба ве-Іми - це виправлення екрану, що робить її здатною отримати хасадім, на що вказують слова уривку: "І взяв він від каменів цього місця і поклав собі в узголів'я"²²⁵, тому що екран називається каменем. І завдяки цим двом діям, створюється вища єдність, про яку сказано: "І ось Творець стоїть над ним"²²⁸. І тому Зогар наводить тут підтвердження зі сказаного: "І досягнув він цього місця".

216) "І досягнув він цього місця, і заночував там, коли зайшло сонце"²²⁵ - вказує на те, що людині заборонено користуватися постіллям днем. Пояснення. "І досягнув він цього місця", - тобто притягнув світіння лівої лінії, що називається примиренням. І під час притягнення лівої лінії, затьмарюється Нуква і стає властивістю "дзеркало, яке не світить", оскільки через відсутність хасадім вона не може отримати світло Хохми. І тому "заночував він там, коли зайшло сонце", бо разом із притягненням світіння лівої, відразу ж уходить світло дня, і темніє ніч.

І тому людині заборонено користуватися постіллям днем. Тому що необхідно зробити примирення перед злиттям (зівуг'ом), тобто притягнути світіння лівої лінії, а світіння лівої лінії не відбувається вдень, оскільки відразу ж з появою світіння лівої лінії йде світло дня та настає нічна темрява. Тому сказано: "Встає вона ще вночі"²²⁹. Тому той, хто добивається близькості днем, не може зробити примирення, а без примирення заборонене злиття (зівуг').

"І взяв він з каміння цього місця"²²⁵. Навіть якщо у царя будуть золоте ложе і величні облачення для ночівлі, а цариця приготувала йому ложе з каменів, то своє він повинен полишити і заночувати на тому, що вона приготувала йому, як сказано: "І ліг на цьому місці"²²⁵, - тобто на каменях. Пояснення. Хоча і є у Зеір Анпін досконалі мохін, "у вінці, яким прикрасила його мати (іма)"²³⁰, котрі складаються самі по собі з правої та лівої ліній, все ж, для того щоб зробити зівуг' із Нуквою, він залишає свою власну властивість, і здійснює зівуг' (злиття) з нею в її властивості, тому що це її дім.

217) "І сказав чоловік: "Ця цього разу кістка від моїх костей і плоть від плоті моєї!"²³¹, - це красномовство спрямоване на те, щоб розвинути свою любов з нею і залучити її до свого бажання, аби розпалити в ній любов. Подивіться, якими приємними є ці розмови, яку любов пробуджують ці слова - "кістка від моїх костей і плоть від плоті моєї", що показують їй, що вони одне ціле і немає між ними ніякого поділу.

Пояснення. Є чотири властивості в мохін, звані "кістки, сухожилля, плоть і шкіра", і це - Хохма, Біна, Тіферет і Малхут, які діляться на ті, що відносяться до правої лінії та до лівої. Хохма і Тіферет - відносяться до правої, Біна і Малхут - до лівої. До зівугу в Нукви є тільки ліва сторона мохін, Біна і Малхут, тобто властивості "сухожилля і шкіра" цих мохін. А завдяки зівугу вона набула від Зеір Анпіну праву сторону, Хохму і Тіферет. І тому сказано: "Ця цього разу", - тобто за допомогою здійснюваного зараз зівугу стає Нуква "кістка від моїх костей і плоть від плоті моєї", бо вона досягає від нього також і правої сторони, званої "кістки й плоть", тобто Хохми і Тіферет. І коли вона складається з Хохми і Біни, Тіферет і Малхут, як Зеір Анпін, то стає з ним одним цілим без поділу.

²²⁷ Пророки, Єрміягу, 7:16. "Ти ж не проси за цей народ, і не піднось за них благання і прохання, і не благай Мене, бо Я не почую тебе".

²²⁸ Тора, Берешит, 28:13. "І ось, Творець стоїть над ним і каже: "Я Творець - Всесильний Авраама, батька твого, і Всесильний Іцхака. Землю, на якій ти лежиш, - тобі віддам її та нащадкам твоїм".

²²⁹ Писання, Притчі, 31:15. "Встає вона ще вночі, роздає їжу в домі своєму і урок служницям своїм".

²³⁰ Писання, Пісня пісень, 3:11. "Вийдіть і подивіться, дочки Циону, на царя Шломо у вінці, що прикрасила його мати в день весілля його та в день радості серця його".

²³¹ Тора, Берешит, 2:23. "І промовив Адам: "Ця цього разу кістка від моїх костей і плоть від плоті моєї! Ця названа буде дружиною (іша), бо від чоловіка (іш) взята вона".

218) Тепер він починає прославляти її: "Ця названа буде дружиною"²³¹, - тобто немає такої, що подібна до неї, дім нею славиться, всі жінки перед нею, як мавпа перед людиною. Однак слова "ця названа буде дружиною" є досконалістю всього. Ця, а не інша. Пояснення. Слово "дружина (іша נשך)" складається з слів "вогень Творця (еш га-Шем 'ה שך)", і це досконалість світіння лівої лінії, званої "вогень", який пов'язаний із буквою "гей ה", Нуквою. Тому він прославляє її: "Вона названа буде дружиною", - адже по причині світіння Хохми, що світить в ній після того, як вона включилася до властивість хасадім чоловіка її, наречена вона дружиною, і це - світіння Хохми, зване "вогень (еш שך)", як сказано: "І буде світло Творця вогнем"²³².

"Немає подібної до неї" - тому, що світіння Хохми не розкривається не жодному ступені, окрім неї. І сказано, що слова "ця названа буде дружиною" є досконалістю всього. Ця, а не інша. Інша не називається дружиною, через те що в іншій немає світіння Хохми.

І все це - слова любові, як сказано: "Багато жінок відзначилися благочестям, але ти перевершила всіх їх"²³³. Пояснення. Нуква Зеір Анпіню є останнім ступенем світу Ацилут, але тим не менше, розкриття Хохми не відбувається на жодному ступені, окрім неї, хоча вони є вищими за неї²³⁴. І це "останнє кільце" стає "початком (решит)", як сказано: "Багато жінок відзначилися благочестям". І хоча вони вище за неї, але, все ж "ти перевершила всіх їх"²³³, - тому що в ній розкривається світіння Хохми і вона стає початком (вирішить).

219) "Тому покине чоловік свого батька та матір свою і припаде до дружини своєї"²³⁵, - щоб жити з нею в любові та пристати до неї. Після того, як пробудився він до неї, звернувшись з усіма цими речами, сказано: "А змії був хитріший"²³⁶. Тому що прокинулася зла основа, щоб включитися до неї та прив'язати її до тілесних жаг, і розпалити її іншими речами, якими насолоджується зла основа.

220) "І побачила жінка, що добрим є дерево для їжі і жадане для очей"²³⁷, - тобто прийняла злу основу із бажанням і нетерпінням. "І дала також чоловікові своєму разом із собою", - тому що загорілася тоді пристрасстю до чоловіка свого, щоб піднятися до нього в бажанні і любові. Діяння, про яке мовиться в цих уривках, представлене людям у такому вигляді, в якому воно відбувається нагорі, у вищих ЗОН. Іншими словами, хоча ці уривки і говорять про те, що відбувається внизу з Адамом та Хавою, все ж, мається на увазі в них те, що відбувається нагорі з вищими ЗОН, щоб люди по ним звіряли діяння свої.

221) Якщо в цих уривках йдеться про вищі ЗОН, яким же чином можна пояснити, що нагорі до Нукви включилася зла основа? Зла основа не діє у вищій Нукві, але в тому, що відбувається у вищих розуміється те, що виникає внизу, - в їхніх вітах, тому що немає нічого внизу, що не мало б нагорі свого кореня, від якого воно бере свій початок і зростання. І також добра та зла основи походять зі сторони своїх вищих коренів: добра основа походить з вищої правої лінії, а зла основа - з вищої лівої. І вища ліва сторона включається до ґуф, Нукви, щоби з'єднатися з нею в одне ціле, як сказано: "Ліва рука його - під мою головою"¹²⁶.

Тому під злою основою, що розбирається тут, мається на увазі властивість вищої лівої лінії, від якої походить зла основа. І тому в розглянутих тут уривках з'ясовується як те, що відбувається нагорі, із ЗОН, і так і те, що внизу - із Адамом та Хавою. Звідси і далі сенс слів прихований під тонким шаром смоли так, що не важко розгадати його, в якому вигляді все це відбувається нагорі, і навіть мала дитина, що вивчає Тору, може з'ясувати це.

Той, хто відправився в дорогу

²³² Пророки, Єшаягу, 10:17.

²³³ Писання, Притчі, 31:29.

²³⁴ Див. Зогар, главу Берешит, частина 1, п.344.

²³⁵ Тора, Берешит, 2:24. "Тому покине чоловік свого батька та матір свою, і припаде він до дружини своєї, і стануть вони плоттю єдиною".

²³⁶ Тора, Берешит, 3 : 1. "А змії був хитріший понад усіх звірів польових, яких створив Творець Всесильний".

²³⁷ Тора, Берешит, 3:6. "І побачила жінка, що дерево добре для їжі, і що воно пожадливо для очей і бажане дерево для пізнання; і взяла плодів його та їла, і дала також чоловікові своєму разом з собою, і він їв".

222) Рабі Шимон відправився в Тверію, і разом з ним були рабі Йосі та рабі Єгуда, і рабі Хія. В середині шляху вони побачили рабі Пінхаса, що прямував до них. Коли з'єдналися всі разом, спустилися зі своїх ослів і сіли під одним з дерев, які росли на цій горі. Сказав рабі Пінхас: "Ну ось ми сіли", - тобто ми готові слухати речення Тори, щось з тих чудових речей, які вимовляєш ти кожен день, мені хочеться почути.

223) Почав свою промову рабі Шимон, проголосивши: "І здійснив він переходи свої від Негеву до Бейт-Елю"²³⁸. В уривку "і здійснив він переходи свої" використано множину, слід було б сказати в однині - "перехід свій". Чому ж сказано у множині: "переходи свої"? Однак це два переходи - власний перехід і пересування Шхіни. Адже будь-яка людина має завжди перебувати у властивостях захар та некева, щоб зміцнювати віру. І тоді Шхіна ніколи не віддалиться від неї.

224) А якщо хтось вирушив у дорогу, не перебуваючи при цьому у властивостях захар і некева, хіба Шхіна уходить від нього? Кожен, хто вирушає в дорогу, повинен піднести свою молитву до Творця, перш ніж він вирушив в дорогу, щоб ще вдома повернути до себе Шхіну, поки він знаходиться у властивостях захар та некева. Після того, як підніс молитву і вихвалання, і Шхіна перебуває над ним, він може відправлятися у свою дорогу, тому що Шхіна поєдналася з ним, щоб був він захаром і некевою в місті, тобто в домі своєму, та захаром і некевою в полі, коли відправився в дорогу. Адже Шхіна поєдналася з ним. І про це сказано: "Праведність перед ним піде"²³⁹, - тобто Шхіна, звана праведністю, і тоді "направить у дорозі стопи його".

225) Всякий раз, коли людина відпочиває в дорозі, вона повинна остерігатися прогрішити в діяннях своїх, щоб не відвернувся від неї вищий зівуґ, тобто Шхіна, і тоді вона позбудеться досконалості, переставши бути захаром й некевою. Навіть в місті чоловік повинен бути обережним в діяннях своїх, коли нуква його знаходиться з ним, і вже тим більше, - в дорозі, коли Шхіна, звана вищим зівуґом, з'єднана з ним. І, крім усього, вищий зівуґ, тобто Шхіна, оберігає його в шляху та не залишає його до самого повернення додому. І тому він, звичайно ж, повинен бути обережним в діяннях своїх, щоб не привести до відсторонення від нього Шхіни.

226) І коли приходить додому, він повинен порадувати дружину свою, бо вона викликала цей вищий зівуґ (злиття). Адже завдяки дорожній молитві, яку він проголосив ще вдома, коли перебував у досконалості, оскільки перебував у властивостях захара і нукви, він удостоївся вищого зівуґу в дорозі²⁴⁰. Таким чином, дружина його викликала вищий зівуґ в дорозі, тобто присутність Шхіни. І коли входить до дружини, він повинен доставити їй радість з двох причин. По-перше, через радість зівуґу, тому що цей зівуґ є радістю заповіді. А радість заповіді - це радість Шхіни.

227) Але, крім цього, він просто примножує мир в домі, як сказано: "І дізнаєшся, що благополучне шатро твоє, і оглянеш ця оселю твою, і не згрішиш"²⁴¹. А якщо не згадує про дружину свою, - це гріх, тому що применшує велич вищого зівуґу, тобто Шхіни, яка здійснила з ним у дорозі зівуґ (злиття), який викликала дружина його. І якщо він не відповідає вдячністю Творцеві, то показує, тим самим, що вищий зівуґ не важливий йому, применшуючи велич його.

228) І друга причина, за якої він повинен радувати дружину свою. Адже якщо вона стає вагітною від цього зівуґу (злиття), то вищий зівуґ наповнює її святою душею (нешама). Тому що союз вищого зівуґу, що наповнює душею (нешама), - це союз Творця. Таким чином, постійною пам'яттю про дружину свою він викликає злиття Творця зі Шхіною Його. І тому повинен утримувати намір під час цієї радості подібно до того, як слід утримувати намір в

²³⁸ Тора, Берешит, 13:3. "І здійснив він переходи свої від Негеву до Бейт-Елю, до місця, де було шатро його спочатку, між Бейт-Елем та Аєм".

²³⁹ Писання, Псалми, 85:14. "Праведність перед ним піде, і направить у дорозі стопи його".

²⁴⁰ Див. вище, п.224.

²⁴¹ Писання, Йов, 5:24.

суботньому злитті - злитті мудреців. Інакше кажучи, святість цього зівугу (злиття), коли він з'являється, завершивши свій шлях, дорівнює святості зівугу ночі суботи.

Тому сказано: "І дізнаєшся, що благополучне шатро твоє", - бо Шхіна приходить разом з тобою і перебуває в домі твоєму. І тому: "Оглянеш житло твоє, і не згрішиш", - оскільки не згрішиш в доставлянні Шхіни радості заповіді. Інакше кажучи, він не перешкоджає наповненню його душею (нешама) від зівугу Творця і Шхіни, що є великим гріхом.

229) Таким же чином учні мудреців, які відлучаються від дружин своїх на протязом усіх днів тижня, щоб не припиняти вивчення Тори, - вищий зівуг відбувається в них, і Шхіна не віддаляється від них, щоб були вони властивістю захар і некева. Після настання суботи учні мудреців повинні доставити радість своїм дружинам в ім'я величі вищого зівугу, оскільки ті викликали вищий зівуг, що наповнює душі, і серце їхнє має відповідати волі їх Господаря.

У звичайних людей є два шляхи. Коли вони знаходяться в дорозі, то перебувають у вищому зівузі, коли вдома - в нижньому зівузі. І ті ж два шляхи розрізняють у учнів мудреців, але відокремлюючи будні від суботи. У будні вони відлучаються від своїх дружин, щоб займатися Торою, і тоді вони як такі, що вийшли в шлях, тобто знаходяться у вищому зівузі. А в ніч суботи вони немов повернулися додому провідати дружин своїх, і вони притягують вищу душу (нешама) від зівугу (злиття) Творця зі Шхіни Його.

230) І, також, в разі, коли дружина його перебуває в дні нечистоти своєї, і він дотримується заповіді подружньої чистоти як годить, то вищий зівуг з'єднується з ним, щоб перебував у властивості захара і некеви. А після того, як дружина його стає чистою, він повинен доставити їй радість заповіді, вищу радість. І всі ці причини спрямовані до однієї мети, і всі ті, хто досягає віру, повинні направити до цього серце своє.

231) Хіба чоловік, який вийшов у дорогу, не піднесений більше, ніж коли він знаходиться вдома, за рахунок вищого зівугу, що здійснюється з ним під час перебування в дорозі? Коли чоловік перебуває вдома, основою дому є дружина його, тому що завдяки заслугам дружини його, Шхіна не відсторонюється від дому його. Сказано про це: "І привів її Іцхак до шатра Сари, матері своєї"²⁴², - тобто свіча знову засяяла, як за часів Сари, матері його, тому що Шхіна знову приходить в дім завдяки заслугам Рівки. Таким чином, Шхіна перебуває в домі завдяки дружині його.

232) Вища Іма, Біна, знаходиться у захара, Зеір Анпіна, лише в той час, коли дім влаштований та з'єднуються захар і нуква, тобто ЗОН. Тоді вища Іма передає благословення, щоб благословити ЗОН. Подібно до цього нижня Іма, Шхіна, знаходиться у захара, тобто нижнього Адама, лише в той час, коли влаштований дім, і захар входить до нукви і вони з'єднуються один з одною. Тоді нижня Іма, Шхіна, точно також передає їм благословення, щоб благословити їх.

233) І тому двома нуквами прикрашається захар в своєму домі, подібно до вищого Зеір Анпіна. Сказано: "До меж піднесення світу"²⁴³. "До (ад ту)" - це мохін вищого Едену, "межі піднесення світу" - це дві нукви, звані піднесеннями світу:

1. вища нуква, Біна, бажає виправити захара і прикрасити його властивістю мохін де-Г'АР та благословити його властивістю хасадім;
2. нижня нуква бажає поєднатися в захарі та жититися від нього, від мохін властивості "до (ад ту)".

Іншими словами, внаслідок того, що нижня нуква прагне до захара, щоб отримати мохін властивості "до (ад ту)", вища нуква, Іма, прагне передати захару ці мохін. І тому захар прикрашається за допомогою двох цих нукв, тому що якби не нижня нуква, яка потребує мохін "до (ад ту)", тобто мохін властивості Хохма, вища Іма не передавала б ці мохін захару, бо захар потребує не їх, а в прихованих хасадім.

²⁴² Тора, Берешит, 24:67. "І привів її Іцхак до шатра Сари, матері своєї. І взяв він Рівку, і стала вона йому дружиною, і він полюбив її. І розраду знайшов Іцхак після втрати матері своєї".

²⁴³ Тора, Берешит 49:26 "Благословення батька твого перевищують благословення моїх батьків до меж піднесення світу. Нехай будуть вони на голові Йосефа і на тімені того, хто відрізнився від братів своїх".

234) Все, що з'ясувалося щодо захара нагорі, стосується також і захара внизу - Адама (людини) цього світу. Коли чоловік одружується, до нього спрямовані "межі піднесення світу", і він прикрашається двома нуквами, званими "піднесення світу": одна - вища, Шхіна, інша - нижня, дружина його. Вища, Шхіна, дає йому благословення, а нижня, дружина його, живиться від нього та з'єднується в ньому.

235) Коли він виходить у дорогу, це відбувається не так, тобто він не прикрашається двома нуквами, а тільки вища Іма, Шхіна, з'єднується з ним під час перебування у дорозі, а нижня, дружина його, залишається вдома. А коли повертається додому, він знову повинен прикрасити себе двома нуквами. Таким чином, той, хто сидить вдома, є набагато важливішим за того, хто відправляється в дорогу. Тому що той, хто сидить вдома прикрашається двома нуквами, як сказано: "До меж піднесень світу", тоді як у того, що виходить у дорогу, є тільки одна вища нуква.

Голос і мовлення

236) Тора, Зеір Анпін, встановлюється між двома домами, між двома нуквами, тому що Нуква називається "дім". Як сказано: "І буде він святилищем... для обох домів Ізраеля"²⁴⁴. Перший дім є вищим і прихованим, вища Іма, Біна, а інший дім більш відкритий. Вищий і прихований, Біна, - це гучний голос, про який сказано: "прорік... гучним голосом, і більше не продовжував"²⁴⁵.

237) Цей голос є внутрішнім, і він не чутний та не розкривається. Відсутній, - тобто в голосі, не розкривається - в мовленні. І це відбувається, коли з'єднання піднебіння й горла промовляє букву "гей" пошепки, і тоді вона є зовсім беззвучною, а цей зівуґ виходить завжди і ніколи не припиняється. І це - тонкий внутрішній голос, який не чутний світові.

Пояснення. Коли в мохін, що виходять і породжені від зівуґу, є світіння Хохми, вважається, що вони чутні зовні, і вони розкриваються за допомогою зівуґу голосу й мовлення. Але в час, коли ці мохін є властивістю хасадім, укритих та прихованих від світіння Хохми, вважається, що вони не чутні зовні і не розкриваються. Зівуґ вищих Аба ве-Іми здійснюється за допомогою властивостей "піднебіння (хех)" і "горло (гарон)" Аріх Анпіну, властивість "піднебіння" відповідає Абі, властивість "горло" - Імі. І оскільки Аба ве-Іма завжди знаходяться у стані прихованих хасадім, про який сказано: "Бо бажає милості (хафец хесед) Він"²⁰, вважається, що їхній зівуґ в "гей" відбувається в приховуванні, подібно до того як вимовляється буква "гей" за допомогою зівуґу (поєднання) піднебіння й горла, коли вона є нечутною зовні. Голос при проголошенні букви "гей" символізує Іму, вищу Нукву Зеір Анпіну, яка одержує від Аби. І про неї мовиться в уривку: "прорік... гучним голосом і більше не продовжував"²⁴⁵, - тому що зівуґ Аба ве-Іми є постійним, зівуґом, який ніколи не переривається, і тому він називається "гучний голос".

238) Від Аба ве-Іми, які є властивістю "гучний голос", виходить Тора, звана "голос Яакова", тобто Зеір Анпін. І цей голос, який чутний, походить від нечутного голосу, тобто від Аба ве-Іми. А потім з'єднується з ним мовлення, тобто його Нуква, і це мовлення виходить та розкривається зовні завдяки силі і мужності голосу Яакова. І цей голос Яакова, званий Торою, тобто Зеір Анпін, утримується між двома Нуквами. Утримується в тій, яка всередині й не чутна, в Імі, та утримується в тій, яка зовні, в Нукві. Внутрішня Нуква, Іма, передає йому мохін і благословення, а зовнішня Нуква, його Нуква, отримує від нього ці мохін і благословення.

239) Двоє не чутні зовні та є властивістю прихованих хасадім, а двоє чутні зовні й знаходяться у властивості хасадім, що розкрилися в світінні Хохми. Двоє, яких не можна почути зовсім, - це вища прихована Хохма, тобто Аріх Анпін, який встановлюється в думці й

²⁴⁴ Пророки, Єшаягу, 8:14. "І буде він святилищем і каменем спотикання, і перегородною скелею для обох домів Ізраелю, і пасткою і тенетами для жителів Єрушалаїму".

²⁴⁵ Тора, Дварім, 5:19. "Слова ці прорік Творець усьому вашому зібранню з гори, з вогню, хмари й імлі, гучним голосом, та більше не продовжував".

одягається в неї, тобто у вищого Абу, який не розкривається в мовленні та не чутний навіть у властивості голос. А потім він виходить і розкривається трохи в нечутному шепоті, тобто у вигляді букви "гей", що вимовляється тим, хто називається "гучний голос". І це голос тихий та такий, що вимовляється пошепки, тобто вища Іма. І ці двоє, тобто Аба ве-Іма, не є чутними.

240) Двоє, які є чутними, виходять з тих двох, які не є чутними. І це "голос Яакова", Зеір Анпін, і мовлення, що з'єднується з ним, Нуква Зеір Анпін. Гучний голос, що вимовлений пошепки і нечутний, тобто Біна, є домом для вищої Хохми, тобто Аба, тому що будь-яка некева називається домом. І тому Біна, котра є властивістю некева, називається домом. А останнє мовлення, тобто Нуква Зеір Анпіну, є домом (байт) для голосу Яакова, званого Торою, тобто для Зеір Анпіна. І тому Тора починається з букви "бет", тобто "бейт (дім) решит (початку)".

241) "Спочатку створив Всесильний (Елокім)" є рівносильним сказаному: "І відбудував Творець Всесильний цю сторону"²⁰⁰. Словом, тут мається на увазі побудова Нукви за допомогою Аба ве-Іми.

"(Ет) небеса", тобто великі ЗОН, - є рівносильним сказаному: "І привів її до чоловіка"²⁰⁰.

"І (ве-ет) землю", тобто малі ЗОН, - є рівносильним сказаному: "Кістка від моїх костей"²³¹.

Пояснення. "Створив (бара)" вказує на створення вкритої властивості, і це властивість "ашер", яка вийшла з "решит (початку)". Інакше кажучи, це стан, при якому літери ЕЛЄ (הלע) Біни опускаються в ЗОН, і Біна залишається у властивості ВАК з двома буквами МІ (ימ)²⁴⁶. А потім до них знову піднімаються букви ЕЛЄ (להע), і вона знову досягає властивості ГАР, і сповнюється ім'я Елокім (עלוקים). Це означають слова "спочатку (берешит) створив (бара) Всесильний (Елокім)". І разом з літерами ЕЛЄ, що піднімаються Біною, піднімаються також і ЗОН, оскільки вони злиті з ними, і вони досягають там мохін Біни²⁴⁷. Таким чином, побудова Нукви здійснюється за допомогою її підйому в парцуф Аба ве-Іма, властивість Біни, у вигляді "спочатку (берешит) створив (бара) Всесильний (Елокім)", і в цих словах міститься вказівка на підйом ЗОН в парцуф Аба ве-Іма й осягнення з їхнього ступеню цієї будови, тобто мохін. І тому "Спочатку створив Всесильний (Елокім)" є рівносильним сказаному: "І відбудував Творець Всесильний цю сторону"²⁰⁰.

"І привів її до чоловіка"²⁰⁰, - це виправлення екрану в Нукві, щоб зробити її здатною отримати хасадім від Зеір Анпіну. Під словами "і привів її" мається на увазі велика Нуква, що розташована від хазе Зеір Анпіну й вище, на яку вказує слово "ет" в сказаному "(ет) небеса". І тому "(ет) небеса" є рівносильним сказаному: "І привів її до чоловіка". Інакше кажучи, слово "ет" - це велика Нуква властивості "небеса", тобто Зеір Анпін, і про неї сказано "привів її до чоловіка", тобто зробив її здатною отримати хасадім.

Десять сфірот Кетер-Хохма-Біна-Тіферет-Малхут (КАХАБ ТУМ) називаються: "мозок-кістки-сухожилля-плоть-шкіра". Таким чином, властивість "кістки" вказує на Хохму. Тому слова "та (ве-ет) землю" вказують на малу Нукву, що розташована нижче від хазе, ту єдину, яка встановилася для отримання Хохми. І сказане про неї "кістка від моїх костей" означає, що вона отримує Хохму. "І звичайно ж, вона є землею життя", - тобто мала Нуква, на яку вказують слова "і (ве-ет) землю", називається землею життя. Тому що світло Хохма називається світлом хая (життя), і тому Нуква в той час, коли у неї є це світло Хохма, називається землею життя. І про це сказано: "Мудрість (хохма) несе життя тим, хто осягає її"²⁴⁸.

Слово Творця до володаря мого

²⁴⁶ Див. Зогар, Берешит, частина 1, п.4, статтю "Сяйво небозводу", зі слів: "І так "початок (решит)" створив...".

²⁴⁷ Див. Зогар, Берешит, частина 1, п.5, зі слів: "Якщо про парцуф ІШСУТ мовиться...".

²⁴⁸ Писання, Коелет, 7:12. "Якщо вибрати між покровом мудрості та покровом багатства, то кращім є знання - мудрість несе життя тим, хто осягає її".

242) "Давиду. Псалом. Слово Творця до володаря мого: "Сиди праворуч від Мене, поки Я не зроблю ворогів підніжжям твоїм!"²⁴⁹. "Слово Творця до володаря мого", - тобто найвищий ступінь, Зеір Анпін, каже нижньому ступеню, Нукві: "Сиди праворуч від Мене", - щоб поєднати західну сторону, Нукву, тобто ліву сторону, з південною, Хеседом, який є правою стороною Зеір Анпіну, з метою знищити силу народів-ідоловірців, як сказано : "Поки не зроблю ворогів підніжжям твоїм!".

"Слово Творця" - це Яаков, тобто Зеір Анпін, "володарю моєму", як сказано: "Ковчег заповіту Володаря всієї землі"²⁵⁰, - це Нуква. Пояснення. Нуква, в основі своїй, є властивістю Хохми, тому про неї сказано: "Кістка від моїх костей"²⁵¹. І весь той час, поки у неї немає хасадім, щоб одягтися в них, зовнішні властивості можуть утримуватися в ній. Тому каже їй Зеір Анпін: "Сиди праворуч від Мене", - щоб отримувати хасадім від сфери Хесед, правої сторони Зеір Анпіну, і тоді вона зможе підпорядкувати собі всі сили суду.

243) "Слово Творця" - це "йовель (п'ятдесятий рік)", Біна. "володарю моєму" - "шміта (сьомий рік)", Нуква, про яку сказано: "Люблю я господаря свого"²⁵¹. "Йовель (п'ятдесятий рік)" говорить "шміті (сьомий рік)": "Сиди праворуч від Мене". Тому що права лінія, хасадім, перебуває у властивості "йовель (п'ятдесятий рік)", Біни, а "шміта (сьомий рік)", Нуква, повинна поєднатися із правого лінією.

244) "Шміта (сьомий рік)", Нуква, не втілила повністю зв'язок з правою та лівою сторонами, з дня своєї появи. Коли Нуква хоче встановити зв'язок з правою та лівою сторонами, Зеір Анпін простягає свою ліву руку назустріч їй, тобто спочатку передає їй мохін, наявні в точці шурук, що представляють собою ліву лінію без правої, і тоді створює цей світ - Нукву у властивості лівої лінії в ній, звану "цей світ".

І оскільки вона тепер складається лише з властивості лівої лінії, - немає у неї становлення, тобто довершених мохін, тепер, протягом шести тисяч років, до настання сьомого тисячоліття. Тому, що тільки в цей день Нуква з'єднується з правою лінією, з хасадім, і тоді Нуква буде в правильному поєднанні між правою та лівою лініями у довершеному становленні, тобто в досконалих мохін, і будуть тоді "небеса нові і земля нова"²⁵². І тепер вона ніколи більше не зрушиться звідти, бо назавжди встановиться в правильному поєднанні між правою та лівою лініями.

245) Якщо тільки в сьомому тисячолітті Нуква встановить зв'язок із правою лінією, то як тлумачиться сказане: "Сиди праворуч від Мене", що означає саме шість тисяч років, а не сьоме тисячоліття? Однак вказівка "сиди праворуч від Мене" відноситься тільки до певного часу, тому що потім сказано: "Поки не зроблю ворогів підніжжям твоїм!", - тобто тільки призначений час, а в сьомому тисячолітті вона ніколи більше не зрушиться звідти. І сказано про неї в цьому стані: "Бо вправо і вліво поширишся"²⁵³, - тобто тоді вона включить себе до правої та лівої лінії, і стануть вони в ній одним цілим.

246) Слова "(ет) небеса" вказують на вищу Шхіну, тобто Нукву, що розташовану від хазе Зеір Анпіну й вище. "І (ве-ет) землю" - це нижня Шхіна, Нуква, яка розташована від хазе Зеір Анпіну і нижче, у поєднанні властивостей захар і нуква, як одне ціле. Тобто і вища Нуква з'єднана із захаром - великим Зеір Анпіним, і нижня Нуква з'єднана із захаром - малим Зеір Анпіним.

Полум'я, що піднімається

²⁴⁹ Писання, Псалми, 110:1.

²⁵⁰ Пророки, Єгошуа, 3:11. "Ось ковчег заповіту Господаря всієї землі переходить перед вами через Ярдєн".

²⁵¹ Тора, Шмот, 21:5. "Але якщо раб скаже: "Люблю я господаря свого, дружину свою та дітей своїх; не піду на волю".

²⁵² Пророки, Єшайягу, 65:17. "Бо ось Я створюю небеса нові і землю нову, і не буде згадане колишнє, і не прийде до серця".

²⁵³ Пророки, Єшайягу, 54:3. "Бо вправо і вліво поширишся ти, а нащадки твої народами заволодіють та міста спорожнілі заселять".

247) Є два речення. Перше: "Бо Творець Всесильний твій - це вогонь, який пожирає"²⁵⁴, що означає, що неможливо пристати до Нього так само, як неможливо пристати до вогню. А друге речення: "А ви, що пристали до Творця Всесильного вашого, - живими є всі ви нині"²⁵⁵, - тобто можливо пристати до нього. "Бо Творець Бог твій - це вогонь, який пожирає", - пожирає інший вогонь, тобто Він пожирає і знищує його, тому що є вогонь, який сильніший за звичайний вогонь.

248) Кожен, хто бажає пізнати мудрість святої єдності, повинен звернути увагу на полум'я, котре піднімалося від вугілля, або піднімається від палаючої свічки, тому що полум'я може підніматися тільки об'єднавшись з чимось твердим.

249) В полум'я, що піднімається, є два світла. Одне - це сяюче біле світло, а інше - це світло, в якому утримується це біле світло, і це чорне світло або синє. Білий світло, яке світить, знаходиться нагорі, і це світло піднімається прямим шляхом, а під ним знаходиться синє світло або чорне, що є престолом для білого світла.

250) І це сяюче біле світло встановлюється над синім світлом, і вони включаються одне в одного та з'єднуються, щоб бути абсолютно одним цілим. А інше світло, чорне або ж синє на вигляд, що знаходиться нижче за нього, є престолом величі для білого світла. Тому воно синє на вигляд, оскільки є престолом величі, а престол величі подібний своїм відтінком до синіти.

251) Цей престол, що відноситься до властивості синього або чорного світла, з'єднаний з іншим предметом, що підтримує горіння і знаходяться під ним та спонукає його включитися до білого світла.

252) І це синє й чорне світло іноді знову стає червоним, а біле світло, що знаходиться над ним, ніколи не змінюється, і воно завжди біле. Однак синє змінюється, забарвлюючись в ці кольори, - іноді воно синє й чорне, а іноді червоне.

253) Синє світло включається до двох сторін, нагорі - до білого світла, внизу - в грубу матерію, що знаходиться під ним, у ґніт, який виправлений для нього, - щоб світити, утримуючись в ньому, тому що ґніт дає йому утримання, і завдяки цьому воно зливається із білим світним світлом.

Пояснення сказаного. Біле світло - це світло хасадім, світло Зеір Анпіну, що позначається буквами "йуд-гей-вав іה" імені АВАЯ (יהוה). А синє або чорне світло - це світло Нукви, що позначається останньою "гей ה" імені АВАЯ (יהוה). Біле світне світло - це світло точки холам, яке є світлом хасадім і правої лінії, а також світлом вищих Аба ве-Іми. Синє або чорне світло - це світло точки шурук, що є світлом Хохми і лівої лінії, а також світлом ІШСУТ. І відомо, що дві ці лінії, права й ліва, які виходять від двох точок, холам і шурук, знаходяться в суперечності і не можуть світити до тих пір, поки не вийде ступінь хасадім на екран точки хірік, тобто на екран Зеір Анпіну, що являє собою першу стадію. І він стає середньою лінією, котра узгоджує над двома лініями, правою й лівою, при цьому вони включають одна іншу, і тоді ліва отримує світіння хасадім від правої, а права отримує світіння Хохми від лівої.

І сила цього екрану, наявного в точці хірік, називається грубою матерією, що запалює синє світло, тобто ліву лінію, та з'єднує його із сяючим білим світлом - з правою лінією. А без цієї грубої матерії ці дві лінії, права й ліва, залишалися б у суперечності і не могли б світити²⁵⁶. І ці три точки спочатку виходять в Біні, у вигляді "три виходять з одного", а потім вони виходять також і в ЗОН, у вигляді "один удостоюється всіх трьох". І в той час, коли ЗОН отримують ці мохін досконалості, вони вдягаються на Абу ве-Іму та ІШСУТ, і тоді Зеір Анпін стає світлом точки холам, так само, як Аба ве-Іма, а Нуква - світлом точки шурук, так само, як ІШСУТ. І вони не можуть здійснити зівуг' (злиття) один з одним, доки не вийде ступінь хасадім на екран першої стадії, яка узгоджує над двома цими точками, так само, як і в Біні.

²⁵⁴ Тора, Дварім, 4:24. "Бо Творець Всесильний твій - це вогонь, який пожирає, Він Всемогутній ревнитель".

²⁵⁵ Тора, Дварім, 4:4.

²⁵⁶ Див. Зогар, главу Берешит, частина 1, п.34, зі слів: "І розповсюдилося світло..."

Однак, тут екран точки хірік знаходиться в душах Ізраелю. Бо так само, як букви ЕЛЄ Біни піднімають до себе ЗОН, і їхній екран служить узгоджувальною лінією в Біні, так само і букви ЕЛЄ парцуфу ЗОН піднімають до себе душі Ізраелю, і їхній екран служить узгоджувальною лінією в ЗОН. Таким чином, ця груба матерія, яка призводить до того, що Нуква, котра є властивістю точки шурук і лівою лінією, з'єднується із Зеір Анпіним, котрий є властивістю точки холам, стає силою екрану душ Ізраелю. І щоби запалитися та з'єднатися з білим світлом, це синє світло отримує пробудження тільки від Ізраелю, бо вони є носіями екрану точки хірік, без якого немає єдності між Зеір Анпіним та Нуквою.

254) І синє світло свічі завжди пожирає і знищує цю грубу матерію, яку встановлюють для нього, - тобто ґніт. Тому що все, з чим синє світло з'єднується внизу, перебуваючи над цим, він знищує, спалюючи його. Оскільки йому властиво знищувати і пожирати, так як від нього залежать знищення всього і смерть всього. Тому що синє світло - це Нуква, звана Древом пізнання, від якої виходять смерть і знищення.

255) А біле світло, що знаходиться над синім світлом, ніколи не пожирає і не губить, і світло його ніколи не змінюється, забарвлюючись в інший колір. Тому що біле світло - це світло хасадім, яке ніколи не змінюється і не стає грубішим. І немає в ньому також ніякого включення судів. Тому воно ніколи не спалює і не знищує.

І тому сказав Моше: "Бо Творець Всесильний твій - це вогонь, який пожирає", бо Він, звичайно ж, вогонь, що пожирає, оскільки спалює та знищує все, що знаходиться під ним. І тому сказав Моше: "Бо Творець Всесильний *твій* - це вогонь, який пожирає", а не "Творець Всесильний *наш*", тому що Моше був будовою (меркава) для білого світла нагорі, яке не спалює і не знищує, оскільки немає в ньому включення судів.

256) І щоби запалитися та з'єднатися із білим світлом, це синє світло отримує пробудження тільки від Ізраелю, які приліплюються до нього знизу, подібно до ґноту, що приліплюються до синього світла знизу.

257) І хоча цьому синьо-чорному світлу властиво знищувати все, що приліплюється до нього знизу, все ж Ізраель приліплюється до нього знизу та залишаються живими. І також сказано: "А ви, які припали до Творця Всесильного вашого, - живими є всі ви нині"²⁵⁵. "До Творця Всесильного вашого" - тобто до Нукви. І не сказано: "До Творця Всесильного *нашого*", що означало б - до Зеір Анпіна, будовою (меркава) якого є Моше. Тобто він сказав їм: "А ви, хоч і приліпилися до цього синього і чорного світла, яке спалює і нищить все, що приліплюється до нього знизу, разом з тим, ви є злитими з ним і ви є живими. Як сказано: "Живими є всі ви нині", тому що синє світло не спалило та не знищило вас".

258) А над білим світлом знаходиться нагорі світло приховане, котре оточує його. І тут укрита вища таємниця. Тобто мається на увазі вище оточуюче світло, що знаходиться над Зеір Анпіним, званим біле світло, осягнення якого зовсім неможливе. І все це - синє світло і біле, та вкрите оточуюче світло - знаходиться в полум'ї, що піднімається від свічі, і вища мудрість міститься в ньому.

259) Це є таємницею мудрості, що вміщена у святій єдності, адже також і остання "гей ה" святого імені, тобто Нуква, є синім та чорним світлом, і з'єднана вона із "йуд-гей-вав ה", Зеір Анпіним - сяючим білим світлом.

260) Іноді синє світло позначається буквою "далет ת", а іноді - буквою "гей ה". У той час, коли Ізраель є приліпленими до неї знизу, щоби запалити її та з'єднати з білим світлом, вона позначається буквою "далет ת". А в той час, коли Ізраель пробуджують її, тобто піднімають МАН, щоби з'єднатися із білим світлом, вона називається "гей ה".

261) "Якщо буде дівчина незайманою"²⁵⁷. Слово "дівчина (наар חַוָּה)" є усіченим, без "гей ה", оскільки вона не поєдналася із захаром. І в будь-якому місці, де немає захара й нукви, - немає "гей ה". Тому написано "дівчина (наар חַוָּה)" без "гей ה". І "гей ה" піднялася звідти, і тоді нуква залишається у властивості літери "далет ת", що вказує на бідність (далут) і злидні.

²⁵⁷ Тора, Дварім, 22:23.

262) Коли вона з'єднується із сяючим білим світлом, то називається "гей п", бо тоді все пов'язано як одне ціле, Нуква приліплюється до білого світла, а Ізраель приліплюються до неї, і знаходяться під нею, щоб запалити її за допомогою МАН, які піднімають літери ЕЛЄ. І тоді все стає одним цілим, тому що Зеір Анпін і Нуква поєдналися, а Ізраель підносять МАН до Нукви, щоб запалити її та з'єднати із Зеір Анпіним. І оскільки без їхніх МАН вона б не поєдналася, то і вони з'єднуються з ними. Адже всій міри, що викликана нижнім у вищому, удостоюється також і він сам, і тоді стають Творець, Шхіна Його та Ізраель одним цілим.

263) І це є жертвопринесенням. Дим, що піднімається від огнища, спонукає сине світло запалитися, і коли запалюється, воно з'єднується із білим світлом. І свіча, тобто Шхіна, горить у повній єдності, з'єднуючись із білим світлом та з димом, і всі троє стають одним цілим.

264) І оскільки цьому синьому світлу властиво знищувати й спалювати все, що приліплюється до нього знизу, коли настає час благовоління і свіча горить у повній єдності, тоді сказано: "І опустився вогонь Творця і пожеж жертву всеспалення". І коли згорає все під ним, відомо, що свіча, Шхіна, горить у повному поєднанні та єдності. Тому що сине світло приліплюється до білого світла і стає одним цілим з ним. Як вони стають одним цілим? Сине світло, Нуква, поєднується із білим світлом, Зеір Анпіним, і обидва вони стають одним цілим.

І також сине світло пожирає і спалює під собою весь тук і жертву всеспалення. Це означає, що воно пожирає і спалює те, що знаходиться під ним тільки під час підйому до білого світла. Таким чином все, - дим і сине світло, зв'язуються та з'єднуються з білим світлом. І тоді встановлюється мир у всіх світах, і все зв'язується у повній єдності.

265) Після того, як сине світло завершило спалювати й знищувати все, що знаходиться під ним, приходять і приліплюються до нього тоді коени, левити та ізраель. Підносять в радості пісні левити, в намірі серця - коени, в молитві - ізраель. І свіча, Шхіна, горить над ними й світить. Світла зливаються як одне ціле і світи світяться, і благословляються вищі з нижніми.

266) Тоді сказано про Ізраель: "А ви, що припали до Творця Всесильного вашого, - живими є всі ви нині"²⁵⁵. "Вав і" в словах "а ви (ве-атем длхі)" вказує на додаткову достойність по відношенню до туків і всеспаленню. Тому що туки і всеспалення, які приліпилися до синього світла, зжираються та згорають, "а ви" приліплюється до синьо-чорного світла, яке спалює і пожирає, і ви є живими. Як сказано: "Живими є всі ви нині". І ця додаткова достойність символізується буквою "вав і" в словах "а ви (ве-атем длхі)".

267) Будь-які кольори, які наснилися уві сні, є хорошим знаком, окрім синього кольору, що пожирає і знищує завжди. І це - дерево, в якому міститься смерть, тобто Нуква, звана Древом пізнання добра і зла, яка перебуває над нижнім світом, званим "цей світ". І оскільки все знаходиться під ним, воно пожирає і знищує їх.

268) Нуква Зеір Анпіну теж перебуває в небесах нагорі, в світі Ацилут, і безліч воїнств в світах БЄА поширюються від цієї Нукви, але вони є живими та неушкодженими. Як же сказано, що сине світло, Нуква Зеір Анпіну, "пожирає і знищує все, що знаходиться під нею"? Всі ці вищі воїнства в трьох світах БЄА, що розташовані вище від цього світу, включені до цього синього світла, а не знаходяться під ним. Однак нижні, що відносяться до цього світу, не включені в саме сине світло, тому що є грубою матерією, на якій стоїть і тримається світ, що включений до неї та існує завдяки їй, як світло завдяки ґноту, і без неї світ не міг би існувати. І тому воно пожирає і знищує їх, і немає нічого внизу, в нижньому світі, чого б воно не знищило, оскільки сине світло знищує все, що знаходиться під ним.

У світі розрізняються сорок п'ять відтінків і світел

269) Сорок п'ять (МА) кольорів та різних світел розрізняються в світі, тобто в Нукві Зеір Анпіну. Пояснення. Біна називається МІ, а Нуква називається МА. МІ означає верхній край небес, МА - нижній край небес. Нуква називається МА (пм 45), що вказує на відсутність в ній п'яти останніх врат від п'ятдесяти (МІ 'п) врат Біни, і є у неї тільки сорок п'ять (МА пм) врат.

П'ятдесят врат Біни - це п'ять сферот Кетер, Хохма, Біна, Тіферет і Малхут (КАХАБ ТУМ), кожна з яких складається з десяти. І це п'ять повних парцуфів, які облачають один інший. Однак Нуква має тільки половину свого парцуфа Малхут, тобто від хази і вище, а нижньої половини парцуфа Малхут, від хази і нижче, немає в неї. І вважається, що у неї є сорок врат чотирьох парцуфів Кетер, Хохма, Біна і Тіферет, та п'ять врат парцуфу Малхут, від хази і вище, і разом їх - всього лише сорок п'ять (МА 11), тому що їй бракує нижньої половини парцуфу Малхут.

Відомо, також, що чотири сфери Хохма і Біна, Тіферет й Малхут (ХУБ ТУМ), являють собою чотири кольори білий-червоний-зелений-чорний. "Сорок п'ять (МА) кольорів та різних світел розрізняються в світі, тобто в Нукві", - тому що бракує їй п'яти нижніх кольорів. І сказано: "Різних світел", - тому що також і десять Кетерів включені до цих сорока п'яти (МА) світел, а Кетер знаходиться вище від будь-якого кольору, і про Кетери в них сказано "різних світел", тому що вони не входять до сукупності кольорів.

Але ж сказано, що у Нукви є сорок дев'ять врат, і лише одних врат, Малхут де-Малхут, бракує їй. Чому ж тут у неї є тільки сорок п'ять (МА) кольорів та різних світел, і п'яти властивостей бракує їй? Тому що дві основні властивості Малхут - це дев'ять перших сферот в ній та Малхут в ній. Дев'ять перших сферот вважаються мірою милосердя, оскільки вони походять від включення до неї більш високих властивостей, ніж її, і які не є її власними. Однак Малхут в ній вважається мірою суду, оскільки це її особиста властивість, над якою міра суду перебуває ще з першого скорочення. І парса, що проходить в місці хази кожного парцуфу, - це результат підйому Малхут від закінчення цього парцуфу до його хази²⁵⁸. Тому нижня половина будь-якого парцуфу вважається властивістю його Малхут, оскільки Малхут в парсі панує над нею.

Таким чином, від хази і нижче парцуфу Малхут в ній можна вважати її п'ятьма нижніми сферот, і це дві третини Тіферет та Нецах-Год-Єсод-Малхут (НЕГІМ). І тому тут сказано, що їй бракує п'яти відтінків світел. І можна вважати їх однією сферою, бо Малхут де-Малхут вже панує в місці парси в хази, і всі ці п'ять сферот - як одна.

Тому сказано там, що їй бракує тільки одних врат. Таким чином, з'ясувалося, що в парцуфі Малхут є тільки сорок п'ять світел від п'яти парцуфів Кетер, Хохма, Біна, Тіферет і Малхут (КАХАБ ТУМ) в ній, які облачають один одного, оскільки п'ятому її парцуфу бракує міри суду, тобто п'яти сферот Тіферет-Нецах-Год-Єсод-Малхут (ТАНГІМ) від хази і нижче, і там є тільки його міра милосердя, що знаходиться від хази і вище. Однак у Біни є п'ятдесят врат, тому що місце від хази і нижче її п'ятого парцуфу вважається також властивістю міри милосердя, адже Біна повністю є мірою милосердя, і так само - Зеір Анпін, бо міра суду першого скорочення утворилася лише в Малхут.

І знай, що метою статті, що знаходиться перед нами, є точне з'ясування місця прогріху Адама Рішона щодо Древа пізнання, і також - в чому полягає спокуса змія. Тому на початку статті в загальному вигляді описується місце нестачі в Малхут, тобто відсутність нижньої половини її парцуфу Малхут, і що є у неї тільки сорок п'ять кольорів і різні світла. А потім з'ясовується, що в Зеір Анпіна п'ятдесят властивостей світел знаходяться в досконалості, тому що п'ять його парцуфів Кетер, Хохма, Біна, Тіферет і Малхут (КАХАБ ТУМ) перебувають в довершеності, і навіть у його парцуфа Малхут є десять сферот, оскільки у нього є Малхут, яка належить двом сторонам - стороні милосердя, що розташована вище від хази, і стороні суду, яка розташована нижче від хази.

А потім з'ясовуються деталі будови Нукви, і порядок здійснення її зівугу із Зеір Анпіним, і у всіх подробицях розглянуті наслідки, що виникають через відсутність міри суду її парцуфу Малхут. І звідси вже з'ясовується, до якого місця відноситься прогріх Древа пізнання.

Сім сферот поділяються відповідно до семи безодень, кожна з них здійснює удар по своїй безодні. Пояснення. Зеір Анпін називається "сім" або "сім нижніх", тобто сферот Хесед-Г'вура-Тіферет Нецах-Год-Єсод-Малхут (ХАГ'АТ НЕГІМ), тому що навіть під час гадлуту, коли він

²⁵⁸ Див. "Вступ до науки Кабала", п.67.

досягає сфiрот Хохма-Бiна-Даат (ХАБАД), вони не є справжнiми ГАР, а лише його ХАГАТ, що стали властивiстю ХАБАД. Таким чином, хоча в гадлутi у нього є десять сфiрот, насправдi, це всього лише сiм сфiрот ХАГАТ НЕГiМ, але тiльки ХАГАТ його стали властивiстю ХАБАД, а НЕГi - властивiстю ХАГАТ, i з'явилися у нього новi НЕГi, i це - десять сфiрот.

Вiдомо також, що порядок виходу кожного ступеня такий, що вище свiтло, котре включає дев'ять сфiрот, вчинює удар по екрану в Малхут та пiднимає вiдбите свiтло, який облачає вище свiтло низу догори, i вони вважаються десятима сфiрот рош ступеню. А потiм розвертається екран в Малхут, i десять сфiрот прямого та вiдбитого свiтла в рош розповсюджуються згори вниз у гуф.

Сiм сфiрот ХАГАТ НЕГiМ Зеiр Анпiну дiляться вiдповiдно до семи безодень, тому що вони включають в собi одна одну, i виходять сiм парцуфiв ХАГАТ НЕГiМ, в кожному з яких є сiм сфiрот ХАГАТ НЕГiМ. Таким чином, в кожному з парцуфiв є властивiсть Малхут, звана безодню. З них утворюються сiм сфiрот Малхут, званi сiм безодень. Кожна з них вчинює удар по своїй безоднi, по Малхут, i пiднимає сiм сфiрот вiдбитого свiтла, якi облачають десять сфiрот прямого, i вони називаються десятима сфiрот рош.

А потiм каменi, тобто екрани, що наявнi в семи цих Малхут, обертаються в Малхут, тобто перевертаються, щоб свiтити згори вниз. I свiтло входить в цi каменi, в екрани, пробиваючи їх, i вода виходить через цi отвори. I обернення свiтла для свiтiння згори вниз порiвнюється iз пробиттям цим свiтлом екрану, який перешкоджає його розповсюдженню вниз, i води опускаються i занурюються - кожна в свою безодню.

Пояснення. Безодня кожного з них, тобто Малхут, поширюється зi свого рiвня i входить у десять сфiрот згори вниз. I води, тобто свiтло, опускаються, занурюючись в них, поки не досягають їхньої Малхут i свiтло закінчується там. I цей екран покриває обидвi сторони безоднi, тобто Малхут, - сторону Хесед цiєї Малхут, що розташована в мiсцi вiд її хази i вище, i сторону мiри суду цiєї Малхут, котра розташована в мiсцi вiд її хази i нижче. I тому є у Зеiр Анпiна п'ятдесят видiв свiтел, однак у Нукви, якiй бракує сторони мiри суду, є тiльки одна сторона, Хесед, що розташована вiд хази i вище. I тому у неї є лише сорок п'ять видiв свiтел. Отже з'ясувався порядок створення Зеiр Анпiну, що знаходиться в обох сторонах Малхут.

270) А тепер наводиться порядок створення Нукви, яке вiдбувається в одній сторонi. Води виходять через отвори, що утворилися в каменях Зеiр Анпiну, i свiтла проходять крiзь них, свiтячи згори вниз, i вище свiтло, що приходить з Нескiнченностi, входить у них, здiйснюючи удар по чотирьох властивостях безоднi, котрi становлять всю безодню. Тобто, вiн вчинює удар по чотирьох властивостях ХУБ ТУМ, якi становлять загальну Малхут, Нукву Зеiр Анпiну. I, як наслiдок удару, утворюються десять сфiрот ХУБ ТУМ Нукви.

В чотирьох цих властивостях кожне зi свiтел включається в iншi пiд час цього спiвударяння, i в нiй утворюються чотири парцуфи, в кожному з яких є ХУБ ТУМ, що облачають один одного. I вони зустрiчаються лише в одній сторонi Малхут, - тiльки в Малхут мiри милосердя, що охоплює половину парцуфа вiд хази i вище. I тому води, тобто свiтла, якi переданi їй Зеiр Анпiним, роздiляються в нiй, i вона отримує тiльки частину вiд хази i вище кожного парцуфу. Адже оскiльки їй бракує сторони Малхут мiри суду, вона не може отримати вiд Зеiр Анпiна частини вiд хази i нижче, яка свiтить тiльки над Малхут мiри суду.

У Зеiр Анпiна свiту Ацилут є сiм властивостей ХАГАТ НЕГiМ, а у Нукви тiльки чотири, тому що два сходження є у чотирьох властивостей ХУБ ТУМ. Адже справжнi ХУБ ТУМ є тiльки в ГАР, проте в Зеiр Анпiнi опустилися (зменшилися) Хохма i Бiна (ХУБ), ставши в ньому Хеседом i Гвурою (ХУГ), тобто властивiстю хасади, i називаються цi чотири властивостi в ньому Хесед-Гвур-Тiферет-Малхут (ХУГ ТУМ). А в Нуквi вони проходять друге сходження (зменшення). Тому що Хесед i Гвур (ХУГ) Зеiр Анпiну стають в нiй Нецахом i Ходом, Тiферет Зеiр Анпiн - Єсодом, i тому чотири властивостi в нiй називаються Нецах-Год-Єсод-Малхут (НЕГiМ). Таким чином, в ГАР - це ХУБ ТУМ, в Зеiр Анпiн - ХУГ ТУМ, а в Нуквi - НЕГiМ.

І різниця між ними величезна. Тому, що ХУБ є справжніми Хохмою й Біною, але в Зеір Анпіні, де вони стають ХУГ, опустили Хохма і Біна, ставши властивостями хасадім і Ґвурот, оскільки його келім більше не отримують Хохму. Однак хасадім містяться в них у великій кількості, і тому ХАҒАТ називають широкими келім, тому що ширина вказує на хасадім, а протяжність - на Хохма.

А коли вони опускаються в Нукву та стають Нецахом і Ходом, келім вже скорочуються, не беручи великої кількості хасадім. Однак вони вважаються протяжними келім, тобто здатними отримати світіння Хохми, званої протяжною. Таким чином, в ҐАР, що містять ХУБ ТУМ, є світло корінної Хохми, тобто Хохми прямого світла. Однак в ХУГ ТУМ Зеір Анпіну є тільки хасадім, а в Нукві є тільки світіння Хохми, що виходить з Біни, яка знову стала Хохмою завдяки її підйому в Аріх Анпін, і не є самою Хохма, як в ҐАР.

Відомо, що вищий включає в собі всіх, котрі знаходяться нижче від нього, бо вони проходять через нього і передаються нижнім. І оскільки пройшли через нього, вони залишаються в ньому, тому що в духовному нічого не зникає. Тому корені будь-якого нижнього знаходяться в його вищому. І тому вважається, що кожна з трьох вищих властивостей (ҐАР) містить в собі повні десять сферот КАХАБ ХАҒАТ НЕГІМ. КАХАБ є в них самих, тому що чотири їхні властивості - це ХУБ ТУМ. ХАҒАТ в них є від чотирьох властивостей ХУГ ТУМ Зеір Анпіну. А НЕГІМ - від чотирьох властивостей ХУБ ТУМ Нукви.

Однак, у Зеір Анпіна вже відсутній КАХАБ. Тому що чотири його властивості - це ХУГ ТУМ, звані ХАҒАТ, але, оскільки він включає Нукву, у нього є також і НЕГІМ Нукви, і тому він вважається сімома сферот ХАҒАТ НЕГІМ.

Однак в Нукві вже відсутні численні хасадім, наявні в ХАҒАТ, тому що Хесед і Ґвур Зеір Анпіну скоротилися у неї до Нецаху й Ходу, і тому є в ній тільки НЕГІМ, і тому вона називається "далет", щоб показати, що у неї є тільки чотири (далет) сфери Нецах-Год-Єсод-Малхут (НЕГІМ), і бракує їй шести перших сферот КАХАБ ХАҒАТ. Тому число Зеір Анпіну - сім, а число Нукви - чотири.

271) Всі сім сферот Зеір Анпін містяться в семи їхніх Малхут, тому що кожна з них складається з семи, і тому в кожній є своя сфера Малхут. І сім цих Малхут називаються лівою лінією Зеір Анпіну. І вони риють у темряві безодню, тобто Нукву Зеір Анпіну.

Іншими словами, вони притягують до неї світіння лівої лінії від точки шурук в Імі, яка є темрявою. Таким чином, Нуква встановлюється у властивості темряви Імі. І про це сказано: "Колодязь, викопаний старійшинами, виритий"²⁵⁹. Початкові букви слів цієї фрази утворюють слово "бе-хоших (у темряві)". Тому що "колодязь" - це Нуква, "викопаний старійшинами" - ХАҒАТ Зеір Анпіну, звані старійшинами, і вони вважаються сімома сферот. І це притягнення темряви Імі називається викопуванням і формуванням зі сторони Зеір Анпіну. І ці стани п'ятьма увійшли в усі сферот Нукви.

І води піднімаються знизу нагору. Інакше кажучи, світло хасадім, зване водами та яке є правою лінією, світить спочатку знизу вгору, у властивості точки холам, а потім хасадім опускаються в ліву лінію і з'єднуються там зі світлами лівої лінії, тобто зі світлом Хохми, що розкривається в точці шурук. І хоча це світло обертається там темрявою, але це відбувається тому, що світло Хохми не може світити без облачення хасадім. Однак тепер, коли хасадім опускаються в ліву лінію, там знову пробуджується світіння Хохми, і вони розповсюджуються одне в одному.

І змішуються разом світла, п'ятьма й води, і з них утворюються світла, які не видні, бо вони темні. Іншими словами, внаслідок взаємного включення світел, темряви й вод одне в одного, вибудовується парцуф Нукви великого стану (ґадлут), тому світла її визначаються як світла, котрі не видні й темні, та називається вона дзеркалом, яке не світить.

²⁵⁹ Тора, Бемідбар, 21:18. "Колодязь, викопаний старійшинами, виритий вождями народу жезлом, палицями своїми".

272) Кожна з семи безодень Зеір Анпіну здійснює удар по властивості, котра відповідає їй в безодні Нукви, і вони діляться на сімдесят п'ять потоків безодні, якими сходять води, тобто світла. Пояснення. Ступінь, що виходить від цього зіву'гу, ділиться в місці хазе: вище від хазе - відноситься головним чином до властивості Зеір Анпіну, і тому там є сімдесят п'ять потоків, а нижче від хазе - в основному властивість Нукви, і тому там є триста шістдесят п'ять сухожилків. Справа в тому, що в кожному новому зівузі відбувається десятикратне множення²⁶⁰, і тому вони діляться на сімдесят п'ять потоків безодні, оскільки сім безодень, що є сімома властивостями Малхут Зеір Анпіну, стають сімдесятьма. І множитья також кожна сфера його, і їх стає сімсот. Але безодня Нукви не стає десятима, а тільки п'ятьма, внаслідок відсутності половини Малхут, яка відноситься до міри суду, і тому їй бракує п'яти потоків безодні, що відносяться до половині Малхут, котра належить міру суду.

"І в них сходять ці води, тобто світла", - тому що від сімдесяти потоків безодні Зеір Анпіну передається наповнення п'яти потокам безодні Нукви, а від п'яти потоків безодні Нукви передається наповнення всій реальності. І називаються вони потоками тому, що кожен ступінь передає наповнення тільки своїй безодні, тобто Малхут, і тому ці безодні називаються потоками, які виводять наповнення вищого до нижнього. А сенс числа "триста шістдесят п'ять" буде роз'яснений нижче.

Піднімається рев від кожного з потоків і здригаються безодні, тобто безодні отримувача. Пояснення. У Нукви є тільки п'ять безодень, і мовиться, що кожен із сімдесяти потоків Зеір Анпіну сходить, аби передати свій особливий голос. Давець, Зеір Анпін, називається "голос", а Нуква, яка отримує, називається мовленням. І в Зеір Анпіні є два види наповнення, звані "два голоси":

1. голос міри милосердя, тобто Біни, що наповнює половину Малхут, яка відноситься до міри милосердя і звану "мовлення";
2. голос міри суду, тобто Малхут міри суду, яка включена до нього, який наповнює половину Малхут, що відноситься до міри суду.

В Зеір Анпіна є дві властивості Малхут, і тому в Зеір Анпіна є потоки, голос яких є мірою милосердя, а є потоки, голос яких є мірою суду. "Піднімається рев від кожного з потоків". У частині з них - голос міри милосердя, а в іншій частині - голос міри суду. І тому здригаються безодні Нукви, яким бракує половини Малхут міри суду, бо немає у них місця для отримання голосів міри суду. І тому, коли чутний голос міри суду, кожна безодня волає до іншої і каже: "Розділи води свої, і я увійду в тебе".

Пояснення. Сімдесят безодень Зеір Анпіну включають до себе одна одну, і в кожній з них є два види голосів. І також десять безодень Нукви включають до себе одна одну. Тому кожна безодня в сімдесяти потоках безодні Зеір Анпіну волає до безодні в Нукві, яка є відповідною їй, щоби розділила те наповнення, яке вона дасть, і прийняла наповнення лише в половину безодні від хазе й вище, де панує половина Малхут, котра відноситься до міри милосердя, і не приймала наповнення, яке відноситься до половині безодні від хазе і нижче, де немає виправленої Малхут, оскільки бракує їй виправлення половини Малхут, що належить мірі суду, в місці від хазе і нижче, і тому цієї частини бракує у неї.

І сказано: "Безодня волає до безодні ревом потоків"²⁶¹, - безодня Зеір Анпіну волає до безодні в Нукви, що є відповідною їй, в той час, коли чути ревіння потоків міри суду. І волає до неї, кажучи: "Розділи води свої, і я увійду в тебе". Таким чином, десять безодень Нукви розділилися так, що п'ять від хазе Нукви і вище отримали своє наповнення, тому що є у неї там виправлені келім отримання, а п'ять від хазе і нижче не можуть отримати своє наповнення, оскільки немає у них там виправлених келім отримання. І тому число потоків - сімдесят п'ять. Сімдесят - у Зеір Анпіна, і тільки п'ять - у Нукви, тобто тільки ті п'ять, які розташовані над її хазе.

²⁶⁰ Див. далі, п.281.

²⁶¹ Писання, Псалми, 42:8.

273) Під цими сімдесятьма п'ятьма потоками виходять триста шістдесят п'ять сухожиль - білі, чорні, червоні. Вони включають до себе один одного і стають одного кольору. Пояснення. Місце від хазе і нижче ступеню зівугу представляє, в основному, властивість Нукви, і в ньому є лише включення Зеір Анпіну, і до цього зівугу було в ній чотири парцуфи від чотирьох видів безодні, в кожному з яких було десять сфірот. Однак в четвертому парцуфі були п'ять сфірот від хазе і вище, і тому тепер, коли кожна сфера помножилася на десять завдяки цьому зівугу, їх стало триста п'ятдесят, і включення до нього Зеір Анпіну - тобто від хазе і вище, де світять літери "йуд-гей" цього ступеню, які складають в ґематрії число п'ятнадцять, яке є додатковим до числа триста п'ятдесят, всього - триста шістдесят п'ять. А три кольори білий-червоний-чорний вказують на те, що бракує зеленого кольору Зеір Анпіну, оскільки місце його не тут, а від хазе і вище.

Ці триста шістдесят п'ять сухожилок переплітаються в сімнадцять решіток, кожна з яких називається решіткою сухожиль, і вони поєднуються одна з одною та опускаються в закінчення безодні. Іншими словами, вони утворили основу, що реалізує цей ступінь. Під цими сімнадцятьма решітками встановилися ще чотири решітки, дві - на вигляд залізні, а дві - на вигляд мідні. Пояснення. Два Єсоди (основи) є у Нукви:

1. перший - від включення Єсоду Захара в її Єсод, і він називається Йосеф;
2. її власна якість, звана Беньямін.

Тому світіння трьохсот шістдесяти п'яти сухожиль розділилося на два цих Єсоди.

1. Сімнадцять решіток відносяться до властивості Йосеф в ньому, як сказано: "Йосеф, сімнадцяти років"²⁶², і це в ґематрії "тов (добре, 17)", щоб вказати, що гарне в ньому приховане всередині нього.

2. Чотири решітки відносяться до властивості Беньямін, і це Нукви в Єсоді. І він ділиться на чотири, відповідно до Нукви, у якій є тільки чотири сфери Тіферет-Нецах-Год-Єсод (ТАНГІ) від захара. І в ньому є внутрішня властивість і зовнішня. Дві внутрішні частини - на вигляд мідні, і це колір, який отримав підсолодження від властивості милосердя. Дві зовнішні частини - на вигляд залізні, які не отримали підсолодження від властивості милосердя.

274) Два престоли стоять над ними, над усіма цими властивостями, один престол - справа, інший - зліва. Всі ці решітки з'єднуються як одне ціле, і води, тобто світла сходять від потоків та входять в ці решітки. Потоки, решітки та їхні світла включаються в ці два престоли. Один престол належить чорному небозводу, а інший престол - небозводу, що нагадує тахашеве покриття.

Пояснення. Стан єдності відноситься до чотирьох сторін небес, верху та низу. Чотири сторони небес - це ХУБ ТУМ, а верх і низ - це Нецах і Год. Світіння Нецаху світить всім чотирьом сторонам ХУБ ТУМ знизу нагору, і тому Нецах вважається верхом. А світіння Ходу світить всім чотирьом сторонам ХУБ ТУМ згори вниз, і тому Год вважається низом²⁶³. І два ці види світіння є на кожному ступені. Тому і на цьому ступені зівугу є два ці світіння, звані тут двома престолами: світіння Нецаху - це правий престол, що розкриває світіння ступеню лише знизу вгору. А світіння Году - це лівий престол, який розкриває світіння ступеню згори вниз.

Ці престоли знаходяться в місці хазе ЗОН. Тому що зівуг' не відбувається нижче від хазе. А в місці хазе є дві парси, звані небозводи. Один небозвід відноситься до властивості ГАР, в якому є лик людини, і він є властивістю "манула (замок)" і забарвлений у чорний колір. Інший небозвід відноситься до ВАК, є властивістю "міфтеха (ключ)" та забарвлений у колір тахашу, і в ньому відсутній лик людини. Правий престол знаходиться на чорному небозводі, у

²⁶² Тора, Берешит, 37:2. "Ось нащадки Яакова: Йосеф, сімнадцяти років, пас з братами своїми дрібну худобу, і грав з синами Білгі та з синами Зілпи, дружин батька його. І доносив Йосеф про них погані звістки батькові їхньому".

²⁶³ Див. вище, п.14, зі слів: "І сказано, що світло ...".

властивості ГАР. Лівий престол - на небозводі, що нагадує тахашеве покриття, у властивості ВАК²⁶⁴.

275) Ці два престоли, коли світла ступенів зівугу піднімаються, тобто світять знизу вгору, - піднімаються в престолі чорного небозводу, тобто в престолі Нецах, який світить знизу догори. А коли вони опускаються, то опускаються в престолі небозводу, що нагадує тахашеве покриття, в престолі Год, котрий світить згори вниз.

276) Ці два престоли розташовані - один праворуч, другий ліворуч. Престол, що знаходиться на чорному небозводі - справа, а престол, що знаходиться на небозводі, який нагадує тахашеве покриття, - зліва. Коли світла піднімаються в престолі чорного небозводу, опускається престол лівого небозводу навпроти нього, і світла опускаються в ньому. Іншими словами, два ці світіння престолів відбуваються не один за одним, а одночасно, і правий престол впливає на лівий. І тому в той час, коли правий престол піднімає світла знизу вгору, і світла піднімаються в ньому, опускається в цей час престол лівого небозводу навпроти нього, і притягує світла згори вниз, і світла опускаються всередині нього.

277) Ці престоли включаються один до одного і містять в собі всі ці решітки, і вводять їх в закінчення нижньої безодні. Пояснення. Решітки - це частина ступеню зівугу від хазе і нижче, тому в той час, коли ці престоли включені один до одного, решітки отримують світіння їх обох до тих пір, поки не опускають їх вниз, і вони світять і сповнюють все, аж до закінчення нижньої безодні .

"Тоді один престол встановлюється, піднімаючись над усіма цими безоднями, а другий престол встановлюється під усіма безоднями", - тобто після того, як опустили світіння решіток, аж до закінчення нижньої безодні, оскільки світла опускаються тільки всередині лівого престолу. Звідси ясно, що сам престол залишається стояти під нижньою безоднею, проте правий престол залишається нагорі і не опускається. І тому правий престол знаходиться над усіма безоднями, а лівий - під усіма безоднями.

Між двома цими престолами кругообертаються та сповнюються всі ці безодні. І всі потоки проходять між двома цими престолами. Пояснення. Світіння Год відбувається за допомогою кругообігу. І тому про сповнення безодень, що приходить згори униз, від престолу Год, сказано, що вони кругообертаються, а про потоки, що є властивістю від хазе і вище, сказано, що вони проходять, тобто вони вбирають світіння від двох престолів разом.

278) Є сімдесят п'ять потоків. Однак сім, які є сімома безоднями Зеір Анпіну, розташовані вище за всіх, а всі інші включені до них. Тому що під час зівугу примножилися сім безодень Зеір Анпіну і стали сімдесятьма²⁶⁵. Таким чином, ці сім, що належать Зеір Анпіну, є вищими і кореневими для всіх сімдесяти п'яти потоків. І всі сімдесят п'ять потоків включені до коліс престолу правої сторони і до коліс престолу лівої. Пояснення. Властивості від хазе і вище кожного престолу називаються колесами, а від хазе і нижче - підвалинами²⁶⁶. Таким чином, потоки включені до властивостей від хазе і вище престолів, які зветься колесами, тобто ці потоки відносяться до місця ступеню зівугу від хазе і вище, а триста шістьдесят п'ять сухожиль - до місця ступеню зівугу від хазе і нижче.

279) В цих семи безоднях Зеір Анпіну, що розташовані вище за всіх, піднімаються та опускаються води, тобто світла. Пояснення. Після того, як з'ясувалося все розповсюдження ступеню зівугу від хазе і вище, підводиться підсумок всьому сказаному з тим, щоб з'ясувати спокушання змія і гріх Древа пізнання. І сказано, що "сім, які є сімома безоднями Зеір Анпіну, розташовані вище за всіх", - тобто вони включають все розповсюдження. І далі з'ясовується зівуг, який здійснюється в семи цих безоднях, тобто в семи Малхут семи сфірот ХАГАТ НЕГІМ Зеір Анпіну.

І вираз "в цих семи безоднях Зеір Анпіну, що розташовані вище за всіх, піднімаються та опускаються води, тобто світла" означає, що в цих Малхут піднімається відбите світло і

²⁶⁴ Див. Зогар, главу Берешит, частина 1, п.90.

²⁶⁵ Див. вище, п.272.

²⁶⁶ Див. вище, п.67, зі слів "Пояснення сказаного...".

опускається пряме світло, тому що немає ступеню, який не вийшов би на зівуґ де-акаа (ударне з'єднання) прямого світла з екраном в Малхут, що піднімає відбите світло. І мовиться, також, що "ті, які опускаються" - тобто вище світло, яке опускається згори до екранів, котрі є в Малхут, "копають ці безодні" - властивості Малхут, тобто він здійснює удар по них, бажаючи вдягтися в них, "і пробивають їх", - тобто екрани, які стримують появу світла, немов пробиваються зараз і піднімають відбите світло, який піднімається та облачає вище світло.

"Ті світла, які піднімаються", - тобто відбите світло, - "входять в отвори, котрі були пробиті в каменях" - тобто в екранах. І вони піднімаються та вдягають вище світло знизу нагору, наповнюючи завдяки цьому сім сфірот ХАґАТ НЕГІМ, звані тут "сім днів", тому що вище світло, яке сходить до цих семи безодень та вчинює удар по ним, називається сім'ю сфірот ХАґАТ НЕГІМ. І завдяки цьому виходять за допомогою цього зівуґу де-акаа сім ступенів, в кожному з яких є ХАґАТ НЕГІМ. І вони вийшли у властивості вищого, тобто в місці від хазе і вище.

280) Сім інших світел діляться на сім морів, і одне море включає їх, тобто вище море, до якого включені всі сім морів. Пояснення. Після того, як стався зівуґ в місці від хазе і вище, і вийшли там сім вищих морів від хазе і вище, поширилася Малхут, наявна в них, тобто нижнє море в них, в сім інших морів згори униз, - тобто нижче хазе. Таким чином, нижнє море, що розташоване вище від хазе, стало вищим морем по відношенню до місця нижче хазе, тому що від нього розповсюдилися всі вони, і тому воно включає їх.

Але тільки шість морів розповсюдилися від хазе і нижче, тобто тільки шість сфірот ХАґАТ НЕГІ, бо там бракує Малхут. І "сім" - мається на увазі в сукупності з верхнім морем, що належить до семи морів вище від хазе, оскільки воно є їхнім нижнім морем.

281) Сім цих світел, тобто вище світло, що включає в собі ХАґАТ НЕГІМ, входять в це море, тобто до Малхут вище від хазе, і здійснюють удар по морю, тобто здійснюється зівуґ де-акаа (ударне з'єднання) вищого світла з морем, Малхут, і утворюється море в семи сторонах, тобто воно поширюється від хазе і нижче, в сім сфірот ХАґАТ НЕГІМ. Тому що цей зівуґ де-акаа (ударне з'єднання) піднімає відбите світло від Малхут, котрий облачає вище світло. І кожна з семи сторін ділиться на сім течій, як сказано: "Розіб'є її на сім течій"²⁶⁷. І кожна течія ділиться на сім річок, і кожна річка ділиться на сім шляхів, і кожен шлях ділиться на сім стежок. І всі води моря входять в них.

Пояснення сказаного. Будь-який повний ступінь виходить на п'яти рівнях КАХАБ ТУМ, розташованих один під одним і званих: сторони, течії, річки, шляхи і стежки. І вони виходять так само, як вийшли п'ять рівнів ґальґальта-АБ-САґ-МА-БОН в світі Адам Кадмон²⁶⁸, тому що всі сили, наявні в вищому, повинні бути в нижньому. І вони виходять в чотирьох зівуґах, і в кожному зівузі множаться сфірот вищого в десять разів.

Справа в тому, що будь-який нижній виходить тільки з Малхут вищого таким чином, що десять сфірот нижнього є лише десятьма Малхут десяти сфірот вищого, де Кетер нижнього - це тільки Малхут Кетеру вищого, і також Хохма нижнього - це тільки Малхут Хохми вищого, і т.п.

І в той час, коли вищий створює нижнього, повинен вищий умножити кожен свою окрему сферу, зробивши її десятьма сфірот, щоб дати нижньому її Малхут, бо після того, як умножив свій Кетер, зробивши його десятьма сфірот КАХАБ ТУМ, він може передати цю Малхут Кетеру нижньому. І також після того, як множить сферу Хохма, зробивши її десятьма сфірот КАХАБ ТУМ, він може дати Малхут Хохми нижньому, і так само - всі інші²⁶⁹. Таким чином, для того щоб в кожному зівузі зробити нижчий ступінь, вищий повинен примножити десять своїх сфірот в десять разів.

²⁶⁷ Пророки, Єшаяу, 11:15. "І висушить Творець затоку моря єгипетського, і махне рукою Своєю на річку, і сильним вітром Своім розіб'є її на сім течій, і проведе їх убрід".

²⁶⁸ Детальніше див. "Вступ до науки Кабала", п.п.30-42.

²⁶⁹ Див. п.270, зі слів: "Відомо, що вищий..."

Зогар говорить тут про зівуґи ЗОН, в яких десять сфiрот стали сім'ю сфiрот ХАґАТ НЕГІМ, і таким чином у кожному зівузі вищий в сім разів примножує сім своїх сфiрот. І тому сказано, що "сім світел" - тобто вище світло, що включає ХАґАТ НЕГІМ, "входять в це море і вчинюють удар по морю, і утворюється море в семи сторонах". І це перший зівуґ для розповсюдження від хази і нижче, тобто ступінь Кетер, що відноситься до цього розповсюдження.

І коли ці сім сторін здійснюють зівуґ, щоб породити ступінь Хохма, званий "сім течій", найвищий ступінь повинен обов'язково умножити свої сім сфiрот в сім разів, щоб створити ступінь, котрий знаходиться нижче від Малхут кожної з них. І тоді розділяється Хесед цих семи сторін на сім сфiрот ХАґАТ НЕГІМ, і Малхут Хеседу - вона дає нижньому ступеню, і та стає Хеседом нижнього.

І так само ділиться сфера Ґвурі семи сторін на сім сфiрот ХАґАТ НЕГІМ, і вона дає нижньому ступеню Малхут цих семи сфiрот, і та стає в ній Ґвурою, і так само - кожна з семи сторін ділиться на сім течій для того, щоб дати ступеню останню течію цієї сторони семи течій. І таким же чином, коли ступінь Хохма, звана "сім течій", збирається породити ступінь нижче від неї, ступінь Біни, звану "сім річок", вона теж множиться, стаючи сім раз по сім сфiрот.

І кожна течія ділиться на сім річок, тому що Хесед течій ділиться на сім річок ХАґАТ НЕГІМ з метою дати останню річку ступеню Біни, званої "сім річок", щоб вона стала Хеседом цього ступеню. І так само Ґвурі течій ділиться на сім річок для того, щоб дати останню річку ступеню Біни. І таким же чином - Тіферет цих течій, і т.п. І так само - кожна річка ділиться на сім шляхів для того, щоб дати останній зі шляхів кожної сфiри ступеню Зеір Анпіна, званому сім шляхів. А кожен шлях - семи стежкам, з тим, щоб останню зі стежок кожної сфiри дати ступеню Малхут, званому "сім стежок".

Звідси стає зрозумілим правило, що десять сфiрот Малхут обчислюються в одиницях, Зеір Анпін - в десятках, Біни - в сотнях, Хохма - в тисячах, і Кетер - в десятках тисяч. Бо немає в нижньому того, що він не отримав від вищого, а вищий - від свого вищого, і так - до світу Нескінченності. Таким чином, коли вищий створює нижнього, він зобов'язаний примножити себе до ста, тобто в десять разів більше, ніж він сам, для того щоб передати десять Малхут від них своєму нижньому. І разом з цим вищий вищого повинен обов'язково примножити також себе в цей час у десять разів у порівнянні з тим, що він являє собою зараз, - тобто збільшитися до тисячі сфiрот, з метою передати сто Малхут з них своєму нижньому, для того щоб нижній його зміг передати десять з них своєму нижньому.

Таким чином, коли ступінь Зеір Анпіну множиться до ста, щоб створити ступінь Малхут в десяти сфiрот з них, ступінь Біни множиться в цей час до тисячі сфiрот, з метою передати сто Малхут з них Зеір Анпіну. А ступінь Хохма множиться до десяти тисяч сфiрот з метою передати тисячу Малхут з них Біні. А ступінь Кетер множиться до ста тисяч з метою передати десять тисяч Малхут з них Хохмі. Таким чином, кожна з десяти сфiрот ступеню Кетер обчислюється в десятках тисяч, тобто їх сто тисяч сфiрот. А кожна з десяти сфiрот ступеню Хохма обчислюється в тисячах. А кожна з десяти сфiрот ступеню Біни обчислюється в сотнях. А кожна з десяти сфiрот ступеню Зеір Анпін обчислюється в десятках. А кожна з десяти сфiрот ступеню Малхут обчислюється всього лише в одиницях.

282) "Сім світел піднімаються та опускаються в семи сторонах" - для розповсюдження від хази і нижче, і їхній ступінь Кетер називається "сім сторін", оскільки "сім верхніх світел входять", - для зівуґу де-акаа, - "в нижню море", - яке відноситься до семи вищих морів, тобто Малхут від хази і вище. І разом з тим їх шість, а не сім. І вийшли вони з одного вищого, тобто з нижнього моря, що розташоване вище від хази та вважається вищим морем по відношенню до шести, що поширюється нижче хази, і разом з ним вони вважаються сімома.

Іншими словами, не розповсюдилися нижче від хази ті сім світел, що здійснили удар по вищому морю, тобто ХАґАТ НЕГІМ, а поширилися тільки шість з них, ХАґАТ НЕГІ, і бракує Малхут в цьому розповсюдженні від хази і нижче. Однак вони вважаються сімома, бо вище

море, Малхут властивості від хазе і вище, з якої вони вийшли, приєднується до цих ХАГАТ НЕГІ, і разом з нею їх сім.

Цей висновок, - відсутність Малхут нижче від хазе, - є суттю всієї статті, котра знаходиться перед нами, яка є необхідною для розуміння прогріхи Древа пізнання. І так само як море отримує, - так само воно розподіляє свої води всім цим морям і всім цим властивостям. Іншими словами, всі чотири зівуги розповсюдження нижче від хазе отримують вище море, що розташоване вище від хазе, і так само, як воно отримує там, - так само воно розподіляє їх в місці нижче від хазе. І не відбувається ніякого зівугу від них нижче за хазе.

283) Один змії, що знаходиться внизу, в лівій стороні, плаває у всіх цих річках, що простягаються від хазе і нижче, і він приходить в ліву сторону, бо може житися від всіх властивостей річок тільки від лівої сторони в них. Його луска міцна, як залізо, тобто суди в ньому дуже суворі. Пояснення. Все утримання кліпот відбувається в місці відсутності святості, оскільки від хазе і нижче їх тільки шість, а не сім, тобто сфірот ХАГАТ НЕГІ, і бракує Малхут. І тому змії утримується в цьому місці - в Малхут²⁷⁰.

Цей змії утримується внизу, в місці, де бракує Малхут, в лівій стороні там, тому що кліпот утримуються тільки в лівій стороні. Плаває у всіх семи річках, що простягаються від хазе і нижче, та приходить в ліву сторону цих річок. І він приходить внаслідок гріхів нижніх до поглинання наповнення від місця Малхут, яка відсутня там. І тоді всі світла в цих річках затьмарюються перед ним, бо зівуг відразу ж і негайно припиняється в момент зіткнення змія з місцем Малхут, бо уста і язик його - полум'я вогненне, і мовлення його - гостре, немов суворий меч, тобто суди його дуже суворі, і немає порятунку від нього.

284) Поки цей змії не досягає входу в святиню, що знаходиться всередині моря, і тоді опоганюється ця святиня, Малхут, і світла затьмарюються, і вищі світла, властивості ГАР, йдуть з моря, і тоді води моря поділяються і приходять з лівої сторони, і море замерзає, і води його не течуть.

Пояснення. Малхут, яка здійснює зівуг із Зеір Анпіним у властивості вище від хазе і взаємодіє там з Біною, називається святістю, і також - морем. І зі сторони самої Малхут вона не гідна зівугу та отримання мохін, оскільки на неї було здійснене перше скорочення, щоб не отримувати до неї пряме світло²⁷¹. І вся її готовність до здійснення зівугу й отримання мохін приходить внаслідок взаємодії її з мірою милосердя, Біною. І тому після того, як змії утримується в місці Малхут, що відсутня у властивості від хазе і нижче, і він вбирає до себе від її місця, тобто місця власної якості Малхут без її взаємодії з Біною, оскільки вона відсутня там, і тільки місце її знаходиться там, - розкривається тим самим міра суду в Малхут, коли вона не гідна здійснення зівугу і отримання мохін.

Таким чином, через утримання змія в місці Малхут міри суду внизу, розладнується взаємодія Малхут із Біною, наявна у вищій Малхут, званій морем, і це визначається як осквернення вищої Малхут та непридатність її до зівугу для отримання мохін, подібно до жінки в нечистоті її, коли вона заборонена своєму чоловікові. Бо після того, як розкривається її особиста властивість, вона заборонена Зеір Анпіну, чоловікові своєму, і непридатна для зівугу і мохін.

"І тоді опоганюється ця святиня, Малхут, і світла затьмарюються, і вищі світла йдуть з моря" - тобто припиняється зівуг в Малхут, званій море. "І вищі світла властивості ГАР", що є прямим світлом, "йдуть з моря" - вищої Малхут, внаслідок того, що розкрилася міра суду, наявна в ній з першого скорочення, коли вона скоротилася, щоб не отримувати до себе пряме світло.

І ми вже знаємо, що є дві точки в Малхут²⁷², і це - дві розглядувані тут Малхут. Малхут вище від хазе підсолонжена в Біні, а Малхут нижче від хазе не підсолонжена, і вона відсутня, тобто зникла та не досягається. І тому Малхут, що знаходиться вище від хазе, здатна

²⁷⁰ Див. вище, на початку цієї статті, п.269.

²⁷¹ Див. Зогар, главу Берешит, частина 1, п.3, зі слів: "У властивості суду...".

²⁷² Див. "Передмову книги Зогар", статтю "Дві точки", п.122.

отримати мохін завдяки силі Біни в ній, оскільки сила суду і скорочення в ній зникла і не проявляється. Однак в час, коли з'являється змії через прогріхи нижніх, щоб увібрати до себе наповнення і забрати місце її, розкриваючи міру суду в ній, розкривається сила суду також і в Малхут, що розташована вище хазе.

І це сенс слів: "Якщо удостоївся - добре, а не удостоївся - погано"²⁷³, тому що в той час, коли нижні стають гідними, змії не може утримуватися в місці Малхут внизу і розкрити міру суду в ній. І тому "добре", оскільки вона знаходиться у зівузі з Зеір Анпіним та несе нижнім все добро. Однак якщо нижні псують діяння свої, змії отримує сили утримуватися в місці Малхут внизу і розкриває міру суду в ній. І вона стає нечистою і вищі світла залишають море. І це означає "а не удостоївся - погано", і в цьому полягає прогріх Древа пізнання.

І сказано, що "води моря поділяються і приходять з лівої сторони, і море замерзає, і води його не течуть". "Води моря" - світла Малхут, "поділяються", - тому що ГАР виходять звідти, а ВАК, що залишилися, виходять в лівій стороні та замерзають. Іншими словами, навіть ті світла, які залишилися, не передаються від неї нижнім, і вони немов замерзли в ній.

285) І тому сказано: "А змії був хитріший"²³⁶. Це означає, що змії зла опускається згори вниз, тобто йому властиво притягувати світіння лівої лінії згори униз, і він плаває в гірких водах, інакше кажучи, перебуває у властивості суду в ній. І тому він з'являється в лівій стороні і хоче притягнути світіння лівої лінії від вищого моря, що знаходиться над хазе, в місце Малхут під хазе. І тим самим він розкриває міру суду в ній, про яку сказано: "А не удостоївся - погано".

І в цьому полягає прогріх Древа пізнання. І тому він опускається вниз, щоб спокусити Хаву покуштувати від Древа пізнання, тобто притягнути для нього світіння лівої лінії згори вниз, внаслідок чого вони потрапляють в його сіті, і він отримує сили піднятися нагору та розкрити міру суду в ній.

Цей змії є властивістю смерті, що розкрилася в світі, тобто він спокусив Хаву порушити заборону Древа пізнання і накликав смерть на світ. І він входить в прихований орган людини, що зветься "сліпа кишка", який знаходиться в лівій стороні, тобто живлення його відбувається тільки від світіння лівої лінії. Сліпа кишка відноситься до зайвих органів, які входили до складу тіла людини після куштування від Древа пізнання, і з їхньої сторони тіло було приречене на смерть²⁷⁴.

І тому він є "властивістю смерті, що розкрилася в світі, і він входить в прихований орган людини", - тобто він входить і вдягається там, і також в інші зайві органи, що несуть смерть тілу людини. І є інший змії, який відноситься до властивості життя, в правій стороні, тобто добра основа, що несе життя людині. І обидва вони супроводжують людину, - тобто зла основа і добра основа.

286) Сказано: "А змії був хитрішим над усю польову звірину"²³⁶, - бо серед всіх інших польових звірів, тобто всіх кліпот, немає настільки витонченого у злі, як він, оскільки він відноситься до властивості "відходи золота". Світіння лівої лінії, тобто північної сторони, називається "золото". І цей змії є відходами світіння лівої лінії і тому називається відходами золота. Ліва лінія - це корінь світіння Хохми, і звідти виходять всі суди. І тому він витонченіший у злі за "усієї польову звірину", тобто сила нанесення шкоди у нього більше, ніж у "всіх звірів польових", тобто у всіх кліпот. Горе тому, хто піде слідом за Адамом Рішоном, який накликав смерть на себе і на всіх, хто приходить після нього.

287) Адам Рішон потягнувся униз за цим змієм і опустився, щоб знати про все, що відбувається внизу. Інакше кажучи, він опустився, щоб притягнути світіння лівої лінії згори до усього, що знаходиться внизу, тобто аж до місця Малхут, якої бракує, як і змії. І тим самим виявився таким, що потягнувся слідом за змієм, тобто немов опустився притягувати наповнення згори вниз, і також потягнулися бажання його і шляхи його слідом за кліпот,

²⁷³ Див. "Передмову книги Зогар", п.123.

²⁷⁴ Див. Коментар "Панім меїрот у-масбірот" на книгу "Древо життя", п.20.

оскільки притягання світіння зівугу згори униз є заборонаю Древа пізнання²⁷⁵. І оскільки збирався притягнути (світіння) згори вниз, відразу ж приліпився до кліпот, хоча ще і не притягнув насправді. Тоді досягли цього змія і побачили вони ваблення світу.

Пояснення. Малхут називається світом, і її особистої властивості бракує в розповсюдженні нижче від хаезе, і цей недолік не може бути врахований до завершення виправлення. Тому все прагнення Малхут - сповнити це. "І побачили вони ваблення світу", - тому що побачили місце нестачі Малхут, званої "світ", і що дуже сильним є її прагнення до сповнення себе.

Але перекутив він шляхи свої й встав на хибний шлях в цьому місці, тобто в місці Малхут, що і є прогіхом Древа пізнання. Тоді повстав змій, і потягнувся за Адамом і дружиною його. І пригорнулася до них нечистота його, і стали вони смертними. І у всіх поколіннях, що приходять після нього, доки не встали Ізраель у гори Синай, не усувалася нечистота його зі світу.

І почули голос Творця Всесильного, що розходиться по саду

288) Після того, як вони згрішили і приліпилися до дерева, в якому присутня внизу смерть, сказано: "І почули голос Творця Всесильного, що розходиться по саду"²⁷⁶. Не сказано "який йде (меалех מהלך)", що відносилось би до захара, а "що розходиться (міталех מהלך)", що відноситься до некеви, тому що додаткова буква "тав л" вказує на відношення до некеви. Перш ніж Адам згрішив, він піднімався по своїх ступенях та перебував у вищій Хохмі, і не відокремлювався від Древа життя. Але оскільки збільшилося його прагнення пізнати та опуститися вниз, тобто притягувати наповнення згори униз, він потягнувся слідом за ними, поки не відокремився від Древа життя. І тоді пізнав зло й залишив добро, про що сказано: "А не удостоївся - погано"²⁷⁷. Тому сказано: "Бо Ти не божество, яке бажає беззаконня, не встановиться у Тебе зло"²⁷⁸, - бо той, хто тягнеться за злом, не може перебувати в одному місці з Деревом життя.

289) Поки вони не згрішили, то чули вищий голос і знали вищу Хохму, і перебували в мохін вищого світіння, і не відчували страху. Після того, як згрішили, вони не могли втриматися навіть у властивості "нижній голос". Пояснення. Голос Зеір Анпіну називається вищим голосом, а голос Нукви - нижнім. "Голос Творця Всесильного, що розходиться по саду"²⁷⁶ - це голос Нукви, тому що додаткова буква "тав л" вказує на відношення до некеви. І тим не менш, він не може втриматися в ньому, як сказано: "І сховався Адам і його дружина від Творця Всесильного"²⁷⁶.

290) І так само весь той час, поки не згрішили Ізраель, з моменту стояння біля гори Синай, була усунута від них скверна цього змія. Адже в цей час зла основа була видалена зі світу, оскільки вони відштовхнули її від себе. І тоді вони трималися за Древо життя, і піднялися нагору та не опускалися вниз. Іншими словами, вони підняли світло лівої лінії знизу догори, і не притягали його згори вниз, що і є властивістю Древа життя.

291) І тоді вони пізнавали й споглядали вищі дзеркала, і світилися очі їх, і вони були раді пізнавати та й чути. "Дзеркала" - це скло, яке відбиває, що вказує на осягнення Зеір Анпіна і Нукви, оскільки Зеір Анпін називається дзеркалом, що світить, а Нуква - дзеркалом, яке не світить. І тоді оперезав їх Творець поясами, що складаються з літер Його святого імені, щоб цей змій не міг панувати над ними і не міг осквернити їх, як раніше. І це - ті прикраси, які вони отримали на горі Хорев.

²⁷⁵ Див. п.284.

²⁷⁶ Тора, Берешит, 3:8. "І почули голос Творця Всесильного, що розходиться по саду з настанням дня, і сховався Адам та його дружина від Творця Всесильного серед дерев саду".

²⁷⁷ Див. п.284.

²⁷⁸ Писання, Псалми, 5:5.

292) Після того, як згрішили, зробивши собі золотого теля, забрали у них всі ці вищі ступені й світла. І забрали у них ці пояси зі зброєю, які були прикрашені вищим ім'ям, і вони притягли до себе змія зла, як і спочатку. І накликали смерть на весь світ.

293) А потім сказано: "І побачив Аарон, і всі сини Ізраєлеви, Моше, і ось, обличчя його сяє, і боялися підійти до нього"²⁷⁹. Спочатку сказано: "І побачив Ізраєль силу велику"²⁸⁰, і всі бачили вищі світла. І вони отримували світло від світного дзеркала, Зеїр Анпіну, як сказано: "І весь народ бачив голоси"²⁸¹. І також на море, - бачили і не боялися, як сказано: "Це Всесильний мій - буду прославляти Його"²⁸². А після того, як згрішили, навіть лиця посередника, тобто Моше, не могли бачити, як сказано: "І вони боялися підійти до нього"²⁷⁹.

І зняли сини Ізраєлю прикраси, отримані біля гори Хорев

294) Сказано про Ізраєль: "І були зняті синами Ізраєлю прикраси, отримані у гори Хорев"²⁸³, - тобто було забрана у них зброя, якою вони підперезалися у гори Синай для того, щоб не панував над ними змія зла²⁸⁴. Після того, як були забрані у них прикраси, сказано: "А Моше взяв шатро і розкинув його поза станом"²⁸⁵. Як пов'язано це речення в Писанні зі зняттям прикрас?

295) Але Моше, дізнавшись про те, що забрана у них вища зброя і вони зняли прикраси, сказав: "Абсолютно очевидно, що відтепер і далі з'явиться змія зла, щоб жити серед них. І тому, якщо Храм буде зведений тут, він буде оскверненим". І відразу "Моше взяв шатро і розкинув його поза станом, подалі від стану"²⁸⁵, - оскільки бачив Моше, що тепер буде панувати над ними змія зла, чого не було раніше.

296) "І назвав його шатром зібрання"²⁸⁵. Спочатку він називався просто шатром, а тепер він "назвав його шатром зібрання". Рабі Ельзар бачить це з хорошої сторони, тому що зібрання - це свято, радість місяця, Шхіни, оскільки додалася святість Шхіни, і ніяка вада не має влади над нею в цей день. Також і тут, він назвав Шхіну ім'ям "зібрання", показуючи тим самим, що це шатро, тобто Шхіна, віддалився від них в час прогріху золотого теля, і не постраждав. Тому сказано: "І назвав його шатром зібрання".

297) А рабі Аба бачить це інакше. Після дарування Тори Шхіна була просто шатром. Але, через прогріх теляти стала шатром зібрання, який випромінює світло час від часу, а не завжди. До цього намет ніс довге життя світу, щоб не панувала над ними смерть, тому що після дарування Тори встановилася свобода від ангела смерті, а з моменту прогріху теляти і далі Шхіна стає шатром зібрання, про який сказано: "Місце перебування всього живого"²⁸⁶, - тобто тепер визначений час перебування в ньому, і відміряється життя світу.

Спочатку, до прогріху теляти, шатро не було пошкоджене. А тепер воно пошкоджене через прогріх теля. Спочатку поєднання і злиття (зівуґ) місяця із сонцем, тобто Зеїр Анпіна з Нуквою (ЗОН), було безперервним, а тепер шатро стало називатися шатром зібрання, тому що зівуґ їхній відбувається час від часу, і він припиняється в момент наближення змія, який бажає живитися від нього. І тому сказано тепер: "І назвав його шатром зібрання" - тобто зівуґ відбувається час від часу, чого не було раніше. Бо тоді, після дарування Тори, ЗОН вже перебували у зівузі, який не припиняється ніколи. І тому вона (Шхіна) називалася просто шатром.

²⁷⁹ Тора, Шмот, 34:30.

²⁸⁰ Тора, Шмот, 14:31. "І побачив Ізраєль силу велику, яку проявив Творець на єгиптянах, і злякався народ Творця, та увірували в Творця і в Моше, служителя його".

²⁸¹ Тора, Шмот, 20:15. "І весь народ бачив голоси і полум'я, і голос шофару, і гору димлячу. І побачив народ, і здригнулися вони і стали віддалік".

²⁸² Тора, Шмот, 15:2. "Моя сила і радість - Творець. Він був порятунком мені. Це Всесильний мій - буду прославляти Його; Всесильний отця мого - буду звеличувати Його".

²⁸³ Тора, Шмот, 33: 6.

²⁸⁴ Див. п.191.

²⁸⁵ Тора, Шмот, 33:7. "А Моше взяв шатро і розкинув його поза станом, подалі від стану, і назвав його шатром зібрання. І було, кожен, хто шукав Творця, виходив до шатра зібрання, який поза станом".

²⁸⁶ Писання, Йов, 30:23. "Тепер я знаю, що зводиш Ти мене в обитель смерті, місце перебування всього живого".

298) Сказано: "І були зняті синами Ізраелю прикраси, отримані у гори Хорев"²⁸³, - тобто прогріхом теляти накликали на себе смерть, починаючи з цього часу і вище. І панував над ними цей змії зла, від якого вони вже позбулися раніше. Як з'ясувалося - "викарбуване (харута) на скрижалях"²⁸⁷, тому що була у них свобода (херут) від ангела смерті. Ізраель зробили прогріх, однак в Єгошуа, який не вчинив прогріхи, було забрана та вища прикраса, яку він отримав разом з Ізраелем у гори Синай, чи ні?

299) Якщо вона не була забрана в нього, то чому він помер, як і всі люди? А якщо була забрана, то чому була забрана, - адже він не вчинив прогріху, оскільки був разом із Моше в той час, коли згрішили Ізраель? А якщо Єгошуа не отримав тієї прикраси на горі Синай, яку отримали Ізраель, то постає питання: "Чому?". Чим відрізняється Єгошуа від усього Ізраелю?

300) Сказано: "Бо праведним є Творець - правду любить Він, до чесних звертає лик Свій!"²⁸⁸ "Бо праведним є Творець" означає, що праведний Він, тобто Зеїр Анпін, і праведне ім'я Його, тобто Нуква Зеїр Анпіну, звана "ім'я Його", і звана "праведник". І тому: "Правду любить Він", - тобто любить єдність праведника і праведності, щоб наповнювати по справедливості.

301) "Праведний і прямий Він"²⁸⁹, і тому всі, хто живе в світі побачать світло Його лику і виправлять шляху свої, щоб йти прямим шляхом, як личить. І оскільки всі жителі світу повинні будуть прийти до цього, Творець судить світ по більшості людей в ньому. Пояснення. Суд, який вершить Творцем над світом, - тобто покарати їх або нагородити, - повинен гарантувати, що всі, хто живе в світі, удостояться світла лику Його та підуть прямим шляхом. І тому Він зобов'язаний судити світ по більшості людей в ньому і, в підсумку, привести їх до цього. І навіть, якщо є серед них обрані, котрі удостоїлися іншого управління, Він заради них не змінить суду над суспільством.

302) Коли Адам прогрішив, скуштувавши від Древа, він став причиною того, що смерть, вселившись в нього, передалася всьому світові. І він завдав шкоди, відокремивши дружину від чоловіка, тобто відокремивши Нукву від Зеїр Анпіна. І залишався цей гріх і шкода в місяці*, тобто Нукві, до тих пір, поки не встали Ізраель у гори Синай. Після стояння Ізраеля у гори Синай, була усунута вада місяця, і він встановилася, щоб світити завжди. Іншими словами, після того як був усунута шкода від прогріху Древа пізнання, він знову повернувся до зівугу (злиття) із Зеїр Анпіним, що ніколи не припиняється. Таким чином, в цей час він світив безперервно, без будь-якого скорочення, що і є станом свободи від ангела смерті, якого вони тоді удостоїлися.

303) Після того, як Ізраель згрішили, зробивши золотого теля, місяць знову став ущербним, як і до дарування Тори. І тоді змії зла отримав владу над ним, і вхопився за нього, і привернув його до себе. А коли дізнався Моше, що згрішили Ізраель, і забрані у них вищі святі прикраси, йому стало абсолютно ясно, що змії вхопився за місяць, Нукву, щоб привернути її до себе, і вона ущербна. І тоді вивів він її назовні, як сказано: "А Моше взяв шатро і розкинув його поза станом", - шатро, тобто Шхіну.

304) І, оскільки стає ущербною, - хоча Єгошуа і перебуває ще в своїх прикрасах, - все ж через те, що знаходиться в стані ущербу, а вона повернулася до вади, яка була в неї під час прогріху Адама Рішона, людина не може існувати вічно. Окрім Моше, смерть якого була в

²⁸⁷ Тора, Шмот, 32:16. "А скрижалі ті були творінням самого Всесильного, і письмо на них - письмо Всесильного воно, вирізьблене на скрижалях".

²⁸⁸ Писання, Даніель, 9:14. "І прискорив Творець це лихо, і навів його на нас, бо справедливий Творець, - правду любить Він, до чесних звертає лик Свій!".

* В івриті слово "левана" (місяць), як і в російській мові "луна", - має жіночий рід. Кабала використовує цей образ як визначення жіночої основи створіння, Нукви Зеїр Анпіну, зокрема і в концепції взаємодії "двох великих світил", - чоловічої та жіночої основ створіння. Нажаль, немає адекватного українського перекладу цього образу, а російське слово "луна" не може бути використане, оскільки в українській мові має зовсім інше значення. Тому при читанні тексту, де зустрічаються образи "місяця" й "сонця" в контексті їхнього зівугу (злиття) треба враховувати цю обставину. (Примітка перекладача українського тексту)

²⁸⁹ Тора, Дварім, 32:4. "Він твердина, довершене діяння Його, бо всі шляхи Його істинні; Творець вірний і немає насильства; праведний і прямий Він".

іншій, вищій стороні, - смерть від дотику вуст Зеір Анпіну, як сказано: "І помер Моше по слову Творця"¹²⁰. І справа в тому, що він наповнював Нукву, а не отримував, як інші люди. І тому ущерб Нукви не торкнувся його.

Тому у Нукви не було права підтримувати існування Єгошуа постійно і вічно, і так само - після нього. І тому "назвав його шатром зібрання", що означає шатро, в якому він знаходиться протягом часу, відведеного для всього світу, тобто кожен повинен померти.

305) "Є права лінія нагорі і права лінія внизу, і є ліва лінія нагорі і ліва лінія внизу". "Є права лінія нагорі" - тобто у вищій святості, в ЗОН. І "є ліва лінія внизу" - в ситра ахра, в кліпот.

306) "Є ліва лінія нагорі", у вищій святості, що пробуджує любов, яка прив'яже місяць до вищого місця святості, щоб світити звідти. Тобто завдяки тому, що Зеір Анпін наповнює Нукву світінням лівої лінії, вона приходить до згоди з ним, щоб зробити зівуг' і отримати від нього світло. І "є ліва лінія внизу" - в ситрі ахра, яка відокремлює любов, наявну нагорі. І вона ж відокремлює місяць, Нукву, не дозволяючи їй світити від сонця, тобто Зеір Анпіна, і наблизитися до нього для здійснення зівугу. І це - властивість змія зла.

307) Коли пробуджується ліва лінія внизу, змії притягує до себе місяць, Нукву Зеір Анпіну, відокремлюючи її від вищого, Зеір Анпіна. І меркне світіння її, і вона приліплюється до змія зла. І тоді вона накликає смерть на весь світ внизу, оскільки пригорнулася до змія і віддалилася від Древа життя, Зеір Анпіна, тобто зівуг' її з Деревом життя відбувається не постійно, а переривається. І тому переривається також і життя, яке вона отримує від нього.

Пояснення сказаного. Ми вже з'ясували²⁹⁰, що тільки в місці Малхут від хазе і вище є лик людини, і там вона гідна здійснити зівуг' із Зеір Анпіним. Однак в місці від її хазе і нижче відсутній лик людини, і немає там ніякого місця зівугу, і він здійснюється лише за допомогою підйому та включення до місця від її хазе і вище. І також з'ясувалося²⁹¹, що гріх Древа пізнання полягав у приєднанні місця Малхут, що нижче від хазе та відокремленні тим самим лику людини, що знаходиться вище від хазе, оскільки змії призвів до спокуси притягнути зівуг' в місце від хазе і нижче, звідки приходить наповнення до змія і до всіх кліпот. І тому зараз відокремився також і вищий зівуг', що відбувається вище від хазе, і померкла Нуква.

Тому сказано: "Якщо удостоїлася людина - стало добром"²⁹², - тобто якщо притягує зівуг' від хазе ЗОН і вище, і остерігається притягувати зівуг' від хазе і нижче, то Нуква називається Деревом пізнання добра, а не зла, оскільки точка міри суду, що відноситься до першого скорочення, прихована, а точка міри милосердя розкрита, і з цієї точки вона здатна отримувати вищі мохін.

"А якщо не удостоїлася - стало злом"²⁹², - якщо притягує від зівугу, що відбувається в місці нижче від хазе ЗОН, негайно розкривається точка міри суду, що відноситься до першого скорочення. І оскільки Малхут нездатна до своєї властивості отримати жодне пряме світло згори, відразу ж припиняється її зівуг' із Зеір Анпіним та меркнуть в ній всі світла. Таким чином, розкриття точки міри суду нагадує жінку, яка виявила кров нечистоти, і тоді стає нечистою і забороненою чоловікові своєму.

Тому сказано: "Є права лінія нагорі і права лінія внизу, і є ліва лінія нагорі і ліва лінія внизу". Тобто права і ліва лінії, які виходять від зівугу в місці вище від хазе, у найвищій святості, однак права і ліва лінії, які виходять від зівугу в місці нижче від хазе, є властивістю ситри ахра. І тому внизу є ліва лінія в ситрі ахра, що відокремлює вищу любов і відокремлює місяць, Нукву, та не дозволяє їй світити від сонця. Бо в той час, коли ліва лінія притягує від зівугу, що відбувається нижче від хазе, який сходить у кліпот, відразу ж припиняється і вищий зівуг', який вчинюють вище від хазе, і тоді Нуква відділяється від Зеір Анпіна і затьмарюється. І тому сказано, що "коли пробуджується ліва лінія внизу, - змії, - то притягує до себе місяць",

²⁹⁰ Див. Зогар, главу Берешит, частину 1, п. 82, зі слів: "Пояснення сказаного ...".

²⁹¹ Див. "Передмову книги Зогар", п.210.

²⁹² Див. "Передмову книги Зогар", статтю "Дві точки", п. 123.

- Нукву Зеір Анпіну "відокремлюючи її від вищого", - Зеір Анпіна, - від зівуґу, здійснюваного вище від хазе, "і меркне світіння її".

"І тоді вона накликає смерть на весь світ внизу", - оскільки розкривається тоді в Нукві точка міри суду, що відноситься до першого скорочення, і те, що зі свого боку вона не гідна отримати ніякого світла від Древа життя, і смерть опускається на світ. І це - змії зла, який з'єднує властивості нижче від хазе Малхут, а лик людини, що знаходиться вище від хазе, роз'єднує²⁹¹.

308) І тому він накликав смерть на весь світ, оскільки оскверняється тоді святиня, Нуква, до призначеного часу, - до тих пір, поки не виправиться місяць, Нуква, і не почне знову світити. Бо внаслідок притягання лівої лінії від зівуґу, що відбувається від хазе і нижче, розкривається в Нукві точка першого скорочення. І разом з її розкриттям, виходять з неї всі світла, і вона подібна до жінки, яка стала нечистою та відлучена від чоловіка свого до певного часу, - поки не очиститься. І так само тут, - вона відділяється від Зеір Анпіна до тих пір, поки нижні не здійснять повернення, виправивши тим самим Нукву. І тому називається тепер шатром зібрання, оскільки під зібранням мається на увазі встановлений час, оскільки зівуґ її припинився через наближення змія. І тому Єгошуа помер тільки через пораду змія, який наблизився і зробив ущербною Скінію, Нукву, як і спочатку - до вручення Тори.

Через прогріх теляти, влада знову перейшла до змія, котрий спокушає нижніх притягувати до нього від зівуґу нижче від хазе, і тоді змії наблизився, аби жити світлами Нукви. І внаслідок його наближення для отримання живлення припиняється негайно вищий зівуґ, і вона відлучається від Зеір Анпіна. І вона стає також ущербною через розкриття точки першого скорочення. Але чому Єгошуа, який не скоїв прогріху, не залишився вільним від ангела смерті? Тому, що Нуква відокремилася від Зеір Анпіна через прогріх золотого теля, а потім встановилася лише у зівузі, що переривається, через владу змія, котрий наближається і перериває зівуґ. І тому Єгошуа теж не може більше отримувати від Нукви вічне життя, як до створення теля, і тому смертний так само, як і інші.

309) "А Єгошуа бен Нун, юнак, не відходив від шатра"²⁹³. Хоча він "юнак" внизу, який одержує світло від Нукви, тобто ступінь його виріс і дозволяє перебувати у властивості ангела Матата, який зветься "юнак" та знаходиться під Ацилутом, все ж "не відходив від шатра", - тобто він не кращий за саме шатро, Нукву. І наскільки стає ущербним намет, - стає ущербним і Єгошуа. І, незважаючи на те, що були у нього святі прикраси, все ж, оскільки став ущербним місяць, то і він, звичайно, не міг уберегтися від такої самої вади. Інакше кажучи, той самий ущерб, який поніс місяць через гріх Ісраелю, поніс також і Єгошуа.

310) Після того, як Адам прогрішив, скуштувавши від Древа пізнання, Творець взяв у нього ці прикраси, тобто світні букви святості, якими прикрасив його Творець, - букви святого імені²⁹⁴. І тоді вони побачили та дізналися, що забрані у них ці прикраси, як сказано: "І дізналися, що нагими є вони"²⁹⁵. Спочатку вони були вдягнені у вінці (кетери) величі, які прикрашали їх і давали свободу від всього. А після того, як згрішили, - були забрані у них вінці величі, і тоді пізнали, що це смерть кличе їх, і дізналися, що забрана у них свобода від усього, і накликали смерть на себе і на весь світ.

І зшили листя смоківниці

311) "І зшили листя смоківниці"²⁹⁵, - тобто навчилися всім видам чаклунства і чарівництва, і приліпилися до того, що внизу, до ситри ахра. "І зшили листя смоківниці" - тобто стали триматися приховування в тіні дерева, від якого скуштували, тому що листя дерева створюють тінь під ним²⁹⁶. Тінями називаються приховування світла Його лику, мов тінь, що

²⁹³ Тора, Шмот, 33:11. "І говорив Творець Моше лицем до лица, як мовить людина до ближнього свого, і повертався він до стану, а його служитель, Єгошуа бен Нун, юнак, не відходив від шатра".

²⁹⁴ Див. вище, п.291.

²⁹⁵ Тора, Берешит, 3:7. "І відкрилися очі їх обох, і дізналися, що нагими є вони, і зшили листя смоківниці, і поробили собі пояси".

²⁹⁶ Див. Зогар, Берешит, частина 1, п.452.

утворюється внаслідок приховування світла сонця. Тому що вище світло уподібнюється світлу сонця, яке є початком усіх світел цього світу. І також вище світло є початком всіх світел, наявних в дійсності. І це означає сказане: "Поки не зайнявся день, розігнавши тіні. Обернись, стань подібний до оленя, коханий мій!"²⁹⁷.

Є тінь святості, яка приходить завдяки осягненню величі Творця. Однак у цій тіні є протилежна дія, бо вона притягує вище світло. Як у випадку Моше, який у нагороду за дію, про яку сказано²⁹⁸: "І закрив Моше обличчя своє"²⁹⁹, удостоївся стану "і говорив Творець Моше лицем до лица"²⁹³. І завдяки тій тіні, яку притягнув на себе Моше, закривши обличчя своє, "тому що боявся дивитися на Всесильного"²⁹⁹, він удостоївся за допомогою цього приховування стану "панім бе-панім", коли "і образ Творця бачить він"³⁰⁰.

Завдяки цій тіні була проведена підготовка та створене облачення на все велике світло, якого досягнув Моше. Однак це відбувалося якраз в тіні святості, що приходить внаслідок заповіді, як у випадку з Моше. Але не так відбувається в тіні, що приходить через прогріхи, оскільки вона є початком п'єтми, затьмарює обличчя людей, і вона називається тінню смерті.

До прогріху Древа пізнання не було тіні ситри ахра в світі, а тільки тінь святості. І це було помилкою Адама Рішон. Оскільки після прогріху Древа пізнання, в результаті якого видалилися від нього всі вищі світла, що були досягнуті ним у вищому світінні, і "дізналися, що нагими є вони"²⁹⁵ внаслідок зникнення всіх світел, впала на них тінь ситри ахра, тобто приховання. І це - тінь, що приходить через порушення, і тоді сказано: "І зшили листя смоківниці, і поробили собі пояси"²⁹⁵.

"Листя" означають тінь, бо листя дерева створюють тінь. "Смоківниці" - це гріх Древа пізнання, як сказали мудреці, що Древо пізнання було смоквою. І вони помилялися, думаючи, що тінь від листя смоківниці, - та тінь, яка впала на них через прогріх Древа пізнання, - подібна до тіні святості, тобто вона здатна притягнути всі світла, як у випадку з Моше. І тому вони зробили собі з цієї тіні пояси, як сказано: "Подібно до того, як пояс прилипає до стегон чоловіка, так приліпив Я до себе весь дім Ізраелю"³⁰¹, що означає - злиття зі стану приховання.

Однак там говориться про пояс, що утворився внаслідок тіні святості, в той час як тут - про пояс, що зроблений з листя смоківниці та який є тінню, котра приходить через порушення. А про нього сказано: "Як цей пояс, який ні на що не придатний"³⁰². І внаслідок цієї помилки сховався Адам Рішон серед дерев саду, та вибачаючись перед Творцем, вимовив: "Голос Твій почув я в саду і злякався, бо нагий я"³⁰³, - тобто красуючись перед Творцем діянням своїм, він прирівняв себе Моше, який вкрив обличчя, щоб не дивитися на Всесильного. І він думав, що завдяки цій тіні негайно удостоїться знову всіх світел, які видалилися від нього.

Однак Творець відповів йому: "Хто сказав тобі, що ти нагий?"³⁰⁴, - з якої причини ти втратив свої світла і опустився в тінь? "Чи не від дерева, від якого Я наказав тобі не їсти від нього, їв ти?"³⁰⁴ - це прийшло до тебе внаслідок заповіді? Адже тінь ця прийшла до тебе через порушення, це тінь смерті, тінь ситри ахра! І тому мало того, що не благословив Він його внаслідок цього, але ще і прокляв його. Бо "стали триматися приховування в тіні

²⁹⁷ Писання, Пісня пісень, 2:17.

²⁹⁸ Вавилонський Талмуд, трактат Брахот, лист 7:1.

²⁹⁹ Тора, Шмот, 3:6. "І сказав ще: "Я - Всесильний Творець отця твого, Всесильний Творець Авраама, Всесильний Творець Іцхака і Всесильний Творець Яакова". І закрив Моше обличчя своє, бо боявся дивитися на Всесильного".

³⁰⁰ Тора, Бемідбар, 12:8.

³⁰¹ Пророки, Єрміягу, 13:11. "Подібно до того, як пояс прилипає до стегон чоловіка, так приліпив Я до себе весь дім Ізраелю і весь дім Єгуди, - сказав Творець, - щоб були вони Мені народом і славою, і хвалою, і красою; але вони не слухали".

³⁰² Пророки, Єрміягу, 13:10. "Цей негідний народ, що відмовляється слухати слова Мої, який слідує свавіллю серця свого і йде за чужими божествами, щоб служити та поклонятися їм, нехай стане він таким же, як цей пояс, який ні на що не придатний".

³⁰³ Тора, Берешит, 3:10. "І сказав він: "Голос Твій почув я в саду і злякався, бо нагий я, і сховався".

³⁰⁴ Тора, Берешит, 3:11. "І сказав Він: "Хто сказав тобі, що ти нагий? Чи не від дерева, від якого Я наказав тобі не їсти від нього, їв ти?".

дерева, від якого скуштували", - тобто в тіні, що приходить через порушення. І таким чином приліпилися до тіні смерті.

Тому сказано тут: "Навчилися всім видам чаклунства і чарівництва". Сказали мудреці³⁰⁵, що чаклунством це вважається тому, що вони спростовують вище зібрання. Справа в тому, що якби не чаклунство, праведники могли б притягнути знаки і знамення з вищих світів, щоб наблизити світ до Творця, як це було при виході з Єгипту і в дні Єгошуа та пророків. Однак через гріх Древа пізнання утворилося будова чотирьох світів АБЄА ситри ахра, що протистоїть чотирьом світам АБЄА святості, як сказано: "Одне проти іншого створив Творець"³⁰⁶, тобто всі сили, які є в АБЄА святості, котрі наближають світ до Творця, - дані на противагу їм і в нечисті світи АБЄА, що віддаляють світ від Творця.

Справа в тому, що так само, як порушення заборони Древа пізнання було коренем, від якого виходять усі порушення в світі до остаточного виправлення, також і тінь, тобто сила приховання святості, що йде від порушення заборони Древа пізнання і звана "листя смоківниці", стала коренем, від якого виходять всілякі сили приховування святості, в сукупності своїй називаються чотирма нечистими світами АБЄА. І вони влаштовані за принципом: "Одне проти іншого створив Творець", - тобто чотири нечистих світу АБЄА на противагу чотирьом світам АБЄА святості.

І ближче всього до цього кореня знаходяться чаклунства, яким дана сила за величиною своєю рівна святості, щоб спростовувати вище зібрання, як це робили чаклуни на противагу знакам і знаменням Моше. Як сказано: "І зробили волхви єгипетські своїми чарами те ж саме"³⁰⁷. І також Еліягу, який підніс молитву: "Щоб не сказали вони, що це - чаклунське діяння"³⁰⁸. І тому у всіх випадках, крім виняткових обставин, тобто виходу з Єгипту і днів пророків, праведники не могли притягнути знаки і знамення, які наближають світ до Творця, оскільки їм було ясно, що нечисті світи АБЄА дадуть силу чаклунам вчинити "своїми чарами те ж саме".

А при остаточному виправленні сказано: "Як у дні твого виходу з землі єгипетської, явлю йому чуда"³⁰⁹, - бо тоді вийде дух нечистоти з землі, і не буде більше страху перед нечистими світами АБЄА, і праведники притягнуть знаки і знамення, як це було при виході з Єгипту.

Тому сказано, що "навчилися всім видам чаклунства і чарівництва", оскільки внаслідок листя смоківниці, що є тінню, котра утворилася через порушення заборони Древа пізнання, потягнулися всі ці чаклунства. І тому, дивлячись на ці листя смоківниці, вони "навчилися всім видам чаклунства і чарівництва", які виходили від них в світ.

Негайно зменшилися велич і ступінь Адама до ста ліктів. І тоді відбулося розділення між Зеір Анпіним і Нуквою, і Адам постав перед судом, а земля була проклята. Пояснення. "Адам Рішон був від землі до небозводу"³¹⁰, - тобто до небозводу, що знаходиться під Ацилутот, і він включав три світи БЄА, в кожному з яких міститься чотири парцуфи, Аба ве-Іма і ЗОН (Зеір Анпін і Нуква), і в кожному парцуфі десять сфірот. Однак після прогріху віддалилися від нього дев'ять сфірот світел кожного парцуфу, і вони видалилися до свого кореня. А дев'ять нижніх сфірот келім кожного парцуфа впали у кліпот.

І залишилися у нього тільки келім Кетеру від кожного парцуфу, зі світлом нефеш, крім двох перших парцуфів світу Брія, які повністю пішли від нього. Таким чином, у нього залишилося десять Кетерів від десяти парцуфів БЄА, кожен з яких включає всі їх, і це - сто Кетерів, або сто ліктів. І тому сказано: "Негайно зменшилися велич і ступінь Адама до ста ліктів".

³⁰⁵ Вавилонський Талмуд, трактат Сангедрін, лист 67:2.

³⁰⁶ Писання, Коелет, 7:14. "У день благовоління - радій, а в день лиха - побач, адже одне проти іншого створив Всесильний з тим, щоб нічого не шукати людині після Нього".

³⁰⁷ Тора, Шмот, 7:11.

³⁰⁸ Вавилонський Талмуд, трактат Брахот, лист 9:2.

³⁰⁹ Пророки, Міха, 7:15.

³¹⁰ Вавилонський Талмуд, трактат Хаг'іга, лист 12:1.

І вигнав Адама

312) "І вигнав Адама"³¹¹. Хто кого вигнав? Творець вигнав Адама чи ні? Адже не сказано: "І вигнав Творець Адама", а сказано просто: "І вигнав Адама (ет Адам)". Однак написано: "І вигнав ет Адам". "Ет" вказує на Шхіну, звану "Ет", - тобто Адам вигнав "Ет". Однак слова переставилися, бо слід було написати: "І вигнав Адам Ет".

313) І тому сказано: "І відіслав його Творець Всесильний з Еденського саду"³¹², - тому що Адам вигнав "Ет", Шхіну. Ось чому сказано двічі: "І відіслав його Творець Всесильний з Еденського саду", і відразу ж сказано: "І вигнав Адама (ет Адам)"³¹¹. Це є доказом того, що "Ет" означає - Шхіна. І написано: "І вигнав ет Адам" є тлумаченням уривку "і відіслав його Творець Всесильний з Еденського саду", - тобто саме тому Він і відіслав його з Еденського саду, що прогріхом своїм він вигнав Шхіну з місця її.

"І поставив на схід від саду Еденського херувимів"³¹¹. Сказано просто: "І поставив", але не сказано: "І поставив Творець", оскільки це вказує на Адама Рішона, що поставив херувимів в цьому місці, тобто він став причиною перекриття вищих шляхів і стежок, і тоді припинилося наповнення, і воцарилися суди над світом. І з цього дня і далі він накликав прокляття на світ.

314) "Полум'я меча, що обертається"³¹¹ означає: всі носії судів метушаться по світу", - переходять від однієї форми до іншої, тобто знімають одну форму та одягають іншу. Інакше кажучи, перевертаються у безліч форм, щоб стягувати зі світу. Іноді вони з'являються у вигляді чоловіків, іноді - у вигляді жінок, іноді - у вигляді вогняного полум'я, іноді - у вигляді духів, і немає того, хто міг би встояти проти них. І все це потрібно для збереження шляху Древа життя, щоб не нанесли йому додаткової шкоди, як і спочатку.

Пояснення. Є дві точки, Біна і Малхут, в місці Малхут від хазе і нижче³¹³, які включені одна до одної. Є Біна і Малхут в точці Біни, і є Біна і Малхут в точці Малхут. І звідси походять чотири види правління. Властивості Біна і Малхут в Біні називаються зхарім, тобто чоловічими, бо Біна закінчується властивістю захар. А Біна і Малхут в Малхут називаються некевот, тобто жіночими. Світіння правої лінії в кожній властивості називається духами (рухот), а світіння лівої лінії в кожному з них називається вогненным полум'ям³¹⁴.

315) "Полум'я меча"³¹¹ - це ті, хто накликає вогонь та важкі покарання на голови грішників і злочинців. І ці форми перетворюються в численні види судів, відповідно до шляхів людських. І тому вони називаються "полум'я", як сказано: "І спалить їх цей день прийдешній"³¹⁵. І вони називаються "меч", оскільки це "меч, що належить Творцю", як сказано: "Меч, який належить Творцю, сповнений крові"³¹⁶.

316) "Полум'я меча"³¹¹ - це навіть ті, хто карає внизу, що знаходяться в нашому світі та які обертаються з однієї форми на іншу. Всі вони поставлені над світом для того, щоб шкодити й виступати проти грішників світу, котрі порушують закони свого Господаря.

"І спалить їх цей день прийдешній"³¹⁵, - мовиться про вищі покарання і правителів. І сказано тут, що навіть ті, хто карає внизу, належать до властивості "полум'я меча, що обертається"³¹¹.

317) Адам, прогрішивши, накликав на себе численних шкідників і вершителів суду, і він відчував страх перед усіма і не міг впоратися з ними. Шломо осягнув вищу мудрість, і Творець прикрасив його царської короною, і всі жителі світу боялися його. Після того, як прогрішив, накликав на себе шкідників й тих, хто вершить нечесний суд, та відчував страх

³¹¹ Тора, Берешит, 3:24. "І вигнав Адама і помістив на схід від саду Еденського херувимів та полум'я меча, що обертається, аби стерегти дорогу до Древа життя".

³¹² Тора, Берешит, 3:23. "І відіслав його Творець Всесильний з Еденського саду порати землю, звідки він узятий".

³¹³ Див. "Передмову книги Зогар", статтю "Дві точки", п.122.

³¹⁴ Див. детальне пояснення вище, п.п.119-122.

³¹⁵ Пророки, Малахі, 3:19. "Бо ось приходить день, що палає як піч, і стануть всі гоноровиті й всі ті, хто творить злочин, як солома. І спалить їх цей день прийдешній, - каже Володар воїнств, - так що не залишить їм ні кореня, ані гілки".

³¹⁶ Пророки, Єшайгу, 34: 6. "Меч, який належить Творцю, сповнений крові, повніє від туку, від крові баранів і козлів, від туку з нирок баранів, бо різанина у Творця в Боцрі, і заклання велике в землі Едому".

перед усіма. І тоді вони змогли завдавати йому зла, і все, що було в його руках, забрали у нього.

318) Бо по тому, як іде людина, і згідно з тим шляхом, до якого вона приліпилася, - так вона притягує на себе силу правителя, який йде назустріч їй. Якщо йде хорошим шляхом, то притягує до себе силу правителя сторони святості, який допомагає їй. Але якщо йде поганим шляхом, то притягує до себе силу правителя нечистої сторони, яка шкодить людині. Так і Адам Рішон гріхом своїм притягнув до себе іншу силу, нечисту, яка зробила нечистим його та всіх жителів світу.

319) Коли згрішив Адам Рішон, то накликав на себе силу нечистоти, котра осквернила його самого і всіх жителів світу. І це змії зла, що є нечистим та опоганує світ. Коли ангел смерті забирає душі в людей, від людини залишається нечисте тіло, і воно робить нечистим дім і робить нечистим всіх, хто наближається до нього. Сказано про це: "Той, хто торкнувся мертвого - нечистим буде"³¹⁷. І це тому, що смерть походить від нечистого змія зла.

320) І тому після того, як ангел смерті взяв душу і зробив нечистим тіло, надано право всім видам нечистоти воцарятися над тілом, бо тіло стало нечистим зі сторони змія зла, що панує над ним. Тому що смерть походить від нього. І тому в будь-якому місці, де перебуває цей змії зла, він робить людину нечистою і та опоганується.

321) Коли ніч простягає свої крила над усіма жителями світу, які сплять вночі на своєму ліжку, вони відчують смак смерті. І через те, що вони відчують смак смерті, дух нечистоти гуляє по світу, роблячи його нечистим, і перебуває над руками людини, і та стає нечистою.

322) І коли людина прокидається від сну, і душа її повертається до неї, то все, до чого торкається своїми руками, стає нечистим, бо дух нечистоти перебуває над ними. Тому не можна брати свій одяг, щоб одягнутися в нього, від людини, не вчинила обмивання рук. Тому, що вона накликає на себе дух нечистоти і стає нечистою. І в духа нечистоти є право перебувати в будь-якому місці.

323) Тому для обмивання рук не можна користуватися послугами людини, яка сама не зробила обмивання рук, тому що вона накликає на себе дух нечистоти, і отримує його той, кому вона ллє воду. І тоді дух нечистоти отримує право перебувати над ним. І тому людина, куди б вона не звернулася, скрізь повинна берегтися сторони змія зла, щоб той не отримав влади над нею. А в майбутньому світі Творець усуне дух нечистоти зі світу. Як сказано: "І дух нечистоти видалю з землі"³¹⁸. І сказано: "Знищить Він смерть навіки!"³¹⁹.

І пізнав Адам Хаву

324) Є багато значень у сказаного: "Хто знає дух синів людських, який підноситься увись, і дух тварини, що сходить вниз, у землю"³²⁰. І також у будь-якого вислову Тори є багато значень, і всі вони істинні.

325) Вся Тора з'ясовується в сімдесяти ликах, що є відповідними сімдесяти закінченням і сімдесяти ликам Зеїр Анпіну. Сімдесят закінчень - у його ЗАТ³²¹, де кожне закінчення включає десять сфїрот, і сім помножене на десять - це сімдесят. І сімдесят ликів у його ГАР, і це теж - сім раз по десять сфїрот в його рош. Однак ГАР називаються панім (лик), як сказано:

³¹⁷ Тора, Бемідбар, 19:11.

³¹⁸ Пророки, Зехарія, 13: 2. "І буде в той день, - слово Володаря війнств, - знищу імена ідолів з землі, і не згадають їх більш, а також лжепророків і дух нечистоти видалю з землі".

³¹⁹ Пророки, Єшаягу, 25: 8. "Знищить Він смерть навіки, і змахне Творець Всесильний сльозу з обличчя всіх, і ганьбу народу Свого усуне Він на всій землі, бо (так) сказав Творець".

³²⁰ Писання, Коелет, 3:21.

³²¹ ЗАТ - абрєвіатура слів "сім нижніх сфїрот (заїн тахтонот)".

"Мудрість людини просвітлює лик її"³²². І так це в будь-якому слові Тори, - безліч ликів з'ясовується в усіх сторонах.

326) Коли людина йде шляхом істини, вона тримається у правій стороні та притягує до себе згори вищий дух святості. І цей дух стає в неї бажанням святості, - поєднатися нагорі із вищою святістю і пристати до неї, щоб вона не припинялася у людини ніколи.

327) Коли людина йде по шляху зла, і шляхи її відхилилися від прямого шляху, вона притягує до себе дух нечистоти, який перебуває в лівій стороні. І той робить її нечистою і людина опоганюється ним, як сказано: "Не оскверняйтеся ними, бо станете нечистими"³²³, "того, хто збирається опоганитися - оскверняють"³²⁴.

328) Якщо людина йде шляхом істини і притягує до себе вищий дух святості та приліплюється до нього, то син, який породжений нею та вийшов від неї у світ, притягує до неї вищу святість, і вона буде освячена святістю Господаря її, як сказано: "Освячайте себе й будете святыми"³²⁵.

329) Якщо людина йде в лівій стороні та притягує до себе дух нечистоти і приліплюється до нього, то син, що вийшов від неї в світ, притягує до неї дух нечистоти, і вона буде опоганюватися нечистотою цієї сторони.

330) І тому сказано: "Хто знає дух людських синів, який підноситься увись, і дух тварини, що сходять вниз, у землю"³²⁰, бо коли людина приліплюється до правої сторони, то світло, що притягнуте нею, піднімається знизу вгору. А коли приліплюється до лівої, то ліва сторона, яка є духом нечистоти, опускається згори униз, тобто вона притягує світіння лівої сторони згори вниз, і тоді вона вселяється в людину і не залишає її.

Пояснення. Якщо людина приліплюється до правої сторони, то "дух синів людських" піднімається знизу вгору. А якщо людина приліплюється до лівої, то "дух тварини" сходять вниз³²⁶. І тоді син, що породжений в нечистоті, вважається сином нечистого духу.

331) Адам Рішон приліпився до духу нечистоти, тобто до змія. І його дружина Хава приліпилася до нього на початку та отримала і прийняла від нього цю нечистоту. І породив сина, який був сином духу нечистоти. Було два сини: один - від цього духу нечистоти, Каїн, а інший, - коли Адам зробив повернення, - Евель. І тому, один був від нечистої сторони, Каїн, а інший - від чистої сторони, Евель.

332) В час, коли змії привніс скверну в Хаву, вона прийняла її, - тобто зачала від нього. І після того, як Адам увійшов до неї, вона народила двох синів, один був від нечистої сторони, Каїн, а інший - зі сторони Адама, Евель. Евель був подобою вищого образу, а Каїн - нижнього, тому їхні шляхи розійшлися.

333) Каїн був сином нечистого духа, тобто змія зла. І оскільки Каїн походить зі сторони ангела смерті, він вбиває брата свого. Інакше кажучи, вбивство Евеля є тим же поняттям, що й порушення заборони Древа пізнання, спровоковане змієм. І так само, як із Деревом пізнання ангел смерті отримав владу над усім світом, - так само і тут він отримав владу забрати душу Евеля. А Каїн відноситься до його сторони, і всі погані і шкідливі місця, а також демони й духи, виходять у світ від нього.

334) Ім'я Каїн (קין) означає - гніздо (кен קן) всіх місць зла, що виходять в світ від нечистої сторони. А потім вони принесли жертви. Один приніс зі своєї сторони, а інший - зі своєї. Тому сказано: "І було по сплину днів, приніс Каїн дар від плодів землі"³²⁷. "По сплину днів" - це "

³²² Писання, Коелет, 8:1. "Хто подібний до мудреця, і хто осягає суть речей? Мудрість людини просвітлює лик її та пом'якшує суворість обличчя її".

³²³ Тора, Ваікра, 11:43. "Не опоганюйте душ своїх ніякими плазунами. Не оскверняйтеся ними, бо станете нечистими".

³²⁴ Вавилонський Талмуд, трактат Йома, лист 38:2.

³²⁵ Тора, Ваікра, 11:44. "Бо Я - Творець Всесильний ваш, освячайте себе і будете святыми, бо Я святий. І не опоганюйте душ своїх ніяким гадом, що плазує по землі".

³²⁶ Див. вище, п.287.

³²⁷ Тора, Берешит, 4:3. "І було за плином днів, приніс Каїн дар від плодів землі Творцеві".

кінець кожної плоті"³²⁸, тобто ангел смерті. Таким чином, жертва Каїна була зі сторони нечистоти.

335) І Каїн приніс жертву від цього "сплину днів". Від "сплину днів" - "кец ямім", а не "кец ямін". "Кец ямім" - це погана кліпа. І Каїн приніс свою жертву від "кец ямім" - зі сторони ангела смерті. Таким чином, він приніс свою жертву від його сторони.

336) "І приніс Каїн дар від плодів землі", про які сказано: "Але від плодів дерева"³²⁹, - від Древа пізнання, що відноситься до властивості змія зла. "Від плодів землі", як сказано: "Бо плоди діянь своїх вони куштують"³³⁰. А ангел смерті - це "плоди діянь" грішників, адже якби не гріх, він би не з'явився у світ. "Куштували" - означає, що ангел смерті сходить до них і приліплюється до них з тим, щоб умертвити й осквернити їх. "Від плодів землі" - вказує на те, що Каїн приніс жертву від його сторони, від властивості змія та ангела смерті.

337) "А Евель приніс також від первородних овець своїх"³³¹. Слово "також" вказує на включення також і вищої сторони, від хази і вище, що походить від сторони святості. І тому сказано: "І благоволив Творець до Евеля", оскільки він походив від сторони святості. "Але до Каїна і дару його не благоволив"³³², - тобто Творець не прийняв його жертву, тому що була принесена від нечистої сторони. І тому "дуже прикро стало Каїну і поникло обличчя його"³³², - бо не було прихильно зустрінуте лице його, тобто лик його сторони, але благоволив Він до Евеля.

338) Тому сказано: "І коли вони були в полі"³³³. "В полі" - вказує на жінку. І Каїн заздрив Евелю через додаткову Нукву, яка народилася разом із Евелем, як сказано: "А далі вона породила (ет) брата його, (ет) Евеля"³³⁴. Двічі сказане "ет" вказує на включення двох Нукв, що народилися з Евелем. І щоб це зрозуміти, необхідно знати, що душі Каїна й Евеля повинні були бути однією душею, як і Шет. Але через те, що Адам зробив зівуг' (злиття) із Хавою перш ніж здійснив повернення за гріх Древа пізнання, і скверна змія приліпилася до них, він породив тільки ліву половину душі, окремо від правої сторони, оскільки в лівій стороні знаходиться місце скверни змія. І тому названо наречене йому ім'я Каїн (קין), яке означає - гніздо (кен קין) всіх місць зла³³⁵, що виходять в світ від нечистої сторони.

Ліва сторона душі - це місце перебування скверни змія, проте в правій стороні у нього немає місця, в якому він може утримуватися. І тому після того, як він здійснив повернення від гріха свого, народив душу Евеля³³⁶, праву сторону цієї душі, в якій немає місця для скверни змія.

Будь-яка душа виходить з трьох точок холам-шурук-хірік, що утворюють ім'я Елокім:

1. на екран точки холам виходять букви MI (מי) імені Елокім (מילה), права сторона;
2. на екран точки шурук виходять букви ELES (לה) імені Елокім (מילה), ліва сторона;
3. середня лінія виходить на екран точки хірік, що з'єднує букви MI (מי) і букви ELES (לה) одні з іншими, і тоді сповнюється ім'я Елокім (מילה).

Спочатку вся ця послідовність виходить в Біні, потім в ЗОН, а потім в душах. У корені своєму букви MI вважаються властивістю ГАР, а букви ELES - властивістю ВАК. А в парцуфі частина від хази і вище вважається властивістю MI, і там знаходяться ГАР тіла (гугф)

³²⁸ Тора, Берешит, 6:13.

³²⁹ Тора, Берешит, 3:2. "Але від плодів дерева, яке в середині саду, сказав Всесильний, не їжте від нього і не доторкайтеся до нього, бо помрете".

³³⁰ Пророки, Єшайагу, 3:10. "Прославляйте праведника, адже добре це, бо плоди діянь своїх вони куштують".

³³¹ Тора, Берешит, 4:4. "А Евель приніс також від первородних овець своїх, і благоволив Творець до Евеля й до дару його".

³³² Тора, Берешит, 4:5. "Але до Каїна і до дару його не благоволив, і дуже прикро стало Каїну і поникло лице його".

³³³ Тора, Берешит, 4:8. "І Каїн пред'явив це Евелю, братові своєму, і коли вони були в полі, повстав Каїн на Евеля, брата свого, та вбив його".

³³⁴ Тора, Берешит, 4:2. "А ще вона породила брата його, Евеля. І став Евель пастухом овець, а Каїн став землеробом".

³³⁵ Див. п.334.

³³⁶ Див. п.331.

парцуфу, і частина від хазе і нижче вважається властивістю ЕЛЄ, тому що являє собою ВАК тіла (гуф) парцуфа. І відповідно Евель, що відноситься до властивості МІ, - це частина від хазе і вище, а Каїн, що відноситься до властивості ЕЛЄ, - частина від хазе і нижче.

Внаслідок підсолодження Малхут в Біні та включення їх одної в одну, вийшли чотири Малхут: дві Малхут, що відносяться до Біни і Малхут в точці Біни, і дві Малхут - до Біни і Малхут в точці Малхут³³⁷. Однак розкриваються лише три Малхут: дві Малхут, що діють в місці від хазе і вище парцуфу Малхут, тобто Біна і Малхут сфери Біна, і одна - в місці від хазе її та нижче, тобто тільки Біна сфери Малхут. Але Малхут де-Малхут, що відноситься до міри суду, Малхут першого скорочення, не здатна прийняти в себе пряме світло, а лише відбите світло, і тому перебуває у прихованні³³⁸.

І тому немає властивості "лик людини" в місці від хазе ЗОН і нижче. І через те, що четверта Малхут перебуває в прихованні, Нуква стає властивістю "Древо пізнання добра і зла", про яку сказано: "А якщо не удостоївся - то (стало) злом"³³⁹, - тобто якщо він простягає місце зівугу у властивість від хазе і нижче, то розкриває тим самим четверту Малхут, яка прихована, і при її розкритті відразу ж видаляються світла.

Таким чином в Евеля, що відноситься до властивості МІ та до місця від хазе і вище, є дві Малхут, - Біна і Малхут сфери Біна, - тобто разом з його душею виходять дві Нукви, на які вказує двічі написане слово "ет" у фразі "і далі вона породила (ет) брата його, (ет) Евеля"³³⁴. Але у Каїна, що відноситься до властивості ЕЛЄ і до місця від хазе і нижче, є одна Малхут, - Біна сфери Малхут, - і бракує йому четвертої Малхут. Тому мовиться про те, що разом із душею Каїна вийшла тільки одна Нуква, - тобто тільки третя Малхут.

Каїн заздрив Евелю через додаткову Нукви, яка народилася разом з Евелем, тобто він хотів розкрити і зробити зівуг' на четверту Малхут, якої не вистачає йому, і тоді було б у нього дві Нукви, як і у Евеля. Точно як із порушенням заборони Древа пізнання, коли змії спокусив їх зробити зівуг' від хазе і нижче, щоб сам він міг притягувати світла згори вниз. І, як наслідок, розкрилася четверта Малхут, через яку видалилися всі світла, і смерть увійшла в нього, бо зникнення світла життя є смертю³⁴⁰.

Тому сказано, що вбивство Евеля та порушення заборони Древа пізнання є тотожними поняттями³⁴¹, адже він (Каїн) теж хотів розкрити зівуг' від хазе і нижче, на четверту Малхут. І внаслідок розкриття цієї Малхут, з усіх душ, що відносяться до Каїна та Евеля, відразу ж видалилися світла, котрі є властивістю ГАР, а келім, що є властивістю ВАК, впали у кліпот. Однак світла не падають в кліпот, а видаляються до свого вищого кореня. І тому Евель, який відносився до властивості ГАР, відійшов до свого кореня і помер, а Каїн, який був лише властивістю ВАК, впав в кліпот. Таким чином, вся відмінність між вбивством Евеля та прогіхом Древа пізнання полягає в тому, що Адам був сукупністю всіх душ, і тому його гріх зачепив весь світ. А у випадку Каїна та Евеля гріх торкнувся лише властивості душ їх самих.

Адже, якщо схилишся до добра - піднесешся

339) "Адже, якщо схилишся до добра - піднесешся, якщо ж не схилишся до добра, то біля входу гріх лежить"³⁴². Слово "піднесешся" означає, що будеш піднесений нагору і не опустишся вниз, тобто будеш підносити світла знизу вгору, і не будеш більше притягувати світла згори вниз, чим і вбив Евеля. Однак "піднесешся" має ще й значення "відпущення" та "прощення", тобто сказав йому Творець: "Якщо схилишся до добра", то усунеться від тебе нечистий дух, і проститься тобі злиття з ним.

³³⁷ Див. вище, п.314, зі слів: "Іноді вони є...", а також п.121, зі слів: "І ця іскра ...".

³³⁸ Див. Зогар, Берешит, частина 1, п.82, зі слів: "Міхаель записує місце зівугу...".

³³⁹ "Передмова книги Зогар", п.123.

³⁴⁰ Див. вище, п.308.

³⁴¹ Див. вище, п.333.

³⁴² Тора, Берешит, 3:7.

340) "А якщо не схилишся до добра, то біля входу гріх лежить". "Біля входу" - це вищий суд, суд Малхут, що є входом до усього, як сказано: "Відкрийте мені врата справедливості"³⁴³. Пояснення. "Справедливість" - це ім'я Малхут, "врата справедливості" - це суди, тобто людина не може прийти до Малхут, якщо не перевертає ці суди в ній на врата. Тому сказано: "Це врата до Творця, праведники увійдуть в них", - тобто ті суди, через які грішники віддаляються, стають для праведників вратами, завдяки яким вони приходять до злиття.

І слова "біля входу" означають: коли "гріх лежить" на Малхут, хоча вона є джерелом всіх покарань, все ж, якщо зробить повернення, цей гріх перетвориться і стане входом. "Гріх лежить" означає, що Творець сказав йому: "Та сторона, до якої ти приліпився і тягнешся, буде берегти тебе і карати тебе". І це означає сказане: "Адже якщо схилишся до добра - піднесешся", - тобто усунеться від нього пристрасть духа нечистоти, до якого він приліпився внаслідок гріха. "Якщо ж ти не схилишся до добра, то біля входу гріх лежить", - той самий дух нечистоти, який приліпився до нього через гріх, він сам покарає тебе.

Коли Каїн убив Евеля

341) В час, коли Каїн убив Евеля, він не знав, як вийде з нього душа, тобто не знав, що його дії призведуть до того, що душа Евеля вийде з нього, і той помре. І він вп'явся в нього своїми зубами подібно до змія.

Пояснення. Він заздрив йому через додаткову Нукву, оскільки хотів притягнути світло згори вниз та розкрити четверту відсутню Малхут у властивості від хазе і нижче. Однак він не знав, що внаслідок цього посилиться міра суду, і припиниться зівуг' також в місці від хазе і вище, і життєва сила покине Евеля, і той помре, а думав, що навпаки, Евель теж насолодиться від його діянь. І він вп'явся в нього своїми зубами, подібно до первородного змія, та вбив його. Пояснення. Все, що притягується, - притягується за допомогою вуст. Однак те, що притягується у святості, - притягується за допомогою губ, які є екраном, що стоїть в пе (устах). І це - зівуг' де-нешикін (поцілунків), який притягує наповнення від ступеня до ступеня. А те, що притягується не в святості є подібним до діяння первородного змія, - притягується силою зубів, тобто відсутнє там виправлення екрану в клі Малхут, званого "губи", і наповнення притягується згори вниз, і це називається укусом. І таким чином змії накликав смерть на світ.

І відомо, що діяння Каїна було подібним до гріха Древа пізнання, тобто він теж підмінив дотик вуст укусом, бо притягнув наповнення без екрану згори вниз, і внаслідок цього видалилася душа Евеля. І таким чином Каїн вп'явся в нього своїми зубами подібно до діяння первородного змія, і в силу цього вбив його. В цей час Творець прокляв його, і він пішов мандрувати по всіх сторонах світу, але так і не знайшов місця, яке прийняло б його. І тоді він вразив себе в голову, і повернувся до Господаря свого. І тоді прийняла його земля в нижньому краї, тобто повернення його не було повним, і тому не прийняла його наша земля.

342) Сама земля приймала його, щоб він ступав по ній, як сказано: "І зробив Творець Каїну знак"³⁴⁴, - це значить, що Творець прийняв його повернення. І тому знову почала приймати його земля. І не тільки нижній край прийняв його через те, що повернення його не було повним, але також і земля прийняла його внизу, в один з країв, що розташовані під нею, адже сказано: "Ось, ти сьогодні зганяєш мене тепер з лиця землі"³⁴⁵. Тобто, з лиця землі він вигнаний, але не вигнаний з рівня, що знаходиться нижче від рівня землі. Таким чином нижній край, що розташований під землею, прийняв його.

³⁴³ Писання, Псалми, 118:19. "Відкрийте мені врата справедливості, увійду я в них, складу дяку Творцеві".

³⁴⁴ Тора, Берешит, 4:15. "І сказав йому Творець: "За те кожному, хто вб'є Каїна, помститься всемеро ". І зробив Творець Каїну знак, щоб не вбив його кожен, хто стріне його".

³⁴⁵ Тора, Берешит, 4:14. "Ось, Ти зганяєш сьогодні мене тепер з лиця цієї землі, і від уваги Твоєї буду вкритим, і вічним блукачем буду на землі. І тепер кожен, хто зустріне мене, той уб'є мене".

343) Земля прийняла його в Арку, одну з семи земель. Про тих, хто живе, там сказано: "Згинуть з землі та з-під небес цих"³⁴⁶. І там місце його проживання, про яке сказано: "І осів у країні Нод, на схід від Едену"³⁴⁷, - тобто мається на увазі нижній край, званий Арка. А Нодом називається тому, що у жителів там є дві голови, які схиляються³⁴⁸ іноді в бік півми, а іноді - до світла³⁴⁹.

344) Коли сказав Каїн: "Вина моя є більшою, ніж можу я винести!"³⁵⁰, тобто розкаючись і зробив повернення, Творець пробачив йому половину провини. Після того, як спочатку виніс йому вирок, сказавши: "Вигнанцем і блукачем будеш ти на землі"³⁵¹, він тепер залишився тільки блукачем. Тому сказано: "І пішов Каїн від лику Творця й осів у країні Нод (поневіряння)"³⁴⁷, - тобто коли пішов від лику Творця, він зробив це, щоб бути блукачем на землі, а не вигнанцем, тому що простилася йому половина провини.

І хоча гріх Каїна полягав в розкритті Малхут міри суду, все ж, оскільки Малхут і Біна підсолодилися одна в іншій, то постраждала також і Біна через нього. І тому покаранням його було: "вигнанцем та блукачем будеш ти на землі"³⁵¹, - вигнання зі сторони Малхут, а поневіряння зі сторони шкоди, що заподіяна Біні. І після того, як зробив повернення, простилася йому шкода, що заподіяна Малхут, тобто вигнання, і залишилася шкода, яка заподіяна Біні, - поневіряння. Тому що повернення не було повним, як було потрібно.

345) Коли "пішов Каїн від лику Творця"³⁴⁷, звернувся до нього Адам: "Сину мій, що вирішив про тебе суд?" Відповів йому Каїн: "Батько, мені повідомили, що Творець помилював мене і я буду тільки блукачем". Запитав його: "Як ти удостоївся цього?". Відповів йому: "Тому що зробив повернення і розкаючись перед Ним". Вигукнув Адам: "Невже так велика сила повернення, - а я й не знав?!". Почав він вихвалити Господаря свого, проголосивши: "Псалом. Пісня на день суботній. Добре дякувати Творцеві, звеличувати величне ім'я Твоє"³⁵², - тобто добре прославляти, покаятися перед Творцем і зробити повернення до Нього.

346) З того моменту, як Каїн убив Евеля, Адам був відлучений від дружини своєї, і два жіночих духи були і здійснювали сполучання з ним, і він породжував духів і демонів, які блукали по світу. Їх два, тому що блудниці походять від кліпот правої сторони, і тому вони бавляться. Однак в кінці вони приносять страждання та карають чоловіка, який належить до властивості лівої сторони. І тому їх було дві: одна - від кліпи правої сторони, інша - від кліпи лівої.

347) Це неважко зрозуміти. Адже до чоловіка, коли він спить, теж з'являються жіночі духи, і бавлячись з ним, розпалюються від нього, а потім приносять породження. І ці породження називаються "покаранням людським"³⁵³, і вони не обертаються ні в який образ, окрім людського. І у них немає волосся на голові, тому що ці породження відносяться до властивості кліпи правої сторони, а волосся походять від властивості лівої сторони. І про них сказано щодо Шломо: "то Я покараю його палицею по-людськи, покаранням людським". А трапляється, що чоловічі духи приходять до жінок, котрі живуть у світі, під час їхнього сну, і жінки вагітніють від них й породжують духів, і всі вони називаються "покаранням людським".

348) Через сто тридцять років, Адам, охоплений ревнощами, з'єднується зі своєю дружиною, породжує сина і нарікає йому ім'я Шет. І воно складається з останніх букв, що утворюються у зв'язках двадцяти двох встановлених букв, - тобто прямі алфавітні сполучення: "алеф-бет" "гімель-далет" "гей-вав", а в кінці "шин-тав (шет)". І це відрізняє їх від

³⁴⁶ Пророки, Єрміягу, 10:11. "Так оголосить їм: "Божества, які не зробили неба і землі, згинуть з землі та з-під небес цих".

³⁴⁷ Тора, Берешит, 4:16. "І пішов Каїн від лику Творця, й осів у країні Нод, на схід від Едену".

³⁴⁸ Слово "схиляються (мітнаднедім)" і слово Нод є однокореневими словами.

³⁴⁹ Див. "Передмову книги Зогар", статтю "Небо і земля", п. 154, зі слів: "І тому дві голови у них...".

³⁵⁰ Тора, Берешит, 4:13. "І сказав Каїн Творцеві: "Вина моя є більшою, ніж можу я винести!".

³⁵¹ Тора, Берешит, 4:12. "Коли будеш порати землю, вона більше не дасть тобі сили своєї. Вигнанцем й блукачем будеш ти на землі".

³⁵² Писання, Псалми, 92:1-2.

³⁵³ Пророки, Шмуель 2, 7:14. "І якщо він згрішить, то Я покараю його палицею по-людськи, покаранням людським".

інших сполучень, в яких літери "шин-тав (шет)" не є кінцевими. Ім'я Шет є тим духом, що зник, духом Евеля, який облачився в інше тіло в світі, тобто облачився в Шета, і тому отримав ім'я Шет. Сказано про це: "І назвала ім'я йому Шет, оскільки доставив (шат) мені Всесильний іншого нащадка замість Евеля"³⁵⁴.

349) "І народив подібного до себе, за образом своїм"³⁵⁵, - звідси слідує, що інші сини, Каїн і Евель, не були подібними до нього, і тільки Шет був подібний до нього, за образом його у виправленні тіла та у виправленні душі прямим шляхом. А інші сини були прив'язані до скверни змія і того, хто сидів на ньому, тобто Сама. І тому вони не були подібними до Адама. Але ж сказано, що Евель походить від сторони святості, а не змія, як Каїн? Однак обидва вони не знаходилися в образі Адама, що перебуває внизу, тобто не було у них середньої лінії, званої "образ Адама", але Евель відносився до правої лінії, а Каїн - до лівої, і тому не були подібними до Адама.

350) Однак Евель теж не був досконалим, оскільки сказано: "І Адам пізнав Хаву, дружину свою, і вона зачала і народила Каїна"³⁵⁶, що вказує на Хаву, адже не сказано "і породив Каїна". І навіть про Евель не сказано "і породив", що вказувало б на Адама, а сказано: "А далі вона породила брата його, Евеля"³³⁴. Але навіть Евель теж не був подібним до Адама, не по образу його, тому і про нього не сказано: "І породив". Однак про Шета сказано: "І народив подібного до себе, за образом своїм"³⁵⁵, - тобто він відносився до Адама.

351) На сто тридцять років Адам був відлучений від дружини його, і всі ці роки породжував духів і демонів в світі від тієї ж скверни, у якій весь час черпав сили. Коли скінчилася у нього вся скверна, він знову почав ревнувати дружину свою, і народив сина. Тоді сказано: "І народив подібного до себе, за образом своїм"³⁵⁵.

352) Кожна людина, яка уходить в ліву сторону і порочить шляхи свої, повертає до себе всіх нечистих духів. І дух нечистоти прив'язується до неї та не залишає її. І прихильність цього духу нечистоти проявляється тільки по відношенню до тієї людини, яка притягнула його, але не до іншої, тому що їхня прихильність проявляється тільки до людей, що прив'язані до них. Щасливі праведники, які йдуть прямим шляхом, і вони є істинними праведниками, і сини їх праведники в світі. Про них сказано: "Праведні будуть жити на землі"³⁵⁷.

353) "А сестра Туваль-Каїна - Наама"³⁵⁸. Її ім'я, Наама, про що говорить нам? Що вилися за нею сини людські через її надмірну красу і привабливість (неїмут), і навіть духи та демони вилися за нею. На це вказує ім'я Наама, що означає привабливість. І ангели Аза і Азаель вилися за нею, і через її надмірність була названа Наама.

354) Вона була матір'ю демонів, тому що вона походить від сторони Каїна, від якого утворилися демони й духи. І вона разом із Ліліт призначена над смертю немовлят від дифтерії. Наама призначена бавитися з людьми уві сні, і це властивість правої сторони кліпот, та умертвляти немовлят - властивість лівої сторони кліпот. І вона з'являється та бавиться із людьми, а іноді вона породжує від них духів в світі. І до цих пір вона ще виконує своє призначення - бавитися з людьми. Однак діє вона спільно з Ліліт, і смерть приходиться зі сторони Ліліт, а не зі сторони Наама"³⁵⁹.

355) Ці демони помирають так само, як і люди, чому ж Наама досі жива? Демони вмирають так само, як і люди, проте Ліліт, Наама і Аграт бат Махлат, що походить з їхньої

³⁵⁴ Тора, Берешит, 4:25. "І пізнав Адам ще дружину свою, і породила вона сина, і нарекла ім'я йому Шет, сказавши: "Бо доставив Всесильний мені нащадка іншого замість Евеля, коли вбив його Каїн".

³⁵⁵ Тора, Берешит, 5:3. "І жив Адам сто тридцять років та породив подібного до себе, за образом своїм, і нарік йому ім'я Шет".

³⁵⁶ Тора, Берешит, 4:1. "І Адам пізнав Хаву, дружину свою, і вона зачала і народила Каїна, і сказала: "Набула я людину із Творцем".

³⁵⁷ Писання, Притчі, 2:21. "Праведні будуть мешкати на землі і беззвадні залишаться на ній".

³⁵⁸ Тора, Берешит, 4: 22. "Також і Циля народила - Туваль-Каїна, ковала всякого орального знаряддя з міді та заліза; а сестра Туваль-Каїна - Наама".

³⁵⁹ Див. "Передмову книги Зогар", п.157, зі слів: "І необхідно зрозуміти...".

сторони, всі вони є живими, допоки не усуне Творець дух нечистоти з землі, як сказано: "І дух нечистоти усуну Я з землі"³¹⁸.

356) Горе тим людям, які не знають, не спостерігають і не вдивляються, і всі вони глухі та не відають, наскільки світ переповнений дивними невидимими істотами й незримими предметами, і якби вони були доступні погляду, то люди здивувалися б, - як можна існувати в світі.

357) Ця Наама є матір'ю демонів, і від її сторони походять всі ті демони, які розпалюються від людей та отримують дух і прагнення від них, бавляться з ними, домагаючись виливу сімені. І оскільки вилив сімені походить від духу нечистоти, чоловік повинен омитися й очиститися.

Ось книга породжень Адама

358) "Ось книга породжень Адама"³⁶⁰, - тільки образів, тобто душ, тому що в ній були записані всі душі від породжень Адама. Творець показував Адаму Рішону образи душ всіх поколінь, які мають прийти в світ, і також всіх мудреців світу й царів світу, які повинні піднятися в Ізраелі. Коли побачив він Давида, царя Ізраелю, який народився і тут же помер, і не було у нього зовсім років життя, звернувся до Творця: "Додай йому сімдесят років від мого життя". І були взяті сімдесят років від Адама Рішона, і віддав їх Творець Давиду.

359) І за це Давид сказав благословення, сказавши: "Ти мені доставив радість діянням Твоїм, Творець, справою рук Твоїх насолоджуюся я"³⁶¹. Хто приніс йому радість в світі, - жити й перебувати в радості? Адам Рішон приніс йому, і він є дією Його, а не дією "плоті й крові", тобто справою рук Творця, а не людей. Інакше кажучи, він не народжений людьми, але є справою рук Творця.

Тому Адаму Рішону бракує цих сімдесяти років від тисячі років, які він повинен був прожити. Адже було сказано йому: "У день, коли скуштуєш від нього, смертю помреш"³⁶². І день Творця - це тисяча років, тому він повинен був жити тисячу років, а жив дев'ятсот тридцять років і бракує йому сімдесят років, тому що передав їх Давиду, у якого не було життя.

360) І показав йому Творець мудреців усіх поколінь, поки не досяг покоління рабі Аківи, і побачив він вчення його та зрадів. Побачив смерть його, як був страчений він за імператорським указом, і засмутився. Виголосив про нього Адам Рішон: "Наскільки піднесені наді мною задуми Твої, Всесильний, яке велике число їх!"³⁶³.

361) "Книга породжень Адама"³⁶⁰ - книга в прямому сенсі цього слова. "Коли Адам перебував у Еденському саду, опустив Творець йому цю книгу, передавши її через ангела Разіеля, відповідального за вищі святі тайни. Книга ця була відзначена вищими печатками", - тобто властивостями, відображеними завдяки підйому Малхут в Біну, "свята мудрість і сімдесят два види мудрості роз'яснялися в ній", - тобто свята Хохма (мудрість), котра прояснюється під час гадлуту, включає в собі сімдесят два види Хохми, що відносяться лише до Біни, яка знову стала Хохмою, але не до самої Хохми.

"І вона передається шестистам сімдесяти печаткам вищих таємниць", - тобто Зеір Анпіну й Нукві його. Зеір Анпін, що містить сфірот ХАГ'АТ НЕГ'ІМ, отримує шістсот від ХАГ'АТ НЕГ'І Біни, сфірот якої обчислюються в сотнях, а Нуква отримує в свої сім сфірот ХАГ'АТ НЕГ'ІМ тільки сімдесят, тобто кожна з її сфірот містить лише десять, оскільки вона отримує від Зеір Анпіна, сфірот якого обчислюються тільки в десятках.

³⁶⁰ Тора, Берешит, 5:1. "Ось книга породжень Адама: в день, коли Всесильний створив Адама, за образом Всесильного зробив Він його".

³⁶¹ Писання, Псалми 92: 5.

³⁶² Тора, Берешит, 2:17. "А від дерева пізнання добра і зла, - не їж від нього, бо в день, в який ти скуштуєш від нього, смертю помреш".

³⁶³ Писання, Псалми 139:17.

362) "В середині книги є печатка мудрості", - тобто це центральна точка, печать якої не наповнюється до завершення виправлення, "котра вготована аби досягнути", - з її допомогою в кінці виправлення, "тисячу п'ятсот ключів, що не були передані", - протягом шести тисяч років, "вищої святості". Тому що вищим парцуфам, тобто ЗОН, розкрилися зараз тільки ВАК де-ГАР, звані "тисяча п'ятсот ключів", оскільки в ГАР Хохми всі сфїрот обчислюються в тисячах, і разом вони - три тисячі, а половина ступеню, звана ВАК, - тисяча п'ятсот. А тисяча п'ятсот, які відсутні, розкриваються в кінці виправлення на зівуг' центральної точки, яка прихована в Атіку. Тому сказано: "Щоб досягнути тисячу п'ятсот ключів", - тобто в кінці виправлення. Однак зараз вони не передаються "вищої святості". У першій частині "Берешит" було з'ясоване поняття "тисяча п'ятсот ліктів"³⁶⁴, тут мовиться про "тисячу п'ятсот ключів", і це - одне й те саме.

І всі таємниці були сховані в цій книзі, перш ніж вона потрапила до Адама Рішона. А після того, як вона дісталася Адаму Рішону, вищі ангели збиралися у нього, щоб дізнатися й почути про них, виголошуючи при цьому: "Вознеси над небесами, Всесильний, над усією землею славу Твою!"³⁶⁵.

363) В той же час натякнув йому святий ангел Адарніель, сказавши: "Адам, тримай в прихованні славу Господаря свого, і не розкривай ангелам, тому що нікому, крім тебе, не дано право пізнати велич Господаря свого, і навіть вищим ангелам". І книга ця належала йому і була захована до тих пір, поки не вийшов Адам з Еденського саду.

364) Спочатку він уважно вивчав, користуючись нею кожен день, таємниці Господаря свого, і розкривалися йому вищі таємниці, яких не досягали вищі ангели. А коли прогрішив, порушивши заповідь Володаря свого і покуштувавши від Древа пізнання, книга віддалилася від нього. Він бив себе по голові і плакав, і заходив по шию в води Гіхону, тобто розкаювався і катував себе, поки тіло його не покрилося рубцями, гнійниками та виразками, і змінилося сьайво його.

365) В цей час Творець натякнув ангелу Рефаелю та повернув йому цю книгу, якою займався Адам, і помістив її у його сина, Шета. І у всіх поколіннях його, що постали за ним, поки вона не досягла Авраама, і той навчився з її допомогою пізнавати велич Господаря свого. І книга була передана Ханоху, і за допомогою неї той досягав вищу велич.

Чоловіком і жінкою створив Він їх

366) "Чоловіком і жінкою створив Він їх"³⁶⁶. Вищі таємниці розкривалися за допомогою двох висловів: "ось книга породжень Адама"³⁶⁰ та "чоловіком і жінкою створив Він їх"³⁶⁶. Вислів "чоловіком і жінкою створив Він їх" - для досягнення вищої величі у властивості віри, і від цієї властивості пішов Адам, тобто від вищих ЗОН, званих небом і землею.

367) Так само, як були створені небо і земля, тобто вищі ЗОН, був створений і Адам. Про небо і землю сказано: "Ось породження неба і землі при створенні їхньому"³⁶⁷. Про Адама сказано: "Ось книга породжень Адама"³⁶⁰. Про небо і землю сказано: "При створенні їхньому"³⁶⁷, про Адама сказано: "У день створення їхнього"³⁶⁶. Таким чином, спосіб їхнього створення розцінюється як одне ціле. Пояснення. Так само як і створення ЗОН відбувається за допомогою букв ЕЛЄ Біни, а потім, - за допомогою їхнього підйому туди в МАН, щоб узгодити між двома лініями в Біні, точно таким же шляхом був створений Адам, - за допомогою букв ЕЛЄ парцуфу ЗОН, а потім за допомогою їхнього підйому до них в МАН, щоб узгодити між двома їхніми лініями. Отже ми бачимо, що точно так само, як були створені ЗОН, був створений і Адам.

³⁶⁴ Див. Зогар, Берешит, частина 1, п.320.

³⁶⁵ Писання, Псалми, 57:6.

³⁶⁶ Тора, Берешит, 5:2. "Чоловіком і жінкою створив Він їх, благословив їх та нарїк їм ім'я Адам в день створення їхнього".

³⁶⁷ Тора, Берешит, 2:4.

368) "Чоловіком і жінкою (захар і некева) створив Він їх"³⁶⁶. Звідси стає зрозумілим, що будь-яка форма, в якій не перебувають властивості захар і некева, не є вищою формою, як личить.

369) У будь-якому місці, де властивості захар і некева не перебувають разом, не оселяється Творець. І благословення перебувають тільки в тому місці, де є властивості захар і некева. Адже сказано: "І благословив Він їх, і нарік їм ім'я Адам в день створення їхнього"³⁶⁶. Не сказано "і благословив Він його, і нарік йому ім'я Адам". Це вчить нас тому, що навіть на ім'я Адам людина нарікається лише тоді, коли властивості захар і некева знаходяться разом.

370) З дня руйнування Храму благословення не перебувають в світі та пропадають з кожним днем, як сказано: "Праведник пропав", - тобто втратив благословення, які перебували в праведнику, як сказано: "Благословення - на голові праведника"³⁶⁸. І сказано: "Втрачена віра", - тобто Нуква, яка отримує благословення від праведника, тобто Єсоду Зеір Анпіна, котрий є властивістю захар. І про час довершеності сказано: "І благословив Він їх, і нарік їм ім'я Адам"³⁶⁶, і також: "І благословив їх Всесильний, сказавши: "Плодіться та розмножуйтеся"³⁶⁹. Пояснення. Під час руйнування, коли немає зівугу захара й некеви, обидва вони вважаються пропавшими, тому що в них обох не перебувають благословення. А під час довершеності обидва вони є благословенними разом, як сказано: "і благословив Він їх, і нарік їм ім'я Адам"³⁶⁶, - тобто їм двом разом.

371) Від Шета (לש) беруть початок всі покоління світу та всі справжні праведники в світі. Ці букви "шин ש" "тав ל" є останніми в Торі, які залишилися доскональними й після того, як Адам переступив усі букви Тори в порушенні заборони Древа пізнання, котре включає всю Тору. І при своєму поверненні до Творця, він дотримувався цих двох букв "шин" "тав", які були доскональними. І тоді перші теж повернулися в порядку: "тав", "шин", "рейш", "куф" і т.п.

Пояснення. Сукупність усіх букв Тори - це двадцять дві букви. І вони являють собою келім для облачання в них світел нефеш-руах-нешама (НАРАН), в яких є три ступеня:

1. одиниці, - до "йуд י", - для світла Біни, нешама;
2. десятки, - до "куф ק", - для світла Зеір Анпіну, руах;
3. сотні, - "куф ק" "рейш ר" "шин ש" "тав ל", для світла Нукви, - нефеш.

До гріхопадіння в Адама був НАРАН світу Ацилут. А в момент, коли він порушив заборону Древа пізнання, віддалилися від нього дев'ять перших сфірот, - нешама, руах і ГАР де-нефеш, тому що нефеш світу Ацилут теж віддалилася від нього, і залишився від неї тільки ВАК, тобто нефеш від десяти парцуфів БСА. І світи БСА по відношенню до світу Ацилут розцінюються як ВАК по відношенню до ГАР. І також впали у нього літери, які облачали ці НАРАН, що пішли від нього, і це літери від "алеф" до "йуд י", котрі являють собою келім для світла "нешама", і букви від "йуд" до "куф ק", які є келім для світла "руах", і також половина букв "куф ק", "рейш ר", "шин ש", "тав ל", і це келім ГАР світла нефеш, і залишилися в нього тільки дві останні букви "шин ש" "тав ל", котрі являють собою келім ВАК світла нефеш, що залишилося у нього.

І це останні букви Тори, тобто "шин ש" "тав ל", - які залишилися і після того, як Адам переступив усі букви Тори. Навіть і після прогріху, коли пішли від нього світла НАРАН світу Ацилут разом з усіма літерами Тори, вдягненими до них, все ж залишилися у нього дві букви "шин ש" "тав ל", тому що їхні світла, ВАК де-нефеш, не видалилися від них. І при своєму поверненні до Творця, він дотримувався цих двох букв "шин ש" "тав ל", які залишилися у нього з усіх двадцяти двох букв, і від них він черпав всі свої життєві сили.

І тоді повернулися букви в порядку "тав ל", "шин ש", "рейш ר", "куф ק" і т.п. Тому що прямий порядок букв "алеф א", "бет ב", "гімель ג", "далет ד" і т.п. вказує на пряме світло, тобто дев'ять перших сфірот, а зворотний порядок букв алфавіту вказує на відбите світло,

³⁶⁸ Писання, Притчі, 10:6. "Благословення - на голові праведника, а уста нечестивих приховують насильство".

³⁶⁹ Тора, Берешит, 1:22. "І благословив їх Всесильний, сказавши: "Плодіться й розмножуйтеся, і наповнюйте воду в морях, а птах нехай множить на землі".

що вважається світлом некеви, світлом нефеш. І після того, як залишилося у нього тільки світло нефеш, він не міг більше отримувати від прямої послідовності букв, а тільки відбите світло, - від "тав ל", "шин ש", "рейш ר", "куф ק" до "бет ב", "алеф א".

372) І тому назвав він сина, який народився подібним до нього, за образом його, на ім'я Шет, яке представляє собою останні букви алфавіту, котрі залишилися у нього. І літери не були виправлені від своєї зіпсованості до стояння Ізраелю у гори Синай. І тоді букви знову повернулися до свого виправленого вигляду, в якому були в день, коли були створені небо і земля, до гріхопадіння Адама Рішона, тому що знову встановився прямий порядок букв алфавіту, і світ отримав підсолодження та зміг існувати.

373) В день, коли Адам порушив заповідь Господаря свого, небо і земля попросили прибрати їх з їхнього місця, тому що вони можуть існувати тільки спираючись на союз, як сказано: "Якби не Мій союз вдень і вночі, законів неба і землі не встановив би Я"³⁷⁰. Однак Адам порушив союз, про що мовлено: "А вони, як Адам, порушили союз"³⁷¹. І тому втратили вони основу свою, і попросили, щоб їх усунули з їхнього місця.

Пояснення. Союз - це виправлення Єсоду за допомогою обрізання, тобто видалення кліпи крайньої плоти та підгортання, тобто притягнення мохін де-ГАР. І тоді відбувається зіву' ЗОН, званих "день і ніч", і ці мохін передаються небу й землі, і тоді може існувати світ. І сказано: "Якби не Мій союз вдень і вночі", - якби не був укладений союз, тобто виправлення Єсоду за допомогою обрізання та підгортання, "законів неба і землі не встановив би Я"³⁷⁰, - тому що не було б у них наповнення і не змогли б існувати.

Адам Рішон під час прогріху притягував крайню плоть, тобто притягував кліпу крайньої плоти до Єсоду святості, і розділилися вищі ЗОН, і не було наповнення та можливості існувати у неба і землі. І попросили небо та земля прибрати їх з їхнього місця, тому що наповнення не притягувалося до них, щоб була можливість існувати.

374) Якщо б не було відкрито Творцю, що в майбутньому Ізраель будуть стояти у гори Синай, аби втілити цей союз, світ не міг би існувати після гріхопадіння Адама Рішона. Всякого, хто розкався у своєму гріху милує Творець і прощає гріхи його. І після того, як Адам Рішон розкався та зробив повернення, світ зміг існувати.

375) Коли Творець створив світ, Нукву, він зробив союз, Єсод Зеір Анпіну, тобто виправив його, очистивши від кліпот і притягнувши мохін. І встановив на ньому світ, Нукву, яка одержує від нього. Адже сказано, що слово "берешит (לַיְשִׁיב סְפָתַי)" складається зі слів "бара (אֵרָב створив) шит (לַיְשִׁיב основу)", і "шит (לַיְשִׁיב основа)" - це союз, на якому встановлений мир. І має назву "шит (לַיְשִׁיב основа)", тому що мається на увазі Єсод (основа), від якого походять та виходять у світ благословення, і на ньому створений світ. Однак Адам своїм порушенням заборони Древа пізнання порушив цей союз, і привів до зміни місця його, і тому попросили тоді небо і земля, щоб їх прибрали з їхнього місця.

376) На цей союз вказує буква "йуд י" - мала літера, і вона є коренем і основою (єсод) світу, тому що на ній був створений світ. Пояснення. Букви "шин" "тав" додатні тільки для відбитого світла, тобто (для відбиття) знизу нагору. Але після того як розповсюджується між ними буква "йуд י", Єсод Зеір Анпіну, вони приймають пряме світло, в якому містяться всі мохін. І тоді називається "шит (לַיְשִׁיב основа)", оскільки "йуд י" включає всі мохін.

І коли Адам породив сина, він розкався у гріху та нарік він ім'я йому Шет, але не згадав у ньому букву "йуд י", що символізує пряме світло, давши йому ім'я Шит (לַיְשִׁיב). Це вказує на те, що він буде притягувати за допомогою них тільки відбите світло знизу нагору, оскільки порушив його, як сказано: "А вони, як Адам, порушили союз (і) там зрадили Мене". І те, що назвав його Шет (שֵׁט) без "йуд י", вказує на каяття у гріхах. І за те, що розкався, Творець заснував від нього світ, і беруть початок від нього всі покоління та праведники світу. Таким чином, завдяки тому, що він розкався, пробачив йому Творець, і світ зміг існувати.

³⁷⁰ Пророки, Єрміягу, 33:25.

³⁷¹ Пророки, Ошеа, 6:7. "А вони, як Адам, порушили союз, там зрадили Мені".

377) Під час стояння Ізраелю у гори Синай між двох букв "шин ש" "тав ל" увійшла таємниця союзу. Хто ж вона? Це буква "бет", що представляє собою мохін, які розкриваються разом із виправленням союзу. І тому називається таємницею союзу, і це "бет ב" слова "берешит (לְבַרְכָּא סְפָרָא)". І вона увійшла між двох букв, що залишилися після прогірху Древа пізнання, - "шин ש" "тав ל". І тоді Ізраель була дарована субота (шабат לַבַּשׁ).

І коли увійшла "бет ב", що символізує союз, між двома буквами "шин ש" "тав ל", і вони утворили "шабат (לַבַּשׁ суботу)", - сказано: "І нехай дотримуються сини Ізраелю суботи, щоб зробити суботу для їхніх поколінь союзом вічним"³⁷², - тобто вони удостоїлися отримати суботу на всі покоління, безперервно. Бо так само, як стали вони початком світу, і від цих двох букв виникають всі покоління світу, так само і тепер, коли зійшла до нього "бет ב", і вони утворили суботу (шабат לַבַּשׁ), вони світять "для їхніх поколінь союзом вічним", безперервно. Тому що букви "шин ש" "тав ל" перебували в залежному становищі, поки світ не встановився у належній досконалості під час отримання Тори, і тоді увійшов між ними союз святості, і світ встановився у досконалості, і вони утворили "шабат (לַבַּשׁ суботу)".

378) Ці дві букви "шин ש" "тав ל" прийняли досконалість літери "бет ב", щоб стати гідними отримання прямого світла при врученні Тори. І так само, як повернулися букви в зворотному порядку від дня народження Шета, щоб не отримувати згори вниз, а тільки знизу нагору, так само вони повертаються в кожному поколінні, щоби світити знизу догори, як властиво світлу нефеш. Доки не досягли Ізраель гори Синай, і не виправилися так, щоб світила в них "бет ב", тобто мохін прямого світла, які світять згори вниз, і тоді вони утворили "шабат (לַבַּשׁ суботу)".

379) Букви повернулися до світіння згори вниз, тобто до світла руах, а не світили тільки знизу вгору, як до вручення Тори, тобто світлом нефеш. І тоді світ користувався буквами, і вони не залишалися на своїх місцях. Пояснення. Вони переміщалися від милосердя до суду, від суду до милосердя, як властиво світлу руах, не залишаючись на одному місці. А коли Ізраель була дарована Тора, все було виправлене, і вони знову стали світити у досконалості, як і до гріхопадіння.

У дні Еноша люди володіли мудрістю чаклунства й чарівництва, і мудрістю, як зупинити вищі сили, щоб вони не могли діяти в світі. А з дня виходу Адама з Еденського саду він забрав з собою мудрість листя смоківниці, тобто чаклунства, і не було більше людини, що займається нею, тому що Адам і дружина його, і ті, хто народилися від неї до появи Еноша, залишили цю мудрість і не займалися нею.

380) Коли з'явився Енош, то побачив ці листя смоківниці і зрозумів, що їхня мудрість суперечить вищому та суперечить святості, і вони займалися, здійснюючи дії чаклунства і чарівництва, і навчали ним інших, доки не поширилася ця мудрість в поколінні потопу, і всі вони вчиняли дії, що несуть зло, користуючись силою її.

381) І вони зміцнювалися проти Ноаха в цій мудрості щодо його попередження про потоп. І говорили, що жоден суд в світі не буде владним над ними, тому що за допомогою цієї мудрості вони зможуть відвести від себе звинувачення будь-кого, хто затіває з ними тяжбу в суді. І від Еноша і далі всі почали займатися цією мудрістю. І сказано: "Тоді почали нарікати ім'ям Творця"³⁷³. "Почали" - означає, що зробили повсякденним наречення іменем Творця, користуючись мудрістю чаклунства, якої вони займалися.

382) Всі ті праведники, які були після покоління Еноша, намагалися позбутися них, як наприклад, Єред, Мітушелах і Ханох, але не могли, доки що не поширилися в світі грішники, які повстали проти свого Володаря, і не сказали: "Хто такий Всемогутній, щоб ми служили Йому?"³⁷⁴.

383) Хіба можливо сказати таку дурість: "Хто такий Всемогутній, щоб ми служили Йому"? Але оскільки вони знали всі свої премудрості та всіх правителів світу, які поставлені для

³⁷² Тора, Шмот, 31:16.

³⁷³ Тора, Берешит, 4:26. "І в Шета також народився син, і він нарік ім'я йому Енош. Тоді стали нарікати ім'ям Творця".

³⁷⁴ Писання, Йов, 21:15. "Хто такий Всемогутній, щоб ми служили Йому, і що нам за користь Йому молитися?!".

управління світом, вони поклалися на них, тобто поклалися на мудрість їхню, що завдяки клятвам, якими вони присягнуть цим правителям, не спіткає їх ніяке зло. І це тривало до тих пір, поки Творець не повернув світ до того ж виду, в якому він був, навівши на них водяний потоп, тому що спочатку світ був водами у водах, як у другий день створення світу, перш ніж була створена суша.

А після потопу повернув Творець світ до виправленого вигляду, як і спочатку, і він не був повністю знищений під час потопу, тому що Він доглядав за ними тоді з милосердям, як сказано: "Творець (АВАЯ) над потопом посів"³⁷⁵, і це - міра милосердя. Не сказано: "Всесильний (Елокім) над потопом сів", що означало б міру суду. Таким чином Він судив їх із милосердям, і тому він не був повністю знищений потопом.

384) А в дні Еноша навіть маленькі діти в цьому поколінні всі вивчали вищі мудрості, заглиблюючись в них, тобто вони осягали їх. Але в такому разі, вони були дурнями, бо не знали, що Творець наведе на них в майбутньому води потопу, і вони загинуть в них.

385) Вони знали, але утримували дурість в серцях своїх, тобто вони знали ангела, який править вогнем та ангела, який править водою, і знали, як зупинити їх, щоб ті не здійснили над ними суд. І тому вони не боялися покарання. Але вони не знали, що Творець панує над землею, і від нього прийде суд на світ.

386) Однак вони бачили, що світ перебуває в руках цих правителів, і від них залежить те, що здійснюється у світі. І тому вони не дивилися на Творця, і не стежили за діяннями Його, доки не була зруйнована земля. А дух святості виголошував над ними щодня: "Нехай грішники зникнуть з землі, і нечестивих не буде більше!"³⁷⁶.

387) І Творець чекав на них весь той час, поки праведники Єред, Мітушелах і Ханох жили в світі. Після того, як вони пішли зі світу, Творець вчинив над ними (грішниками) суд, і вони були знищені, як сказано: "І були стерті вони з лица землі"³⁷⁷.

І ходив Ханох перед Всесильним

388) "Коли Цар в оточенні Своєму, мій народ видихає аромат"³⁷⁸. Такими є шляхи Творця - в час, коли людина приліплюється до Нього, Він встановлює свою Шхіну над нею, хоча знає, що людина потім прогрішить, і Він заздалегідь збирає весь хороший аромат від неї, перш ніж забирає її зі світу.

389) "Коли Цар" - тобто Творець, "в оточенні Своєму", - це людина, яка приліпилася до Нього і йде шляхами Його, "мій народ видихає аромат", - добрі діяння її, внаслідок яких вона йде зі світу передчасно, з тим щоб не зіпсувати їх.

390) Сказав про це цар Шломо: "Ось суєта, що відбувається на землі: є праведники, яким віддається по справах нечестивих, і є нечестиві, яким віддається по справах праведників"³⁷⁹. "Є праведники, яким віддається по справах нечестивих", - внаслідок добрих діянь, які вони здійснили, Творець забирає їх зі світу перш ніж настав їхній час, і здійснює над ними суди, з тим, щоб не зіпсували діяння свої. "І є люди нечестиві, яким віддається по справах праведників", - коли Творець продовжує їхній час та стримує гнів Свій.

Одних, - щоб не прогрішили і не зіпсували свої добрі діяння. І тому до них приходять суди, як за діяння грішників. Інших, - щоб зробили повернення до Нього, або тому, що повинні піти від них хороші сини, і тому Він чекає на них, стримуючи Свій гнів, і їм "віддається по справах праведників".

³⁷⁵ Писання, Псалми, 29:10. "Творець над потопом посів, на царському престолі сидить Творець навік!".

³⁷⁶ Писання, Псалми, 104:35. "Нехай грішники зникнуть з землі, і нечестивих не буде більше! Благослови, душе моя, Творця! Алелуя (вихваляйте Творця)!".

³⁷⁷ Тора, Берешит, 7:23. "І стер Він все суще, що на поверхні землі, від людини до худоби, до повзучого і до птаха небесного: і були стерті вони з лица землі. І залишився лише Ноах і те, що з ним у ковчезі".

³⁷⁸ Писання, Пісня пісень, 1:12.

³⁷⁹ Писання, Коелет, 8:14.

391) Ханох був праведником, але Творець бачив, що він прогрішить потім, і забрав його, перш ніж той прогрішить. І про це сказано: "І збирати лілеї"³⁸⁰, тобто завдяки тому, що вони несуть приємний аромат світові, забирає їх Творець ще до прогріху, як сказано: "І ходив Ханох перед Всесильним, і не стало його, бо забрав його Всесильний"³⁸¹. "І не стало його" - означає, що Він не продовжив дні його, як дні його покоління, в якому люди жили довгі роки, тому що Творець забрав його, перш ніж прийшов його час.

392) Творець взяв Ханоха із землі та підняв його до небесних вершин, передавши в руки його всі вищі багатства. І всі сорок п'ять (МА) ключів від запечатаних таємниць, якими користуються вищі ангели, були передані йому.

І побачив Творець, що великим є зло людини

393) "Бо Ти не божество, яка бажає беззаконня, не встановиться в Тебе зло"³⁸². Однак всякий, хто приліплюється до злої основи й тягнеться за нею, стає нечистим, і вона опоганює його.

394) "Що великим є зло людини на землі"³⁸³ - означає, що вони робили всі порушення, і не закінчувався їхній гріх до тих пір, поки не пролили невинну кров на землю. І це ті, хто перекрутили свій шлях на землі, тобто даремно виливали сім'я, і про це сказано: "І був Ер, первісток Єгуди, неугодним в очах Творця"³⁸⁴. "Неугодний" означає, що виливав сім'я даремно.

395) Хіба "неугодний" не означає "нечестивий"? Неугодним називають саме того, хто виливає сім'я даремно. Нечестивим називається навіть, якщо підняв руку на товариша свого, і хоча не зробив нічого, називається нечестивим. Як сказано: "І сказав він нечестивому: "Навіщо тобі бити ближнього свого?"³⁸⁵. Не сказано: "Навіщо вдарив ти", тобто завдав удару йому, а сказано: "Навіщо тобі бити", тобто ще не вдарив його, але, тим не менш, названий нечестивим.

396) Але ж неугодним називається тільки той, хто розбещує шлях свій, оскверняє себе і безчестить землю, надаючи силу і міць духу нечистоти, званому нечестивим. Як сказано: "Тільки неугodne весь день"³⁸⁶. І він не входить в чертог Творця і не бачить лику Шхіни, тому що внаслідок цього гріху Шхіна йде зі світу.

397) Звідки нам відомо, що Шхіна усувається внаслідок цього прогріху? Від Якова, бо в час, коли віддалилася від нього Шхіна, він думав, що є вада в синах його, тобто вищезгаданий прогріх, через який посилювався нечистий дух в світі та привів до зменшення світла місяця, Нукви Зеір Анпіну, викликавши ущерб в ній. І тому пішла від нього Шхіна. І думав він так тому, що це прогріх опоганює Храм. І тому віддалилася Шхіна від Якова, хоча сам він не скоював гріха. І тим більше той, хто оскверняє шляхи свої та оскверняє себе, тобто зміцнює дух нечистоти. І тому, коли він оскверняється, то зветься неугодним.

398) Коли чоловік опоганюється внаслідок вищезгаданого прогріху, він не буде пом'янутий Творцем до добра. І кожен раз він згадується на зло зі сторони духу нечистоти, званого неугодним. І тому він призводить до видалення Шхіни, адже коли дух нечистоти згадує його, відразу ж видаляється Шхіна, як сказано: "І буде він ситим, не відвідає його зло"³⁸⁶, що означає, - коли він йде прямим шляхом і не оступається через вищеназваний гріх, тоді "не відвідає його зло".

³⁸⁰ Писання, Пісня пісень, 6:2.

³⁸¹ Тора, Берешит, 5:24.

³⁸² Писання, Псалми, 5:5.

³⁸³ Тора, Берешит, 6:5. "І побачив Творець, що великим є зло людини на землі і всі помисли серця її - тільки неугodne весь день".

³⁸⁴ Тора, Берешит, 38:7. "І був Ер, первісток Єгуди, неугодним в очах Творця, і умертвив його Творець".

³⁸⁵ Тора, Шмот, 2:13. "І вийшов він на другий день, і ось - два єврея сваряться, і сказав він нечестивцю: "Навіщо тобі бити ближнього свого?"

³⁸⁶ Писання, Притчі, 19:23. "Страх Творця веде до життя. І буде він ситим, не відвідає його зло".

І тому сказано: "Тільки неугodne весь день"³⁸³. І сказано: "У Тебе не встановиться зло". І тоді замість нечестивого він називається неугodним. І сказано: "Навіть якщо йду я долиною смерті, не устрашуся зла, бо Ти зі мною"³⁸⁷. Однак вірно також і протилежне, - якщо Шхіна знаходиться з ним, то він не боїться духу нечистоти, званого злом. Як сказано: "Не устрашуся зла, бо Ти зі мною", - тому що Шхіна уникає нечистоти, званої злом. І також нечистота уникає Шхіни.

І засмутився Він в серці своєму

399) "Горе вам, що тягнуть гріх вервями обману, і немов голоблі возові - їхня вина"³⁸⁸. "Горе вам, що тягнуть гріх" - це люди, які грішать перед Творцем кожен день, і ці гріхи представляються в їхніх очах "вервями обману", оскільки вони вважають вчинювану дію та гріх, котрий чинять, як такі, що нічого не значать. І не переслідує їх Творець до тих пір, поки не стає їхній гріх гріхом сильним й великим, "немов голоблі возові", тобто він - сильний, і неможливо його знищити.

400) Коли Творець вершить суд над нечестивцями світу, хоча вони і грішать перед ним, весь день викликаючи гнів Його, все ж Він не бажає викорінювати їх зі світу. І коли він дивиться на їхні вчинки, то зі співчуттям ставиться до них з-за того, що вони справа рук Його, і Він стримує по відношенню до них Свій гнів в світі.

401) І оскільки вони - справа рук Його, Він заспокоюється і зі співчуттям ставиться до них, відчуваючи милосердя до них. І коли вимагає зробити суд над ними, то Він немов засмучується. Адже оскільки вони - справа Його рук, Він журиться за них, як сказано: "І не приносили йому ніякої їжі, а сон біг від нього"³⁸⁹.

402) Сказано: "Слава і пишнота перед Ним, сила і радість в обителі Його"³⁹⁰, і також сказано: "І пошкодував Творець, що створив людину на землі, і засмутився Він у серці своєму"³⁹¹. "І засмутився Він у серці своєму" - вказує на те, що це засмучення зачіпає серце Його, а не інше місце. Серце Його - це Нуква, як сказано: "Те, що по серцю Мені та й по душі Мені, буде він робити"³⁹².

Пояснення. Скорочення відбулося на світло Хохма, а не на світло хасадім. І оскільки всі ступені перед Нуквою перебувають в світлі хасадім, немає в них ніякого утримання кліпот. Про це мовиться в уривку: "Слава і пишнота перед Ним, сила і радість в обителі Його"³⁹⁰ - тому, що немає утримання судів і кліпот. І тільки в одній Нукві, яка світить світінням Хохми, утримуються всі суди і кліпот, і засмучення присутнє в ній. Тому "засмучення зачіпає серце Його", - оскільки це Нуква, "а не інше місце", - тобто ніяке інше місце, що знаходиться вище від Нукви, тому що всі вони світять вкритими хасадім, в яких немає утримання судів.

"І шкодував Творець"³⁹¹, - як сказано: "І жалкував Творець про те зло, яке обіцяв зробити народові Своєму"³⁹³. "І пошкодував Творець, що створив людину"³⁹¹, - тобто Він не хотів карати їх, і тому, коли прийшов час вершити над ними суд, "і засмутився Він у серці своєму"³⁹¹.

403) "І пошкодував Творець" - це до добра, так як пошкодував їх Творець за те, що вони - справа рук Його, і виявив милосердя до них. "І пошкодував Творець" - тобто зглянувся Творець, оскільки "створив людину", і та є справою рук Його.

³⁸⁷ Писання, Псалми, 23:4. "Навіть якщо йду я долиною смерті, не устрашуся зла, бо Ти зі мною; посох Твій і опора Твоя - вони заспокоять мене".

³⁸⁸ Пророки, Єшаягу, 5:18.

³⁸⁹ Писання, Даніель, 6:19. "Потім пішов цар до палацу свого, провів ніч у пості, і не приносили йому ніякої їжі, а сон його біг від нього".

³⁹⁰ Писання, Діврей га-ямім 1, 16:27.

³⁹¹ Тора, Берешит, 6:6.

³⁹² Пророки, Шмуель 1, 2:35. "І Я поставлю Собі священнослужителя вірного: то, що по серцю Мені і до душі Мені, буде він робити; і Я побудую йому дім вірний, і він буде ходити переді Мною помазаним в усі дні".

³⁹³ Тора, Шмот, 32:14.

404) "І пошкодував Творець" - це на зло, коли Творець вимагає знищити грішників світу, Він спочатку шкодує про них, немов той, хто шкодує про те, що втратив. І оскільки шкодує, зрозуміло, що суд відбувся, і це більше не залежить від повернення.

405) Коли це залежить від повернення? До того, як Він шкодує про них. Після того, як шкодує про них, це вже зовсім не залежить від повернення, і суд відбувся. І тоді Творець додає суд за судом і підсилює місце суду, Нукву, для того щоб здійснити суд. І усуває грішників зі світу, як сказано: "І пошкодував Творець"³⁹¹, - тобто шкодував. "І зажурився Він у серці Своєму"³⁹¹, - тобто посилив Він місце суду, щоб провести суд. Тому що "серце Його", Нуква, є місцем суду. "І зажурився" - означає, що дав силу і зміцнення.

406) "І пошкодував Творець" - тобто перебував в жалі і радості. Тому що в час, коли створив Творець на землі людину, яка була подібною до вищих, всі вищі ангели вихваляли Творця, і побачивши людину у вищому образі, сказали: "Трохи Ти применшив її перед ангелами, славою та величчю Ти увінчав її"³⁹⁴.

407) Потім, коли Адам прогрішив, зажурився Творець через гріх його, бо дав він привід ангелам-служителям звернутися до Нього спочатку, коли Він хотів створити Адама: "Що є людина, щоб Ти пам'ятав її, і син людський, аби тобі піклуватися про нього?"³⁹⁵. Сказане "і пошкодував Творець" означає - до прогріхи, коли прийняв жаль та радість ангелів, "і зажурився" - після прогріху.

408) "І засмутився Він у серці Своєму"³⁹¹, - тому що зажадав провести над ними суд. Як сказано: "Виступаючи перед авангардом і кажучи: "Прославляйте Творця, бо навіки милість Його"³⁹⁶. І не сказано тут: "Прославляйте Творця, бо добрий Він"³⁹⁷, тому що знищив Він справу рук Своїх заради Ізраелю.

409) Коли Ізраель перейшли море, з'явилися ангели-служителі, щоб вимовити в цю ніч пісню перед Творцем. Сказав їм Творець: "Але ж справа рук Моїх тоне в морі, а ви вимовляєте пісню". Тоді сказано: "І не наближався один до іншого всю ніч"³⁹⁸. Так само і тут, - кожен раз, коли знищуються грішники в світі, печаль супроводжує Його, бо "один з іншим" вказує на ангелів, про яких сказано: "І волав один до іншого"³⁹⁹. "І не наближався один до іншого всю ніч" означає, що не казали нічого один одному всю ніч.

410) В час, коли Адам згрішив перед Творцем і переступив заповідь його, печаль супроводжує його. Сказав йому Творець: "Горе тобі, бо послабив ти вищу силу". В той же час померк один зі світел - Нуква. Негайно вигнав його з Еденського саду.

411) Сказав Він йому: "Я ввів тебе до Еденського саду, щоб принести жертву і створити єдність Творця й Шхіни, а ти спаплюжив жертвник, Нукву, настільки, що неможливо більше принести жертву. Відтепер і далі - йди звідси, щоб обробляти землю". І Він засудив його на смерть. Але змілувався над ним Творець, і коли він помер, поховав його поруч із садом, в печері Махпела, де знаходиться вхід до Еденського саду.

412) Що ж зробив Адам? Адам зробив одну печеру, печеру Махпела, і були укриті в ній Адам зі своєю дружиною. Звідки він знав, що потрібно обрати це місце? Однак він бачив там одне слабке світло, яке вийшов з Еденського саду і увійшов в це місце. І виникло у нього бажання бути похованим там. І там - місце, що є близьким до Еденського саду.

413) Людина не може піти зі світу до тих пір, поки не побачить Адама Рішона. І питає її Адам Рішон, за що вона пішла зі світу, та як вийшла душа її? І чоловік відповідає йому: "Горе

³⁹⁴ Писання, Псалми, 8:6.

³⁹⁵ Писання, Псалми, 8:5.

³⁹⁶ Писання, Діврей га-ямім 2, 20:21. "І радився він (Єошафат) із народом і поставив співаків Творцеві, щоб вихваляли в пишноті святій, виступаючи перед авангардом і кажучи: "Прославляйте Творця, бо навіки милість Його!"

³⁹⁷ Писання, Псалми, 106:1. "Прославляйте Творця, бо добрий Він, бо навіки милість Його".

³⁹⁸ Тора, Шмот, 14.20. "І увійшов між станом єгипетським і станом Ізраелю, і була хмара та морок, і освітив ніч, і не наближався один до іншого всю ніч".

³⁹⁹ Пророки, Єшайгу, 6:3. "І волав один до іншого, кажучи: "Свят, свят, свят Повелитель воїнств, наповнена вся земля величчю Його!"

мені, бо через тебе я пішов з світу" - через те, що той порушив заборону Древа пізнання, і люди засуджені на смерть. І Адам Рішон відповідає йому: "Сину мій, я переступив одну заповідь і був покараний за неї. Поглянь же, скільки ти зробив порушень, і скільки заповідей Господаря свого переступив, не виконавши їх".

414) До цього дня встає Адам Рішон і бачить праотців двічі на день, і кається в своєму гріху, і показує їм те місце в саду, в якому він перебував у вищій величі, перш ніж прогрішив. І він йде, зустрічаючи всіх праведників і прихильників, які постали від нього та успадкували вищу велич Еденського саду, в якому він перебував до прогріху. І всі праотці дякують, виголошуючи: "Яка дорогоцінна милість твоя, Всесильний! І сини людські знаходять притулок в тіні крил Твоїх"⁴⁰⁰.

415) Всі люди в світі зустрічають Адама Рішон в час, коли йдуть зі світу, щоб отримати свідоцтво, що через власні гріхи самої людини вона йде зі світу, а не через гріхи Адама Рісона. Як ми вивчали, смерть не приходить без прогріху.

416) Крім тих трьох, які померли через поради первородного змія, який порадив Хаві скуштувати від Древа пізнання, і вони не померли через власні гріхи, і це - Амрам, Леві і Беньямін. Деякі вважають, що також й Ішай. І вони не прогрішили, і немає в них жодного гріха, через який вони повинні були померти, окрім того, що згадуються вони у зв'язку із порадою змія.

417) Всі покоління, які були в дні Ноаха, показали себе, тобто проявили свої прогріхи в світі, і це розкрилося всім навч.

418) Будь-який гріх, що зроблений відкрито, виганяє Шхіну з землі, і йде скінія зі світу. це ті, хто в поколінні потопу ходили з піднятою головою, не соромлячись, і робили прогріхи свої відкрито, вигнавши Шхіну зі світу, до тих пір, поки він не вигнав їх Творець, прогнавши їх від Себе. Як сказано: "Видали домішки зі срібла, і вийде у плавильника посудина. Видали нечестивого від царя, і престол його затвердиться правдою"⁴⁰¹.

Нехай не судить дух Мій

419) "І сказав Творець: "Нехай не буде Мій дух судити людину вічно, адже до того ж вона - плоть"⁴⁰². Коли Творець створив світ, Він створив цей світ, Малхут, щоб користуватися нею, як вищим світом, Біною. Іншими словами, Він зробив так, щоб всі світла, які світять в Біні, світили також і в Малхут, в цьому світі. І коли люди в світі є праведниками, тобто йдуть прямим шляхом, Творець пробуджує дух життя, тобто мохін, нагорі, в Біні, поки це життя не досягає місця, де знаходиться Яаков, Зеір Анпін, тому що від Біни вони сходять у Зеір Анпін.

420) І звідти виникає життя до тих пір, поки не поширюється цей дух життя в цей світ, Нукву, в місце, в якому перебуває цар Давид. І звідти сходять благословення до всіх нижніх, що знаходяться в світах БЄА. І цей вищий дух поширюється, сходячи вниз, і нижні можуть існувати в світі.

421) І тому сказано: "Навіки (леолам ׀לול) милість Його"³⁹⁷ з буквою "вав і", і це світ (олам ׀לו) царя Давида, цей світ, Нуква. І ця "вав" є духом життя, що сходить у світ. І тому сказано: "Не буде дух Мій судити людину вічно (леолам ׀לול)"⁴⁰² без "вав і". Бо коли цей дух сходить в цей світ, виходять звідти благословення і життя для існування всього. А тепер, в поколінні потопу, люди стали грішити та притягувати наповнення згори вниз, зіпсувавши середню лінію, і стали триматися лівої лінії. І все пішло зі світу, для того щоб дух життя не з'являвся у цей світ для насолоди нижніх, і вони змогли б існувати в ньому. І тому мовиться тут "навіки (леолам ׀לול)" без "вав і", бо вони зіпсували середню лінію, "вав і", дух життя, і стали триматися лівої лінії.

⁴⁰⁰ Писання, Псалми, 36:8.

⁴⁰¹ Писання, Притчі, 25:4-5.

⁴⁰² Тора, Берешит, 6:3. "І сказав Творець: "Та не буде дух Мій судити людину вічно, адже до того ж вона - плоть; нехай будуть дні життя її сто двадцять років".

422) "Адже до того ж (бешаґам) він - плоть"⁴⁰². Тому не буде передаватися дух життя цьому світові, аби не плекати змія, тобто нижній зі ступенів, званий "плоть", щоб не посилювався він завдяки цьому духу життя і дух святості не змішався із духом нечистоти змія. І сказане "адже до того ж (бешаґам) - він плоть" означає: адже до того ж первородний змій, званий плоттю, благословиться за допомогою цього духу життя. І тому називається змій плоттю, як сказано: "Кінець кожної плоті переді Мною"⁴⁰³. І це ангел смерті, який є первородним змієм. Адже цей змій називається плоттю.

"Нехай будуть дні життя його сто двадцять років"⁴⁰², - тобто очікування вежі єдності. Нуква називається вежею тільки в той час, коли вона піднімається в ХАґАТ і з'єднується з ними як четверта по відношенню до праотців. І тому вона називається вежею єдності. І тоді є у неї три види зв'язку, в яких ХАґАТ і Нуква з'єднуються одна з іншими, і це чотири ступеня, в кожному з яких десять сфірот, всього сорок (мем). Є зв'язок сорока зі сторони правої лінії, і також зв'язок сорока зі сторони лівої лінії, а також - зв'язок сорока зі сторони середньої. І тричі сорок - це сто двадцять років, тобто сфірот.

І ми вивчаємо, що рабі Йоханан бен Закай з усіх ста двадцяти років свого життя сорок років займався торгівлею, сорок років навчався і сорок років - навчав. Тому що це - три види зв'язку в Малхут. Сорок років занять торгівлею - зі сторони правої лінії, сорок років навчання - зі сторони лівої лінії, сорок років навчання - зі сторони середньої лінії.

І тому: "Не буде дух Мій судити людину вічно (леолам)"⁴⁰² сказано без "вав", оскільки вони зіпсували середню лінію і стали триматися лівої лінії, щоб притягувати від неї наповнення згори вниз. Тому їм не буде світити дух життя, "адже до того ж (бешаґам) він плоть"⁴⁰², - тому що змій, званий плоттю, зможе зростати від нього. Однак "нехай будуть дні життя його сто двадцять років"⁴⁰², - тобто необхідно виправити Малхут, щоб вона отримувала від усіх трьох ліній, тричі сорок, всього - сто двадцять років. Тобто, число сто двадцять років - це час очікування і виправлення вежі єдності в усіх трьох видах зв'язку, - тобто дух життя повернеться і буде світити нижнім.

Велетні були на землі

423) "Велетні були на землі"⁴⁰⁴ - це Аза та Азаель, тому що повалив⁴⁰⁵ їх Творець, спустивши з рівня вищої святості. І як могли вони існувати в цьому світі? Сказано про них: "І птах буде літати над землею"⁴⁰⁶. Вони представляються людям у вигляді людей. Але як же вони можуть змінювати свій вигляд ангелів, приймаючи образ людини? Вони приймають кілька образів, і в час, коли опускаються в цей світ, вони вдягаються в повітря цього світу та здаються людьми.

424) Творець повергнув з небес Азу та Азаеля, які затіяли заколот нагорі, і вони прийняли земне облачення, живучи в цьому облаченні та не маючи можливості звільнитися від нього й повернутися на своє місце, подібно до інших ангелів, і тому залишилися на землі. А потім вони почали упадати за жінками світу. І донині, до цього дня, вони живуть та існують, навчаючи чаклунству людей. І вони породжували синів, які називалися велетнями й богатирями. І ці велетні називаються також ангелами (бней елокім).

Винищу людину

⁴⁰³ Тора, Берешит, 6:13. "І сказав Всесильний Ноаху: "Кінець усілякій плоті прийшов переді Мною, бо наповнилась земля злочином через них. І ось, Я знищу їх із землею".

⁴⁰⁴ Тора, Берешит, 6:4.

⁴⁰⁵ Слово "повергнув (іпіль)" того ж самого кореня, що й слово "велетень (нефілім)".

⁴⁰⁶ Тора, Берешит, 1:20. "Нехай закишать води кишінням істоти живої, і птах буде літати над землею по зводу небесному".

425) "І сказав Творець: "Винищу людину"⁴⁰⁷. "Бо думки Мої - не ваші думки"⁴⁰⁸. Коли людина хоче помститися іншій, то мовчить і не говорить їй нічого, ніби попереджаючи: "Бережися", і не сприяє їй.

426) Однак не так - Творець, оскільки Він не вершить суд у світі, не проголосивши про нього і не повідомивши їм, - один раз, двічі, тричі. Тому що немає того, хто міг би перешкодити Йому і сказати Йому, як чинити. І неможливо захиститися від Нього та виступити проти Нього.

427) "І сказав Творець: "Знищу людину", - Він повідомив їм про це через Ноаха. І Він попереджав їх багато разів, але вони не послухалися. І після того, як не послухалися, Він здійснив над ними суд та усунув їх з лица землі.

428) Сказано: "І нарік йому ім'я Ноах, говорячи: "Цей втішить нас після діяння нашого"⁴⁰⁹. Звідки він знав, що цей втішить його після діяння його, - відразу ж в момент його народження? Однак, в час, коли Творець прокляв світ, як сказано: "Проклята земля через тебе", звернувся Адам до Творця: "Владика світу, до яких пір буде проклятим світ?". Відповів йому Творець, - до тих пір, поки у тебе не народиться син, який буде обрізаним подібно до тебе.

429) І вони чекали до того часу, як народився Ноах. І після того, як народився Ноах, він побачив, що той обрізаний та відмічений знаком святості. І побачив, що Шхіна злита із ним. Тоді він зрозумів, що в дні його буде зняте прокляття з землі, і нарік ім'я йому, котре вказує на скоєне опісля.

430) Спочатку вони не вмiли сіяти, жати й орати. І своїми руками обробляли землю. Після того, як з'явився Ноах, він виправив знаряддя (келім) праці, та всі знаряддя, що є необхідними для виправлення землі, аби вона давала плоди. Як сказано: "Цей втішить нас після діяння нашого, і після роботи рук наших над землею, яку прокляв Творець"⁴⁰⁹, - тому, що він звільнив землю від її прокляття, коли сіяли пшеницю, а пожинали чортополох і колючку. І тому сказано про Ноаха "господар землі".

431) "Господар (досл. чоловік) землі"⁴¹⁰. Подібно до сказаного: "Чоловік Наомі"⁴¹¹, тобто "господар землі", оскільки він звільнив землю від прокляття її завдяки принесенню жертви. І тоді сказано: "Не буду більше проклинати землю за людину"⁴¹². І тому він названий "господарем землі". І тому нарік він йому ім'я Ноах, котре вказує на скоєне опісля.

Ідіть, дивіться дії Всесильного, який вчинив спустошення на землі

432) Сказано: "Ідіть, дивіться дії Всесильного (Елокім), який вчинив спустошення на землі"⁴¹³, - якби світ був створений діяннями імені АВАЯ, тобто властивості милосердя, то можливо було б існування на землі, але оскільки він створений діяннями імені Елокім, тобто властивості суду, то "вчинив спустошення", - тобто руйнування.

433) Але так не можна тлумачити, бо все, що пов'язує імена АВАЯ Елокім, відноситься до прославляння. І значення сказаного: "Вчинив спустошення (шамот) на землі", товариші витлумачили так, - саме святі імена (шешмот) Він "справив на землі".

⁴⁰⁷ Тора, Берешит, 6:7. "І сказав Творець: "Винищу людину, яку Я створив, з лица землі, від людини до худоби, до гадів і до птахів небесних, бо Я розкаявся, що створив їх".

⁴⁰⁸ Пророки, Єшаягу, 55:8. "Бо думки Мої - не ваші думки, і не ваші шляхи - шляхи Мої, - слово Творця".

⁴⁰⁹ Тора, Берешит, 5:29. "І нарік йому ім'я Ноах, сказавши: "Цей втішить нас після діяння нашого і після роботи рук наших над землею, яку прокляв Творець".

⁴¹⁰ Тора, Берешит, 9:20. "І почав Ноах, господар землі, і насадив виноградник".

⁴¹¹ Писання, Рут, 1: 3. "Але помер Елімелех, муж Наомі, та залишилася вона і два їхні сини".

⁴¹² Тора, Берешит, 8:21. "І чув Творець пахощі приємні, і сказав Творець в серці своєму: "Не буду більше проклинати землю за людину, бо помисел серця людини є злим від молодості її, і не буду більше вражати все живе, як Я зробив".

⁴¹³ Писання, Псалми, 46:9.

434) Все істина в наведеному поясненні, адже якби світ був керований милосердям, то міг би існувати. Але оскільки світ заснований на властивості суду, і стоїть на суді, тому сказано: "Вчинив спустошення на землі", тобто створив святі імена, які захищають землю. Адже світ інакше не міг би існувати через прогріхи людей.

435) Коли народився Ноах, йому нарікли ім'я, котре вказує на розраду для того, щоб це ім'я привело їх до втіхи. Однак Творець не погодився з ними і навів на них потоп, тому що хотів, щоб вони поліпшили шляхи свої та зробили повернення. Якщо переставити букви в слові Ноах, виходить "хен (милість)". Як сказано: "А Ноах знайшов милість"⁴¹⁴.

У праведників - імена їхні призводять до добра, а у грішників - імена їхні призводять до зла. Про Ноаха сказано: "А Ноах знайшов милість в очах Творця"⁴¹⁴, - тобто букви переставилися на добро. У Ера, первістка Єгуди, букви переставилися на зло. І Ер перетворився в "ра (зло)", як сказано: "І був Ер, первісток Єгуди, неугодним в очах Творця"³⁸⁴.

436) Після того, як народився Ноах, він побачив діяння людей, які грішать перед Творцем, і він переховувався аби не йти їхніми шляхами, та займався служінням Господарю своєму, тобто вивчав книгу Адама Рішона і книгу Ханоха. Займався він ними для того, щоб знати, як служити Володареві своєму.

437) Звідки знав Ноах, що потрібно принести жертву Господарю своєму? Оскільки знайшов мудрість в книгах Адама і Ханоха, що дозволяє знати, на чому тримається світ. І він знав з них, що на принесенні жертви тримається світ, і якби не жертва, то не могли б існувати вищі й нижні, і тому приніс він жертву.

438) Рабі Шимон перебував у дорозі, і був з ним рабі Ельазар, син його, а також рабі Йосі та рабі Хія. Поки вони крокували, сказав рабі Ельазар батькові: "Адже шлях виправлений перед нами, і ми хочемо почути речення Тори".

439) Сказав рабі Шимон: "Якщо навіть по шляху йде дурень, серця бракує йому"⁴¹⁵. Коли людина бажає виправити свої шляхи перед Творцем, вона повинна радитися з Ним і молитися перед Ним про те, щоб домогтися успіху на шляху своєму. Як сказано: "Праведність перед ним піде, і направить на шляху стопи його"⁴¹⁶, - тому що він молиться, щоби Шхіна, звана справедливістю, не розлучалася з ним. А потім "направить на шляху стопи його".

440) Про того, хто не вірить Господарю своєму, сказано: "Якщо навіть по шляху йде дурень, серця бракує йому"⁴¹⁵. А що являє собою серце його? Це Творець поміщає Шхіну Свою до серця праведників, і якщо не йде з Ним по шляху, то в серці його бракує присутності Шхіни, і бракує допомоги Його в дорозі, оскільки ця людина, яка не вірить Володареві своєму і звана дурнем, про якого сказано: "Не прогрішить людина, якщо не ввійде до неї дух дурості"⁴¹⁷, не просила допомоги у Господаря свого, перш ніж вийшла в дорогу.

441) І навіть коли знаходиться в дорозі, він не займається реченнями Тори, і тому "серця бракує йому". Адже він не йде із Господарем своїм, і Володар Його не перебуває на шляху його. І навіть коли він чує слова віри в Господаря свого, каже, що дурість займатися ними, як сказано: "І оголошує всім про дурість свою"⁴¹⁵.

442) І також коли питають чоловіка про знак святого союзу, що відображений на плоті цього чоловіка, він каже, що це не є вірою. Почув старець рабі Іса, подивився на нього і перетворив його на купу кісток. А ми знаходимося на цьому шляху завдяки підтримці Творця, і тому під час нього ми повинні промовляти речення Тори.

⁴¹⁴ Тора, Берешит, 6:8.

⁴¹⁵ Писання, Коелет, 10:3. "Якщо навіть по шляху йде дурень, серця бракує йому, і оголошує всім про дурість свою".

⁴¹⁶ Писання, Псалми, 85:14.

⁴¹⁷ Вавилонський Талмуд, трактат Сота, арк. 3:1.

443) Сказав Давид: "Вкажи мені, Творець, шлях Твій, нехай направляє мене істина Твоя, зміцни в єдності серце моє для трепету перед іменем Твоїм"⁴¹⁸. Важко зрозуміти цей вислів, адже все знаходиться в руках Творця. Крім одного, - буде людина праведником або грішником, - як сказано: "Все у владі небес, окрім трепету перед небесами"⁴¹⁹. І тому важко зрозуміти, як Давид просив про це Творця.

444) Однак Давид сказав: "Вкажи мені, Творець, шлях Твій", - тобто просив Творця відкрити йому очі та повідомити йому шлях прямий і виправлений. А потім: "нехай направляє мене істина Твоя", - тобто піду я шляхом істини, не ухилиючись ні вправо, ні вліво.

"Зміцни в єдності серце моє", як сказано: "Твердиня серця мого і доля мій"⁴²⁰, тобто свята Шхіна, яка вдягається у серце і називається "твердиня серця мого". Про неї він просив: "Зміцни в єдності серце моє"⁴¹⁸. І все це я прошу, щоб боятися імені Твого, приліпитися в трепеті до Тебе, та зберігати як личить шлях свій. "Для трепету перед іменем Твоїм"⁴¹⁸, - це місце уділу мого, тобто Малхут, котра є уділом Давида, в якому перебуває страх, щоб боятися Його, бо Малхут є цим страхом і називається "страх".

445) Кожну людину, яка боїться Творця, віра супроводжує як личить, бо людина ця є досконалою в служінні Господареві її. А в тому, в кому не перебуває трепет перед Господарем його, не перебуває й віра, і він не гідний долі в майбутньому світі.

446) Щасливими є праведники в цьому світі та в світі майбутньому, бо Творець бажає величі їхньої. Сказано: "Шлях праведних - як світило осяйне, що світить все сильніше"⁴²¹. "Як світило осяйне" означає: як те сяюче світло, яке Творець створив на початку творення. І це те світло, яке Творець приховав заради праведників в майбутньому світі. "Що святить все сильніше", - тому що він невпинно підноситься у світлі Його завжди, і ніколи не відчуває нестачі.

447) Однак про грішників сказано: "Шлях нечестивих подібний до п'їтки, не знають вони, внаслідок чого оступляться"⁴²². Хіба вони не знають, внаслідок чого оступляться? Грішники йдуть звивистим шляхом в цьому світі й не бажають слухати, що буде їх судити Творець в світі істини та приведе їх на суд Його в пеклі. І вони кричать в пеклі, вигукуючи: "Горе нам, бо не бажали ми слухати і не слухалися заповідей Його в цьому світі!". І кожен день вони вигукують: "Горе нам!"

448) Творець буде світити праведникам в світі майбутньому, і дарує їм нагороду заради уділу їхнього, місце, яке невловимо для ока, як сказано: "Око не бачило Творця крім Тебе, який учинив таке для того, хто уповає на Нього"⁴²³. І сказано: "І будете топтати грішників, бо стануть вони прахом під ногами вашими"⁴²⁴. Щасливими є праведники в цьому світі та в світі майбутньому. І про них сказано: "Праведники... навіки успадкують землю"⁴²⁵. І сказано: "Але праведники віддадуть подяку імені Твоєму"⁴²⁶. Благословен Творець навіки. Амен і амен.

⁴¹⁸ Писання, Псалми, 86:11.

⁴¹⁹ Вавилонський Талмуд, трактат Брахот, арк. 33: 2.

⁴²⁰ Писання, Псалми, 73:26. "Знемагає плоть моя і серце моє, твердиня серця мого й уділ мій - Всесильний, навік".

⁴²¹ Писання, Притчі, 4:18. "Шлях праведних - як світило осяйне, що світить все сильніше, до повного дня".

⁴²² Писання, Притчі, 4:19.

⁴²³ Пророки, Єшаяу, 64:3.

⁴²⁴ Пророки, Малахі, 3:21. "І будете топтати грішників, бо стануть вони попелом під ногами вашими в той день, який визначу Я, - сказав Володар воїнств".

⁴²⁵ Пророки, Йешаяу, 60:21. "І народ твій, всі праведники, гілка насадження Мого, чин Моїх рук для прославлення, навіки успадкують землю".

⁴²⁶ Писання, Псалми, 140: 14. "Але праведники віддадуть подяку імені Твоєму, справедливі мешкати будуть перед Тобою".

Глава Ноах

Ноах і ковчег

1) Щасливими є Ізраель, котрі займаються Торою і знають шляхи Тори, - завдяки їй вони удостояться світу майбутнього.

2) В усіх Ізраель є частка в майбутньому світі, тому що вони зберігають союз, завдяки якому існує світ, як написано: "Якби не Мій союз вдень і вночі, не затвердив би Я законів неба і землі"⁴²⁷. Коли зберігають в святості союз обрізання, щоб не осквернити його марним виливом сімені та кровозмішенням. В Ізраеля, які зберігають союз, оскільки вони зобов'язалися зберігати його, є частка в майбутньому світі.

3) І крім того Ізраель з цієї причини називаються праведниками. І кожен, хто зберігає цей союз, завдяки якому існує світ, зветься праведником. Звідки це йде? Від Йосефа, оскільки він зберігав "союз світу", тобто не згрішив із дружиною господаря свого, та удостоївся називатися праведником. Сказано: "І народ твій, всі праведники"⁴²⁸. "Ноах, муж праведний"⁴²⁹, означає, що зберігав союз, а тому вижило потомство його. І тому сказано в Писанні: "Ось родовід Ноаха. Ноах, муж праведний", оскільки одне залежить від іншого.

4) "І ріка виходить з Едену"⁴³⁰. Ріка, Єсод, бере свій початок і витікає з Едену, тобто Хохми, та входить в цей сад, тобто в Малхут, і зрошує його вищої вологою, і доставляє йому радість, і породжує плоди й вирощує насіння. І тоді все перебуває в радості, адже сад наповнюється радістю від того, що є в ньому плоди. І це приносить радість річці, оскільки приносить плоди.

Сказано: "Бо в цей день відпочивав"⁴³¹, - тобто в річці, Єсоді. І сказано: "І відпочивав у сьомий день"⁴³², - тобто в саду, Малхут. "І відпочивав" вказує на спочин і радість. І породжує потомство саме Єсод, званий "ріка, що виходить з Едену", тому що жодна інша сфера не дає плодів.

5) І подібно до цього Ноах внизу являв собою союз святості, як і вищий Єсод, тобто "річка, що виходить з Едену". І тому називається "господар (досл. муж) землі"⁴³³, оскільки земля - це Малхут, а Єсод - це чоловік Малхут.

І Ноах мав потребу в ковчезі, тобто в Малхут, щоб з'єднатися з нею і породити сім'я всього світу. Як написано: "Щоб зберегти сім'я"⁴³⁴.

6) Ковчег - це ковчег заповіту, тобто Малхут після того, як прийняла до себе Єсод, званий заповітом. Ноах і ковчег внизу були подібними до вищих Єсоду та Малхут, оскільки з Ноахом був укладений союз, як сказано: "І встановлю Мій союз з тобою"⁴³⁵. І до тих пір, поки не втілиться союз в ньому, не увійде до ковчегу, як написано: "І встановлю Мій союз з тобою, і ввійдеш до ковчегу ти". Адже тоді ковчег стає "ковчегом заповіту", - після того, як прийняв всередину Ноаха-праведника, тобто союз, він стає ковчегом.

⁴²⁷ Пророки, Єрміягу, 33:25.

⁴²⁸ Пророки, Єшаягу, 60:21. "І народ твій, всі праведники, віта насадження Мого, чин рук Моїх рук для прославляння, навіки успадкують землю".

⁴²⁹ Тора, Берешит, 6:9. "Ось родовід Ноаха. Ноах муж праведний, непорочним він був у поколіннях своїх, перед Всесильним ходив Ноах".

⁴³⁰ Тора, Берешит, 2:10. "І ріка виходить з Едену для зрошення саду, і звідти розділяється та утворює чотири русла".

⁴³¹ Тора, Берешит, 2:3. "І благословив Всесильний день сьомий і освятив його, бо в цей день відпочивав від всієї роботи своєї, яку створив Всесильний для виконання".

⁴³² Тора, Берешит, 2:2. "І завершив Всесильний в сьомий день свою роботу, яку робив, і відпочивав у сьомий день від усієї роботи своєї, яку зробив".

⁴³³ Тора, Берешит, 9:20. "І розпочав Ноах, господар землі, і насадив виноградник".

⁴³⁴ Тора, Берешит, 7:3. "Також із птаства небесного по семеро, самця та самицю, щоб зберегти сім'я на всій землі".

⁴³⁵ Тора, Берешит, 6:18. "І встановлю Мій союз з тобою, і увійдеш до ковчегу ти і сини твої, і дружина твоя, і дружини твоїх синів із тобою".

7) Ковчег і Ноах є повністю подібними до вищих Малхут і союзу. І оскільки вищий союз породжує потомство, Ноах теж породжує потомство. І тому написано: "Ось родовід Ноаха", бо він породив потомство, подібно до вищого союзу - Єсоду Ацилуту. І завдяки тому, що удостоївся святого союзу, Єсод Ацилут, званий "союз", перебуває над ним.

8) "Ноах, муж праведний", як і вищий Єсод. І також сказано: "А праведник - основа (єсод) світу"⁴³⁶, оскільки земля, Малхут, тримається на ньому, і він, таким чином, є опорою, на якій стоїть світ, Малхут. І тому він зветься основою світу. І хто є цією основою (єсод)? Праведник, а Ноах - це праведник внизу, в душах. Тому сказано: "Ноах, муж праведний", - це вчить нас тому, що світ тримається на ньому.

9) "Перед Всесильним (Елокім) ходив Ноах", - ніколи не відокремлювався від Нього, тобто ніколи не відокремлювався від Малхут. І він удостоївся бути на землі "мужем праведним", на зразок вищого, а це - основа світу, союз світу та мир в світі. І, звичайно ж, він "чоловік землі", тобто господар цієї землі. І тому сказано: "А Ноах знайшов милість в очах Творця"⁴³⁷.

10) "Непорочним він був у поколіннях своїх". Це покоління, які походять від нього, і всі вони наповнюються праведністю його, і сам він теж сповнюється від всіх них. З одного боку, його непорочність наповнила всі покоління, які походять від нього. А з іншого, він сам став непорочним завдяки всім поколінням, що походять від нього.

Інше тлумачення слів "непорочним він був", - народився обрізаним, як сказано: "Ходи переді Мною, і будь непорочний"⁴³⁸, і тут мається на увазі союз обрізання. "В поколіннях своїх", - а не в поколіннях світу, які від нього пішли. І хоча він був непорочним в усіх поколіннях світу, проте сказано: "В поколіннях своїх", адже всі покоління світу - це його покоління, оскільки походять від нього.

11) Ноах був гідним з дня створення світу бути як одне ціле у поєднанні з ковчегом, та увійти до нього. І поки вони не з'єдналися в одне ціле, світ ще не був готовим як личить. Слідом за цим сказано: "І від них розселилася вся земля"⁴³⁹. "Розселилася", - як сказано: "І звідти розділяється", - на зразок вищого ковчегу, що означає "Еденський сад", оскільки звідси і далі є розділення, і покоління розселяються на всі сторони. Тобто, після того, як вони виходять, виправившись у ковчезі, вони можуть перебувати в світі розділення та не будуть стерті (з лиця землі) як покоління потопу.

12) Віти внизу є подібними своїх коренів нагорі. І тому сказано в Писанні: "Ось родовід Ноаха", - тобто ось він родовід, який скасовує попередній, тому що саме Ноах, котрий є основою світу, породжує плоди, щоб існувати в світі.

Все сказане про Ноаха і ковчег внизу вказує на їхнє коріння нагорі, в Ацилуті. Розміри ковчеза вказують на міри будови мохін вищого ковчезу, тобто Малхут, яка будується Єсодом Зеір Анпіну. У ній вказані три міри: довжина, ширина, висота, і це ХАБАД (Хохма-Біна-Даат).

Довжина - це Хохма. Але вона виходить з Біни, що стає Хохмою, та її сфірот обчислюються в сотнях. І тому ГАР (три перших сфіри), які отримує ковчег, це "триста ліктів - довжина ковчеза"⁴⁴⁰, тобто сфірот КАХАБ (Кетер-Хохма-Біна), кожна з яких - "сто".

Ширина - це Біна з боку хасадім в ній, і вони світять в усіх п'яти її сфірот КАХАБ (Кетер-Хохма-Біна) ТУМ (Тіферет і Малхут). І оскільки вони - хасадім, кожна її сфера обчислюється тільки в десятках. І тому сказано: "П'ятдесят ліктів - ширина його".

Висота - це Даат, тобто поєднання Хохми і хасадім разом. І це можна уявити собі як висоту, на яку піднімається поєднання Хохми і хасадім разом. І вона походить від Зеір

⁴³⁶ Писання, Притчі, 10:25. "Пронесеться буря - і немає нечестивого, а праведник - основа світу".

⁴³⁷ Тора, Берешит, 6:8.

⁴³⁸ Тора, Берешит, 17:1. "Аврааму було дев'яносто дев'ять років, і з'явився Творець Авраму та сказав йому: Я - Творець Всемогутній, ходи переді Мною та будь непорочним".

⁴³⁹ Тора, Берешит, 9:19. "Ці троє - сини Ноаха, і від них розселилася вся земля".

⁴⁴⁰ Тора, Берешит, 6:15. "І ось як зробиш його: триста ліктів - довжина ковчезу, п'ятдесят ліктів - ширина його, і тридцять ліктів - висота його".

Анпіна, сфiрот якого обчислюються в десятках. І вона свiтить в трьох перших її сфiрот КАХАБ, як і довжина, і тому сказано: "Тридцять лiктiв - висота його".

І ми бачимо, що мiри побудови ковчега Ноахом такi ж, як і мiри побудови Малхут Ёсодом Зеiр Анпiну.

13) Чому "Ноах" сказано два рази поспiль? Справа в тому, що в кожного праведника у свiтi є два духу (руах): один - в цьому свiтi, і один - в майбутньому свiтi. І те ж саме ти можеш знайти у всiх праведникiв, яких покликав Творець: "Моше, Моше"⁴⁴¹, "Яаков, Яаков"⁴⁴², "Авраам, Авраам"⁴⁴³, "Шмуель, Шмуель"⁴⁴⁴, - тобто iм'я їхнє згадується два рази поспiль. За винятком Іцхака, iм'я якого два рази поспiль не згадується, бо в час, коли Іцхак був принесений на жертвовник, вийшла душа його, яка була в ньому в цьому свiтi. І оскiльки було сказано Авраамовi: "Благословен той, хто оживляє мертвих", тобто було сказано йому: "Не простягай руки своєї до отроку"⁴⁴⁵, пiсля того, як він вже простяг свою руку, щоб зарiзати його, - повернулася до нього (до Іцхака) лише душа, яка в майбутньому свiтi.

І тому не був покликаний: "Іцхак, Іцхак". З цієї причини Творець не проявив єдності імені Свого над праведником за життя його, а тільки над Іцхаком, оскільки вважалося, ніби він вже помер. Бо не було у нього душі від цього свiту, а була тільки від майбутнього свiту, як у тих, хто залишає цей свiт. І тому сказано: "І святим Своїм не довіряє Він"⁴⁴⁶, - оскiльки Він не проявляє єдності імені Свого над праведником за життя його.

14) Інше пояснення. Оскiльки Ноах був праведником, уславив його двiчі.

"Непорочним він був у поколіннях своїх". Але якби жив у інших поколіннях, - таких як покоління Авраама, і покоління Моше, і покоління Давида, - вважався би нічим.

Інше тлумачення. Дивись, що він зробив в поколінні, де всі - грiшники! А якби жив в поколінні, де усі праведники, - що б зробив!

15) Можна зрозуміти сказане: "Ось родовід Ноаха", зрозумівши вислів: "Ідiть, дивiться справи Творця, який вчинив спустошення на землі"⁴⁴⁷. За допомогою дiй, які робить Творець, розкривається пророцтво людям. А коли пророцтво розкривається, випереджене важкими справами, воно називається "видінням тяжким"⁴⁴⁸ або передбаченням. Сказано: "... Який вчинив спустошення (לַמָּוֶת) на землі"⁴⁴⁹, бо iм'я (מָוֶת) - причина всього. А тому слід перевірити назву кожного явища, оскiльки Творець вкладає в уста людей імена на землі. І цей вислів означає: "Ідiть, дивiться справи Творця" за допомогою імен, які дані для виконання справ на землі людьми", тому що Творець вклав ці імена в їхні уста в пророцтві, через передумання справами.

16) Сказано: "...говорячи: "Цей..."⁴⁵⁰. "Говорячи" вказує на Нукву, Малхут. "Цей" означає праведник, Ноах. Тут написано: "цей", і також написано: "Це - Всесильний наш, на якого ми сподiвалися"⁴⁵¹. "Це" означає в даному випадку: "Творець, який називається праведником". І це побiчно вказує на Ноаха, що він називається праведником, як Творець. "І назвав його iм'ям Ноах, говорячи: "Цей втiшить нас..." означає, що вища Нуква, Малхут, назвала його Ноахом, "говорячи", - тобто Нуква сказала, "цей", - тобто Ноах, "втiшить нас".

⁴⁴¹ Тора, Шмот, 3:4.

⁴⁴² Тора, Берешит, 46:2.

⁴⁴³ Тора, Берешит, 22:11.

⁴⁴⁴ Пророки, Шмуель 1, 3:10.

⁴⁴⁵ Тора, Берешит, 22:12. "І сказав: "Не простягай своєї руки до отроку, і не роби йому нічого. Бо тепер знаю, що ти боїшся Всесильного, і не сховав ти сина, єдиного твого, від Мене".

⁴⁴⁶ Писання, Йов, 15:15. "І святим Своїм не довіряє Він, і небеса не є чистими в очах Його".

⁴⁴⁷ Писання, Псалми, 46:9.

⁴⁴⁸ Пророки, Єшаягу, 21:2. "Видіння тяжке повідомлене мені...".

⁴⁴⁹ Писання, Псалми, 46: 9. "Ідiть, дивiться дiяння Творця, який нарік спустошення на землі". Спустошення - iвр.

מָוֶת.

⁴⁵⁰ Тора, Берешит, 5:29. "І назвав його на iм'я Ноах, говорячи: "Цей - втiшить нас від праці нашої та від страждання рук наших через землю, яку прокляв Творець".

⁴⁵¹ Пророки, Єшаягу, 25:9. "І скаже того дня: "Ось, це - Всесильний наш, на якого ми сподiвалися, і Він врятує нас".

Щасливими є праведники, що знаходяться в списках, завірених печаткою персня царя, Творця, оскільки відзначені вони ім'ям Його. І Він нарекає імена на землі, тобто в устах людей, щоб називали будь-яку річ своїм ім'ям, як годить.

17) Сказано: "І назвав його ім'ям Ноах". А також сказано: "І назвав його ім'ям Яаков"⁴⁵². Чому у випадку з Яаковом пропущений прийменник "ет (לח)", який вживається у випадку з Ноахом? "Ет" - означає поєднання з ним Шхіни, Нукви, яка називається "ет". І тому про Яакова, ступінь якого являє собою будову, в якій розкривається лише Творець, не сказано "ет". Однак Ноах - це праведник, котрий завжди з'єднаний зі Шхіною, і тому в його випадку пишеться прийменник "ет", який вказує на Шхіну, що пов'язана з Ноахом.

Рабі Йегуда

18) Проголосив рабі Йегуда: "Славним (досл. хорошим) є муж милосердний, який дає в борг та який веде справи свої по закону"⁴⁵³. "Хороший муж" - це Творець, який зветься хорошим, як сказано: "Добрим (досл. хорошим) є Творець до всіх"⁴⁵⁴. І сказано: "Творець - муж битви"⁴⁵⁵, і Він милосердний та позичає всім. "Всі" - це Єсод. Бо АВАЯ, тобто Зеір Анпін, передає й позичає наповнення мохін Єсодові, - для того місця, якого у нього самого немає, тобто для Нукви. Бо це місце, Нуква, живиться від Єсода. "Веде справи свої по закону (досл. по суду)", - оскільки ця справа, Нуква, підживлюється тільки по суду, що означає мохін із підсвічуванням Хохми. Як сказано: "Праведність і правосуддя - основа престолу Твого"⁴⁵⁶. Адже праведність, тобто Нуква, живиться від правосуддя. А сенс позики, про яку сказано: "Мати (іма) позичає свої шати дочці"⁴⁵⁷, - в тому, що у Нукви немає нічого свого, щоб отримати мохін, і вона позичає їх (шати) в Іми. І отримує вона їх за допомогою Зеір Анпіну. І ось загальний зміст уривка: хороша людина, тобто Творець, є милосердним і дає в борг благо Єсоду для Нукви і тим самим веде справи свої, тобто Нукву, по суду, - тобто за допомогою великих мохін, званих правосуддям.

19) Інше пояснення. "Славним (досл. хорошим) є муж" - це праведник, як сказано: "Прославляйте праведника, адже добре це, бо плоди діянь своїх вони куштують"⁴⁵⁸. Таким чином, праведник зветься хорошим. "Славним є муж" - це Ноах, про якого сказано: "Ноах, муж праведний"⁴⁵⁹. І ось загальний зміст уривка: "Славним є муж", тобто Єсод Зеір Анпіну, який називається праведником або Ноахом-праведником, є милосердним і позичає наповнення мохін Нукві і тим самим веде справи свої, тобто Нукву, по суду, за допомогою мохін великого стану (ґадлут).

"Славним є муж", - це сказано на хвалу шабату, тобто мохін суботнього дня. І в цьому сенсі починається (*псалом*) словом *добре*, як сказано: "Добре дякувати Творцеві"⁴⁶⁰. Бо світло шабату - це світло призначення неба і землі, яке світить в кінці виправлення. І тому до остаточного виправлення він світить тільки позичково: "Позичте у Мене, а Я поверну"⁴⁶¹. І тому слова "славним є муж милосердний і такий, що дає в борг" сказані про світла шабата, які даються в борг.

20) Все це - одне ціле, і всюди говориться про одне, що "цей" породжує покоління в світі, - тобто праведник. Покоління світу - це душі праведників, плід діянь Творця.

21) Коли Творець прикрашається Своїми вінцями, він прикрашається згори та знизу. Згори - від місця, найглибшого з усіх, від парцуфу Аба ве-Іма, а знизу - від душ праведників.

⁴⁵² Тора, Берешит, 25:26.

⁴⁵³ Писання, Псалми, 112:5.

⁴⁵⁴ Писання, Псалми, 86: 5. "Бо Ти, Володарю мій, добрий, милостивий і милосердний до всіх хто кличе до Тебе".

⁴⁵⁵ Тора, Шмот, 15:3. "Творець - чоловік битви, Творець ім'я Його".

⁴⁵⁶ Писання, Псалми, 89:15.

⁴⁵⁷ Див. "Передмову книги Зогар", п. 17, зі слів: "І це означає: "Мати позичає...".

⁴⁵⁸ Пророки, Єшаягу, 3:10.

⁴⁵⁹ Тора, Берешит, 6:9. "Ось родовід Ноаха. Ноах муж праведний, непорочним він був в поколіннях своїх, перед Всесильним ходив Ноах".

⁴⁶⁰ Писання, Псалми, 92: 2.

⁴⁶¹ Вавилонський Талмуд, трактат Бейца, лист 16:1.

Тоді додається життя згори та знизу, охоплюючи місце Храму з усіх боків. Наповнюється водойма, та сповнюється море і дає тоді життя всім.

Пояснення. Мохін душ праведників виходять за допомогою трьох точок: холам, шурук і хірік, подібно до мохін Зеір Анпіну. І прояснюється в мохін Зеір Анпіну, що в ІШСУТ виходять спочатку дві точки: холам і шурук - у вигляді MI-ЕЛЄ, і це дві лінії: права й ліва. І вони знаходяться у суперечності та не можуть світити, доки не відбувається зівуг' (з'єднання) на екран Зеір Анпіну, який піднявся туди в якості МАН, - і виходить на нього ступінь хасадім, що представляє собою точку хірік і середню лінію. І тоді вона погоджує між лініями, тобто властивостями MI (מי) ЕЛЄ (להל), і вони з'єднуються в ім'я Елокім (אֱלֹהִים).

І сказано в Зогар⁴⁶², що "Яков пробуджується", тобто середня лінія, котра виходить на екран точки хірік, "по відношенню до Іцхака, і наближає його до Авраама", - тобто до точки холам і до правої лінії. Сам він встановлюється в точці шурук і лівій лінії, але вдягається та включається в праву. І оскільки Зеір Анпін привів до сповнення мохін в ІШСУТ, сам він теж удостоюється цих мохін, як сказано: "Три виходять з одного, а один знаходиться в трьох"⁴⁶³.

І точно так само виходять мохін у властивості душ праведників. Спочатку виходять в ЗОН дві точки: холам і шурук, що утворюють дві лінії, праву й ліву. Зеір Анпін встановлюється в точці холам і правій лінії, а Нуква встановлюється в точці шурук та лівій лінії. І тоді вони в суперечності, і обидва не світять у досконалості, доки душі праведників не піднімаються до них в якості МАН. І виходить там ступінь хасадім на екран душ праведників, і це - точка хірік та середня лінія. І тоді примножуються хасадім за допомогою середньої лінії та правої лінії, і скасовуються властивості судів в Нукві, і вона з'єднується із Зеір Анпіним. І тієї ж міри досконалості, яку душі праведників викликали в ЗОН, удостоюються також і вони.

І про це сказано тут: "Коли Творець прикрашається Своїми вінцями", - коли Зеір Анпін встановлюється зі своїми вінцями, тобто мохін, він облачається зверху і знизу, встановлюється зверху та знизу із мохін точки холам, що в правій лінії, одержуваної ним згори від Аба ве-Іми, та мохін точки хірік, які є середньою лінією, одержуваної ним знизу, від душ праведників. І отримує від місця, найглибшого з усіх, - від Аба ве-Іми, від яких виходять мохін точки холам і права лінія. І встановлюється внизу, в душах праведників, в мохін точки хірік, які виходять на їхній екран.

"Тоді додається життя згори та знизу, охоплюючи місце Храму з усіх боків", - і тоді примножується життя завдяки хасадім, які одержуються згори, від точки холам, та знизу, від точки хірік, і включає місце Храму, тобто Нукву, з усіх сторін. Бо Нуква Зеір Анпіну, - тобто мохін точки шурук і ліва лінія, яка перебувала в суперечності з Зеір Анпіним, тобто з правою лінією, - примирилася тепер з нею, оскільки оточена властивістю хасадім з двох сторін: зі сторони правої лінії та зі сторони середньої лінії. І відносно її хасадім вона називається "водойма", а щодо Хохми називається "море". І тому, коли водойма наповнюється властивістю хасадім, одягається її Хохма в хасадім, і море сповнюється. І тоді дає життя всьому, тобто дає мохін душам праведників, бо тієї ж міри досконалості, яку душі праведників викликали в Зеір Анпіні й Нукві, удостоюються і вони самі.

Пий воду з твого водоймища

22) "Пий воду з твого водоймища (בוֹר) й ту, що тече з твого колодязя (בְּאֵר)"⁴⁶⁴. "Водоймище" - це порожнє місце без води, яка зливається, а колодязь - вода, яка витікає, і вони не схожі одне на одного. Однак все це є одним місцем, і вказують обидва вони на Нукву - місце, за яке тримаються бідняки. Коли вона не з'єднана зі своїм чоловіком Зеір Анпіним, вона бідна та називається водоймою, у якої немає свого вмісту, а лише те, що вкладають в нього. Хто ж це? Це буква "далет ת". І Нуква, яка відлучена від Зеір Анпіна, теж називається "далет ת".

⁴⁶² Зогар, глава Емор, п.218.

⁴⁶³ Зогар, глава Берешит, частина 1, п.363.

⁴⁶⁴ Писання, Притчі, 5:15.

23) А коли вона з'єднується із Зеїр Анпіним, стає джерелом, багатим і й таким, що наповнює з усіх сторін. Тобто наповнюється вона від правої лінії - від Зеїр Анпіна, і від середньої лінії - від душ праведників. І коли вона у поєднанні (зівузі) із Зеїр Анпіним, то називається "гей н". І наповнюється звисі та струмує знизу. Наповнюється згори від Зеїр Анпіна, від точки холам, і струмує знизу від душ праведників, від точки шурук.

24) "Пий воду з свого водоймища" - це цар Давид, який сказав: "Хто напоїть мене водою з криниці Бейт-Лехема?"⁴⁶⁵, "й ту, що тече" - це Авраам, "з" - це Яков, який посередині. "З" означає - з середини. "Твого колодязя" - це Іцхак, званий "колодязем живої води"⁴⁶⁶. Таким чином, до цього вислову включена свята будова, що складається з праотців, і цар Давид приєднується до них.

25) Прагнення нукви до захара виникає лише тоді, коли він вносить до неї дух, і вона спрямовує жіночі води назустріч вищим чоловічим водам. І так само в Кнесет Ізраель, Малхут, пробуджується прагнення до Творця лише коли входить до неї дух праведників, які піднімають МАН. І тоді води витікають з неї, - тобто світла хасадім, що приходять від точки хірік і світять в ній завдяки душам праведників. Назустріч чоловічим водам, - тобто світлам правої лінії з мохін точки холам. А сама вона - точка шурук.

І всі три ці властивості холам-шурук-хірік стають єдиним прагненням, єдиним союзом та єдиним зв'язком. І це - бажане усіма, і тоді кажуть, що Творець прогулюється з праведниками в Еденському саду. Тут вказані п'ять властивостей, які утворюються із властивостей трьох точок холам-шурук-хірік. І це п'ять видів мохін, звані нефеш-руах-нешама-хая-єхіда (НАРАНХАЙ). Прагнення - світло нефеш; союз - світло руах; зв'язок - світло нешама; бажання всіх - світло хая; прогулянка, що здійснюється Творцем із душами праведників, - світло єхіда.

26) Все це - породження Еденського саду, тобто Нукви Зеїр Анпіну, яка облачає вищу Іму і називається тоді Еденським садом. Її породження - це душі, що походять від праведника, Єсода Зеїр Анпіну, лише коли він входить у ковчег, в Нукву, у повній єдності. І всі породження, одержувані нею від праведника, приховані в ній певний час, а потім народжуються та виходять з неї. Також і Ноах, людина праведна, не здійснив породжень, щоб розмножуватися в світі, доки не увійшов до ковчегу. Всі зібралися і сховалися в ньому на певний час, а потім вийшли з нього, щоб плодитися в світі й жити на землі. І якби вони не вийшли з ковчегу, то чи не перебували б у світі.

27) І все відбувалося за вищою подобою. З ковчегу, тобто Нукви, вийшли нагорі, і з ковчегу вийшли вниз, - з ковчегу Ноаха. І лише тепер світ може існувати, але не раніше. Тому сказано: "й ту, що тече з твого колодязя". І сказано: "І породив Ноах трьох синів"⁴⁶⁷. Пояснення. "Й ту, що тече з твого колодязя" вказує на поєднання праведника з вищим ковчегом, що відбувається за трьома лініями: Авраам, Іцхак і Яков. "Й ту, що тече" - це Авраам, "з" - це Яков, "твого колодязя" - це Іцхак. І подібно до цього написано про Ноаха та ковчег: "І породив Ноах трьох синів", які теж представляють три лінії: Шем - права лінія, Хам - ліва лінія, Єфет - середня лінія. Бо Ноах і ковчег внизу є повністю подібними праведнику й ковчегу нагорі.

І розбестилася земля

28) "І розбестилася земля перед Всесильним"⁴⁶⁸. Чому написано: "перед Всесильним", адже це і так ясно? Але оскільки здійснювали свої гріхи неприховано, на очах у всіх, тому написано: "перед Всесильним".

29) Сказав рабі Йосі: "Я стверджую протилежне. "І розбестилася земля перед Всесильним" - спочатку було перед Творцем, тобто вони не грішили відкрито, тому що

⁴⁶⁵ Пророки, Шмуель 2, 23:15.

⁴⁶⁶ Тора, Берешит, 26:19. "І стали копати в долині слуги Іцхака, і знайшли там джерело живої води".

⁴⁶⁷ Тора, Берешит, 6:10. "І породив Ноах трьох синів: Шема, Хама і Єфета".

⁴⁶⁸ Тора, Берешит, 6:11. "І розбестилася земля перед Всесильним, і наповнилася земля злодіянням".

здійснювали свої діяння перед Творцем, а не перед людьми. А в кінці здійснювали свої діяння відкрито. Писання провіщає, що здійснювали два види гріхів, приховано й відкрито".

30) З того дня, як Адам порушив заповідь Творця, всі люди, що народилися після нього, зветься "сини Адама". Але це не робить їм честі, адже це все одно, що сказати: "Сини такого-то, який порушив заповідь Творця".

31) Коли з'явився Ноах, на ім'я його стали називатися всі люди світу поколіннями Ноаха. І це - на похвалу йому, бо Ноах уможливив їхнє існування в світі. Тоді як покоління Адама були усунуті зі світу, і він накликав смерть на всіх них.

32) І після цього написано: "І зійшов Творець, щоб подивитися на місто і на вежу, які побудували сини Адама"⁴⁶⁹. Написано: "сини Адама", а не "сини Ноаха", хоча вони походять від Ноаха. Оскільки Адам згрішив перед Творцем, відносить їх Писання до синів Адама, - краще не бути створеним, ніж бути в такому вигляді представленим Торою!

33) Сказано: "Син мудрий порадує батька"⁴⁷⁰. Якщо син хороший, в усіх в світі добра пам'ять про батька. А якщо син поганий, - в усіх погана пам'ять про батька.

Адам згрішив, порушивши заповідь Господаря свого. Тому, коли прийшов час тих, хто повстав проти Творця, тобто будівельників вежі, написано про них, що будували її люди (досл. сини Адама), тобто сини Адама Рішона, який повстав проти Творця та порушив заповідь Його.

34) І тому написано: "Оце родовід Ноаха". Саме вони вважаються поколіннями, а не перші покоління. Ті, хто вийшов і бере свій початок від ковчегу - вони є поколіннями, а не покоління Адама, які вийшли з Еденського саду, не будучи звідти виведені, і тому нежиттєздатні.

Якби не гріх - не породив би потомство

35) Якби Адам породив потомство, будучи в Еденському саду, вони не вмирили б у поколіннях та не затемнялося б світло місяця, світло Малхут ніколи. І навіть вищі ангели не могли б встояти перед ними, перед світлом, сяйвом і мудрістю, як сказано: "І створив Всесильний (Елокім) людину за образом Своїм"⁴⁷¹. Але оскільки скоїв гріх і покинув межі Еденського саду та породив потомство поза садом, не змогли існувати в світі, оскільки не були такими, як личить.

36) А як же могли породити потомство в Еденському саду? Адже якби не зтягнула його зла основа та не згрішив, то існував би один в світі й не породив би потомство? Це схоже на те, якби Ізраель не згрішили та не накликали на себе злу основу після отримання Тори, ніколи б не створили потомство в світі та ніколи не приходили б в світ інші покоління. Таким чином, основа сили сполучання обумовлена злою основою⁴⁷², і без злої основи немає потомства.

37) І якби Адам не прогрішив, то не породив би потомство цим шляхом, - зі сторони злої основи, але створив би потомство з духу святості. Однак тепер вже породжує потомство тільки зі сторони злої основи, і оскільки всі покоління людей - зі сторони злої основи, вони нежиттєздатні, і немає у них можливості вижити, оскільки домішалася до них нечиста сила.

38) Але, якщо б не гріх Адама, і якби не був вигнаний з Еденського саду, породжував би потомство зі сторони духу святості, і були б святими, подібно до вищих ангелів. І жили б в поколіннях, подібно до вищих.

Є два види зівугу (з'єднання):

1. духовний зівуг - в ангелів;

⁴⁶⁹ Тора, Берешит, 11:5.

⁴⁷⁰ Писання, Притчі, 10:1. "Син мудрий порадує батька, а син нерозумний - засмучення матері його".

⁴⁷¹ Тора, Берешит, 1:27.

⁴⁷² Див. Зогар, главу Берешит, частина 2, п.207.

2. зівуґ Єсодів (основ) в душах.

І необхідність в злій основі, про яку йдеться, це тільки для зівуґу Єсодів, але не для духовного зівуґу, що відбувається зі сторони духовної святості. І оскільки він проґрішив та породив синів поза Еденським садом, не удостоївшись породжувати їх в Еденському саду, вони не змогли ані вижити, ні навіть вкоренитися в цьому світі, поки не з'явився Ноах і не увійшов до ковчегу. А з ковчегу вийшли всі покоління світу, і звідти вже розсіялися на всі чотири сторони світу.

І побачив Творець землю

39) Чому розбестилася земля? Невже земля заслужила покарання? "Бо спотворила кожна плоть шлях свій на землі"⁴⁷³. Коли люди є праведними та оберігають заповіді Тори, тоді міцніє земля і тільки радість панує на ній, тому що Шхіна знаходиться над нею. І тоді і вищі, й нижні - всі в радості.

40) А коли люди перекручують свій шлях і не бережуть заповідей Тори, та грішать перед Господарем своїм, вони немов відштовхують Шхіни від світу, і земля залишається розтлінною, адже Шхіна відірвана від неї та не перебуває над нею, і тоді розбещується, оскільки інший дух витає над нею, який губить світ.

41) Чи може бути таке, що навіть на землі Ізраелю перебуває інший дух? Сказали мудреці, що на землі Ізраелю не живе інший дух й інший правитель, а тільки Творець. В такому випадку, чому розбестилася земля Ізраелю? Над землею Ізраелю і справді немає іншого правителя й посланника, окрім самого Творця. Але може настати час, коли грабіжник перебуває над нею, винищуючи людей. Звідки це йде? Про царя Давида написано: "І побачив ангела Творця, який стоїть, і меч в руці його занесений над Єрушалаїмом"⁴⁷⁴, - і тоді віддається знищенню земля.

42) Навіть коли він бачив ангела Творця, який, стоїть, це був Творець. Адже і на благо, і на зло панує над нею Творець.

На благо: бо земля Ізраеля не передана ніякому іншому правителю, і ніхто не дає їй благо, крім самого Творця. А всі жителі світу посоромляться діянь своїх, оскільки знаходяться під владою правителів.

На зло: владарює над нею тільки Творець, щоб не зраділи правителі, пануючи над нею.

43) Але ж сказано: "Бачила чужинців, що входять до святині, що зруйнували Храм"⁴⁷⁵, - це значить, що якби правителі панували, Храм не був би зруйнований? Написано: "Що зробив Ти"⁴⁷⁶, і також написано: "Здійснив Творець те, що задумав", - адже самим Творцем це зроблено, а не правителями.

44) Сказано: "І побачив Всесильний землю, що ось: розбестилася вона". А також: "І побачив Всесильний діяння їхні, що звернулися вони зі шляху зла"⁴⁷⁷. Оскільки тоді волає земля до вищого, до Зеїр Анпіна, і піднімається на вищий ступінь. І прикрашає лик свій. Як жінка, яка прикрашає себе перед чоловіком, - так само і земля, - тим, що вирощує синів праведних Царю, Зеїр Анпіну.

45) А тут, коли не повернулося покоління потопу, написано: "І побачив Всесильний землю, що ось: розбестилася вона", подібно до жінки, яка стала нечистою та ховає обличчя своє від чоловіка. І в час, коли проґріхи людські множаться настільки, що грішать відкрито, стає лик землі подібний до обличчя жінки, яка не соромиться нічого, як написано: "І

⁴⁷³ Тора, Берешит, 6:12. "І побачив Всесильний землю, що ось: розбестилася вона, бо спотворила кожна плоть шлях свій на землі".

⁴⁷⁴ Писання, Діврей га-ямім 1, 21:16.

⁴⁷⁵ Писання, Ейха, 1:10.

⁴⁷⁶ Писання, Ейха, 1:21. "Почули, що я зітхаю, немає мені розрадника, всі мої вороги почули про горе моє, зраділи тому, що зробив Ти; приведи, приклич день, і нехай вони стануть, як я!".

⁴⁷⁷ Пророки, Йона, 3:10.

розбестилася земля через тих, хто живе на ній"⁴⁷⁸. І тому: "І побачив, що розбестилася", - звичайно, тому що "спотворила всяка плоть шлях свій на землі".

Здійснив Творець те, що задумав

46) "Здійснив Творець те, що задумав, Він виконав слово Своє, яке заповідав у дні"⁴⁷⁹.

47) "Виконав слово Своє", - розірвав дорогі шати свої, які називаються порфірою. "Яке заповідав у дні стародавні", - порфіра ця заповідана Ним ще з тих давніх днів, тобто від сфірот парцуфа Атік, які називаються "дні стародавні". А в день, коли зруйнувався Храм, розірвав її, оскільки ця порфіра - слава Його і виправлення Його. Малхут називається славою Творця і вона - виправлення Його, бо Він виправляється з її допомогою в мохін світіння Хохми⁴⁸⁰. "І розірвав її" означає, що вийшли з неї дев'ять перших сфірот, і залишилася в ній лише її десята частина.

48) "Здійснив Творець те, що задумав". Хіба може Цар задумати погане для своїх синів, та ще до того, як вони згрішили? Це подібно до царя, у якого була дорогоцінна посудина, і боячись кожен день, як би та не розбилася, доглядав за нею, і була вона завжди у царя перед очима. В один із днів прийшов царський син і розгнівав царя. Взяв цар дорогоцінну посудину і розбив її. Це те, що написано: "Здійснив Творець те, що задумав".

49) З того дня, коли був побудований Храм, Творець дивився на нього, і був він дуже милий Йому. Він боявся за Ізраель, щоб вони не згрішили, і щоб не зруйнувався Храм. Тому кожен раз, коли приходив в Храм, одягав Він цю порфіру, тобто з'єднувався з Малхут. Але коли вони скоїли гріхи й розгнівали Царя, був зруйнований Храм, і розірвав Він порфіру. Як сказано: "Здійснив Творець те, що задумав, Він виконав слово Своє".

50) Малхут, звана словом Його, спочатку сиділа на самій верхівці крони. І прикрашався нею Цар, роблячи вінцем голові Своїй. І дерево це було милим Йому - Дерево душ, перш ніж вони з'являються в світ. А тепер, коли зруйнувався Храм, "розірвав її", - тобто вийшли з неї перші дев'ять сфірот, і залишилася тільки зі світлом нефеш. І коли зруйнувався Храм, з'явилася печаль перед Ним. У зовнішніх покоях, зрозуміло, а не у внутрішніх. Як написано: "Ось ангели-покровителі голосно волають зовні"⁴⁸¹, - тобто лише зовні.

51) Тільки коли був зруйнований Храм, закликав до плачу й скорботи. Але в інший час немає більшої радості перед Творцем, ніж коли зникають зі світу грішники та й ті, що гнівають Його. Сказано про це: "А при загибелі нечестивих - торжество"⁴⁸². І так в кожному поколінні, - в момент, коли вершить суд над грішниками світу, радість і веселощі наступають перед Творцем.

52) Але ж ми вивчали, що це не доставляє радості Творцю, коли Він вершить суд над грішниками. Але в час, коли здійснився суд над грішниками, радість і веселощі перед Ним, оскільки зникли вони зі світу. Але це мовиться тільки коли настав час, і Він чекає від них каяття, а вони не звернулися до Нього від гріха свого. Однак, якщо суд над ними вершиться перш ніж підійде їх час, і ще не повним є їхній гріх, як сказано: "Бо досі ще не повна вина еморейця"⁴⁸³, тобто ще можливо зробити повернення, - немає радості перед Ним, і зникнення їхнє вважається злом перед Ним.

53) Якщо не прийшов їхній час, - то чому Він вершить над ними суд? Справа в тому, що вони заподіяли зло самим собі. Адже Творець не став би вершити над ними суд, перш ніж прийде їхній час, якби не приєдналися до Ізраель, щоб заподіяти їм зло. Тому Він судить їх та усуває зі світу до настання їхнього строку. Тому вважається злом перед Ним передчасне

⁴⁷⁸ Пророки, Єшаягу, 24:5.

⁴⁷⁹ Писання, Ейха, 2:17. "Здійснив Творець те, що задумав: виконав слово, яке прорік в давні дні: зруйнував і не пощадив, і ворогу восторжествувати над тобою, підніс рога недругів твоїх".

⁴⁸⁰ Див. Зогар, главу Берешит, частина 1, п.70.

⁴⁸¹ Пророки, Єшаягу, 33: 7. "Ось ангели-покровителі голосно волають зовні, ангели миру гірко плачуть".

⁴⁸² Писання, Притчі, 11:10. "При благоденстві праведних радіє місто, а при погибелі нечестивих - торжество".

⁴⁸³ Тора, Берешит, 15:16. "Четверте ж покоління повернеться сюди, бо досі ще не повною є вина еморейця".

знищення їх. І тому втопив єгиптян в море, і усунув ворогів Ізраеля за часів Єгошофата. І так всі, хто завдавав зло Ізраелю, були усунуті перш ніж прийшов їхній час.

54) Однак коли завершився час Його очікування, а вони ще не прийшли до каяття, радість і веселощі приносить Йому їхнє знищення в світі. Крім того часу, коли зруйнувався Храм. І незважаючи на те, що завершився відведений їм час гнівити Його, тим не менш, не було радості перед Ним. І з цього моменту і далі немає радості ні нагорі, ані внизу.

Бо ще через сім днів

55) "Бо ще через сім днів Я наведу дощ на землю сорок днів і сорок ночів, та зітру з лица землі все суще Мною створене"⁴⁸⁴. Що означають ці "сорок днів і сорок ночів"? "Сорок днів" потрібні, щоб покарати злочинців світу, як написано: "Сорок ударів можна дати йому, не більше"⁴⁸⁵, - по числу чотирьох сторін світу Хохма-Біна-Тіферет-Малхут (ХУБ ТУМ), від кожної по десять, тобто усього - сорок. Адже людина створена такою, складається з чотирьох сторін світу. І про це написано: "І зітру з лица землі все суще". І потрібно сорок ударів для того, щоб покарати і знищити світ.

56) "І розбестилася земля перед Всесильним". Якщо люди грішать, - в чому гріх землі? Сказано: "Бо спотворила кожне тіло шлях свій". Подібно до цього сказано: "І стала нечиста та земля, і Я стягнув з неї за провину її"⁴⁸⁶. Але ж люди грішать, а земля в чому завинила? Однак люди є основою землі, і вони осквернили землю, тому вона розбещена. І Писання свідчить про це: "І побачив Всесильний землю, що ось: розбестилася вона".

57) Всі гріхи людини і все її знищення залежать від повернення. А гріх того, хто зливає сім'я на землю полягає в тому, що перекручує шлях свій, виливаючи сім'я на землю. Розбещує себе і розбещує землю. Сказано про нього: "Ганьба прогріху твого переді мною"⁴⁸⁷, і ще сказано: "Бо Ти не божество, яке бажає беззаконня, не встановиться в Тобі зло"⁴⁸⁸, - тобто той, хто зливає сім'я на землю, що і називається злом, не існуватиме більше в одному місці з Творцем. Іншими словами, отримає можливість повернення тільки під час великого повернення. І сказано: "І був Ер, первісток Єгуди, неугодним в очах Творця, і умертвив його Творець"⁴⁸⁹.

58) Чому Творець карає світ, тобто покоління потопу, водою, а не вогнем або чимось іншим? Оскільки вони перекрутили шляхи свої тим, що вищі води й нижні води, - чоловіча і жіноча частини, - не поєдналися як личить. Бо кожен, хто викривляє свій шлях, спотворює також жіночі й чоловічі води. Іншими словами, завдає шкоди вищим МАД (чоловічі води) і МАН (жіночі води), та призводить до того, що вони не з'єднуються. І тому караються водою, - тим, у чому прогрішили.

59) І вода кипіла так, що шкіра злазила з них точно так само, як і вони спотворювали шлях свій киплячими водами. За вищою - покарання, тобто стягнули з них міру за міру. І про це сказано: "Розверзлися всі джерела великої безодні"⁴⁹⁰, - нижні води, "і відчинилися вікна небесні", - вищі води. Таким чином, були покарані як вищими, так і нижніми водами.

І породив Ноах трьох синів

⁴⁸⁴ Тора, Берешит, 7:4.

⁴⁸⁵ Тора, Дварім, 25: 3. "Сорок ударів можна дати йому, не більше, бо якщо дасть йому більше, то буде принижений брат твій у тебе на очах".

⁴⁸⁶ Тора, Ваікра, 18:25. "І осквернилася земля, і Я стягнув з неї за провину її, і відторгла земля тих, хто живе на ній".

⁴⁸⁷ Пророки, Єрміягу, 2:22.

⁴⁸⁸ Писання, Псалми, 5:5.

⁴⁸⁹ Тора, Берешит, 38:7.

⁴⁹⁰ Тора, Берешит, 7:11. "У шестисотий рік життя Ноаха, у другий місяць, в сімнадцятий день місяця, в цей день відкрилися всі джерела великої безодні та відчинилися вікна небесні".

61)⁴⁹¹ "І породив Ноах трьох синів"⁴⁹². Це подібно до людини, який запліднив дружину свою один раз, а з її лона вийшло два або навіть три сина. І кожен відрізняється від іншого своїми шляхами і діяннями: один - праведник, інший - грішник, а третій - середній. І так само тут, три поєднання духу підносяться і включаються в три світи - Брія, Єцира, Асія.

"І породив Ноах трьох синів", - це мохін, які приходять за трьома лініями, котрі виходять від трьох точок холам-шурук-хірік. І це також внутрішній сенс сказаного: "І ту, що тече з твого колодязя"⁴⁹³. Однак від цих мохін він повинен був породити тільки одного сина. Чому ж їх три, і до того ж вони ще так сильно відрізняються один від одного? Шем був праведником. Хам був грішником, і сказано про нього: "І побачив Хам, батько Кнаану, наготу батька свого, і повідомив двом братам своїм назовні"⁴⁹⁴.

І тому сказано, що "це подібно до людини, який запліднив дружину свою один раз, а з її лона вийшло два або навіть три сина". Бо так само тут, хоча всі три і являють собою тільки один моах, коли знаходяться в Нукві Ацилуту, у вигляді трьох ліній в ній, проте, коли народжуються і виходять звідти, вони приходять у три відокремлених світи БЄА й діляться там на три лінії. І це три сполучення духу, які включають один одного, котрі зветься нешама, руах, нефеш.

Права лінія - нешама в світі Брія.

Ліва лінія - руах в світі Єцира.

Середня лінія - нефеш в світі Асія. Оскільки середня лінія нижче від лівої.

Оскільки після виходу з Ацилуту і включення до трьох світів БЄА, через них вони розійшлися і відокремилися один від одного, і стали трьома синами, тобто властивостями нешама, руах, нефеш, і це - Шем, Хам і Єфет. Але властивість руах, тобто ліва лінія, або Хам, ще не була виправлена належним чином. І тому Хам був грішником. А Єфет, оскільки він узгоджує між Шемом і Хамом, є середнім.

62) Душа виходить із ЗОН світу Ацилут та входить між гір розділення - в БЄА. І руах з'єднується з нешама, і вона опускається ще нижче. З'єднується нефеш з руах, і всі вони невпинно з'єднуються один з одним. Пояснення. Хоча ці мохін і поділяються на три через їхній вихід у світі БЄА розділення, тим не менш, у них ще є поєднання одного з одним. І це тому, що при знаходженні її (душі) в ЗОН світу Ацилут у них є КАХАБ ТУМ де-келім і НАРАНХАЙ світел. І коли вона виходить в три світи розділення, то стає властивістю ВАК, і три лінії в ній відокремлюються одна від одної. ВАК правої лінії - це нешама, і вона входить у світ Брія. ВАК лівої лінії - це руах, і він входить у світ Єцира. ВАК середньої лінії - це нефеш, і вона входить в світ Асія. А ГАР світел кожної (лінії) залишаються у вищому світі по відношенню до неї. А Біна, Тіферет і Малхут де-келім кожної (лінії) падають в світ, що знаходиться нижче від неї. І виходить, коли нешама входить в світ Брія, опускаються Біна, Тіферет і Малхут де-несама та одягаються в руах, що знаходиться в світі Єцира, який є нижнім ступенем. І тим самим утворюється поєднання між руах і нешама. І про це сказано: "Душа (несама) виходить із ЗОН світу Ацилут і входить між гір розділення", - тобто вона входить в світ Брія поділу, "і руах з'єднується з нешама". Бо Біна, Тіферет і Малхут де-несама опустилися та вдягалися у руах, що знаходиться в світі Єцира, і завдяки цьому вони поєднуються. "І вона опускається ще нижче", - тобто в світ Єцира, "з'єднується нефеш із руах", - тому що Біна, Тіферет і Малхут де-руах, який знаходиться в світі Єцира, падають і вдягаються у нефеш, що знаходиться в світі Асія. І завдяки цьому вони поєднуються. "І всі вони невпинно з'єднуються один з одним" - тобто всі три: нешама з руах, а руах з нефеш.

Нефеш і руах включені одне до одного в той момент, коли вони з'являються в світі, і не буває нефеш без руах. Однак нешама воцаряється завдяки шляхам людини. Іншими словами, вона не народжується разом із нефеш-руах, але тільки коли людина повинна

⁴⁹¹ Пункт 60 в даній редакції тексту не наводиться.

⁴⁹² Тора, Берешит, 6:10. "І породив Ноах трьох синів: Шема, Хама і Єфета".

⁴⁹³ Див. вище, п.27.

⁴⁹⁴ Тора, Берешит, 9:22.

притягнути її завдяки тому, що йде прямим і правильним шляхом, і вона перебуває в прихованому чертозі, і невідомим є місце її. Тому що нешама народжується в ВАК, тобто в нефеш-руах. А ГАР залишаються в Нукві Ацилуту, яка укрита від мешканців світів БСА.

63) Якщо людина приходить очиститися, допомагають їй святою душею, очищають і освячують її, і вона називається святою. А якщо не удостоїлася і не приходить очиститися, лише два ступені відкриті їй - нефеш і руах. А святий душі (нешама) немає в неї. Але якщо вона, до того ж, приходить осквернитися, її оскверняють та позбавляють вищої допомоги. Звідси і далі - кожен згідно шляхам його. Інакше кажучи, якщо він кається і приходить очиститися, йому знову допомагають. І нема чого питати: адже коли народжується людина, є у неї тільки тваринна душа (нефеш) від чистої сторони⁴⁹⁵. Справа в тому, що руах завжди включений до нефеш. А якщо так, є в неї нефеш-руах, коли вона народжується, але нешама цього ступеню очищається згідно її діям. І так - на кожному ступені.

64) (Тосефта). "Піднесені зв'язки фортеці усіх фортець". "Зв'язки" - мають на увазі НАРАН, звані трьома зв'язками. Іншими словами, наші НАРАН пов'язані в середній лінії, яка є найпотужнішою з усіх фортець по відношенню до ситри ахра. "І тому вони з відкритими очима і розкритими вухами", інакше кажучи, у праведників є Хохма та Біна, звані ейнаїм (очі) і ознаїм (вуха). "Бо голос голосів опускається згори униз та розбиває гори і скелі", - тобто середня лінія, звана "голос", і це Даат, що включає три голоси, тобто ХАБАД де-Даат, і лише один голос сходить та світить згори вниз і розбиває всі сильні кліпот, звані "гори і скелі". "Однак дві вищі голоси" - тобто Хохма і Біна де-Даат, "не опускаються вниз". "Хто це – ті, хто бачить й не бачить, і стали глухими та сліпими, які не бачать і не чують, і не можуть досягнути одного, який включений між ними двома". Виштовхують їх назовні. Пояснення. Оскільки вони не знають, як досягнути і притягнути одного, включеного до них обох, тобто середню лінію, вони стають глухі і сліпі, тобто не можуть отримати святі мохін Хохми, звані ейнаїм (очі), і Біни, звані ознаїм (вуха). І вони не бачать та не чують, і тому виштовхують їх за межі святості.

65) "Вони приліплюються до цих двох" - до двох ліній, правої й лівої, Хохми і Біни. "Один" - середня лінія, "майстер з майстрів", - від якого залежать усі мохін, "не перебуває між ними". І тому "вони не входять в число святих книг". "Адже всі ті, в яких не перебуває цей майстер", - середня лінія, - "не заносяться до книги пам'яті", - тобто вони не отримують великі мохін Біни, звані "книга пам'яті" та "книга життя". "І тому стерті з "книги життя", - оскільки немає їм там місця. Як написано: "Будуть стерті з книги життя, і серед праведників не будуть записані"⁴⁹⁶.

66) Горе їм, коли покинуть вони цей світ, - хто проситиме і вимагати за них, коли будуть передані в руки ангела Дума і будуть спалені у палаючому вогні? І вийдуть звідти тільки в суботу та в новомісяччя, як сказано: "І буде раз на місяць"⁴⁹⁷. А потім, після суботи і новомісяччя, з північного боку лунає заклик до них, що гласить: "Повернуться нечестиві в пекло"⁴⁹⁸. І збереться безліч ангелів-губителів і з'являться до них. У чотирьох сторонах палає вогонь в Гей Бен-Іномі⁴⁹⁹, - на покарання грішникам, які привнесли ваду в чотири властивості Хохму і Біну, Тіферет й Малхут.

67) Три рази в день вони згадуються, аби пом'якшити їхнє покарання, - тобто під час трьох зівуг'ів ЗОН, котрі відбуваються під час трьох молитов. І тільки в час, коли Ізраель вимовляють в повний голос: "Амен, нехай буде велике ім'я Його прославлене ввіки", нагорі відбувається зівуг', і Творець наповнюється милосердям і вибачає за все. І Він подає знак ангелу-правителю у вратах пекла, званому Самаріель, в руках якого три ключа. Він відкриває троє воріт, що обернені в бік пустелі, і вони бачать світло цього світу.

⁴⁹⁵ Див. Зогар, главу Мішпатім, п. 11.

⁴⁹⁶ Писання, Псалми, 69:29. "Будуть стерті з книги життя, і серед праведників не будуть записані".

⁴⁹⁷ Пророки, Єшайгу, 66:23.

⁴⁹⁸ Писання, Псалми, 9:18. "Повернуться нечестиві в пекло, всі народи, які забули Творця".

⁴⁹⁹ Див. Новий Зогар, главу Берешит, п.п. 224-225.

Пояснення. Отримання дозволу та примирення⁵⁰⁰ мають місце в кожному зівузі ЗОН, коли Зеір Анпін притягує на початку зівугу світіння від лівої лінії. І це внутрішній сенс сказаного "Ліва рука у мене під головою"⁵⁰¹. А потім вже робить з нею зівуг при владі правої лінії. Таким чином, під час влади лівої лінії, Він подає знак ангелу-правителю пекла Самарієлю, відгалуженню лівої лінії, щоб той відкрив троє воріт, тобто три лінії в зівузі, звернутих у бік пустелі, - тобто влада лівої сторони, від якої походять сили пустелі.

І тоді світіння лівої лінії простягається згори вниз, аж до цього світу. Тому сказано: "І вони бачать світло цього світу". Адже "три рази на день вони згадуються, щоб пом'якшити їхнє покарання", - тобто під час трьох зівугів ЗОН, що відбуваються завдяки трьом молитвам, оскільки світіння лінії лівої на початку будь-якого зівугу досягає грішників пекла. І притягнення цього світіння відбувається тільки в момент початку зівугу ЗОН, щоб примиритися із Нуквою. Але тут же виходить дим від вогню і затуляє шлях світла, і настає темрява.

68) І тоді троє правителів, в чиїх руках знаходяться три совки, помахами рук повертають дим на колишнє місце. Пояснення. Після того, як примирився із Нуквою за допомогою світіння лівої лінії, і вона не може противитися йому, робить зівуг (з нею) при владі правої лінії, передаючи їй досконале світіння.

І виходить, що три правителя виходять та приходять від зівугу правої лінії, котрі походять від трьох ліній цього зівугу, а три совки - це три сили правої лінії, за допомогою яких очищають потоки наповнення світла від судів, і вони притягують властивість хасадім, повертаючи завдяки цьому суди, звані "дим і вогонь", на своє місце - в пекло.

А в проміжку, з моменту світіння трьох ліній під владою лівої лінії та перш ніж приходять дим і вогонь, запинаючи їхні шляхи, у них настає полегшення на годину та ще півгодини. Оскільки три лінії мохін, - Хохма, Біна і Даат, - називаються трьома годинами, а лінія Даат ділиться на дві - на Хесед і Гвуру. І тому, коли світила ліва лінія, світила Біна, тобто її година, а також світила Гвура, - половина години від Даат. Тоді як годину і півгодини зі сторони правої - Хохма і Хесед де-Даат в цей час не світили взагалі. І вони таким чином отримали тимчасовий перепочинок - лише півтори години перебувати в насолоді.

Але після того, як світіння правої лінії знову почало світити в зівузі, вони знову повертаються до свого вогню, тобто до вогню пекла і вже більше не можуть отримувати насолоду від Хохми та Хесед де-Даат, які світять під час цього зівугу. І так три рази в день, - кожен раз, коли Ізраель кажуть: "Амен! Нехай буде благословенним ім'я Творця вовіки!", вони отримують можливість перепочити, тобто на початку кожного зівугу. Щасливими є праведники, шляхи яких світять в майбутньому світі всім сторонам. Як сказано: "Шлях праведних - як світило осяйне, котре світить все яскравіше, допоки не настане день"⁵⁰².

Закони пекла

69) В пекла є краї за краями - другі, треті, до семи. Щасливими є праведники, котрі оберігають себе від прогріхів нечестивих і не йдуть їхніми шляхами та не оскверняють себе ними. І всі, хто оскверняється, та вмираючи, відходить у світ істини, він спускається в пекло, опускаючись до самої нижньої межі.

70) Два краї знаходяться поруч один з одним, звані Шеол та Авадон (буквально - пекло і прірва). Той, хто опускається в пекло (Шеол), - судять його там, він отримує покарання своє, а потім піднімають його в інший край, вищий від цього. І так піднімається, щабель за щаблем, поки не піднімуть його звідти. Але той, хто опускається в прірву (Авадон), не піднімуть його звідти ніколи. І тому називається прірва (Авадон), бо він остаточно пропадає там.

⁵⁰⁰ Див. Зогар, главу Берешит, частина 2, п.215.

⁵⁰¹ Писання, Пісня пісень, 2:6. "Ліва рука у мене під головою, а права обіймає мене".

⁵⁰² Писання, Притчі, 4:18.

71) Праведник Ноах попереджав своє покоління, і не слухалися його, допоки не навів Творець суд пекла на них, а це вогонь та сніг, вода і вогонь, одне холодне, інше кипляче, і всі засуджуються судом пекла та зникають зі світу.

72) Потім відроджується світ, як і личить йому, і Ноах входить до ковчегу та уводить до нього всі види істот, які живуть в світі. Ноах був "деревом, що дає плід"⁵⁰³, тобто праведною основою, і вийшли з ковчегу всі існуючі в світі види, як і нагорі - у вищих Єсоді та Малхут.

73) Коли це "дерево, яке породжує плід", Єсод Зеір Анпіну, з'єднується із "плодовим деревом"⁵⁰⁴, з Малхут, виходять з неї всі ці вищі види, "звірі малі й великі"⁵⁰⁵, безліч видів, кожен по виду його. Подібно до цього був Ноах в ковчезі, і всі вийшли з ковчегу, всі отримали виправлення зі сторони перебування у ковчезі, подібно до того, як вищі покоління отримують своє виправлення від Малхут. Тоді світ стає подібний до того, що знаходиться вище. І тому зветься Ноах "чоловіком землі", тобто господарем землі. І Ноах зветься чоловіком праведним, праведною основою (Єсод), що наявна вище⁵⁰⁶.

74) Триста років до настання потопу попереджав їх Ноах про діяння їхні, а вони не слухали його, доки не завершився час очікування, відведений їм Творцем. Як сказано: "Нехай будуть дні життя його сто двадцять років"⁵⁰⁷, - і зникне зі світу. Написано: "І було, коли стала людина розмножуватись на поверхні землі і дочки народилися в них"⁵⁰⁸ - і ходили вони в наготі своєї на очах у всіх, тоді сказано: "І побачили сини сильних дочок людських, що хороші вони, і брали собі дружин з тих, що обирали"⁵⁰⁹. І це було для них основою і головним принципом, і змушувало їх продовжувати грішити, доки не привело їх до винищення з лиця землі. І тому тяглися вони за злою основою, за стовбуром та корінням його, і відкидали святу віру в середовищі своєму, і загрузли в нечистоті. І тому "Кінець всякої плоті прийшов переді Мною"⁵¹⁰, щоби звинуватити їх.

Кінець всякої плоті

75) "Повідом мені, Творець, кінець мій"⁵¹¹, - сказав Давид перед Творцем. Це два кінця, один - у правій, інший - у лівій, і це два шляхи, за якими люди повинні підійматися до світу істини. Є кінець правої (ямін), як сказано: "В кінці днів (ямін)"⁵¹². І є кінець лівої, як сказано: "Встановив кінець пітьми та перевіряє він всі краї каменю могильного й тіні смертної"⁵¹³. "І перевіряє він всі краї". Хто ж це перевіряє? Це кінець, який в лівій, - він той, хто перевіряє та затьмарює лик створінь. Закінчення Ацилуту називається кінець (кец). У ньому є права сторона, що світить від низу нагору, сторона святості, і називається вона кінець правої. І є в ньому ліва, в якій утримується ситра ахра, притягаючи світло згори вниз. І це сторона ангела смерті⁵¹⁴.

76) Кінець правої - це, як ми вже говорили щодо закінчення правої, сказав Творець Данієлю: "Ти ж іди до кінця та заспокойся". Запитав у Нього Данієль: "У цьому світі або в світі істини?". Відповів йому: "У світі істини". Запитав у Нього: "В час, коли повстануть із праху,

⁵⁰³ Тора, Берешит, 1:12. "І зростила земля поросль, траву сім'яносну по виду її, і дерево, яке породжує плід, в якому насіння його, за видом його. І побачив Всесильний, і ось - добре".

⁵⁰⁴ Тора, Берешит, 1:11. "нехай зростить земля зілля, траву сім'яносну, плодове дерево, яке породжує плід за видом його, насіння якого в ньому, на землі".

⁵⁰⁵ Писання, Псалми, 104:25. "Ось море велике і широке, там плазуни, яким немає числа, тварини малі і великі".

⁵⁰⁶ Див. вище, п.п.8-9.

⁵⁰⁷ Тора, Берешит, 6:3. "І сказав Творець: "Нехай не буде дух Мій судити людину вічно, адже до того ж вона - плоть; нехай будуть дні життя її сто двадцять років".

⁵⁰⁸ Тора, Берешит, 6:1.

⁵⁰⁹ Тора, Берешит, 6:2.

⁵¹⁰ Тора, Берешит, 6:13. "І сказав Всесильний Ноаху: "Кінець всякої плоті прийшов переді Мерю, бо наповнилась земля наповнилась злодіянням через них. І ось, Я викоріню їх із землею".

⁵¹¹ Писання, Псалми, 39:5. "Розкажи мені, Творець, кінець мій та міру днів моїх, - яка вона, щоб знати мені, коли я знайду спокій!".

⁵¹² Писання, Данієль, 12:13. "Ти ж іди до кінця та заспокойся, і встанеш за жеребом своїм наприкінці днів!".

⁵¹³ Писання, Йов, 28:3.

⁵¹⁴ Див. "Передмову книги Зогар", п.210.

тобто при відродженні з мертвих, піднімуся серед них, чи ні?". Відповів йому: "І ти піднімешся". Говорить до Нього Даніель: "Знаю я, що піднімуться вони, відроджуючись з мертвих, групами по вірі своїй, одні з них - справжні праведники, інші ж - лиходії світу, і не знаю, з ким з них піднімуся я?". Відповів йому: "За жеребом своїм", - тобто з праведниками. Говорить до Нього: "Але ж Ти сказав: "Іди до кінця". Однак є кінець у правої (сторони) і є кінець у лівої. І не знаю я, до якого кінця - до кінця правої, чи до кінця лівої?". Відповів йому: "До кінця правої".

77) І Давид також сказав Творцеві: "Розкажи мені, Творець, кінець мій", яка доля моя? "І не заспокоївся, поки не з'ясувалося, що буде відноситися до правої, як написано: "Сиди праворуч від Мене"⁵¹⁵. Однак Ноаху сказав Творець: "Кінець всякої плоті прийшов переді мною". Хто ж це, - кінець лівої або кінець правої? І каже: "Це кінець, який затьмарив лик створінь, будучи кінцем всякої плоті", - тобто кінець лівої (сторони), ангел смерті.

78) Звідси ясно, що грішники світу передчасно накликають його на себе, викликаючи цим морок. Коли дають йому право, він забирає душу. І не забирає душі, доки не наданий йому дозвіл. Тому сказано: "Прийшов переді мною". "Прийшов переді мною", щоб отримати дозвіл затьмарити обличчя жителів світу. Тому: "І ось, Я викоріню їх із землею". Тобто, Я дав йому дозвіл, і тому: "Зроби собі ковчег з дерева гофер"⁵¹⁶, - щоб ти міг врятуватися, і не буде він владний над тобою.

79) В той час, коли на місто або світ нападає мор, не можна людині з'являтися на ринковій площі, оскільки згубникові дозволено знищувати все. Тому Творець сказав Ноаху: "Будь обережним, не попадайся на очі згубникові, аби він не був владним над тобою".

80) І якщо ти скажеш: "Де тут згубник, - адже була тільки вода, яка весь час посилювалася і обернулася на потоп?". В усіх судах, що здійснюються в світі, не знайти такого суду, - і коли на світ вже обрушуються удари, і навіть коли світ ще відданий на суд, - в якому б не відчувалася хода цього губителя. І тут те ж саме. Був потоп, і згубник рухався всередині потопа, і він йменується потопом, тому що ця назва містить його в собі. Тому Творець вказав Ноаху сховатися всередині ковчегу і не показуватися на людях.

81) Але ж ковчег був видний цьому світові, коли згубник пройшовся по ньому, - тому й згубник все ще бачить його. Однак поки губитель ще не побачив обличчя людини, він не має влади над цією людиною. Звідки це випливає? В Єгипті було сказано: "Ви ж не виходьте ніхто за двері будинку свого"⁵¹⁷. Оскільки зовні знаходиться згубник, який може вас винищити, і не можна показуватися йому на очі. І тому Ноах і всі ті, хто був з ним, сховалися в ковчезі та губитель не був владний над ними.

Кричи в голос - бідний Анатот

84)⁵¹⁸ "Кричи в голос, Бат-Галім! Слухай, Лайша, бідний Анатот!"⁵¹⁹. Це сказано про Кнесет Ізраель, Малхут. "Кричи в голос, Бат-Галім (досл. - дочка хвиль)!", - тобто дочка праотця Авраама, як сказано: "Батько виховав дочку". І це Хесед, що піднісся, щоб стати Хохмою. І коли є у неї мохін де-Аба (мудрість від батька), називається Бат-Галім. І також зветься "замкнуте джерело (галь-науль)"⁵²⁰, тобто Малхут називається "джерело (галь)", в той час, коли є у неї мохін де-Аба. І тут вона теж називається "галім" (хвилі).

⁵¹⁵ Писання, Псалми, 110: 1. "Давиду. Псалом. Слово Творця господареві моєму: "Сиди праворуч від Мене, допоки Я не зроблю ворогів підніжжям твоїм!".

⁵¹⁶ Тора, Берешит, 6:14. "Зроби собі ковчег з дерева шофер; із відділеннями зроби ковчег та просмолити його зсередини і зовні".

⁵¹⁷ Тора, Шмот, 12: 22-23. "...Ви ж не виходьте ніхто за двері будинку свого до ранку. І пройде Творець, щоб вразити єгиптян, і побачить кров на одвірку і на двох косяках, і мине Творець цей вхід, і не дасть ангелу-згубникові увійти до будинків ваших, щоби вразити вас".

⁵¹⁸ Пункти 82 і 83 в даній редакції тексту не наводяться.

⁵¹⁹ Пророки, Єшаягу, 10:30.

⁵²⁰ Писання, Пісня пісень, 4:12. "Замкнутий сад - моя сестра, наречена, струмок замкнутий, джерело запечатане".

Тому що "ґалім" - це світла, які збираються у вигляді трьох точок холам-шурук-хірік. І вони все більше і більше входять всередину Малхут та наповнюють її. "Паростки твої - сад гранатовий"⁵²¹. "Паростки твої" теж означають світла, які збираються і тягнуться до Малхут, немов ріки і струмки. І вираз: "Кричи в голос, Бат-ґалім" означає Малхут, яка буде тріумфувати і зрадіє в повний голос в той час, коли вона стане Бат-ґалім, тобто коли є у неї великі мохін, які називаються "ґалім", мохін Аби.

85) "Слухай, Лайша". "Лайша (левиця)", - це, як сказано: "Лев пропадає без здобичі"⁵²², тобто протилежність поняттю "ґалім (хвили)", тому що вказує на той час, коли Малхут пропадає через відсутність наповнення. "Лаїш (лев)", - чоловічий рід, "лайша (левиця)" - жіночий. І коли кажуть "лайша", це вказує на Малхут, тобто Нукву (жіночу основу). Чому вона називається (чоловічим) ім'ям "Лаїш", - відповідно до сказаного: "Лев - самий відважний (ґібор) зі звірів"⁵²³, тобто за властивістю Ґвур в ній, або відповідно до сказаного: "Лев пропадає без здобичі", тобто за відсутності наповнення в ній?

Однак все це міститься у властивості "Лаїш (лев)". "Лаїш" вказує на той час, коли вона знаходиться в стані точки шурук. І тоді є в неї обидві ці властивості, - Ґвур (відвага), так і відсутність наповнення. І тоді це - нижня Ґвур, Малхут, що походить від вищої Ґвур, тобто від Ґвур в Біні. Тому сказано про неї: "Лев - самий відважний (ґібор) зі звірів", і вона ж - "лев, що пропадає без здобичі". В той час, коли ці річки, тобто вищі світла, видаляються і не входять всередину її, вона називається левицею, котра пропадає без здобичі, як сказано: "Лев пропадає без здобичі, і дитинчата левиці відторгнуті".

86) Сказане: "Лайша - бідний Анатот" означає, що Лайша і бідний Анатот - це одне й те ж. "Бідний Анатот" означає "найбідніший з бідних", як сказано: "З числа священнослужителів, які в Анатоті, в землі Беньяміновій"⁵²⁴. І сказано: "Іди в Анатот на поле своє"⁵²⁵, де Анатот означає бідність. І тут це теж вказує на "бідність", і саме тому Шломо назвав його Анатот. Але хіба до цих пір він не звався Ев'ятар?

Однак увесь той час, поки був живий цар Давид, Ев'ятар відрізнявся багатством і всім іншим. А потім, - тобто після того, як помер Давид, - збіднів. Сказав йому Шломо: "Іди в Анатот на поле своє"⁵²⁶. І задовольнився цим, оскільки до тих пір, поки цар Давид був живий, не звався іменем Анатот, оскільки перебував у багатстві. Але після смерті Давида збіднів, і Шломо назвав його Анатот.

87) Чому (цар) Шломо назвав його Анатот (бідний), навіщо йому треба було називати його настільки ганебним ім'ям? І сказав він йому: "В твої дні батько мій перебував у злиднях. А зараз, коли я багатий, іди на поле своє". Тому що той, хто служив в дні злиднів, не гідний служити в дні багатства. І відповідно до цього можна пояснити, чому Ев'ятар названий Анатот. Якщо скажеш, - це тому, що був він з Анатот, то ми вже знаємо зі сказаного: "Але врятувався один син Ахімелеха, сина Ахитува, на ім'я Ев'ятар"⁵²⁷, що він був з Нова, і Нов був містом священнослужителів. І хоча сказано: "Нов - це Анатот", - чому він названий Анатот? Тому що опустився в злидні, і місто це знищене Шаулем, і священнослужителі теж загинули. І все ж це не так, адже Анатот був селом, а не містом Нов. Тому Шломо назвав Ев'ятара Анатот, бо сказав Шломо: "І оскільки страждав ти від усього того, від чого страждав батько мій", а був він (Ев'ятар) з міста Нов. І через те, що Давид був бідний в дні його, назвав його Анатот.

⁵²¹ Писання, Пісня пісень, 4:13.

⁵²² Писання, Йов, 4:11. "Лев пропадає без здобичі, і дитинчата левиці відторгнуті".

⁵²³ Писання, Притчі, 30:30. "Лев - найсильніший (ґібор) зі звірів та не відступить ні перед ким".

⁵²⁴ Пророки, Єрміягу, 1:1. "Слова Єрміягу, сина Гілкіяу, з числа священнослужителів, які в Анатоті, в землі Беняміновій".

⁵²⁵ Пророки, Мелахім 1, 2:26. "А Ев'ятару, священнику, сказав цар: "Іди в Анатот на поле своє, бо ти заслуговуєш на смерть, але сьогодні я не умертвлю тебе, бо носив ти ковчега Владики Творця перед Давидом, батьком моїм, і оскільки страждав ти від усього того, від чого страждав батько мій".

⁵²⁶ Прим. Можна прочитати цю фразу також: "Іди, Анатот (бідний), на поле своє".

⁵²⁷ Пророки, Шмуель 1, 22:20. "Але врятувався один син Ахімелеха, сина Ахитува, на ім'я Ев'ятар, і втік він до Давида".

88) Світ перебував у злиднях з того дня, як Адам порушив заповідь Творця. Доки не прийшов Ноах і не приніс жертву, - і заспокоївся світ. Сказав: "Не заспокоївся світ, і земля не позбулася нечистоти змія, поки не встали Ізраель у гори Синай, і не стали триматися Древа життя, - тоді заспокоївся світ".

89) Якби Ізраель знову не згрішили перед Творцем, то ніколи б не вмирили, бо була усунута з них нечистота змія. Але через те, що згрішили, були розбиті перші скрижалі, в яких було звільнення від усього, звільнення від того змія, який є кінцем кожної плоті, тобто ангелом смерті.

90) І коли левіти були готові карати смертю, тобто як тільки сказав їм Моше: "Нехай кожен з вас підперезається своїм мечем"⁵²⁸, тоді знову пробудився змій зла та йшов перед ними, але не міг панувати серед них, тому що весь Ізраель наділи пояса зі зброєю. І вже говорилося, що при даруванні Тори озброїв їх Творець поясами з букв Його святого імені, і це - ті прикраси, які вони отримали на горі Хорев⁵²⁹. Тому змії не міг панувати над ними. Але коли Творець сказав Моше: "Зніми мою прикрасу"⁵³⁰, змії отримав право панувати над ними.

91) Сказано: "І були зняті синами Ізраелю прикраси, отримані у гори Хорев"⁵³¹. Треба було б написати: "І зняли". Але "були зняті" вказує на те, що були зняті під впливом іншої сили, оскільки змію дано було право панувати над ними. "Прикраси, отримані у гори Хорев" - це ті прикраси, які вони отримали з гори Хорев, коли Тора вручена була Ізраелю.

92) Ноах був праведником, чому ж він не усунув смерть зі світу, як це було при даруванні Тори? Тому що нечистота змія ще не пішла зі світу. А крім того, оскільки не було у жителів землі віри в Творця, всі вони поклонялися духам Древа внизу, тобто зовнішнім силам, і були охоплені духом нечистоти.

93) До того ж, коли вийшли з ковчега, продовжували грішити і слідувати злій основі, як і раніше. А святу Тору, Древо життя, Творець ще не опустив на землю. І крім того, він (Ноах) знову накликав смерть на світ, як сказано: "І випив він вина..."⁵³².

Цей іудей

94) Коли ще йшли, побачили, що їм назустріч йде один іудей. Запитали його, хто він? Сказав їм: "Посланий я заради заповіді, бо прийшов час свята, і нам потрібен лулав⁵³³ і всі види рослин разом з ним, що необхідні для виконання заповіді". Пішли вони разом.

95) Сказав їм цей іудей: "Чотири види рослин в (заповіді) лулава - всі покликані нести благо в світ. Чи відомо вам, чому вони потрібні в свято, а не в інший час?". Сказали йому: "Товариші вже вказували їхній внутрішній зміст, але якщо у тебе є щось нове, - скажи".

96) Сказав їм: "Місце, в якому ми живемо, звичайно є малим. Однак всі займаються Торою. І навчав нас учитель, найкращий з усіх. Кожен день він розкриває нам нове в Торі. І він сказав, що в свято настав час правління, - тобто щоб Ізраель прийшли до влади над правителями сімдесяти народів. І сказано: "Тоді пройшли б над душею нашою води ворожі. Благословен Творець, який врятував нас від їхніх зубів"⁵³⁴. Але хіба у води є зуби? "Води ворожі" - це інші народи, а "зуби" - це правителі, що призначені над іншими народами-ідолівірцями. І вони благословляються зі сторони Ізраелю".

⁵²⁸ Тора, Шмот, 32:26-28. "І встав Моше у вратах стану, і крикнув: "Хто за Творця - до мене!". І зібралися навколо нього всі левіти. І він звернувся до них: "Так сказав Творець, Всесильний Ізраеля: нехай кожен з вас підперезається своїм мечем, пройдіть увесь стан туди й назад, від воріт і до воріт - і нехай кожен вб'є брата свого, і друга свого, і близького свого!". І зробили левіти, як повелів Мойсей, і пало в той день з народу близько трьох тисяч чоловік".

⁵²⁹ Див. Зогар, главу Берешит, частина 2, п.291.

⁵³⁰ Тора, Шмот, 33:5.

⁵³¹ Тора, Шмот, 33:6.

⁵³² Тора, Берешит, 9:21.

⁵³³ Пальмова гілка, атрибут свята Сукот.

⁵³⁴ Писання, Псалми, 124:5-6.

97) "І щоб панувати над ними, над правителями народів, ми звертаємося до таємниці святого імені, що мається на увазі під цими чотирма видами рослин, які включені до заповіді лулаву:

адасім⁵³⁵ - Хесед, Г'вур, Тіферет, від букви "йуд י" в імені АВАЯ (הויה);
 аравот⁵³⁶ - Нецах, Год, які походять від букви "гей ה" в імені АВАЯ (הויה);
 лулав - Ёсод, від букви "вав ו" в імені АВАЯ (הויה);
 етрог⁵³⁷ - Малхут, нижня "гей ה".

Виконати волю Його, Творця, і правити над ними за допомогою таємниці святого імені. І пробуджувати на нас святі води, - тобто достаток вищих вод, які виливаються на жертovníк, тобто Малхут, - котрі підкорюють ворожі води.

98) Ще сказав їм: "На початку року в світ знову приходить перше пробудження", - і це Нуква. Іншими словами, Нуква повертається до початкового стану, в якому перебувала на четвертий день дії початку творення. Перше пробудження - це суд, здійснюваний внизу, коли світ прокинувся до суду і Творець сидить на престолі суду та судить світ".

Пояснення. Нуква називається "дім". І в четвертий день початку творення, перш ніж була побудована, вона розташовувалася від хази Зеір Анпіну й нижче, з його зворотної сторони. І тоді її заповнювали властивості суду, і вона називається судом, здійснюваним внизу, тобто нижче від хази. І тому вона судить світ властивістю суду, і Зеір Анпін теж сидить тоді на престолі суду та судить світ. І цей стан називається першим пробудженням.

99) І цей суд має владу, щоби судити світ до Дня Спокути. І тоді лик її світлий, тобто вона осягає в цей час Г'АР, звані "панім (лик)". І немає в світі змія-обвинувача, оскільки він зайнятий козлом відпущення, якого приводять йому, і той відноситься до сторони духу скверни, як і належить цьому обвинувачу. І оскільки зайнятий цим козлом, він не наближається до Храму, тобто до Нукви. Іншими словами, не наближається до звинувачення Ізраеля й розриву зіву'гу (з'єднання) Зеір Анпіна з Нуквою.

100) І це подібно до козла, що приноситься в очищувальну жертву на новомісяччя. І оскільки він зайнятий ним, світиться лик Храму, тобто Нукви. І тому весь Ізраель знаходять милість перед Творцем, і Він прощає їхній гріх. І повідав їм цей іудей, що є одна таємниця, розкривати яку не можна нікому, окрім мудрих вищих святих праведників.

101) Коли місяць, Нуква, наближається до сонця, Зеір Анпіна, Творець висвітлює північну сторону, ліву лінію, що виходить із точки шурук, та огортає її любов'ю, і привертає її до Себе, і це - примирення та надання права. Південь, права лінія, пробуджується з іншої сторони, зі сторони точки хірік. А місяць, Нуква, піднімається та з'єднується зі сходом, Зеір Анпіним, і тоді отримує живлення з обох сторін, з півдня та з півночі, і отримує благословення, наповнення зіву'гу, пошепки, - тобто властивість ВАК, - за допомогою точки хірік, про яку сказано: "Голосу ж її не було чути"⁵³⁸. Бо голос і мовлення означають Г'АР.

Тоді місяць благословляється і стає повним достатку. І тут наближається дружина до свого чоловіка, тобто це повний зіву'г, що дає світу досконали мохін⁵³⁹. І порядок цього зіву'гу наступний: спочатку Зеір Анпін привертає до Нукви світіння лівої лінії, як сказано: "Ліва рука у мене під головою"⁵⁴⁰. А потім праву лінію, як сказано: "Права обіймає мене". Зліва притягується світіння Хохми, а справа - хасадім. А потім роз'яснює, як приєднується змії під час світіння лівої сторони.

102) Як форми органів Адаму, Зеір Анпіну та його виправлення мають свою внутрішню суть, так же і форми органів Нукви Зеір Анпіну та виправлення Нукви мають свою внутрішню суть. І вся відмінність - лише у відтінку: у Зеір Анпін зелений відтінок, а у нукви - червоний

⁵³⁵ Гілки мирту.

⁵³⁶ Гілки верби.

⁵³⁷ Цитрон.

⁵³⁸ Пророки, Шмуель 1, 1:13. "Тільки губи її ворушилися, голосу ж її не було чути".

⁵³⁹ Див. Передмову книги Зогар, статтю "Сяйво небозводу", п.9.

⁵⁴⁰ Писання, Пісня пісень, 2:6. "Ліва рука у мене під головою, а права обіймає мене".

відтінок. Однак за формою своєї ці органи у них однакові. І також під світом Ацилут є суть виправлення іншого Адама - нижнього, від нечистої сторони, що під місяцем. І у нього органи тієї ж форми, тобто права й ліва і т.п. Це дає нам зрозуміти, що ступені відбиваються один від одного, і форми вищого переходять до нижнього, та пробудження будь-якої властивості в одному з них пробуджує відповідну властивість в інших.

103) Як ліва рука нагорі, в Зеір Анпіні, обіймає Нукву, і він відповідно пробуджується в любові до неї, також є знизу від Нукви цей змії, який є лівою рукою духу скверни і Нуквою скверни. І тримається за нього той, хто сидить на ньому, - захар (чоловіча основа) скверни, що з'єднується зі змієм. І він наближається тоді до місяця, тобто до Нукви, і притягує її, тобто витягує з неї між злитими, - з місця зівугу (з'єднання), - і вона оскверняється.

Пояснення. У Нукви є дві точки:

1. точка властивості суду, яка не гідна уваги отримувати мохін в силу першого скорочення, і вона прихована в ній;

2. точка властивості милосердя, від Біни, в якій вона отримує всі мохін та світить світу, і вона розкрита в Нукві.

І тому вона називається "Древо пізнання добра і зла"⁵⁴¹, - якщо удостоюється людина, - стає добром, а якщо не удостоюється, - то злом. Інакше кажучи, якщо людина отримує світіння лівої лінії в виправленнях святості, знизу нагору, то стає добром і отримує від неї всі мохін у досконалості.

А якщо не удостоюється та притягує мохін згори вниз, тоді наближається змії до Нукви і розкриває точку властивості суду в ній, яка не достойна отримання мохін і наповнення від Зеір Анпіна, в силу першого скорочення, і через неї псується також друга точка, властивості милосердя. І тому переривається зівуг', і вважається нечистою, і вона непридатна більше з'єднуватися та отримувати наповнення від Зеір Анпіна⁵⁴². І як сказано тут, розкриває точку властивості суду, приховану між злитими, і тоді не може вона більше з'єднуватися та отримувати наповнення для світу.

104) І тоді Ізраель внизу приносять в жертву козла на новомісяччя, продовжуючи підсолонження Малхут у Біні та світіння лівої лінії знизу нагору. І тоді змії тягнеться за цим козлом, адже все його ваблення - до світіння лівої лінії. І місяць (Нуква) очищається, бо він тепер гідний отримувати наповнення від Зеір Анпіна, свого чоловіка. І піднімається нагору і прив'язується нагорі, тобто до Зеір Анпіна, щоб благословитися. І лик її (Нукви) тепер світлий, у порівнянні з тим, яким був похмурим раніше, коли вона перебувала внизу, перш ніж увійшла в зівуг' із Зеір Анпіним.

Отже, ми з'ясували, як принесення в жертву козла на новомісяччя покликане очистити Нукву, тобто притягнути до неї келім властивості милосердя від Біни, зі свіченням лівої лінії, за допомогою чого вона повертається до своєї чистоти. І хоча змії ще може пробудити точку властивості суду після того, як вона вже розкрилася йому, все одно він не робить цього, тому що не хоче зіпсувати світіння лівої лінії, - світіння, до якого він дуже прагне. І виходить тепер, що обвинувач стає захисником.

105) Так само і в День Спокути, коли цей змії зла зайнятий козлом відпущення, що теж є притягненням світіння лівої лінії, як і у разі принесення в жертву козла на новомісяччя, - місяць відділяється від цього змія, оскільки той зайнятий козлом та не хоче більше звинувачувати його. І Нуква зайнята тепер підтримкою Ізраеля, і вона розмовляє з ними, як мати з синами, і Творець благословляє їх з висі та прощає їм гріхи їхні.

106) А потім, коли Ізраель підходять до свята Сукот, пробуджується згори права сторона, як сказано: "Його права (рука) обіймає мене", щоб місяць, тобто Нуква, встановила зв'язок з ним в правій лінії, і лик її буде світлим як личить. І тоді роздає частину своїх благословень

⁵⁴¹ Тора, Берешит, 2:9. "І зростить Творець Всесильний із землі кожне дерево, чарівне на вигляд та приємне на смак, і Древо життя посеред саду, та Древо пізнання добра і зла".

⁵⁴² Див. Передмову книги Зогар, статтю "Дві точки", п.п. 122, 123.

усім, хто призначений внизу, тобто сімдесяти правителям, щоб займалися своєю часткою і не починали житися від частки Ізраелю та наблизитися до їхньої сторони. Як вже з'ясувалося у випадку зі змієм та Нуквою: будучи зайнятий козлом, він не звинувачує Нукву.

107) Так само і внизу, в цьому світі: коли всі інші народи благословляються, вони зайняті своїм уділом і не починають змішуватися з Ізраєлем та бажати їхнього уділу, як і у випадку зі змієм та Нуквою, а також із сімдесятьма вищими правителями та Ізраєлем. А тому в свято, за допомогою принесення в жертву сімдесяти биків, Ізраель притягують благословення до всіх цих правителів сімдесяти народів, щоб ті були зайняті своєю часткою та не змішувалися з ними.

108) А коли місяць наповнюється нагорі благословеннями як личить, приходять Ізраель, і лише вони вбирають від неї. І тому сказано: "На восьмий день збір нехай буде у вас"⁵⁴³. Збір - це зібрання, оскільки усім, що зібране від вищих благословень живляться від неї не інші народи, а один лише Ізраель. І тому сказано: "Зібрання нехай буде у вас", - що означає: у вас, а не в інших народів; у вас, а не в інших правителів.

109) І тому Ізраель убаготворяють Творця водою, яку ллють на жертвник, щоб дати правителям народів частку благословень, аби займалися нею та не домішувалися потім до радості Ізраелю, коли вбирали Ізраель вищі благословення. І про цей день сказано: "Коханий - мені, а я - йому"⁵⁴⁴, і ніхто інший не змішується з нами.

110) Притча про царя, який запросив люблячого його на трапезу, що проводиться ним в певний день, аби люблячий царя дізнався, що цар благоволить до нього. Сказав цар: "Зараз я хочу радіти лише з люблячим мене. Але боюся я, що коли буду на трапезі з люблячим мене, придуть разом із люблячим мене всі ці призначені вартові й сядуть з нами за стіл, щоб насолодитися трапезою, яка несе радість".

Що ж зробив люблячий? Він приготував спершу страви з овочів і яловичини, та підніс цим призначеним стражам. А потім сів цар з люблячим його за вищу трапезу з усіх найкращих страв. І поки вони з царем знаходяться наодинці, він просить у нього все необхідне, і цар дає йому і радіє, перебуваючи наодинці з люблячим його, і чужі не завадять їм. Так й Ізраель із Творцем. І тому сказано: "На восьмий день збір нехай буде у вас".

111) У чому відмінність, якщо сказано: "І Творець (АВАЯ) пролив дощ на Сдом і Амору"⁵⁴⁵, і не сказано: "Всесильний (Елокім) пролив дощ"? І в чому відмінність потопу, в зв'язку з яким сказано в кожному місці: "Всесильний (Елокім)", і не сказано у зв'язку з ним "Творець (АВАЯ)", як у зв'язку зі знищенням Сдома і Амори.

112) Щоразу, коли сказано "І Творець (ве-АВАЯ)", це означає Він і Його суд, тобто Зеір Анпін, властивість милосердя, разом із Нуквою, властивістю суду. А якщо сказано просто "Всесильний (Елокім)", це вказує лише на суд, тобто на одну лише Нукву без Зеір Анпіна. Бо при Сдомі вирішено було судом не руйнувати світ, і тому змішався Він, Зеір Анпін, із судом. І тому там сказано "І Творець (ве-АВАЯ)", - що вказує на властивість милосердя, тобто на Зеір Анпін, який називається АВАЯ, і разом з тим, - на його суд, тобто Нукву. Оскільки "вав і", яка приєднується до АВАЯ (ה'יה), включає і Нукву. Однак при потопі Він зруйнував увесь світ та усіх, хто був у ньому, і тому вживається в цьому випадку ім'я "Всесильний (Елокім)", що вказує на одну лише властивість суду, без включення до нього властивості милосердя.

113) Чому ж Ноах і всі, хто був з ним, врятувалися, і не були знищені всі, хто там знаходився? Це тому, що зник з очей, тобто не був помічений згубником. І тому ми бачимо, що було знищено все, що знаходилося в світі, тобто все, що відкрилося погляду губителя. І тому "Творець" - означає, що не руйнує все, що відкрито погляду, як при знищенні Сдому. А "Всесильний (Елокім)" - означає, що потрібно сховатися і потрібно остерігатися, тому що руйнує все, тобто все, що відкрито погляду. І тому "Всесильний (Елокім)" - вказує на одну лише Нукву без Зеір Анпіна, що представляє милосердя.

⁵⁴³ Тора, Бемідбар, 29:35. "У восьмий день збір нехай буде у вас, жодної роботи не робіть".

⁵⁴⁴ Писання, Пісня пісень, 2:16.

⁵⁴⁵ Тора, Берешит, 19:24.

114) І про це сказано: "Творець над потопом посідав"⁵⁴⁶. Посідав один, сам по собі, тому що не з'єднався із судом, який чинився під час потопу. І сказано: "Повинен знаходитися один, поза станом"⁵⁴⁷, тобто повинен залишитися один, сам по собі. І "Творець над потопом посідав", - під час покарання потопом сидів сам по собі та не приєднався до творення цього суду. І тому він був повністю судом без милосердя.

115) І оскільки Ноах був укритий від очей, тому після того, як відбувся суд і був знищений світ, і зтих Його гнів, сказано: "І згадав Всесильний (Елокім) про Ноаха"⁵⁴⁸. Бо до тих пір, тобто поки знищував світ, Ноах не був спом'янутий, тому що був прихований від очей.

116) Говориться, що Творець укритий та розкритий. Розкритий - це суд знизу, Нуква Рахель, яка знаходиться в місці від хазе Зеір Анпіну й нижче. Укритий - це місце, звідки виходять всі благословення, тобто зівугу Зеір Анпіну і Леї, яка знаходиться в місці від хазе Зеір Анпіну і вище. І від цього зівугу виходять всі благословення. І тому над усіма промовами людини, які вона тримає в приховуванні, перебувають благословення, а над тими, що відкриті, перебуває місце суду, тобто Нуква, котра знаходиться від хазе Зеір Анпіну й нижче, оскільки це - місце розкриття, розкритий світ. Іншими словами, хасадім розкриваються в ній в світінні Хохми, і те, що зветься дурним оком, не панує над ним. Іншими словами, в місці розкриття світіння Хохми тримаються всі суди і кліпот.

Однак у Нукви, що розташована від хазе Зеір Анпіну й вище, де хасадім укриті, і тому вона називається "укритим світом", ніяка кліпа не може пристати до неї. І тому над кожним, чий розмови укриті, перебуває благословення укритого світу, а над кожним, чий розмови відкриті, перебувають суди розкритого світу. І все вершиться за вищою подобою.

Таїнства жертвопринесень

118)⁵⁴⁹ Чи насолоджується "кінець всякої плоті", тобто ситра ахра⁵⁵⁰, від жертв, які Ізраель приносили на жертовник, чи ні? Вони всі разом відчували почуття задоволення, - як нагорі, так і внизу.

119) Коени, левіти та ізраеліти, тобто три лінії права-ліва-середня, називаються людиною в поєднанні цих бажань святості, що піднімаються від них в МАН: від коенів - під час служіння, від левітів - під час співу, від ізраелітів - в той час, коли вони стояли в момент принесення жертви. При принесенні в жертву ягня, барана або іншої тварини, ще до покладання на жертовник, необхідно всі гріхи й погані бажання з'ясувати на жертві, - визнати на ній. І тоді називається ця жертва ім'ям тварини, на якій скоєне зізнання в усіх цих гріхах, пороках та згубності думок. В івриті слово "адам (אדם людина)" має числове значення МА (מא 45), тому так називається Зеір Анпін, АВАЯ (היא) з наповненням "алеф х", числове значення якого – МА (מא 45).

Слово "бегема" (בהמה тварина) "має числове значення "нун-бет (נב 52)". Тому так називається Нуква, – АВАЯ (היא) з наповненням "гей ה", числове значення якого БОН (בן 52). Ця назва, як правило, вказує на мохін лівої (лінії), які отримує Нуква. Тому світіння завершених мохін, що приходять при зівузі всіх трьох ліній, називається іменем "адам (אדם людина)". А світіння Хохми, що притягується в лівій лінії, до з'єднання у зівузі трьох ліній, називається "бегема" (בהמה тварина)".

У принесенні жертви є дві властивості, - "людина" і "тварина". Бо за допомогою МАН, що піднімаються коенами їхнім служінням, левітами - їхнім співом, а ізраелітами - їхнім стоянням під час принесення в жертву тварини, тобто трьома лініями, притягуються мохін у

⁵⁴⁶ Писання, Псалми, 29:10.

⁵⁴⁷ Тора, Ваікра, 13:46. "У всі дні, коли виразка на ньому, нечистим буде, нечистий він. Повинен бути один, поза станом місце його".

⁵⁴⁸ Тора, Берешит, 8:1. "І згадав Всесильний про Ноаха, і про всіх звірів, і про всю худобу, що з ним у ковчезі, та навів Всесильний вітер на землю, і вгамувалася вода".

⁵⁴⁹ Пункт 117 в даній редакції тексту не наводиться.

⁵⁵⁰ Див. вище, п.75.

властивість "адам (людина)". А через зізнання у гріхах на жертві притягується світіння Хохми лише в лівій лінії, без зівугу всіх ліній, і це світіння називається "бегема (тварина)". І від цього світіння "бегема" (גמגמ תварина) "насолоджується також "кінець всякої плоті". І спокутування гріхів не відбувається інакше, як притягненням світіння Хохми в лівій лінії. І внаслідок зізнання та спокутування гріхів за допомогою цієї жертви, вона називається "бегема (тварина)", - тобто це світіння Хохми в лівій лінії, і звідти походить спокутування гріхів.

120) Так само як про жертвопринесення козла відпущення сказано: "І зізнається над ним у всіх гріхах"⁵⁵¹, так і в кожному жертвопринесенні має місце визнання прогріхів. Оскільки коли жертва покладається на жертвник, а не відпускається в пустелю, йому належить двічі сповідатися над нею. І тому і те, й інше піднімається на своє місце. Одне відноситься до властивості "людина", а інше - до властивості "тварина", як написано: "людину і тварину рятуюєш Ти, Творець"⁵⁵².

121) Принесення хавітім⁵⁵³ та всі інші приношення повинні пробудити дух святості, тобто властивість "людина", - і в бажанні коенів і в співі левітів, і в молитві ізраелітів, тобто в поєднанні трьох ліній. І цим димом, а також маслом і борошном, покладеними на жертвник, насичуються та вблаготворяються всі ті, хто судить, які не можуть управляти судом, що доручений їм, і вони відносяться до властивості "тварина". Таким чином, в приношеннях теж є дві властивості, - "людина" і "тварина". І все це піднімається одночасно, - тобто як властивість "людина", так і "тварина" підіймаються під час жертвопринесення як одне ціле.

І все це відбувається в понятті "віра" для того, щоб забезпечувати одне одного всім необхідним, та підносити вгору все, що потрібно, до Нескінченності. "Забезпечувати одне одного всім необхідним" - вказує на праву лінію, що доповнює ліву, і ліву, яка доповнює праву⁵⁵⁴. "Підносити вгору все, що потрібно" - вказує на світіння Хохми в лівій лінії, яке треба піднімати нагору, а не опускати вниз⁵⁵⁵. "До Нескінченності", - тобто підняти все в РАДЛА (в непізнаваний рош).

Підніс я вгору руки в молитві

122) Сказав рабі Шимон: "Підніс я вгору руки в молитві", тому що підійшов до розкриття порядку створення ГАР (трьох перших сферот) Аріх Анпін, званих "Кетер", "моха де-авіра" та "моха стімаа", і як піднімаються в непізнаваний рош (РАДЛА), що означає Нескінченність. Це дуже високе і дуже приховане поняття, і тому він молився про те, щоб розкриття таємниць цих відповідало бажанням Творця.

"Коли бажання вищого, що дуже піднесене", - мається на увазі Кетер Аріх Анпіну, "тримається та встановлюється на тому бажанні, яке непізнаване й невловиме ніколи" - на рош Атіка, званому "непізнаваний рош", Кетер Аріх Анпіну стає завдяки цьому самим прихованим рош нагорі. "І цей рош створив те, що створив, і це невідомо", - тобто моха де-авіра Аріх Анпіну, "і висвітлив те, що висвітлив у прихований спосіб", - і це моха стімаа (прихований розум) Аріх Анпіну.

123) "Бажання вищої думки" - це Кетер Аріх Анпіну, званий вищим бажанням. Коли він встановився в вигляді рош, називається він вищою думкою, яка тягнеться за РАДЛА, щоб отримати його світіння. Але між РАДЛА і Кетером пролягла парса. "І через наявність цієї парси, в устремлінні за вищою думкою", - тобто Кетера за світлом РАДЛА, - "світло приходить й не приходить", - тому що парса перешкоджає йому. "І так світить до парси те, що

⁵⁵¹ Тора, Ваікра, 16:21. "І покладе Аарон обидві руки свої на голову живого козла, і сповідається над ним у всіх прогріхах синів Ізраїлю і в усіх гріхах їхніх, і в усіх провинах їхніх, і покладе їх на голову козла, та й відішле його з нарочним в пустелю. І понесе на собі козел всі провини їхні".

⁵⁵² Писання, Псалми, 36: 7. "Справедливість Твоя - як найвищі гори; правосуддя Твоє - безодня велика! Людину й тварину рятуюєш Ти, Творець!".

⁵⁵³ Щоденне принесення первосвященика. З масла з пшеничним борошном він замішував тісто, і маленькі шматочки, розміром з маслину, посипав сіллю та спалював на жертвнику разом з пахощами.

⁵⁵⁴ Див. Зогар, главу Берешит, частина 1, п.385.

⁵⁵⁵ Див. Зогар, главу Берешит, частина 1, п.386, зі слів: "І відомо...".

світить", - але не від парси й нижче. І тому вища думка світить прихованим світінням властивості моха стімаа, і це світло непізнаване в моха де-авіра. І сама думка, тобто Кетер, знаходиться у властивості "непізнана".

Пояснення. Тут продовжується з'ясування двох речей:

1. як насолоджується "кінець всякої плоті" від жертвоприношень, які підносяться Ізраєлем;

2. світіння рош парцуфа Атік Ацилуту, який зветься непізнаваний рош (РАДЛА), Нескінченністю, від якої виходять мохін катнут і мохін ґадлут трьох рош Аріх Анпіну, званих Кетер, "моха де-авіра" і "моха стімаа", що являє собою "йуд-гей-вав іґ" самого Аріх Анпіну.

І також з'ясовуються малий та великий стан облачень Аріх Анпіну, званих Аба ве-Іма, ІШСУТ, ЗОН. І те, як "йуд, гей, вав" облачень включені до "йуд-гей-вав іґ" самого Аріх Анпіну, і частково до згаданого вже рош Атіка, званого РАДЛА, Нескінченність. І це мається на увазі у жертвопринесенні під словами: "Забезпечувати одне одного всім необхідним, та підносити вгору все, що потрібно, до Нескінченності".

І там "пролягла парса" означає, що Малхут піднялася в місце Біни і закінчує там ступінь, і це нове закінчення називається "парса". І внаслідок цього закінчення опустилися три сфери Біна-Тіферет-Малхут від кожного ступеня на ступінь, що знаходиться під ним⁵⁵⁶. В результаті Біна, Тіферет й Малхут вищої думки, Кетеру, опустилися в моха де-авіра. А Біна, Тіферет і Малхут моха де-авіра опустилися в моха стімаа. А Біна, Тіферет і Малхут моха стімаа опустилися в Абу ве-Іму, і т.п. Таким чином, на кожному ступені залишилися тільки Кетер і Хохма де-келім, які могли отримати до себе від РАДЛА тільки два світла - нефеш і руах, що визначаються як ВАК і катнут трьох рош.

Кетер Аріх Анпіну світить в моха стімаа прихованим світінням, ВАК. І в моха де-авіра світить світлом, який непізнаний, теж тільки ВАК. І сама ця думка, - Кетер Аріх Анпіну, - непізнана, тобто вона теж тільки властивість ВАК. Однак між ними є відмінність, бо він називається укритим світлом, тобто навіть в стані ґадлут, коли досягає ґАР, він залишиться вкритим та не буде світити іншим. А світло, яке непізнане, називається так тому, що тільки зараз воно є непізнаним. Але в стані ґадлут буде пізнане, а тому і називається моха де-авіра, оскільки в стані ґадлут виходить "йуд" з його властивості "авір (р'іх повітря)", і стає властивістю "ор (р'іх світло)". І "непізнаване" означає, що навіть у стані ґадлут воно не буде пізнане. І всі ці зменшення утворилися внаслідок парси, яка піднялася в місце Біни та закінчила там ступінь, опустивши Біну, Тіферет й Малхут кожного рош до рош, що знаходиться під ним. І оскільки залишилося в кожному з рош лише два клі, то не можуть отримати більше, ніж два світла, нефеш і руах, що визначаються як ВАК.

124) І тоді це світіння непізнаної думки вдаряється у світіння парси, що стоїть там, і світить в трьох зменшеннях: по відношенню до того, що є не пізнаним в моха де-авіра, і є непізнаваним в Кетері, та не розкрилося в моха стімаа. Таким чином, світіння непізнаної думки, тобто РАДЛА, вдаряється у світіння парси, і вони світять разом.

Бо світіння РАДЛА вдаряє і знову опускає парсу на її місце, в Малхут, і завдяки цьому повертаються на кожний ступінь три клі Біна-Тіферет-Малхут, що впали з неї, і ступені знову сповнюються до КАХАБ ТУМ келім і НАРАНХАЙ світел. І внаслідок цього співударяння вони знову стали світити в усій повноті, як і раніше. І три рош Аріх Анпіну, що включені до парси, світять разом із РАДЛА. Тому що рош Атіка, званий РАДЛА - це властивість рош нукви Атіка, який встановився у властивості "розділений"⁵⁵⁷.

Отже, під час підйому парси на місце Біни, впали також Біна-Тіферет-Малхут де-РАДЛА на місце трьох рош Аріх Анпіну. А тепер, після того, як відбулося співударяння, яке знову піднімає Біну, Тіферет і Малхут кожного ступеня, піднялися також Біна, Тіферет й Малхут де-РАДЛА на їхнє місце. І відомо, що при підйомі Біни, Тіферет і Малхут вищого, піднімається

⁵⁵⁶ Див. вище, п.62.

⁵⁵⁷ Див. Зоґар, главу Берешит, частина 1, п.2, зі слів: "Самий прихований з усіх прихованих...".

разом з ними і нижній, який і до цього тримався за них⁵⁵⁸. Відповідно, і три рош Аріх Анпіну піднялися в РАДЛА при поверненні її Біни, Тіферет й Малхут та стали одним ступенем. І три рош Аріх Анпіну світять разом із РАДЛА, тому що стали тепер одним ступенем.

З них утворилися дев'ять чертогів в РАДЛА. Тому що три рош Аріх Анпіну взаємно включені один до одного, і це дев'ять світел на своєму місці, тобто в Аріх Анпіні. І завдяки їхньому підйому в РАДЛА та світінню разом, утворилися в РАДЛА дев'ять чертогів. І це не означає, що ці дев'ять світел відсутні на своїх місцях внаслідок їхнього підйому в РАДЛА, але вони світять у двох місцях, тобто це дев'ять чертогів в РАДЛА, і вони ж - дев'ять світел на своїх власних місцях. Бо не буває зникнення в духовному, і кожен рух означає тільки доповнення.

125) Ці чертоги не є світлами, як дев'ять світел Аріх Анпіну на своїх місцях, і не являють собою ні світлами руах, ані світлами нешама. І немає того, хто міг би встановити, що вони собою представляють. Тому що світло Нескінченності світить в РАДЛА (непізнаваному рош). І тому вважаються ці дев'ять чертогів, які утворилися в РАДЛА, властивістю Нескінченності, яку думка нездатна осягнути.

Бажання кожного з дев'яти світел трьох рош Аріх Анпіну, - а всі вони присутні в думці, тобто знаходяться на своєму місці в Аріх Анпіні, званому "думка", - бути одним з тих світел, які беруться до уваги. Думка Аріх Анпіну - це один з цих дев'яти світел. І це є протилежним їхньому стану в РАДЛА, адже РАДЛА взагалі не відноситься до їхньої властивості, і бажання всіх їх - досягти тих дев'яти чертогів, які знаходяться в місці РАДЛА в той час, коли дев'ять світел присутні в думці, в Аріх Анпіні.

Але ці чертоги є недосяжними та непізнаваними для цих дев'яти світел. Тому що ці дев'ять чертогів не перебувають ні в властивості "бажання", ані у властивості "вища думка", тобто Аріх Анпін. Вона може бути осягнута й не може бути осягнута. У цих дев'яти чертогах знаходяться та встановлюються всі таємниці віри, і всі ці світла, що відносяться до вищої думки, Аріх Анпіну, беруться від них. Всі вони, всі дев'ять чертогів, називаються Нескінченністю, оскільки світла доходять й не доходять сюди, і вони непізнавані, і немає тут ані бажання, ані думки.

126) Коли світить думка, і неможливо пізнати, від кого вона світить, тобто з моха де-авіра вона одягається в Біну і ховається всередині неї, і світить кому світить, і вони входять одна в одну, поки не стануть всі разом одним цілим. Пояснення. Завдяки цьому співударянню світіння РАДЛА зі свіченням парси, повертається парса на своє місце в Малхут, а Біна, Тіферет і Малхут, які впали з кожного ступеня, знову повертаються на своє місце, як і раніше. В результаті також і Біна, яка вийшла з рош Аріх Анпіну, зараз повертається в рош Аріх Анпіну і знову отримує там світло Хохми. Відомо також, що властивості Хохма Аріх Анпіну бракує хасадім, тому Біна вкрита там, як сказано: "Знаходиться глибоко та вкритий в імені своєму"⁵⁵⁹. Бо ЗАТ Біни (сім нижніх сферот) не можуть отримати Хохму без облачення хасадім.

Тому сказано, що "коли світить думка, і неможливо пізнати, від кого вона світить". Тобто другий рош Аріх Анпіну, званий моха де-авіра, світить в ГАР після співударяння РАДЛА зі світлом парси, і тоді Біна теж повертається в рош Аріх Анпіну. І тоді "вона вдягається у Біну та ховається всередині неї", тобто виходить, що він облачається в це світіння та уривається всередині Біни, тому що Біна піднялася в рош і облачає його, а світло Хохма, яке вона отримує від нього, приховує її.

І тому сказано, що ця думка не пізнана в моха де-авіра, щоб виключити два інших рош Аріх Анпіну, - Кетер і моха стімаа, - які не світять іншим, оскільки Кетер є властивістю "непізнаваний", бо він облачає РАДЛА, а в моха стімаа світить прихованим світінням⁵⁶⁰. Тому вважається, що і після підйому в рош Аріх Анпіну, вона вдягає не їх, а лише моха де-авіра.

⁵⁵⁸ Див. Зогар, главу Берешит, частина 1, п.5.

⁵⁵⁹ Див. "Передмову книги Зогар", п.14, зі слів: "Сказано, що "воно стоїть і не варто"..."

⁵⁶⁰ Див. вище, п.123.

І для того, щоб звільнити світіння Хохми від приховування, відбувається зівуг', який видобуває світло хасадім. І вдягається Хохма в хасадім, і тоді розкривається її світіння⁵⁶¹. "І світить тому, кому світить", - коли здійснює зівуг' і світить ступінь хасадім, званий "сяючим дорогоцінним облаченням". І завдяки цьому "і вони входять один в одного", - тобто Хохма входить та одягається в світло хасадім, і світло хасадім теж включається у світло Хохми, "поки не стануть всі разом одним цілим", - тобто ЗОН теж включаються в цей зівуг', оскільки саме вони стали причиною розкриття цього ступеню хасадім в Біні⁵⁶².

127) І за допомогою того, що називається "покладання жертви на жертovníк", здійснюються всі ці з'єднання трьох рош Аріх Анпіну із РАДЛА, і Біни з рош Аріх Анпіну, і все, про що вже говорилося вище. "І все зв'язується одне з одним", - тому що спочатку все зв'язується одне з одним під час опускання парси, і коли Біна, Тіферет і Малхут кожного ступеня повертаються з місця нижнього на свій ступінь, який знаходиться у вищому, вони піднімають разом з ними також і нижнього, який приліпився до них. І в результаті ці Біна, Тіферет і Малхут, що повертаються на свій ступінь, пов'язують кожного нижнього з його вищим. І завдяки цьому ЗОН піднімаються в Біну, а Біна - в рош Аріх Анпіну, а рош Аріх Анпіну - в РАДЛА, в дев'ять чертогів в ньому. В результаті цього підйому Біна уривається через відсутність хасадім. "І тоді вони світять один в одному", - оскільки здійснюють зівуг' та виводять ступінь хасадім у властивості "сяючого дорогоцінного облачення". І тоді хасадім світять в Хохмі, а Хохма - в хасадім.

І тепер всі ступені знаходяться в стані підйому, тому що Біна і ЗОН знаходяться в цьому підйомі в Аріх Анпін, до рівня трьох його рош. А три рош Аріх Анпіну - в підйомі в РАДЛА, до рівня дев'яти чертогів, які перебувають там. І тоді думка, Аріх Анпін, увінчується в своєму підйомі в РАДЛА світлом Нескінченності, - тобто світінням дев'яти чертогів, які перебувають в РАДЛА, в яких світить світло Нескінченності. Бо це світіння, яким вища думка, Аріх Анпін, світить звідти, з дев'яти чертогів, називається Нескінченністю.

І звідти, з Нескінченності, піднімається Аріх Анпін і світить кому світить. І на цьому стоїть все, - на притягненні світла Нескінченності у світи Аріх Анпіним. Щаслива доля праведників, які піднімають МАН і здійснюють ці найвищі єднання в цьому світі і в світі майбутньому, адже вони отримують у своє володіння обидва цих світи.

128) Тепер з питання про "кінець всякої плоті"⁵⁶³. Подібно до зв'язку, що наявний нагорі, в Біни та Аріх Анпіна, перебуває і кожен нижній в радості та в зв'язку зі своїм вищим. Повернення Біни, Тіферет і Малхут на свій ступінь приносить їм радість, оскільки вдягалася Хохма у хасадім. Так і внизу, - в ЗОН і в нижніх світах, - утворюється зв'язок кожного нижнього з вищим в радості й бажанні завдати задоволення усім, нагорі та внизу. Тобто і кінця кожного тіла теж. Та Іма, Шхіна, перебуває над Ізраїлем, як личить.

129) На початку кожного місяця, під час молодика, тобто коли Нуква оновлюється в своєму зівузі із Зеір Анпіним, дають кінцю всякій плоті додаткову частину, понад звичайні жертвоприношення. І це - козел, що приноситься в жертву на початку кожного місяця. Щоб зайнявся ним та скористався своєю часткою, тобто за допомогою козла, принесеного в жертву, оновлюється світіння лівої сторони, яким насолоджується кінець всякої плоті, і це - його частка. І залишається сторона Ізраеля, права, тільки для них, щоб об'єдналися в їхньому правлінні. А приносять в жертву саме козла, оскільки він відноситься до уділу Есава, оскільки сказано про нього: "Волохатий". Як сказано: "Есав, брат мій, весь волохатий"⁵⁶⁴. І тому кінець всякої плоті користується часткою Есава, лівою стороною. А Ізраель користується своєю часткою, тобто правою стороною, як сказано: "Бо Якова обрав Творець, Ізраель зробив надбанням Своім"⁵⁶⁵.

⁵⁶¹ Див. "Передмову книги Зогар", п.14, зі слів: "І сказано, що побажав розкритися...".

⁵⁶² Див. Зогар, главу Берешит, частина 1, п.363.

⁵⁶³ Див. вище, п.123.

⁵⁶⁴ Тора, Берешит, 27:11.

⁵⁶⁵ Писання, Псалми, 135: 4. "Бо Якова обрав Творець, Ізраель зробив надбанням Своім".

130) Все бажання "кінця всякої плоті" спрямоване лише на плоть. І з цієї причини виправлення плоті в будь-якому місці - тільки для нього. І тому називається "кінцем всякої плоті". І коли він панує, - панує над тілом, що є плоттю, а не над душею. Душа йде на своє місце, а плоть, тобто тіло, передане цьому місцю, тобто кінцю всякої плоті. І так само при жертвопринесенні, - коли бажання того, хто приносить його в жертву, піднімається до одного місця, до святості, а плоть жертви піднімається до іншого місця, - до кінця всякої плоті.

Бо суть кліпот - від розбитих судин (келім), які залишилися з часів розбиття судин. І хоча Творець виявив і виправив світи АБЕА та все, що в них, їх Він не виправив, і вони не придатні для виправлення протягом шести тисяч років, до настання кінця виправлення. Однак в кінці виправлення будуть виправлені і вони, і тоді анулюються всі кліпот, як сказано: "Знищить смерть навіки"⁵⁶⁶. І в майбутньому стане Сам святим ангелом. Звідси зрозуміло, що вся їхня сила, що дозволяє втягувати людину у гріх, походить від того, що вони порожні від всякого світла до настання кінця виправлення і тому переслідують людину, щоб притягнула до них трохи від досконалих світел, які будуть світити в кінці виправлення, і дав їм життєві сили. Подібно до того, як голодний та який відчуває спрагу переслідує того, у кого є хліб і вода, і вступає з ним у сутичку.

І сказали мудреці про Древо пізнання, що гріх вчинений через те, що вони їли незрілий плід. Це означає - занадто поспішно. Бо Древо пізнання - від досконалих світел, які будуть виправлені лише в кінці виправлення. Ці світла довершать кліпот та виправлять їх. І тому прагнув Сам, і змії, спокусити Адама і Хаву, щоб вони негайно притягнули йому це світло. І хоча знали, що ще не гідні цього, оскільки їм бракує часу, - але тим не менш, випадає на їхню долю в силу гріха.

Відомо, що п'ять келім КАХАБ ТУМ називаються "мозок-кістки-сухожилля-плоть-шкіра". Таким чином, клі де-Тіферет називається "плоть", а клі де-Малхут називається "шкіра". Відомо також, що по причині приховання внутрішніх Аба ве-Іми після розбиття келім не можна до завершення виправлення притягувати ГАР мохін де-хая, тобто світло Хохми, а тільки лише ВАК⁵⁶⁷. І відомо, що існує зворотний порядок між келім і світлами. І коли у Зеір Анпіна немає нічого, крім "мозку", - у нього є тільки світло нефеш. А коли досягає рівня парцуфа "кістки", набуває світла руах. А з парцуфом "сухожилля" - світло нешама. А з парцуфом "плоть" - світло хая. А з парцуфом "шкіра" - світло ехіда. І оскільки не можна залучати ГАР світла хая до настання кінця виправлення, виходить, що в четвертому парцуфі "плоть" бракує нижніх келім, - "плоть" і "шкіра", - і в ньому є тільки три клі - "мозок", "кістки" та "сухожилля", які завершуються на рівні хазе цього парцуфа. А від хазе і нижче, - це келім "плоть" і "шкіра" парцуфа "плоть", яких бракує йому до завершення виправлення.

І все бажання нечистих сил (ситри ахра) - щоб людина притягнула до них ці світла ГАР де-хая, що приходять в келім "плоті" і "шкіри" четвертого парцуфу Зеір Анпіну. Бо тим, що менше цього, тобто світлами, які світять лише у виправлених келім, кліпот не зможуть насолодитися навіть самою незначною мірою, бо немає у них нічого від цих келім. І про це сказано, що гріх Древа пізнання полягає в тому, що змії поєднав внизу та роз'єднав нагорі⁵⁶⁸, притягнувши світла від хазе четвертого парцуфа і нижче, тобто світло Хохми в клі "плоті". І гріх Древа пізнання - це джерело, від якого відгалужуються всі гріхи.

І тому сказано, що "все бажання "кінця всякої плоті" спрямоване тільки на плоть", - тобто на притягання до себе ГАР де-хая, які світять після завершення виправлення, оскільки від світел, що розкриваються до завершення виправлення, нечисті сили (кліпот) не отримують ніякого задоволення. Адже тому вони і нечисті сили, що немає у них виправлених келім для отримання цих світил. Тому нечисті сили не бажають нічого, крім "плоті", - тобто щоб їм притягли світло в клі "плоті" четвертого парцуфа.

І разом з цим ти зрозумієш внутрішній сенс принесення в жертву козла на новомісяччя, а також всіх жертвоприношень, адже в цей час притягається частина цих ГАР через владу

⁵⁶⁶ Пророки, Єшаягу, 25:8.

⁵⁶⁷ Див. Зогар, главу Берешит, частина 1, п.76, зі слів: "Пояснення сказаного...".

⁵⁶⁸ Див. "Передмову книги Зогар", п.210.

лівої лінії. І тепер в момент початку зівуґу, коли нечисті сили отримують світло від їхньої властивості "плоть", святість нічого не втрачає від цього, бо це дуже мала частина. А крім того, через ту частину, яку отримують, вони відокремлюються від святості і більше не виступають проти Ізраеля, звинувачуючи їх у проґріху. І основне виправлення здійснюється жертвопринесенням козла на новомісяччя.

І про це сказано вище, що кожен користується своєю часткою. Бо ситра ахра бере те світіння лівої лінії, яке світить на початку зівуґу, і це їхня частина (нечистих сил). А Ізраель отримують досконалі мохін, котрі виправлені у трьох лініях, тобто ВАК де-хая, і це їхня частина. І після того як відбувається основне виправлення жертвопринесенням козла на новомісяччя, це виправлення здійснюється і в усіх інших жертвопринесеннях.

І тому сказано: "І так само при жертвопринесенні, коли бажання того, хто приносить його в жертву піднімається до одного місця", - тобто за допомогою підйому МАН, званих бажанням, удостоюються коени, левіти та ізраеліти отримати досконалі мохін в келім, які виправлені в трьох лініях. "А плотть жертви піднімається до іншого місця", - до ситри ахра (нечистим силам), чією долею є "плоть", і ніяк не менше. Але у них є лише тонке світіння з моменту початку зівуґу.

131) А чоловік праведний, він насправді робить себе спокотною жертвою тим, що покладає на жертovníк своє бажання. І інший, не праведник, не може бути жертвою, оскільки міститься в ньому порок, як сказано: "Бо цим не удостоїтеся благовоління"⁵⁶⁹. І тому праведники є спокуютою для світу, і вони - спокотна жертва в світі. І сказав Творець Ноаху: "Кінець всякої плоті прийшов переді Мною", - тобто ситра ахра. І він приходить, щоб отримати дозвіл затьмарювати обличчя людей. Тому: "І ось, Я знищу їх із землею".

132) Сказано: "А Ноаху було шістсот років"⁵⁷⁰. Навіщо Писання веде лік рокам життя Ноаха? Якби Ноаху не виповнилося шістсот років, він не увійшов би в ковчег і не поєднався з ним. І коли прийшов до завершення в шістсот років, то з'єднався з ним. Ковчег є відповідним вищій Нукві, а Ноах - вищому Єсоду. Єсод - це шоста сфера Зеір Анпіну. Тому, поки у нього не завершилися ці шістсот років, він ще не був гідним бути меркавою (будовою) для шостої сфери, а те, що рахунок ведеться в сотнях, - вказує на його мохін, що йдуть від Біни, яка обчислюється сотнями.

133) Тому з того дня, як завершилися проґріхи синів світу, тобто коли вони вже заслужили отримати покарання, ще чекав на них Творець до того часу, аж поки не виповниться Ноаху шістсот років і не довершиться його ступінь, як годить, і не стане завершеним праведником. І тоді увійшов до ковчегу, і все було за вищою подобою, тобто все відбувалося таким чином, що він перебував під впливом вищих Малхут і Єсода. Як сказано: "А Ноаху було шістсот років". І тому не сказано: "Близько шестисот років", тому що необхідні саме шістсот років для завершення сфери Єсод.

А Я - наведу потоп

134) "А Я, ось Я наведу потоп води на землю"⁵⁷¹. Який сенс того, що в Писанні сказано: "ось Я", після того, як вже сказав: "А Я"? Скрізь, де сказано "Я", утворився гуф (тіло) для душі. Інакше кажучи, Я - це Нуква, гуф для Зеір Анпіну, який вважається її душею, коли вона отримує від того, що вище від Зеір Анпіну. І тому слово "Я" вказує на знак союзу із буквою "вав", яка є Єсодом Зеір Анпіну. Як сказано: "А Я, ось Мій союз з тобою"⁵⁷², - оскільки отримує наповнення від союзу Зеір Анпіну. "Я" вказує на те, що збирається розкритися, є готовою до осягнення. "Я" вказує на те, що "Я" - це престол для того, що знаходиться нагорі. "Я" вказує на те, що "Я здійснюю відплату у всіх поколіннях". "А Я", коли написано разом з "а" (на івриті

⁵⁶⁹ Тора, Ваікра, 22:20 . "Нічого, на чому є вада, не приносьте, бо цим не удостоїтеся благовоління".

⁵⁷⁰ Тора, Берешит, 7:6. "А Ноаху було шістсот років, коли почався потоп і вода затопила землю".

⁵⁷¹ Тора, Берешит, 6:17. "А Я, ось Я наведу потоп води на землю, щоб погубити всяку плотть під небесами, в якій дух життя, - все, що на землі, загине".

⁵⁷² Тора, Берешит, 17:4.

"вав"), вказує на те, що захар (чоловіча частина) і нуква (жіноча частина) пов'язані одне з одним, оскільки "а" ("вав") у фразі "а Я" вказує на властивість захар - на Зеір Анпін.

А потім пишеться Нуква окремо, без Зеір Анпіна, в той час, коли вона покликана здійснити суд, як сказано: "Ось Я, наведу потоп води на землю". І сказано: "Ось Я", без "а" ("вав"). Таким чином, з'ясовується сказане: "А Я, ось Я", тому що "а Я" написано з "а" (з "вав"), що вказує на Зеір Анпін, поєднаний із Нуквою, котра називається "Я". І це перш, ніж завершений суд, а потім, коли він уже завершений, написано: "Ось Я", без "а" ("вав"), щоб вказати, що суд вершиться тільки Нуквою, без Зеір Анпіна.

135) Коли говорить: "Наведу потоп", ми ще не знаємо, що це вода, доки не був змушений сказати: "Потоп води". Але потоп вказує на те, що в нього включений ангел смерті, що знаходиться там. І хоча там була лише вода, згубник йшов по світу, знищуючи всіх цими водами.

136) "Я - Творець", - вказує на те, що "вірний Я у відплаті хорошою нагородою праведникам та у стягненні з грішників"⁵⁷³. Тому гарантує Писання словом "Я" гарну винагороду в світі прийдешньому. І загрожує грішникам стягнути з них у світі прийдешньому теж словом "Я". Тому що слово "Я" вказує, що знаходиться у розкритті. І немає розкриття інакше, як розкриття винагородою й покаранням. І безсумнівно те, що "Я" вказує на те, що "вірний Я у відплаті нагородою".

137) "Погубити всяку плоть" - це згубник світу, і (Творець) не дає цьому згубникові підійти до їхніх домівок, щоб вразити їх, тобто не дає йому дозволу. Це і означає: "Погубити всяку плоть", і це - зі сторони губителя, як сказано: "Кінець всякої плоті прийшов переді Мною", - тобто прийшов до Мене, щоб отримати право. Бо після припинення часу очікування їх Творцем, аж до того часу, коли Ноаху виповнилося шістсот років, і стало можливим здійснення через нього "відплати хорошою нагородою праведникам", тоді і настає час стягнення з грішників⁵⁷⁴. І тому Я дам владу згубникові "погубити всяку плоть".

Я сказав: "Не уздрю Творця"

138) "Я сказав: "Не уздрю Творця, Творця на землі живих, уже не побачу людину між тими, хто живе у спокої"⁵⁷⁵. Якими бездушними є люди, котрі не знають та не помічають слів Тори, а дивляться на те, що відбувається в світі, - і дух мудрості залишає їх.

139) Бо коли людина йде з цього світу і дає звіт Всевишньому про все, що зробила в цьому світі, будучи в душі й тілі одночасно, - вона бачить те, що бачить, допоки не приходять в істинний світ і не зустрічається там з Адамом Рішоном, який сидить у вратах Еденського саду, щоб бачити всіх, хто дотримується заповідей Всевишнього, та радіє їм.

140) І скільки ж праведників навколо Адама Рішон, які відмовилися від шляху пекла і перейшли на шлях Еденського саду. І вони називаються "тими, хто живе у спокої (хадель לטן)". Чому не сказано: "живе на землі (халед תלן)"⁵⁷⁶? Тому що вони не як щур (хульда תלן), яка тягне і ховає, і не знає кому вона залишить. А вони - "ті, хто живе у спокої", як сказано: "Облиште людину"⁵⁷⁷. "Облиште" - значить, "залиште в спокої". І називаються вони тут "тими, хто живе у спокої", оскільки відмовилися від шляху пекла і подолали себе, щоб увійти в Еденський сад.

141) Інше пояснення. "Ті, хто живе у спокої" - це ті, хто розкаявся, котрі відмовилися від шляху нечестивих. І оскільки Адам Рішон розкаявся перед Всевишнім, - він сидить з тими, які покаялися та відвернулися від своїх гріхів. Вони називаються "тими, хто живе у спокої", як

⁵⁷³ Мішна, трактат Авот, частина 3, мішна (закон) 16.

⁵⁷⁴ Див. вище, п.78.

⁵⁷⁵ Пророки, Єшаягу, 38:11.

⁵⁷⁶ Писання, Псалми, 49: 2. "Слухайте це, всі народи; дослухайтеся всі, хто живе на землі!".

⁵⁷⁷ Пророки, Єшаягу, 2:22. "Залиште людину, чиє дихання у ніздрях її, бо що вона значить?".

сказано: "Пізнаю, коли я знайду спокій"⁵⁷⁸. І тому Адам Рішон сидить у вратах Еденського саду. І він радіє їм, - праведникам, які знаходяться на шляху до Еденського саду.

142) "Я сказав: "Не уздрю Творця". А хто ж може узріти Творця? Але з подальших слів стає ясно, що мається на увазі, бо сказано: "Творця на землі живих". Коли душі піднімаються в місце вічного життя, вони насолоджуються там сяйвом світного дзеркала, яке з вищого місця світить в усі місця. А якби не облачилася душа в сяйво іншого облачення, - вона не змогла б наблизитися, щоб побачити це світло.

Коли Зеір Анпін і Нуква (ЗОН) піднімаються й одягають вищі Абу ве-Иму, чиє світло називається світлом хая, називається тоді Зеір Анпін "Деревом життя". І він також називається "світним дзеркалом", а Нуква - "землею живих". А Єсод Зеір Анпіну називається "вічним життям", оскільки представляє собою місце зібрання мохін, що розкриваються в трьох місцях холам-шурук-хірік⁵⁷⁹, як сказано: "Нехай зберуться води під небом в єдине місце"⁵⁸⁰. І збираються вони з трьох місць та приходять до Єсоду Зеір Анпіна, який називається "єдиним місцем".

І тому називається "вічним життям". А коли душі піднімаються до Зеір Анпіна й Нукви (ЗОН), вони піднімаються з буквами ЕЛЄ (הלע) де-ЗОН, які впали на їхнє місце, і вони приліпилися до них. Вони являють собою НЕГІ Зеір Анпіну, і основа їхня - середня лінія, тобто Єсод Зеір Анпіну. Адже місце підйому душ до Зеір Анпіну знаходиться в його Єсоді, що називається "вічним життям". І там вони насолоджуються світінням Зеір Анпіну, що називається "світним дзеркалом".

143) Як дають душі шати, тобто тіло, щоб існувати в цьому світі, так само дають душі облачення вищого світіння, щоб існувати в ньому в майбутньому світі та дивитися у світле дзеркало, тобто Зеір Анпін, із землі живих, тобто Нукви Зеір Анпіну. І тоді стає зрозумілим, що в словах: "Я сказав: "Не уздрю Творця, Творця на землі живих" маються на увазі два виправлення:

1. за допомогою облачення вищого світіння;
2. за допомогою Нукви Зеір Анпіну, яка називається "землею живих".

І за допомогою двох цих виправлень праведники удостоюються дивитися в світне дзеркало, тобто удостоюються бачити, як сказано: "Творця на землі живих".

144) Моше не міг наблизитися і побачити те, що побачив, поки не облачився в інше облачення. як сказано: "І увійшов Моше в хмару"⁵⁸¹, і вдягнувся в нього, як одягаються в шати. І завдяки цьому "Моше наблизився"⁵⁸², і сказано: "І увійшов Моше в хмару і зійшов на гору; і був Моше на горі сорок днів і сорок ночів", - і зміг побачити те, що побачив.

145) Так само вдягаються душі праведників в світі істини, в облачення, подібне до того світу, вчинюючи відповідно до цього облачення. І тоді вони готові до того, щоб побачити в світлі, яке світить "на землі живих", тобто в світлі Нукви. І з неї вони дивляться у світне дзеркало. І це означають слова: "Творця, Творця на землі життя", що виголошені Хізкіягу, який думав, що не удостоїться більше того світла і того бачення, тому що "ріка, що витікає з Еденського саду" перестала текти і не породжувала. Бо той, хто не виконує заповідь "Плодіться й розмножуйтеся", робить ущербною ріку, що витікає з Еденського саду, тобто Єсод Зеір Анпіну. "Не побачу більше людину", - мається на увазі Адам Рішон, про якого сказано, що він сидить у вратах Еденського саду та зустрічає душі праведників, котрі входять до Еденського саду. А Хізкіягу думав, що не удостоїться побачити Адама у воротах Еденського саду.

⁵⁷⁸ Писання, Псалми, 39:5.

⁵⁷⁹ Див. Зогар, главу Берешит, частина 1, п. 12.

⁵⁸⁰ Тора, Берешит, 1:9.

⁵⁸¹ Тора, Шмот, 24:18. "І увійшов Моше в хмару і зійшов на гору. І був Моше на горі сорок днів і сорок ночів".

⁵⁸² Тора, Шмот, 20:18. "А народ стояв віддалік, а Моше наблизився до імлі, в якій переходував Всесильний".

146) І чому думав Хізкіягу про все це? Тому що сказав йому пророк: "Помреш ти"⁵⁸³ в цьому світі, "і не будеш жити" для світу істини". Бо кожного, хто не народжує синів в цьому світі, коли покидає та йде зі світу, виганяють його звідусіль, про що ми сказали вище, і не перебуває там, щоби бачити в тому (світі) світло, яке там світить. І якщо сталося таке з Хізкіягу, який був чистим, праведним і благочестивим, то вже з тим, у кого немає заслуги праотців і хто згрішив перед Всевишнім, - тим більше.

147) Ці шати - мантия мудреців, в яку вони вдягаються у світі істини. Щасливою є доля праведників, для яких укрит Творець багато блага та млості істинного світу. Про них сказано: "Око не бачило Всесильного, крім Тебе, який учинив таке для тих, хто уповає на Нього"⁵⁸⁴.

А Я - наведу потоп (2)

148) "А Я, ось Я наведу потоп води на землю". "Це - води звади, через те, що сперечалися сини Ізраеля з Творцем"⁵⁸⁵. Хіба в іншому місці не сперечалися сини Ізраеля з Творцем? Що ж змінилося тут, якщо каже: "Це - води звади", що означає: "а не інші"? Це були води розбрату, які дали силу і мужність тому, хто засуджується, щоби зміцнитися. Оскільки є:

1. солодкі води і гіркі води, тобто святість і протилежність її, що відносяться до правої лінії;
2. прозорі води й мутні води, святість та протилежність її в лівій лінії;
3. води миру і води розбрату, святість та її протилежність у середній лінії.

І сказане у Писанні: "Це - води звади, через те, що сперечалися сини Ізраеля з Творцем" вказує на протилежність святості в середній лінії. Бо вони притягнули до себе того, кого не повинні були притягувати, тобто протилежність святості, звану "водами звади", та осквернилися нею. І тому сказано: "І освятити їх".

149) В такому випадку, що означає "і освятити"? Треба було сказати "і освятили", у множині, що вказувало б на синів Ізраеля. Однак же, це слово з прихованим змістом, і воно означає, що збиток нібито зазнав той, хто не повинен був, оскільки ущербним став місяць, Нуква. Слово "освятити" сказано тут не в позитивному сенсі, але Писання це приховує і не бажає робити помітним.

"А Я, ось Я наведу потоп", - як уже говорилося, - для того, щоби навести на них губителя, яким вони осквернилися. Як ми сказали, "води звади" - це ім'я губителя, яким осквернилися; так само і тут: "потоп" - це ім'я губителя, яким осквернилися.

150) Горе грішникам, які не хочуть покаятися перед Творцем за свої прогріхи під час перебування в цьому світі. Бо коли людина кається і шкодує про свої прогріхи, Творець прощає їй. А всі ті, хто тримається за свої прогріхи і не хоче покаятися перед Творцем за свої гріхи, - падають потім в пекло, і не піднімуть їх звідти ніколи.

151) Але, оскільки все покоління Ноаха зробило запеклим серце своє і побажало відкрито показувати свої прогріхи, приніс їм Творець суд в такому ж вигляді. Адже навіть якщо людина грішить, але приховує це, Творець милосердний до неї, і якщо людина повернеться до Нього, то Він поблажливий до неї та не ставить їй в провину, і прощає її. А якщо не повертається до Нього, то розкриває його прогріхи на очах у всіх. Звідки ми це бачимо? Зі сказаного про невірну дружину, яка згрішила потай, а Творець розкриває її гріх відкрито, за допомогою "води, що наводить прокляття"⁵⁸⁶.

⁵⁸³ Пророки, Єшаягу, 38:1. "У ті дні захворів Хізкіягу смертельно, і прийшов до нього Єшаягу, син Амоца, пророк, і сказав йому: "Так сказав Всевишній: зроби заповіт для дому свого, бо ти помреш, і не будеш жити".

⁵⁸⁴ Пророки, Єшаягу, 64:3. "І ніколи не чули, не слухали, око не бачило Всесильного, крім Тебе, який учинив таке для тих, хто уповає на Нього".

⁵⁸⁵ Тора, Бемідбар, 20:13. "Це - води звади, через те, що сперечалися сини Ізраеля з Творцем, і освятити їх".

⁵⁸⁶ Тора, Бемідбар, 5:27. "Якщо вона осквернилася та поступила нечесно з чоловіком своїм, то стане в ній ця вода, що наводить прокляття, гіркою".

152) І так само стерті були ці грішники із землі відкрито, - покоління потопу. Води виходили і піднімалися з безодні, і скипали та здирали з них шкіру. А коли шкіра з них вже сходила, починала сходити також і плоть, і залишалися від них одні тільки кістки. І збулося сказане: "І були стерті вони з землі"⁵⁸⁷. І всі їхні кістки відділялися одна від одної і не залишилися разом. І були звідусіль усунуті зі світу. "І були стерті", як сказано: "Будуть стерті з книги життя"⁵⁸⁸. І немає їм воскресіння навіки, і не повстануть під час суду.

І встановлю союз Мій

153) "І встановлю союз Мій з тобою"⁵⁸⁹. Звідси випливає, що дотримання союзу нагорі таке ж, як і дотримання союзу внизу. "Союз" - це Єсод, дотримання союзу - це зівуг' (поєднання) Зеір Анпіна й Нукви (ЗОН). "І встановлю союз Мій" вказує на зівуг' Зеір Анпіна і Нукви. "З тобою" - через твоє поєднання із ковчегом. Бо Ноах і ковчег - це Єсод і Малхут внизу, і від них залежить зівуг' Єсоду та Малхут нагорі, тобто ЗОН.

Коли є праведники в світі, існує мир нагорі і внизу. Нуква називається "мир нагорі", а "існування" означає - зівуг'. І коли є праведники в нижньому світі, викликають зівуг' ЗОН нагорі, та Нуква існує завдяки ним. І це випливає зі сказаного: "І встановлю союз Мій з тобою".

154) Прагнення чоловіка до жінки пробуджується, коли він ревнує її. Коли є праведник в світі, Шхіна не йде від нього, і жага її - до нього. Тоді пробуджується до неї вища пристрасть з любов'ю, як жага чоловіка до жінки, коли він ревнує її. Про це і сказано: "І встановлю союз Мій з тобою", - прокинулася в мені пристрасть через тебе. Аналогічно цьому сказано: "Союз Мій встановлю з Іцхаком"⁵⁹⁰, - заради Іцхака, так само як і з Ноахом.

І все притягується у світ за допомогою Нукви - як виправлення, так і пошкодження. Як сказано: "І царство Його в усьому панує"⁵⁹¹. Якщо віддача виправлена, вона виходить від зівугу Зеір Анпіна й Нукви. А якщо віддача зіпсована, вона виходить від зівугу ЗОН нечистоти, які називаються "інший бог", який приліплюється до Нукви Зеір Анпіну⁵⁹², і притягує до себе благодать святості, перетворюючи її на нечистоту і пороки. І це - ревності, якими Зеір Анпін ревнує Нукву, щоб інший бог не приліпився до неї.

І якщо є праведник в світі, тоді через велике бажання нукви віддавати праведникові: вона віддається від іншого бога, і любов Зеір Анпіна до неї зростає тепер дуже сильно, щоб у злитті зі Шхіною дати наповнення праведнику. Подібно до того, як посилюється любов чоловіка до дружини, коли він ревнує її, і боїться, що вона може піти до іншого. Так само боїться Зеір Анпін, щоби вона не пригорнулася до віддачі іншому богу.

155) "І встановлю союз Мій з тобою", щоб ти був моїм союзом в світі. А потім: "І увійдеш до ковчегу ти". Бо якби не був праведником, не увійшов би до ковчегу, оскільки жодна людина не поєднається із ковчегом, окрім праведника. І тому сказано: "І увійдеш до ковчегу ти" після слів: "І встановлю союз Мій з тобою".

156) Поки люди дотримуються цього союзу, немає народу та мови в світі, що здатні їм нашкодити. І Ноах дотримувався цього союзу та зберігав його. І тому зберігав його Творець. А всі його сучасники не зберігали цього союзу, і тому винищив їх Творець зі світу. Яким гріхом згрішили, - точно таким же чином були стерті зі світу⁵⁹³.

⁵⁸⁷ Тора, Берешит, 7:23. "І стер все суще, що на поверхні землі: від людини до худоби і гада, і птаства небесного, - і були стерті вони з землі; і залишилися тільки Ноах і те, що з ним у ковчезі".

⁵⁸⁸ Писання, Псалми, 69:29. "Будуть стерті з книги життя, і серед праведників не будуть записані".

⁵⁸⁹ Тора, Берешит, 6:18. "І встановлю Мій союз з тобою, і увійдеш до ковчегу ти і сини твої, і дружина твоя, і дружини синів твоїх із тобою".

⁵⁹⁰ Тора, Берешит, 17:21. "Союз Мій встановлю з Іцхаком, якого народить тобі Сара у цей строк в майбутньому році".

⁵⁹¹ Писання, Псалми, 103:19. "Творець в небесах затвердив престола Свого, а царство Його в усьому панує".

⁵⁹² Див. вище, п.103.

⁵⁹³ Див. вище, п.п.58-59.

І відновив він зруйнований жертovníк Творцю

157) "І відновив зруйнований жертovníк Творцю"⁵⁹⁴. За часів Еліягу весь Ізраель залишили Творця і залишили свій святий союз. Коли прийшов Еліягу і побачив, що сини Ізраеля залишили святий союз, і союз знятий з них, - почав виправляти це, (повертаючи все) на своє місце, тобто почав виправляти Єсод (основу), щоб був гідним зівугу (злиття) з Малхут. Це і є відновлення жертovníка, що в Малхут.

158) Коли наблизив це до свого місця, тобто виправив Єсод, наблизивши його до Малхут, відновилося все. Як сказано: "І відновив зруйнований жертovníк Творця", - це союз, який був залишений світом. Пояснення. Малхут називається "жертovníком Творця" і була зруйнована через союз, який залишили сини Ізраеля. Сказано: "І взяв Еліягу дванадцять камінів, за числом колін синів Якова"⁵⁹⁵, - це виправлення жертovníка Творця, тобто виправлення зруйнованого та його відновлення, оскільки порушення союзу руйнує будову Малхут. Бо дев'ять її нижніх сферот руйнуються і падають в нечисті сили (кліпот). А виправлення союзу знову вибудовує її в десяти сферот, які в світінні Хохми діляться на дванадцять, і вони називаються "дванадцять каменів".

159) "Якому сказано було слово Творця: "Ізраель буде ім'я твоє". Постає питання: з якої причини згадується тут ім'я Ізраель у зв'язку з жертovníком? І пояснює, що виправлення, безумовно, полягає в тому, щоб підняти Малхут до Аба ве-Іми та повернути святий союз на своє місце, щоб Єсод Зеір Анпіну знову з'єднався з Малхут. Тобто, зівуг (поєднання) ЗОН настає лише після їхнього підйому в місце Аба ве-Іми. Як сказано: "Бо залишили союз Твій сини Ізраеля"⁵⁹⁶, і тому жертovníки Твої, тобто Малхут, зруйнували. А при виправленні союзу вона відбудовується наново.

160) Доки Ізраель зберігають святий союз, вони забезпечують існування нагорі та внизу. А коли вони залишають цей союз, тоді немає існування нагорі й внизу. Як сказано: "Якби не Мій союз вдень і вночі, не затвердив би Я законів неба і землі"⁵⁹⁷. І тому сказано тут: "І відновив зруйнований жертovníк Творця". Але хіба вважається це відновленням? Так, адже він відновлює те місце, від якого залежить віра, - відновлює союз, Єсод (основу), від якого залежить Малхут, звана вірою.

161) Пінхас, коли приревнував у справі Зімірі⁵⁹⁸, він на своєму місці виправив цей союз. І тому сказано: "Ось Я даю Свій союз миру"⁵⁹⁹. І хіба можна подумати, що мир - для Пінхаса? Яке ж протиріччя було у Пінхаса з цим союзом? Однак тут, завдяки слову мир, все стає на своє місце.

"Ось Я даю йому Свій союз". І що ж дам до союзу? Мир, тобто поєднання (зівуг), щоб з'єднався будинок на своєму місці, - в Малхут. Тому сказано: "Ось Я даю йому Свій союз миру". І що таке "мир"? Це місце, з яким потрібно з'єднатися, тобто зівуг із Малхут, званою миром. Адже те, що відокремилася від нього, від Єсода, через прогріхи Ізраеля, - Малхут, яка відокремилася від Єсода, - знову з'єдналося з допомогою Пінхаса. І оскільки він виправив справу на своєму місці, звідси і далі "буде йому"⁶⁰⁰.

⁵⁹⁴ Пророки, Мелахім 1, 18:30. "І сказав Еліягу всьому народу: "Підійдіть до мене!". І підійшов увесь народ до нього, і відновив він зруйнований жертovníк Творця".

⁵⁹⁵ Пророки, Мелахім 1, 18:31. "І взяв Еліягу дванадцять камінів, за числом колін синів Якова, якому сказано було слово Творця: "Ізраель буде ім'я твоє".

⁵⁹⁶ Пророки, Мелахім 1, 19:10. "Дуже зревнував я за Творця всесильного воїнств, бо залишили союз Твій сини Ізраелю, жертovníки Твої зруйнували, а пророків Твоїх убили мечем; і залишився я один, але і моєї душі шукали вони, щоб відняти її".

⁵⁹⁷ Пророки, Єрміягу, 33:25.

⁵⁹⁸ Тора, Бемідбар, 25:6-14.

⁵⁹⁹ Тора, Бемідбар, 25:12. "Ось Я даю йому Свій союз миру".

⁶⁰⁰ Тора, Бемідбар, 25:13. "І буде йому та нащадкам його союзом вічного богослужіння за те, що зревнував він за Всесильного свого і спокутував провину синів Ізраелю".

162) Немає в світі нічого, що Творець ревнує так, як гріх порушення союзу. Як сказано: "меч, що мстить за порушення союзу"⁶⁰¹. Гріх покоління потопу став повним лише тому, що згрішили перекинувшись шляхів своїх на землі. І хоча грабували один одного, як сказано: "І наповнилася земля злодіянством"⁶⁰², і сказано: "Бо земля наповнилася злодіянством через них", проте сказано: "І розбестилася земля... і ось, Я знищу їх". Це означає "міра за міру" - "ось, Я знищу їх" за гріх знищення сімені. Таким чином, вирок був винесений прямо за порушення ними союзу.

163) А дехто каже, що їхня чаша переповнилася саме через гріх розбою, оскільки грабували один одного, і тим самим завдавали зло небесам і людям. Скільки ж управителів нагорі, призначених за голоси тих, хто передавав тяжбу з ближнім на суд небес, - за те, що їм зробили. І про цей гріх сказано: "Бо земля наповнилася злодіянством через них". Тобто кожен передавав тяжбу з ближнім на суд небес. І тому сказано про них: "Ось, Я знищу їх із землею".

Увійди з усім сімейством Твоїм

164) "І сказав Творець (АВАЯ) Ноаху: "Увійди з усім сімейством твоїм"⁶⁰³. До цих пір в тексті Писання використовується ім'я Елокім, а в даному випадку написано ім'я АВАЯ, що є властивістю вищого милосердя. Оскільки за правилами пристойності не прийнято, щоб жінка запрошувала до себе гостя інакше як з дозволу чоловіка.

165) Так і тут, запросив Ноаха увійти до ковчегу, в Малхут, щоб поєднатися з нею. І було йому (Ноаху) незручно, доки господар ковчегу не дасть йому дозволу увійти. Як сказано: "Увійди з усім сімейством твоїм до ковчегу". І тому в даному випадку пишеться Творець (АВАЯ), оскільки саме Він - господар ковчегу. Бо Творець (АВАЯ) - це Зеїр Анпін, а ковчег - це Малхут. І тоді увійшов Ноах і з'єднався із ковчегом, оскільки гостю неможна входити в дім інакше як з дозволу чоловіка - господаря будинку.

166) Сказано: "Бо побачив тебе Я праведним". Звідси видно, що людина не запросить в дім гостя, якщо побоюється, що той грішний, але якщо гість в його очах вважається праведником, то у нього зовсім не виникає ніяких побоювань. Як сказано: "Увійди з усім сімейством Твоїм до ковчегу". "Бо побачив Я тебе праведним перед лицем Моїм у цьому поколінні".

167) Якщо дозвіл наданий лише гостю, але не всім, хто прийшов з ним, то гість не уведе їх в дім. Як сказано: "Увійди з усім сімейством Твоїм до ковчегу", - коли всі отримали дозвіл увійти. На цьому прикладі ми вивчили внутрішній зміст правил пристойності.

Творцю земля і все, що наповнює її

168) "Давида псалом. Творцю земля і все, що наповнює її, світ і всі, хто мешкають в ньому"⁶⁰⁴. "Давида псалом" - вказує, що підніс пісню, а потім опустився на нього дух святості. А якщо написано: "Псалом Давида" - це вказує, що спочатку охопив його дух святості, а потім підніс пісню.

169) "Творцю земля і все, що наповнює її". Про землю Ізраеля сказано - про землю святості. "Все, що наповнює її", - це Шхіна. Як сказано: "Бо наповнила слава Творця дім

⁶⁰¹ Тора, Ваїкра, 26:25. "І наведу на вас меч, який мстить за порушення союзу, і будете збиратися до ваших міст, але наведу Я на вас виразку, і будете віддані в руки ворога".

⁶⁰² Тора, Берешит, 6: 11-13. "І розбестилася земля перед Всесильним, і наповнилася земля злодіянством. І побачив Всесильний землю, що ось: розбестилася вона, бо спотворила всяка плоть шлях свій на землі. І сказав Всесильний Ноаху: "Кінець всякої плоті прийшов переді Мною, бо наповнилась земля злодіянством через них. І ось, Я знищу їх із землею".

⁶⁰³ Тора, Берешит, 7:1. "І сказав Творець Ноаху: "Увійди з усім сімейством твоїм до ковчегу, бо побачив Я тебе праведним перед лицем Моїм у цьому поколінні".

⁶⁰⁴ Писання, Псалми, 24:1.

Творця"⁶⁰⁵, і сказано: "Бо наповнила слава Творця Скінію". Говориться про Шхіну, яка наповнилася всім, яка є місяцем, тобто Шхіною, що наповнилася сонцем. Повна, завдяки всім праведникам, сповнена всім благом згори. "Світ і всі, хто мешкають в ньому", - мовиться про всі інші країни, окрім землі Ізраеля.

170) Інше пояснення. "Творцю земля і все, що наповнює її" - це вища земля святості, Нуква, яку пристрасно бажає Творець. "Все що наповнює її" - це душі праведників, якими Нуква наповнюється, завдяки одній основі, Єсоду Зеір Анпіна, на якій встановлений мир. Тобто все, що є в світі, тобто Нукві, отримано від Єсоду Зеір Анпіна, і тому вважається, що світ встановлений на ньому.

171) На одному стовпі стоїть. Сказано: "Бо Він на морях заснував її (землю)"⁶⁰⁶. "Він" - вказує на Творця.

172) "Бо Він на морях заснував її і на річках затвердив її". Це сім основ, на яких стоїть Нуква, і вони наповнюють її, а вона наповнюється ними. І це сім сфірот ХАГАТ НЕГІМ Зеір Анпіну. І наповнюється ним в час, коли праведники множаться в світі, тоді ця земля (нуква) дає плоди і сповнена всім.

173) Про той час, коли грішники множаться у світі, написано: "Як води йдуть з моря, і ріка спадає та висихає"⁶⁰⁷. "Як води йдуть з моря" - це свята земля, Нуква, зрошувана вищою вологою. А тепер: "Як води йдуть" - та їх немає. "І річка спадає та висихає" - це та сама основа, на якій вона стоїть, тобто Єсод, який зараз "вичерпався та висох". Це все одно, що сказати: "Зник праведник"⁶⁰⁸ - це Єсод (основа), званий праведником.

Коли грішники зникають зі світу

174) В той час, коли грішники зникають зі світу, Творець дивиться на світ, - і не бачить, хто захистить їх. І якщо можна заперечити, що Ноах - той, хто міг би захистити своє покоління під час потопу і породити потомство світові, чому ж тоді він не захистив їх? Про це сказано: "Бо побачив Я тебе праведним перед лицем Моїм у цьому поколінні". "У цьому поколінні" - саме "в цьому", щоб навчити, що в іншому поколінні не був би праведником. І тому недостатньо заслуги його, щоб захистити покоління потопу.

175) "У цьому поколінні" - сказано на похвалу йому, оскільки жив у поколінні грішників. Звичайно, зовсім не обов'язково, що він вважався б праведником лише тільки в своєму поколінні, а вважався б праведником навіть і в поколінні Моше. Але не зміг захистити світ, оскільки не було в світі десяти праведників. Як сказано про знищення Сдому: "Може знайдеться там десять"⁶⁰⁹, і не знайшлося, і тому був зруйнований. Так і тут, - не знайшлося десяти (праведників), лише Ноах і троє його синів з дружинами, і не було десятка. І тому не змогли захистити своє покоління.

176) В час, коли світ переповнюють людські гріхи і настає суд, - горе тому праведнику, який знаходиться в світі, адже він першим карається за злочини грішників. Як же Ноах був врятований від потопу і не був покараний за гріхи покоління? Творець хотів, щоб від Ноаха походили покоління світу, і тому він був врятований. Більш того, суд не був владний над ним тому, що він був укритий, - сховався у ковчезі і був невидимий.

⁶⁰⁵ Пророки, Мелакім 1, 8:11.

⁶⁰⁶ Писання, Псалми, 24:2. "Бо Він на морях заснував її і на річках її встановив".

⁶⁰⁷ Писання, Йов, 14:11,12. "Як води йдуть з моря і ріка спадає та висихає, так і та людина ляже й не встане, не прокинеться, поки не зникнуть небеса і не повстануть від сну свого".

⁶⁰⁸ Пророки, Єшайгу, 57:1. "Зник праведник, але немає того, хто взяв би близько до серця, забирають людей гідних, і ніхто їх не розуміє, що це і є зло, через яке забрали праведника".

⁶⁰⁹ Тора, Берешит, 18:32. "І сказав він: "Нехай не прогнівається Володарю мій, спитаю я в останній раз: "Може знайдеться там десять?". І Він сказав: "Не знищу заради десятих".

177) Сказано: "Шукайте праведність, шукайте смирення - може будете захищені в день гніву Творця"⁶¹⁰. Ноах шукав праведності та увійшов до ковчегу, і був захищений в день гніву Творця. І тому суд не був владним над ним і не міг його звинуватити.

178) Тут йдеться про вищу святість, про те, як вивчити та пізнати вищі букви святості, адже зворотна послідовність двадцяти двох букв існує для знищення грішників. Тому написано: "І були стерті вони з землі". І написано: "Увійди з усім сімейством твоїм до ковчегу".

Існує два порядки руху двадцяти двох букв:

1. прямий порядок: "алеф", "бет", "гімель", "далет", "гей", "вав", і так далі, що вказує на властивість милосердя;

2. зворотний порядок: "тав", "шин", "рейш", "куф", "цадик", "пей", "аїн", "самех", і так далі, що вказує на властивість суду.

Слова "байт" (дім) і "тейва" (ковчег) на івриті мають одні й ті ж букви, згідно написанню Зогар, де слово "тейва" (ковчег) пишеться із буквою "йуд". При цьому "байт" (дім לַיִת) має прямий порядок: "бет", "йуд", "тав". А "тейва" (ковчег הַיְוָה), - зворотний: "тав", "йуд", "бет", який вказує на властивість суду, при цьому кінцева літера "гей" (слова "тейва") не вимовляється. І сказано: "Увійди з усім сімейством твоїм до ковчегу", і це нас вчить тому, що властивість милосердя, яка мається на увазі під словом "байт" (тут: сімейство), входить і ховається у властивості "суду", що мається на увазі під словом "тейва" (ковчег). А все, що не увібрало до себе ковчег, стирається з лица землі.

179) "Направляв Він правицю Моше славетним м'язом Своїм"⁶¹¹. "Славетний м'яз Його" - достойність Авраама, Хеседа, який "направляв", - був праворуч від Моше, це Тіферет (слава) Моше. Тобто Моше - це Тіферет, а Хесед праворуч від Моше, від Тіферет. І там, де написано: "м'язом", - означає правим м'язом, "славетним (м'язом)" його, Тіферету Моше. І тому: "Розсік води перед лицем їх", бо достойність Авраама, Хеседа, розсікає води. І все це для того, "щоб зробити Собі ім'я вічне".

180) Який взаємозв'язок між Моше та усіма іншими в світі? Коли Творець сказав Моше: "А тепер залиш Мене, і запалиться Мій гнів на них, і знищу Я їх та зроблю тебе народом великим"⁶¹², - відразу відповів Моше: "Що, заради своєї вигоди залишу я Ізраель на суд їхній, і не попрошу для них милосердя? Негайно ж скажуть усі в світі, що це я знищив Ізраель, як це було з Ноахом".

181) Оскільки сказав Творець, що врятує його в ковчезі, сказавши йому, що врятуються він та його сини, - не попросив (Ноах) милосердя для світу, і тому були знищені вони. І тому води потопу називаються його ім'ям, як сказано: "Бо це у Мене води Ноаха"⁶¹³.

182) Моше відповів: "Тут же скажуть усі в світі, що я знищив їх", тому що було обіцяно мені: "І зроблю тебе народом великим". Нехай краще я помру, але не буде знищений Ізраель. І негайно "став благати Моше Творця"⁶¹⁴, просячи про милосердя до них. І пробудилося милосердя до світу.

183) Невже він насміхається спочатку, коли просить про милосердя до них, кажучи: "Навіщо, Творець, гніватися Тобі на народ Твій?". Слово "навіщо", - як Моше міг сказати його? Адже вони займалися ідолопоклонством, як сказано: "Зробили собі литого теля та

⁶¹⁰ Пророки, Цефанія, 2:3. "Шукайте Творця, всі смиренні землі, ті, хто виконує заповіді Його, шукайте праведність, шукайте смирення, - може будете захищені в день гніву Творця".

⁶¹¹ Пророки, Ешаягу, 63:12. "Направляв Він правицю Моше славетним м'язом Своїм, розсік води перед лицем їхнім, щоб зробити Собі ім'я вічне".

⁶¹² Тора, Шмот, 32:10.

⁶¹³ Пророки, Ешаягу, 54:9. "Бо це у мене води Ноаха: як клявся Я, що води Ноаха не пройдуть більш по землі, - так поклявся Я не гніватися на тебе...".

⁶¹⁴ Тора, Шмот, 32:11. "І став благати Моше Творця Всесильного свого: "Навіщо, Творець, гніватися Тобі на народ Твій, який вивів Ти з землі єгипетської силою великою та рукою міцною?".

впали ниць перед ним... і сказали: ось божество твоє, Ізраель"⁶¹⁵. А Моше заперечує: "Навіщо?". Однак тому, хто просить за товариша поблажливості у людини, проти якої той згрішив, не потрібно говорити про тяжкість гріха, - але він постарається подати це в більш легкому вигляді. А потім посилить тяжкість гріха в очах іншого, - того, хто згрішив. І тому звернувся Моше до Творця, сказавши: "Навіщо гніватися Тобі?", намагаючись применшити гріх. А потім вже звернувся до Ізраель, вказавши на тяжкість гріха, як сказано: "Зробили ви страшний гріх!"⁶¹⁶.

184) І не залишав Творця до такої міри, що готовий був померти за Ізраель, як сказано: "Чи вибачиш Ти їх?"⁶¹⁷. І Творець пробачив їх, як сказано: "І передумав Творець, вирішивши не робити того зла"⁶¹⁸. А Ноах так не вчинив, але просив лише про своє спасіння, залишивши весь світ (в біді).

185) Щоразу, коли в світі запановує суд, каже дух святості: "Дуже шкода, що немає більше такого, як Моше", як сказано: "І згадав народ... Де Той, який підняв їх з моря"⁶¹⁹, і "сказав Творець, звертаючись до Моше: "Що ти волаєш до мене?"⁶²⁰. Тому що Творець підняв їх з моря завдяки його молитві. І тому, коли готовий був пожертвувати собою, молячись за Ізраель, те, що сталося на морі, називається його ім'ям: "Той, який підняв їх з моря", - адже це він підняв їх з моря.

186) "Де Той, який вклав у нього дух святий?". Моше - той, хто встановив Шхіну у середовищі Ізраеля, хто провів їх через безодню, коли розступилися води, і вони пройшли крізь безодні, як по суші⁶²¹, через води, що застигли. І це тому, що він пожертвував собою за Ізраель, тому називається все на ім'я його.

187) Хоча Ноах - праведник, він не був гідним того, щоб Творець через нього захистив весь світ. Моше не ставив нічого в залежність від своїх заслуг, а лише від заслуг праотців. А у Ноаха не було можливості поставити це в залежність від чийось заслуг, як у Моше.

188) В той же час, коли сказав йому Творець: "І встановлю Мій союз з тобою", слід було б Ноаху просити за них милосердя, а жертву, принесену ним після потопу, слід було б принести до цього. І може втихомирив би цей гнів, відвівши його від світу.

189) Що ж слід робити Ноаху, - адже грішники світу гнівили Творця, а він приніс за них жертву? Зрозуміло, Ноах боявся за себе, щоб не наздогнала його смерть серед грішників світу, оскільки весь день бачив їхні погані вчинки, і як весь день гнівлять вони Творця.

190) Весь той час, поки множаться грішники в світі, праведник, що знаходиться серед них, карається першим, як сказано: "І від святилища Мого почнете"⁶²². І ми вивчали, - слід читати не "від святилища Мого", а "від тих, хто освячує Мене". І тоді, - як же Творець врятував Ноаха, що знаходиться серед усіх цих грішників? Але лише для того, щоб вийшли від нього покоління в світі врятував його. Оскільки був праведником як личить, - тобто саме він гідним породити виправлене потомство.

⁶¹⁵ Тора, Шмот, 32:8. "Швидко зійшли вони зі шляху, який Я заповідав вам, - зробили собі лите теля, і впали ниць перед ним, і принесли йому жертви, та й сказали: "Ось божество твоє, Ізраель, яке вивело тебе з землі єгипетської!".

⁶¹⁶ Тора, Шмот, 32:30. "І було назавтра, і сказав Моше народу: "Зробили ви страшний гріх, тепер піднімуся я до Творця, - може бути, спокутую я гріх ваш".

⁶¹⁷ Тора, Шмот, 32:32. "І тому, пробачиш чи їх? І якщо немає, - то прошу тебе, - зітри і мене з книги Своєї, яку Ти написав!".

⁶¹⁸ Тора, Шмот, 32:14.

⁶¹⁹ Пророки, Єшаягу, 63:11. "І згадав народ Його стародавні дні Моше. Де Той, який підняв їх з моря разом з пастирем стада Його? Де Той, який вклав в нього дух святий?".

⁶²⁰ Тора, Шмот, 14:15.

⁶²¹ Тора, Шмот, 14:21, 22. "І розступилися води. І пішли сини Ізраелю всередині моря по суші, а води були їм стіною справа і зліва від них".

⁶²² Пророки, Єхезкель, 9:6.

191) І ще. Він попереджав їх кожен день, але не слухали його. І виконував всією душею те, про що сказано: "А якщо ти застеріг нечестивого"⁶²³. І завершується фраза словами: "А ти врятував душу свою". Звідси випливає: кожен, хто застерігає грішника, навіть якщо і не приймають від нього (застережень), він рятує себе, а цей грішник буде спостигнутий у гріху своєму. Питається: "До яких же пір він повинен застерігати його?". І відповідь: "Поки не роз'яснить йому".

192) Чому визнав за необхідне Творець покінчити з усіма польовими звірами, з усіма птаством небесним, разом з усіма грішниками? Якщо люди грішили, то тварини, птахи небесні й інші істоти чим згрішили? Про це сказано: "Бо спотворила всяка плоть шлях свій на землі", - всі спотворювали шляхи свої; залишали свій вид, відчуваючи потяг до інших видів.

193) Ці грішники світу викликали те ж саме у всіх істот, щоб ті відчували потяг не до своїх видів, заперечуючи саму дія творення змішанням видів один з одним і запереченням їхньої істинної форми. Саме вони призвели до того, що всі істоти спотворили свій шлях, як спотворювали і вони самі. Сказав Творець: "Ви хочете відкинути діяння рук Моїх? Я виконаю ваше бажання і знищу все суще, скоєне Мною на поверхні землі, оберну весь світ на воду, яким він був і спочатку - води в водах. Відтепер і далі Я створю інші створіння в світі, як личить".

І увійшов Ноах до ковчегу

194) "І увійшов Ноах та сини його..."⁶²⁴. Написано: "Якщо сховається людина в укритті, то хіба Я її не побачу? - сказав Творець"⁶²⁵. Наскільки ж люди безсердечні і сліпі, - адже не бачать і не відають величі Господаря свого, про якого сказано: "Адже і небо і земля сповнені Мною". Як хочуть люди сховатися від гріха свого і кажуть: "Хто бачить нас і хто знає нас?". І сказано: "І під покровом п'ятери вершать справи свої"⁶²⁶, - куди ви сховаєтеся від Нього?

195) Це подібно цареві, який збудував палац, а під ним він побудував підземні укріплені схрони. В один із днів придворні влаштували заколот, і він оточив їх своїм військом. Що вони зробили? Взяли і зникли всередині укріпленого підземелля. Сказав Цар: "Я побудував ці схрони - і від мене ви хочете сховатися в них?". Саме про це тут мовиться: "Якщо сховається людина в укритті, то хіба Я її не побачу? - сказав Творець". Я - той, хто збудував укріплені підземелля. Я створив світло і темряву. Як же ви зможете сховатися від Мене?

196) Коли людина згрішила перед Володарем своїм і продовжує (грішити), тримаючи це в таємниці, - тобто починає думати, що немає Того, хто бачить її, - тоді Творець здійснює над нею суд відкрито. А коли людина очищає себе, робить повернення, Творець хоче захвати її, щоб вона не буда видимою в день гніву Творця. Але людина, зрозуміло, повинна сховатися сама і не потрапляти на очі згубникові, коли той править в світі, щоб не помітив її, оскільки йому дозволено знищувати всіх, кого він бачить перед собою.

197) Над кожною людиною з "лихим оком", перебуває око згубника, і вона сама зветься згубником світу. І людина повинна остерігатися його, щоб той не наблизився до неї та не заподіяв їй шкоду. І заборонено їй наблизитися до нього відкрито, тобто відкритися його лихому оку. І якщо треба остерігатися людини з поганим оком, то вже тим більше - ангела смерті, і необхідно сховатися від нього в день гніву Творця.

198) Написано про Білама: "І розмова мужа прозорливого"⁶²⁷. І було в нього "лихе око". І куди б він не подивився, притягував до себе дух губителя. І тому хотів дивитися на Ізраель,

⁶²³ Пророки, Єзекель, 3:19. "А якщо ти застеріг нечестивого, а він не розкається в своєму злі, - він у гріху своєму помре, а ти врятував душу свою".

⁶²⁴ Тора, Берешит, 7:7. "І увійшов Ноах та сини його, і дружина його, й невістки його з ним до ковчегу перед водою потопу".

⁶²⁵ Пророки, Єрміягу, 23:24. "Якщо сховається людина в укритті, то хіба Я її не побачу? - сказав Творець, - адже і небо і земля сповнені Мною".

⁶²⁶ Пророки, Єшайягу, 29:15. "Горе тим, які ховають глибоко задуми свої від Творця, і під покровом п'ятери вершать справи свої, кажучи: "Хто бачить нас і хто знає нас?"".

⁶²⁷ Тора, Бемідбар, 24:15.

щоб покінчити з ним в будь-якому місці, куди б не подивився. "І підняв Білам очі свої"⁶²⁸, і одним оком дивився прямо, а інше опустив, щоб дивитися на Ізраель лихим оком.

Тому що парні органи, - очі, вуха і так далі, - походять від поєднання властивості суду та властивості милосердя, Малхут і Біни. Правий орган, в основі своїй, - від властивості милосердя, від Біни. А лівий орган - від властивості суду, від Малхут першого скорочення. Відомо також, що якщо людина удостоюється, то властивість суду схована й укрита, а властивість милосердя - розкрита і вершить все. А якщо не удостоюється, розкривається над ним властивість суду, і він втрачає все⁶²⁹.

Коли в світі множаться грішники, дається дозвіл згубникові розкрити властивість суду і покарати світ. Тому і праведник повинен боятися його. Адже в чому вся сила його, - властивість суду схована й укрита та не діє по відношенню до праведників, і тому губитель може розкрити властивість суду, що знаходиться в ньому, і покарати праведника разом із грішниками. І це сенс сказаного про Білама, що своїм лихим оком оголював приховану властивість суду, тобто ліве око - властивість суду. І коли він скасовував силу свого правого ока, в якому міститься властивість милосердя, то дивився на Ізраель своїм лівим оком, - тобто властивістю суду.

199) "І побачив він Ізраель, що розміщений за племенами своїми", і побачив, що Шхіна вкриває їх та перебуває над ними, і виправляється дванадцятьма колінами, що знаходяться під нею. І око Білама не владне над ними. Сказав: "Що я можу вдіяти з ними, адже вищий дух святості, Біна, перебуває над ними, прикриваючи їх своїми крилами". Як сказано: "Опустився він на коліна, приліг як лев - хто підніме його?"⁶³⁰. Це означає: хто підніме вищий дух святості, щоб той не переховував їх, і тоді б вони розкрилися, і моє око було би владним над ними? Адже вищий дух святості - це Біна, тобто властивість милосердя, яке прикривало та захищало Ізраель, щоб властивість суду не могла панувати над ними. І тому сказав Білам: "Хто підніме його?", - щоб не вкривало їх властивість милосердя, і лихе око його могло би покінчити з ними.

200) І тому Творець хотів укрити Ноаха, щоб укрити його від ока, яке видивляється, щоб дух нечистоти не міг панувати над ним і не знищив його. "І увійшов Ноах", - щоб сховатися від ока, "від вод потопу", - тому що води підганяли його до ковчега. Іншими словами, він бачив води потопу і боявся їх, і тому увійшов до ковчегу. Інша думка: побачив ангела смерті, що насувався з водами потопу, і тому увійшов до ковчегу.

201) І ховався в ковчезі (всі) дванадцять місяців року. Чому було дванадцять місяців? Дванадцять місяців тому, що таким є вирок грішникам у пеклі. Інша думка: щоб заповнити дванадцятьма ступенями як праведника Ноаха, так і інші ступені, які гідні були вийти з ковчегу. А для виправлення кожного ступеня необхідний один місяць, і тому затрималися на дванадцять місяців.

202) Бо шість місяців присуджують грішникам перебувати в водах пекла. А шість місяців - у вогні. Але ж тут, коли був потоп, їм тільки присудили перебувати в водах, - чому ж тоді присудили дванадцять місяців, адже досить було б шести місяців? Було винесено два вирокі - водами і вогнем. Засудили перебувати в водах, тому що води, які падали на них згори, були холодними як лід. І був вирок - покарати вогнем, тому що води, які виходять знизу, з безодні, були киплячими, як вогонь. І тому засудив їх суд на дванадцять місяців пекла - у водах і в вогні. Поки не винищили їх зі світу. А Ноах ховався в ковчезі і зник з його очей, і згубник не наближався до нього. А ковчег носило по хвилях, як сказано: "І понесли ковчег"⁶³¹.

⁶²⁸ Тора, Бемідбар, 24: 2. "І підняв Білам очі свої, і побачив він Ізраель, розміщений за племенами своїми, і зійшов на нього дух Всесильного".

⁶²⁹ Див. "Передмову книги Зогар", статтю "Дві точки", п.122.

⁶³⁰ Тора, Бемідбар, 24:9. "Опустився він на коліна, приліг як лев - хто підніме його? Всякий хто благословляє тебе - благословен, а всякий хто проклинає тебе - проклятий!".

⁶³¹ Тора, Берешит, 7:17. "І був потоп на землі сорок днів, і примножилися води, і понесли ковчег, і піднявся над землею".

203) Сорок днів вони відчували нестатки, як сказано: "І був потоп на землі сорок днів". А весь інший час, до дванадцяти місяців, вже були винищені зі світу. Горе цим грішникам, оскільки вони не відродяться в світі, щоб постати перед судом. Як сказано: "І були стерті вони"⁶³², тобто: "Ім'я їх стер назавжди"⁶³³. Тому що навіть для того, щоб постати на суді, вони не оживуть. Тобто, їх не буде навіть серед тих, хто буде оживе "на вічну ганьбу"⁶³⁴.

І понесли ковчег

204) "Піднімісь над небесами, Всесильний"⁶³⁵. Горе недостойних злочинців, які грішать і гнів свого Володаря кожен день, і гріхами своїми проганяють Шхіну з землі, і призводять до віддалення її від світу. Шхіна називається "Всесильний", і про неї сказано: "Піднімісь над небесами, Всесильний".

205) Сказано: "І понесли ковчег" - тобто витіснили його назовні. "Ковчег" - це Шхіна. "І піднявся над землею" означає, що Шхіна не перебувала в світі, а видалилася з нього. І коли пішла зі світу, нема кому доглядати за ним. І тоді суд панує над світом. І після того, як знищуються грішники в світі та видаляються з нього, Шхіна знову повертає місце свого перебування в світ.

206) Якщо знищені грішники, які перебували на землі Ізраеля під час руйнування Храму, чому Шхіна не повернулася потім на своє місце, як на початку? Тому що не залишилися в ній інші праведники світу, тобто ті, що залишилися після руйнування не залишилися на землі Ізраеля, а пішли в Єгипет. Однак всюди, куди йшли Ізраель у вигнання, опускалася Шхіна і встановлювала місце свого перебування поруч з ними. І якщо в чужій землі не розлучалася з ними Шхіна, - то, тим більше, якщо б Ізраель залишилися на землі Ізраеля, вона повернулася б до них після руйнування.

207) Отже з'ясувалося, що грішники світу усіма гріхами своїми виганяють Шхіну. І один з них - це спотворення шляху свого на землі. І тому не побачить лику Шхіни і не увійде до царських чертогів. Тому сказано про них: "І були стерті вони з землі", - тобто усунуті звідусіль.

208) В той час, коли Творець оживить мертвих, всіх тих мерців, які будуть перебувати поза святою землею, в інших чужих країнах, - Творець відродить їх в тілі, як личить. Бо одна кістка залишається у людини під землею, і кістка ця зробиться як закваска (основа), і на ній вибудує Творець все тіло.

209) І не дасть їм Творець душі, окрім як в землі Ізраеля, як сказано: "Ось Я відкриваю поховання ваші"⁶³⁶. Бо будуть переміщатися під землею і прийдуть на землю Ізраеля. А далі сказано: "І вкладу дух Мій у вас, - і оживете"⁶³⁷. Бо в землі Ізраеля отримають душі всі жителі світу, крім тих, які осквернилися та осквернили землю, - покоління потопу. Про них сказано: "І були стерті вони з землі". І не повстануть при воскресінні мертвих і не прийдуть на землю, щоб отримати душі. І хоча перші мудреці задавали це питання, і вважали інакше, сказавши, що повстануть при воскресінні мертвих, все ж це так, як ми сказали. Бо "були стерті" - означає, як сказано: "Будуть стерті з книги життя"⁶³⁸, - тобто не воскреснуть.

⁶³² Тора, Берешит, 7:23. "І стер все суще, що на поверхні землі: від людини до худоби і гада, і птаства небесного, - і були стерті вони з землі; і залишився тільки Ноах і те, що з ним у ковчезі".

⁶³³ Писання, Псалми, 9:6. "Обурилися Ти на народи, знищив злочинних, ім'я їхнє стер назавжди".

⁶³⁴ Писання, Даніель, 12:2. "І пробудяться багато з тих, що сплять у поросі земному: одні - для вічного життя, а інші - на наругу та на вічну ганьбу".

⁶³⁵ Писання, Псалми, 57: 6. "Підніміся над небесами, Всесильний! Над всією землею слава Твоя!".

⁶³⁶ Пророки, Єхезкель, 37:12. "Тому пророкуй і скажеш їм, що так сказав Господар мій, Творець: "Ось Я відкриваю поховання ваші, і підніму Я вас з поховань ваших, народ Мій, і приведу в землю Ізраелю".

⁶³⁷ Пророки, Єхезкель, 37:14. "І вкладу дух Мій у вас, - і оживете. І дам вам спокій на землі вашій, і дізнаєтеся, що Я, Творець, зробив і зроблю, - слово Творця".

⁶³⁸ Писання, Псалми, 69:29. "Будуть стерті з книги життя, і серед праведників не будуть записані".

210) Зрозуміло, що у покоління потопу немає частки в майбутньому світі, як сказано: "І були стерті вони з землі". Однак встануть, щоб постати в суді. І про них сказано: "І багато хто з тих, що сплять у поросі земному пробудяться"⁶³⁹.

І стер все суще

211) "І стер все суще". Писання включає тут всіх тих володарів, які правлять і розпоряджаються землею, тобто ангелів, які панують над народами землі, - і вони теж були винищені. Слова "все суще, що на поверхні землі" означають, що коли Творець вершить суд над мешканцями світу, Він усуває спочатку правителів, що панують над ними, а потім - мешканців світу, котрі сидять під крилами їхнього заступництва. Як сказано: "Покарає Творець воїнство небесне у височині"⁶⁴⁰, а потім "земних царів на землі".

212) Як же усуваються перед Ним ці правителі? Якщо смерть не притаманна їм, - як Він усуває їх? Він знищує їх вогнем, що спалює, як сказано: "Це Творець Бог твій іде перед тобою, немов вогонь, що пожирає!"⁶⁴¹. Сущє, що знаходиться над ними, тобто правителів нагорі, знищує вогнем, а тих, хто знаходився під ними, тобто людей, знищує водою. І тому сказано спочатку: "І стер все суще", а потім: "від людини до тварини". І залишився лише Ноах, тільки він, - тобто не залишилося в усьому світі нікого, крім Ноаха і тих, хто з ним у ковчезі.

І згадав Всесильний про Ноаха

213) "І згадав Всесильний про Ноаха ..." ⁶⁴². "Розумний бачить зло і ховається"⁶⁴³ - це сказано про Ноаха, який увійшов до ковчегу і сховався в ньому. І до ковчегу ввійшов, коли води підганяли його. І перш ніж увійти в ковчег, побачив ангела смерті, що йде між ними, і що охоплює їх. Коли побачив його, увійшов до ковчегу і сховався в ньому. Як сказано: "Розумний бачить зло і ховається". "Бачить зло", - тобто ангела смерті. "І ховається" від нього, як сказано: "Від вод потопу", - від ангела смерті, якого побачив у водах потопу.

214) Вираз "розумний бачить зло і ховається" означає, що коли смерть панує в світі, розумна людина сховається і не буде стояти зовні, і не опиниться перед руйнівником. Адже коли руйнівникові дано право, він знищує всіх тих, хто опиняється перед ним та відкрито проходить перед ним. І дурні проходили і були покарані за те, що пройшли перед ним і опинилися перед ним. "Пройшли", - значить переступили заповідь свого Владика, і були покарані. Ось і при Ноаху дурні пройшли і були покарані, - таким було його покоління.

215) Після того, як сховався в ковчезі і пробув там весь цей час, сказано: "І згадав Всесильний про Ноаха". Коли чинився суд, не сказано, що згадав про нього. А коли суд відбувся і грішники світу зникли, тоді сказано, що згадав про нього. Бо коли в світі панує суд, немає вищого злиття, і руйнівник править світом. Тому про хороше в цей час не згадують, оскільки "спогад" означає з'єднання (зівуг').

216) А коли пройшов суд і гнів заспокоївся, все повернулося на своє місце, і вище єднання (зівуг') повернулося на своє місце, і в світ сходить милосердя. І тому сказано тут: "І згадав Всесильний про Ноаха", бо з Ноахом перебуває "спогад", що означає поєднання (зівуг'). Адже сказано, що "Ноах чоловік праведний", і він являє собою престол для вищого з'єднання. І коли повернулося з'єднання (зівуг') на своє місце, тоді сказано: "І згадав Всесильний про Ноаха".

⁶³⁹ Писання, Даніель, 12:2.

⁶⁴⁰ Пророки, Єшаягу, 24:21. "І буде в той день: покарає Творець воїнство небесне у височині та царів земних на землі".

⁶⁴¹ Тора, Дварім, 9:3. "Знай же сьогодні, що це Творець Бог твій іде перед тобою, немов вогонь, який пожирає! Він знищить їх, і Він скине їх перед тобою, і ти виженеш їх, і знищиш їх скоро, як говорив тобі Творець".

⁶⁴² Тора, Берешит, 8:1. "І згадав Всесильний про Ноаха, і про всіх звірів, і про всю худобу, що з ним у ковчезі і навів Всесильний вітер на землю, і вгамувалася вода".

⁶⁴³ Писання, Притчі, 22:3. "Розумний бачить зло і ховається, а дурні переступають і караються".

217) Сказано: "Ти пануєш над гординою моря"⁶⁴⁴. Коли море здіймає хвилі, і безодні піднімаються та опускаються, Творець простягає нить милості з правої сторони і тягне назад хвилі його, і гнів його заспокоюється, і немає того, хто міг би досягнути його.

Пояснення. Коли Нуква отримує Хохму, вона називається морем. І якщо Нуква отримує тільки від лівої лінії, тобто наповнення Хохми без хасадім, тоді здіймаються хвилі моря, ніби бажаючи розкритися, - адже це натяк на те, що води Хохми піднімаються та розкриваються, і надаються для досягнення. Однак море не може отримати Хохму без хасадім, і тому хвилі опускаються знову, оскільки піднімаються, щоб розкритися і відразу ж опускаються, стаючи прихованими від досягнення через відсутність хасадім.

І тому то кажуть, що море бушує, тобто намагається підняти свої води з великою силою, і знову опускається з великою силою. І це може повторюватися безперервно, знову і знову. І це триває до тих пір, поки не прийде середня лінія та не притягне праву лінію, тобто Хесед (милосердя), і вдягне Хохму (мудрість) лівої лінії в хасадім правої лінії. І тоді хвилі повертаються на своє місце, і вщухає лютя моря. Бо Хохма і хасадім світять тоді разом у всіх своїх виправлення та бажаній досконалості⁶⁴⁵.

Тому сказано: "Коли море здіймає хвилі", - тобто коли Нуква, звана морем, отримує тільки від лівої лінії, море здіймає хвилі і бушує. "І безодні піднімаються і опускаються", - тобто піднімаються, щоб отримати Хохму, і відразу ж опускаються, тому що не можуть отримати через нестачу хасадім. "Творець простягає нить милості", - Творець, тобто серединний стовп, погоджує і притягує хасадім з правої лінії, і Хохма вдягається у хасадім, "і тягне назад хвилі його", - оскільки облачає їх в хасадім, "і гнів його заспокоюється", - тому що тепер мохін світять в ньому у досконалості. Однак в результаті облачання Хохми в хасадім зникають ГАР Хохми і світить лише ВАК Хохми⁶⁴⁶. Тому сказано про ГАР: "І немає того, хто міг би досягнути його", - тобто нема кому досягнути три верхні сфери (ГАР), які вкрилися в результаті облачання в хасадім.

218) Йона опустився в море, і зустрілася йому та сама риба, і проковтнула його. Як же відразу не відійшла від нього душа? Тому що Творець панує "над гординою моря", тобто над властивостями суду, що виходять від сили влади лівої лінії. І разом з тим Йона врятувався від них. Адже Творець, середня лінія, милосердя, панує "над гординою моря" за допомогою ниті милосердя, яку посилає з правої сторони та упокорює його. І тому він залишився живий в шлунку у риби і врятувався від неї.

219) "Гординя моря" - це нить лівої лінії, що піднімає вгору хвилі моря, і з її допомогою воно піднімається. Але якби не потрапила до нього нить милосердя справа, - не піднявся б ніколи. Адже коли нить лівої лінії опускається в море, і море захоплює її, пробуджуються хвилі його й ревуть, бажаючи поглинути здобич. Бо не можуть отримувати достачу Хохми і жити від неї через нестачу хасадім. І тому є голодними та ревуть про здобич, допоки Творець не повертає хвилі назад, - і повертаються на своє місце, коли Він притягує нить милосердя та облачає Хохму (мудрість) в хасадім (милосердя). І тоді Він несе хвилі моря назад. Тим самим виправляється Хохма і може світити у досконалості, - тому що море не може піднятися в Хохмі, що виходить від лівої лінії, поки не залучена нить Хеседу (милосердя), в яку вдягається Хохма (мудрість).

220) "Ти приборкуєш" хвилі моря. "Приборкуєш" - як "розбиваєш", тому що Він розбиває їх, повертаючи на своє місце, за допомогою ниті милосердя. Інше пояснення слова "приборкуєш (тешабхем וּפְרַשׁ)": підйом хвиль - це хвала їх (шивхам וּפְרַשׁ), оскільки піднімаються, бажаючи побачити у стремлінні своєму. Звідси впливає, що кожному, хто розраховує дивитися і знати, хоча й не може, - це вважається похвалою, і всі вихваляють його. Хохма називається "очі (ейнаїм)", а світіння Хохми називається "бачення". Підйом хвиль відбувається в силу світіння лівої лінії властивістю Хохми без хасадім, і тому вони не

⁶⁴⁴ Писання, Псалми, 89:10. "Ти пануєш над гординою моря; коли здіймаються хвилі, Ти їх втихомирюєш".

⁶⁴⁵ Див. вище, п.126, зі слів "І для того...".

⁶⁴⁶ Див. вище, п.101.

можуть бачити, тобто отримати Хохму. І хоча не можуть бачити, все одно це вважається їм похвалою, тому що вони хочуть побачити у стремлінні своєму.

221) Коли Ноах знаходився в ковчезі, він боявся, що Творець, може й не згадає про нього ніколи. І після того, як відбувся суд і були знищені грішники світу, - тоді сказано: "І згадав Всесильний про Ноаха".

222) В час, коли в світі панує суд, на благо самій людині аби її ім'я не згадувалося нагорі. Адже якби згадали її ім'я, то згадали б і гріхи її, і довелося б провести розслідування та судити її.

223) Ми можемо побачити це зі сказаного шунамітянкою. Це було в день свята Рош га-шана (Початок року), коли Творець судить світ, - сказав їй Еліша: "Чи не потрібно поговорити про тебе з царем?"⁶⁴⁷ Це - Творець, який називається тоді "Цар", "святий Цар", "Цар правосуддя". І сказала шунамітянка: "Серед свого народу я живу", тобто сказала тим самим: "Я не хочу, щоб мене особливо згадували і розглядали, але лише "серед свого народу". Бо за тим, хто всю свою голову вкладає в народ, не стежать, щоб судити його. Тому сказала вона: "Серед свого народу".

224) Коли в світі панував гнів, Ноах не був пом'янутий. Але коли закінчився суд, сказано: "І згадав Всесильний про Ноаха". Тепер пом'януте ім'я його. Ще одне пояснення. "І згадав Всесильний про Ноаха" - рівнозначно сказаному: "І згадав Я союз Мій"⁶⁴⁸, тобто він стає причиною вищого поєднання (зівугу)⁶⁴⁹.

І побудував Ноах жертвник Творцю

228)⁶⁵⁰ "І побудував Ноах жертвник Творцю"⁶⁵¹. "І побудував Ноах жертвник" - це той жертвник, на якому здійснював жертвопринесення Адам Рішон. Чому Ноах приніс жертву? Адже жертва покликана ні для чого іншого, як спокутувати сумніви серця. А Ноах - в чому згрішив? Однак Ноах сумнівався, сказавши: "Ось, Творець виніс вирок світу, щоб зруйнувати його. Він врятував мене, і може ця нагорода вичерпала всі мої заслуги, і не залишилося у мене більше заслуг в світі?". І відразу ж побудував Ноах жертвник Творцю.

229) Це той жертвник, на якому здійснював жертвопринесення Адам Рішон. Що ж означає "і побудував", - хіба не Адам Рішон побудував його? Справа в тому, що грішники світу призвели до того, що він не перебував на своєму місці, тобто на місці віддачі в ім'я святості. І оскільки прийшов Ноах, щоб принести на ньому жертву, сказано про нього: "І побудував", бо повернув його у місце віддачі в ім'я святості.

230) "І приніс жертви всеспалення". "Жертви всеспалення (олот л'лу)" написано без букви вав, яка вказує на множину, тому що він приніс тільки одну жертву. Сказано: "Це жертва, передається вогню (іше п'шх)"⁶⁵². Але ж жертва - чоловічого роду, а не жіночого, як сказано: "Нехай принесе він самця без вади"⁶⁵³. А раз так, чому написано "вогень (іше п'шх)" з буквою "гей л" в кінці, що вказує на жіночий рід? Хіба не повинно було стояти там слово "вогень (еш шх)" без букви "гей л" в кінці, що означало б чоловічий рід?

231) І хоча в жертву всеспалення приноситься самець, і приноситься на своє місце, - тобто Зеір Анпін, який є властивістю захар (чоловічою), - все ж Нуква не повинна через це відокремлюватися від Зеір Анпіна. Навпаки, це жертвопринесення було здійснене в Нукві,

⁶⁴⁷ Пророки, Мелахім 2, 4:13. "...Скажи їй, прошу:" Ось, ти так дбала про нас, - що зробити для тебе? "Чи не потрібно поговорити про тебе з Царем або начальником війська". Але вона сказала: "Серед свого народу я живу".

⁶⁴⁸ Тора, Шмот, 6:5, "І також почув Я теж стоїн синів Ізраїлю, яких єгиптяни поневолюють, і згадав Я союз Мій".

⁶⁴⁹ Див. вище, п.216.

⁶⁵⁰ Пункти 225-227 в даній редакції тексту не наводяться.

⁶⁵¹ Тора, Берешит, 8:20. "І побудував Ноах жертвник Творцю, і взяв від всякої чистої худоби і від всякої чистої птиці, і приніс жертви всеспалення на жертвнику".

⁶⁵² Тора, Ваїкра, 1:13. "А нутроці і гомілки виміє водою, і принесе священнослужитель все, і спалить на жертвнику; це жертва, що передається вогню, - пахоці, що приємні Творцеві".

⁶⁵³ Тора, Ваїкра, 1:3. "Якщо з великої худоби жертва його для всеспалення, то нехай принесе він самця без вади. До входу в намет одкровення нехай приведе його по своїй волі до Творця".

щоб з'єднати Зеір Анпін і Нукву одне з іншим, тому що завдяки жертвопринесенню Нуква піднімається до Зеір Анпіна, щоб з'єднатися разом.

232) Ноах повинен був принести жертву, оскільки Творець встановив його на місці захар, щоб він поєднався із ковчегом (тейв́а), жіночою властивістю, та увійшов в нього. І тому він приніс саме всеспалення, а не іншу жертву, - бо в дійсності не згрішив, але подумав, що закінчилися у нього всі заслуги⁶⁵⁴.

"Це жертва, що передається вогню (іше п̄ш̄х)". Аббревіатура цього слова - п̄ш̄х, що означає, що ліва лінія Зеір Анпіну, котра називається "вогнем (еш ш̄х)", об'єдналася із Нуквою, яка називається "гей п̄". Бо Нуква виходить від лівої сторони, що називається "вогень (еш)", і Нуква з вогнем злиті одна з одним, і тому називається в жіночому роді "вогень (іше п̄ш̄х)". Назва "вогень (іше п̄ш̄х)" вказує на зв'язок любові, коли ліва лінія, "вогень (еш ш̄х)" з'єднується з "гей п̄", щоб підняти її нагору, до Зеір Анпіна, та зв'язати їх воєдино. І тому мовить Писання: "Це жертва, що передається вогню (іше п̄ш̄х)", що вказує на зв'язок вогню та Нукви одного з одною.

І відчував Творець пахощі приємні

233) "І відчував Творець пахощі приємні"⁶⁵⁵. І сказано: "Жертва, що передається вогню, - пахощі приємні"⁶⁵⁶. Сказано: "І відчував Творець", і сказано: "Жертва, що передається вогню, - пахощі приємні". Вираз "жертва, що передається вогню" означає, що дим і вогень поєднані воєдино, адже немає диму без вогню, як сказано: "А гора Синай диміла вся тому, що зійшов на неї Творець у вогні"⁶⁵⁷.

234) Вогень виходить зсередини, і він слабкий, і коли зовні в чомусь іншому, менш слабкому, і вони підтримують один одного, то піднімається дим. Тому що вогень утримується в тому, що запалюється від нього. І у нас ознакою цього є ніс, через який проходить дим від вогню.

Пояснення. Закони називаються "вогень", як сказано: "Бо вогнем Творця судитися буде"⁶⁵⁸. Корінь цих законів бере свій початок у виході Біни з рош Аріх Анпін, в якому є світло Хохми. У ній відбувається зменшення Хохми, і вона залишається зі світлом хасадім, без Хохми. І в цьому зменшенні є три особливості, три види вогню.

1. "Еша дахья (ясний вогень)" - в ГАР Біни, тобто в вищих Аба ве-Імі. Оскільки зменшення світла Хохми в рош Аріх Анпіну їх абсолютно не торкається, адже вони зазвичай отримують не Хохму, а тільки хасадім. І навіть коли знаходяться в рош Аріх Анпіну, вони не отримують Хохму. Тому вони завжди у властивості ГАР і завжди перебувають у світлі хасадім. І зменшення Хохми розглядається в них як "ясний вогень", тому що вони залишаються у властивості ГАР навіть після того, як зменшується в них Хохма.

2. "Еша стам (простий вогень)" - в ЗАТ Біни, тобто в ІШСУТ. Оскільки вони є коренями ЗОН і потребують світіння Хохми для передачі в ЗОН. Тому весь той час, поки немає в них Хохми, вони розглядаються як властивість ВАК без рош. І тому вони не називаються ясним вогнем, оскільки їм бракує рош, а називаються простим вогнем, адже в них відсутня чистота, допоки не досягнуть світіння Хохми. Однак "простий вогень", що знаходиться в них, визначається як слабкий вогень, оскільки вони нечутливі до світіння Хохми, адже вони не мають потреби у світінні Хохми для самих себе, а тільки для ЗОН, - а для себе отримують

⁶⁵⁴ Див. вище, п.228.

⁶⁵⁵ Тора, Берешит, 8:21. "І відчував Творець пахощі приємні, і сказав Творець в серці своєму: "Не буду більше проклинати землю за людину, бо помисел серця людини є злим від молодості її, і не буду більше вражати все живе, як Я зробив".

⁶⁵⁶ Тора, Ваікра, 1:9. "А нутрощі і гомілки виміє водою, і принесе священнослужитель все, і спалить на жертovníку; це жертва, що передається вогню, - пахощі, що приємні Творцеві".

⁶⁵⁷ Тора, Шмот, 19:18.

⁶⁵⁸ Пророки, Ешаягу, 66:16. "Бо вогнем Творця судитися буде, і мечем Його – усіяка плоть, і багато вражених будуть Творцем".

тільки хасадім, бо теж є властивістю Біни. Таким чином, вогонь взагалі не може утримуватися в них. І тому вогонь в них визначається як слабкий вогонь, без підтримки.

3. "Вогонь і дим" - в ЗОН, тому що Зеір Анпін чутливий до цього вогню, тобто до зменшення Хохми, оскільки Зеір Анпін потребує світіння Хохми. Адже вся суть Зеір Анпіну - це хасадім зі світінням Хохми, і саме тому він стає третьою стадією⁶⁵⁹. І визначається, що цей вогонь зменшення Хохми через вихід Біни з рош, утримується в ньому (в Зеір Анпіні), адже у нього є маса та чутливість до вогню, і тому цей вогонь Біни охоплює Зеір Анпін, і з нього виходить дим.

І про це сказано: "Вогонь виходить з ІШСУТ, і він слабкий, тому що не може втриматися в ІШСУТ, оскільки вони зовсім нечутливі до світіння Хохми". Але вогонь утримується в іншій властивості, зовнішній, тобто в Зеір Анпіні, і там вогонь не такий слабкий, бо він (Зеір Анпін) чутливий до світіння Хохми. І вони з'єднуються один з одним, і тоді піднімається дим, - закони, що діють в Малхут Зеір Анпіну, звані димом, які проявляються внаслідок того, що вогонь утримується в Зеір Анпіні. У нас відмітною ознакою цього є ніс (хотем), через який проходить дим від вогню. Хотем - це Зеір Анпін. Озен, хотем і пе - це Біна, Зеір Анпін і Нуква. І коли вогонь досягає хотема (носа), який є чутливим і через який проходить дим від вогню, то суди стають подвійними, - вогонь від Біни та дим від Малхут. Тому в носі є дві ніздрі: від правої ніздрі походить пом'якшення вогню Біни, а від лівої - пом'якшення диму Малхут.

235) І тому сказано: "Покладають воскуріння перед Тобою"⁶⁶⁰, і цим димом пом'якшують закони, тобто вогонь і дим, що виходить з хотема (носа), оскільки воно повертає вогонь з властивості "хотем" на своє місце, в ІШСУТ, звідки він і вийшов. І хотем збирає пахощі воскуріння, і воно проникає до самих внутрішніх меж, поки всі вони не з'єднуються один з одним. І кожен повертається на своє місце, і всі вони наближаються до думки, тобто до Аріх Анпіна. І потім всі стають єдиним бажанням. І тоді це "пахощі приємні", що заспокоюють гнів і несуть радість.

Пояснення. Тут відбуваються два дії пробудженням знизу у вигляді кадіння пахощів:

1. Усі ступені з'єднуються один з одним, тобто кожен з них знову піднімає свої літери ЕЛЄ, що впали на нижній ступінь, аж до повного з'єднання. І букви ЕЛЄ Біни разом із ЗОН, що злилися з ними, піднімаються у Біну. А букви ЕЛЄ Аріх Анпіну разом із Біною, що злилася з ними, піднімаються і повертаються в рош Аріх Анпіну, і світить в них Хохма без хасадім. І наближаються до думки, завдяки чому скасовується вогонь цих законів в хотемі та в ІШСУТ, адже Біна ще до цього повернулася в рош Аріх Анпіну, а разом з нею - й інші ступені. І тому вщуає гнів.

2. Всі вони стають єдиним бажанням. Адже Хохма не може світити без хасадім, і тому відбувається потім зівуг' на екран Зеір Анпіну, тобто властивість "хотем". І виходить ступінь хасадім, і вдягається Хохма в хасадім. І потім всі стають єдиним бажанням, тому що завдяки цьому всі три лінії з'єдналися одна з одною, і це "пахощі приємні", що несуть радість. Оскільки тепер досконалість світить в усьому, бо хасадім сповнилися світінням Хохми, а Хохма - облаченням у хасадім.

236) Дим накопичувався і проникав, і стелився у вогні. А вогонь утримувався в димі. І обидва вони проникали до самих внутрішніх меж, поки не зати́х гнів. Це перша дія, що вчинена силою Біни, яка повернулася в рош Аріх Анпіну.

А потім, коли всі з'єдналися один в одному, і гнів ущух, відбувається нове злиття. І тоді приходить відчуття радості, і єдиний зв'язок всіх трьох ліній, і це називається пахощами, тобто другою дією.

І це почуття радості від хасадім, і радіння усього від Хохми, - все це, як одне ціле. Тому, що хасадім сповнилися світінням Хохми, а Хохма - облаченням хасадім. І це світіння

⁶⁵⁹ Див. Вступ до науки Кабала, п.5.

⁶⁶⁰ Тора, Дварім, 33:10. "Вчать законам Твоїм Якова і вченню Твоєму Ізраель; покладають воскуріння перед Тобою і веспалення на жертвник Твій".

світильників, що отримується від лівої сторони, і світло лику від правої. І тому сказано: "І відчував Творець пахощі приємні", - подібно тому, хто нюхає, який вбирає все у себе.

238)⁶⁶¹ Сказано: "О, нехай він цілує мене поцілунками уст своїх!"⁶⁶². Це вищий потяг, коли бажання проходить через пе (уста), а не через хотем (ніс), у момент виходу вогню. Адже коли уста з'єднуються з тим, кого цілуєш, виходить вогонь - у бажанні, в світлі лику, в радості всього, в радості злиття. І світло, що проходить через пе (уста), є властивістю ясне повітря (авіра дахья) і світлом хасадім. І це світло, що виходить від вищих Аба ве-Іми, званий "ясний вогонь", і це все властивість ГАР, наявна в світах. І оскільки це світло хасадім від Аба ве-Іми, там немає ніякого приєднання кліпот, бо він є властивістю "ясний вогонь (Еша дахья)".

239) Тому сказано: "Бо пестощі твої кращі за вино!"⁶⁶³ - тобто за вино, яке радує, від нього і лице сяє, і очі сміються, і воно приваблює та зближує; а не вино п'янке, що породжує розбрат і гнів, і воно затьмарює лик, і очі загоряються від вина розбрату.

Пояснення. Світіння лівої лінії називається вином, і це світіння Хохми, що виходить з точки шурук. І все її виправлення здійснюється за допомогою середньої лінії, що з'єднує праву й ліву одну з одною, та підтримує світіння обох так, що ліва світить знизу нагору, а права - також і згори вниз. І завдяки цьому виправленню, світіння Хохма відчувається як вино радує. Але якщо це світіння Хохма притягується зверху вниз, то права і ліва лінії відокремлюються одна від одної, і Хохма притягається без хасадім і не може світити, і всі суди виходять від неї. І називається воно вином п'янким, оскільки все це приходить до них через притягнення світіння Хохма понад бажаної міри, коли притягається воно зверху вниз.

240) І оскільки це вино хороше, коли і лице сяє, і очі радіють, і приходить тяга до любові, вони кожен день здійснюють узливання його на жертвовник. В такій мірі, що того, хто п'є його, воно радує та приносить йому задоволення. Як сказано: "І узливання вина до нього - чверть іну"⁶⁶⁴. І тому сказано: "Бо пестощі твої кращі за вино!", - те вино, яке пробуджує любов і тягу.

241) І саме так, як це (відбувається) внизу, так само пробуджується любов нагорі. Два світильника: коли гасне світло світильника, який нагорі, то димом, що піднімається від нижнього, запалюється світильник нагорі. Біна і Малхут - це два світильники, вищий та нижній. І при поверненні Біни в рош Аріх Анпіну, де є у неї Хохма без хасадім, вона повністю згасає. Оскільки навіть світло Хохми, що знаходиться там, вона отримати не може, бо неможливо отримати Хохму без облачення хасадім.

Але, за допомогою зівугу, здійснюваного потім на екран де-ЗОН, який виводить ступінь світла хасадім, встановлюється відповідність між правою та лівою лініями, і Хохма вдягається у хасадім, і тоді спалахує Біна і світить. І це екран Нукви Зеір Анпіну. І тоді Біна, вищий світильник, який згаснув при поверненні в рош Аріх Анпіну, знову запалюється завдяки нижньому світильнику - Нукві Зеір Анпіну.

Вищий світ, Біна, залежить він нижнього, Нукви, оскільки Біна, яка згасла, знову спалахує завдяки Нукві. А нижній світ, Нуква, залежить від вищого, Біни, тому що всієї міри світіння, яку Нуква викликала в Біні, удостоїлася і Нуква. З часу руйнування Храму немає благословень ні нагорі, в Біні, ані внизу, в Нукві, і це показує їхню залежність одної від іншої.

Храм - це Нуква. І оскільки вона зруйнована, і не піднімає свій екран в Біну, щоб з'єднати праву і ліву лінії в собі, то і Біна залишається без світла, бо не загоряється від неї. І, тим більше, - без світла Нуква, адже їй нема від кого отримувати. І тоді немає світла ні в Біні, ані в Малхут.

242) Немає благословень, але є прокляття. Оскільки живлення усього виходить від цього стану, - запалювання вищого світильника димом нижнього світильника. Адже Ізраель не перебувають на своїй землі, і не вчинюють необхідної роботи по запаленню світильників,

⁶⁶¹ Пункт 237 в даній редакції тексту не наводиться.

⁶⁶² Писання, Пісня пісень, 1:2.

⁶⁶³ Писання, Пісня пісень, 1:3.

⁶⁶⁴ Тора, Ваікра, 23:13. "І з ним хлібний дар: дві десятих частини ейфи тонкого пшеничного борошна, змішаного з елеем, у вогнепалиму жертву для Господа, у пахощі приємні; узливання вина до нього - чверть іну".

тобто по запаленню вищого нижнім, і по притягненню в світі благословень. І тому немає благословень ні нагорі, ані внизу, і світ не приходить до гідного існування.

243) "Не буду більше проклинати"⁶⁶⁵. Хіба може Творець каятися? Весь той час, поки вищий вогонь Біни все сильніше розгоряється, є дим, - суд, що діє внизу, суд Нукви, який підсилює гнів і знищує все. Адже коли виходить вогонь з Біни, він не припиняється, доки не завершиться суд Нукви, дим. А коли суд внизу, дим не підсилюється ще більше під впливом суду звисі, вогню, - той вершить суд і припиняє його, не завершуючи знищенням. І про це мовиться: "Не буду більше", що означає: "Не буду більше" додавати вогню для посилення суду внизу, тобто диму.

Пояснення сказаного. Відомо, що через порушення заборони Древа пізнання, впали світи, а добро і зло перемішалися між собою. І неможливо було відрізнити добро від зла. Тому перше виправлення - виявлення зла. А потім - відділення його від добра. Це і є те прокляття, яким Творець прокляв землю внаслідок порушення заборони Древа пізнання. Це прокляття лежить на землі і повільно-повільно розкриває зло, поки не наводить потоп на землю. І тоді завершується розкриття зла. Тому після потопу, коли зло вже відкрилося в необхідній мірі, Ноах приніс жертву і цим відділив зло від добра.

Нам вже відомо, що суди Малхут, тобто землі, називаються "дим". Завдяки сходженню вогню з Біни у ЗОН розкриваються суди Нукви, звані димом. І прокляття полягає в тому, що Творець прокляв землю за людину. А щоб виправити гріх Древа пізнання, Творець здобуває додатковий вогонь з Біни, виявляючи дим, що йде від землі, від Малхут, повільно-повільно, і завершується суд наведенням потопу. Тоді розкривається зло, яке перемішалось з добром, і стає можливим відокремити його від добра.

І тому після потопу сказано: "Не буду більше", - оскільки тепер вже завершилося розкриття зла, і у Нього вже немає необхідності додавати вогню для виявлення суду, адже зло вже відкрилося в достатній мірі. Але невже Творець робить це для того, щоб обрушити відплату на грішників? І тому вислів закінчується фразою: "Тому, що думка серця людини є злою від молодості її", тобто нема чого Творцеві гніватися на неї. А всі покарання Творця - усього лише виправлення. І оскільки виправлення, яке вимагало потопу, вже завершилося, то сказав: "Не буду більше".

244) Сказано: "Проклята земля за тебе"⁶⁶⁶, - бо в той час, коли проклята земля за прогріхи Адама Рішона, наданий дозвіл змію зла панувати над нею. І він (змій) - губитель світу. І таким чином, повільно-повільно розкривається це зло, доки він не наводить потоп. І він знищує всіх, хто живе в світі, цим потопом, і тоді розкривається зло в достатній мірі, коли можна відокремити його. З того дня, як Ноах приніс жертву, яку відчував Творець, відокремивши цим зло від добра, дано дозвіл землі вийти з-під влади змія та позбутися нечистоти, оскільки зло відокремлене від неї.

І тому Ізраель приносять жертви Творцеві, щоб освятити лик землі - Малхут. Тобто, Ноах не завершив ще цього виправлення, і тому Ізраель ще змушені приносити жертви. І це виправлення покладалося на них до стояння на горі Синай. І тоді зло було остаточно відокремлене від землі, бо припинилася скверна і стали вільними від ангела смерті.

245) Творець зменшив місяць, Нукву, ще до прогріху Адама і влади змія. Але внаслідок гріха Адама, вона теж була проклята, щоб проклясти світ, який одержує від неї. У той день, коли Ноах приніс жертву, звільнилася лише земля, Нуква, від цього прокляття, але місяць ще знаходиться у зменшеному стані. Крім того часу, коли в світі знаходиться жертва, а Ізраель селяться на землі своїй, коли виправляється стан зменшення місяця, у дні Шломо. І завдяки жертві Ноаха наданий дозвіл землі звільнитися з-під влади змія. Однак скасувалося тільки прокляття, а влада змія залишилася, і тому Ізраель повинні приносити жертви в Храмі.

⁶⁶⁵ Тора, Берешит, 8:21. "І відчував Творець пахощі, і сказав Творець в серці Своїму: "Не буду більше проклинати землю за людину, тому що думка серця людини є злою від юності її, і не буду більше вражати все, що живе, як Я вчинив".

⁶⁶⁶ Тора, Берешит, 3:17. "Проклята земля через тебе, в злигоднях будеш їсти від неї всі дні життя свого".

246) В майбутньому Творець видалить дух нечистоти зі світу, як сказано: "І дух нечистоти видалю з країни"⁶⁶⁷. І сказано: "Знищить Він смерть навіки"⁶⁶⁸.

247) В майбутньому Творець освітить місяць, і виведе її з мороку, який вона відчула в силу влади цього змія зла, як сказано: "І буде світло місяця, як світло сонця, і світло сонця стане семиразовим, як світло семи днів"⁶⁶⁹. Запитується, що це за світло "семи днів"? І відповідь: це те саме світло, яке було приховане Творцем в дії початку творіння⁶⁷⁰.

І благословив Всесильний Ноаха

248) "Благословення Творця збагачує"⁶⁷¹. Благословення Творця - це Шхіна, яка призначена для благословень світу, і від неї виходять благословення всьому.

249) "І сказав Творець Ноаху:" Зайди з усім сімейством твоїм в ковчег"⁶⁷². В описанні входу до ковчегу сказано: "І сказав Творець (АВАЯ)", - тобто Зеїр Анпін. А в описанні виходу сказано: "І сказав Всесильний (Елокім)", - тобто Нуква Зеїр Анпіну. І говорилося вище, що господар, тобто Зеїр Анпін, дав Ноаху дозвіл увійти. А потім каже йому дружина, Нуква Зеїр Анпіну - вийти. Спершу він увійшов з дозволу чоловіка - Зеїр Анпіна, а в кінці він вийшов з дозволу дружини - Нукви Зеїр Анпіну. Звідси випливає, що господар впускає гостя в дім, а дружина виводить його. "І сказав Всесильний (Елокім) Ноаху так: "Вийди з ковчегу, ти і твоя дружина"⁶⁷³, тому що був в її руках дозвіл вивести гостя, але не впустити його.

Необхідно зрозуміти суть цих речей. Чому тут використовується порівняння з гостем і господарями заїзного двору? Якщо людина перебуває в усій досконалості, вона називається такою, що сидить у домі. Під словом "дім" мається на увазі Нуква Зеїр Анпіну, яка світить у властивості мохін де-ГАР, як сказано: "Мудрістю влаштовується дім"⁶⁷⁴. І тому ті, хто отримує від неї, називаються сидячими в домі. Однак, коли людині потрібні виправлення, оскільки вона не перебуває в досконалості, їй потрібно остерігатися, щоби не приєдналися до нього зовнішні з метою спокусити його. І тому вона змушена вийти з дому, тому що не можна їй отримувати ці піднесені мохін через страх перед тим, що зовнішні будуть підживлюватися від неї. І вона зобов'язана вийти на шлях Творця, щоб отримати потрібні їй виправлення. І дозволено людині в цей час отримувати мохін від з'єднання Зеїр Анпіна і Леї, оскільки вони представляють собою світло хасадім, що приховані від Хохми, і у зовнішніх немає ніякого підживлення від них.

І ці мохін називаються заїзним двором, оскільки призначені для подорожніх. І тому, хоча Ноах і був "праведним й непорочним"⁶⁷⁵, все одно він уподібнює його гостю-подорожньому, оскільки під час потопу, коли було дано дозвіл руйнівникові, він теж мав потребу в захисті від нього⁶⁷⁶. І тому не можна йому було отримувати мохін від властивості "дім", але лише від властивості "заїзний двір", що захищена від зовнішніх, як і в прикладі з подорожніми. І ці мохін властивості "заїжджий двір" відносяться до Зеїр Анпіна, який називається Творець (АВАЯ), оскільки вони притягуються від властивості ХАГАТ, тобто від Зеїр Анпіна.

⁶⁶⁷ Пророки, Зехарія, 13: 2. "І буде в день той - слово Повелителя воїнств: винищу імена ідолів з країни, і не будуть вони більше згадані, а також лжепророків, і дух нечистоти видалю з країни.

⁶⁶⁸ Пророки, Єшаягу, 25:8.

⁶⁶⁹ Пророки, Єшаягу, 30:26. "І буде світло місяця, як світло сонця, і світло сонця стане семиразовим, як семи днів, у день, коли Творець зцілить народ свій".

⁶⁷⁰ Див. Зогар, главу Берешит, частина 1, статтю "Приховане світло", п.351.

⁶⁷¹ Писання, Притчі, 10:22. "Благословення Творця збагачує, і не буде більше з ним горя".

⁶⁷² Тора, Берешит, 7:1. "І сказав Творець Ноаху: "Зайди з усім сімейством твоїм в ковчег, бо Я побачив тебе праведним переді Мною у цьому поколінні".

⁶⁷³ Тора, Берешит, 8:15-16. "І сказав Всесильний Ноаху так: "Вийди з ковчегу, ти і твоя дружина, і твої сини і дружини твоїх синів з тобою".

⁶⁷⁴ Писання, Притчі, 24:3. "Мудрістю влаштовується дім".

⁶⁷⁵ Тора, Берешит, 6:9. "Ось родовід Ноаха. Ноах муж праведний, непорочний він був в поколіннях своїх, перед Всесильним ходив Ноах".

⁶⁷⁶ Див. вище, п.176.

Однак мохін властивості "дім" відносяться тільки до Нукви, яка називається Всесильний (Елокім), оскільки мохін Хохми не розкриті на жодному одному ступені в світі Ацилут, але тільки в Нукві. І тепер зрозуміло, чому при його вході в ковчег згадане ім'я АВАЯ, а при виході - ім'я Елокім. Адже ковчег - як заїзний двір, і тому було сказано йому: "Зайди ти сам та увесь твій дім до ковчегу". Тобто, властивість "дім (לֵבַי)", в якому прямий порядок букв, стане властивістю "ковчег (הַתִּיבָה)", в якому зворотний порядок букв⁶⁷⁷, і це властивість мохін заїзного двору, що відносяться до Зеір Анпіна, званого Творець (АВАЯ). І тому сказано: "Творець".

Це означає, що господар, Зеір Анпін, вводить гостя в "заїзний двір", бо від нього виходять мохін. Однак потрібно вивести його з ковчегу та повернути в дім, в мохін де-ГАР, які у володінні лише Нукви. І тому Нуква, звана Елокім, повинна вивести його, тобто дати йому мохін властивості "дім". І тому назване ім'я Елокім при виведенні, як сказано: "І сказав Всесильний (Елокім) Ноаху: "Вийди з ковчегу". І так само при виведенні гостя із заїзного двору в дім.

І не слід питати про те, що є багато проміжних ступенів, які теж можна отримати від Зеір Анпіну, оскільки мова йде про того, хто вже досягнув мохін властивості "дім", як Ноах, але вийшов з нього до "заїзного двору" з якоїсь причини. І тому, звичайно ж, як тільки зникла причина, і він вийшов із "заїзного двору", - відразу ж повертається в дім. І це залежить від дозволу однієї лише Нукви.

250) Коли вийшов з ковчегу, він підніс їй дари, тобто приніс жертву, оскільки вона знаходиться в домі, і дім в її руках. Іншими словами, мохін властивості "дім" знаходяться в руках однієї лише Нукви. І ті дари, які він дав їй, призначені для того, щоб викликати до неї любов чоловіка. Звідси ми бачимо, що правила пристойності зобов'язують гостя дати подарунки власниці заїзного двору під час його відходу. І тому, після того як дав їй подарунки, щоб викликати до неї любов чоловіка, вона благословила його, як сказано: "І благословив Всесильний (Елокім) Ноаха"⁶⁷⁸. І тому сказано: "Благословення Творця збагачує"⁶⁷⁹, оскільки благословення Творця - це Шхіна, яка призначена для благословень світу⁶⁸⁰.

251) "І не буде більше з ним горя". У цьому сенс слів: "В злигоднях будеш їсти від неї". Горе - це горе і гнів, без привітності. І це - коли покривається мороком місяць, і немає благословень. "У прикrostі" - сторона іншого духу, властивого кліпот, який позбавляє світ благословень, змушуючи людей грішити. І про це сказано: "Не буде більше з ним горя". І в цьому зміст слів: "Не буду більше проклинати землю". Бо "горе" означає приєднання ситри ахра (іншої сторони), що несе прокляття світу. Таким чином, коли "не буде більше з ним горя", "не буде більше проклинати", бо це одне й теж.

І боязнь і страх

252) "І боязнь і страх перед вами буде на всякому звірі землі"⁶⁸¹, тобто відтепер і далі будете ви схожі на людей, і цього боятимуться звірі польові, - адже раніше цього, з часу порушення заборони Древа пізнання, ви не були схожі на людей. Спочатку сказано: "За образом Всесильного створив Він людину"⁶⁸², і сказано: "За подобою Всесильного створив

⁶⁷⁷ Див. п.178.

⁶⁷⁸ Тора, Берешит, 9:1. "І благословив Всесильний Ноаха і синів його, і сказав їм: "Плодіться і розмножуйтеся та наповнюйте землю".

⁶⁷⁹ Писання, Притчі, 10:22. "Благословення Творця збагачує. І не буде більше з ним горя".

⁶⁸⁰ Див. вище, п.248.

⁶⁸¹ Тора, Берешит, 9:2. "І боязнь і страх перед вами буде на всякому звірі землі і на будь-якому птаці небесному, на всім, що рухається на землі, і на всіх рибах морських; у ваші руки передані вони".

⁶⁸² Тора, Берешит, 9:6." Хто пролле кров людини, того кров проллється людиною, бо за образом Всесильного створив Він людину".

Він її⁶⁸³. І тому будуть боятися їх звірі польові. І через їхній гріх була втрачена схожість із вищою формою, і тепер вони самі стали боятися звірів польових.

253) Спочатку всі створіння світу піднімали очі та бачили наявну в людях вищу форму святості, та лякалися й тремтіли перед нею. А коли прогрішили, змінилася ця форма в очах створінь на іншу форму. І оскільки вона змінилася, то люди вже самі лякаються і бояться всіх інших істот.

254) Всі ті люди, які не згрішили перед Господом своїм і не переступали заповідей Тори, сьайво їхньої форми не відрізняється від виду вищої форми, тобто від образу Творця. І всі істоти в світі лякаються і тремтять перед Ним. Але коли люди порушують речення Тори, змінюється форма їхня, і всі вони лякаються та бояться інших істот, оскільки змінилася вища форма і залишила їх. І тоді володарюють над ними звірі польові, адже не бачать в них цієї вищої форми як личить.

255) Тому, коли вийшли з ковчегу, оскільки світ знову став таким, як спочатку, благословив Він їх цим благословенням, і дав їм владу над усіма тваринами і навіть над морською рибою, як сказано: "На всіх рибках морських, у ваші руки передані вони". "У ваші руки передані" - до цього. Оскільки, коли створив Творець світ, він усе віддав до їхньої влади, про що сказано: "І володарюйте над рибою морською і над птахом небесним... і над усякою твариною що повзає по землі"⁶⁸⁴. Адже передані вони до вашої влади ще з дня, коли створений Адам Рішон.

Внутрішній сенс сказаного. Людина - остання у творінні. І відомо, що будь-яка найпростіша істота створена раніше за неї. Таким чином, людина за своїми властивостями грубіша за всіх істот у світі. Відомо також, що будь-який екран - чим він товстіший, тим вище рівень зівугу, що приймається ним. І тому людина отримала більш високий рівень світла, ніж всі істоти світу, званий "образ Творця". І тому напав страх перед нею на всі істоти світу, бо маленькій істоті властиве підкорятися тому, хто більше за неї, і боятися його.

Але коли людина порушила заборону Древа пізнання і втратила весь свій рівень світла, вона стала самою грубою з усіх створінь, порожньою, без світла. І відкрилося їй, що вона сама ница з усіх створінь світу, а тому правила змінилися, і людина стала боятися всіх створінь.

І тому сказали мудреці: "Коли грішить людина, то кажуть їй, що комар був створений до тебе"⁶⁸⁵. Але якщо б вона не грішила і зберегла екран на свої грубі бажання, то обернула б свої бажання на достойності, оскільки досягла би більш високого ступеня світла. Але коли вона грішить і втрачає ступінь світла, залишаючись із порожнім величезним бажанням, це стає її приниженням. І тоді комар вище від нього за достойністю, - адже він створений раніше і є більш чистим.

256) "І благословив Всесильний Ноаха". Сказано: "Давиду. Вчення. Щасливий той, чий злочин прощений і чий гріх закритий"⁶⁸⁶. Десятьма видами вихвалень він оспівав Творця. І один з них - вчення, що вказує на осягнення Хохми. І це один з десяти ступенів: диригування (ніцу), мелодія (нігун), вчення (маскіль), вислів (міхтам), наспів (мізмор), пісня (шир), вихвалання (ашрей), молитва (тфіла), подяка (одаа), хвала (алелуя). І з них Давид склав книгу псалмів. І Давид виправив себе перш ніж спустився до нього цей ступінь. Як ми вже вивчали різницю між сказаним: "Давиду псалом" або "псалом Давида"⁶⁸⁷.

257) "Щасливий той, чий злочин прощений". Це означає, що в час, коли Творець зважає провини та заслуги людей на вагах, коли піднімається чаша сторони провин, а інше, тобто

⁶⁸³ Тора, Берешит, 5:1. "Ось родовід Адама: у день створення Всесильним людини за подобою Всесильного Він створив його".

⁶⁸⁴ Тора, Берешит, 1:28. "І благословив їх Всесильний, і сказав їм Всесильний: "Плодіться й розмножуйтеся, та наповнюйте землю, і скоряйте її, та володарюйте над рибою морською і над птахом небесним, і над усякою твариною що повзає по землі".

⁶⁸⁵ Вавилонський Талмуд, трактат Сангедрін, арк. 38:1.

⁶⁸⁶ Писання, Псалми, 32:1. "Щасливий той, чий злочин прощений і чий гріх закритий".

⁶⁸⁷ Див. вище, п.168.

заслуги, що знаходяться на іншій чаші, переважають і тягнуть вниз, це означає "злочин прощений". Адже чаша, що несе злочини, піднімається вгору тому, що у людини більше заслуг, ніж провин.

Права лінія - це чаша заслуг. А ліва лінія - це чаша провин, бо тільки від неї виходять всі суди. І середня лінія, що узгоджує ці дві шальки терезів, притягує світло правої згори униз, а світло лівої - знизу нагору. І це узгодження називається "прощенням злочину". І оскільки вона піднімає світіння лівої лінії, щоб вона не світила згори вниз, - вона анулює всі порушення та злочини, тому що в світінні знизу нагору немає під'єднання судів.

258) Сказано: "Чий гріх закритий". Це означає, що коли суд панує в світі, він буде "закритий", аби згубник не був владним над ним. Як це було з Ноахом, коли укритий його Творець під час потопу, який Адам Рішон накликав на світ порушенням заборони Древа пізнання. І тому не бачив його губитель, - іншими словами, не було в нього ніякої зачіпки, щоб покарати його. І оскільки Адам накликав цей гріх на світ, інші створіння панують, та людина боїться їх, і світ не отримав свого виправлення. І тому, коли вийшов Ноах з ковчега, благословив його Творець, про що сказано: "І благословив Всесильний Ноаха" ... "і боязнь і страх перед вами буде на всякому звірі землі". Тобто повернулися до того ж стану, в якому знаходився Адам Рішон до порушення заборони Древа пізнання, коли всі створіння боялися його.

259) "А ви плодіться та розмножуйтеся"⁶⁸⁸. У цих благословення не згадуються жінки, а сказано лише, що благословив "Ноаха і синів його". Але Писання тут нічого не говорить про жінок. "А ви" - написано з додатковою "вав" (відповідає "а"), і вона включає всіх разом, як чоловіків, так і жінок. Тому що ця "вав" в поєднанні слів "а ви" включає також і жінок. І також сказано: "Ноаха (ет Ноах)" - слово "ет", яке зайве тут, вказує на нукву і потрібно для того, щоб включити і дружину Ноаха. "І синів Його (ет банав)" - тут слово "ет" включає також їхніх дружин.

260) І тому написано: "А ви плодіться та розмножуйтеся", щоб породити покоління. Таким чином, жінки теж отримали благословення: відтепер і далі "розповсюджуйтеся по землі". Тут передав їм Творець сім заповідей Тори, їм і всім, хто прийшов за ними, аж до стояння біля гори Синай, де вручив Ізраель всі заповіді Тори разом.

Райдугу Мою помістив Я в хмарі

261) І сказав Творець Ноаху: "Райдугу Свою помістив Я в хмарі"⁶⁸⁹. "Помістив Я" - вказує, що помістив ще раніше. Пояснення. "Райдуга" - це наріжний камінь. А наріжний камінь був закладений ще до створення світу, адже на ньому базується світ, і тому сказано: "Помістив Я", в минулому часі, оскільки Він здавна заклав його. Сказано: "А над небозводом, що знаходиться над ними - образ престолу, подібний до каменя сапфіру"⁶⁹⁰. Про те, що знаходиться над цим, сказано: "І чув я, коли вони йшли, шум крил їхніх"⁶⁹¹. Це - чотири найбільших вищих святих створіння, на яких стоїть цей небозвід. Крила їхні з'єднуються, вкриваючи їхні тулуби. Небозвід - закінчення другого скорочення, зване "парса"⁶⁹². Цей небозвід стоїть на чотирьох великих створіннях, і це Хесед-Г'вур-Тіферет-Малхут.

262) І в час, коли вони простягали свої крила, чути звук їхніх крил, всіх разом, котрі співають пісню. І сказано: "Наче голос Всемогутнього», який не вщухає навіки. Як сказано:

⁶⁸⁸ Тора, Берешит, 9:7. "А ви плодіться і розмножуйтеся, роїться на землі та розмножуйтеся на ній".

⁶⁸⁹ Тора, Берешит, 9:13. "Райдугу Мою помістив Я в хмарі, і буде вона знаком союзу між мною і землею".

⁶⁹⁰ Пророки, Єхезкель, 1:26. "А над небозводом, що знаходиться над ними - образ престолу, подібний до каменю сапфіра, і над образом цього престолу - образ, подібний до людини на ньому зверху".

⁶⁹¹ Пророки, Єхезкель, 1:24. "І чув я, коли вони йшли, шум їхніх крил, подібний до шуму багатьох вод, немов голос Всемогутнього, рев, як голос табору, а весь коли вони зупинялися, опускали крила свої".

⁶⁹² Див. Вступ до науки Кабала, п.67.

"Щоб оспівувала про славу Твою (душа моя) і не замовкала!"⁶⁹³. І сказано: "Дав знати Творець про допомогу Свою, на очах народів явив справедливість Свою"⁶⁹⁴.

263) "Рев, що подібний до голосу стану", - тобто подібний до голосу стану святості, коли з'єднуються всі вищі воїнства нагорі. І кажуть вони: "Свят, свят, свят Повелитель воїнств, повниться вся земля славою Його"⁶⁹⁵. Звертаються на південь, кажуть: "Свят". Звертаються на північ, кажуть: "Свят". Звертаються на схід, кажуть: "Свят". Звертаються на захід, кажуть: "Благословен".

Пояснення сказаного. У сказаному з'ясовується два види голосу, на яких тримається небо. Встановлення другого скорочення в Малхут називається "небозвід", і він стоїть на цих створіннях. І з цієї причини дві точки, що є в Малхут, включені до тулубу цих створінь, та звуться "міфтеха (ключ)" і "манула (замок)"⁶⁹⁶. І тому є в них два види голоси.

1. Голос, який пом'якшений Біною, коли точка манули прихована і повністю зникла, і лише точка міфтехи розкрита в них. І тому "крила їхні з'єднуються, вкриваючи їхні тулуби", - тобто прикриваючи суд, який включений до їхніх тіл у властивості манули в них. І тоді про їхні голоси сказано: "Рев, що подібний до голосу стану". І тоді розповсюджуються в них ці мохін, і вони тричі вимовляють "свят" у вигляді трьох ліній, званих південь-північ-схід⁶⁹⁷. А захід, Малхут, набуває три цих святості, а про її власну якість сказано: "Благословенна слава Творця з місця Його"⁶⁹⁸. І чотири цих властивості світять в цих створіннях, як сказано: "І створіння ці рухалися"⁶⁹⁹;

2. Коли крила їхні розправлені і не прикривають тіл, чути голос суду, включений до їхніх тіл та крил. І голос цей не пом'якшується Біною через суд, який чутний в ньому. Тому в ньому діє інший вид пом'якшення. У властивості цього суду встановлюється екран де-хірік, на який виходить середня лінія, що погоджує між двома лініями⁷⁰⁰. А до тих пір, поки не відбувся зівуґ на цей екран, є розлад між лініями, і не світять вони. Таким чином, все світіння ліній залежить від властивості цього суду, що міститься в екрані, і саме він викликає його в них, і тому він так само важливий, як і вони, не дивлячись на те, що це суд.

І про цей голос сказано: "І чув я шум їхніх крил, подібний до шуму багатьох вод". Суди називаються "багатьма водами". Адже хоча і чується в цьому голосі суд, все ж він дуже важливий, оскільки з моменту його появи відбувається узгодження між лініями. І мохін світять завдяки йому, і слава Творця більше не змовкне ніколи. Як сказано: "Перед очима народів явив справедливість Свою". І хоча цей голос "на очах народів", інакше кажучи, є в ньому властивість суду, - все ж він дуже важливий, оскільки розкриває справедливість Його, і завдяки йому розкрилися мохін, а без нього не було б мохін в ЗОН.

264) І цей небозвід встановлюється над головами їхніми. І в яку б сторону не попрямувало це створіння, воно звертає лик свій в ту сторону, яка включає в себе чотири лики. Інакше кажучи, чотири лики створінь включені один до одного: в лику лева є всі чотири лики, і також в лику бика є всі чотири лики, і так далі. І відмінність між ними в тому, що панує та сторона, до якої включені ці лики, і тільки до цієї сторони воно обертає лик свій. Якщо вони включені до лику лева, то панує лик лева, тобто південна сторона. А якщо включені до лику бика, панує північна сторона, і так далі. І так звертають вони лик свій в чотирьох напрямках, тобто в чотири сторони, і всі вони повторюються в поширенні від хази і нижче.

Пояснення. Всі створіння походять від зовнішньої властивості Малхут, тобто тільки від її НЕГІМ, але й у самих створінь теж є ХАҒАТ НЕГІМ. ХАҒАТ в них називається "вищими

⁶⁹³ Писання, Псалми, 30:13.

⁶⁹⁴ Писання, Псалми, 98:2.

⁶⁹⁵ Пророки, Єшаягу, 6:3.

⁶⁹⁶ Див. Передмову книги Зогар, статтю "Дві точки", п.122.

⁶⁹⁷ Див. Зогар, главу Берешит, частина 1, п.413.

⁶⁹⁸ Пророки, Єхезкель, 3:12.

⁶⁹⁹ Пророки, Єхезкель, 1:14. "І створіння ці рухалися взад вперед, як спалахи блискавок".

⁷⁰⁰ Див. Зогар, главу Берешит, частина 1, п.34, зі слів: "Потім вийшов небозвід...".

створіннями святості", які також повторюються у поширенні до властивості НЕГІ, тобто властивість від хазе і нижче, і тоді вони називаються "малими створіннями"⁷⁰¹.

265) В чотирьох сторонах цього небозводу, південь-північ-схід-захід, закарбувалися створіння в чотирьох ликах: лик лева - в південній стороні, лик бика - в північній стороні, лик орла - в східній стороні, лик людини - в західній стороні. І в усіх відбився лик людини: в лику лева відбилася людина, в лику орла - людина, в лику бика - людина. Тому що всі вони включені до нього - до лику людини. І тому сказано: "І образ їхніх ликів - лик людини"⁷⁰². Тобто мається на увазі, що у кожного з них є лик людини.

266) І в цьому небозводі, який утворює квадрат із чотирма сторонами, містяться всі кольори. Чотири кольори видимі в ньому: білий, червоний, зелений і чорний. Закарбувалися вони четверо по чотири. Тобто кожен з них складається з усіх, і всього їх - шістнадцять відтінків.

У чотирьох печатках відкарбовані вищі, - тобто створіння, що відносяться до ХАГАТ, - та нижні, - створіння, які відносяться до НЕГІМ. Коли поширюються кольори цих чотирьох, тобто створінь де-НЕГІМ, вони стають дванадцятьма кольорами, а не шістнадцятьма, як у створінь де-ХАГАТ. І це кольори: зелений, червоний, білий та сапфір, який складається з усіх трьох кольорів. Інакше кажучи, колір сапфіру, тобто Малхут, сам по собі кольором не є, але включає у собі всі три кольори. І тому тут є лише чотири рази по три відтінки, всього дванадцять відтінків. І сказано про це: "Як вид райдуги"⁷⁰³, в якому три кольори, "так і вид цього сйива навколо, - це вид образу величі Творця", - тобто Малхут є образом всіх цих трьох кольорів. Інакше кажучи, у самої Малхут немає ніякого кольору, але вона складається з цих трьох кольорів. І тому сказано: "Райдугу Мою помістив Я в хмарі".

Пояснення. Створіння - це ХАГАТ і НЕГІМ. І відомо, що Малхут знаходиться тільки від хазе і вище, тобто у створіннях ХАГАТ. І тому там є чотири кольори, - тобто і чорний колір теж. І при їхньому взаємному включенні одного в іншого там є шістнадцять кольорів. Однак від хазе і нижче суть самої Малхут прихована⁷⁰⁴, і тому там є тільки три кольори: білий, червоний, зелений. А Малхут - це колір сапфіру, що включає ці три кольори, - тобто те, що вона отримує від них, - а її власний колір прихований. І тому, коли вони включаються один в одного, там є тільки чотири властивості, в кожній з яких є три кольори, всього - дванадцять кольорів. І тому в хмарі видно тільки три кольори білий-червоний-зелений, але її власний колір, чорний, непомітний там. І всюди, де сказано про зелений колір, тобто про колір середньої лінії, мається на увазі зелений колір яскравий, - як світло Сонця, - а не блідо-зелений колір.

267) Що значить "райдугу (кешет) Мою"? Про Йосефа сказано: "Але був в силі лук (кешет) його"⁷⁰⁵. "Лук (кешет) його" - це Малхут. Але оскільки Йосеф зветься праведником, Єсодом, то "лук його" - це "союз райдуги (брїт де-кешет)", тобто Єсод де-Малхут: "союз" - це Єсод, а "райдуга" - Малхут. Бо включається в праведника, оскільки "брїт (союз)", Єсод, з'єднується із "кешет (райдугою)".

Пояснення. "кешет (райдуга)" - це Малхут, жіноча половина Єсоду. І оскільки Писання каже тут: "Я побачу її, щоб згадати вічний союз"⁷⁰⁶, виходить, що "кешет (райдуга)" - це союз, тобто Єсод. І тому запитується тут: що значить "райдугу (кешет) Мою"? І відповідь така: "кешет (райдуга)" - це не сама Малхут, а Єсод де-Малхут. Тому що завдяки підсолонженню Малхут в Біні ховається особиста властивість Малхут, вона прихована в РАДЛА, і Аріх Анпін виходить в дев'яти сфїрот, без Малхут, і атерет Єсоду - це Малхут його. І це властивість

⁷⁰¹ Див. Зогар, главу Берешит, частина 2, п.128.

⁷⁰² Пророки, Єхезкель, 1:10.

⁷⁰³ Пророки, Єхезкель, 1:28. "Як вид райдуги, що з'являється в хмарах в день дощу, так і вид цього сйива навколо, - це вид образу величі Творця. І побачив я і впав на обличчя своє, і почув голос говорить".

⁷⁰⁴ Див. Зогар, главу Берешит, частина 2, п.67, зі слів: "Пояснення сказаного. У постійному стані..."

⁷⁰⁵ Тора, Берешит, 49:24. "Але перебував в силі його лук, і в золоті були руки його, - з рук Могутнього (спасителя) Яакова, звідти він (став) пастирем каменю Ізраїля".

⁷⁰⁶ Тора, Берешит, 9:16. "І як буде райдуга у хмарі, Я побачу її, щоб згадати вічний союз між Всесильним і між всякою живою істотою в усілякій плоті, що на землі".

точки міфтеха (ключа)⁷⁰⁷. Атерет Єсоду вважається Єсод де-Малхут, а Малхут де-Малхут відсутня.

І це тільки Єсод де-Малхут, тому що вона включена до Єсоду таким чином, що стала атерет Єсоду. Адже Єсод, який називається союз, з'єднався із райдугою. І тому райдуга теж названа союзом, як сказано: "Щоб згадати вічний союз". Бо завдяки тому, що Ноах був праведником, його союз встановився у вигляді райдуги, оскільки включився до нього. І тому Писання називає його союзом.

І звідси стає зрозумілим, що в сказаному вище: "Райдугу Мою помістив Я в хмарі", "райдугу Мою" означає - Єсод Зеір Анпіну, званий "Оживляючий світи", "в хмарі" означає - в Малхут⁷⁰⁸. Тому що "райдуга" визначається як Єсод де-Малхут, і тому про неї сказано: "Оживляючий світи". А "хмара" визначається як Малхут Єсоду, і тому сказано про нього, що це Малхут. І "райдугу Мою помістив Я в хмарі" означає, що помістив Єсод де-Малхут в Малхут Єсоду. І вони отримали підсолодження одне в одному, ставши властивістю міфтеха. І тоді на неї (на цю Малхут) розкриваються всі мохін, яких бракує в світі. І це означає сказане: "І як буде райдуга у хмарі, Я побачу її, щоб згадати вічний союз".

268) "І в золоті були руки його", - руки його сяяли світлом, бажаним для всіх. Подібно до золота і краще золота, як сказано: "Бажаніше золота вони, безлічі кращого золота"⁷⁰⁹. Руки його сяяли вищим світлом коли він зберігав союз. Коли удостоївся союзу райдуги (брїт декешет), як сказано: "Але був у силі лук (кешет) його", тобто властивості міфтеха, зміг удостоїтися з його допомогою вищих мохін. І руки його, тобто Хесед і Г'вура, стали в золоті, тобто стали Хохмою й Біною, про які говорить Писання: "Бажаніше золота вони, безлічі кращого золота". І оскільки Йосеф удостоївся союзу, був названий праведником. І тому названа райдуга союзом, оскільки вони включені одне в одного.

269) "І ця райдуга - це сяйво вищої величі, бачення усього видимого", тобто Малхут, звана вищою величчю, і в ній - усі видіння⁷¹⁰. І це видіння, що подібно до бачення прихованих світел, прихованих кольорів, - кольорів, які не розкрилися. Іншими словами, бачення трьох кольорів, білого-червоного-зеленого, тобто властивостей Хесед, Г'вура, Тіферет (ХАГАТ), світла яких укриті й приховані вище від хазе, розкрилося в райдузі.

І не можна вдивлятися в райдугу, коли її видно в світі, щоб не вгледіти вади в Шхіни. Пояснення. Хоча райдуга і є властивістю міфтеха, і немає в ній властивості суду, все ж властивість суду прихована в ній. А за допомогою споглядання, тобто притягання світла згори вниз, відбувається розкриття властивості суду⁷¹¹. І тому не можна вдивлятися в райдугу. І кольори райдуги пов'язані також з виглядом туману і хмари, - це означає, що вони приховані, подібно до образу вищої величі, аби не вдивлятися в нього.

270) І коли земля бачить райдугу, - коли Малхут, звана землею, виправляється у властивості райдуги, тобто міфтехі, - святий союз втілюється в життя, даючи їй вищі мохін. Тому сказано: "І буде знаком союзу"⁷¹², тобто три кольори білий-червоний-зелений, і ще один, котрий включає їх всі, стають одним цілим. Тобто і райдуга складається з трьох кольорів, і цей колір включає всі три. І ця райдуга піднімається в хмарі, щоб бути побаченою, бо видна вона лише в хмарі.

271) "А над небозводом, що знаходиться над ними - образ престолу, подібний до каменя сапфіру". Це наріжний камінь, який представляє одну точку, на якій стоїть весь світ, тобто точку міфтеха. І на ній стоїть святая святих. І ця точка - це вищий святий престол, і вона призначена над цими чотирма кольорами. І це - образ престолу з чотирма основами, тобто

⁷⁰⁷ Див. Передмову книги Зогар, статтю "Дві точки", п.122.

⁷⁰⁸ Див. Зогар, главу Берешит, частина 1, п.70.

⁷⁰⁹ Писання, Псалми, 19:11. "Страх Творця є чистим, перебуває вовік, закони Творця істинні, всі справедливі. Бажаніше золота вони, безлічі кращого золота, і солодші за мед та стільниковий нектар".

⁷¹⁰ Див. Зогар, главу Берешит, частина 1, п.69.

⁷¹¹ Див. Передмову книги Зогар, п.123.

⁷¹² Тора, Берешит, 9:13.

чотири кольори білий-червоний-зелений-сапфіровий стали їй чотирма основами. І престол цей - усна Тора, Малхут.

272) "І над образом цього престолу - образ, що подібний до людини на ньому зверху". Це письмова Тора, Зеір Анпін. Звідси випливає, що встановлюють письмову Тору на усній, бо одна - престол для іншої. "Образ, що подібний до людини" - це образ Яакова, Зеір Анпіна, який сидить на ньому.

Камінь цей, який я поставив пам'ятником

273) "Камінь цей, який я поставив як пам'ятник, буде домом Всесильного"⁷¹³. Камінь - це наріжний камінь, від нього бере свій початок світ, і на ньому збудований Храм.

274) Але ж наріжний камінь існував до створення світу, і від нього бере свій початок світ. Як же сказано (Яаковом): "Камінь цей, який я поставив пам'ятником", - що означає, що Яаков поставив його пам'ятником зараз, а до цих пір не був він встановлений. Сказано: "І взяв камінь, який поклав в головах"⁷¹⁴. Але ж наріжний камінь встановлений ще до створення світу? А крім того, Яаков був в Бейт Елі, а наріжний камінь був в Єрушалаїмі, бо знаходиться на місці Храму, в Єрушалаїмі?

275) Сказано: "Готуйся до зустрічі Всесильного свого, Ізраель"⁷¹⁵. І сказано: "Будь уважним і слухай, Ізраель"⁷¹⁶. Бо слова Тори потребують наміру і повинні утвердитися в тілі і в бажанні, як одне ціле. Щасливими є праведники, адже вони займаються Торою вдень і вночі!

276) А слова Тори вимагають виправлення тіла й виправлення серця. І якби не це, лежала би людина в своєму ліжку, занурена в помисли серця свого. Сказано, що якщо людина сидить навіть одна і займається Торою, Шхіна з'єднується з нею. А якщо Шхіна тут, - чи буде він лежати у своєму ліжку? Більш того, слова Тори потребують ясності, а у того, хто лежить у своєму ліжку, немає ясного розуму.

277) Крім того, хто б не встав для занять Торою од півночі і далі, коли пробуджується північний вітер, - Творець входить тоді, щоб бавитися із праведниками в Еденському саду, і Він - з усіма праведниками, що в саду, і всі слухають ці слова, які виходять з вуст Його. І якщо Творець і всі праведники насолоджуються, слухаючи слова Тори в цей час, - хіба залишиться він лежати в своєму ліжку?

278) Як таке може бути: наріжний камінь існував до створення світу і від нього бере свій початок світ, а Яаков тільки тепер встановив його? Але ж так і сказано: "І взяв камінь, який поклав в головах".

279) Яаков був в Бейт Елі, а камінь цей був в Єрушалаїмі. (Але Яаков) зібрав під собою всю землю Ізраеля, і цей камінь був під ним, хоча сам він перебував у Бейт Елі. Але ж сказано, що він поставив: "Камінь цей, який я поставив пам'ятником...", - це означає, що встановив його зараз. Чи може бути, що наріжний камінь був встановлений раніше, ніж світ?

280) "Я в праведності буду споглядати лик Твій"⁷¹⁷. Цар Давид відчував прихильність і уподобання до цього каменю, - до Малхут, яка називається "наріжним каменем" та називається "праведністю". І про неї сказав він: "Камінь, яким знехтували будівники, став

⁷¹³ Тора, Берешит, 28:22.

⁷¹⁴ Тора, Берешит, 28:18. "І встав Яаков рано вранці, і взяв каменя, що поклав в головах, і поставив його пам'ятником, і вилив елей на його вершину".

⁷¹⁵ Пророки, Амос, 4:12. "Тому так Я вчиню з тобою, Ізраель; і по тому, як я зроблю тобі це, готуйся до зустрічі Всесильного свого, Ізраель".

⁷¹⁶ Тора, Дварім, 27:9. "І говорив Моше і коени, левіти всьому Ізраелю так: "Почуй і слухай, Ізраеле! сьогодні став ти народом Творця, Всесильного твого!".

⁷¹⁷ Писання, Псалми, 17:15.

главою кута"⁷¹⁸. І коли він мав намір споглядати образ величі Господаря свого, то спочатку брав в руки цей камінь, а потім входив.

281) Оскільки кожен, хто хоче постати перед Господарем своїм, входить тільки з цим каменем, як сказано: "З цим увійде Аарон до святині"⁷¹⁹. "Цим" називається Малхут. І Давид прославляє себе, кажучи: "Я в праведності, - і це Малхут, - буду споглядати лик Твій". І всією роботою Давида було - вчасно показати цей камінь в гідному вигляді по відношенню до вищого.

Пояснення. Мохін Хохми називаються "очима", а також "баченням". І після Хохми Аріх Анпіну, яка була прихована, ці мохін не світять на жодному ступені, окрім Малхут, - тобто тільки в Нукві Зеір Анпіну⁷²⁰. І вона називається "наріжним каменем". Тому сказано, що цар Давид відчував уподобання та прихильність до цього каменю, а також сказав: "Я в праведності буду споглядати лик Твій", - адже ці мохін "бачення" знаходяться тільки в ній.

282) Авраам встановив ранкову молитву (шахаріт), відповідно до Хеседу Зеір Анпіну, і сповістив в світі про властивості Господаря свого. І виправив належним чином цей час в своїх виправленнях, виправивши властивість милосердя (хесед), що панує вранці.

Іцхак встановив післяполудеву молитву (мінхá), відповідно до Г'вури Зеір Анпіну, і сповістив в світі, що є суд і є Суддя, який може врятувати світ та засудити світ. І виправив властивість подолання (г'вурá).

283) Яков встановив вечірню молитву (аравіт), відповідно до Малхут, яка є Нуквою Зеір Анпіну. І тим, що встановив цю молитву, яку Адам не встановив раніше як годить, він прославив себе і сказав: "Цей камінь, - Малхут, - який я поставив пам'ятником...", - тому що він встановив його, а до того часу ніхто інший не встановив його так, як він.

284) І тому він "взяв камінь, який поклав в головах, і поставив його пам'ятником". "Пам'ятник" - означає, що в Малхут було падіння, а він відновив її. "І вилив єлей на його вершину", - оскільки від Якова залежить його виправлення більше, ніж від усіх мешканців світу. Бо Яков - це будова (меркава) для Тіферет, тобто чоловік Малхут, від якого залежать виправлення її, і вона є Нуквою (жіночою частиною).

286)⁷²¹ "І Шломо сіл на престол Давида, батька свого, і зміцнилося дуже царство його"⁷²². Слава Шломо в тому, що встановив наріжний камінь і поставив на нього святая святих, - тобто виправив Малхут і привернув до неї мохін де-Г'АР, звані "святая святих". І тоді "зміцнилося дуже царство його".

287) Сказано: "І побачу її, щоб згадати вічний союз"⁷²³. Бо тяга Творця - завжди до Малхут. Хто не бачиться з нею, тобто не отримує від неї мохін бачення, тобто Хохму (мудрість), той не постане перед своїм Господарем. Адже ці мохін притягуються лише від неї. І тому сказано: "Побачу її, щоб згадати вічний союз", оскільки бачення - лише в ній.

288) Що значить: "Побачу її"? Яка властивість в ній мається на увазі під баченням: властивість суду в ній, що викликає всі мохін за допомогою екрану де-хірік⁷²⁴, або властивість міфтеху в ній, в яку приймається сутність мохін⁷²⁵? І відповідь ми знаходимо в сказаному: "І накреслиш знак на лобах людей"⁷²⁶, - щоби цей знак (тав) був видним на них. Інакше кажучи,

⁷¹⁸ Писання, Псалми, 118:22.

⁷¹⁹ Тора, Ваікра, 16:3.

⁷²⁰ Див. Зогар, главу Берешит, частина 2, п.30.

⁷²¹ Пункт 285 в даній редакції тексту не наводиться.

⁷²² Пророки, Мелахім 1, 2:12.

⁷²³ Тора, Берешит, 9:16. "І буде райдуга у хмарі, і побачу її, щоб згадати вічний союз між Творцем і всякої живою душею во плоті, яка на землі".

⁷²⁴ Див. вище, п.263, зі слів "Пояснення сказаного...".

⁷²⁵ Див. вище, п.267.

⁷²⁶ Див. Пророки, Єхезкель, 9:4-6. "І сказав йому Творець: "Пройди посеред міста, посеред Єрушалаїму, і накреслиш знак на лобах людей, що стогнуть й волають про всі паскудства, які відбуваються в ньому". А тим сказав так, щоб чув я: "Пройдіть по місту слідом за ним та вражайте; нехай не зглянеться око ваше, і не щадіть.

бачення вказує на властивість "тав л" в Малхут, на властивість суду в ній, подібно до того, як цей знак (тав) врятував людей, у яких він був видний на лобі, бо викликає розкриття мохін.

А дехто каже, що бачення вказує на запис (решимо) святого знака, що на плоті їх⁷²⁷, тобто на включення його до вінця Єсоду (атерет Єсод) - на властивість міфтеха. І мохін, по суті, приймаються в нього, оскільки воно притягує до нього келім Іми та мохін Іми⁷²⁸.

289) Зрозуміло, все вміщене у словах "побачу її", - і знак (тав) в ній, і вінець (атара). Але ця райдуга, яка є видимою в світі, встановлюється лише у властивості вищого, Біни, - тобто лише у властивості вінець (атара) в ній, що прирівнює її до Біни, і отримує він мохін та келім від неї. І коли Ізраель вийдуть з вигнання, цій радугі належить прикраситися своїми кольорами, подібно до нареченої, яка прикрашається для свого чоловіка. Іншими словами, три кольори білий-червоний-зелений, тобто мохін в ній, будуть дуже яскравими.

290) Сказано: не чекай приходу Машиаха, поки не буде видною в світі ця райдуга, що прикрашається яскравими кольорами, і не засвітить світу. І тоді чекай на Машиаха.

291) Звідки ми це знаємо? Зі сказаного: "Побачу її, щоб згадати вічний союз". А зараз, під час вигнання, коли райдуга видна в тьмяних кольорах, вона видна лише як нагадування, що потоп не повториться ніколи. Однак коли прийде Машиах, вона буде видною у яскравих кольорах і прикраситься своїми виправленнями, подібно до нареченого, яка прикрашається для свого чоловіка. І тоді справдяться слова: "Щоб згадати вічний союз". І згадає Творець про цей союз, що він у вигнанні, і підніме його з праху.

Сказано про це: "І будуть шукати Творця Всесильного свого і Давида, царя їхнього"⁷²⁹. Під словами "Давида, царя їх" мається на увазі Малхут, тобто "райдуга". І сказано: "Будуть вони служити Творцеві Всесильному своєму, і Давиду, царю їхньому, якого Я поставлю їм"⁷³⁰ - тобто відновлю з праху, як сказано: "Відновлю упалий намет Давида"⁷³¹. І тому сказано тепер: "Побачу її, щоб згадати вічний союз" та підняти її з праху.

292) З цієї причини згадується в Торі звільнення Ізраелю і пам'ять про Малхут, "щоб згадати вічний союз". Це вказує на вивільнення Ізраелю та виправлення Малхут. І сказано про час звільнення: "Як клявся Я, що води Ноаха не пройдуть більш по землі, так поклявся Я не гніватися на тебе й не дорікати тобі"⁷³². Пояснення. Як поклявся баченням райдуги, що не наведе потоп на світ, що відноситься також і до періоду вигнання, - так і під час рятування, коли райдуга засвітиться яскравими кольорами, сказав Творець: "Поклявся Я не гніватися на тебе і не дорікати тобі". Бо тоді буде відновлений упалий намет Давида на віки вічні, і справдяться слова: "щоб згадати вічний союз".

І були сини Ноаха, що вийшли з ковчегу

293) Якщо сказано: "Були сини Ноаха"⁷³³, чому ж додано: "Які вийшли з ковчегу", хіба були у нього інші сини, які не вийшли з ковчегу?

294) Так. Адже потім сини його породили синів, про що сказано: "І ось родовід Ноаха". І вони не вийшли з ковчегу, саме тому написано: "Що вийшли з ковчегу: Шем, Хам та Єфет".

295) Сказав рабі Шимон: "Якби я знаходився в світі в той час, коли Творець дав світові книгу Ханоха і книгу Адама, я б зробив усе можливе, щоб вони не потрапили в руки людей". Тому що всі мудреці остерігалися тоді при вивченні їх і помилялися, підмінюючи звичайне

Старого, юнака, і дівчину, і немовлят, і жінок вбивайте під винищення; але до жодної людини, на якій знак, не наближайтеся...".

⁷²⁷ Див. Зогар, главу Лех леха, п.388. "Усюди, де запишуть сини Мої цей святий запис на своїй плоті, там з'явиться ти".

⁷²⁸ Див. Зогар, Берешит, частина 1, п.5, зі слів: "Якщо про парцуф ІШСУТ...".

⁷²⁹ Пророки, Ошеа, 3:5.

⁷³⁰ Пророки, Єрміягу, 30:9.

⁷³¹ Пророки, Амос, 9:11.

⁷³² Пророки, Єшаягу, 54:9.

⁷³³ Тора, Берешит, 9:18. "І були сини Ноаха, що вийшли з ковчегу: Шем, Хам та Єфет. А Хам - це батько Кнаана".

тлумачення слів іншим тлумаченням, виводячи їх за рамки вищої святості, в інші рамки, що не володіють святістю. Але тепер мудреці світу знають сказане і приховують його, не розкриваючи таємниць, і зміцнюються в роботі Господаря свого. Тому зараз дозволено займатися таємним.

296) Цю історію про "синів Ноаха, що вийшли з ковчегу" я знайшов в "таємниці таємниць". "Коли прокидається насолода, що піднесена над усіма насолодами, утаєна, вкрита", - тобто Біна під час її підйому в рош Аріх Анпіну, де вона стає Хохмою, "причина всіх причин", - Аріх Анпін, - "починає світити зсередини тонким світлом", - адже Біна може отримати від Аріх Анпіна лише тонке світло через відсутність в ньому хасадім⁷³⁴. І з цієї причини Біна вкривається та стає прихованою. Тому пробудилася Біна і прийняла в себе світіння трьох ліній, зване "насолода, що піднесена над усіма насолодами, світить правій лінії вищим елеєм пахошів", - це світіння хасадім, точка холам. "І світить лівій лінії насолодою прекрасного вина", - це світіння Хохми, точка шурук. "І світить середній лінії", - точці хірік, "насолодою двох ліній", - правої і лівої. "Бо вітер (руах)", - тобто Зеір Анпін, "пробудився" та входить у середню лінію Біни, і від неї - точка хірік й середня лінія. "І вітер (руах)" - лівої лінії "піднявся й передався вітрові (руах)" - правої лінії, і тоді три лінії Біни включилися одна до одної.

297) І зливаються Зеір Анпін із Біною, і тоді три лінії Біни входять і стають трьома лініями Зеір Анпіну. З трьох ліній, що знаходяться в Зеір Анпіні, виходить одна, бріт (союз), Єсод (основа), і Нуква злита із союзом, а потім переходить від нього руах (вітер), що піднімається, руах лівої лінії, і Нуква вагітніє від нього, тобто ліва лінія перейшла від Зеір Анпіна і передана Нукві⁷³⁵. Потім, коли Нуква включена до дві лінії Зеір Анпіну, отримуючи також хасадім справа, злилися вони, руах з руах, Зеір Анпін із Нуквою, і Нуква вагітніє трьома синами. І тоді від Ноаха і ковчегу походять три сини, три вищих лінії. Це ті, хто вийшов з ковчегу: Шем, Хам і Єфет. Шем - з правої сторони. Хам - з лівої сторони. Єфет - це арґаман (пурпур), середня лінія, що включає всіх.

Пояснення. Шем, Хам і Єфет, що вийшли з ковчегу, являють собою сутність трьох ліній, що знаходяться в Біні, котрі розповсюдилися у Зеір Анпін, а із Зеір Анпіна в Нукву, тобто ковчег. І це Шем, Хам та Єфет, які народилися у ковчезі та вийшли з нього. Спочатку розказано, як Біна перебувала в світінні лівої лінії, отримавши лише слабке світіння від Аріх Анпіну, потім розказано, що завдяки руах середньої лінії, котра піднялася в Біну, світить Біна трьома лініями, згідно з правилом: "Три виходять з одного". Тобто три лінії Біни виходять з одного, Зеір Анпіну. І тому "один, - Зеір Анпін, - існує в трьох". "І три підіймаються в трьох", оскільки внаслідок того, що Зеір Анпін викликав світіння в Біні, сам він теж удостоївся їх.

А потім "з трьох виходить один", - бріт (союз). Тобто з трьох ліній Зеір Анпіну виходить одна, - бріт (союз). І з цим союзом, що є Єсодом, злита Малхут у вигляді точки під цим Єсодом. А потім вибудовується Нуква: спочатку - від лівої лінії Зеір Анпіну, а потім - від усіх трьох ліній. І вона здійснює з ним зівуг' (з'єднання), що позначається словами "Ноах і ковчег". І тоді вона отримує краплю зівугу, яка складається з трьох ліній Зеір Анпіну, і ці три лінії називаються Шем, Хам та Єфет. І це саме ті три лінії, які вийшли в Біні і опустилися та перейшли до Зеір Анпіна, а від Зеір Анпіна перейшли до Нукви, ковчегу, і походять від ковчегу, народжуючись і входячи в світ. І тому настільки точно вказано: "І були сини Ноаха, що вийшли з ковчегу".

298) "А Хам - це батько Кнаану". Кнаан - це бруд від золота, яка нижче за відходи, і вона осідає в тиглі під час топлення в ньому золота. Це пробудження нечистого духа первородного змія. Тому що Хам - це ліва лінія, тобто золото. А Кнаан - його відходи, і це - властивість первородного змія. І тому настільки точно вказано: "А Хам - це батько Кнаану". Того самого Кнаану, який навів прокляття на світ. Того самого Кнаану, який був проклятий. Того самого Кнаану, який затьмарив лик створінь. Змія, який спокусив Хаву, і навів прокляття на світ, і був проклятий, і затьмарив лик створінь, і приніс смерть створінням.

⁷³⁴ Див. вище, п.126.

⁷³⁵ Див. Зоґар, главу Берешит, частина 1, п.39.

299) І тому ніхто не був винятком із загального, крім Хама, про якого сказано: "А Хам - це батько Кнаану". І це вказує на того, хто затьмарив світ, на силу змія. І зовсім не пишеться про те, що "Шем - батько отого", або "Єфет - батько отого", а відразу переходять до нього і кажуть: "А Хам - це батько Кнаану". І звичайно, це показує нам, як сказано вище, що ліва лінія, тобто Хам - батько первородного змія, який зветься Кнаан.

300) І тому, коли прийшов Авраам, сказано: "І пройшов Аврам по землі... і кнааней був тоді на цій землі"⁷³⁶, тому що в світі ще не було праотців, тобто мохін, які вони притягнули до Нукви, званої земля, і ще не вийшло в світ потомство Ізраелю, при якому це ім'я Кнаан відійшло від землі, і вона набула вищого святого імені Ізраель.

Земля - Нуква Зеір Анпіну. І до тих пір, поки не виправили її праотці, у властивості трьох ліній, вона була тільки лише властивістю лівої лінії, і це золото, з якого походять відходи золота, - первородний змій, званий Кнаан. Саме про це сказано: "І кнааней був тоді на цій землі". І тому сказано: "Коли Ізраель були праведниками і притягували три лінії Нукви, і вона здійснювала зівуг' із Зеір Анпіним, Ізраелем, і тоді земля називалася "земля Ізраеля". За ім'ям нижніх Ізраель, які виправили її, і по імені Зеір Анпіна, чоловіка її. А коли не були достойними Ізраель, та залишали Нукву в лівій лінії, в якій є відходи, звані Кнаан, то тоді земля називається "земля Кнаан".

301) І тому мовиться: "І сказав він: "Проклятий Кнаан, рабом рабів нехай буде він у братів своїх"⁷³⁷. Оскільки він є властивістю первородного змія, який накликав прокляття на світ. І про змія сказано: "Проклятий ти більше від всякої худоби"⁷³⁸. Тому прокляли його і зараз: "Проклятий Кнаан, рабом рабів буде він у братів своїх". Тому що тварини - раби людини. І оскільки він є ще гіршим та проклятий більш, ніж всі інші тварини, тому "раб рабів". Тому сказано про Шема, Хама та Єфета, що вони - троє синів Ноаха, "вийшли з ковчегу", тобто три лінії, які Нуква, звана ковчег, отримала від Зеір Анпіна, і завагітніла ними та породила їх.

Ці троє - сини Ноаха

302) "Ці троє - сини Ноаха"⁷³⁹. Вони - справдження усього світу. "Справдження" - означає мохін Нукви, званої "світ". Вони - справдження вищої таємниці, мохін у Біні. "І від них залюднилася вся земля" - тобто всі душі всіх людей походять від них. Бо вони - продовження трьох вищих кольорів у Біні, трьох ліній. Ці три лінії встановилися спочатку у вищій Біні, а потім їх отримав Зеір Анпін та передав Нукві⁷⁴⁰. А Нуква породила їх, і це - Шем, Хам та Єфет, від яких розповсюдилися всі мешканці світу. Іншими словами, всі мохін у світі походять від них.

Коли ріка, яка бере початок та витікає з Едену, тобто Зеір Анпін⁷⁴¹, зросила сад, Нукву - вона окропила її силою трьох цих вищих ліній, отриманих від вищої Біни. І звідти поширилися кольори білий-червоний-чорний, - тобто три лінії внизу, в Нукві, і кожна з них включена до інших. Це показує, що слава Творця розповсюджується згори, в Біні, і знизу, в Малхут, і вона єдина у вищих та в нижніх.

303) Три цих кольори містяться в усіх мохін, що приходять зі сторони святості. І від їхнього виду, тобто Малхут, яка є образом, що включає три цих кольори⁷⁴², вони розповсюджуються до всіх, хто походить зі сторони іншого духу. Пояснення. Шем, Хам та Єфет - це три лінії мохін святості. Як же розповсюдилися від них всі мешканці світу, і навіть грішники? Вони розповсюдилися від образу трьох ліній, від Малхут, і про це сказано:

⁷³⁶ Тора, Берешит, 12:6. "І пройшов Аврам по землі до місця Шхему, аж до діброви Море, і кнааней був тоді на цій землі".

⁷³⁷ Тора, Берешит, 9:25.

⁷³⁸ Тора, Берешит, 3:14.

⁷³⁹ Тора, Берешит, 9:19. "Ці троє - сини Ноаха, і від них залюднилася вся земля".

⁷⁴⁰ Див. вище, п.297.

⁷⁴¹ Див. Зогар, главу Берешит, частина 1, п.247.

⁷⁴² Див. вище, п.266.

"Царство (малхут) Його править всім"⁷⁴³. Бо навіть нечиста сторона (ситра ахра) існує завдяки їй. Однак від самих трьох ліній може жититися лише сторона святості.

Придивившись в таємницю ступенів, ти побачиш, як кольори поширюються в усі ці сторони: направо, наліво й посередині, допоки не входять вниз, у Малхут, по двадцяти семи каналах тих стовпців, які приховують безодню.

Пояснення. Букви сходять з Біни та приходять у Зеір Анпін, і сповнюються в Нукві. Коли вони сходять з Біни до Зеір Анпіна, їхня кількість - двадцять дві букви, створювані в цих трьох лініях: сім букв в правій лінії, сім букв в лівій лінії і вісім букв в середній лінії. Усього - двадцять дві букви⁷⁴⁴. Таким чином, від самих трьох ліній походять тільки двадцять дві букви. Але коли вони сходять у Малхут, тобто в п'ять г'вурот, - виходять з них букви МАНЦЕПАХ (ךפצמנ), які ставляться в кінці слова, і стає двадцять сім букв.

Якщо ми розглянемо три лінії, котрі сходять за ступенями, від Біни до Малхут, то побачимо, як вони розповсюджуються на всі ці сторони, тобто у властивості трьох цих сторін, та утворюються двадцять дві букви, поки не входять вниз, у Малхут, яка є образом, що включає три цих кольори. І там вони разом із п'ятьма буквами МАНЦЕПАХ (ךפצמנ), що відносяться до Малхут, стають двадцятьма сімома літерами. І це - двадцять сім каналів, що приносять їй достаток, з яких утворюються стовпці, щоб приховати властивості суду в Малхут, котрі називаються прірвами.

304) І все це відомо вищим мудрецам. Щасливими є праведники, слави яких побажав Творець, який розкрив їм вищі таїнства мудрості. Про них сказано: "Таємниця Творця - для тріпотливих перед Ним, і Свій заповіт Він оголошує їм"⁷⁴⁵.

305) "Творець, Ти - Всесильний мій!"⁷⁴⁶ Наскільки ж повинні люди споглядати велич Творця та вихвалити велич Його. Бо кожному, хто вміє вихвалити Господаря свого як личить, - Творець виконує бажання його. І крім цього, примножує благословення нагорі та внизу.

306) Тому той, хто вміє вихвалити Владика свого та освячувати ім'я Його, - дорогий нагорі та милий внизу, і Творець прославляється в ньому. Про нього написано: "І сказав мені: "Ти - раб Мій, Ісраель, в якому Я прославлюся"⁷⁴⁷.

І став - і насадив виноградник

307) "І став Ноах землеробом, і насадив виноградник"⁷⁴⁸. Тут думки мудреців поділяються. Один каже, що виноград був узятий з Еденського саду і був посаджений у землю. Інший каже, що виноград був на землі, і він вирвав його зі свого місця і посадив в іншому місці, тому написано: "І насадив". І в той же день він породив плоди, давши пагони і виноград, і він (Ноах) вичавив його, покуштував цього вина та сп'янів.

Пояснення. Один каже, що це Древо пізнання, від якого скуштував Адам Рішон, прогрішивши тим самим. І вважає, що Древо пізнання було виноградом. І коли згрішив Адам Рішон, воно було вигнане разом з ним з Еденського саду. І Ноах виправив це вигнане Древо і знову насадив його поза Еденським садом, випив вина його та сп'янів. І гріх його (Ноаха) подібний до гріха Адама Рішона.

Інший каже, що виноград цей не був в Еденському саду, але він знайшов його поза Еденським садом. І сказане: "Насадив" означає, що вирвав з місця його і посадив в іншому місці. І за його словами, гріх Ноаха не схожий з гріхом Адама Рішона.

308) Зібрався Ноах випробувати себе у порушенні заборони Древа пізнання як випробував Адам Рішон, але не для того, щоб залишитися в ньому, а з метою пізнати та

⁷⁴³ Писання, Псалми, 103:19.

⁷⁴⁴ Див. Зогар, главу Берешит, частина 1, п.34.

⁷⁴⁵ Писання, Псалми, 25:14.

⁷⁴⁶ Пророки, Єшаягу, 25:1. "Творець, Ти - Всесильний мій, звеличу Тебе, уславлю ім'я Твоє, бо Ти зробив чудо".

⁷⁴⁷ Пророки, Єшаягу, 49:3.

⁷⁴⁸ Тора, Берешит, 9:20.

виправити світ. Не зміг виправити його. Він вичавив виноград, щоб випробувати себе в цьому винограднику, і коли почав це робити, "сп'янів та оголив себе"⁷⁴⁹. І не було у нього сил піднятися. І тому сказано: "І оголив себе" - тобто оголив той вилом у світі, який був прихований. "Усередині шатра (оала הלהא)" - написано з літерою "гей ה", а не "шатра (оало הלהא)" - з літерою "вав ו". І тому сказано: "І не наближайся до входу в дім її (бейта הלהא)"⁷⁵⁰, що означає - у шатро цього винограднику, а не в шатро його самого. І тому написано з "гей ה", а не з "вав ו".

Пояснення. В будові Нукви є дві точки.

Одна - пом'якшена в Біні, і вона за своїми властивостями стає гідною отримувати мохін, як і келім Біни.

Інша - її особиста властивість, властивість суду, що не пом'якшена властивістю милосердя. І в цій властивості вона не може отримати ніяких вищих мохін, адже на неї було зроблене перше скорочення (цимцум алеф), щоб не отримувати до неї нічого від прямого світла⁷⁵¹.

І сказано про них, що одна захищена й укрита, і це точка властивості суду. А інша - розкривається, і це точка, що пом'якшена у Біні, у властивості милосердя.

І коли точка властивості суду захищена й укрита, вона (Нуква) гідна отримати всі вищі мохін за допомогою точки властивості милосердя, яке розкрито в ній. І звідси ми зрозуміємо сенс заборони їсти від Древа пізнання, про який попередив його Творець: "У день, в який ти скуштуєш від нього, смертю помреш"⁷⁵².

І мовиться⁷⁵³, що саме через ці дві точки Нуква називається "Древо пізнання добра і зла".

1. Якщо удостоїлася людина - стає добром. Тобто, якщо вона остерегається, щоб не притягнути світіння лівої лінії, що наявне в Нукві, згори униз, вона стає Древом пізнання добра, і людина отримує від неї всі наявні в ній мохін;

2. А якщо не удостоїлася - стає злом. Тобто притягує світіння лівої лінії згори униз, яка наявна в ній, що і називається "куштувати від Древа пізнання", - тоді вона стає злом, тому що точка властивості суду, яка була захищена й укрита, зараз розкривається. І тоді уходять з Нукви всі мохін, оскільки в цій властивості вона непридатна для отримання мохін. І це смерть для тих, хто приходить у світ, тому що мохін її - це життя для всіх, хто приходить у світ. І це сенс сказаного: "У день, в який ти скуштуєш від нього, смертю помреш", адже розкриється точка властивості суду, і вийдуть всі мохін, тобто життя людини, яке вона отримує від неї, а тому помре.

І все ж, чи є подібним гріх Ноаха до порушення заборони Древа пізнання, чи ні? Рабі Шимон вирішує це питання, говорячи, що сам гріх такий самий, як і у випадку з Древом пізнання, але Ноах не збирався згрішити подібно до нього, а тільки хотів один раз притягнути світіння лівої лінії вниз, щоб виправити його, а потім відокремитися від нього. І тому сказано, що коли "зібрався Ноах випробувати себе в порушенні заборони Древа пізнання як випробував Адам Рішон", - тобто випробувати, щоб побачити, чи помре він внаслідок цього, оскільки змії брехав від імені Творця, сказавши: "Померти не вмрете"⁷⁵⁴. Але він не хотів залишитися в цьому, як Адам Рішон, який сказав: "З'їв і буду їсти ще", а лише пізнати і виправити світ, а потім відсторонитися від цього. Однак не зміг виправити його.

"Він вичавив виноград" - означає, що притягнув світіння лівої лінії, адже світіння лівої лінії називається вином⁷⁵⁵, "щоб випробувати себе в цьому винограднику", - тобто притягнув її

⁷⁴⁹ Тора, Берешит, 9:21. "І випив він вина, і сп'янів, та оголив себе всередині шатра".

⁷⁵⁰ Писання, Притчі, 5:8. "Віддали від неї шлях свій та не наближайся до входу в дім її".

⁷⁵¹ Див. "Передмову книги Зогар", статтю "Дві точки", п.122.

⁷⁵² Тора, Берешит, 2:17. "А від дерева пізнання добра і зла - не їж від нього, бо в день, в який ти скуштуєш від нього, смертю помреш".

⁷⁵³ Див. "Передмову книги Зогар", п.123.

⁷⁵⁴ Тора, Берешит, 3:4. "І сказав змії жінці: померти не вмрете".

⁷⁵⁵ Див. вище, п.239, зі слів: "Пояснення. Світіння лівої лінії називається вином...".

згори вниз, щоб перевірити, чи розкриється властивість суду в цьому винограднику, і тоді він виправить його. "І коли почав це робити", - притягувати світіння лівої лінії згори униз, "сп'янів і оголив себе" - тут він сп'янів, і розкрилася точка властивості суду, і відразу вийшли від нього мохін. І не було у нього більше сил піднятися. "І тому сказано: "І оголив себе", тобто оголив той вилом у світі, який був прихований", - точку властивості суду, яка досі була вкрита й невиразна, а тепер розкрилася.

"Усередині шатра (оала הלח)" - написано з літерою "гей ה", що побічно вказує на Нукву кліпот, звану "чужа дружина". Як сказано: "І не наближайся до входу в будинок її (бейта הלח)", цієї "чужої дружини", тобто до входу "в шатро цього винограднику". "Шатро" означає - світіння. Отже висловлювання говорить про те, що точка властивості суду розкривається всередині світіння винограднику, яке притягується згори униз.

309) Подібно до цього - сини Аарону, які були сп'янені вином. Хто дав їм пити вино? Невже і справді можна подумати, що вони були настільки зухвалими, що напилися вином? Однак зрозуміло, - напилися тим вином, про яке сказано: "І принесли перед Творцем чужий вогонь"⁷⁵⁶. Однак в іншому місці сказано: "Щоб уберегти себе від дружини чужої"⁷⁵⁷. І це - одне й те саме.

Пояснення. Сп'яніння вином - це притягнення світіння лівої лінії згори вниз. І тоді розкривається точка властивості суду, та пробуджується кліпа "чужа дружина", і мохін виходять з Нукви, і грішник помирає. І тому сказано: "Зрозуміло, - напилися тим вином, про яке сказано: "І принесли вогонь чужий". Разом із сп'янінням вони наближають кліпу, щоби житися від святості, та мохін виходять. Тому в одному місці сказано: "І принесли перед Творцем чужий вогонь", а в іншому: "Щоб уберегти себе від дружини чужої", тому що властивість захар називається "чужий вогонь (еш зара הרт שח)", а властивість Нуква - "чужа дружина (іша зара הרт שח)".

310) І подібно до цього: "і випив вина та сп'янів, і оголив себе". Тому пробудився Хам, батько Кнаану, через якого розкрилася точка властивості суду, - нагота батька його. І було дано місце Кнаану, щоб правив; і те, що було для цього праведника, Ноаха, таємництвом союзу, він видалив, зробивши його скопцем. А отже, позбавив його союзу, тобто пішли від нього мохін породження, які встановлюються тільки при зберіганні святого союзу. І це визначається як оскоплення його.

Хам згрішив, побачивши його, але не Кнаан. Чому ж був проклятий Кнаан⁷⁵⁸, а не Хам? Тому сказано: "І подібно до цього: "І випив вина та сп'янів, і оголив себе", - тобто розкрилася точка властивості суду, звана наготою батька його. "Тому пробудився Хам, батько Кнаану", - і при розкритті цієї точки прокинувся Хам, батько Кнаану, через те, що він побачив, бо він є лівою лінією. Ноах притягнув світіння її згори вниз, і з цієї причини розкрилася властивість суду. Але оскільки Ной не мав наміру згрішити, мохін не вийшли через розкриття цієї точки. "І було дано місце Кнаану, щоб правив", - однак розкриття точки властивості суду дало сили Кнаану наблизитися й житися від Нукви. Кліпа Кнаану - це первородний змії, і це "чужий вогонь", який наближається через точку властивості суду. І він оскопив його, тобто через Кнаана пішли від нього мохін породження, мохін де-хая, які у нього були. Таким чином, Хам нічого йому не зробив, а зробив Кнаан, син його, - і тому прокляв Кнаана, але в Писанні це приховане, бо "слава Всесильного - таїти справу"⁷⁵⁹.

311) І тому Ноах сказав: "Проклятий (Кнаан)", тому що спочатку прокляття прокинулися в світі через нього, бо він - змії. "Рабом рабів буде". Все виправиться в майбутньому, а Кнаан не виправиться. Всі раби вийдуть на свободу, а Кнаан не вийде на свободу ніколи. І таємниця ця дана тим, хто пізнав шляхи і стежки Тори.

⁷⁵⁶ Тора, Ваїкра, 10:1. "І взяли сини Ааронові, Надав та Авіу, кожен свій совок, і поклали в них вогню, та поклали на ньому куріння, і принесли перед Творцем чужий вогонь, якого Він не велів їм".

⁷⁵⁷ Писання, Притчі, 7:5. "Щоб уберегти себе від дружини чужої, від чужоземної, чії слова улесливі".

⁷⁵⁸ Тора, Берешит, 9:25. "Проклятий Кнаан. Рабом рабів буде у братів своїх".

⁷⁵⁹ Писання, Притчі, 25:2. "Слава Всесильного - таїти справу, а слава царів - досліджувати справу".

Бат-Шева та Урія

312) "Бо злочини свої знаю я"⁷⁶⁰. Наскільки ж люди повинні остерігатися, щоб не згрішити перед Творцем. Адже після того, як згрішив чоловік, гріх його записується нагорі та витирається лише під час великого повернення. Як сказано: "Навіть якщо лугом змивати його будеш і візьмеш багато мила, залишиться вина твоя плямою переді Мною"⁷⁶¹.

313) Коли людина вперше згрішила перед Творцем, залишається слід. Якщо вдруге зробила це, слід посилюється. Згрішив втретє - пляма це розходить в різні боки. Про це сказано: "Залишиться вина твоя плямою переді Мною".

314) Коли цар Давид згрішив перед Творцем в тому, що стосується Бат-Шеви⁷⁶², - думав, що гріх цей записаний за ним назавжди. Сказане: "Творець теж зняв гріх твій, - не помреш"⁷⁶³ - вказує на те, що Він зняв з нього цю пляму.

315) Відомо, що Бат-Шева належала царю Давиду від дня створення світу. В такому випадку, чому віддав її Творець спершу Урії-хітійцю?

316) Такі шляхи Творця: хоча жінка і призначена чоловіку, щоб бути його дружиною, інший випереджає його та одружується з нею, перш ніж наступає його час. А коли настає його час, відхиляється той, хто взяв її за дружину, перед другим, який прийшов потім, та йде зі світу. І тяжко це перед Творцем, - передчасно видалити його зі світу через другого.

317) І щоб зрозуміти, чому Бат-Шева була віддана спершу Урії-хітійцю, необхідно розібратися, чому свята земля була віддана Кнаану, перш ніж прийшли Ізраель. І тоді ми виявимо, що все це - одне ціле.

Справа в тому, що Бат-Шева, також, як і земля Ізраеля, - це Нуква. І будова Нукви починається з мохін світіння лівої лінії. А потім вона будується за допомогою мохін де-панім від усіх трьох ліній⁷⁶⁴. І Урія - це мохін Хохми без хасадім, світіння лівої лінії, а цар Давид - це властивість мохін де-панім від трьох ліній. Тому, хоча Бат-Шева і була дружиною Давида, але щоб отримати від Давида мохін де-панім (лицьової сторони), вона зобов'язана була вийти заміж спочатку за Урію, щоб отримати від нього мохін де-ахораїм (зворотної сторони) світіння лівої лінії. Адже не може вона отримати мохін де-панім, доки не отримала мохін де-ахораїм, тобто мохін світіння лівої лінії.

З тієї ж причини панував Кнаан в землі Ізраелю, перш ніж вона була віддана Ізраелю. І коли Нуква отримує від мохін лівої лінії, в ній панує кліпа Кнаану, звана "окалина золота". Але вона не може отримати мохін де-панім, тобто властивість Ізраель, доки не отримала мохін лівої лінії. Тому повинен був панувати в ній Кнаан, перш ніж прийшли Ізраель.

Таким чином, те, що Бат-Шева надана Урії перш ніж була віддана Давиду, а також влада Кнаан в землі святості, - перш ніж була віддана Ізраель, - це одне поняття і одна суть: Нуква повинна отримати світіння лівої лінії, перш ніж буде отримувати від трьох ліній.

318) Хоча Давид визнав свій гріх і розкаювався, він не звільнив своє серце і бажання від тих гріхів, які вчинив, і також від цього гріху із Бат-Шевою, тому що завжди боявся, - а раптом згодом один з них стане приводом звинуватити його в час небезпеки. І тому не усував їх від себе та від свого бажання. А тому сказав: "Бо злочини свої знаю я і гріх мій завжди проти мене"⁷⁶⁵.

319) "Бо злочини свої знаю я". "Злочини" - всі ступені, до яких відносяться гріхи людей, "знаю я", - тобто вже виправив їх. "І гріх мій завжди проти мене", - це зменшення місяця, яке не виправив. І ущерб його (місяця) не припинився, поки не прийшов Шломо, і тоді став

⁷⁶⁰ Писання, Псалми, 51:5. "Бо злочини свої знаю я і гріх мій завжди проти мене".

⁷⁶¹ Пророки, Єрміягу, 2:22, "Навіть якщо лугом змивати його будеш і візьмеш багато мила, залишиться вина твоя плямою переді Мною, - сказав Господар мій, Творець".

⁷⁶² Див. Пророки, Шмуель 1, 16:12 і далі.

⁷⁶³ Пророки, Шмуель 2, 12:13.

⁷⁶⁴ Див. Зогар, главу Берешит, частина 2, п.213, зі слів: "Пояснення сказаного...".

⁷⁶⁵ Писання, Псалми, 51:5. "Бо злочини свої знаю я і гріх мій завжди проти мене".

світити досконало, в повноті своєї, без ущербу. І тоді покращився світ, і Ізраель почали жити в спокої, як сказано: "І зажили Єгуда та Ізраель"⁷⁶⁶. І разом з тим: "Гріх мій завжди проти мене", - тобто і в дні Шломо не було повністю виправлене зменшення місяця, бо Храм знову був зруйнований, і місяць, тобто Нуква, повернулася до свого малого стану. І не припиниться ця вада в світі, поки не прийде в майбутньому цар Машиах, як сказано: "І дух нечистоти видалю з землі"⁷⁶⁷.

Він був досвідченим мисливцем

320) "Він був досвідченим мисливцем"⁷⁶⁸. Він був людиною сильною та вдягав облачення Адама Рішона, і знав, як полювати в них за створіннями. Адже всі створіння ставали слухняними перед ним завдяки цим облаченням, тобто облаченням зі шкіряних одягів. Сказано в Писанні: "І зробив Творець Адаму і дружині його шати шкіряні та вдягнув їх"⁷⁶⁹, і це - вищі мохін. Але у Німрода була зовнішня сторона цих шат Адама Рішона. І завдяки їхній силі, він захопив і підпорядкував собі весь світ.

321) Німрод заманював людей до служіння іншим богам. І він панував завдяки силі цих шат та підпорядковував собі тих, хто населяє цей світ. І говорив про себе, що він володар світу, тобто робив себе богом, і люди служили йому. І звався він Німродом тому, що повстав (марад) проти вищого Царя, котрий править нагорі, - тобто повстав проти вищих, проти вищої святості, і повстав проти нижніх, що населяють цей світ.

322) В силу цих шат він панував над усіма жителями світу і царював над ними, і повстав проти них, і повстав проти Господаря свого. І говорив, що він - цар світу, тобто він - бог. І тягнув за собою всі створення, доки не увів людей від служіння Володареві світу.

А мудреці за допомогою цих шат пізнавали вищу таємницю.

І коли будувався цей будинок

323) "На всій землі була одна мова та єдині слова"⁷⁷⁰. "І коли будувався цей дім, то будувався він з цільного каменю, який доставлявся"⁷⁷¹. "І коли будувався цей дім" означає, що він будувався сам собою. А що, хіба Шломо і всі майстри, які були там, не будували його?

324) Однак це так, як сказано: "І щоб кувався світильник з цільного злитка"⁷⁷². І якщо це цілісний злиток, значить майстри кували злиток на ковадлі, виготовляючи його. Так що ж в такому випадку означає "щоб кувався", - адже це означає, що він виготовлявся сам собою? Але безумовно, все робилося в Храмі само собою, за допомогою знамення й чуда. І коли майстри починали його виготовляти, сама робота навчала майстрів того, як його робити; але перш ніж вони починали її, вони не вміли це робити.

325) Оскільки сила благословення Творця перебувала над діянням рук їхніх. Тому сказано: "І коли будувався", тобто будувався сам собою, оскільки Він навчав майстрів вмінню будувати його. І описання цієї роботи безперервно перебувало у них перед очима. І вони бачили це описання та виконували, поки не відбудувався весь дім (Храм).

326) "Будувався він з цільного каменю, який доставлявся". Слово "цільного (шлема המלש)" написано без букви "йуд", - звичайно ж, це камінь Шломо. Адже оскільки це слово

⁷⁶⁶ Пророки, Мелахім 1, 5:5. "І зажили Єгуда та Ізраель у спокої, кожен під виноградною лозою своєю і під смоківницею своєю, від Дана до Беер-Шеви, в усі дні Шломо".

⁷⁶⁷ Пророки, Зехарія, 13:2. "І буде в день той - слово Повелителя воїнств: Я знищу імена ідолів з країни, і не будуть вони більше згадані, а також лжепророків, і дух нечистоти видалю з землі".

⁷⁶⁸ Тора, Берешит, 10:9. "Він був досвідченим мисливцем перед Творцем, тому мовиться: як Німрод, досвідчений мисливець перед Творцем".

⁷⁶⁹ Тора, Берешит, 3:21.

⁷⁷⁰ Тора, Берешит, 11:1.

⁷⁷¹ Пророки, Мелахім 1, 6:7. "І коли будувався цей дім, то будувався він з цільного каменю, який доставлявся. Ні молота, ані сокири, і жодного залізного знаряддя не було чути в домі при будівництві його".

⁷⁷² Тора, Шмот, 25:31.

написано без "йуд ' ", його можна прочитати Шломо (המשל), а не "шлема (цілісний המשל)". Тобто, це Нуква, звана "каменем царя, що несе мир (шалом)". "Доставлявся" - означає, що цілісний камінь, тобто Нуква, яка доставляється з висі, з'являється та перебуває над ними.

"Який доставлявся" - означає, що Він направляв їхні руки в роботі без їхнього відома. Тут сказано "який доставлявся", і сказано також: "Для переміщення станів"⁷⁷³, - в обох випадках це дія, що здійснюється із зовні.

327) "Ні молота, ні сокири, і жодного залізного знаряддя не було чутно". Тому, що черв'як, званий "шамір", поділяв все на частини, і нічого "не було чутно". Адже не було потреби працювати іншими інструментами. І все робилося за допомогою знамення і чуда. І не потрібно було "ні молота, ані сокири" щоб розколювати камені, тому що був у них черв'як, званий "шамір". Поміщали його на камені, і вони розколювались під ним. Креслили на них чорнильну риску, і показували шаміру зовні, і вони розколювались самі⁷⁷⁴.

Внутрішня суть сказаного. Ступені називаються каменями. А суди, що розділяють ці ступені посередині на Кетер-Хохму і Біну-Тіферет-Малхут, називаються "шамір". Він називається так, тому був захищений (шамур) від приєднання зовнішніх властивостей, тому що це Малхут, котра повністю пом'якшена в Біні. Вона стає як Біна, а до Біни вони пристати не можуть. А металеві інструменти - це суди у властивості скороченої Малхут, в точці властивості суду. Якщо голос її чути, відразу ж виходять мохін з Нукви⁷⁷⁵.

І оскільки розділення каменів на частини, зване виходом катнуту її ступенів, відбувається за допомогою шаміру, тобто катнуту Біни, утворюється їхня будова, тобто притягання мохін гадлуту також від Біни. І тоді Нуква може піднятися та одягнути вищу Біну, і тоді Нуква називається Храмом святості, тому що отримала мохін від Аба ве-Іми, званих святістю. Але якщо б у них не було того, що називається "шамір", і було б чути звук залізних інструментів, тобто точки властивості суду, не отримала б Нуква мохін святості для світу. І Храм святості не був би побудований.

328) Які приємні слова Тори. Щаслива доля тих, хто займається ними і знає, як йти шляхом істини. І "коли будувався цей дім" - означає: коли побажав Творець щедро обдарувати того, хто є дорогим Йому, піднялося бажання, щоби поширитися з цієї думки. Коли Біна, звана бажанням, вийшла з рош Аріх Анпіну, званого "думка", і поширилася Біна від місця, званого "прихована думка", від місця прихованої Хохми Аріх Анпіну, яка є невідомою, бо Хохма Аріх Анпіну прихована й невідома на ступенях Ацилуту до кінця виправлення. І Біна, яка вийшла з рош Аріх Анпіну, продовжує передавати Хохму замість вкритої Хохми Аріх Анпіну.

329) Ще не поширилася Біна і не розташувалася в гортані (ґарон) Аріх Анпіну, в місці, що буває завжди духом (руах) життя. Руах означає рівень ВАК. І внаслідок того, що Біна вийшла з рош Аріх Анпіну до ґарону, вона стала ВАК, якому бракує ҒАР. І тому кажуть, що це дух (руах) життя. А потім, коли розповсюдилася ця думка, Хохма Аріх Анпіну, та розташувалася в цьому місці, в Біні, - тобто Біна знову отримала ҒАР від Хохми Аріх Анпіну, і знову стала Біна властивістю "думка", називається тепер Творцем (Елокім) життя, як сказано: "Він - Творець життя"⁷⁷⁶.

Пояснення. Перш, ніж Біна досягла ҒАР, вона була тільки з буквами MI (י'י) імені Елокім (י'יאלה), тому що його букви ЕЛЄ (הלא) впали з неї до ЗОН. І коли вона повернулася в рош Аріх Анпіну із буквами ЕЛЄ (הלא), знову утворилося в ній ім'я Елокім (י'יאלה). Але воно було ще вкрито й не світило через відсутність хасадім. І коли вона набула трьох ліній, утворилося в ній ім'я "Елокім хаїм"⁷⁷⁷.

⁷⁷³ Тора, Бемідбар, 10:2. "Зроби собі дві труби срібні, карбованими зроби їх, і будуть вони тобі для скликання громади та для переміщення станів".

⁷⁷⁴ Вавилонський Талмуд, трактат Сота, арк. 48:2.

⁷⁷⁵ Див. вище, п.263, зі слів "Пояснення сказаного...".

⁷⁷⁶ Пророки, Єрміягу, 10:10. "А Творець Всесильний є істина, Він - Творець життя і Цар світу; від гніву Його здригається земля, і не можуть винести народи люті Його".

⁷⁷⁷ Див. "Передмову книги Зоґар", п.20.

330) Творець хотів ще більше розповсюдитися й розкритися звідти, з Біни. Вийшли з Біни вогонь, вітер і вода, що включені разом, - три лінії. І вийшов "Яков, муж він невинний"⁷⁷⁸, і це Зеір Анпін, і це один голос, який виходить і чутний. Звідси чутний, - думка, яка була прихована в таємниці, тобто Біна, є чутною, щоб розкритися за допомогою Якова, Зеір Анпіна⁷⁷⁹.

331) Ще більше розповсюдилася думка, щоб розкритися, і голос цей тріпотів і пробивався крізь губи. І тоді вийшло мовлення, яке сповнило усе і все розкрило. Звідси видно, що все є цією прихованою думкою, що знаходилася всередині, і все це - одне ціле.

Пояснення сказаного. Відомо, що є п'ять різних рівнів, які називаються НАРАНХАЙ, котрі виходять внаслідок зівугу де-акаа (ударного з'єднання) із п'ятьма властивостями, що містяться в екрані, - шореш (коренева властивість), і чотири властивості ХУБ ТУМ (Хохма і Біна, Тіферет й Малхут) . На кореневу властивість (шореш) виходить ступінь нефеш, на першу - ступінь руах, на другу - нешама, на третю - хая, на четверте - єхіда⁷⁸⁰. І всі парцуфи Ацилуту отримують від пе Аріх Анпіну, кожен - рівень того ступеню, який відноситься до нього. І він відміряє їм відповідно до п'ятох рівнів екрану, званих "п'ять частин рота": піднебіння, горло, язик, зуби і губи. Тому в момент, коли Біна вийшла з рош Аріх Анпіну та зменшилася і може отримати лише нефеш-руах, тобто ВАК без рош, дає їй Зеір Анпін від зівугу де-акаа на екрани піднебіння й горла, відміряючи їй звідти ступінь руах, званий духом (руах) життя. І це - катнут Біни.

А від ступеню руах і далі - це вже мохін ґадлут, звані ґАР. Тому є три стадії ґАР: нешама, хая, єхіда. Вони називаються "думка", "голос", "мовлення", які виходять на екрани другої, третьої та четвертої властивостей. Ступінь Біни, званий "думка", виходить на екран другої властивості, що знаходиться в пе та зветься "лашон (язик)".

І тому сказано: "Коли розповсюдилася ця думка... називається тепер Творцем життя (Елокім хаїм)". Бо після того, як від пе Аріх Анпіну Біна досягла ступеню нешама, званого "думка", вона називається на ім'я "Елокім хаїм". І визначається цей ступінь як нечутний, і вона у приховуванні. "Але голосу її не було чутно"⁷⁸¹, - тому що світіння Хохми не розкривається на цьому ступені. І тому, хоча самій Біні і достатньо цього, щоб бути ґАР і властивістю рош, оскільки вона не потребує світіння Хохми, все ж ЗОН можуть отримати від неї лише ВАК без рош. Однак Зеір Анпін особливо потребує світіння Хохми. Саме це означає "але голосу її", - тобто Зеір Анпіна, званого голос, "не було чутно", - він не розкривається назовні, тому що цей голос залишається властивістю ВАК без рош, тому вважається це світіння ґАР таким, знаходиться у приховуванні.

А ступінь хая, звана "голос", виходить на екран третьої властивості, що знаходиться в пе, який називається "шинаїм" (зуби). І на цьому ступені є світіння Хохми, тому отримує від неї також і Зеір Анпін, званий "голос", і стало в ньому властивістю ґАР. І він чутний зовні, тобто породжує душі для нижніх. І ступінь нешама, котра не світила властивістю ґАР Зеір Анпінові, як сказано: "Але голосу її не було чутно", тепер буде почута, тобто голос її буде почутий.

І ступінь єхіда, званий "мовлення", виходить на екран четвертої властивості, що знаходиться в пе, який зветься "сфатаїм (губи)". Бо після того, як стався зівуг де-акаа в сфатаїм, вийшов ступінь єхіда, званий "мовлення", що доповнює та розкриває все. Тобто в ній сповнюються всі п'ять світел НАРАНХАЙ, і в ній - досконалість розкриття світіння Хохми.

Звідси видно, що всі ці НАРАНХАЙ відносяться до прихованої думки, тобто до ступеню Біна, яка перебувала всередині і не могла світити нижнім, ЗОН, а тепер ця Біна поширилася звідти і світить ЗОН двома ступенями, хая та єхіда. І тепер вони стали завдяки їй голосом і мовленням, оскільки ЗОН не можуть отримувати від пе Аріх Анпіну, і тільки Біна отримує ці

⁷⁷⁸ Тора, Берешит, 25:27. "І вирости діти, і став Есав людиною, яка досвідчена у полюванні, людиною поля, а Яков - чоловіком непорочним, жителем шатрів".

⁷⁷⁹ Див. Зогар, главу Берешит, частина 2, п.п.239-240.

⁷⁸⁰ Див. "Вступ до науки Кабала", п.п.27-28.

⁷⁸¹ Пророки, Шмуель 1, 1:13. "Ханна ж говорила в серці своєму, тільки губи її ворушилися, але голосу її не було чути".

ступені від Аріх Анпіну та передає їх ЗОН, і вони стають голосом і мовленням. Таким чином, вони є тільки розповсюдженням цієї думки.

332) І коли це розповсюдження прийшло від Біни і стало мовленням, тобто простягнулося до Нукви завдяки силі цього голосу, Зеір Анпіна, що одержує від Біни й дає Нукві, сказано: "І коли будувався цей дім". Тобто, він будувався сам собою, за допомогою знамення і чуда. Бо мохін, які сповнилися в Біні, передаються цьому дому через Зеір Анпін, без будь-якої участі з боку нижніх, які безсумнівно потребують металевих інструментів, і це точка властивості суду.

Не сказано: "Коли був побудований", а "коли будувався". Якщо мається на увазі, що він будувався сам, - достатньо було сказати: "І коли був побудований цей дім", чому ж треба було сказати: "Коли будувався"? Це показує, що мохін світили тоді незмінно, в будь-який час, у безперервному зівузі. І це відбувається тому, що коли у ЗОН є ці мохін, звані "голос" та "мовлення", вони піднімаються і вдягають вищі Аба ве-Іму, які знаходяться у зівузі, який не припиняється ніколи. І тому ЗОН теж стали, як вони. Тому що нижній, котрий піднімається до вищого, стає як він. Сказано, що "камінь цільний (шлема)" означає "камінь Шломо"⁷⁸², і сказано: "На вінець, яким прикрасила його мати (іма)"⁷⁸³, - тобто Біна, звана Іма. І коли Нуква теж отримує ці вінці, вона називається каменем Шломо.

333) "Який доставляється" - означає, що світіння мохін вийшло зсередини, з Біни, в якій вся робота була пророблена до кінця. І будучи такою, що доставляється звідти, перебувала зовні, в Зеір Анпіні. Таким чином, він (камінь) виходив згори, з Біни, і доставлявся та знаходився внизу, в Нукві. "Ні молота, ані сокири та жодного залізного знаряддя" - це інші нижні ступені, і всі вони залежать від Нукви. Але разом з тим, не були чутними та не заносилися всередину коли Нуква піднімалася, щоб з'єднатися нагорі, вдягнути Аба ве-Іму та живитися звідти.

"Молоти та всі залізні знаряддя" походять від точки властивості суду, від першого скорочення⁷⁸⁴. А всі мохін, які Нуква осягає, приходять внаслідок приховання цієї точки властивості суду, і тільки точка властивості милосердя проявлена в ній, і тому вона могла піднятися у внутрішню суть, в Аба ве-Іму. І якби були чутними ці ступені властивості суду, що походять від неї та звані залізними знаряддями, вона негайно втратила б мохін. Однак вони користувалися шаміром, і не повинні були використовувати ці келім (інструменти). І тому не було чутно їхньої присутності. І це сенс сказаного: "Коли будувався", - тобто він будувався сам собою, без праці зі сторони нижніх.

334) В той час, коли Нуква живиться від Аба ве-Іми, всі світи перебувають в радості, і живляться від Нукви, наповнюючись благословеннями. І тоді всі світи - як одне ціле, в єдиному злитті. І у всіх світах немає ніякого роз'єднання.

Пояснення. Коли не є чутними залізні знаряддя, - точка властивості суду, всі світи знаходяться в єдиній властивості, властивості Біни, тобто в цій точці властивості милосердя. І тоді немає ніякого розділення в усіх світах, оскільки все розділення відбувається тільки через точку властивості суду. Але після того, як всі світи, і кожен з них, взяли свою частину від Нукви, - всі вони поширюються, повертаючись до свого призначення.

Місто і вежа

335) Сказано: "На всій землі була одна мова та єдині слова".

Всі парні органи, такі, як очі, вуха, губи, - від сили проникнення двох точок, Біни і Малхут, одної в іншу. Тому є два органи: один - від Біни, а інший - від Малхут. І вже з'ясувалося, що "коли будувався цей дім" не було прояву точки властивості суду, тобто "жодного залізного знаряддя", але все робилося тільки з точки властивості милосердя. Знаходимо, що ударне

⁷⁸² Див. вище, п.326.

⁷⁸³ Писання, Пісня пісень, 3:11. "Виходьте і подивіться, дочки Циону, на царя Шломо, на вінець, яким прикрасила його мати в день весілля його, в день радості серця його".

⁷⁸⁴ Див. вище, п.327, зі слів: "Внутрішня суть сказаного...".

з'єднання (зівуґ де-акаа), здійснюване за допомогою губ (сфатаїм), і зване мовленням (дібур), здійснювалося не двома губами, а тільки однією верхньою губою (сафа), тобто з точки властивості милосердя.

Тому сказано: " На всій землі була одна мова (сафа)", - тобто ударне з'єднання (зівуґ де-акаа), яке відбувалося у властивості "мовлення", ще не включало дві губи, дві ці точки, але це ударне з'єднання здійснювалося тільки однією губою. І тому були "єдині слова", адже ще не було розділення у світах, і все було в вигляді злиття та єдності. А потім сказано: "І було, коли рушили вони зі сходу (кедем)"⁷⁸⁵, - відійшли від Предвічного (Кадмон), тобто продовжили світіння лівої лінії згори вниз, хоча Творець заборонив їм це. Тому "і знайшли долину в землі Шинар", звідки поширюються закони на всі сторони. І це рош та початок відділення цієї Малхут від святості, як сказано: "Ти сам - голова з золота"⁷⁸⁶. Бо "одне проти іншого створив Всесильний"⁷⁸⁷, і в кліпот є теж чотири властивості, Хохма і Біна, Тіферет й Малхут, а кліпа Вавилон - це Хохма кліпот, рош (голова) для всіх кліпот.

336) Але ж сказано: "Ріка витікає з Едену, щоб зрошувати сад, і звідти розділяється"⁷⁸⁸. Як же можна сказати, що "долина в країні Шинар" - це початок поділу? Зрозуміло, розділення починається після Малхут світу Ацилут, саду, і "коли рушили вони" звідти, з саду, "то знайшли долину в землі Шинар", і відбулося розділення. Але коли вони збираються там, в саду, щоб житися, і не продовжують світіння лівої лінії звідти і вниз, - там немає розділення. І тому про сад сказано: "І звідти розділяється". Однак, саме якщо рухаються з саду, відбувається поділ, як сказано: "І було, коли рушили вони зі сходу", з саду, "то знайшли долину". А якби не рухалися звідти, то не знайшли б "долину в землі Шинар", і не відділилися б від святості. І тому вважається "долина в землі Шинар" початком розділення.

337) "На всій землі була одна мова", - тому що у світу тоді була єдина основа, суть і корінь, - точка властивості милосердя, - і люди перебували в єдиній вірі в Творця, аби не грішити перед Ним. "І було, коли рушили вони зі сходу", - коли рушили від Предвічного, який заснував світ, від загальної віри. "То знайшли долину", тобто знайшли знахідку і через неї залишили вищу віру.

338) Про Німрода сказано: "І основою царства його був Вавилон"⁷⁸⁹, тому що звідти взяв силу вхопитися за владу ситри ахра. І сказано також: "І знайшли долину в землі Шинар", тому що звідти вони взяли бажання в серцях своїх вийти з-під вищої влади в іншу владу. Адже земля Шинар, Вавилон, є початком і основою відділення від Творця.

Пояснення сказаного. Будова кліпот почалася з порушення заборони Древа пізнання, хоча самі вони існували і до порушення заборони Древа пізнання, тому що кліпот представляють собою міру розкриття нестач святості. І тому ще з часу першого скорочення, коли розкрилася нестача отримання в Малхут, і вона стала утримуватися від отримання всередину прямого світла, вийшла, відповідно до неї, і Малхут кліпот. І в тій мірі, в якій Малхут святості включилася до Зеїр Анпіну, вийшла також властивість Зеїр Анпіну кліпот.

Однак у ЗОН кліпот немає дійсної сили розділення зовсім, вони тільки існують, без будь-якої сили. Адже те зменшення, яке було в Малхут святості, зовсім не було зменшенням, а навпаки, Малхут завдяки цьому зменшенню встановила екран для здійснення зівуґу де-акаа і створила всі світи, які є всією її красою та величчю. Тому, хоча внаслідок першого скорочення і утворилися ЗОН кліпот, все ж це було без будь-якої сили шкоди й розділення.

І початок сили поділу розкрився в них із порушенням заборони Древа пізнання. Адже після того, як Малхут відбудувалася разом із келім Біни та отримала в них пряме світло, через гріх Древа пізнання в ній знову відкрилася властивість суду, яка непридатна для

⁷⁸⁵ Тора, Берешит, 11: 2. "І було, коли рушили вони зі сходу, то знайшли долину в землі Шинар і оселилися там".

⁷⁸⁶ Писання, Даніель, 2:38. "І всюди, де живуть люди, звірі та птахи небесні, віддав Він їх у твої руки та поставив тебе володарем над ними. Ти сам - голова з золота".

⁷⁸⁷ Писання, Коелет, 7:14.

⁷⁸⁸ Тора, Берешит, 2:10. "Ріка витікає з Едену, щоб зрошувати сад, і звідти розділяється та утворює чотири головних ріки".

⁷⁸⁹ Тора, Берешит, 10:10.

отримання, і всі світла вийшли з неї. Таким чином, розкрилася нестача в самій Малхут, але оскільки Біна теж включала її в собі, нестача торкнулася також і Біни. І в міру повернення Біни до Хохми, щоб передати Хохму в ЗОН, ця нестача торкнулася у чомусь також і Хохми. До того ж, основне порушення заборони Древа пізнання полягало у продовженні світіння Хохми згори вниз. І тому тут розкрилися чотири нестачі в святості, відповідно до ХУБ (Хохми і Біни) та ЗОН (Зеір Анпіна і Нукви), і через ці недоліки утворилися чотири властивості ХУБ (Хохма і Біна) ТУМ (Тіферет й Малхут) кліпот.

Але, внаслідок покарання потопом, виходу Ноаха та його синів з ковчега і принесення жертви, порушення заборони Древа пізнання було багато в чому виправлене і майже повністю була усунута нечистота змія, як і при даруванні Тори⁷⁹⁰. І тому будови кліпот знову анулювалися на деякий час. І в них не залишилося ні кореня, ані можливості існування в Хохма і Біні, а тільки лише в ЗОН, як це і було до порушення заборони Древа пізнання. І тому сказано: "На всій землі була одна мова та єдині слова", - тобто не було ніякої сили поділу в світах.

"І було, коли рушили вони зі сходу", - тобто були згодні в серці своєму притягнути Хохму згори вниз, як радив змії, "то знайшли долину", - знайшли знахідку, Біну кліпот, яка до цього вже була анульована зі світів і була відсутня. А тепер знову розкрилася, і вони знайшли її за допомогою того, що віддалилися від Предвічного, який створив світ, і в них розкрилася нечистота змія. І тому в них відразу ж вибудувалася знову Біна кліпот, але тільки від якості катнут в ній, яка називається "долина (бекаа)", і ця назва вказує на стан розколу (бкія) ступеню, що стався в Біні через включення до неї Малхут, і нестача Малхут домішується до Біни, і через цей недолік відбудувалася Біна кліпи, за допомогою якої вони грішили і вийшли з-під вищої віри, Біни. Тому що Малхут називається вірою, а Біна називається вищою вірою.

"Знайшли долину", - катнут і недолік, "в землі Шинар", - Біні кліпот, "та оселилися там", - тобто зробили її місцем поселення, і знову притягнули до неї завершеність келім так, щоб вона була гідною мохін Хохма. Катнут порівнюється з пустелею, яка є непридатною для поселень людей, а ґадлут порівнюється із поселенням. І тут же на місці "сказали вони: "Давайте побудуємо собі місто і вежу"⁷⁹¹, - бажаючи притягнути ҐАР Хохми й Біни до цієї Біни кліпи, званої "місто і вежа", так, щоб вони світили згори вниз аж до цього світу. І тим самим створили Хохму кліпи. Таким чином, земля Шинар відбудовувалася їхніми силами, щоб бути Хохмою кліпи. І повернулася до кліпот будова чотирьох властивостей ХУБ ТУМ, як це було під час гріха Древа пізнання.

339) "А нечестиві - як море розбурхане"⁷⁹². Вони наче море, яке виходить з місця виправлення свого та переходить всі межі, тобто хоче хлинути через пісок, який є її межею, і затопити сушу, тоді воно вирує і виходить з себе, подібно до сп'янілому вином. Не залишається нормального стані, а піднімається та опускається: "Коли вщухнути не може воно і вивергають води його багно й мул" з dna моря на берег.

340) Подібними до них є і грішники покоління розбрату, які відійшли від виправленого шляху, від Творця світу, та пішли без виправлення, немов сп'янілі вином, тобто приліпилися до Біни кліпи. І зійшли з прямого шляху на звивистий шлях, в "долину землі Шинар", - тобто у недолік, що виявлений ними там. "Коли вщухнути не може", - оскільки заплутаність їхнього шляху, тобто недолік, що виявлений в ньому, спонукає їх іти без виправлення, не заспокоюючись. Поки не сказали: "Давайте побудуємо собі місто і вежу", - тобто спорудили Хохму і Біну кліпот.

341) І мало того, вони ще були переповнені гнівом в той час, коли сказали: "Давайте побудуємо собі". Бо збиралися таким чином задовольнити свої жадання, а "ненаситна жадоба до гніву доведе". "І вивергають води його багно й мул", - кліпот називаються мул і

⁷⁹⁰ Див. вище, п.88.

⁷⁹¹ Тора, Берешит, 11: 4. "І сказали вони: "Давайте побудуємо собі місто і вежу, главою до небес, і зробимо собі ім'я, щоб не розсіялися ми по поверхні всієї землі".

⁷⁹² Пророки, Єшайя, 57:20. "А нечестиві, - як море розбурхане, коли вщухнути не може воно і вивергають води його багно та мул".

бруд. Всі вони вивергнули бруд і сморід з вуст своїх назовні, - тобто нечистоту змія, яку викликали вони закличками своїми: "Давайте побудуємо". Допоки не забруднилися у скверні змія, і змії не осквернив їх.

342) "Давайте побудуємо собі місто і вежу, главою до небес". "Давайте" - це тільки нечистота, тобто промова без дії. Але промова, яку вони виголосили, привела до побудови міста і вежі нагорі. І всі вони пішли за дурною порадою, - відмовитися слухатися Творця. І дійшли у божевіллі своєю до повної безсердечності.

343) Божевілля опанувало їхнім серцем, але вони звернулися до Хохми (мудрості) кліпи, щоб вийти з-під вищої влади святості, і перейти до іншої влади, - кліпот, і славу Творця підмінити славою чужого бога. І за всім цим ховається вища мудрість.

344) Коли увійшли в цю долину, у володіння чужинця, у зіпсованість Біни цієї кліпи, і оселилися там, відкрилося їм, що місце це "закладене в рибих морських", відкрилась їм досконалість келім цієї Біни, яка є гідною поселення людей, щоб отримати Хохму. "Море" - це Хохма. "Риби морські" - ступені цієї Хохми. Сказали: "Ось те місце, в якому можна оселитися та зміцнити серце своє, і насолоджатися в ньому нижні", тобто бажали притягнути наповнення згори вниз, бо це місце кліпот. Негайно сказали: "Давайте побудуємо собі місто", - влаштуємо в цьому місці місто і вежу.

345) "І зробимо собі ім'я", - тобто це місце, місце кліпот, стане для нас божеством, а не інше місце. "І побудуємо на цьому місці місто і вежу", - щоб притягнути Хохму і Біну кліпот. Навіщо нам підніматися нагору, тобто притягувати наповнення знизу догори, коли ми нездатні звідти насолоджуватися. А ось тут місце виправлене, щоб притягувати згори униз. "І зробимо собі ім'я", тобто будемо вклонятися іншим божествам. Щоб не бути розкиданими по інших ступенях та розсіяними на всі чотири сторони світу.

Таємниці Тори

346) Засновники міста і вежі говорили мовою святості, яку знають ангели-служителі, та не говорили іншою мовою. Тому сказано: "І тепер не буде для них нічого неможливого"⁷⁹³. А якби говорили іншою мовою, яку не знають вищі ангели, то був би відвернутий їхній задум, який задумали виконати. Бо діяння демонів - всього лише на мить, лише для показу людям, і не більше.

Пояснення сказаного. "І була на всій землі одна мова". "Одна мова" - це мова святості. І тим, що говорили мовою святості, вони заклинали вищих ангелів, щоб ті допомагали їм у будівництві. І тому сказано в Писанні: "Тепер не буде для них нічого неможливого". Але якщо б вони не говорили мовою святості, не було б у них допомоги ангелів, та їхні справи були б подібні до діянь демонів, які виникають лише на мить, і негайно зникають самі по собі.

347) "І єдині слова". Вони знали вищі ступені, кожний досконально, і ступінь не змінювався у них. І тому сказано: "єдині слова" - тобто, ступені були настільки ясними їм, немов це "єдині слова", і тому їхнє пізнання не становить особливих труднощів. І тому наслідували поганій пораді, пораді мудрості, як сказано: "Давайте побудуємо собі місто і вежу", а це властивість Хохми (мудрості) кліпот.

348) І всього добилися цією мудрістю, і збиралися посилити нечисту сторону (ситра ахра) на землі і працювати на нечисту сторону, оскільки знали, що всі погані властивості суду опускаються звідти в світи, і хотіли тим самим відкинути ступінь святості.

349) "Місто і вежа" - це вища мудрість (Хохма). Бо знали, що святе ім'я, Малхут, посилюється не на землі, а в місті та вежі. Місто - як сказано: "Місто Давида - Цион"⁷⁹⁴. Вежа - як сказано: "Подібна до вежі Давида шия твоя"⁷⁹⁵. Адже і святе ім'я, тобто царство (малхут)

⁷⁹³ Тора, Берешит, 11:6. "І сказав Творець: "Адже один народ і мовлення у всіх одне, а ось що затіяли; і тепер не буде для них нічого неможливого, - що б вони не надумали робити".

⁷⁹⁴ Пророки, Мелакім 1, 8:1.

⁷⁹⁵ Писання, Пісня пісень, 4:4.

Давида, називається тими ж іменами, місто і вежа, коли Малхут притягує Хохму. І вони зробили те ж саме з Хохмою нечистої сторони (ситра ахра), збираючись встановити на землі владу нечистої сторони, що протилежна Малхут, і повалити Малхут, звану "Владикою всієї землі"⁷⁹⁶, з її місця, щоб було місце для поселення і проживання нечистої сторони на землі.

350) "І зробимо собі ім'я", - подібно до того, як у святості є ім'я нагорі, зміцнимо його серед нас, щоб було ім'я на землі. Як святість світить знизу вгору, так само притягнемо згори вниз, на землю. "Щоби не розсіялися ми по поверхні всієї землі", - вони знали про те, що розсіються по землі, і тому об'єднувалися, щоб виконати роботу спорудження міста та вежі з мудрістю.

351) Нечиста сторона - це "захар і некева (чоловіча та жіноча властивості)". Вони - нечиста сила суворого суду. І так само, як Адам порушив заборону Древа пізнання, і внаслідок цього зміцнилися чоловіча та жіноча властивості нечистої сторони в світі, - так само зробили і вони, щоб ще більше зміцнити нечисту сторону, як сказано: "місто та вежу, що будували сини людські"⁷⁹⁷, тобто сини Адама Рішона, який привів нечисту сторону та воцарив її над світом. І це - сторона зла. Так само як у сторони святості немає влади в цьому світі, а тільки в місті й вежі, так само і вони думали побудувати місто і вежу, щоб поставити владу цієї сторони зла в світі.

352) "І спустився Творець, щоб побачити", - святе ім'я спустилося, щоб подивитися на їхні дії в цьому будівництві. А до всіх святих ступенів вони зверталися святою мовою, заклинаючи їх та домагаючись успіху. Але коли опустилася святість, переплуталися всі ці ступені - вищі опустилися, а нижні піднялися, і не стояли в прямому порядку, як раніше. І тому не могли більше заклинати, бо змінилися їхні імена. А потім Він змішав їхню мову із сімдесятьма мовами, і розсіялися вони по всьому світу.

353) Один правитель на небозводі, і з ним - всі ключі від діянь світу. І він стоїть наготові для тих, хто потребує його, тільки у відомі години та хвилини дня. І вони за допомогою мудрості дізнавалися таємниці цього управителя; і відкривали і закривали реченнями вуст врата всього утасного. І домагалися свого заклинаннями, які виголошували устами цьому управителю, і домоглися успіху в будівництві міста й вежі, оскільки він - володар світу і його правитель. Але коли переплуталося мовлення їхніх вуст, все це стало для них нездійсненним, бо розучилися заклинати цього управителя.

354) І знайшли готове й відповідне місце в тій долині. Це таємниця таємниць. "І знайшли долину", місце, що підходить для сторони зла, яку вони хотіли підсилити, - і це виявилось неможливим для них. Сила цієї сторони залишилася пов'язаною з цією долиною, щоб помститися, аж до того, що коли вирушили і прийшли туди воїнства і стани такі, як ті, що будували місто й вежу, нащадки Ефраїму, - всі вони були віддані в руки цієї сторони і були вбиті там.

355) А ті, хто не хотів вийти в кінці днів, - тобто нащадки Ефраїму, що вийшли з Єгипту передчасно⁷⁹⁸, - злякалися і впали в кінець днів, в те місце, коли вже ослабла її міць в цій долині, тобто в епоху покоління розбрату. Але тепер, при скоєнні гріха, вона знову посилилася і вбила їх. Про це сказано: "І вона (долина) сповнена кісток"⁷⁹⁹.

356) І зміцнилася нечиста сторона (ситра ахра) в ідолі, що був споруджений Навухаднецаром. А потім була розгромлена її міць кістками синів Ефраїму, які оживив Єхезкель. І образом цих перших, які ожили та стали на ноги, був розбитий образ, створений Навухаднецаром.

⁷⁹⁶ Пророки, Міха, 4:13. "Постань та молоти, дочка Циону, бо залізним зроблю ріг твій, а копита твої зроблю мідними, та витопчеш ти багато народів, і Творцеві присвятиш та, що захоплене ними, і багатство їхне - Владиці всієї землі".

⁷⁹⁷ Тора, Берешит, 11:5. "І спустився Творець, щоб побачити місто та вежу, які будували сини людські".

⁷⁹⁸ Вавилонський Талмуд, трактат Сангедрін, акр. 72:2.

⁷⁹⁹ Пророки, Єхезкель, 37:1. "Була на мені рука Творця, і захопив мене духом Творець та опустив мене серед долини, і вона повна кісток".

357) І тоді дізналися всі народи світу, що немає ніякого божества, але один тільки Творець. І Його ім'я було освячено Хананією, Мішаелем та Азарією⁸⁰⁰, і це теж призвело до того, що розбилася міць нечистої сторони. І все це відбулося в один день. І тому сказано: "Освятити будуть"⁸⁰¹, бо три ці лінії - оживлення мертвих Єхезкелем, і освячення імені Хананією, Мішаелем та Азарією, та розбиття ідола, що споруджений Навухаднецаром. І все це відбулося в один день, шість чудес здійснилися в той день.

358) "І спустився Творець аби побачити", - це один з тих десяти разів, коли Шхіна опускалася на землю⁸⁰². Запитується, - що ж Він міг побачити, чого не знав раніше? Однак "побачити" означає - здійснювати вище управління властивістю суду, як сказано: "Побачить вас Всесильний та засудить"⁸⁰³.

359) "Щоб побачити місто і вежу". Не сказано "побачити людей", а сказано "побачити місто і вежу". Чому? Однак в той час, коли Творець здійснює вище управління властивістю суду, спочатку він здійснює його на вищому ступені, в корені, а потім - на нижньому ступені, у віті. Спочатку - над вищими, а потім - над нижніми. І оскільки місто і вежа досягають небес, тобто вищих світів, вище управління було здійснене там спочатку, як сказано: "Щоб побачити місто і вежу", - над містом і вежею у вищих світах.

360) "Місто й вежу, які будували сини людські". Слова "сини людські (бней адам)" натякають на те, що вони були синами Адама, який повстав проти свого Владика та приніс смерть світу. Іншими словами, вони слідували його справам. "Які будували сини людські", - зрозуміло, вони здійснили спорудження, хоча і сказали: "Давайте побудуємо", що означає лише заклик. Бо сказали, викликавши будівництво нагорі, - тобто вимовили вустами заклинання, які призвели до спорудження міста й вежі.

Ворота внутрішнього двору

361) "Так сказав Творець Всесильний: "Ворота внутрішнього двору, що звернені на схід, будуть закриті протягом шести днів праці, а в день суботній відкриються, і в новомісяччя відкриються"⁸⁰⁴. У цих словах криється таємниця. Як сказано: "будуть закриті протягом шести днів праці". Чому вони будуть закриті?

362) Але для того і призначені будні, коли ці ворота будуть закриті, - щоб не користуватися буденним у святому. "А в день суботній відкриються, і в новомісяччя відкриються", бо тоді це використання святого у святому. І тоді світить місяць, Нуква, щоб поєднатися із сонцем, Зеїр Анпіним.

Пояснення. Місце передачі нижнім називається "ворота". А "ворота внутрішнього двору" - це місце передачі світла Хохми нижнім. "Відкриті" - означає, що передають нижнім. "Закриті" - означає, що вони захищені від доторкання до зовнішніх властивостей. "Будні" - коли у кліпот є можливість присмоктатися, і (ворота) не захищені від них. "Святість" - коли немає там абсолютно ніякого присмокування кліпот.

І Писання каже, що "ворота внутрішнього двору будуть закриті протягом шести днів праці, а в день суботній відкриються". А чому вони "будуть закриті протягом шести днів праці"? Щоб не користуватися буденним у святому. Щоб не змішалася ситра ахра зі святістю. Оскільки до тих пір, поки є присмокування кліпот, не розкривається наповнення святості. І лише в суботу і новомісяччя відкриються вони. Бо в цей час відбувається поєднання (зівуґ) Зеїр Анпіну і Нукви в стані святість у святості, бо ЗОН піднімаються в Аба ве-Іму, які є властивістю "святість у святості", і звідти немає ніякого живлення для зовнішніх властивостей та кліпот.

⁸⁰⁰ Писання, Даніель, 1:6.

⁸⁰¹ Пророки, Єшаягу, 29:23.

⁸⁰² Трактат Авот рабі Натана, розділ 34.

⁸⁰³ Тора, Шмот, 5:21. "Побачить вас Всесильний та засудить".

⁸⁰⁴ Пророки, Єхезкель, 46:1. "Так сказав Творець Всесильний: "Ворота внутрішнього двору, що звернені на схід, будуть закриті протягом шести днів праці, а в день суботній нехай відкриють їх, і в новомісяччя нехай відкриють їх".

363) Ворота ці не розкриваються в шість будніх днів, оскільки в будні дні отримує живлення нижній світ, в якому знаходяться зовнішні властивості та кліпот, і панують всі ці будні дні, тобто ситра ахра, над усім світом, за винятком землі Ізраелю.

364) І будні дні, що панують поза землею Ізраелю, не панують на землі святості, тому що ці ворота закриті. Однак в суботній день і в новомісяччя всі вони, всі кліпот, усуваються зі світу і не панують, бо ворота ці відкриті. І світ перебуває в радості і годується звідти. І світ не передається іншій владі.

Назва "земля Ізраелю" застосовується в основному коли ЗОН піднімаються та вдягають Абу ве-Іму, і Зеір Анпін називається тоді "Ізраель", а Нуква - "земля Ізраеля", або "земля святості". Бо мохін Аба ве-Іми називаються святістю, але не менший рівень. І тоді навіть "протягом шести днів праці", які походять від Зеір Анпіна, що вдягнутого на Абу, мохін де-хасадім укріті від Хохми, і у буденних днів немає там можливості отримати живлення, - тобто у сил ситри ахра. Оскільки ці "ворота внутрішнього двору", які світять світінням Хохми, закриті "чистим кільцем (ізка дахья)" від ГАР де-Біни Аріх Анпін і світять тільки хасадім, укрітими від Хохми.

"Ізка" означає "кільце", що оточує їх навколо, щоби не увійшло в них світіння Хохми. "Дахья" означає "чисте", тобто немає там найменшої нестачі, адже оскільки воно походить від ГАР Біни Аріх Анпіну, незважаючи на те, що це хасадім, - вважається властивістю ГАР, як і світло Хохма. І тому це "кільце (ізка)" проганяє ситру ахра і сили її, тому що ситра ахра біжить від довершеності і може наблизитися лише до місця нестачі.

"Протягом шести днів праці" ці ворота закриті, тобто закриті "чистим кільцем", що проганяє будні дні, - сили ситри ахра. А суботній день і новомісяччя, які походять від Нукви, яка облачає Іму, - це ІШСУТ, тобто мохін світіння Хохма. І про це сказано: "А в день суботній відкриються, і в новомісяччя відкриються", - тому що ці мохін повністю проганяють ситру ахра і будні дні з місця святості.

І це означає сказане вище: "Однак в суботній день і в новомісяччя всі вони усуваються зі світу і не панують, бо ворота ці відкриті", тому що ці ворота, котрі відкриті для світіння Хохми, повністю проганяють зовнішні властивості з місця святості. І тому немає влади у будніх днів, у сил ситри ахра, в землі Ізраеля, ні в "шість днів праці", які походять від Зеір Анпіна, що знаходиться в місці Аба, ні в суботній день і новомісяччя, які походять від Нукви, що знаходиться в місці Іми. Ні в "шість днів праці", - оскільки ці ворота закриті "чистим кільцем" властивості ГАР Біни Аріх Анпіну, яке проганяє зовнішні властивості, незважаючи на те, що вони закриті від Хохми. І ні в суботній день, - бо ці ворота відкриті тоді для світіння Хохми, і при цьому абсолютно зникають сили ситри ахра та будніх днів. Таким чином, в землі Ізраелю будні дні не панують ані в суботу, ані в будні.

365) А може бути, всі ці шість днів панують самі по собі, адже якщо порівнювати отримання Зеір Анпіну з отриманням Нукви, - це як ГАР у порівнянні з ВАК. І якщо мохін притягуються лише в суботу та новомісяччя, тобто у властивість Нукви, притягуються лише ВАК Хохми. Але якби отримував мохін також і Зеір Анпін, який є шістьма днями, то притягувалися б ГАР Хохми. Відомо також, що шість днів отримують від суботнього дня. І в такому випадку можна сказати, що і світіння Хохми вони отримують від суботнього дня так, щоб могли вони панувати в ній самі по собі, без включення до Нукви, тобто світити у властивості захар, що є ГАР Хохма.

"Ворота, що звернені на схід"⁸⁰⁵ означає, що вони звернуті до того, що було раніше, до встановлення влади кліпот. І вони завжди були звернені до світу, навіть протягом шести днів, але не відкривалися, - щоб світ отримував живлення святості тільки в суботній день та в новомісяччя. Тому і зараз не можна, щоб "шість днів праці" самі світили світінням Хохми, адже у них тоді не буде прожитку від святості, як і до цього. Але всі ці дні, тобто всі "шість днів праці", прикріплюються до суботнього дня та отримують живлення звідти. І в суботній

⁸⁰⁵ Пророки, Єхезкель, 44:1. "І повернув Він мене до зовнішніх воріт Храму, що звернені на схід, і вони були закриті".

день всі ворота відкриті та насолода доступна всім, - вищим і нижнім. Але шість днів не зможуть світити, якщо не приліпляться до суботнього дня, тому що їм бракуватиме годування, як уже з'ясувалося.

"І спустився Творець, щоб побачити", - спустився зі святості у будні подивитися на те, що вони побудували і спорудили для існування, тобто на "місто і вежу", зведені ними, Хохму та Біну кліпи, що покликані спонукати весь світ служити їм.

366) Що ж змусило цих безумців збунтуватися проти Творця, і всі вони як один наслідували цій пораді? Сказано: "І було, коли рушили вони зі сходу", - рухалися вони згори вниз, коли вийшли з землі Ізраелю та спустилися в Вавилон. Сказали вони: "Ось тут місце, щоб закріпитися". До цього вони були в землі Ізраеля, де одна мова і єдині слова, і немає там ніякого доторкання із зовнішніми властивостями, бо "протягом шести днів праці" ворота зачинені та проганяють зовнішні властивості. А в суботній день мохін Хохми проганяють зовнішні властивості зі світу.

І тому сини розбрату не могли там нічого зробити, оскільки у них не було місця, щоб закріпитися. І лише "коли рушили вони зі сходу", тобто рушили із землі Ізраелю у Вавилон, за межі землі, де панують будні дні, сказали вони: "Тут місце закріпитися і притягувати Хохму згори вниз, щоб (мохін) світили також і в шість днів праці". Адже тут немає виправлення, при якому внутрішні ворота закриті протягом шести днів праці, як в землі Ізраелю.

367) "І зробимо собі ім'я", - тоді допомога знизу з'єднається в цьому місці, за межами цієї землі. Пояснення. На землі Ізраеля світіння Хохми є тільки в суботній день, в який заборонена будь-яка допомога знизу. І тому заборонено займатися працею, оскільки мохін можна притягнути лише в властивість Нукви, в якій немає ніякої роботи. Однак ми "зробимо собі ім'я" і притягнемо мохін у властивість захар, в якому можливе пробудження знизу.

І коли настане суд, щоб панувати в світі, це місце буде протистояти йому. Іншими словами, за допомогою притягнення світел в це місце згори вниз відміняться всі суди в світі, і світ насолоджується і годується від цього. Адже від того, що вище, тобто від світинь знизу догори, світ живиться недостатньо. І мало того, ми піднімемося до небозводу, і будемо воювати з ним, щоб не пускав потоп у світ, як спочатку. Бо парса, яка встановилася під Ацилутом, це особливе виправлення, що не дає притягнути світіння Хохми згори вниз. І тому сказали вони: "Піднімемося до небозводу і будемо воювати з ним, щоб скасувати цю межу та притягнути світла згори униз".

І сказав Творець: "Адже один народ"

368) І сказав Творець: "Адже один народ"⁸⁰⁶, тому що всі вони будуть діяти як один в єдності, і доб'ються успіху в справах своїх. Тому розсіялися ступені, кожна в свій бік, і тому розсіялися також всі ці народи внизу, які є вітами тих ступенів. Сказано: "І розсіяв їх Творець звідти"⁸⁰⁷, - тобто Творець здійснив суд над їхніми вищими корінням, а віти тягнуться за ними⁸⁰⁸.

369) Так чому ж переплуталася їхня мова? Справа в тому, що коли всі говорили мовою святості, мова допомагала їм у заклинаннях, які вони посилали до вищих ступенів, тому що від дії та речення вуст залежить те, що необхідно для досягнення наміру серця. І силою свого наміру вони підтримували та зміцнювали те місце, яке бажали спорудити.

Своїми заклинаннями вони додавали сили ангелам, яких просили. І в міру додавання сил вищим ангелам, удостоювалися їх також і ті, хто закликав, оскільки вони їх викликали. Однак все це - тільки в тому випадку, коли заклинання промовляються мовою святості, оскільки при цьому зміцнюється намір серця, і ангели мають потребу в ньому.

⁸⁰⁶ Тора, Берешит, 11:6. "І сказав Творець: "Адже один народ" і мова у всіх одна, а ось що затіяли; і тепер не буде для них нічого неможливого, - що б вони не надумали робити".

⁸⁰⁷ Тора, Берешит, 11:9. "І розсіяв Творець їх звідти по всій землі, і перестали вони будувати місто".

⁸⁰⁸ Див. вище, п.359.

370) І тому переплуталася їхня мова, і не могли більше додати сили своєму наміру за допомогою мови святості. І оскільки змінилася їхня мова, вони також не досягали успіху в справах своїх, бо вищі сили не розуміють і не визнають нічого, окрім святої мови. Тому, коли змішалася їхня мова, ослабла їхня сила та розбилася їхня міць. Іншими словами, змішання мови послабило їхню силу внизу, щоб не могли направити серце своє, а також розбило їхню міць нагорі.

371) Заклинання, що промовляється нижніми мовою святості, знають всі небесні воїнства його і посилюються ним, тобто отримують додаткову силу. А іншої мови вони не розуміють та не визнають. І тому, коли змішалася їхня мова, вони відразу ж перестали будувати місто, тому що розбилася їхня сила, і не могли більше робити нічого своїм наміром.

372) Нехай буде ім'я Творця благословенне на віки віків. Мудрість (Хохма) і сила (Г'вур) - Йому належать. І тому, коли Творець опустив таємниці мудрості в світ, зіпсувало це людей та захотіли змагатися з Ним.

373) Дав вищу мудрість Адаму Рішону, і завдяки цій мудрості, яка розкрилася йому, він пізнавав ступені. І він долучився до злої основи, поки не пішли від нього джерела мудрості. А потім повернувся до свого Владики, і знову відкрилися йому ступені, - частково, не так, як на початку. А потім, за допомогою книги, яку дав йому ангел Разіель, він пізнавав мудрості. А потім з'явилися нащадки Адама і стали грішити перед Творцем, користуючись цими мудростями.

374) Дав мудрість Ноаху, і він працював з нею для Творця, а потім "випив вина, і сп'янів та оголився"⁸⁰⁹. Дав мудрість Аврааму, і він працював з нею для Творця, а потім народився від нього Ішмаель, котрий прогнівав Творця. А те ж саме з Іцхаком, - від нього народився Есав. Яаков - одружився на двох сестрах.

375) Дав мудрість Моше, про якого сказано: "У всьому домі Моєму довірений він"⁸¹⁰. І не було людини, вірної на всіх ступенях, подібно до Моше, серце якого не відхилилося в силу прагнення до будь-якої з них, але тримався він у вищій вірі як личить.

376) Дав вищу мудрість царя Шломо, і після цього сказано: "Речення мужа до Ітіеля, до Ітіеля й Ухалю"⁸¹¹. Сказав Шломо: "Зі мною Творець (іті Ель), і мудрість - Йому належить. І зможу (ухаль) виконати своє бажання і не зазнаю невдачі". Іншими словами, хоча сказано в Торі: "Нехай не примножує собі жінок, щоб не розбестилося серце його"⁸¹², - я примножу, і не розбеститься серце моє, бо зі мною Творець, і Він дав мені Свою мудрість. А потім сказано: "І поставив Творець противника проти Шломо"⁸¹³, - оскільки к старості дружини його схилили його серце, - і покарав його.

377) За допомогою мізерної мудрості, що залишилася поколінню розбрату від мудрості засновників її, вони кинули виклик Творцю, і будували вежу, та робили все, що робили, допоки не розсіялися по поверхні землі, і більше не залишилося в них мудрості, щоб робити щось.

378) Однак в майбутньому Творець пробудить мудрість у світі, і будуть служити Йому за допомогою її, як сказано: "І дух Мій вкладу у вас, і зроблю"⁸¹⁴, - не як перші, які знищили разом з нею світ, а "зроблю так, що законам Моїм слідувати будете і статутів Моїх дотримуватися будете та зробите".

⁸⁰⁹ Тора, Берешит, 9:21.

⁸¹⁰ Тора, Бемідбар, 12:7.

⁸¹¹ Писання, Притчі, 30:1.

⁸¹² Тора, Дварім, 17:17.

⁸¹³ Пророки, Мелахім 1, 11:14. "І поставив Творець противника проти Шломо, Адада едомцянина з нащадків царя в Едомі".

⁸¹⁴ Пророки, Єхезкель, 36:27. "І дух Мій вкладу у вас, і зроблю так, що законам Моїм слідувати будете і статутів Моїх дотримуватися будете та зробите".

379) "Бо Творець Всесильний твій походжає (міталех ׀להלמ)"⁸¹⁵. Хіба не треба було сказати "проходить (меалех ׀להלמ)"? Однак сказано: "Який розходиться по саду із настанням дня"⁸¹⁶. "По саду", - мовиться про дерево, від якого скуштував Адам Рішон, тобто про Нукву, Древі пізнання. Слово "розходиться (міталех ׀להלמ)" вказує на властивість нукви (жіночу), "проходить (меалех ׀להלמ)" - на властивість захар (чоловічу).

380) І саме Нуква йшла перед синами Ізраелю, коли йшли по пустелі, як сказано: "І Творець (ве-АВАЯ) йшов перед ними вдень"⁸¹⁷. "І Творець (ве-АВАЯ)" означає - Він та Його суд, Нуква⁸¹⁸. І так само йде перед людиною, коли та йде по шляху, як сказано: "Справедливість перед ним піде"⁸¹⁹. Справедливість - це Нуква. І так вона йде перед людиною, коли вона удостоюється, "рятувати тебе та скидати ворогів твоїх перед тобою", - рятувати людину в дорозі, і тоді не буде панувати в ній нечиста сторона.

381) І тому людина повинна остерігатися гріхів своїх і очищати себе. Що значить "чистота"? Це як сказано: "І будуть стани твої святим". Що значить "святим", - адже слід було сказати "святими", у множині? Але "будуть стани твої святим" - це органи тіла, завдяки яким тіло об'єднується і виправляється. І тому сказано про нього: "І будуть стани твої святим, і не побачить у тебе страмного".

382) Що значить "страмне"? Це кровозмішення, яке огидне Творцеві найбільше. Сказано: "І не побачить у тебе нічого страмного". Чому додано "нічого (давар)"? Але це грішники світу паплюжать і оскверняють себе словами (дварім), які вивергають з вуст своїх, тобто лихословлять. І про це сказано: "нічого страмного", і у зв'язку з цим Зогар роз'яснює нам, що "чистота" - це коли людина оберігає себе від сороміцьких речей та оберігає уста свої від проголошення сороміцького слова.

383) Чому ж Тора є настільки суворою? Тому що Він, тобто Шхіна, йде перед тобою. А якщо ти робиш подібне до вищесказаного, відразу ж знову виявляється позаду тебе, бо не піде з тобою, і знову буде позаду тебе. І ось ми йдемо перед Ним, перед Шхіною, по шляху. Будемо ж займатися словами Тори, тому що Тора стає вінцем над головою людини, яка займається нею, і Шхіна не йде від неї.

384) І сказав Творець: "Адже один народ і мова у всіх одна". "І було: рухаючись зі сходу, вони знайшли долину"⁸²⁰. "Зі сходу" (кедем), значить - від Предвічного (Кадмон). "Знайшли", значить відшукали знахідку з таємниць мудрості перших, які були відхилені в поколінні потопу. І з цією мудрістю, яку знайшли, намагалися виконати роботу, яку чинили з метою стати проти Творця. І виголошували устами своїми клятви вищим управителям і виконували роботу, - будівництво міста і вежі.

385) "Адже один народ і мова у всіх одна". І оскільки вони в єдиному серці та єдиному бажанні й говорять святою мовою, то "тепер не буде для них нічого неможливого, - що б вони не надумали робити", і ніхто не зможе запобігти їхньому діянню. "Але, - сказав Творець, - Я зроблю так: змішаю ступені нагорі та мову їхню вниз, і тоді буде зірвана їх робота".

386) Оскільки серце і бажання їхні були єдиними та говорили вони на святою мовою, сказано: "Не буде для них нічого неможливого, - що б вони не надумали робити", і вищий суд не зможе панувати над ними.

Ми, чи товариші, які займаються Торою, - адже серце наше єдине і бажання єдине, і для нас тим паче не буде неможливого в тому, що ми побажаємо зробити.

⁸¹⁵ Тора, Дварім, 23:15. "Бо Творець Всесильний твій походжає в середині табору твого, щоб рятувати тебе і скидати ворогів твоїх перед тобою. І будуть стани твої святим, і не побачить у тебе страмного і знову буде позаду тебе."

⁸¹⁶ Тора, Берешит, 3:8. "І почули голос Творця Всесильного, що розходиться по саду з настанням дня, і сховався Адам та дружина його від Творця Всесильного серед дерев саду".

⁸¹⁷ Тора, Шмот, 13:21.

⁸¹⁸ Див. вище, п.112.

⁸¹⁹ Писання, Псалми, 85:14.

⁸²⁰ Тора, Берешит, 11:2. "І було: рухаючись зі сходу, вони знайшли долину в землі Шинар та оселилися там".

387) Звідси стає зрозумілим, що будь-яким призвідцям розбрату - нема існування. Адже весь той час, поки серця і бажання жителів світу знаходяться у єдності між собою, хоча і повстають проти Творця, - не буде владний над ними вищий суд, як це трапилося в поколінні розбрату. Але після того, як розділилися, відразу ж сказано про них: "І розсіяв їх Творець звідти". Саме тому призвідцям розбрату - нема існування.

388) Таким чином, все залежить від сказаного устами. Адже, як тільки змішалася їхня мова, - відразу ж "розсіяв Творець їх звідти". Однак на майбутнє сказано: "І тоді Я зроблю цю мову зрозумілою для всіх народів, щоб усі вони прикликали ім'я Творця і служили Йому разом"⁸²¹. "І буде Творець царем над усією землею, в цей день буде Творець єдиний та ім'я Його - єдине"⁸²².

---

⁸²¹ Пророки, Цефанія, 3:9. "І тоді Я зроблю цю мову зрозумілою для всіх народів, щоб усі вони прикликали ім'я Творця і служили Йому разом".

⁸²² Пророки, Зехарія, 14:9.

